T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

ROMA DÖNEMİ PAMPHYLIA LAHİTLERİ VE ATÖLYE SORUNU

ÖZGÜR TURAK
2502050018

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. HALUK ABBASOĞLU

1. CİLT
METİN

İSTANBUL 2011

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

ROMA DÖNEMİ PAMPHYLIA LAHİTLERİ VE ATÖLYE SORUNU

ÖZGÜR TURAK
2502050018

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. HALUK ABBASOĞLU

1. CİLT
METİN

İSTANBUL 2011

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

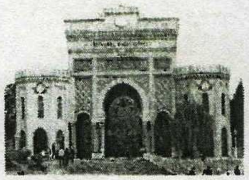

TEZ ONAYI

Enstitümüz **ARKEOLOJİ** Anabilim Dalında ders dönemindeki Eğitim - Öğretim Programını başarı ile tamamlayan **2502050018** numaralı **ÖZGÜR TURAK'ın** hazırladığı **"ROMA DÖNEMİ PAMPHYLİA LAHİTLERİ VE ATÖLYE SORUNLARI"** konulu ~~**YÜKSEK LİSANS**~~ / **DOKTORA TEZİ** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI**, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 35.Maddesi uyarınca **21.11.2011 PAZARTESİ** günü **saat:10.00'**de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin .....KABUL.....'ne (1) ~~**OYBİRLİĞİ**~~ **/OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ(*)	İMZA
PROF.DR.HALUK ABBASOĞLU	Kabul	
PROF.DR.ELİF TÜL TULUNAY	Düzeltme gerekir	
PROF.DR.İNCİ DELEMEN	Kabul	
PROF.DR.CHRISTINE BRUNS ÖZGAN	Kabul	
DOÇ.DR.SEDEF ÇOKAY KEPÇE	Kabul	

Adres: Besim Ömerpaşa Caddesi Kaptan-ı Derya Sokağı 34452 Beyazıt/İstanbul
Tel: 0212 440 00 00 / 14219-14220-14221-14222-14226-14227-14243
Fax: 0212 440 03 40 e-mail: sbe@istanbul.edu.tr

Yazar **:** Özgür Turak

Konu **:** Roma Dönemi Pamphylia Lahitleri ve Atölye Sorunu

ÖZ

Bu tezin birincil amacı bölge lahitlerinin üslup özellikleri ve tipolojisinden hareketle Pamphylia'da bir lahit atölyesi olup olmadığı sorunu üzerinde durmaktır. Buna yönelik olarak Pamphylia lahit tipleri ve üslup özelliklerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Söz konusu incelemeye temel oluşturacak şekilde, Pamphylia'da bulunan lahit ve lahit parçaları belgelenerek, tipolojik olarak sınıflandırılmış ve Pamphylia lahit kataloğu hazırlanmıştır. Bir atölyenin varlığı durumunda lahit yapımında hangi yerel taşların kullanıldığı ve bölgede bulunmayan mermerin nerelerden ithal edildiği araştırılmıştır. Pamphylia'da olabileceği düşünülen atölyenin faaliyetini hangi yıllar arasında gösterdiği ve atölye organizasyonun tespiti üzerinde de durulmuştur.

Author **:** Özgür Turak

Subject **:** Roman Sarcophagi From Pamphylia and Workshop Problems

ABSTRACT

The main objective of this thesis is to offer solutions for the workshop problems of sarcophagi in Pamphylia. For this, the stylistic features and typology of Pamphylian sarcophagi have been studied, which has entailed the documentation of the finds and the preparation of a catalogue. The other objective is to prepare a sarcophagi catalogue for Pamphylia. The local materials used for the sarcophagi have been evaluated to test the possibility of local production. Proposals for possible organization of the workshops has been presented.

ÖNSÖZ

Söze başlamadan önce on yılı aşkın bir süredir ilk günkü heyecanımla çalıştığım mezarlarda yatan "Pamphylialılara" bu güzel eserleri yaptıkları için teşekkürlerimi sunarım.

Değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu, bana bu konuyu ilk önerdiği zaman hiç düşünmeden kabul etmiştim, tezi bitirdiğim zaman beni ne kadar iyi tanıdığını ve beni ne kadar doğru yönlendirdiğini görmüş oldum. Kendisinin üniversite ve özel hayatımda gösterdiği emeğe her zaman layık olmaya çalışacağım. Öğrencisi olduğum için onur duyduğum hocama tezim boyunca verdiği bilimsel destek için, her zaman yanımda olduğu, bana sağladığı imkanlar ve açtığı kapılar için ne kadar teşekkür etsem azdır.

Öğrencisi olma ayrıcalığına eriştiğim, kıymetli hocam Prof. Dr. İnci Delemen'e minnettarım. Bıkmadan usanmadan sorduğum sorulara cevap veren, tezim için engin bilgisiyle beni yönlendiren, her zaman yanımda olan aynı zamanda bana hayatı öğretmeye çalışan saygıdeğer hocama tekrar şükranlarımı sunarım.

Lisans ve lisansüstü öğrenimim boyunca bana öğrettikleri ve hayat hakkındaki yol göstericiliği için değerli hocam Prof. Dr. Elif Tül Tulunay'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Aynı zamanda saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Christina Bruns-Özgan, Prof. Dr. Sümer Atasoy ve Prof. Dr. A. Vedat Çelgin'e emeklerinden dolayı teşekkür ederim.

Öz ablamdan farksız gördüğüm Doç. Dr. Sedef Çokay-Kepçe ve öz abim gibi sevdiğim Yrd. Doç. Dr. Aşkım Özdizbay'a bilimsel yardımlarının, yol göstericiliklerinin yanı sıra hayatımdaki tüm kararlar için gösterdikleri koşulsuz yardımları için teşekkürlerimi sunarım. Ne olursa olsun hayatım boyunca yanımda olacaklarını ve destekleyeceklerini bildiğim bu iki güzel insana minnetimi bu satırlarla anlatmamın imkanı yoktur.

Gerek tez aşamasında ve gerekse özel yaşamımda desteklerini esirgemeyen dostlarım Ar.Gör. Dr. Müjde Türkmen, Ar.Gör. Dr. Daniş Baykan, Ar. Gör. Dr. Eser Kortanoğlu'na sonsuz şükranlarımı sunarım.

Değerli arkadaşım Ar.Gör. Fatih Erhan'a desteği ve yardımlarından dolayı ne kadar teşekkür etsem azdır.

Almanya Marburg Philipps Üniversitesi'nde bulunduğum süre zarfında beni kabul eden, yol gösteren Prof. Dr. Winfried Held, Prof. Dr. Rita Amedickt'e teşekkür ederim. Tezime olan ilgisi, gösterdiği yardımlar ve engin bilgisi ile bana ışık tutan, örnek aldığım Prof. Dr. Guntram Koch'a minnettarım. Almanya'da bana evimde gibi hissettiren değerli arkadaşlarım Deniz Kılıçkaya, Hayri Şener ve Sofia Waltz'e teşekkür ederim.

Çeşitli konularda yardımlarını esirgemeyen, çizim ve planlarda yardımlarını gördüğüm dostlarım Nazım Can Cihan ve Özlem Toprak'a teşekkür ederim. Tezimin son zamanlarında yanımda olan aynı zamanda çizimleri ile de katkıda bulunan Duygu İlter'e minnettarım.

Arazi çalışmalarında ve tezin birçok safhasında yanımda olan değerli dostlarım Sinem Köstak, Işıl Işıklıkaya, Altan Algül, İnan Kopçuk, Sevingül Bilgin, Hasret Garan Toper, İpek Dağlı, Yiğit Ozar'a teşekkür ederim. Değerli dostlarım, kader arkadaşlarım Ayça Polat ve Aliye Erol Özdizbay'a destekleri için minnettarım.

Side çalışmalarım esnasında yardımlarını esirgemeyen Ülkü İzmirligil ve Side Müze Müdürü Güner Kozdere'ye teşekkür ederim. Aspendos'ta kaldığım sürece bana yardım eden Doç. Dr. Veli Köse'ye şükranlarımı sunarım. Uzun süre çalıştığım Antalya Müzesi'nin tüm çalışanlarına bana katlandıkları için minnettarım. Aynı zamanda gösterdiği kolaylık ve yardımlardan dolayı Alanya Müze Müdüresi Seher Türkmen'e teşekkür ederim.

Suna-İnan Kıraç Vakfı Akdeniz Medeniyetlerini Araştırma Enstitüsü'ne (AKMED) ve Türk Amerikan İlmi Araştırmalar Derneği'ne (ARIT) layık gördükleri burslardan dolayı teşekkür ederim.

Arazi çalışmalarında yanımda olan, değerli sohbetlerini esirgemeyen işçi abilerime, ablalarıma ve kardeşlerime gösterdikleri emekten dolayı minnettarım.

Bu tez, annem Bedra Turak ve babam Saim Turak'ın gösterdiği sabır, manevi destek ve bana sundukları imkanlar olmasaydı ortaya çıkmazdı. Kendilerine ne kadar teşekkür etsem azdır.

Son olarak bu tezi tanıyamadığım büyükannem Emine ve büyükbabam Mazlum Turak, kaybettiğim anneannem Nuriye Cemal Türksoy, dedem Kemal Türksoy ve ilk öğretmenim, bana okuma yazma öğreten, zamansız aramızdan ayrılan Güngör Yavuz'a ithaf ediyorum. Umarım sizlere layık olmuşumdur.

İÇİNDEKİLER

ÖZ…….. i-ii
ÖNSÖZ…….. iii-iv
İÇİNDEKİLER…….. v-vi
KISALTMALAR LİSTESİ …….. vii
HARİTA, PLAN VE ÇİZİMLER LİSTESİ ……. viii
LEVHALAR LİSTESİ ……..... ix-xiv
GİRİŞ……. 1
1.ESKİ ÇAĞDA LAHİT …….. 8-62
1.1. ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ ÖNCESİ……... 9
1.2. ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ..…… 26
1.2.1. TAŞ OCAKLARI…… 30
1.2.2. LAHİT ATÖLYELERİ……... 37
1.2.2.1. ANA ATÖLYELER……. 38
1.2.2.2. İKİNCİL ATÖLYELER……... 53
1.2.2.3. YEREL ATÖLYELER……. 59
2. PAMPHYLIA'DA BULUNAN LAHİTLERİN TİPOLOJİSİ…….. 63-244
2.1. TEKNE……... 64
2.1.1. GİRLANDLI……... 64
2.1.1.1. YARI İŞLİ…… 64
2.1.1.2. TAM İŞLİ……. 69
2.1.2. FİGÜRLÜ FRİZLİ…….. 100
2.1.3. MADALYONLU…… 144
2.1.4. TORRE NOVA TİPİ……... 147
2.1.5. SÜTUNLU…….. 159
2.1.6. KARIŞIK TİP…….. 190
2.1.7. ÇERÇEVELİ……... 195
2.1.8. YAZITLI……. 198
2.1.8.1. TABULA ANSATALI……. 198
2.1.8.2. TABULALI…….. 207
2.1.8.3. ÇERÇEVESİZ…….. 208

2.1.9. BEZEMESİZ…….. 213
2.1.10. TİPOLOJİSİ BELİRLENEMEYENLER…….. 219
2.2. KAPAK…….. 224
2.1. BEŞİK ÇATILI…….. 224
2.2. KLİNELİ…… 235
2.3. TEKNE-KAPAK İLİŞKİLERİ…….. 241
3. PAMPHYLIA BÖLGESİ LAHİT ATÖLYESİ SORUNU……... 245-293
3.1. ATÖLYE SORUNU ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR VE TARTIŞMALAR……... 245
3.2. ATÖLYE SORUNU ÜZERİNE ÖNERİLER…… 255
3.2.1. PAMPHYLIA LAHİT KRONOLOJİSİ…….. 256
3.2.2. ÜSLUP ÖZELLİKLERİ IŞIĞINDA ATÖLYE SORUNU VE DEĞERLENDİRME……. 263
3.3. PAMPHYLIA LAHİT ATÖLYESİ (LERİ) ORGANİZASYONU……... 286
SONUÇ……. 294
BİBLİYOGRAFYA…….. 302
KATALOG…… 341-613
İSTATİSTİK ÇİZELGELERİ……..... 614
ÖZGEÇMİŞ……... 620
HARİTA, PLAN VE ÇİZİMLER
LEVHALAR

KISALTMALAR LİSTESİ

a.e.	**:**	aynı eser
a.g.e.	**:**	adı geçen eser
a.y.	**:**	aynı yerde
bkz.	**:**	bakınız
C.	**:**	cilt
civ.	**:**	civarı
çev.	**:**	çeviren
çiz.	**:**	çizim
ed.	**:**	editör
dn	**:**	dip not
har.	**:**	harita
krş.	**:**	karşılaştırınız
Lev.	**:**	levha
M.Ö.	**:**	milattan önce
M.S.	**:**	milattan sonra
örn.	**:**	örneğin
res.	**:**	resim
pl	**:**	plan
s.	**:**	sayfa
t.y.	**:**	tarih yok
y.y.	**:**	yayınevi yok
v.d	**:**	ve devamı
v.s.	**:**	vesaire
v.d.	**:**	ve diğerleri

HARİTA, PLAN VE ÇİZİMLER LİSTESİ

Harita 1	:	Pamphylia bölgesi (Mitchell, 1993, s.78, no.5)
Harita 2	:	Pamphylia ithal-yerel lahit dağılım (Mitchell, 1993, s.78, no.5 Düzenleme Özgür Turak**)**
Harita 3	:	Pamphylia lahitleri buluntu dağılım haritası (Özgür Turak)
Plan 1	:	Perge Batı Nekropolis 169 numaralı parsel (çizim: Nazım Can Cihan – Özlem Toprak Cihan)
Plan 2	:	Perge Batı Nekropolis 159 numaralı parsel (çizim: Nazım Can Cihan)
Çizim 1	:	Tabula ansata tip 1 (çizim: Duygu İlter)
Çizim 2	:	Tabula ansata tip 2 (çizim: Duygu İlter)
Çizim 3	:	Tabula ansata tip 3 (çizim: Duygu İlter)
Çizim 4	:	Tabula ansata tip 4 (çizim: Duygu İlter)

LEVHALAR LİSTESİ*

Lev.I	/ res.1	: Mısır taş lahdi (Andrzej Niwinski, "Sarg", **Lexikon der Agyptologie**, Bd. 5, Wiesbaden, Otto Harassowitz, s.434, res.1).
	/ res.2	: Floransa Arkeoloji Müzesi, 18. Hanedanlık, anthropoid formlu (Bridget McDermott, **Death in Ancient Egypt**, Gloucestershire, Sutton, 2006, s.169, res.87).
	/ res.3	: Larnakes, Pakhyamnos M.Ö.1400-1350 (Reynold Higgins, **Minoan and Mycenaean Art**, Londra, Thames and Hudson, 1994[3], s.123, res.145).
	/ res.4	: Larnakes, Kassel Kuntsamlungen (Vermeule 1965, s.126-127, lev.XXV, res.1a-b).
Lev.II	/ res.5	: Korinthos lahitleri, M.Ö. 6.-5 yüzyıl (Blegen 1964, lev.14).
	/ res.6	: Samos lahdi, M.Ö. 6. yüzyıl ortaları (Kleemann 1962, lev.62, res.1-2).
	/ res.7	: Klazomenai Lahdi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri env. 1352, M.Ö.6. yüzyıl (Hürmüzlü 2008, s.17, res.8a.)
	/ res.8	: Ahşap lahit örnekleri, Mısır (?) (Watzinger, 1905, s.29, res.43-48).
Lev.III	/ res.9	: Polyksena lahdi, M.Ö. 6. yüzyıl sonları, Çanakkale Arkeoloji Müzesi (Sevinç 1996, s.259, res.12).
	/ res.10	: Çan lahdi, M.Ö. 4. yüzyıl başı, Çanakkale Arkeoloji Müzesi (Tombul 2004, s.773, res.1).
	/ res.11	: Satrap lahdi, M.Ö. 5. yüzyıl, İstanbul Arkeoloji Müzeleri (Kleemann 1958, lev.2, A yüzü).
	/ res.12	: Ağlayan Kadınlar Lahdi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri, M.Ö.4. yüzyıl ortaları (Alpay Pasinli, **İstanbul Archaeological Museums**, İstanbul, A Turizm, 2001, s.80, no.87).
Lev.IV	/ res.13	: İskender lahdi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri, M.Ö. 4. yüzyıl (Pasinli, **a.g.e.**, s.87, no.88).
	/ res.14	: Lykia lahitleri (Koch 2001, s.255, res.106).
	/ res.15	: Bubon lahdi, Hellenistik Dönem, Burdur Müzesi (Koch 2001, s.214, res.81).
	/ res.16	: Belevi lahdi, M.Ö. 3. yüzyıl başları (Praschniker 1979, res.119).

* Kaynağı belirtilmeyen fotoğraflar tarafımdan çekilmiştir.

Lev.V	/ res.17	: Verthur Partunus lahdi, Tarquinia, M.Ö.330-300 (De Meer 2004, s.34, res.11).
	/ res.18	: Chiusi, Chiusi Museo Ark. Nas. 860, M.Ö. 200-150 (Reinhard Herbig, **Die Jungeretruskischen Steinsarkophage**, Berlin, Verlag Gebr.Mann, 1952, s.104, res.63).
	/ res.19	:Lucius Cornelius Scipio Barbatus lahdi, M.Ö. 3. yüzyıl, (Saladino 1970, lev.4, res.1).
	/ res.20	:Caffarelli lahdi, M.S. 1. yüzyıl (Rodenwalt 1925, lev.2).
Lev.VI	/ res.21	:Lahit tipleri (Koch 2001, s.41, res.15).
	/ res.22	: Khamasorion (Koch 2001, s.36, res.12).
	/ res.23	: Cuppola (Koch 2001, s.37, res.13).
Lev.VII	/ res.24	: Etropos'un işliğinin betimlendiği Loculus levhası, (Koch-Sichtermann 1983, res.66/67).
	/ res.25	: Claudia Arria lahdi, M.S. 220, Metropolitan Müzesi (Sorebella 2001, s.68, res.1).
	/ res.26	: Roma Museo Mussolini (Andreas Rumpf, **Die Meerwesen Auf Den Antikensarkophagreliefs**, Berlin, G. Grotesche, 1939, lev.49-50, no.147).
Lev.VIII	/ res.27	: Eroslu Attika tipi lahit, Atina Platon Akademisi (Rogge 1993, lev.49, res.2).
	/ res.28	: Hippolytos betimli Attika tipi lahit, Tyros Nekropolis'i env.330 (Rogge 1995, s.157, no.70, lev.88/4.)
	/ res.29	: Dokimeion atölyesi girlandlı, Tyros (Guntram Koch 2010b, s.103, res.5).
	/ res.30	: Dokimeion atölyesi figürlü frizli, Rhode Island Müzesi env.21074 (Waelkens 1982, s.35-36, no.6, lev.9/1-2).
Lev.IX	/ res.31	: Dokimeion atölyesi Torre Nova, Megiste lahdi, Atina Milli Müzesi (Waelkens 1982, s.53, no.7, lev.16/1-2, 17/1-2).
	/ res.32	: Dokimeion atölyesi sütunlu lahit tipleri (Koch-Sichtermann 1982, s.504, res.17).
Lev.X	/ res.33	: Prokonnesos yarı işli örneği (Dodge – Ward Perkins 1992, s.132, res.116).
	/ res.34	: Yarı işli lahit tipleri ve atölyeleri (Koch-Sichtermann 1982, s.485, res.9).
	/ res.35	: Assos tipi lahit (Dodge – Ward Perkins 1992, s.141, res.133).
Lev.XI	/ res.36	: GYM.1, ön yüz (Perge Kazı Arşivi).
Lev.XXI	/ res.68	: Malibu lahdi, J.P.Getty Müzesi 72 AA 152, M.S. 115-120 (Waelkens 1982, s.17, no.10, lev.1/1-2).

Lev.XXIV	/	res.81	: Dokimeion atölyesi girlandlı, Roma, Baltimor Sanat Galerisi (Waelkens 1982, s.35-36, no.28, lev.5/3-4, 6/1-2).
	/	res.83	: Laodikeia A lahdi (Şimşek 1998, çizim 2).
Lev.XXVII	/	res.93	: Çanakkale C lahdi, Lapseki, Çanakkale Arkeoloji Müzesi env.1791 (Asgari 1977, s.365, res.43-44).
	/	res.94	: İstanbul lahdi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri (Asgari 1977, s.351, res.46).
Lev.XXXVIII	/	res.132-133	: Richmond lahdi, Virginya Sanat Tarihi Müzesi (Waelkens 1982, no.10, lev.5/1-4).
Lev.XXXIX	/	res.134	: Eroslu lahit, Atina Milli Müzesi env.4008 (Rogge 1993, lev.52/1).
	/	res.136	: Eroslu lahit, Atina Milli Müzesi env.1187 (Rogge 1993, lev.49/2).
Lev.XLII	/	res.143	: F.8 uzun yüz, (Perge Kazı Arşivi)
Lev.XLIII	/	res.145	: Aizanoi lahdi (Guntram Koch, "Sarkophage der römischen Kaiserzeit in der Türkei (Ein Überblich (Mit Einer Bibliographie)", **Adalya XIII**, 2010a, s.152, res.2).
	/	res.146	: Yalvaç lahdi, Yalvaç Müzesi (Koch 1974, res.304).
	/	res.147	: Konya lahdi, Konya Arkeoloji Müzesi (Özgan, 2003, s.60)
Lev.LIII	/	res.177	: Av lahdi, Britanya Müzesi (Rodenwalt 1938, lev.XIII).
Lev.LVII	/	res.185	: Eroslu lahit, Ostia (Cliberto 1995, lev.100/2)
	/	res.186	: Eroslu lahit, Roma Präxtat Katakombu (Cliberto 1995, lev.100/3).
Lev.LX	/	res.191	: F.22, res.1-46 (Düzenleme: Doç. Dr. Sedef Çokay-Kepçe).
Lev.LXII	/	res.194	: Krater, Napoli, M.Ö.360-340 (Farnoux, 1992, no.13, lev.158).
		res.195	: Hydria, Krokou Müzesi (Farnoux, 1992, no.26, lev.160).
		res.196	: Lykourgos betimli lahit, Roma Palazzo Matteo (Matz, 1969a, lev.256).
	/	res.197	: Lykourgos betimli lahit, Roma Therme Müzesi (Matz, 1968b, lev.202).
Lev.LXIII	/	res.198	: Lykourgos betimli lahit, Castello (Matz, 1969b, lev.353).
Lev.LXIV	/	res.202	: Selanik lahdi, Selanik Arkeoloji Müzesi 1247 (Matz, 1968a, lev.18/1).
	/	res.204	: Side Müzesi (İnan, 1965, lev.20).

Lev.LXV	/	res.205	: Gallienus başı, Berlin Şehir Müzesi (Nancy Ramage-Andrew Ramage, **Roman Art. Romulus to Constantine,** Lauren King, 2000[3], s.291, res.10.10).
	/	res.206	: Erkek portresi, J.P. Getty Müzesi (Frel, 1981, s.132, no.90).
	/	res.208	: Kadın portresi, Antalya Müzesi (Kayhan Dörtlük, **Antalya Museum**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1992, s.97, no.113).
Lev.LXVI	/	res.210	: Beyrut lahdi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri (Matz 1968a, no.1, lev.1).
Lev.LXIX	/	res.219	: Selanik Arkeoloji Müzesi, Amazonamakhia betimli lahit (Despinis, 1997, res.337).
Lev.LXX	/	res.223	: Hippolytos betimli lahit, Beyrut Milli Müzesi env.447, M.S. 2. yüzyıl son çeyrek (Rogge, 1995, s.151, lev.70, no.56)
	/	res.224	: F.32 çizim (Koch, 1975, lev.137c-d).
Lev.LXXI	/	res.226	: Meleagros betimli lahit, Eleusis Müzesi, M.S.3. yüzyılın ilk çeyreği (Koch, 1975, s.142 no.170, lev.136a-c).
Lev.LXXII	/	res.229	: Akhilleus lahdi, Adana Arkeoloji Müzesi env.3843, M.S.2. yüzyılın son çeyreği (Rogge 1995, s.125, no.1, lev.1)
Lev.LXXIII	/	res.232	: Akhilleus lahdi, St.Petersburg Ermitage env. A.1026, M.S. 2. yüzyıl sonu (Rogge 1995, s.138, no.28, lev.26).
	/	res.233	: Akhilleus lahdi, Paris Louvre Müzesi env Ma. 2120, M.S. 3. yüzyıl (Rogge 1995, s.134, no.21, lev.43/3).
	/	res.234	: Akhilleus lahdi, Ioannia Arkeoloji Müzesi env. 6176, M.S. 2. yüzyıl sonu (Rogge 1995, s.129, no12, lev.20).
Lev.LXXVI	/	res.239	: Savaş betimli lahit, Beyrut Milli Müzesi env.12.71.30, M.S. 3. yüzyıl ikinci yarı (Koch-Sichtermann, 1982, lev.442).
Lev.LXXIX	/	res.248	: Madalyonlu lahit, İzmir Müzesi env.59, M.S.160 (Waelkens 1982, s.57, no.2, lev18/1).
	/	res.249	: Hierapolis Madalyonlu lahdi (Işık 1998, s.292, lev.118).
	/	res.250	: MA.2, (Mansel-Akarca, 1946, res.22-25.)
Lev.LXXXIV	/	res.264	: Herakles betimli sütunlu lahit, Britanya Müzesi env. GR.1800.7-12.1, M.S.150 (Jongste 1992, s.109-110, no.J1, res.65).
Lev.LXXXV	/	res.266	: Torre Nova tipi lahit, Atina Milli Müzesi, M.S. 170 (Himmelmann 1970b, lev.2).

	/	res.267	: Melfi lahdi uzun yüz (Morey 1921, lev.XIV/5).
	/	res.268	: Melfi lahdi kısa yüz (Morey 1924, res.41)
Lev.LXXXVI	/	res.271	: İzmir L lahdi (Wiegartz 1965, lev.36a)
Lev.XC	/	res.281	: Claudia Sabina Lahdi (Morey 1921, lev.XVI).
Lev.XCII	/	res.286	: Atina – Londra lahdi (Wiegartz 1965, lev.1).
	/	res.287	: Adana lahdi, env.3860, M.S. 225 (Ahmet Çelik, **Adana Müzesi Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri**, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez,, Adana, T.C. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, 2010, lev.XXVII, res.b).
Lev.XCIV	/	res.294	: İstanbul lahdi (Morey 1924, res.65).
Lev.CVIII	/	res.347	: Apulia Vazosu, Napoli Milli Müzesi 81393, Dareios ressamı, M.Ö.340-330 (Dural 2001, s.371, no.163)
Lev.CIX	/	res.351	: Pasquino grubu (Smith, **a.g.e.**, res.133).
Lev.CXII	/	res.357	: Perge Kazısı Arşivi
Lev.CXIII	/	res.359	: TA.3 (Mansel-Akarca, 1946, s.3-4, no.3, res.9)
	/	res.360	: TA.4, (Perge Kazısı Arşivi; Mansel-Akarca, 1946, no.10, res36-37).
Lev.CXV	/	res.366	: TA.11 (Perge Kazısı Arşivi; Mansel-Akarca, 1946, no.17, res.44-45).
Lev.CXVI	/	res.369	: Andriake'den Lykia lahdi (Uğurlu 2003, res.13).
Lev.CXVII	/	res.374	: TA.16 (Perge Kazısı Arşivi; Mansel-Akarca, 1949, no.1, res.8.)
	/	res.375	: TA.17 (Perge Kazısı Arşivi; Mansel-Akarca 1949, no.24, res.56, 58).
Lev.CXVIII	/	res.376	: TA.18 (Mansel-Akarca 1949, no.28, res.56-58).
Lev.CXXIV	/	res.399	: Y.10 (Mansel-Akarca 1949, no.9, res.35).
	/	res.400	: Y.11 (Mansel-Akarca 1949, no.13, res.40).
	/	res.401	: Y.12 (Perge Kazısı Arşivi, Mansel-Akarca, 1949, no.14, res.41).
	/	res.402	: Y.13 (Mansel-Akarca 1949, no.15, res.43).
Lev.CXXV	/	res.403	: Y.14 (Perge Kazısı Arşivi, Mansel-Akarca, 1949, no.18, res.46-48).
	/	res.404	: Y.15 (Perge Kazısı Arşivi, Mansel-Akarca, 1949, no.19, res.49).
	/	res.405	: Y.16 (Mansel-Akarca 1949, no.21, res.50)

	/	res.406	: Y.17 (Perge Kazısı Arşivi, Mansel-Akarca, 1949, no.26, res.55).
Lev.CXXVI	/	res.407	: Y.18 (Mansel-Akarca 1949, no.27, res.57).
Lev.CXLIV	/	res.475	: BE.13 (Perge Kazısı Arşivi, Mansel-Akarca, 1949, no.12, res.39).
Lev.CLXXXVI	/	res.633	: İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Selanik, Dionysos betimli Attika tipi lahdin kısa yüzü (Matz, 1968a, no.3, res.2)
	/	res.634	: Oxfordshire Blenheim sarayı, Roma tipi Dionysos betimli lahit (Matz, 1968a, no.45, lev.47)
Lev.CLXXXVII	/	res.635-636	: Ariadne, Vatikan (Wolf, **a.g.e.**, no.1, lev.16 vd, lev.22)
Lev.CLXXXVIII	/	res.637	: Ariadne, Floransa Arkeoloji Müzesi (Wolf, **a.g.e.**, no.2, lev.28)
	/	res.638	: Ariadne Madrid Prado (Wolf, **a.g.e.**, no.3, lev.31)

GİRİŞ

Ölüm bütün kültürlerde insanların ortak kaygısıdır. Hepsi onun kaçınılmazlığını anlamış ve çeşitli ritüellerle onu karşılamıştır. Öbür dünya inancını, ölü gömme geleneklerini kendilerine göre uygulamış, ölülerini farklı mezarlara yerleştirmiştir.

Antik Çağ'da inhumasyon (gömme) ve kremasyon (yakma) geleneklerine bağlı kalınmıştır. Bu iki gelenek aynı zaman diliminde aynı nekropoliste bir arada da uygulanmıştır. Bu geleneklere göre biçimlendirilen mezarlarda, bedenin yanına, öbür dünyada kullanacağı eşyaları bırakmak önemli bir gelenek olmuştur.

Antik Çağ'da ve özellikle tezimin zamansal sınırını oluşturan Roma İmparatorluk Çağı'nda çok çeşitli mezarlar yapılmıştır. Kremasyon geleneğine bağlı olarak ev formlu, klineli lahit formlu, insan başı formlu vs. urneler kullanılmış ve bunları yerleştirmek için columbarium adı verilen mezar yapıları inşa edilmiştir. İnhumasyon geleneği çerçevesinde ise basit toprağa gömüler, kist mezarlar, kiremit mezarlar, kaya mezarları, anıtsal mezar yapıları, hypogeumlar, lahitler gibi çeşitli mezarlar tercih edilmiştir.

Tezimin coğrafi sınırını Pamphylia (tüm kabileler ülkesi) oluşturmaktadır. Bölge, günümüz Türkiye'sinin güney kıyılarında yer alır. Pamphylia, batıda Lykia, doğuda Kilikia Trakheia, kuzeyde Pisidia ile komşudur. Kuzeyindeki Toros dağları ile güneyindeki Akdeniz (Mare Pamphylium) doğal sınırları meydana getirir (bkz. har.1). Bölgenin batı ve doğu sınırı politik olaylara bağlı olarak değişmiştir. Strabon (XIV.4.1) batı sınırı Olbia olarak gösterir[1]. Plinius (5.26.96) ise bu sınırı daha batıya Phaselis kentine kadar uzatır[2]. Doğu'da sınır kentleri genelde Side (Plinius 5.26.96 ve Ptolemaios 5.5.2[3]) ve Syedra olarak gösterilmiştir. Ancak, M.Ö. 2. yüzyıldan itibaren doğu sınır Korakesion olarak kabul edilir[4].

Pamphylia'nın büyük kısmını Antalya ovası (1500 m^2) oluşturmaktadır (bkz.har.1) Bölgenin önemli kentleri batıdan doğuya doğru, Attaleia (Antalya), Perge

[1] Strabon, **Geographika: Antik Anadolu Coğrafyası: Geographika XII-XIII-XIV**, çev. Adnan Pekman, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1993[3], s.196.
[2] Plinius, **Naturalis Historia. Natural History**, çev. H. Rackham, The Loeb Classical Library, Londra, Harvard University Press, 1938, s.938.
[3] Ptolemaios, **Geographike Hyphegesis**, Ed. C.F.A. Nobbe, C.2, Leipzig, Sumptibus et Typis Caroli Tauchnit, 1845, s.24.
[4] Arif Müfid Mansel, **İlk Çağ'da Antalya Bölgesi**, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1956, s.3.

(Aksu), Sillyon (Yanköy), Aspendos (Belkıs), Lyrbe (Manavgat-Şıhlar Köyü), Side ve Korakesion (Alanya)'dır. Pamphylia ovasını sulayan nehirler batıdan doğuya doğru Katarrhaktes (Düden), Kestros (Aksu), Eurymedon (Köprüçay) ve Melas (Manavgat)'tır.

Güneyinde yer alan Akdeniz'in deniz ticaretine ve bölgenin gelişimine olan faydası açıktır. Pamphylia kuzeyde 3000 m.yi aşan dağlarla çevrilmiştir. Bu dağlardaki, Yenice, Çubuk ve Döşemealtı geçitleri bölgenin iç kısımlarıyla bağlantısını sağlamaktadır[5].

Pamphylia'nın önemli kentlerinden Attaleia, Perge, Lyrboton Kome (Perge'nin köyü), Sillyon, Aspendos, Lyrbe (Seleukeia), Side ve Korakesion'un nekropolleri çok az araştırılmıştır. Bu nekropolisler içinde ilk sistemli kazılar uzun yıllardan beri Perge'de gerçekleştirilmektedir. 1946 yılında, kentte, ilk bilimsel kazılar Batı Nekropolis'te başlatılmıştır [6]. 1997 yılından itibaren ise aynı nekropoliste, kentin batı kapısının kuzeybatısında (169 numaralı) 2007 yılına kadar aralıksız devam etmiştir [7]. 2006 yılından bu yana yine aralıksız olarak Batı Nekropolis'te daha güneydeki bir alanda (159 numaralı) kazılar sürdürülmektedir.

---

[5] **A.e.**, s.4. Bölgede yapılan araştırmalar ve tarihçe için bkz.: Akropolis araştırma ve kazıları için bkz.: Haluk Abbasoğlu – Wolfram Martini "Perge Akropolis'inde 1994 Yılında Yapılan Çalışmalar", **17. KST, C.II, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, Ankara, 1996, s.121-127; "Perge Akropolis'inde 1995 Yılında Yapılan Çalışmalar", **18. KST, C.II, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, Ankara, 1997, s.51-59; "Perge Akropolis'inde 1996 Yılında Yapılan Çalışmalar", **19. KST, C.II, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, Ankara, 1998, s.93-105; "Perge Akropolis'inde 1997 Yılında Yapılan Çalışmalar", **20. KST, C.II, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, 1999, s.179-194; Kazılar için: **Die Akropolis von Perge: Survey und Sondagen 1994-1997. Band 1**, ed. Haluk Abbasoğlu – Wolfram Martini, Mainz am Rhein, Verlag Philipp von Zabern, 2003; Emile Clemens Bosch, **Pamphylia Tarihine Dair Tetkikler**, Ankara, TTK, 1957, s.17 vd.; Adnan Pekman, **Perge Tarihi**, Ankara, TTK, 1989[2], s.13 vd.; Aşkım Özdizbay, **Perge'nin M.S. 1.-2. Yüzyıllardaki Gelişimi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2008a, s.14; Bölgenin M.Ö. 3.-2. yüzyıl tarihi için bkz.: Aşkım Özdizbay, "Pamphylia-Perge Tarihi ve Roma İmparatorluk Dönemi Öncesi Perge'nin Gelişimi", **Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı. Euergetes. Festschrift für Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu zum 65. Geburtstag**, (ed.) İnci Delemen vd., İstanbul, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 2008b, s.848-849.

[6] Perge Batı Nekropolisi 1946 yılı kazıları için Bkz.: Arif Müfid Mansel, Aşkıdil Akarca, **Perge'de Kazılar ve Araştırmalar-Excavations and Researches at Perge**, Ankara, TTK Yayınları, 1949, s.2-34.

[7] Perge Batı Nekropolis 169 numaralı parselde son yıllarda yapılan çalışmaların sonuçları için bkz.: Haluk Abbasoğlu, "Perge 2002", **ANMED 1**, 2003, s.30-33; "Perge 2003", **ANMED 2**, 2004, s.45-48; "'2004 Yılı Perge Kazı ve Onarım Çalışmaları", **ANMED 3**, 2005, s.67-71; "Perge 2005", **ANMED 4**, 2006, s.47-50; "Perge 2006", **ANMED 5**, 2007, s.54-58; "Perge 2007", **ANMED 6**, s.58-62; "Perge 2008", **ANMED 7**, 2009, s.61-69.

Aynı zamanda Perge Akropolis'inde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında erken dönem mezarlarının haricinde Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait mezarlar da tespit edilmiştir[8]. Kentin Doğu Nekropolisi'nde görülen modern yapılaşma nedeniyle kazı yapılamamış; ancak kazı ekibinin yaptığı yüzey araştırmaları ve yapılan tezler ile nekropolisteki mezar tipleri belirlenmiş ve belgelenmiştir[9]. Bölgenin önde gelen kentlerinden Side'de yapılan kazılarda da çok sayıda mezar yapısı ortaya çıkarılmış[10]; son yıllarda ise müze kurtarma kazılarıyla çeşitli lahit ve farklı tipte gömütler bulunmuştur. Pamphylia'nın önemli liman kentlerinden Attaleia'da ise 2000'li yılların ortalarından bu yana "Doğu Garajı" olarak isimlendirilen nekropolis alanında Antalya Müzesi tarafından bilimsel bir kazı yürütülmektedir[11]. İlk bulgularıyla Attaleia'nın tarihinini değiştirecek verilere ulaşılan kazılarda çok çeşitli mezar tipleri ortaya çıkarılmıştır. Son yıllarda Aspendos ve Sillyon'da başlatılan bilimsel çalışmalar da bölge mezar geleneklerine yeni veriler katacaktır. Yine Perge'nin köyü olduğu anlaşılan Lyrboton Kome'de son yapılan yüzey araştırması da önemli mezar ve lahit tiplerini tekrar bilim dünyasına sunmuştur[12].

Bu araştırmalarla bölgede Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait hemen hemen her tip mezar belirlenmiştir. Bunlar içerisinde kremasyona bağlı kül kapları, inhumasyon geleneği içinde basit toprağa gömüler, kiremit mezarlar, kaya mezarları, khamasorionlar, lahitler ve görkemli mezar yapıları sayılabilir.

Söz konusu mezar tipleri içinde ön plana çıkan, gerek yerel taşlardan ve gerekse ithal edilen mermerden[13] yapılan lahitlerdir. Nekropolislerde ve müzelerde sayıları binleri aşan bu eserler, Anadolu lahit sanatı içerisinde büyük bir öneme sahiptir. Özellikle ithal lahit çeşitliliği (Attika, Dokimeion, Prokonnesos gibi mermerlerden yapılan) Pamphylia atölyelerinin yapısının ve organizasyonunun araştırılmasına yol açıp, birçok bilim insanının bu konuya yorum getirmesine sebep

[8] Bkz. dipnot 5.
[9] Hüseyin Akıllı, **Perge Nekropolü**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayınlanmamış Lisans Tezi, 1979; Şafak Aydoğan, **Pamphylia Bölgesi Lahitleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1998; Özgür Turak, **Pamphylia Bölgesi'nde Bulunan Attika Tipi Lahitler**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005.
[10] Arif Müfid Mansel, **Side. 1947-1966 Yılları Kazıları ve Araştırmalarının Sonuçları**, Ankara, TTK, 1978.
[11] Antalya Müzesi'nin 3 yılı aşkın bir süredir yürüttüğü kazılar ileriki bir tarihte yayımlanacaktır.
[12] Nevzat Çevik, "An Oil Production Center In Pamphylia: Lyrboton Kome", **Lykia 3**, 1997, s.79-112.
[13] Pamphylia'nın jeolojik yapısında mermer bulunmamaktadır.

olmuş ve doğal olarak bu konu hakkında tartışma ortamını doğurmuştur. Böylelikle Pamphylia atölyelerinin var olup olmadığını özellikle Perge kazılarının son yıllardaki buluntuları ışığında araştırmak görevi, Perge kazısı başkanı ve danışmanım Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu tarafından şahsıma verilmiştir.

Amaç ve Kapsam

"Roma Dönemi Pamphylia Lahitleri ve Atölye Sorunu" konulu tezimin amacı bölge lahitlerinin üslup özellikleri ve tipolojisinden hareketle Pamphylia'da bir lahit atölyesi olup olmadığı sorunu üzerinde durmaktır. Bölgede bir atölyenin varlığı tespit edilirse bunun üslup özelliklerinin ve lahit tiplerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda lahit yapımında hangi yerel taşların kullanıldığı, bölgede bulunmayan mermerin nerelerden getirtildiği araştırılmıştır. Yine Pamphylia'da olabileceği düşünülen atölyenin, hangi yıllar arasında faaliyet gösterdiği, bu zaman diliminde bölge dışına ihracat yapıp yapmadığı, kısacası atölyenin organizasyonunun tespiti amaçlanmıştır. Aynı zamanda Pamphylia'da bir atölyenin var olup olmadığını göstermeye yardımcı olacak verilerin de (buluntu yoğunluğu, Pamphylia'da yer alan heykeltıraşlık okulu gibi) değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bölgede bir atölye yoksa Pamphylia'ya bu lahitlerin nereden geldiği, hangi atölyelerin (Dokimeion, Prokonnesos, Attika) bölgeye ihracat yaptığı saptanmaya çalışılmış, buna paralel olarak yerel üslubu etkileyen özellikler araştırılmıştır.

Tezin bir başka amacı da Pamphylia'a bulunan lahit ve lahit parçalarının belgelenmesi, böylelikle tipolojik olarak sınıflandırılması ve Pamphylia lahit kataloğunun oluşturulmasıdır.

Tezin kapsamını Pamphylia'nın önemli kentlerinden Perge ve Side'nin nekropollerinde bulunmuş olan yerel ve ithal lahitler oluşturmaktadır. Bölge müzelerinde yer alan (Antalya, Side ve Alanya) Pamphylia'nın muhtelif yerlerinden getirilmiş lahitler de incelenmiştir.

Yöntem

Yukarıda sıraladığım amaçlar doğrultusunda öncelikle tezin kapsamını oluşturan Pamphylia lahitleri tipolojik olarak sınıflandırılmış ve kataloglanmıştır. Böylelikle bölgede olabilecek bir atölyenin üslubunun ortaya konulması için veriler toplanmıştır. Tespit edilen özellikler (lahitler üzerindeki süsleme ve betimler vs.) Pamphylia heykeltıraşisi ve mimari bezemesi ile karşılaştırılarak yerel üslup tespit

edilmeye çalışılmıştır. Kuşkusuz bu çalışmanın kapsamı dahilinde incelenmesi gereken ostotheklerin, lahitlerle paralellikleri ve ortak üslup özelliklerinden de bu konuda faydalanılmıştır.

Atölyenin ürettiği ya da ithal ettiği lahitlerin malzemeleri belirlenerek, üslup özellikleri ile de değerlendirilerek hangi eserlerin nerelerden getirildiği tespit edilmiştir. Yerel atölyenin ne tip malzeme kullandığının anlaşılması ve bölgede ocak yakınında bir atölye olup olmadığının tespiti için Pamphylia'nın taş ocakları hakkında araştırmalar yapılmıştır.

Tez çalışmasını üç madde altında değerlendirebiliriz: saha araştırmaları, kitaplık çalışmaları, katalog verilerinin dijital ortama geçirilmesi.

Çalışmanın ilk ayağını saha araştırmaları oluşturmuştur. Tezin coğrafi sınırı olan Pamphylia bölgesininin nekropolis alanları tespit edilebilen Perge, Lyrboton Kome, Silyon, Aspendos, Side ve Lyrbe kentlerinde lahit ve lahit parçaları belgelenmiş ve kataloglanmştır. Aynı zamanda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izni ile Antalya, Side ve Alanya Müzelerinde, yukarıda adı geçen kentlere ek olarak Attaleia ve Korakesion kentlerinde bulunmuş lahit ve parçaları incelenmiş ve belgelenmiştir. Saha araştırmaları kapsamında aynı zamanda bölgeye komşu Pisidia, Lykia ve Kilikia kentlerinde üslup farklılıklarını gözlemlemek ve analoji malzemelerini saptamak amaçlı geziler de yapılmıştır.

2008 Mart ve Nisan aylarında bulunduğum Atina ve Selanik Müzelerinde tezimin önemli bir bölümünü oluşturan Attika tipi lahitler ve aynı atölyenin Pamphylia'daki örneklerinin analojileri görülmüştür. Kasım 2010 ve Nisan 2011 tarihlerinde bulunduğum Almanya'da özellikle Berlin, Münih ve Kassel'de bulunan kent Roma lahitleri ve az sayıda bulunan diğer atölyelerin üretimleri incelenmiştir.

Araştırmanın en önemli aşaması kitaplık çalışmalarıdır. Arazide belgelenen eserlerin stil özellikleri, analojileri, atölyelerinin tespiti için gerekli verilerin değerlendirilmesi amacıyla sistematik yayın taraması yapılmıştır.

15.03.2008 – 12.04.2008 tarihleri arasında, Türk-Amerikan İlmi Araştırmalar Derneği'nin (ARIT) "W.D.E. Coulson & Toni Cross Aegean Exchange Program" isimli bursuyla Yunanistan'da geçirilen 1 aylık sürede Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün Atina şubesinde kitaplık çalışmaları yürütülmüştür. Buradaki

çalışmada özellikle Attika tipi lahitler üzerinde yoğunlaşılmış, Pamphylia'da bulunan ithal ve yerel lahitlerin karşılaştırma malzemelerini inceleme fırsatı bulunmuştur.

Yine ARIT'in "Hanfmann Bursu" desteğiyle 25.11.2010-29.04.2011 tarihleri arasında 5 aylık süreyle Almanya'nın Marburg kentinde kitaplık çalışmaları yapılmıştır. Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün öncülüğünü yaptığı lahit kataloglarının (Sarkophag-Corpus) merkezi olan Marburg Philipps Üniversitesi Arkeoloji Bölümü kitaplığında özellikle Türkiye'de ulaşılamayan kaynaklara yoğunlaşılmış, lahit araştırmaları konusundaki tüm yayınlar değerlendirilerek, tezin en önemli ayağını oluşturan kitaplık çalışmaları tamamlanmıştır. Aynı zamanda burada lahit corpuslarının editörlüğünü yapan, bu konuda dünyada sayılı bilim adamlarından biri olan Prof. Dr. Guntram Koch ile de tezim hakkında fikir alışverişi yapılmış ve lahitler konusunda çeşitli tartışmalar yapılmıştır.

Tezin üçüncü aşaması ise yukarıda sunduğum çalışmaların dijital ortama geçirilmesidir. Arazide ve ilgili müzelerde yaptığım çalışma sonucunda belgelediğim 410 adet eser, belirlenen katalog formatı doğrultusunda bilgisayara geçirilerek "Pamphylia Lahit Kataloğu" oluşturulmuştur.

Üç ana başlıkta hazırlanan tezin ilk bölümünde (Eski Çağda Lahit Geleneği) Mısır uygarlığından Roma İmparatorluk Dönemi'ne kadar lahit geleneği incelenmiş, kültürel etkileşim üzerinde durularak, baskın gelenek kremasyondan inhumasyona geçiş ve artışına paralel olduğu düşünülen lahitler kısaca değerlendirilmiştir. Aynı zamanda lahit işçiliği ile ayırt edemeyeceğimiz mermer ocaklarının işleyişi ve organizasyonu hakkında da kısa bir başlık açılmıştır. 1. bölümde son olarak Roma İmparatorluk Dönemi'nin üç ana atölyesi (Attika, Dokimeion ve kent Roma), ikincil derecede üretim yapan (Prokonnesos, Aphrodisias vs.) atölyeler ve bölgesine yönelik lahit üreten atölyelerin lahit tipleri, kronolojisi ve ihracat potansiyelleri kısaca değerlendirilmiştir.

Tezin 2. bölümünde (Pamphylia'da bulunan lahitlerin tipolojisi) Pamphylia'da gün ışığına çıkan lahit ve lahit parçaları incelenmiştir. Bölgede sayısı binleri bulan lahitler stilistik ve kronolojik özelliklerine göre elenerek, tez kapsamına 410 lahit ve parçası alınmıştır. Bu parçalar, söz konusu bölüm içinde tekne ve kapak başlıklarının altında tiplerine göre (lahit terminolojisinde girlandlı, sütünlu vs.) ayrılmış, tanımları, stilistik özellikleri ve varsa ikonografik özellikleri üzerinde

durulmuş, tüm bu öğeler değerlendirilerek, analojileri ile birlikte tarihlendirilmeye çalışılmıştır. Eserler incelenirken kronolojik sıra takip edilmeye çalışılmışsa da bazı tipler korunma durumu veya nekropolislerine göre sıralanmıştır. Bu yolla her biri ayrı ve önemli gruplar oluşturan lahitlerin okuyucu tarafından daha iyi değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bölümün sonunda ise tekne-kapak eşleşmeleri başlığı ile lahitlerin hangi tip kapaklar taşıdığı, bir tekne tipinin belli bir kapak tipine sahip olup olmadığı anlatılmıştır.

2. bölümde değerlendirilen verilerden faydalanılarak hazırlanan tezin tartışma konusunu oluşturan, 3. bölüm "Pamphylia Bölgesi Lahit Atölyesi Sorunu" dur. Burada ilk alt başlıkta 1900'lü yıllarında ortalarından bugüne Pamphylia atölyesi(leri) hakkında yapılan araştırmalar ve bu konudaki tartışmalar tanıtılmıştır. Konuya giriş amacını taşıyan bu bölümden sonra "Atölye Sorunu Üzerine Öneriler" başlıklı alt bölümde ilk önce bölge lahitlerinin kronolojik gelişmeleri tiplere bağlı kalınarak incelenmiştir. Daha sonra 2. bölümde tartışılan lahitlerden ön plana çıkan bazı eserler tek tek ele alınarak, üslup özelliklerinden hareketle atölyeleri hakkında yeniden değerlendirmeler yapılmış ve Pamphylia'daki atölyenin (lerin) bu eserler üzerindeki etkisi ya da bunları üretip üretmedikleri tartışılmıştır. Buna paralel olarak bölgede bir atölye ya da atölyelerin olup olmadığı mimari bezeme, heykeltıraşi, ekonomi, ulaşım gibi verilerin irdelenmesi ile konu hakkında bir takım sonuçlara varılmaya çalışılmıştır. "Pamphylia Lahit Atölyesi(leri) Organizasyonu" alt başlığında bölge atölyesinin ürettiği lahit tipleri, ihracatı, ithalatı, malzeme temini gibi veriler anlatılmaya çalışılmıştır.

Son olarak 410 parçanın, tezin ikinci bölümündeki sıralamaya uygun olarak değerlendirildiği Pamphylia Roma İmparatorluk Dönemi Lahit kataloğu yer almaktadır.

Tezin üç bölümü ve katalog, ilgili lahitlerin ve analojilerinin fotoğrafları, harita ve planlar, tablolar ve çizelgelerle görsel olarak desteklenmiştir.

1. ESKİ ÇAĞDA LAHİT

Bir ya da daha fazla ölüyü gömmek için tasarlanmış, çeşitli malzemelerden yapılan, bezemeli ya da bezemesiz bir tekne ve kapaktan meydana gelen mezarlara "lahit" denir. Lahit, Grekçe'de et yiyen anlamına gelen **sarkophagos / Σαρκόφαγος** kelimesi ile karşılanır. Buna ek olarak antik dünyada lahitlere çeşitli isimler verilmiştir[14]:

ή λαρναξ : Sandık anlamında kullanılmıştır. Aynı zamanda cenaze mahfazası olarak da geçer.

ή σορός : Yalnız cenaze mahfazası anlamında kullanılmıştır.

ή θήκη : Sandık anlamına gelir. Tabut ve mezar için de kullanılmıştır.

ή κιβωτός : Kutu ya da tekne anlamındadır.

Ή ληυός : Banyo küveti formluları tanımlar.

Ή πύελος : Yalak biçimli formları karşılar. Lenos da aynı anlama gelir. Genellikle Roma'da kullanılmıştır.

Lahitler, teknelerine göre dikdörtgen prizma, banyo küveti ve anthropoid formlular olarak üç ana tipe ayrılır. Kapaklar ise çeşitli biçimlerde olabilir. Düz levhalar, semerdam, beşik çatı ve kline kapaklar ana tiplerdir.

Lahit yapımında kullanılan başlıca malzemeler, taş (kireçtaşı, mermer, granit, porfir, bazalt, traverten, tüf taşı, kum taşı), maden (kurşun, bronz), pişmiş toprak ve ahşaptır (alçı kabartmalı, bronz çemberli, boyalı). Taşlar içerisinde kireçtaşı en çok tercih edilenidir. Mermer olmayan bölgelerde (Anadolu'da Pisidia, Pamphylia, Kilikia; doğuda Suriye; batıda Dalmatia) yoğunlukla kullanılmıştır[15]. Mermer ise lahit üretiminde en değerli taştır. Cinsi ve kalitesi çeşitlidir. Aynı ocaktan farklı tipte mermerlerin çıkarıldığı bilinmektedir. Her yerde bulunmadığı için ithalatı yapılan bir malzemedir.

[14] Ingrid Hıtzl, **Die griechischen Sarkophage der archaischen und klassischen Zeit**, Jonsered, Paul Aströms, 1991, s.7-8.
[15] Guntram Koch, **Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri**, çev. Z. İlkgelen, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2001, s.16.

3.3. ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ ÖNCESİ

Lahit geleneğinin Akdeniz kültüründe Mısır uygarlığı vasıtasıyla yayıldığını söyleyebiliriz. Mısır inancına göre ölünün ruhu ve *ka*'sı[16] bedeni tanımalıdır. Bu sebeple mümkün olduğunca cesedi çürümekten korumak gerekmektedir.

Mısır lahitlerini mezar ya da bir kutsal yapıya benzetilen mimari formlular ve anthropoid biçimliler olarak iki tipe ayırabiliriz. Bu iki tip yan yana da kullanılabilir. İlki ölünün evi niteliğindedir, ikincisi ise bedenin çürümesi halinde onun yerini tutmaktadır (Lev.I, res.1-2)[17]. Mısır yazıtlarında lahit için birçok kelime geçer. Bunlardan üzerinde en çok durulanı *Qrsw*'dır. Aynı zamanda Orta Krallıkta lahdi karşılayan bir determinativ bulunur: Yanları yükseltilmiş, kapağı yuvarlak verilmiş tasvir. Lahit için kullanılan bir başka kelime de *ḏrwt*'dir. Bu kelime *qrswt*'a dönüşmüş ama belli bir dönem kullanılmıştır. Lahitlerin cesedi korumaya yönelik olduğunu gösteren bir diğer isim de *nbꜥnḫ* olup, yaşamın efendisi anlamına gelmektedir[18].

Sandık biçimindeki lahitler erken dönemlerden itibaren kullanılıyordu. Bunlar genellikle ahşaptan yapılırdı; ancak pişmiş toprak olanları da mevcuttu. Pişmiş toprak olanlar, dekorasyon ve form açısından ahşap lahitleri takip etmektedir. Eski Krallığın başlangıcında pişmiş toprak lahitler, taş lahitlerin içinden çıkarılarak kullanılmaya başlanmıştır[19].

IV. Hanedan'dan itibaren boyalı kireçtaşı lahitler görülür. Bunların en güzel örnekleri Kahire'de bulunmuştur. Tekne, şaşaalı yalancı kapılarla süsleniyor ve böylece esas yüz vurgulanıyordu. Lahit kapaklarının üst kısımları yuvarlatılmıştır. Kenarları ise dik olarak uzatılmıştır. Bu tip Orta Krallıkta da kullanılmıştır. Yeni Krallık Döneminde ise lahit, basit bir tekne ile düz ya da yuvarlatılmış kapaktan oluşur. İçte ve dışta bezemeler ve yazıtlar mevcuttur. 22. ve 23. Hanedanların sonuna

[16] Antik Mısır inancında her bir bireyin yaşam gücünü sembolize eden güçtür. Ka, insana doğumla gelir, öldükten sonra da varlığına inanılır. Detaylı bilgi için bkz.: Toby Wilkinson, **The Thames and Hudson Dictionary of Ancient Egypt**, Londra, Thames and Hudson, 2008, s.121.

[17] Marie-Louise Buhl, **The Late Egyptian Anthropoid Stone Sarcophagi**, Kophenhag, Nationalmuseets Skrifter, 1959, s.16.

[18] Edward Brovarski, "Sarkophag", **Lexikon der Ägyptologie Bd. 5**, 1984, s.471.

[19] Hıtzl, **a.g.e.**, s.11.

doğru genelde ahşaptan yapılan "direkli / destekli lahitler" ortaya çıkmıştır. Bunlar Thebai'da Roma Dönemi'nde dahi kullanılmıştır[20].

Önceleri anthropoid formlu lahitler mumyayı temsil etmişlerdir[21]. XVII. Hanedanla (M.Ö.1600-1570) birlikte antropoid lahitler boyanmaya başlar ve kullanımı XVIII. Hanedanda da (M.Ö. 1570-1349) devam eder. Anthropoid taş lahitler ise XVIII. Hanedanla beraber görülmeye başlar. Bunlar da ahşap örnekler gibi mumyayı temsil eder. Vücut konturları tam anlamıyla verilmez, ayaklar bir çıkıntıyla gösterilir. Göğüs üzerinde kanatlı Nut betimi yer alır. Bunun altındaki kısımlar, yatay ve dikey bantlarla süslenmiştir. Genellikle yazıt vardır. Söz konusu bantlar mumya sargılarını sembolize etmiş olmalıdır. Bu bantların arasında kalan alanlarda Horus'un dört oğlu, Amset, Hapi, Kebehsenuf ve Duamutef ile göz betimleri her zaman mevcuttur. XI-XIII. Hanedanlarda (M.Ö. 2052-1700) gözler, ahşap tabutların üzerine işlenir. Böylelikle ölen kişi bu gözlerle dışarıya bakabilir[22].

XIX. Hanedanla beraber taş lahitler insanları tasvir etmeye başlar. Yeni tipin elleri kenarlara uzatılmış ya da göğüste birleştirilmiştir. XX. – XXIV. Hanedanlar döneminde taş anthropoid lahitler bilinmemektedir. Bu dönemde ahşap tabutlar da kullanılmıştır[23].

Ege dünyasının gelişiminde önemli bir basamak olan Minos ve Myken kültürlerinin lahitlerini larnaks olarak isimlendirilebiliriz (Lev.I, res.3-4). Pişmiş topraktan yapılan larnakslar Geç Minos Dönemi'nde çok yaygındır. Minos uygarlığının ilk pişmiş toprak larnaksları, Erken Minos Dönemi'nden sonrasına aittir. M.Ö.14 ve 13. yüzyıla kadar kullanılmamıştır.

Girit'in korunagelmiş ahşap tabutları, M.Ö. 15. yüzyıla ait mezar odalarında bulunmuştur. Muhtemelen Girit ve Mısır'ın arasındaki ilişkinin aktif olduğu dönemlerde Mısır geleneğine bağlı olarak bu mezarlar kullanılmıştır.

Girit larnaksları banyo ve sandık formlu olarak iki ana tipte incelenebilir. Banyo formlular oval, ayak kısmına doğru meyilli olup, alt bölümleri düzdür. Bu tip genelde saraylarda ve evlerde bulunmuştur. Sandık formlular ise dikdörtgen, uzun ve

[20] **A.e.**, s.12-13.
[21] Buhl, **a.g.e.**, s.16; Der Rifeh'teki mezarda bulunan iki kardeşe ait tabutlar buna en güzel örnektir. Detaylı bilgi için bkz.: M.A. Murray, **The Tomb of Two Brothers**, Londra, y.y., 1920.
[22] Buhl, **a.g.e.**, s.16-17.
[23] **A.y.**

ince, dört ayak üzerinde duran, bir nevi ahşap sandık taklididir. Genelde mezarlarda bulunmuştur. Bu tip larnakslar kapakları ile birlikte korunagelmiştir. Üzerlerine boya ile çiçek motifleri, kuşlar, deniz yaşamı ve dinsel simgeler işlenmiştir. Ancak insan figürü görülmemektedir. İki tipte de teknenin değişik noktalarında kaldırma tutamakları bulunur. Ceset, larnaksın içine dizleri bükülerek yerleştirilir ve ölü hediyeleri de içine konulup mezar odasına bırakılır[24].

Taş lahitler daha azdır. Bunlar içerisinde en önemlisi M.Ö. 1400 yıllarına ait Hagia Triada lahdi olarak bilinen kireçtaşı mezardır[25].

Myken kültüründe ölüler toprağa gömülür. Ceset, stucco ile süslenmiş ya da boyanmış bir ahşap tabuta yerleştirilir. Bir tören eşliğinde mezara götürülür. Mykenler banyo formlu larnaksları tercih ederler. Bunlar sade veya siyaha boyanmış ya da polykromdur. Söz konusu larnaksların küçük boyutta olanları çocuklar için kullanılmıştır. M.Ö. 13. ve erken 12. yüzyıla tarihlenen Myken larnaksları, Myken gömme geleneklerinden ayrılmıştır[26]. Boiotia bölgesindeki Tanagra'da önemli bir grup larnaks ele geçmiştir. Tholos mezarlar içerisinden çıkarılan larnakslara ait herhangi bir kapak bulunmaması bunların açık bir kutu şeklinde tasarlandığını düşündürmektedir.

Tanagra'da gün ışığına çıkarılan larnakslar üzerinde matem sahneleri görülmektedir. Genelde kadınlar betimlenmektedir; az da olsa erkek figürleri tasvir edilmiştir. Profilden betimlenen (nadiren frontal tasvirler de mevcuttur) figürler arasında çocuk, hayvan veya yaratıklar yoktur. Söz konusu larnaksların stilistik değerlendirmesi, bunların M.Ö. 13. yüzyılın ortalarından sonraya tarihlenmesi gerektiğine işaret eder[27]. Tanagra'da bulunan Myken larnaksları Girit ilişkisi hakkında önemli ip uçları verir. Girit'te boyalı larnaksların ilk örneği M.Ö. 14. yüzyıla tarihlenen Hagia Triada lahdidir. Sahnenin işçiliği, figür çizimleri ve renk Hagia Triada lahdini diğer larnakslardan ayırmaktadır. Myken grubu özellikle insanların bulunduğu cenaze prosesyonlarını konu etmektedir. Hagia Triada larnaksı çeşitli açılardan Girit örneklerinden çok Myken grubuna benzerlik gösterdiği

[24] Emily D. T. Vermeule, "Painted Mycenaean Larnakes", **JHS 85**, 1965, s.123.
[25] Detaylı bilgi için bkz.: C. R. Long, **The Agia Triada Sarcophagus. A Study of Late Minoan and Mycaenean Funerary Practices and Beliefs**, Göteborg, Paul Astroms, 1974.
[26] Vermeule, **a.g.e.**, s.124.
[27] **A.e.**, s.125-127.

söylenmektedir. İlginç olan, söz konusu lahdin daha sonraki Girit lahitlerini çok fazla etkilememiş olduğudur. Ele geçen yüzlerce larnakstan sadece dört tanesinde figür görülmektedir. Girit'e özgü motiflerden bazıları (kuşlar, çiçekler, spiraller) Myken larnakslarında görülür. Bazıları ise (ahtapot, çifte baltalar, sfenksler, grifonlar) Girit'te hiç yoktur[28].

Hellenler ölülerini, kremasyon ve inhumasyon geleneklerine bağlı olarak çeşitli tiplerde mezarlara gömerlerdi. Bunlar arasında kist mezarlar, toprağa ya da kayaya açılan çukurlara yapılan gömüler özellikle Arkaik Dönem'de görülmektedir. Arkaik Dönem'de lahitler nadiren de olsa kullanılmaya başlar. Yunanlar, lahitlerini çeşitli taşlardan, kilden ya da ahşaptan yaparlardı. Ahşap tabutlar, tıpkı Mısır'da olduğu gibi cenazelerde taşınırdı[29].

Arkaik Dönem mezarlıkları içinde önemli bir buluntu topluluğuna sahip Atina agorasının güneydoğusunda, Geometrik Dönem'den Arkaik Dönem'e kadar tarihlenen çok sayıda mezar bulunmaktadır. Burada Arkaik Dönem lahitleri için önemli bir örnek bulunmuştur. Eser, ada mermerinden (Ege adaları) yapılmış olup, dikdörtgen formludur. Lahit altta düz silmeli bir kaideye sahiptir. Mezarın boya ile dekore edildiği düşünülmektedir. Kapağa ait bir parça bulunamamıştır. Profil ve ada mermerinin kullanılmasından hareketle lahit M.Ö. 6. yüzyıla tarihlenir[30]. Buna benzer tek bir bloktan yapılmış başka bir lahit ise Kerameikos'ta bulunmuştur. M.Ö. 5. yüzyıla tarihlendirilen lahit, ada mermerinden (Ege adaları) yapılmıştır[31]. M.Ö. 6. yüzyıl ve M.Ö. 5. yüzyılın ilk yarısında Korinthos'ta poros taşından, tek bir bloktan yapılmış lahitler görülür (Lev.II, res.5). Bezemesiz olan bu lahitlerin dış yüzlerinde köşelerde, halat ya da iple, lahdi mezara indirmek için açılmış oyuklar bulunur. Kapaklar genelde düzdür. Dikdörtgen kapaklar, lahitten az dışarı taşacak biçimde kesilir. Ancak istisnalar da görülmektedir. Hafif eğimli kapaklar ya da ahşap çatı sistemlerini taklit edenler de bulunmuştur[32]. Birçok lahdin içi ve teknenin üst kısmı,

[28] **A.e.**, s.135.
[29] Donna C. Kurtz, John Boardman, **Greek Burial Customs**, New York, Cornell University Press, 1971, s.267.
[30] Rodney Young, "Sepultrae Intra Urbem", **Hesperia XX**, 1951, s.75.
[31] **A.e.**, s.77; Detaylı bilgi için bkz.: A. Brueckner – E. Pernice, "Ein Attischer Friedhof", **AM XVIII**, 1893, s.164.
[32] Carl Blegen, Hazel Palmer, Rodney S. Young, **Korinth. Results of Excavations vol. XIII. The North Cementery**, New Jersey, Princeton, 1964, s.71.

beyaz ya da sarıya çalan stucco ile kaplanmıştır. Bu tip lahitler, Yunanistan'ın birçok yerinde kullanılmıştır. Ancak hiçbir yerde Korinthos'ta olduğu kadar yaygın değildir[33].

Koloni kentleri ana vatanlarından farklı değildir. Korinthos'un kolonisi Syrakusai'da benzer lahitler kullanılmıştır. Megara kolonisi Megara Hyblaia'da M.Ö. 7. yüzyılda tek bloktan yapılmış lahitlere gömme yapıldığı bilinmektedir. Megara Hyblaia'nın kolonisi Selinus ile Akragas'ın kolonisi Gela'da taş lahitlerin varlığı görülmektedir[34]. Gela'da M.Ö. 5. yüzyıla tarihlenen önemli bir lahit gün ışığına çıkarılmıştır. Pişmiş topraktan yapılmış lahit, içte ve dışta mimari elemanlarla süslenmiştir. İç kısımda Ion sütunları, dışında ise saçaklık betimlenmiştir[35]. Arkaik Dönem'in ünik örneklerinden biri de Tarentum'daki bir mezar odasının içerisinde gün ışığına çıkarılmıştır. Burada bulunan mezar odalarında gömüler, taştan, bezemesiz lahitlere yapılmıştır. Ancak, bir olimpiyat galibi için tasarlanmış mezar ön plana çıkmaktadır. Panathenaia amphoralarıyla birlikte bulunmuş lahit, üst ve alt pervazlarında içbükey profil verir. Muhtemelen friz kısmı boyalı olan lahdin, kapağı palmet akroterli beşik çatı biçimindedir. Alınlığın çerçeve kısımlarını yumurta dizisi süsler. Çerçevenin ön yüzünde ise dairesel motifler görülür. Dönemin şaheserleri içerisinde gösterilen lahit, muhtemelen M.Ö. geç 6. yüzyıldan sonraya aittir[36].

Khios'ta masif lahitler M.Ö. 7. yüzyılda görülmektedir. M.Ö. 6. yüzyılda Samos'ta bezemesiz lahitler kullanılmıştır. Ancak, aynı yüzyılın ortalarına tarihlenen mermer bir lahit ön plana çıkar (Lev.II, res.6)[37]. Tekne, çerçeve içine alınmış, köşe pilasterleri arasında uzun yüzde üç, kısa yüzde iki olmak üzere Ion düzeninde sütunlarla bezenmiştir. Küçük akroterli, beşik çatı biçiminde bir kapakla örtülmüştür. Bu düzenleme ahşap dekorasyonun taşa geçirilmiş şekli olarak yorumlanabilir. Samos'daki ikinci tip olan bezemesiz taş lahitlerin içleri, Mısır anthropoid lahitlerine benzer. Ölünün vücuduna uygun bir düzenleme yapılmıştır.

---

[33] **A.e.**, s.72-73.
[34] Kurtz-Boardman **a.g.e.**, s.308-309.
[35] **A.e.**, s.312.
[36] Detaylı bilgi için bkz.: Felice G. Lo Porto, "Tombe di Atleti Tarentini", **Atti E Memorie Della Societa Magna Grecia VIII**, 1967, s.69 vd.
[37] Kurtz-Boardmann, **a.g.e.**, s.267-268; detaylı bilgi için: Ilse Kleemann, "Der Archaische Sarkophag Mit Säulendekoration In Samos", **Festschrift für Friedrich Matz**, (Ed. N. Himmelmann-Wildschüz, H. Biesantz), Mainz, Philipp von Zabern, 1962, s.44-55.

M.Ö. 6. yüzyılın sonlarına doğru, bir kısmı beşik çatılı olan sade lahitlerin Aigina'da ve Tarentum'da kullanıldığını görüyoruz[38].

Olynthos'ta M.Ö. 6. ve 4. yüzyıllar arasına tarihlendirilen lahitler bulunmuştur. Bunlar, bezemesiz, dikdörtgen biçimli teknelere ve düz kapaklara sahiptir[39]. Güney İtalya'daki Metapontum'da da kireçtaşından lahitler bulunur. Bunların, Olynthos'taki çağdaşlarından farkı taş veya pişmiş toprak levhalar ile kapatılmış olmalarıdır[40].

Süslü pişmiş toprak lahitler, M.Ö. 6. ve erken 5. yüzyılda üretilmeye başlar. Bunlar ahşap sandukalardan çok, banyoları taklit ederler. Kapakları düz ya da beşik çatı biçimindedir. Az sayıda kabartma bezemeye sahip örnekler vardır. Khios'ta bulunan bir lahit üzerinde yas tutan kişiler betimlenmiştir. Karia, Asarlık'ta bir dizi lahit üzerinde çizgisel ve dairesel motifler görülmektedir[41]. Zengin bezemeli pişmiş toprak lahitlerin üretim merkezi olarak Ionia'daki Klazomenai kenti gösterilir (Lev.II, res.7)[42]. Literatürde "Klazomenai Lahitleri" olarak isimlendirilen bu lahitlerin yapımına M.Ö. 630 yılında başlandığı düşünülmektedir. Söz konusu lahitler, Klazomenai dışında Smyrna ve Rhodos'ta da bulunur[43]. Az sayıda örnek Erythrai, Ephesos, Lesbos ve Pitane'de[44] gün ışığına çıkarılmıştır. Lahitler üzerindeki bezeme siyah figür tekniğini, Atina kırmızı figür tekniğini ve yaban keçisi üslubunu taklit eder. Asıl sahne kapağın baş tarafındadır; kenarlarda çeşitli süslemeler, ayak ucunda ise hayvan motifleri görülmektedir. Bazı gelişkin örnekler, kapağında figürlü sahneler içerir ve hatta bazen teknenin içinde de bezeme yer alır[45].

---

[38] Kurtz-Boardmann, **a.g.e.**, s.268.
[39] David M. Robinson, **Excavations at Olynthos IX. Necrolynthia. A Study of Greek Burial Customs and Anthropology**, Baltimore, John Hopkins Press, 1942, s.158.
[40] Joseph Coleman Carter, **The Chora of Metaponto. The Necropoleis I**, Teksas, Texas University Press, 1998, s.60.
[41] Kurtz-Boardmann, **a.g.e.**, s.269.
[42] Detaylı bilgi ve tipoloji için bkz.: Robert Cook, **Clazomenian Sarcophagi**, Mainz am Rhein, Philip von Zabern, 1981, s.134-139.
[43] Rhodos Klazomenai lahitleri için bkz.: L. Laurenzi, "Necropoli Ialisie (Scavi Dell'Anno 1934)", **Clara Rhodos. Studi e Materiali Publicati a Cura Dell'Istituto Storico-Archaeologico di Rodi Vol.VIII**, 1936, s.37 vd., res. 20-21.
[44] Cook, R, M., "Çandarlı (Pitane)'de Bulunan Boyalı Lahitler. Painted Sarcophagi from Pitane", **Anadolu 10**, 1966, s.179-192.
[45] Kurtz-Boardman, **a.g.e.**, s.269.

Genelde lahitler, taş levha ya da kiremit ile örtülürler. Bir grup Klazomenai lahdi ise pişmiş topraktan yapılmış beşik çatı biçiminde kapaklara sahiptir[46].

Yunan ahşap lahitleri için en güzel örnekler, Mısır ve Güney Rusya'daki mezar odalarında bulunanlardır (Lev.II, res.8)[47]. Mısır Abusir'de yüksek beşik çatılı, teknesi panellere ayrılmış, boyalı ve nadiren de stuccolu lahitler görülür. Güney Rusya'da alçak çatılı, rölyeflerin aplike edildiği lahitler vardır[48]. M.Ö. 4. yüzyıldan sonra Güney Rusya'da tekneleri sütun ya da pilasterli bezenen lahitler karşımıza çıkar[49]. M.Ö. 6. ve 5. yüzyıllara tarihlendirilen bir grup ahşap bezemesiz lahdin Olynthos'ta kullanıldığını mezarlarda ele geçen ahşap parçaları ve çok sayıda çivi göstermektedir[50]. İtalya'da bir koloni kenti olan Morgantina'da mezar odaları içerisinde çok sayıda çivi bulunmuştur. Bir mezarda çiviler dikdörtgen bir alanı çevreler. Buradan hareketle ahşap lahitlerin ya da tabutların kullanılmış olabileceği sonucuna varılmıştır[51].

Arkaik Dönem'in taş lahitleri için çok önemli bir örnek Çanakkale'nin 110 km. kuzeydoğusundaki Gümüşçay'da Kızöldün Tümülüsü'nde gün ışığına çıkarılmıştır. M.Ö. 6. yüzyılın sonlarına tarihlenen, Prokonnesos mermerinden yapılmış lahit, figürlü frizlidir ve "Polyksena Lahdi" adıyla tanınır (Lev.III, res.9)[52]. Polyksena Lahdi'nin dört yüzü de figürlerle süslü olup, Anadolu'nun ilk figürlü frizli lahdi olarak kabul edilir. Lahdin bir uzun yüzünde Polyksena'nın kurban edilişi betimlenmiştir. Sahnenin sağında Akhilleus'un mezarı önünde Neoptolemos, erkekler tarafından tutulan Polyksena'nın boynuna hançerini sapladıktan hemen sonraki an tasvir edilmiştir. Sol tarafta ise ağlayan kadınlar bulunur. Lahdin diğer

---

[46] Bilge Hürmüzlü, **Eski Yunan'da Ölü Gömme Gelenekleri**, İstanbul, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları, 2008, s.16.

[47] Detaylı bilgi için bkz.: Carl Watzinger, **Griechische Holzsarkophage. aus der Zeit Alexanders des Grossen**, Leipzig, J.C. Hindrichs'sche, 1905, s.8.

[48] Rusya'da bulunan ahşap lahitlerin aplikleri ve tasvir programları hakkında bkz.: N.K., Zhizhina, "Wooden Sarcophagi With Plaster-Cast Appliques From Nymphaeum", **Northern Pontic Antiquities in the State Hermitage Museum, (ed. J. Boardmann vd.)**, Bleiden-Köln-Boston, Brill, 2001, s.249-263; O.L.,Smolyanitskaya vd., "Mythological Analysis Of The Wooden Sarkophagus From The Necropolis of Nympheum", **Northern Pontic Antiquities in the State Hermitage Museum, (ed. J. Boardman v.d.)**, Bleiden-Köln-Boston, Brill, 2001, s.266-26.

[49] Kurtz-Boardman, **a.g.e.**, s.270.

[50] Robinson, **a.g.e.**, s.159.

[51] Claire L. Lyons, **Morgantina Studies vol. V The Archaic Cemeteries**, New Jersey, Princeton University Press, 1996, s.27.

[52] Nurten Sevinç, "A New Sarcophagus of Polyxena from the Salvage Excavations at Gümüşçay", **StTroica Bd.6**, 1996, s.251.

uzun yüzünde arkalıklı bir koltukta oturan genç bir kız gösterilmiştir. Genç kız bir gelin gibi, düğün için süslenirken ve hediye kabul ederken betimlenmiştir. Sahnede aynı zamanda savaşçılar ve müzisyenler de bulunur. Reinsberg'e göre lahit, bölgenin zengin bir ailesinin evlenmemiş kızına aittir[53]. Düğün sahnesinin diğer bölümünde ölen kızın kithara çalarak, silah dansçıları korosunu yönetmesinin tasvir edildiğini belirterek, Artemis'in kız çocuğu kültünde Parthenos olarak yansıtıldığını düşünür. Reinsberg aynı zamanda lahdin asıl yüzünün burası olduğunu ileri sürer. Diğer uzun yüzde bulunan kurban sahnesi zamansız ölümün acımasızlığını sembolize etmektedir[54]. Ateşlier ve Öncü bu fikre katılmamakta ve düğün sahnesinin Polyksena'ya ait olması gerektiğini savunmaktadır[55]. Kline üzerinde iki kadın oturmaktadır. Reinsberg, bu sahneyi ölü olarak betimlenen gelinin, evinde Nympheutria ile konuşma olarak yorumlamaktadır[56]. Diğer kısa yüzde ise ağaç altında diz çökmüş bir kadın ve onun gerisinde yas tutan iki kadın görülmektedir. Lahdin kapağı Arkaik Dönem'in Ion mimarisini taklit eden beşik çatı biçimindedir.

Çanakkale'nin Çan ilçesinde Çingenetepe Tümülüsü kurtarma kazılarında, figürlü frizli bir başka lahit daha gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.III, res.10). Mermerden yapılmış olan lahdin orijinal boyaları korunmuştur. Uzun yüzde sağda domuz avı, solda ise geyik avı betimlenmiştir. Bu iki sahneyi ortada, adeta bir paravan görevi gören ağaç ayırır. Atlı figürünün domuza köpekleriyle saldırdığı sahnede arka fon yeşil, domuz ise mora boyanmıştır. İki atlı ve iki geyiğin betimlendiği diğer sahnede ise arka fon mavidir. Lahdin korunagelen kısa yüzünde savaş sahnesi görülmektedir. Pers kıyafetli bir atlı düşmanını mızraklamaktadır. Sahnenin diğer yarısında kayalık ve ağaçlık bir yer tasvir edilmiştir. Arka yüz işlenmemiştir. Lahit, M.Ö.4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmektedir[57].

---

[53] Carola Reinsberg, "Der Polyxena-Sarkophag in Çanakkale", **Olba IV**, 2001, s.71.
[54] **A.e**, s.83 vd.
[55] Suat Ateşlier, Emre Öncü, "Gümüşçay Polyksena Lahiti Üzerine Yeni Gözlemler", **Olba X**, 2004, s.55 vd.
[56] **A.e.**, s.71.
[57] Musa Tombul, "Observations on the Çan Sarcophagus", **60 Yaşında Fahri Işık'a Armağan. Anadolu'da Doğdu. Festschrift für Fahri Işık zum 60. Geburstag**, (ed. T. Korkut), İstanbul, Ege Yayınları, 2004, s.769-772.

M.Ö. 6. ve 4. yüzyıllar arasında Yunan ustalar tarafından yapıldığı düşünülen figürlü taş lahitler Fenike'de Sidon Kral Nekropolis'inde gün ışığına çıkarılmıştır[58]. Terminolojiye İskender Lahdi, Satrap Lahdi, Ağlayan Kadınlar Lahdi olarak girmiş eserler ile antropoid biçimli lahitler ve Lykia tipi bir örnek İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir.

M.Ö. 5. yüzyılın ortalarına tarihlenen "Satrap Lahdi", Paros mermerinden yapılmıştır (Lev.III, res.11)[59]. Dikdörtgen prizma biçimindeki lahit, bezemesiz bir plinthos ve üzerinde Lesbos kymationundan oluşan bir kaideye sahiptir. Dört yüzünde doğulu bir soylunun yaşamından sahneler bulunur. Sahneler, lotus-palmet dizisi ile çerçevelenmiştir. Lahdin bir uzun yüzünde satrap bir quadriganın arkasında taht üzerinde oturur vaziyette betimlenmiştir. Satrap, tunik ve manto giymiştir. Sağ elinde asası bulunur, sol eliye karşısında yer alan figürlere emirler verdiği jestleriyle anlaşılmaktadır. Tahtın arkasında yer alan iki figür hizmetkarlarıdır. Quadriganın önüne tipik Pers kıyafetleriyle seyisler yer alır. Sahne muhtemelen bir av ya da savaşa hazırlık olarak yorumlanabilir. Diğer uzun yüzde ise av sahnesi görülmektedir. At üzerinde tipik kıyafetiyle gösterilen satrap, karşısındaki pantere mızrağını saplamaktadır. Sahnede iki atlı figürü daha vardır. Kısa yüzlerden birinde symposion sahnesi betimlenmiştir. Satrap, kline üzerinde uzanmaktadır. Hizmetkarları, yemek servisi yapmaktadır. Sahne, avdan sonra dinlenme anı olarak yorumlanabilir. Diğer kısa yüzde ayakta, giyimli erkek figürleri yer alır. Bu sahnede satrap tasvir edilmemiştir. Figürlerin ava gidecek kişiler olduğu var sayılmaktadır. Kapak, akroterli beşik çatı biçimindedir.

"Ağlayan Kadınlar Lahdi" olarak literatüre geçen lahit, M.Ö. 4. yüzyılın ortalarına tarihlenir (Lev.III, res.12)[60]. Mavi ve kırmızı tonlarda boyanmış lahit, Pentelikon mermerinden yapılmıştır. Bu lahit, Roma Dönemi'nde sütunlu lahitler olarak adlandırılan gruptaki örnekler gibi sütunlu bir düzene sahiptir. Lahit, sadece bir mezar değil aynı zamanda bu düzeniyle bir mausoleion gibi anıtsal görünümü kazanmıştır. Dikdörtgen prizma biçimindeki lahit altta düz bir plinth ve üstünde

[58] Osman Hamdi Bey – Theodore Reinach, **Une Nécropole Royale a Sidon. Fouilles de Hamdy Bey**, Paris, y.y., 1892.
[59] Detaylı bilgi için: İlse Kleemann, **Der Satrapen-Sarkophag aus Sidon**, Berlin, IstForsch 20, 1958.
[60] Detaylı bilgi için bkz.: Robert Fleischer, **Der Klagerfrauensarkophag aus Sidon**, Tübingen, Ernst Wasmuth, 1983.

palmet – ok bandı ile bunun üzerinde dört bir yanı dolaşan figürlü bir sahnenin bezendiği kaide üzerinde yükselir. Frizde av tasvir edilmiştir. Figürler, uzun yüzlerde beş, kısa yüzlerde iki adet Ion yarım sütunu arasındadır. Köşelerde ise pilasterler bulunur. Sütun aralarında uzun yüzlerde altı, kısa yüzlerde üç olmak üzere toplam on sekiz kadın betimi bulunur. Kadınlar giyimlidir. Bir kısmının başı örtülü, bir kısmının ise açıktır. Kimi oturur, kimi ayaktadır. Bazısı elini göğsüne, çenesine, yüzüne dayamış, bazısı ellerini önde kavuşturmuştur. Ortak nokta ise ölen kişi için duyulan yastır[61]. Kapak, akroterli beşik çatı biçimindedir. Ancak üst bölümü çatının eğimine göre tıraşlanmamıştır. Bu bölümde meydana gelen alanlar ise figürlerle doldurulmuştur. Uzun yüzlerden birinin üzerine denk gelen frizde bir cenaze alayı betimlenmiştir. Yan akroterler sfenks, orta akroterler palmet, çörtenler aslan başı biçimindedir. Korunagelen alınlıkta oturan, yas halinde bir kadın ile etrafındaki yine yaslı iki kadın betimlenmiştir.

Sidon lahitleri içinde en ünlüsü, bugün "İskender Lahdi" olarak adlandırılan lahittir (Lev.IV, res.13). 1887 yılında Sidon'da bir hypogeum içinde bulunmuş lahit, tümdür[62]. Ancak verilen isim, içinde yatan kişi ile ilgili değildir. Sahnelerden birinde yer alan ve Büyük İskender olarak yorumlanan figürden gelmektedir. İki uzun ve bir kısa yüzünde savaş, diğer kısa yüzünde ise av sahnesi, kapak alınlığında figürlü sahneler yer alır. Boyaların bir kısmının korunagelmesi, metal aksamlara ait izler gibi detaylar, işçilik ve kompozisyonu ile özenle yapılmış bir anıttır. Yunanlar, bu döneme kadar bu kadar süslü, bu kadar detaylı bir işçilik gösteren lahitler yapmamıştır.

Pentelikon mermerinden yapılmış lahit, ağır bir kaide (Attika-Ion kaidesi) bezemesine sahiptir. Pervazlar arasında yüksek kabartma figürlere sahip frizler yer alır. Uzun yüzlerden birinde Persler ile Yunanlar arasında geçen bir savaş betimlenmiştir. Yunanlar, kısa tünik ve zırhlarıyla, Persler ise anaksyrides ve tiaralarıyla ayırt edilmektedir. Köşelerde iki ve ortada bir atlı figürü ile kapalı bir kompozisyonun yaratılmıştır. Sahnenin solunda şaha kalkmış atıyla, karşısındaki Persliye saldıran figür, Büyük İskender olarak yorumlanmaktadır. Başında Nemea

[61] Antik çağda cenazelerde ölen kişinin yakınları ya da bu iş için tutulan profesyonel kişiler, ölen kişi için ağıtlar yakar, cenaze kortejinde ağlarlardı.
[62] Detaylı bilgi için bkz.: Karl Schefold, **Der Alexander Sarkophag**, Berlin, y.y, 1968; V. von Graeve, **Der Alexander Sarkophag und seine Werkstatt**, Berlin, y.y., 1970.

aslanının başı biçiminde miğferi vardır. Bilindiği üzere Büyük İskender, kendisini Herakles'le bağdaştıran bir ikonografiyle betimlenir. Sıkı bir kompozisyonla, savaşın karmaşasının izleyiciye yansıtıldığı sahne Issos savaşı (M.Ö.333) ile bağdaştırılmaktadır. Issos'un Sidon'a yakınlığı ve savaş sonrasında Büyük İskender'e, Fenike ve Suriye'nin kapılarının açılması buna neden olarak gösterilebilir. Diğer uzun yüzde aslan ve geyik avı sahnelenmiştir. Yunan ve doğuluları bir arada avlanırken gösteren sahne, savaş betimine göre daha sade ve az figüre sahiptir. Merkezindeki aslan vurgulanmıştır. At üzerinde bulunan avcılarla mücadele etmektedir. Yaralıdır, akan kanları boya ile verilmiştir. Aslan son gayretiyle karşısındaki atın gövdesini ısırmaktadır. Atın üzerindeki figürün, Pers kıyafetleri içinde betimlenmiş, Fenike kralı Abdalonymos olduğu düşünülmektedir. Onun gerisinde ise muhtemelen Büyük İskender yer alır. Bilindiği gibi Sidon'da kraliyete ait bir av parkı bulunur. Atlı av sahneleri doğu dünyasında önemli bir yer tutar. Fakat sahnenin tarihi olup olmadığı kuşkuludur, çünkü Büyük İskender'in böyle bir ava katılıp kaltılmadığı açık değildir. Kısa yüzlerden birinde savaş sahnesi betimlenmiştir. Üç tane ikili figür grubunun oluşturduğu sahnede Yunan-Pers savaşlarından biri betimlenmiştir. At üzerinde yer alan figür, av sahnesindeki Abdalonymos'a benzer. Sahnenin M.Ö. 312 yılında yapılan ve Abdalonymos'un öldüğü Gazza savaşını tasvir etmesi olasıdır. Diğer kısa yüzde ise doğuluların panter avı betimlenmiştir.

Lahdin kapağı akroterli beşik çatılıdır. Zengin bezemeye sahip kapağın alınlıklarında figürlü bezemeler yer alır. Çatı kiremitleri en ince ayrıntısına kadar gösterilmiştir. Orta akroterler iki antitetik sfenksin pençelerini dayadığı lotus yaprağı biçimindedir. Yan akroterler uzanan aslanlardır. Antefiksler, Fenike'nin tabiat tanrıçası Atargatis'in başı biçimindedir. Aynı zamanda mahya kirişi üzerinde de Atargatis başları ile korunageldiği kadarıyla kartala ait olması gereken kanatlar yer alır. Çörtenler, Pers ikonografisine uygun boynuzlu aslan başıdır. Alınlıkta yer alan figürlü sahneler haricinde kapak bu şekliyle bile mezar sembolizmasının en iyi yansıtıldığı örneklerden biridir. Arkhitravındaki asma filizi sarıya boyanmıştır. Adeta ölümün hüznünü gösterir. Antefikslerde betimlenen Fenike tanrıçası kışın ölümü, baharda yeniden doğumu simgeler. Mahya kirişindeki kartallar ölünün ruhunu göğe çıkarır. Aslanlar ve akroterlerdeki grifonlar lahdin bekçileridir. Doğunun ve batının

sembolleri biraradadır. Kapağın iki alınlığında da Pers ve Yunanlar arasındaki savaşlar betimlenmiştir.

Lahit, büyük bir olasılıkla Büyük İskender'in M.Ö.332'de Fenike kralı yaptığı Abdalonymos'a aittir. İskender Lahdi dönemin şaheserlerinden biridir. Ölümle ilgili olup, tarihi betimleri vurgular. Üslubu ve biçimi Yunandır. Ancak, sahibi ve yapıldığı yer doğudur. Form açısından Yunan mimari özellikleri, üretildiği yer ve sahibinin doğulu olması, öyküsel üslup ve ikonografideki doğu-batı karışımıyla M.Ö.4. yüzyılın sonlarına tarihlenen lahit, Büyük İskender'in yaratmak istediği doğu-batı sentezinin önemli temsilcilerindendir.

Anadolu'da taş lahit geleneği, farklı yörelerde ortaya çıkmış, değişik tiplerle devam etmiştir. Klasik Dönem'e tarihlenen bir lahit parçası Eskişehir yakınlarındaki Mutalip köyündedir. Korunagelen parçada bir cenaze sahnesi tasvir edilmiştir. Ölen kişi bir at üzerindedir ve ona iki erkek figürü eşlik etmektedir. Atın önünde yürüyen kişi tünik giymektedir. Sahnede iki tazı ve bir boğa figürü bulunur. Tasvirler bir av sahnesine ait değildir. Burada hayvan figürleri, ölüye öteki dünyaya yapacağı yolculukta eşlik etmektedir. İnce işçilik ve natüralizmi detaylarda çok iyi yansıtan lahit, Anadolu'nun erken lahitleri için önemli bir eserdir[63].

Anadolu'da "Lykia Lahitleri" olarak adlandırılan, kendine özgü, kapalı bir grup lahit mevcuttur. Yapımında kullanılan malzeme kireçtaşıdır. Az sayıda lahdin mermerden yapıldığı tespit edilmiştir. Lahitler, dar ve uzun oranlarıyla bölgedeki mezarlardan ayrılmaktadır. Söz konusu mezarlar, yüksek bir tekne ve semerdam kapaktan ibarettir. Bazıları basamaklı bir kaide ile hyposoriona sahiptirler. Kjeldsen ve Zahle Lykia lahitlerinin konstrüksiyonunu araştırmıştır[64]. Semerdam biçimli kapağın kökeni konusunda çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Pinara'da bulunmuş Lykia kabartmalarında betimlenmiş bu tarzın, Lykia kökeni üzerinde tartışma vardır[65].

Lykia lahitleri kaide, tekne ve kapaklarında çeşitli kabartmalara sahiptir. Kapaklarda kaldırma çıkıntıları aslan protomu, öküz başı, Gorgo başı ya da insan

[63] W. H. C. Frend, "Two Finds in Central Anatolia", **AnSt vol. VI**, 1956, s.99-100.
[64] Kjeld Kjeldsen - Jan Zahle, "Lykische Gräber", **AA 90**, 1975, s.333.
[65] **A.e.**, s.325; Kapak kökeni tartışması için bkz.: Arthur Evans, **The Palace of Minos at Knossos**, Londra, Macmillian, 1921, s.282; Vedat İdil, **Likya Lahitleri**, Ankara, TTK, 1993, s.8-9; Machteld J. Mellink, "Lykian Wooden Huts and Sign 24 on the Phaistos Disk", **Kadmos 3**, 1964, s.1-7; Kjeldzen-Zahle, **a.g.e.**, s.335.

büstü biçimindedir. Eğimli semerdam kapakların üzerinde av sahneleri ve oyunlar betimlenmiştir. Mahya kirişleri üzerinde ise mücadele, av ve ziyafet sahneleri görülür. Alınlıklarda karşılıklı ayakta duran ya da oturan figürler, sfenksler, grifonlar, dansözler, Eroslar, atlı figürler, aslan üzerinde Herakles, Gorgo, kuşlar, yuvarlak kalkan gibi tasvirler bulunur. Gorgo başlarına mahya kirişi uçlarında ve köşe akroterlerinde de rastlanmaktadır. Eroslar da köşe akroteri olarak kullanılmıştır. Teknelerde, Deksiosis sahneleri, aslan kabartmaları, tabula ansatalar içinde figürlerin betimlenen örnekler de vardır[66].

Lykia lahitleri Klasik Dönem'den başlayarak Roma Dönemi'nin içlerine kadar tarihlendirilebilir (Lev.III, res.14). Özellikle M.Ö. 4. yüzyılın tipik Lykia lahitleri ya ahşap yapı taklidi biçiminde ya da Ionia'dan etkilendiği düşünülen düz bir sandık şeklindedir. Az sayıda lahitte mahya kirişi yapılmamıştır. Kaldırma çıkıntıları genelde dikdörtgen ya da kare formlu veya aslan protomu biçimindedir. Bunlar Roma Dönemi'nde Gorgo ya da öküz başı veya insan büstü şeklinde gelişir[67].

Hellenistik Dönem'e gelindiğinde lahit kullanımı bazı nekropolislerde devam eder. Kremasyon ve inhumasyon geleneğinin beraber uygulandığı Attika'da kireçtaşı ya da mermer lahit geleneğinin süregeldiği görülmektedir[68]. Aynı zamanda bu dönemde Akdeniz'in önemli kenti Kyrene'de lahitlerin kullanıldığı bilinmektedir. Kyrene'de yuvarlak planlı mezarların içinde bulunan lahitler tek bir bloktan yapılmıştır. Bezemesiz dikdörtgen tekneler, iki tip kapakla örtülür. Bunlardan ilki alçak akroterli beşik çatılıdır. Kapağın ortasında bir plinthos yer alır. Muhtemelen buraya bir stel ya da heykel yerleştirilmektedir. Diğer tip ise düz kapaktır[69].

Anadolu'ya dönüldüğünde Hellenistik Dönem'e yerleştirilen çok önemli eserler karşımıza çıkar. Bunlar içinde Bubon'da bulunup, Burdur Müzesi'nde korunan girlandlı lahit ünik bir örnektir (Lev.IV, res.15). Bubon lahdi düz silmeli bir kaide profiline sahiptir. Uzun yüzünde üç girland bulunmaktadır. İnce ve teknenin kaidesine yakın olarak verilen yaprak girlandlar, alabastronlar tarafından

[66] İdil, **a.g.e.**, s.11.
[67] **a.e.**, s.20.
[68] Kurtz-Boardman, **a.g.e.**, s.164.
[69] John Cassels, "The Cemeteries of Cyrene", **BSR XXIII**, 1955, s.11.

taşınmaktadır. Kısa yüzlerden birinde ise kapı motifi vardır. Lahit, genel görüşe göre M.Ö. 3. ya da 2. yüzyıla tarihlendirilmektedir[70].

Ephesos'un 14 km. kuzeydoğusunda bulunan Belevi Mausoleion'unda gün ışığına çıkarılmış lahit, kline biçiminde olması ile farklı bir örnektir (Lev.IV, res.16). Lahdin, ön yüzü, bir klinenin ahşap mobilya kısmına benzetilmiştir. Şiltenin ayakları birbirinin ayna tersi olarak tasvir edilmiş, volüt benzeri süslemeye sahiptir. İki ayak arasında bulunan, çerçeve içine alınmış alanda, müzik yapan Siren'ler vardır. Klinenin altında basamak yer alır. Basamağın ayaklarında, oturan sfenksler tasvir edilmiştir. Lahdin diğer yüzleri işlenmemiştir. Kapak, klinenin yastık kısmını oluşturur ve üzerinde uzanan bir erkek figürü vardır[71]. Dokimeion atölyesinin klineli lahitleri ile ilişkisi tam anlamıyla saptanamayan eser, M.Ö. 3. yüzyılın başlarına tarihlenir[72].

Hellenistik Dönem Anadolu'sunun önemli lahitlerinden bir diğeri, Eskişehir Kocakızlar Tümülüsü'nde bulunmuştur. Sütunlu lahitlerin ana üretiminin başlamasından önceye ait olması bu buluntunun önemini arttırmaktadır. Lahdin ön yüzünde, köşelerde pilasterler, ortada ise iki Ion sütunu alçak kabartma olarak işlenmiştir. Pilaster ve sütunların arasında rozetler yer alır. Aynı odada mavi mermerden yapılmış, sade bir lahit de bulunmuştur. Tümülüs ve dolayısıyla lahitler, Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir[73].

Roma Cumhuriyet Dönemi'ne geçmeden önce birçok açıdan Roma uygarlığını etkileyen Etrüsk kültürünün lahit geleneği üzerinde durmak gerekmektedir. Etrüskler, M.Ö. 7. ve 5. yüzyıllarda kremasyona bağlı olarak, terracotta ya da bronzdan yapılan ve kanope adı verilen insan başlı kül urnelerini kullanırlar[74]. Kanopelerin dışında çeşitli taşlardan yapılan, küçük birer lahit görünümüne sahip urneler mezar geleneğinde önemli bir yere sahiptir[75]. Etrüsk

[70] Guntram Koch – Helmutt Sichtermann, **Römische Sarkophage**, Münih, C.H. Beck, 1982, s.481.
[71] Camillo Praschniker – Max Theuer, **Das Mausoleum von Belevi**, Viyana, Forschungen in Ephesos Bd. VI, 1979, s.148 vd.
[72] Koch, **a.g.e.**, s.215.
[73] Sümer Atasoy, "The Kocakızlar Tumulus in Eskişehir, Turkey", **AJA 78**, 1974, s.259.
[74] Elif Tül Tulunay, **Etrüsk Sanatı**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1992, s.69.
[75] Urnelerin tipolojisi ve betimleri için bkz.: Enrico Brunn, **I Rilievi delle Urne Etrusche vol. 1**, Roma, Coi Tipi Del Salvicci, 1870; Gustavo Körte, **I Rilievi delle Urne Etrusche vol. 2**, Berlin, In Commisione Presso Georg Reimer, 1890; Gustavo Körte, **I Rilievi delle Urne Etrusche vol. 3**, Berlin, In Commisione Presso Georg Reimer, 1916.

lahitlerinin en erken örnekleri, M.Ö. 6. yüzyıla tarihlenen Caere'dekilerdir. Pişmiş topraktan yapılan lahitlerde kline üzerinde uzanan karı-koca figürleri yer alır[76].

M.Ö. 4. yüzyılla birlikte süslü Etrüsk lahitleri görülmeye başlamıştır (Lev.V, res.17-18). Tarquinia, Tuscania, Norchia, Vulci, Cerveteri, Chiusi gibi önemli kentlerde yüzü aşkın lahit gün ışığına çıkarılmıştır. Mermer, tufa, alabastron, peperino gibi malzemelerden yapılmışlardır. Lahit üretimi M.Ö. 350'lilerden itibaren başlamıştır. M.Ö. 400'lü yıllara tarihlenen bazı örneklerde bulunur. M.Ö. 200'den sonra ise nadiren süslü lahitlerin kullanıldığı görülmektedir[77].

M.Ö. 350-300 yıllarına tarihlenen lahitler, beşik çatı ya da üzerinde uzanan bir figür bulunan düz kapaklara sahiptir. Bu lahitlerin ahşap tabutları taklit ettiği düşünülmektedir. Tekneler muhtemelen boya ile süslenmekteydi[78]. Bu tipe en güzel örneklerden biri Tarquinia'da bulunmuş, bir rahibe ait olduğu var sayılan lahittir. Kapak üzerinde uzanan bir erkek figürü yer alır. Sol elinde pyksis tutmaktadır. Lahit dört bir yanında boya ile yapılmış sahneler içerir. Ön yüzde, iki yanda Amazonomakhia ile çerçevelenmiş, Akhilleus ve Troialılar vardır. Yanlar ve arkada ise yine Amazonomakhia betimlenmiştir. Lahit, M.Ö. 358'den sonraya tarihlenir[79]. M.Ö. 300'den sonra köşelerde sütun ya da pilasterle sınırlandırılmış, bir, üç ya da tüm yüzlerinde betimler bulunan lahitler görülür. Epik ya da trajik sahnelerle dekore edilmişlerdir. Kapaklarda uzanan figürler vardır[80]. M.Ö. 300 ile 275 arasındaki lahitlerde kapak figürlerinin pozisyonlarında farklılık bulunur. Teknede ise figürler yatay iki çerçeve içinde olup, profilden betimlenmiştir. M.Ö. 3. yüzyıldan başlarından M.Ö. 2. yüzyılın ilk yılları arasına tarihlenen lahitlerde kapak figürlerinde ve yazıtlardaki değişiklikler tarihleme kriterlerini oluşturur[81].

Etrüsk lahitleri mitolojiden çeşitli sahneler, simetrik olarak yerleştirilen grifonlar, deniz canavarları, masklar, kraterler ya da magistrat prosesyonları, evlilik sahneleri gibi kompozisyonlara sahiptir. Mitolojik sahneler içinde Amazonomakhia

---

[76] Tulunay, **a.g.e.**, s.95; söz konusu lahitlerin tipolojisi için bkz.: Maria Donatella Gentili, **I Sarcofagi Etruschi in Terracotta di Eta Recente**, Roma, Giorgio Bretschneider Editore, 1994.
[77] L.B. Van Der Meer, **Myths and More on Etruscan Stone Sarcophagi**, Louvain-Dudley, Peeters, 2004, s.8.
[78] **A.e.**, s.9-10.
[79] **A.e.**, s.32-33.
[80] **A.e.**, s.11.
[81] **A.e.**, s.12.

popülerdir. M.Ö. 300'den sonra Troia savaşı, Thebai efsaneleri ortaya çıkar. M.Ö. 3. yüzyılın başlarında mitolojik sahneler azalır ve yerine savaşlar, öteki dünya sahneleri, magistrat prosesyonları gibi betimler görülür. Chiusi'de M.Ö. 260'dan sonraya tarihlenen lahitlerde Keltomakhia görülmektedir[82].

Roma'da cumhuriyetin ve imparatorluğun ilk yıllarında kremasyon geleneği hakimdir. Bu bağlamda ölüler için urneler kullanılmıştır. Bu geleneğin yerini bütünüyle inhumasyona bırakmadan önce nadiren de olsa lahitlerin kullanıldığını görmekteyiz. M.Ö. 270 yıllarında yapıldığı tahmin edilen, Via Appia'da Cornellius'ların mezarında gün ışığına çıkarılmış, bugün Vatikan Müzesi'nde sergilenen Lucius Cornelius Scipio Barbatus'a ait olan mezar, erken Roma lahitlerinin en önemlilerinden biridir (Lev.V, res.19)[83]. Tufadan yapılmış lahit, dikdörgen formludur. Bir yatağı hatırlatan kapağı, köşelerde volütler içerir. Tekne ise bir tapınağın saçaklığına benzetilmiştir. Arkhitrav üzerinde triglyphon, geisipodes ve sima yer alır. Metoplar, rozetlerle süslenmiştir.

M.Ö. 1. yüzyıla tarihlenen ve bugün Villa Giulia Müzesi'nde korunan, üzerinde cehennem tasvirlerinin gösterildiği lahit mitolojik betimli ilk örnektir. Bunun yanı sıra Roma'da üretilmiş en eski sütunlu lahittir[84].

Ana üretim öncesi için ön plana çıkan bir örnekte Caffarelli lahdidir (Lev.V, res.20). Lesbos kymationu ile çerçevelenmiş teknede bukranionlar tarafından taşınan girlandlar bulunur. Girland boşluklarında rozetler ve skyphus tasvir edildiği lahit, üslup özellikleri aracılığıyla M.S. 1. yüzyılın sonlarında tarihlenir[85].

Tekil örneklerin dışında Roma'da İmparatorluk Dönemi'nin ilk yıllarında bir grup lahit üretilmiştir. Bu lahitlerin dikdörtgen prizma biçimli tekneleri, keskin çizgilerle çerçevelenmiştir. Yine bu gruba az sayıda banyo küveti biçimli lahit de dahildir [86].

İtalya'da M.S. 2. yüzyılla birlikte, Roma İmparatorluğu'nun batı eyaletlerinde ise M.S. 3. yüzyılda kremasyon yerini inhumasyona bırakır. Roma'nın asıl geleneği olan kremasyondan inhumasyona geçiş nasıl ve neden gerçekleşti? Bu konuyla ilgili

[82] **A.e.**, s.4.
[83] Vincenzo Saladino, **Der Sarkophag des Lucius Cornelius Scipio Barbatus**, Würzburg, Konrad Triltsch, 1970.
[84] Koch, **a.g.e.**, s.89-90, res.33.
[85] Gerhardt Rodenwalt, **Der Sarcophag Caffarelli**, Berlin, Walter de Gruyter, 1925, s.15.
[86] Koch, **a.g.e.**, s.90, res.34.

olarak birçok araştırmacı farklı görüşleri savunmuştur. Bu toptan değişim Jones'a göre büyük oranda bir kültürel karışıklık sebebiyle meydana gelir. M.S. geç 2. yüzyılda insanların çoğu yakılırken, M.S. 3. yüzyılda gömülme ön plandadır[87]. Jones, bu gelenek değişiminin aristokratlardan halka yavaş yavaş geçtiğini ileri sürmektedir[88]. Keza başka bir makalesinde bu durumu Avrupa kazılarında elde edilen sonuçlarla da destekler. Lyon ve Arles gibi önemli merkezlerde değişim, taşraya daha geç gelmiştir[89]. Nock, inhumasyonun M.S. 2. yüzyılda öncelikle halkla başladığını ve buradan imparatorluk ailesine geçtiğini belirtmektedir. Morris ise M.S. 140 ile 180 arasında imparatorun da dahil olduğu Roma zengin sınıfınca kremasyondan inhumasyona geçildiğini ve alt tabakaların bu yeni geleneği daha kısa sürede uygulamaya başladığını savunmaktadır[90].

Etkin gelenek dışında her zaman istisnalar vardır. Bu iki gelenek aynı mezarlıkta aynı zaman içerisinde de uygulabilir. Burada önemli olan bu değişimin nedeninin ne olduğu ve bu kadar kısa bir sürede nasıl yayıldığıdır. Nock, bu değişimi modaya bağlar. Bu durumu şu şekilde açıklamaktadır: özellikle M.S. 1. yüzyılda Roma'nın varlıklı kişileri arasında inhumasyon moda olmuş ve belki de gösteriş amacıyla lahit kullanılmaya başlanmıştır[91].

Turcan, Nock'un düşüncelerine katılmaktadır. O da M.S. 2. yüzyılda Roma'daki yeni geleneğin, gerek geç M.S. 1. yüzyılda İtalya'nın yerel halklarında ve gerekse Anadolu'da görülen inhumasyondan etkilendiğini belirtir[92]. Kısacası, batıdaki geleneğin doğudan etkilenerek geliştiğini düşünmektedir.

Batı eyaletlerinde bu değişim Roma'dan daha geç gerçekleşmiştir. Örneğin Galia eyaletinde kremasyon köklü bir gelenektir ve M.S. 3. – 4. yüzyıllar kadar

---

[87] Richard Jones, "Burial Customs of Rome and the Provinces", **The Roman World vol.II**, (ed. J. Wacher), Londra ve New York, Routledge, 2002, s.816.
[88] a.y.
[89] Richard Jones, "Cremation and Inhumation-Change in the Third Century", **The Roman West in the Third Century. Contributions from Archaeology and History**, (ed. A.King-M.Henig), 1981, s.18.
[90] Morris, **a.g.e.**, s.55.
[91] Detaylı bilgi için bkz.: Nock, **a.g.e.**, s.357.
[92] Detaylı bilgi için bkz.: Robert Turcan, "Origines et sens de l'Inhumasyon à l'époque impériale", **REA 60**, 1958, s.323-347.

uygulanmıştır[93]. Sonuç olarak M.S. 3. yüzyılda imparatorluğun batı eyaletlerinde inhumasyon egemen olmaya başlamıştır[94].

Doğu eyaletlerinde ise Anadolu'nun içlerine girdiğimizde Phrygia bölgesinde Hadrianus dönemine kadar kaya mezarı geleneğinin devam ettiğini görmekteyiz. Bu dönemden sonra da lahitlerin popüler olduğunu unutmamak gerekir. İmparatorluk egemenliğindeki Yunanistan ve Yakın Doğu'da genel bir dönüşümün izlenmediğini, kremasyon ve inhumasyonun bir arada devam ettiğini söyleyebiliriz. Bu iki bölgede de inhumasyon çoğunlukla hakim gelenektir[95].

Bu değişimin temel nedeni moda ve buna bağlı olarak gösteriş kavramıdır. Pahalı lahitler ya da mezarların yapımı, kişilerin toplum içindeki statüsünü arttırmış olabilir.

1.2. ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ

Roma, Akdeniz'e egemen büyük bir imparatorluk haline dönüşmüştü. Lahitler, moda olmuş ve imparatorluğun dört bir yanında kullanılır hale gelmişti, ocaklar açılmış, atölyeler kurulmuş, büyük bir organizasyon ve ticaret başlamıştı.

Lahitlerin yapımında kullanılan, tercih edilen ve en değerli olan kuşkusuz mermerdir. Mermerler, iki ana bölgeden sağlanıyordu: Ege ve Mısır.

Mısır'da porfir ve granit yatakları, Ege'de ise ada mermerleri (Paros, Thasos, Delos, Naksos, Lesbos, Khios gibi) ile Attika bölgesinde Pentelikon dağından çıkarılan, aynı isimle anılan mermer, Karystos, Khalkis mermeri gibi taşlar bulunurdu[96]. Bu iki ana bölge kadar önemli bir diğer coğrafya da Anadolu'dur. Dokimeion (hem renkli hem beyaz mermer), Teos (renkli mermer), Aphrodisias, Ephesos (beyaz mermer), Latmos Herakleia'sı (beyaz mermer), Iasos (renkli mermer) gibi birçok merkez Roma'nın ihtiyacını karşılıyordu. Batı'da da buna paralel olarak iyi nitelikli mermerler mevcuttu. Buna en iyi örnek Carrara yani Luna mermeridir.

Augustus ve ardıllarının egemenliğinde Roma'nın ihtiyacı mevcut ocaklardan ve özellikle Luna'dan karşılanıyordu. Roma'nın ihtiyacının artmasıyla beraber

[93] Nock, **a.g.e.**, s.326.
[94] Jones, 1981, s.17.
[95] Nock, **a.g.e.**, s.327.
[96] Hazel Dodge – John Brian Ward Perkins (ed.), **Marble in Antiquity. Collected Papers of J.B. Ward-Perkins**, Londra, BSR Series 6, 1992, s.16.

Tiberius yeni bir sistem geliştirdi. Yeni ocaklar açtı, eskileri tekrar faaliyete geçirdi. Tiberius kaynakları imparatorluğa bağladı. Sistem basit ve iyi işliyordu. Ocaklar, imparatorluğun tekelinde olmasına rağmen kiralanıyordu. Bazı ocaklar ise özel kişilere aitti. Çıkarılan malzeme stoklanmaya başladı. Stokçuluğun bir sonucu olarak fabrikasyona geçildi. Buna paralel olarak aracı kurumlar ortaya çıktı[97]. Böyle bir organizasyon içerisinde de lahitler kısa sürede yerini aldı ve Akdeniz dünyasında önemli bir ticari meta haline geldi.

İmparatorluk Dönemi lahitleri, genellikle biçim ve bezemelerine göre iki tipe ayrılırlar. Biçimlerine göre, dikdörtgen prizma, banyo küveti ve tekil örnekler olarak üç; bezemelerine göre ise levhalı, çerçeveli, yivli, girlandlı, frizli ve sütunlu olara altı alt grup altında toplanabilir (Lev.VI, res.21)[98].

Dikdörtgen prizma biçimliler, tüm Roma İmparatorluğu içinde en yaygın tiptir. Ana üretim merkezlerinin dikdörtgen biçimli lahitleri birbirinden kolaylıkla ayrılabilir. Eyaletlerde de tercih edilen formdur. Kapaklar, çeşitlilik gösterebilir. Banyo küveti biçimlileri tanımlamak için Yunanca'da yalak, tekne anlamına gelen lenos sözcüğü kullanılırdı. Banyo formlular Roma'da M.S. 2. yüzyıl ortalarında üretilmeye başlanmıştır. Roma kenti dışında Batı İtalya, Campania ve Mısır'da da görülmektedir [99] . Tekil örnekler olarak nitelendirebileceğimiz lahitler de çok sayıdadır. Roma Praetextat Katakomb'unda bulunan bir örnek, kısa yüzünde alınlık bulunan, bir ev biçimindedir. Roma Milli Müzesi'ndeki bir lahdin üstü kapalı, altı açık olup, bir mezarın üzerini kapatmak için tasarlanmıştır. İçi resimli (Regnum, Bospori) ya da kabartmalı (Lahey, Hollanda) olanlar da mevcuttur. Yalancı lahitler olarak adlandırılan grup da epeyce yaygındır. Genelde hypogeumların içinde yer alan loculusları kapatan levhalardır. Bu sebeple terminoloji de loculus levhaları olarak geçer. İtalyanca "lastra" sözcüğü de bu levhalar için kullanılır (Lev.VII, res.24)[100].

Khamasorionlar, teknesi anakayaya oyulan, kapağı ayrı yapılan lahit biçimidir. Teknelerin tamamı kayaya oyulabildiği gibi, sadece alt bölümüyle kayaya bağlı olan ya da yarısı görünen örnekler de vardır (Lev.VI, res.22).

---

[97] **A.e.**, 24-26.
[98] Bezemeye göre yapılan ayrım değişkendir. Burada genel tipolojiye bağlı kalınmış, bölgelerin kendilerine özgü bezemeli lahitleri ayrı tutulmuştur.
[99] Koch, **a.g.e.**, s.34.
[100] **A.e.**, s.36.

Cupa / Cupola'lar, açıkta, alttaki yapı üzerine oturtulmuş, yuvarlak kapaklı mezarlardır (Lev.VI, res.23). Yerel taşlardan yapılır ve geniş yüzlerinde tabula ansata yer alır. Nadiren kabartmalıdırlar. Cupa, Latince "fıçı" ya da "mezar tonozu" anlamına gelir. Orta İtalya, İspanya ve Kuzey Afrika'nın batısında çok sayıda örneği vardır. M.S. 2. yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. M.S. 3. yüzyılın ortasına kadar geçen sürede de yaygınlık göstermiştir[101].

Lahitlerin yerleştiriliş biçimleri, kültürden kültüre, coğrafyadan coğrafyaya değişim gösterir. Roma ve civarında genelde lahitler mezar yapılarının içerisinde bulunur. Roma kenti lahitlerinin biçimi de bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Ön yüz yüksek kabartma olup, yan yüzlerde alçalır, arka yüzde ise nadiren kabartma yer alır. Roma'da bir lahdin açıkta durması sıradışı bir durumdur. Balkanlar'da lahitlerin konumları hakkında az bilgiye sahibiz. Lahit içeren mezar yapıları Kephissia, Sparta, Delphoi ve Epiros'ta bulunur. Anadolu'da lahitlerin çeşitli şekillerde yerleştirildiğini görmekteyiz. Mezar odaları içinde sekiler üzerinde, arcosoliumlar içinde durduğu gibi, nekropolis caddelerinde serbest olarak ya da bir eksedra içinde kullanılabilirdi. Suriye ve Filistin'de ise yer altı mezarları içinde ya da serbest durabilirlerdi[102].

Lahit yapımı çok zaman ve emek ister. Arkasında büyük bir organizasyon bulunur. Bir lahit ya da heykel atölyesi eğer bir ocak yakınındaysa iki ayrı çalışma grubundan bahsedebiliriz. Bir grup taşı ocaktan çıkarır, atölyeye aktarır. Burada devreye ustalar ve çırakları girer. Taşı biçimlendirip, ihracata hazırlarlar.

Bu büyük organizasyon elbette müşterinin, lahitler üzerinde de açıkça belirtildiği gibi hayattayken sipariş vermesi ile başlar. Bu noktada lahdin büyüklüğü ya da işlenme biçiminde sipariş verenin bütçesi ön plana çıkar. Bu bağlamda müşteri kendi isteğine uygun ya da yaygın bir lahit tipini sipariş verebilir. Aphrodisias'da bulunan bazı örnekler, sipariş veren kişilerin işlikte elde tutulan bazı lahitleri de tercih ettiklerini göstermektedir[103]. Sipariş alındıktan sonra lahdin üretimine geçilir. Bu aşama muhtemelen ocaklarda yapılırdı. Lahit yapımında, üretimin farklı aşamalarında çalışan birden fazla ustaya ihtiyaç vardır. Küçük çapta yerel atölyeler,

[101] **A.e.**, s.38.
[102] **A.e.**, s.59-61.
[103] Esen Öğüş, "Lahit Üretimi: Mermer Ocağından Mezar Anıtına", **Aphrodisias'tan Roma Portreleri. Roman Portraits from Aphrodisias**, (Ed. R.R.R. Smith, J.L. Lenaghan), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 176, res.6-7.

ocaktan getirilen taşları, olasılıkla, nekropolislerin yakınlarında bulunan küçük, açık hava alanlarında işliyordu. Lahit yapımını aşama aşama gösteren örnekler için özellikle kent Roma lahitleri ipucu sunar. Roma'ya bloklar iki ayrı biçimde getirilirdi: işlenmemiş, kaba, içi oyulmuş banyo küveti biçiminde ve tekne ya da kapağın yüzeyleri perdahlanmış, düzlenmiş olarak. Usta öncelikle, alt ve üst pervazlar ile komposizyon için yer açar, sonra figürlerin kabaca çerçevelerini çizerdi[104]. Daha sonra keski ile arka planı oyar, vurgulanacak figürlerin konturlarını yatay keski ile tıraşlardı. İnce işçiliği atölyenin özelliğine göre yapıldıktan sonra ponza taşıyla cilalayarak siparişi tamamlardı[105].

Lahit yapımında sıklıkla matkap kullanılırdı. Birbirine yakın oyuklar açılır ve bunlar keski ile birleştirilirdi. Özel etki yaratmak için nokta ve kısa çizgi biçiminde oyuklar açılırdı. Antoninler döneminde oyuk açma tercih edilmemiş; fakat M.S. 3. yüzyılın ilk çeyreğiyle beraber oyuklar belirginleşmiştir. Derin oyulmuş, alev görünümlü saçlar, M.S. 3. yüzyılın ikinci çeyreği ve Gallienus dönemine özgü bir durumdur. Tetrarkhi'den kalma birkaç lahitte çok sert ve kısa çizgiler çekilmiştir. Saç, çehre, hayvan postları ve birçok yerin belirtilmesi bu şekilde yapılmıştır. Düz yüzey görünümü veren kabartmalardan, derine inen çukur kabartmaya geçiş, M.S. 4. yüzyılla birlikte ortaya çıkar. Figürlerin çevre çizgileri birbirine yakın delik ve oyuklarla çekilir ve böylece arka plan daha kolay açılır[106].

Çalışma aşamalarını anlatan antik bir kaynak ya da açıklayıcı bir betim yoktur. Ancak bir loculus levhasında matkap çalışması resmedilmiştir (Lev.VII, res.24) [107] . Mezar, Eutropos adlı bir Hıristiyan'a aittir ve bu kişinin aslan protomlarıyla süslü lahitler yapan bir işliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Sağda Eutropos bir basamak üzerinde oturmakta ve bir kölenin yardımıyla aslanın yelesine matkapla oyuk açmaktadır. Resimde iki keski ve bir de çekiç betimlenmiştir.

Eldeki veriler ve gözlemler, lahitlerin boyalı olduklarını göstermektedir. Roma özelliği olarak figür dış konturlarının koyu renk çizgilerle belirginleştirilmesi, ayrıntıların altın varak baskı ile yapılması gösterilebilir. Bir girlandlı lahit üzerine

[104] Bu işlem için şablon, kömür çubuğu, boya ya da kazıma metodu kullanıldığı düşünülmektedir.
[105] Detaylı bilgi için bkz.: Koch, **a.g.e.**, s.46-47.
[106] **A.e.**, s.50-51.
[107] **A.e.**, s.52.

yapılan inceleme de şeritlerin kırmızı, Eros kanatlarının mavi, girland yapraklarının yeşil, meyvelerin sarı ya da kahverengi olduğu anlaşılmıştır[108].

Üretim bitirildikten sonra lahit müşterinin istediği yere götürülüyordu. Kapaklardaki ve bazı teknelerdeki tıraşlanmamış kaldırma çıkıntıları, lahitlerin kaldırılmasının makara sistemine sahip araçlarla yapıldığını gösterir. Kapaklarda bulunan kaldırma çıkıntıları çoğunlukla tıraşlanmamıştır. Bunun sebebi lahitlere başka gömüler de yapılabileceğinden kapakların birden fazla defa kaldırılabilecek olmasıdır.

1.2.1. TAŞ OCAKLARI

Eski Çağ insanlarının belli başlı ihtiyaçlarını karşılayan malzemeler arasında taş büyük bir yer tutar. Gerek mimaride (barınma, savunma vs.) ve gerekse heykeltıraşide (propaganda, sanat vs.) taş sıklıkla kullanılmıştır. Taşa olan gereksim kültürlerin başlangıcından günümüze kadar ocaklardan sağlanmıştır. Mısır'da başlayan ocakcılık, Roma İmparatorluğu ile birlikte oturmuş ve büyük bir organizasyona dönüşmüştür.

Bir ocağın tespiti önemli bir bilgi birikimini ve gözlem yeteneğini beraberinde getirir. Tabakanın uzunluğu yatay ve derine olmalıdır. Taşın tipi ve cinsi, çatlakların yönü bilinmelidir. Örneğin çatlakların lifleri ince ise kullanım esnasında kolay kırılabilir. Taşın içindeki sert öğeler ocaktan çıkarılmasını zorlaştırır. Taşın soğuğa, sıcağa, ateşe, suya dayanıklılığı izlenmelidir. Hava koşullarının taşı nasıl etkilediği gözlemlenmelidir. Bunların yanı sıra ocağın kolay ulaşılabilirliği düşünülmelidir[109]. Ocak seçimi fazlasıyla risklidir. Bu bilgi birikimi deneme yanılma yoluyla öğrenilmiş ve zamanla özellikle de Roma Çağı'nda önemli bir değişim yaşamıştır. Roma'da ocak tespitinin resmi kurumlarca yapıldığı bilinmektedir. Marmor Augusteum, Marmor Tiberium gibi kurumlar bunlardan bir kaçıdır[110].

Kumtaşı, kireçtaşı, mermer, granit, bazalt ve porfir Eski Çağ'ın gözde ocaklarıdır. Rüzgar, buzul ve suların dağıtıcı etkisi ile oluşan kumtaşı, iri ve ufak kum taneciklerinin doğal bir çimento (silis, demir oksit ya da kireç) ile bağlanması

---

[108] **A.e.**, s.58.
[109] Angelina Dworakowska, **Quarries in Roman Provinces**, Varşova, Bibliotheca Antiqua vol. XVI, 1983, s.119.
[110] **A.e.**, s.120, detaylı bilgi için bkz.: Tulga Albustanlıoğlu, **Roma İmparatorluk Döneminde Mermer Ocakları Organizasyonu**, Ankara, Bilgin Kültür Sanat, 2011.

ve sertleşmesi ile oluşan bir tortul kayaç türüdür. Sert ve sağlamdır. Sığ denizler ya da kıyıya yakın alanlarda meydana gelir. Kumtaşı aynı zamanda içinde fosil, dalga izleri ve deniz kabukları bulunur[111]. Kireçtaşı renk, doku ve köken bakımından çok çeşitlidir. En çok bilinen tortul taş olan kalker / kireçtaşı içinde kalsit minerali bulunur. Çoğu denizde oluşur, bitki ve hayvanların kalkeri oluşturan mineralleri ürettiği bilinir. Kimyasal ya da kireç parçalarının betonlaşması ile meydana gelir[112]. Göreceli olarak yumuşak ve işlenmesi kolaydır. Antik çağ için büyük önem taşıyan mermer, kireçtaşının ısı ve basınç etkisiyle başkalaşmış olanıdır. Yeniden kristalize olmuş kalkerdir. Normali beyazdır; ancak demir oksit, karbon ve serpantinle karışması sarı, yeşil, siyah, kahverengi mermerlerin oluşmasına yol açmıştır[113]. Estetiği ve dayanılıklılığı mermeri öne çıkaran özellikleridir. Magmatik taşlardan olan granit içinde iri kuvars, feldispat ve mika bulunur. İçindeki minerallerin oranına göre griden kırmızıya çeşitli renklere sahiptir[114]. Sert, dayanıklı ve cila tutma özelliği ile birçok alanda kullanılmıştır. Bazalt ve porfir, granit gibi magmatik taşlardandır.

Gözleme dayalı bir yolla taşın elde edilip, işlenmesi için ilk veriler Yunanistan'ın Orta ve Geç Neolitik Dönemi'ne (M.Ö. 5000, 4500 civ.) işaret eder. Bu çağda adalarda ve Hellas'ta mermer figürinler yapılıyordu. M.Ö. 3000 Kykladlar'ında bu geleneğin sürdüğü görülmektedir. Kopmuş taşlar ya da çakıl taşlarının, figürin ya da kap yapımında kullanılmak üzere sahillerden toplandığı ve dolayısıyla bunların deniz tarafından kısmen şekillendirildiği anlaşılmaktadır. M.Ö. 2700-2100 arasında bronz manivelaların aşınmış ve kopmak üzere olan parçaları çıkarmakta kullanıldığı bilinmektedir[115]. Kelimenin tam anlamıyla ocakcılığın Mısır'da başladığı söylenebilir. Kireçtaşı büyük bloklar 2. Hanedanla birlikte kullanılır. Anıtsal kireçtaşı heykeltıraşi 3. Hanedanla (M.Ö. 2686-2613) zamanında devam etmiştir. 4. Hanedanla birlikte (M.Ö.2680-2565) büyük granit blokların çıkarıldığı ve deniz yoluyla Asuan'dan Giza'ya gönderildiği anlaşılmaktadır[116]. Burada bir sistemin varlığı dolayısıyla ocakçılık söz konusudur. Mısır'daki en erken

[111] Herbert Zim, Paul Shaffer, **Kayaçlar ve Mineraller**, Verona, Arnoldo Mondadori, 1965, s.122.
[112] **A.e.**, s.128.
[113] **A.e.**, s.134.
[114] **A.e.**, s.110.
[115] Marc Waelkens, Paul De Paepe, Luc Moens, "Quarries and the Marble Trade in Antiquity", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, 1988, s.11.
[116] **A.e.**, s.12.

ocaklar kireçtaşı, kumtaşı gibi yumuşak, kolay çıkarılabilir taşları tercih ederdi. Çıkarılacak taşın etrafına çukurlar açıp, bloğu anakayadan ayırma tekniği uygulanmıştır. Bu teknikte ahşap tutamaklı bir alet ya da küt uçlu bir keski kullanılmıştır. Çekiçler, Ptolemaios'lar dönemine kadar çok da tercih edilmemiştir. Granit gibi sert taşların çıkarılması vurma tekniği ile yapılır. Bunun için granitten daha sert bir taş olan dolerit kullanılır. Daha büyük blokların çıkarılmasında (obeliskler için) çukur açma tekniği uygulanmıştır. Uygulamayı kolaylaştırmak için taş ısıtılır ve üzerine su dökülür böylece bir termal şok yapılır. Böylelikle taş güçsüzleştirilmektedir. Gerek kireçtaşı gibi yumuşak ve gerekse granit gibi sert taşların ana kayadan çıkarılması işlemi, taşa sokulan ahşap kamalara vurulması ile gerçekleştirilebilir. Yine kuru ahşap kamalar açılan deliklere yerleştirilip, ıslatılır. Şişen ahşap taşı oynatır. Bu şekilde taş anakayadan koparılabilir. Söz konusu işlemin Mısır'da yapılıp, yapılmadığı tartışmalıdır. Ancak, yapılan deneyler granit için bile bu uygulamanın geçerliliğini ortaya koymuştur[117].

Mısır'da uygulanan, çıkarılacak taşın etrafına çukur açma tekniği kısa sürede doğu Akdeniz ve Ege dünyasına yayılmıştır. Yumuşak taşlarda Minos'lular, suyun gücüyle önceden mekanik olarak ayrılmış taşları tercih ediyordu. M.Ö. 1900'lü yıllardan itibaren ise artık tam anlamıyla ocakcılığa başlamışlardır. Poros, kireçtaşı, kumtaşı gibi taşların çıkarıldığı ocaklar deniz kenarında olup, yamaç biçimli ocaklardır. Bu da basamaklı açma metodunu kolaylaştırmaktadır. Deniz suyuyla taş güçsüzleştirilebilir. Taşı anakayadan ayırmak için yine ahşap manivelalar tercih edilmiş olmalıdır. Fakat, Girit'te ahşap manivelaların taşa sokulup, kırma işleminde kullanıldığını kanıtlayacak hiçbir iz yoktur. Araştırmacılara göre taşçı, bloğu kesiyor ve manivelayla oynatarak kırma metoduyla ana kayadan ayırıyordu[118].

Myken'ler ocakçılık teknikliklerini muhtemelen Minos kültüründen almıştır. M.Ö. 15. yüzyılla birlikte kireçtaşı ve konglomera anıtsal Myken mimarisinde kullanılmıştır. Ancak bu konuda yapılan araştırmaların yetersizliği Myken teknikleri hakkında bilgilerimizin eksik kalmasına sebep olmaktadır. M.Ö. 12 yüzyıldan Arkaik Dönem Yunan kültürüne kadar olan uzun süreçte anıtsal mimari ve heykeltıraşi görülmemektedir. Bu süre zarfında Mısır dışında ocakçılığın devam ettiği tek

[117] A.y.
[118] **A.e.**, s.13.

coğrafya Güney Anadolu ve Kuzey Suriye'dir. Hititler M.Ö. 14. yüzyıldan beri büyük blokları çıkarmayı biliyorlardı. Kesikkaya, Kızlarkayası gibi ocaklarda yatay yivler görülür. Bunlar, hafif kazmalarla yapılmıştır. Bu noktada önemli olan en eski Yunan ocaklarından biri olan Naksos'taki Apollonas'taki izlerle, Hitit ocak izlerinin ve tekniğinin aynı olmasıdır. Bu verilerden hareketle bazı araştırmacılar Yunan mimarisi ve heykeltıraşisine ilk doğu etkilerinin Mısır'dan değil Kuzey Suriye'den geldiğini düşünmektedir[119]. Bu bağlamda ocakçılık teknikleri de Suriye'den Yunan'a geçmiş olabilir. M.Ö. 7. yüzyılla birlikte Mısır ile kurulan bağlantılar, Yunan taş ustasının teknikleri daha da geliştirmesine yol açmış olabilir. Bu gelişim kendini demir kamaların kullanımında gösterir. Arkaik Dönem'de ocakçılıkta, mimari ve heykeltıraşide taşın yaygınlaşması ile beraber bir patlama olur. Yunan taş ustası bloğu çukur açma tekniğiyle, dört bir yanını açığa çıkarır. Genelde yamaç ocakları tercih edilmiştir[120].

Roma bu teknikleri gelişen teknolojiye adapte ederek (örneğin: testere, katrak gibi aletlerle kesme, kamalar için açılan çukurların standart boyuta getirilmesi) geliştirmiştir. Taş çıkarma tekniklerinde 19. yüzyıla kadar büyük bir değişim görülmemektedir.

Kısaca özetleyecek olursak Eski Çağ'da taş çıkarmada yararlanılan metotlar vurma yoluyla çıkarma (çıkarılacak taştan daha sert bir taşlar vurarak etrafını açma), termal şok uygulama (ısı uygulayıp, soğutmak), bloğun etrafına çukurlar açıp ayırma, testere ve buna benzer aletlerle kesmedir. Doğal çatlaklardan yararlanma en basit yoldur, taşın çatlakları gözlemlenir ve yukarıda sıralanan metotlar uygulanarak bloklar çıkarılır. Asıl sorun taşın zeminden nasıl ayrılacağıdır. Bunun için kamalama metodu uygulanır. Çıkarılacak bloğun etrafına çukurlar açılır ve blok yakınına kama delikleri yapılır. Önemli olan kama deliklerinin birbirine olan yakınlığı ve boyutudur. Kamalar ahşap olabildiği gibi metalden de yapılabilirdi. Ahşap kamalar su ile ıslatılarak şişiriliyor ve taş yerinden oynatılıyordu[121].

---

[119] **A.e.**, s.14.
[120] **A.e.**, s.15.
[121] Taş çıkarma metotları hakkında detaylı bilgi için bkz.: Tony Kozelj, "Extraction of Blocks in Antiquity: Special Methods in Analysis", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, 1988, s.31-39.

Blok çıkarıldıktan sonra yapılan bir diğer işlem de taşın şekillendirilmesidir. Bu ocaklarda olabileceği gibi ocak yakınında bulunan bir alanda da gerçekleştirilebilir. Taşın şekillendirilme işleminin ocaklarda yapılmasının sebepleri blokların taşıma esnasında ağırlığını hafifletmektir. Mısır'da obeliksler, sütunlar ya da diğer mimari elemanlar alıcıya neredeyse bitirilmiş olarak teslim ediliyordu. Arkeolojik veriler aynı zamanda anıtsal heykeltıraşlık eserlerinin de ocakta işlendiğini ortaya koymaktadır. Birçok Yakındoğu toplumunda da ocaklarda en azından işlemenin bir bölümünün yapıldığı bilinmektedir. Hitit'lerde ocak yakınında bir atölyenin varlığı bilinmektedir. Buna en güzel örnek Yesemek'tir. Assur rölyefleri de bize bu konuda yardımcı olmaktadır. Ninova'daki betimde kapıların koruyucu yaratığı bir Lamassu'nun yapımı tamamlandıktan sonra kullanılacağı yere götürülüşü konu edilmiştir. Yunanistan'da da durum ilk başlarda bu şekildedir. Bitirilecek siparişin ölçüleri ve nasıl bırakılacağı alıcıyla yapılan bir sözleşme ile belirlenirdi. Bunun izlerine M.Ö. 6. yüzyılda Sounion Agrileza ocağı ve Paros'un bazı ocaklarında rastlanır[122]. Yunan ustalar ocaktan taşın çıkarılması sırasındaki biçimlendirme işlemini sadece mimaride değil aynı zamanda heykeltıraşide de uygularlar. Buna en güzel örnekler, M.Ö. 6. yüzyılda Naksos ve Delos'ta ocakta bırakılmış olan kuroslardır[123]. Ölçülerde küçülme, daha az kalıplaşmış heykeltıraşlık eserlerine yönelim, artık ocakta işlemeyi lüzümsuz kılar. Klasik, Hellenistik ve Roma İmparatorluğu'na ait bir heykeltıraşi buluntusu bunların, daha çok atölyelerde yapıldığını gösterir. Ancak, kaliteli mermerlerde bazı heykeltıraşların ocaklarda çalıştıkları düşünülmektedir. Flaviuslar'la birlikte muhtemelen ocakların yakınındaki atölyeler yarı işli heykeltıraşi ya da mimari eserler üzerinde uzmanlaşmıştır[124].

Bu bağlamda ocak ve atölye arasında sıkı bir ilişki vardır. Çıkarılan blok ocak yakınındaki bir atölyeye götürülür ve burada işlendikten sonra muhtemelen bir stok merkezine taşınır. Alıcı burada istediği eseri alır ya da kataloglardan seçer.

Bir taş ocağı düzenli bir sistemi gerektirir. Bu bağlamda yer tespiti yapılan ve ulaşılabilirliği onaylanan bir ocağın düzgün işlemesi için çeşitli mekanlara ihtiyaç vardır: Ustaların kalacağı evler, demirci atölyesi, taş kesici atölyesi, yöneticinin

[122] Waelkens v.d.**, a.g.e.**, s.18.
[123] **A.e.**, s.19.
[124] **A.e.**, s.20.

binası, dini yapılar gibi. Bunun yanı sıra taşların yükleme platformları, taş ustalarını güneşten koruyan sundurmalar, aletlerin, yemeğin korunması ve saklanması amacıyla depolar, su temini için kanallar yer alır. Mutlaka bir alan çöplük olarak ayrılmalıdır. Burası ne ulaşıma ne de taş çıkarılmasına engel olmayacak şekilde seçilmelidir. Çıkarılan bloklardaki fazlalıklar, taş birikintileri buraya atılır. Örneğin Mısır'daki Mons Claudianus ocağının etrafında yerleşimler bulunur. Evler, depolar, resmi binaların olduğu bu yerleşim surlarla çevrilidir. Burada aynı zamanda Serapis tapınağı ve bir de nekropolis vardır[125].

Taş çıkarıldıktan, ocakta ya da atölyede işlendikten sonra, sıra taşıma işlemine gelir. Blok çıkarıldığı alanda taşıma için öncelikle hazırlanır. Bazıları yukarıda da üzerinde durulduğu gibi biçimlendirilir, bir kısmı küçük parçalara ayrılır. Taş nakliyeye hazır hale gelmesi için bir tür korumaya alınır. Örneğin sütunların dış kısımlarında koruyucu bir kısım bırakılır. Bundan sonraki aşama hazırlanan parçaları yükleme platformlarına ya da depolara taşımaktır. Eğer ocak, deniz kenarında ise sadece yükleme platformuna ihtiyaç vardır. Bu durumda taşıma işleminde araç kullanılmaz. Yol üzerinde yerleştirilen ahşap kızaklarla parça platforma götürülür. Söz konusu ocak bir tepede yer alıyorsa rampalar, patikalar ya da yollar yapılmalıdır[126]. Taşıma metotları çok çeşitlidir: kızakla taşıma, kütükler üzerinde taşıma, tekerlek içinde taşıma, araç ile taşıma kara yoluyla nakliyede faydalanılan yöntemlerdir[127]. Nehir ve deniz taşımacılığı kara yoluyla yükleme platformuna getirilen parçalar sal, tekne, gemi gibi taşıtlarla istenilen yere ulaştırılır[128]. Nakliyede bloğu yerinden kaldırmak, araçlara yerleştirmek ya da indirmek gibi işlerde de makaralar, bocurgatlar, vinçler gibi makineler kullanılmaktadır[129].

Buraya kadar ocağın yer tespitinden son aşamada alıcıya ulaştırmaya kadar olan organizasyon kısaca açıklanmaya çalışılmıştır. Bu noktada değerlendirilecek olan husus yukarıda açıklanmaya çalışılan ocak-atölye ilişkisini destekleyecek, incelemekte olduğumuz Roma İmparatorluğu'nun ocakcılığa getirdiği sistem

---

[125] Dworakowska, **a.g.e.**, s.124 vd.
[126] Manuela Wurch-Kozelj, "Methods of Transporting Blocks in Antiquity", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, 1988, s.55-56.
[127] Detaylı bilgi için bkz.: Orhan Bingöl, **Arkeolojik Mimari'de Taş**, İstanbul, Homer Kitabevi, 2004, s.38-50.
[128] Deniz taşımacılığı için bkz.: **a.e.**, s.50-51.
[129] Kaldırma araçları için bkz.: Wurch-Kozelj, **a.g.e.**, s.57-58.

olacaktır. Burada araç mermerdir. Mermer, Roma İmparatorluk ticaretinde önemli bir yer tutmuş, görünümü ve gösteriş aracı olarak kullanımı ile özellikle Roma İmparatorluk Çağı'nda bir meta haline gelmiştir.

Roma Cumhuriyet Dönemi'nde mermer lüks bir malzeme olarak görülür. Pahalı olması ve ihraç edilmesi mermeri gücün ve zenginliğin simgesi yapar. M.Ö. 46'da Afrika'nın zaptı ile Numidia mermer ocakları (giallo antico mermeri) Roma egemenliğine geçer[130]. Augustus'un Mısır'ı ele geçirmesi sonucunda da granit, kireçtaşı, porfir gibi çok önemli ocaklar Roma'ya dahil olur. Bu ocakların yanı sıra Roma, Augustus döneminde M.Ö. 177 yılından beri çalıştırıldığı düşünülen Luna mermer ocağının yanı sıra Attika, Euboia, Khios, Phrygia, Teos, Paros, Skyros gibi önemli ocaklardan da beslenmekteydi[131]. Augustus, Agrippa'yı imparatorluk topraklarında yer alan ocaklar için bir ağ oluşturması amacıyla görevlendirmiştir. Ancak burada imparatorun bu durumu ticaret için yapmadığı daha çok bu kaynakları, yapı programı için bir güç olarak elinde tutmak istediği söylenebilir[132]. Fakat her ne olduysa bu kaynakların yetersizliği Tiberius'u yeni bir sistem kurmaya itmiştir. Ward-Perkins bu sistemin işlerliğini açıklayacak nedenleri şu şekilde sıralar:

İlki kaynakların ulusallaştırılmasıdır. Antik kaynaklardan Suetonius, Tiberius'un M.S. 17'de maden ve taş ocaklarını devlete bağladığını yazar. Bu dönemde doğrudan imparatorluk görevlilerinin ocağı yönetmemesi durumunda, ocaklar özel kişilere kiralanabiliyordu. Genelde yerel ocaklar şehre ya da kişiye ait olabiliyordu. Bu sistemin ikinci ayağı üretimde organizasyona geçilmesidir. Ocaklar, resmi memurlarca (genelde imparatorluk köleleri ve azatlı kölelerce) yönetilir ve ocağın farklı yerleri kiraya verilir. Yöneticiler doğrudan imparatora hesap verirler. Üçüncü etken ocak ve müşteri ilişkisinin değişimidir. Müşteri doğrudan ocağa gitmemektedir. Bunun yerine malzemenin stoklandığı yere siparişi verir. Örneğin Ostia'da bu şekilde mermer stokları vardır. Bir diğer etken de fabrikasyondur. Stokçuluğun sonucu olarak doğmuştur. Satılacak malzeme aynı ölçülerde ve tiplerde sunulur. Son olarak bu sistemde önemli bir yeri de ajanslar tutar. Yükleme ve

[130] Clayton Fant, "The Roman Emperors in the Marble Business: Capitalists, Middleman or Philanthropists?", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, 1988, s.149.
[131] Dodge – Ward Perkins, **a.g.e.**, s.23.
[132] Fant, **a.g.e.**, s.150.

siparişlerden sorumludurlar. Bu da ocağın birçok pazara ulaşmasına yol açar[133]. Artık ocakçılıkta kaygı güç değil, ticarettir.

1.2.2. LAHİT ATÖLYELERİ

Akdeniz havzasında lahit geleneğinin yaygınlaşmasından sonra atölyelerinin faaliyete geçtiğini görmekteyiz. Bu atölyeler, kendilerine özgü tasarımlarıyla, bu büyük organizasyonda yer edinmeye çalışmışlardır. Bilindiği üzere üç büyük atölye vardır. Bunlar, İtalya'nın ve çevresinin ihtiyacını karşılayan kent Roma; Yunanistan, Balkanlar, Anadolu ve doğuya ihraç ettiği lahitlerle tanınan Attika ve Anadolu'da batı ve doğuya ihracat yapan Dokimeion atölyesidir. Söz konusu üç büyük atölye haricinde gene ihracatı ile ön plana çıkan Prokonessos atölyesi hem lahit hem de mimari parça ihracatı ile piyasada önemli bir paya sahiptir. Bu büyük atölyeler haricinde dışarıya lahit veren küçük atölyelerde bulunur. Bunlar için Anadolu'da Aphrodisias, Ephesos ve Assos örnek gösterilebilir. Son olarak, ithal lahitleri taklit eden ve aynı zamanda kendi bölgesel sanatlarını lahitler üzerine yansıtan, yer aldığı coğrafyanın malzemesinden, o bölgeye özgü nitelikleri olan lahitler üreten yerel atölyelerin de bulunduğunu belirtmek gerekir.

[133] Dodge – Ward Perkins, **a.g.e.**, s.24-26.

1.2.2.1. ANA ATÖLYELER

Kent Roma atölyesi antik çağın en büyük mermer lahit üretim merkezidir. Roma çevresinde mermer bulunmamaktadır. Mermer, kuzeybatı İtalya'daki Carrara (Luna)'dan deniz yoluyla Ostia ya da Roma'ya getirilirdi. Marmor Lunense adıyla bilinen bu mermer ince kristallidir. Açık gümüşi renktedir ve koyu gümüşi geniş, düzensiz çizgilere sahiptir. Ancak lahit yapımındaki kullanım oranını saptamak olası değildir. Doğudaki ocaklardan da mermer getirildiği bilinmektedir[134]. Londra British Museum'da kent Roma üretimi lahitlerin kökenlerine ilişkin yapılan çalışmadan çıkan sonuç 42 eserin sadece sekizinin Carrara mermeri olduğudur. Diğerlerinin Thasos, Prokonnesos, Ephesos, Paros gibi doğu mermerlerinden yapıldığı tespit edilmiştir[135].

Kent Roma lahitleri biçimleriyle diğer atölyelerin üretimlerinden kolayca ayrılabilir. Tekne genellikle köşeleri yuvarlatılmış dikdörtgen prizma formludur. Diğer bir tekne tipi de alçak, dikdörtgen biçimli olandır (Lev.VII, res.25-26). Uzun yüzlerden biri yüksek kabartma figürlerle bezenerek cephe olduğu vurgulanır. Yan yüzlerde alçak kabartma figürler yer alır, arka yüzde ise genelde bezeme bulunmaz. Bu durum, kent Roma lahitlerinin mezar yapıları içine yerleştirilmesi ile açıklanabilir. Bazı örneklerde arka yüz sonradan işlenmiştir. Lahitlerin alt ve üst kenarlarında düz bir silme ve bir pervaz çıkıntısı görülmektedir.

Kent Roma lahitlerinin kapakları kendi içlerinde bir gelişim göstermektedir. Erken örneklerde kapak, yan yüzlere inen alçak bir çatı görünümündedir. Ön yüzde kabartmalarla süslü olan bir pervaz, yukarıdan aşağıya doğru inmektedir. M.S. 140-160 yıllarına tarihlenen örneklerde ve M.S. 3. yüzyılın başlarına ait lahitlerde bu pervaz, parçalardan oluşur. Bunlar kemerli ya da alınlıklı biçimde sıralanmaktadır. Çoğu pervazda bir baş ya da maske biçiminde akroter yer alır. Bazı lahitlerde ise pervazın orta yerinde tabula ansata bulunmaktadır. M.S. 160/170 yıllarında kapaklarda çatı biçimi bırakılmıştır. M.S. 180 yılında artık kapak düz bir levhadan ibarettir. "L" biçimli olan bu kapaklara "levha kapak" adı verilir. Beşik çatı ve kline biçimindeki kapaklar kent Roma üretiminde az sayıdadır. Beşik çatılar alçaktır,

[134] Koch, **a.g.e.**, s.18.
[135] Susan Walker, **Catalogue of Roman Sarcophagi in the British Museum**, Londra, CSIR vol.II, fas.2, 1990, s.46 vd.

bazılarında köşelerde akroter bulunur. Bazı kapakların uzun yüzünün ortasına yazıt için oluşturulmuş uzunlamasına bir blok yerleştirilmiştir. Kline kapaklar, alt kısımlarında ayak konulacak basamağı bulunan, yan dayakları yükseltilmiş, arkası şilteye benzeyen bir yatak biçimindedir. Kline kapak kullanımı Traianus döneminde ortaya çıkmıştır[136].

Kent Roma lahitleri bezeme yönünden beş grup içinde değerlendirilir. Genellikle uzun yüzlerinden birinde tabula ansata bulunan lahitler, Roma atölyesinin en az rastlanan örnekleridir. Bunların kısa yüzlerinde başka süslemeler de yer alabilir. Atölyenin önemli bir grubu yivli lahitlerdir. Genelde yivler "S" biçimindedir ve bu tip lahitlerin çok çeşidi vardır. İlk grupta tüm yüzler yivlerle bezelidir. Bazılarında yanlarda birer boşluk bırakılmış, yivler ortaki alana simetrik olarak yerleştirilmiştir. Genellikle friz kısmı beşe bölünür. Ortada ve iki yanda birer boşluk bırakılır. Bunların arasına ise yivler yapılır. Boşluklara figürler ya da çeşitli süsler yerleştirilebilir [137] . Yivli lahitlerin ilk örnekleri urneler ve gümüş kaplarda aranmaktadır. Söz konusu grubun ne zaman başladığı ve ne zaman alt gruplara ayrıldığı saptanamamıştır. İnsan figürü içeren alt grupların Antoninler döneminde, yan yüzlerinde phoinikslerin olduğu lahitlerin Hadrianus-Erken Antonin'ler döneminde yapıldığı öne sürülür. M.S. 4. yüzyılın Hıristiyan lahitlerinde de bu bezeme türü görülür[138].

Girlandlı lahitler, kent Roma lahitleri içinde büyük bir gruptur. Genel olarak ön yüzde iki girland, kısa yüzde bir girland taşırlar. Çoğunlukla meyve çelengine sahiptiler. Az sayıda girland, defne yaprağından yapılmıştır. Girland taşıyıcı olarak sıklıkla Eros kullanılmıştır. Boşluklarda ise büst, maske, figürlü sahneler yer alır[139]. Roma girlandlılarının kökeni M.S. 1. ve 2. yüzyılın başlarında üretilen kül urneleri ile mezar sunaklarında aranır[140]. Girlandlı lahitler M.S. 2. yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır.

---

[136] Koch, **a.g.e.**, s.28-30.
[137] **A.e.**, s.42.
[138] **A.e.**, s.130.
[139] Helga Herdejürgen, **Statdrömische und italische Girlandensarkophage, Die Sarkophage des ersten und zweiten Jahrhunderts, ASR 6.2.1**, Berlin, Hirmer, 1996.
[140] Dietrich Boschung, "Grabaltäre mit Girlanden und frühe Girlandensarkophage. Zur Genese Der Kaiserzeitlichen Sepulkralkunst", **Grabeskunst der römischen Kaiserzeit**, (ed.) G. Koch, Mainz, Philipp von Zabern, 1993, s.37-42.

Roma kenti figürlü frizli lahitlerinde Yunan mitolojisinden sahneler ve günlük yaşam tasvirleri ana başlıkları altında toplanabilecek pek çok konu betimlenmiştir. Bu betimlerin dışında süs öğeleri ile dekore edilmiş lahitler de görülmektedir. Mitolojik konulu lahitler, M.Ö. 2. yüzyılın başında ortaya çıkmıştır. Öncelikle girlandlı lahitlerin boşluklarına sahneler yerleştirilmiş, M.S.130-140 yıllarında tasvirler, friz kısmına yayılmıştır. Konular da bu dönemde artmıştır. Ancak M.S. 2. yüzyılın sonuna doğru konuların sayısı azalmış, M.S. 3. yüzyılda mitolojik konulu lahitlerin fazlalığına rağmen tasvir seçiminin de daraldığı görülmektedir. M.S. 311-313 yıllarında üretimleri tamamen durmuştur[141]. Mitolojik tasvirler içinde Akhilleus, Adonis, Aktaion, Alkestis, Amazonamakhia, Ares ve Aphrodite, Bellerophontes, Dionysos, Endymion, Eros'lar, Herakles, Hippolytos, Iason ve Medeia, Leukipidler, Marsyas, Mevsimler, Mousalar, Meleagros, Niobidler, Odyseus, Orestes ve Iphigeneia, Paris'in yargısı, Pelops, Persephone, Phaeton, Prometheus ile ilgili Yunan mitlerinin yer aldığı kapalı gruplar ile Aeneas, Mars, Rheia Silva, Romulus, Sabin kızlarının kaçırılışı gibi Roma mitleri içeren lahitler gösterilebilir[142]. Aynı zamanda tekil örneklerden oluşan ve ağırlıklı olarak Yunan mitlerine bağlı tasvirler içeren lahitler de bulunur. Örnek olarak Gigantomakhia, Iloupersis, Kleobis ile Biton gibi konular verilebilir. Günlük yaşam sahneleri bir hayli fazla sayıdadır[143]. Savaş, av (aslan, yabandomuzu, sürek) evlilik bağının el sıkışma ile gösterildiği düğün sahneleri, ölenin başarılı memurluğunu anlatan tasvirler, pietas, clementia betimlerinin bulunduğu askeri başarıları gösteren kompozisyonlar, hayattan sahneler, kır hayatı ve meslek yaşamının tasvir edildiği görülmektedir. Birtakım Roma lahdinde yan yüzlerde phoiniks betimlenmiştir. Bazı lahitler de ise ön yüzde yer bulmuşlardır. Söz konusu grubun Hadrianus döneminde üretilmeye başlandığı, urne, mezar sunağı ve taşlarından esinlendiği

[141] **A.e.**, s.103.
[142] Friedrich Matz, **Die Dionysischen Sarkophage ASR 4.1**, Berlin, Hirmer, 1968; Friedrich Matz, **Die Dionysischen Sarkophage ASR 4.2**, Berlin, Hirmer,1968; Friedrich, Matz, **Die Dionysischen Sarkophage ASR 4.3**, Berlin, Hirmer, 1969; Friedrich Matz, **Die Dionysischen Sarkophage ASR 4.4**, Berlin, Hirmer, 1969; Helmutt Sichtermann, **Die mythologishen Sarkophage. Apollon, Ares, Bellerophon, Daidalos, Endymion, Ganymed, Giganten, Grazien, ASR 12.2**, Berlin, Hirmer, 1992; Dagmar Grassinger, **Achill, Adonis, Aeneas, Aktaion, Alkestis, Amazonen, ASR 12.1**, Berlin, Gebr Mann, 1999.
[143] Rita Amedick, **Die Sarkophage mit Darstellungen aus dem Menschleben. 4. Vita Privata, ASR 1.4**, Berlin, Gebr. Mann,1991.

düşünülmektedir. Yine çok sayıda figürlü frizli lahitte ortada süsleme öğesi olarak Eros ve Nike figürleri kullanılmıştır. Uçarken ya da ayakta betimlenmiş figürler simetrik yerleştirilmiş olup, genelde ellerinde levha, tondo, çelenk gibi nesneler taşırlar[144].

Atölyenin bir diğer tipi de sütunlu lahitlerdir. Çok sayıda üretilmiştir. Beş ya da üç sütun aralıdırlar. Beş bölümlü olanlar kendi içinde kemerli, bir kemer bir alınlıklı ya da sadece ortadakinin alınlıklı olduğu bir düzenlemeye sahiptirler. Üç bölümlüler kemer-alınlık-kemer biçiminde sıralanmıştır. Bunlardan bir grupta ortadaki nişte bir mezar kapısı yer alır[145].

Kent Roma lahitlerinin, batı eyaletlerde yaygın olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bunların yerel atölyelerde taklitleri de yapılıyordu. Apeninlerin sınırı meydana getirdiği doğu İtalya'da çok az sayıda oldukları saptanmıştır. Dalmaçya, Makedonya, Girit, Ephesos, Suriye ve Filistin'de birkaç örnek vardır[146].

Atina ve çevresinde, özellikle M.S. 3. yüzyılda üretilen grup "Attika Tipi Lahitler" olarak adlandırılmaktadır. Bu tip lahitler, M.S. 2. yüzyıl başlarından itibaren yapılmış ve 3. yüzyıl boyunca kullanımı artarak devam etmiştir. Lahitlerin Hıristiyanlık döneminde tekrar kullanıldığı bilinmektedir[147].

Lahitler, Atina'nın 14 km. kuzeydoğusundaki Pentelikon dağından çıkartılan mermerden yapılırdı. Antik adı "Pentelicum" olan mermer ocağı, Pentelikon dağının güneybatısında yer alır. 1108 m. yüksekliğe sahip dağın, 1020 m.sine kadar mermer çıkarılmaktadır[148]. Beyaz renkli, büyük bloklarda yeşil tabakalara sahip, ince kristalli bir mermerdir. M.Ö. 5. yüzyıldan Geç Roma döneminde kadar lahit yapımının yanı sıra mimari parçalarda ve heykel yapımında da kullanıldığı görülmektedir[149].

Attik lahitler yüksek tekneli olup; bir uzun ve bir kısa yüzü, diğer iki yüze göre yüksek kabartma işlenmiştir (Lev.VIII, res.27-28). Üretimin ilk yıllarına tarihlenen lahitlerin tekneleri, daha geç örneklere nazaran daha yüksektir. Teknelerin

---

[144] Koch, **a.g.e.**, s.129.
[145] **A.e.**, s.44.
[146] **A.e.**, s.137.
[147] Detaylı bilgi için Guntram Koch, "Christliche Wiederverwendung attischer Sarkophage" **Boreas 17**, 1994, s.115-120.
[148] Koch, a.g.e., s.18; Manolis Korres, **From Pentelicon to the Parthenon. The Ancient Quarries and the Story of a Half-Worked Column Capital of the First Marble Parthenon**, Atina, Melisa, 2001, s.94.
[149] Ward-Perkins, **a.g.e.**, s.154.

alt ve üst pervazları bezemelidir. Erken örneklerde kaide basit profillidir[150]. Genellikle kaide plinthos ile başlar, buradan içbükey profille friz kısmına geçilir. Üst pervazda bunun simetriği uygulanmıştır. Bu durum girlandlı lahitlerde kolaylıkla izlenebilir. Alt pervazlarda köşelerde postamente benzeyen çıkıntılı bezeme alanları oluşturulmuş, bu kısımlar girlandlar, aslan, fil, geyik, köpek, Eroslar vs. gibi değişik bezemelerle süslenmiştir. M.S. 150'lerden itibaren üst pervaz süslemeleri, inci dizisi, yumurta-ok dizisi, Lesbos kymationu ve düz silmeden oluşur. Geç 2. yüzyılda meander bezeme görülmektedir. M.S. 3. yüzyılla birlikte bazı örneklerde pervazda çeşitli figürler yer almıştır[151].

Attika tipi lahitlerin erken örneklerinde kapaklar beşik çatı biçimindedir. Yaprak biçimli, küçük kiremitlerle süslenmişlerdir. Köşe akroterleri palmettir. Alınlıklarda kalkan, rozet, aslan-boğa grupları, krater tutan Satyr gibi figürler görülebilir. Bazılarında süs bulunmaz[152]. Bu tip kapakların kendi içinde kronolojik bir gelişim gösterdiği görülür. Çatının eğimi erken örneklerde daha alçak, geç örneklerde ise daha yüksektir. M.S. 180 yılı civarında kapakların kline biçimini aldıkları görülür. M.S. 200'den sonra ise bu tip kapaklar yaygınlaşmıştır. Birkaç istisna dışında beşik çatı biçimli kapaklar tamamen ortadan kalkmıştır[153]. Attika tipi lahitlerin kline kapaklarında, kural olarak kline döşeğinin altında mesnet yoktur. Döşeğin ahşap kısmı ince bir şerit halinde taşa geçirilmiştir. Döşek başlarının çıkıntıları fazla yüksek değildir. Döşek yastığı ön ve yan yüzlerde metoplara ayrılmış olup, buralara çeşitli bezemeler yapılırdı. Bezemeler kazıma çizgilerle verilmiş, deniz yaratıkları ile küçük av sahneleri işlenmiştir. Genelde yan yüz metoplarında geometrik ya da bitkisel süslemeler yer almaktadır[154]. Döşekte nadiren tek figür mevcuttur. Çok az örnekte kline boştur. Genel kural döşek üzerinde karı-kocanın bulunmasıdır. Attika tipi klineleri diğer atölyelerin klinelerinden ayıran bir diğer özelliği de kline üzerinde karı-kocanın dışında herhangi bir figürün yer almamasıdır.

[150] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.369.
[151] **A.e.**, s.370.
[152] **A.e.**, s.371.
[153] **A.y.**
[154] **A.e.**, s.372.

Attika tipi lahitlerde tekne ve kapak farklı ölçülere sahiptir. Kapağın, tekne için özel yapılmadığı, daha çok ihracat zamanında beğeniye göre depo gibi bir yerden alındığı düşünülmektedir[155].

Lahitleri bezemelerine göre, girlandlı, figürlü frizli ve kline-yivli lahitler olarak gruplandırabiliriz. Atölye, sütunlu lahit üretimi yapmamıştır. Üretilen lahitler genelde yetişkinler içindir. Erken örnekler içerisinde bir grup ostothek bulunmaktadır[156].

Atölyenin en erken üretimi olan girlandlı lahitlerin yapımına M.S. 140 civarında başlanmıştır[157]. Lahitleri, Dokimeion ve Roma girlandlılarından ayırt etmek kolaydır. Attika tipinde uzun yüzlerde iki girland kavsi bulunmaktadır. Genelde girland taşıyıcısı olarak köşelerde boğa başları, ortada ise Eroslar kullanılmıştır. Bazı örneklerde, köşelerde Attis başları, Herakles hermeleri ya da Nike'ler vardır. Bazen ortada kartal ya da boğa başı bulunur. Girland boşluklarında aslan başları, sfenksler, Satyr ve Gorgo başları, antitetik grifonlar ya da araba süren Eroslar olabilir. Dört yanı girlandlı örneklerin yanı sıra, iki uzun yanı, arka yüzü ve iki yan yüzü, arka yüzü ve bir yan yüzü ya da sadece arka yüzü girlandlı örnekler de bulunur[158].

Kline-yivli lahitler, M.S. 180 yılında, kline kapağın ortaya çıktığı dönemde üretilmeye başlanmış, M.S. 3. yüzyılın ortalarına kadar görülmüştür[159]. Lahitlerin tekneleri klineyi taklit eder. En altta klinenin ayaklarının oturtulduğu kaide kısmı yer alır. Kaide üzerinde çeşitli bezemeler görülebilir (yaprak sıraları, Lesbos kymationu, boncuk dizisi vs). Tipik bir özellik olarak kaidenin köşelerinde postament biçimli süs alanları bulunur. Kline ayakları aslan pençesi biçimindedir ve bir hayli süslüdür. Bu kısımlar ahşap taklididir. Ayaklar arasında kalan kısım her zaman aynı doğrultuda "S" çizen yivlerle süslüdür. Yan yüzlerde de aynı durum söz konusudur. Bazı örneklerde arka yüzde çeşitli tasvirler kullanılabilir. Kapak tipiktir. Kline üzerinde bazen bir çift, bazen tek bir kişi bulunurken, figür yer almayan örnekler de vardır.

---

[155] **A.e.**, s.373.
[156] Detaylı bilgi için Bkz.: Antonio Giuliano, **Il commercio dei Sarcofagi attici**, Roma, L'erma di Bretschneider, 1962.
[157] Koch, **a.g.e.**, s.152-153.
[158] **A.e.**, s.435, s.438, no.1-7.
[159] Koch, **a.g.e.**, s.153; Detaylı bilgi için Bkz.: Hans Rupperecht Goette, "Attische Klinen-Riefel Sarkophage", **AM 106**, 1991, s.309-338.

Genel olarak bu figürsüz lahitlerde, döşeğin ahşap kısmı lahdi ön yüzü haricinde çevreler. Bazen döşeğin bu bölümleri yükseltilerek volütlerle süslenmiştir. Bu kısımlarda metoplar içinde yer alan geometrik desenlerin yanı sıra kazıma çizgilerle, friz halinde yapılmış çeşitli av sahneleri bulunur. Kline yastığı genellikle ön yüzde metoplara bölünmüş, burada deniz yaratıkları ya da küçük av sahneleri betimlenmiştir.

Atölye, M.S.150'li yıllardan itibaren figürlü frizli lahitler üretmeye başlar. Lahitler üzerinde mitolojik figürler ve günlük yaşamdan sahneler görülmektedir. Bu iki tema birbirine karıştırılmamıştır. Örneğin mitolojik figürler üzerlerine, bazı Roma kenti lahitlerinde olduğu gibi portre başlar yerleştirilmemiştir[160]. Bir iki örnek dışında lahitler üzerinde portreli figür yoktur[161]. Figürlü frizli lahitlerde ön yüz ile bir yan yüz arasında tematik bir bütünlük vardır. Diğer yan yüzde bir sfenks, hayvan mücadeleleri vs., arka yüzde ise antitetik hayvanlar olabilir. Bazen ön yüz ile iki yan yüz arasında da konu bütünlüğü takip edilebilir. Bazı örneklerde üç yüz de farklı olabilir[162].

Mitolojik grubun konularının büyük çoğunluğunu Yunan mitolojisinden sahneler oluşturmaktadır. Bunlar içerisinde lahitlerin en eski gruplarından sayılabilecek Dionysos ve Eros betimli lahitler popülerdir. Troia savaşını konu eden lahitler, Amazonomakhia sahneleri, Akhilleus, Meleagros, Hippolytos gibi efsanevi karakterlerin maceraları sevilen konular arasındadır. Pelops, Orpheus, Endymeion, Persephone, Herakles, Mevsimler, Mousalar gibi tasvirleri içeren lahitler azdır. Lahitlerin bazılarında farklı konular bir aradadır. Örneğin bugün Selanik Arkeoloji Müzesi'nde korunan lahitte ön yüzde, Troia önünde gemilerde savaş, bir yan yüzde Orpheus, arka yüzde ise Meleagros'un yabandomuzu avı betimlenmiştir[163]. Bunun dışında aynı mitin farklı yönleri de bir lahit üzerinde bir arada bulunabilir. Böyle bir örnek bugün Roma'da korunmaktadır[164]. Lahdin konusu Akhilleus'tur. Ön yüzde

[160] Koch, **a.g.e.**, s.141.
[161] **A.e.**, s.72-73.
[162] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.377.
[163] Selanik 1246: Selanik'te bulunmuş lahit, M.S. 230-240 civarına tarihlendirilir: Giorgios Despinis, Theodora Stefanidou-Tiveriou, E. Voutiras, **Catalogue of the Sculpture in the Archaeological Museum of Thessaloniki I**, Selanik, National Bank Cultural Foundation, 1997, s.166-169, no.134.
[164] Roma Museo Capitolino 218: Roma'da bulunmuş lahit, M.S. 240-250 yıllarına tarihlendirilir: Sabine Rogge, **Achill und Hippolytos, AST 9.1.1**, Berlin, Gebr.Mann, 1995, s.136-138, no.24, lev.13, 44-47, 49-50, 68.

kahraman Skyros adasındayken, bir yan yüzde vedalaşırken, arka yüzde ise Hektor'un cesedinin Priamos tarafından istenmesi sırasında betimlenmiştir.

Günlük yaşamdan sahnelerle süslenmiş lahitler, Attika tipi figürlü frizli lahitler içinde küçük bir gruptur. Bu lahitleri konularına göre üç tip içerisinde değerlendirebiliriz: savaş, av ve diğer betimler. Savaş betimli lahitlerin sayısı fazla değildir. Neredeyse hepsi mitolojik lahitler grubu ile ilişkilendirilebilir. Çok sayıda av sahneli lahit vardır. Yabandomuzu, aslan, geyik, dağ keçisi avı tasvir edilmiştir. Bu grubu da mitolojik av sahnelerinden (Meleagros, Hippolytos) ayırt etmek bir hayli zordur[165]. Betimlere ön, yan ve arka yüzlerde rastlanabilir. Üçüncü tipi belli bir kategoriye sokulamayan farklı figürler içeren lahitler oluşturur. Örneğin Vatikan'da[166] bulunan bir lahitte yumruklaşan figürler tasvir edilmiştir.

Attika üretimi içerisinde yukarıda anlatılan tiplere girmeyen az sayıda lahit mevcuttur. Kasetli, geometrik ya da bitkisel bezemeli örnekler bu gruba dahil edilebilir.

Lahitlerin tarihlemesini yapmak fazlasıyla zordur. Lahit üretimine ne zaman başlandığı ve ne zaman sona erdiği kesinlik kazanmamıştır. Bunun nedenleri arasında Atina'da üslubu dışında tarihlendirilmiş herhangi bir kabartma ya da anıtın bulunmaması, Roma lahitlerinden farklı olmasından dolayı bunlarla analoji yapılamaması ve lahitler üzerinde az sayıda portre olması gösterilebilir[167]. Ancak tarihlemede bazı kriterler saptanmıştır. M.S. 140-150 yılları içinde girlandlı lahitler üretilmiş, daha sonra figürlü gruplardan Eros ve Dionysos betimli lahitler ortaya çıkmıştır. Erken dönem lahitlerinde figürler az sayıda olup; birbirinden ayrıktır. Friz ve süs kesimlerinin sınırları kesin olarak belirlenmiştir. Kapaklar beşik çatı biçimindedir[168]. M.S. 150-170/180'de üretimin arttığı, süslemelerin değiştiği görülür. Birbirinden ayrı süsler içeren pervazlar vardır[169]. Konular çeşitlidir. Amazonomakhia, Meleagros, Hippolytos, Dionysos, Eros, Herakles, Bellerophontes konulu lahitler ve girlandlı lahitler yapılmıştır. Üçüncü evre olan M.S. ~170/180-200 yıllarında Kline-yivli tip ortaya çıkar. Lahit kapakları da artık kline biçimini alır.

[165] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.379.
[166] Vatikan 9482: **a.e.**, s.381, lev.407.
[167] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.456.
[168] Koch, 2001, s.155.
[169] Koch, 2001, s.155.

Daha önceki konulara ek olarak Akhilleus, Mousalar, Yedilerin Thebai seferi, Leda ve Dioskurlar gibi yeni temalar görülür. Bu dönem girlandların arka yüze itilmeye başlandığı evredir. Figürler birbirlerine yaklaşmaya başlar[170]. M.S. ~200/220-230'de figürler arka fonun önünde belirginleşmekte, süsleme öğelerinin üzerine taşmaktadırlar. Birçok eski konu işlenmemiştir. Eski konularla ilgili yeni kompozisyonlar yaratılır[171]. M.S. ~220/230-250 yıllarında lahitlerin üretiminin ve ihracatının arttığı görülür. Sayısı artan figürler giriftleşmiş, kabartmalar derinleşmiştir. Tekne ve kapakta zengin süslemeler vardır[172]. M.S. ~250/260-270'den itibaren lahitlerin sayısı azalmaya başlar. M.S. 267'de Atina'nın Germen kavmi Herullar tarafından istila edilmesi üzerine üretim durur[173].

Atölye konusu çok problemlidir. Bir ana atölye mi vardı, yoksa birbirine bağlı küçük atölyeler mi söz konusuydu? Bu sorunun cevabı yanıtlanamamıştır. M.S. 170-180 yıllarından sonraki örnekler ayrı konular işleseler de farklı süslerle bezenseler de belirli bir bütünlük içermektedirler. Bu durumda bir ana işlik olduğu düşünülebilir. Faaliyetin yoğun olması tek bir işlik yerine aynı coğrafyada birbirleri ile ilişkili küçük atölyelerin olduğu fikrini de mantıklı kılmaktadır. Atölyenin herhangi bir şubesinin varlığı arkeolojik olarak kanıtlanmamıştır. Wiegartz ve Ward-Perkins gibi araştırmacılar, atölyenin çeşitli şubelerinin varlığına inanmaktadırlar[174].

Attika tipi lahitlerin yayılım alanı bir hayli geniştir[175]. İhracat, erken örneklerle birlikte başlamış, M.S. 200-250 yıllarında doruk noktasına ulaşmıştır[176]. Söz konusu lahitler, Akdeniz'in hemen hemen her yerine görülmektedir. Atina, Selanik, Korinth, Sparta, Patras ve Nikopolis'te çok sayıda örnek mevcuttur. Yunanistan'ın birçok bölgesinde yaygındır. Girit ve Rhodos'ta, Thrakia bölgesinde bir dizi lahit bulunmuştur[177]. Anadolu'da ithalat merkezlerinin başında Ionia'nın baş şehri Ephesos gelmektedir. Pamphylia (Perge, Side, Attaleia) Lykia, (Telmessos, Kadyanda, Tlos, Ksanthos, Myra) ve Kilikia'da (Korykos, Tarsos) Attika tipi lahitler

[170] **A.y.**
[171] **A.e.**, s.156.
[172] Koch, 2001, s.156.
[173] **A.e.**, s.157.
[174] Hans Wiegartz, "Marmorhandel, Sarkophagherstellung und die Lokalisierung der kleinasiatischen Säulensarkophage", **Melanges Mansel**, Ankara, TTK, 1974, s.354; Ward-Perkins, **a.g.e.**, s.37.
[175] Lahitlerin yayılım alanını gösteren harita için Bkz.: Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.462-463.
[176] Koch, 2001, s.160.
[177] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.469.

yaygındır. Lahitler, Karadeniz'den Kırım'a kadar yayılmışlardır[178]. Yakındoğu'da Suriye (Gabala, Sidon, Tyros), Filistin (Besara, Askalon) ve Arabistan'da (Gadara) çok sayıda örnek vardır. Kuzey Afrika'da Kyrenaika'da (Kyrene, Apollonia, Barca) bir dizi lahit mevcuttur. Batıda Yukarı (Aquleia, Brescia, Pola) ve Aşağı İtalya, Sicilya, Dalmaçya (Salona, Knin), Galia, Hispania ve Britannia eyaletlerinde atölyenin ürettiği lahitler bulunur[179]. Sonuç olarak Attika tipi lahitlerin deniz ulaşımına uygun olduğu yerlerde yoğun olduğu gözlenebilir. Buna rağmen kara yoluyla ulaşılabilen yerlere de gönderildiklerini Sparta, Dion, Bargala, Scupi, Naissus, Ulpiana, Philippolis, Bastra, Gadara gibi buluntu yerleri desteklemektedir[180].

M.S. 3. yüzyıl Attika lahitlerininin bazı bölgelerde kopyalandığı görülmektedir. Eyaletlerin hemen hemen hepsinde kopyalar yapılmıştır. Süslemelerin ve tasvirlerin tamamen taklit edildiği örnekler vardır. Süs pervazları bulunmayan bazı örneklerde tip ve tasvirler lahdin Attika tipi olduğunu gösterebilir[181].

Roma Dönemi Anadolu'sunun en büyük lahit üretim merkezi, Phrygia'da yer alan Dokimeion (İscehisar)'dır. Afyon'un 25 km kuzeydoğusundadır. 1,5 km doğusunda yer alan mermer rezervleri, 9 km. uzunluğa ve maksimum 2,5 km. genişliğe sahiptir. Çok çeşitli ve kaliteli olan mermeri, rölyef, heykeltraşi, mimari ve mimari bezeme gibi birçok alanda kullanılmıştır. Bugün "Afyon Şekeri" olarak adlandırılan yarı saydam, beyaz, ince kristalli ve sık dokulu cinsi heykeltıraşi ve lahitlerde kullanılır. M.Ö. 1. yüzyılın sonlarından M.S. 6. yüzyıla kadar çıkarılmıştır[182]. Modern adı "Somaki/Pavonazzetto" olan bir diğer cinsi ise beyaz ya da sarımtrak renkli, ince kristalli ve mor damarlıdır. Antik Çağ'da "δοκιμαιον / συνναδικον" olarak adlandırılmaktadır (Strabon 9.5.16; 12.8.4). M.Ö. 1. yüzyıldan M.S. 6. yüzyıla kadar çıkarıldığı saptanan mermer sütunlar, opus sectile, kaplama parçaları ve az sayıda lahitte kullanılmıştır[183].

[178] Koch, 2001, s.159.
[179] **A.e.**, s.160.
[180] **A.y.**
[181] **A.e.**, s.161.
[182] Ward-Perkins, **a.g.e.**, s.153.
[183] **A.e.**, s.156.

Antik Çağ ekonomisinde büyük önem taşıyan, mermer üretimi ve ticaretinin kayda değer bir merkezi olan Dokimeion'un Roma Dönemi öncesi faaliyeti bilinmemektedir.

M.S. 2. yüzyıl Dokimeion sikkeleri kasabada yaşayan iki etnik gruptan söz eder: Makedonon ve Dokimeon. Strabon (XII.8.14)'de Dokimeion için kome ibaresini kullanır. Kurucusu Antigonos'un generallerinden Dokimos olan yerleşme bir Yunan polisi değil, köydür. Ocaklarda herhangi bir baraka kalıntısını bulunmaması da, işçilerin köylerinden ocağa yürüyerek geldiklerini göstermektedir. Ocakların faaliyeti hakkında ilk bilgilere Plinius'da (NH 36, 48-49) rastlıyoruz. Onun gözlemlerine göre Dokimeion mermerleri Geç Cumhuriyet Dönemi'nde yöneticilerin denetiminde Roma'ya getirilmiştir. Ancak, Plinius Pavonazzetto'ya değinmez. Tibullus Corpus'unda, Pavonazzetto'dan yapılmış, sütunlardan bahsedilir [184] . Bu cins mermerin Roma'ya Cumhuriyet Döneminin sonlarında getirilmeye başlandığı anlaşılmaktadır. Strabon XII.8.14'de ocakların ilk başlarda az üretim yaptığını, ancak kendi döneminde Romalılar için, çeşitli renklerde mermer sütunların, deniz yoluyla Roma'ya getirildiğini bildirir. Kalitenin ve miktarın artması, organizasyonun büyümesini doğurur. Strabon, Romalıların mermere "Lithos Synnadikos" adını verdiklerini de belirtir. Mermere adını veren Synnada yerleşmesi Dokimeion'un 40 km. güneybatısındadır. Roma Procurator'unun ikamet ettiği ve sorumlu olduğu bu merkez taş ocaklarının depolama ve yönetim merkezidir. Ocaklardan çıkarılan mermer burada toplanıyor ve dağıtılıyordu. Strabon'un verdiği bilgilerden hareket eden Waelkens, Strabon'un bu satırları yazdığı zamanı (M.S. 18'den sonra olamaz), Dokimeion'da Roma kontrolünün bilindiği en alt tarih olarak kabul eder[185].

Dokimeion'da ele geçen bir yazıt, ocakların mülkiyeti üzerine tartışmalara sebep olmuştur. Ele geçen yazıtta [AGR]IPPAE ibaresi geçer. Baş tarafı sonradan tamamlanmış yazıttan hareketle Dokimeion ocaklarının, Marcus Agrippa'nın denetiminde olduğu ileri sürülmüştür. Yazıtın bulunduğu sütun Roma'da bir evde ele geçmiştir. Ancak bu yazıtın ne kadar güvenilir tamamlandığı açık değildir.

[184] Clayton Fant, **Cavum Antrum Phyrgiae. The Organization and Operations of the Roman Imperial Marble Quarries in Phrygia**, Oxford, BAR, 1989, s.7.
[185] Mark Waelkens, "Carrières de marbre en Phrygia", **BmusArt**, 1982, s.54.

Karşılaştıracak herhangi bir örnekde bulunmamaktadır. Bu öneri desteğini Agrippa ile ilgili bilgilerden alır. Kendisi, Roma İmparatorluğu'nda ocakçılık sisteminin yaratıcılarındandır. Tunus'ta Chemtou'da adına bir Officina bulunur[186]. Ancak bu verilerle Agrippa'nın Dokimeion'daki konumunu açıklamak mümkün görünmemektedir. Phrygia'daki imparatorluk stoklarının sadece ocaklarla sınırlı kalmadığını Synnada ortaya koyar. Fant'a göre ocak yönetiminin Synnada'da oluşu, Phrygia Procurator'unun asli görevi olmadığını gösterir. Ocaklar, diğer eyaletler içinde özel bir yere sahip olmalı ve kendi yöneticileri tarafından idare edilmelidir. Bu kişi Procurator Marmorum adıyla anılır ve Phrygia Procurator'una karşı sorumludur[187].

Augustus'un ilk yıllarında ve Tiberius'un yönetimi altında imparatorluk ocağı olan Dokimeion'da ele geçen yazıtlar, ana üretimin M.S. 92'den sonra arttığını ortaya çıkarmıştır. Röder, Roma'nın M.S. 64 yılında geçirdiği büyük yangının yaralarını sarmak için ithalatı arttırdığını belirtir. Bu durum, Domitianus ve Traianus'un imar faaliyetleri ile daha da artar. İlk yazıtlar M.S. 92 yılına aittir[188]. Bu dönemde aynı zamanda Roma, Tembris (Porsuk) vadisinde, günümüzde Altıntaş, Çakırsaz ve Obruk Tepe olarak anılan ocakları açmıştır. Ocaklarda bulunan sütun ve bloklar, M.S. 96-116 yıllarına aittir. Bu ocaklardaki üretimin aralıklarla yapıldığı düşünülmektedir. Faaliyete geçiş, bölgede mezar kabartmaları yapan yerel atölyelerin yaygınlaşmasından kısa bir süre öncedir. Söz konusu atölyeler, özel kişilere devlet tarafından kiralanmış olabilir. Dokimeion'da bulunan ve Geç Domitianus ile Traianus Dönemi'ne ait yazıtlar, organizasyonun geliştiğini ve üretim konusunda deneyim kazanıldığını göstermektedir. M.S. 200'lerden sonra ihracat artmıştır. Özellikle Roma ve Leptis Magna'daki büyük yapılarda pavonazzetto kullanımı bunu destekler. Diocletianus'un mermer fiyatlarını belirlediği listede Dokimeion mermerinin bir ayağı 200 denarius olarak verilmiştir. Fiyat listesi, M.S. 301'de yayımlanmıştır. Fiyatın yüksekliği ocağın, M.S. 4. yüzyılda faaliyetinin devam ettiğini gösterir. İbare lithos Dokimenos biçimindedir, bu durum Röder

[186] J. B. Ward-Perkins, "Tripolitania and the Marble Trade", **JRS 41**, 1951, s.96: Yazar, Agrippina adına olan bu officinanın Augustus'un yönetimi altında Agrippa tarafından açıldığını belirterek, Agrippa'nın mülkiyeti olmadığını gösterir. Agrippa sadece yeni iş sahaları açmıştır.
[187] Fant, **a.g.e.**, s.9.
[188] **A.y**.

tarafından Synnada'nın Dokimeion ocaklarının yönetimini kaybettiği biçiminde yorumlanmıştır[189].

Ocaktan çıkarılan kaliteli mermerden üretilmiş lahitler kendine özgü özellikleriyle diğer iki büyük atölyeden kolayca ayırt edilebilir. Fakat, rekabetin yarattığı lahit çeşitliliğine rağmen Dokimeion'da üretim Roma ve Atina'ya nazaran daha azdır. Lahitleri, bezemelerine göre girlandlı, figürlü frizli, Torre Nova ve sütunlu lahitler olarak dört ana grup altında toplayabiliriz.

Kent Roma ve Attika atölyesinden çok farklı olan Dokimeion girlandlı lahitleri, Anadolu'nun diğer girlandlılarına da benzemez (Lev.VIII, res.29). Lahitler ve ostothekler bir arada düşünülürse bir hayli büyük bir gruptur. Phrygia bölgesi ile Pamphylia ve İtalya'da yaygındır[190]. Girlandlı lahitler, Geç Claudius zamanında üretilmeye başlar. Tipik özellikleri şöyle sıralanabilir: uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir, nadiren iki girland görülür; sıkı bağlanmış girlandlar, kurdelalarla çevrili meşe yapraklarından oluşur; merkezde genelde bir çiçek bulunur. Birçok lahitte pandantif olarak üzüm salkımları kullanılmıştır. Birçoğunda üzümleri didikleyen kuşlar betimlenmiştir. Girlandlar köşelerde Nike'ler, ortalarda ise Eros'lar tarafından taşınır. Çoğu zaman yapraklarla süslü zemin üzerine, sfenkslere ya da deniz hayvanlarına basarlar. Girland boşluklarında Gorgo başları, masklar, yaprak rozetler içinde başlar, kartallar kullanılmakla beraber bazılarında portreler yer alır. Lahitlerin bazılarında uzun yüzlerin sadece sağ ve solunda askı çelenk yapılmış, ortada ise Amazonlar, Akhilleus ve Penthesileia, Perseus ve Andromeda gibi mitolojik konular işlenmiştir. Kaide ağır ve süslüdür. Nadiren üzerinde figürlü bir friz bulunur. Girlandlı lahitlerin kapakları akroterli beşik çatı biçimindedir. İmbrikes ve tegulaların detaylı olarak işlendiği görülür. Genelde antefiks olarak aslan başları kullanılır[191].

Girlandlı lahitler, M.S. 165'te gelişimini tamamlamıştır. Gerek bezemeleri ve gerekse formlarındaki değişiklikler, kronolojik olarak izlenebilir. Örneğin erken lahitlerde girlandlar, daha yukarıya asılıdır. M.S. 115'ten itibaren bunların daha aşağıya kaydırıldığı görülmektedir. Erken örneklerde kaide alçaktır, altta bir

[189] **A.e.**, s.10.
[190] Mark Waelkens, **Dokimeion. Die Werkstatt der Repräsentativen kleinasiatischen Sarkophage. Chronologie und Typologie Ihrer Produktion**, Berlin, Gebr. Mann, 1982, s.7, abb.7.
[191] Koch, 2001, s.165.

plinthosla başlar, bunu sırasıyla bezemeli torus, palmet ve inci dizisi izler. M.S. 2. yüzyılın ilk yıllarından itibaren ise plinthosun üzerinde aşağıdan yukarı doğru sivri yapraklardan oluşan girland, palmet dizisi, inci dizisi ve meander motifleri görülür. Bu bezeme geç Traianus – erken Antoninler dönemine kadar izlenmektedir[192].

Atölyenin ürettiği figürlü frizli lahitlerde (Lev.VIII, res.30) üst pervazda bir silmenin bulunması kuraldır. İlk örneklerde bu kısım boncuk ve inci dizisinden meydana gelir. Daha sonraları düz silme, yumurta ve inci dizisine dönüşen bezeme tipi, M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreğinden itibaren düz silme, yumurta dizisi ve fasciadan oluşur[193]. Betimler çok çeşitlidir. Amazonomakhia, Dionysos alayı içinde gösterilen Eros'lar, Herakles'in işleri fazlasıyla yaygındır. Aynı zamanda kapalı bir grup oluşturan ve madalyonlu lahitler olarak adlandırabileceğimiz lahitler de figürlü frizliler içine dahil edilir. Bu lahitlerde, merkezinde Gorgo başı bulunan bir madalyon Eros ya da Nike'lerce taşınmaktadır. Birtakım lahdin kaide bezemelerinde figürlü frizler yer alır. İki tip kompozisyon görülmektedir. Frizli yanlardan biri üzerindeki tüm betimler ya birbiri ile ilintilidir ya da ayrı figür grupları vardır. Frizli lahitlerin M.S. 140/150 civarında ortaya çıktığı, M.S. 170'li yıllarda ise yerlerini sütunlu lahitlere bıraktıkları düşünülmektedir[194].

Dokimeion atölyesinin ürünü olan Torre Nova tipi lahitler (Lev.IX, res.31), frizli lahitlerden sütunlu lahitlere geçiş aşamasını göstermektedir. Roma Via Labicana üzerindeki Torre Nova'da bulunan bir lahitten dolayı bu isimle anılan grupta frizleri köşelerde sütunlar sınırlandırır. Friz işçiliği, figürlü gruptan farklıdır. Figürler, frizli lahitlerdeki gibi hareketlidir, ancak sütunlu lahitlerdeki gibi tek bir heykel biçimindedir. İlk örneklerde kapaklar, beşik çatılıdır; ancak daha sonra kline kapakların kullanımı artmıştır. Bu da bir tür geçiştir; çünkü sütunlu lahitlerde kline kapak kullanımı esastır[195].

Atölyenin en ünlü ve en önemli grubu kuşkusuz sütunlu lahitlerdir. M.S. 150 ile 170 yılları arasında gelişimlerini tamamlamışlardır. Sütunlu lahitlerin atölye tipi

[192] Waelkens, **a.g.e.**, s.13.
[193] Koch-Sichtermann, 1982, s.502.
[194] Koch, 2001, s.169.
[195] Waelkens, **a.g.e.**, s.50.

olması ile beraber, diğerlerinin üretimi son bulmuştur. Bu grubun M.S. 260'a kadar yapıldığı bilinmektedir[196].

Sütunlu lahitlerin tüm yüzleri aynı oranda süslüdür. Atölyenin üretimi birkaç tip üzerine yoğunlaşmıştır (Lev.IX, res.32): (1) Arkhitravlı, (2) kemerli, (3) üç bölümlü (kemer, alınlık, kemer düzenlemeli ya da kemer, arkhitrav, alınlık, arkhitrav, kemer). 1. ve 2. tip, M.S. 150 civarında ortaya çıkmıştır. Bunlar, Torre Nova grubuna bağlanmaktadır. Bu grupta Herakles betimleri yaygındır. Söz konusu erken iki tipte tekne uzun yüzlerde beşe, kısa yüzlerde ise üçe bölünür. Sütunlar üzerine ya kemer ya da arkhitrav oturtulmuştur. M.S. 160'dan sonra üçüncü tip ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır. M.S. 170'den sonra ise tip artık gelişimini tamamlamıştır[197]. Yaygın tipte merkez niş üzerine alınlık bulunur. Kısa yüzlerde orta nişte alınlık, iki yanında ise arkhitrav yer alır. Bu lahitlerde değişmez kural sol kısa kenarda, orta niş içerisinde bir kapı betiminin bulunmasıdır. Lahitlerin kaideleri erken örneklerde zengin bezemelidir. M.S. 2. ve 3. yüzyılda bezemesiz kaideler görülmeye başlar. Aynı şekilde başlık, arkhitrav, alınlık gibi mimari öğelerde de zengin bezemeler bulunur. Bunlar tarihleme için de bir kriter oluşturmaktadır[198]

Dokimeion sütunlularının bazı cephelerinin bir yapı görünümünde bölünmeleri Atina ve Roma örneklerinden farklı figürlü süsler taşımaları sonucunu doğurmuştur. Bunlar genelde heykeller ya da erken örneklerde görülen figürlü gruplardır. Mitolojik varlıklar, Herakles, Meleagros, Daidalos ve Ikaros, Dioskur'lar ve Mousa'lar betimlenmiştir. Ancak oturan ya da ayakta duran erkek, kadın ve çocuk betimleri de çok sayıdadır[199].

Dokimeion atölyesinde iki tip kapak üretilmiştir. Girlandlı lahitlerin tümünde, figürlü frizli ve Torre Nova tipi lahitlerin ise erken örneklerinde akroterli beşik çatı kullanılmıştır. Akroterler palmet biçimindedir. Tegula ve imbrikeslerin işlendiği beşik çatı tipinde antefiksler aslan başı ya da kadın başıdır. Alınlık genellikle çerçevelidir. Ortasında yuvarlak bir disk ya da kalkan bulunur. M.S. 170-180 yıllarında kline kapaklara geçilmiştir. Bu tarihlerden sonra yapılan figürlü frizli, Torre Nova tipi ve sütunlu lahitlerde sıklıkla kullanılmıştır. Klinenin, mesnetli oluşu,

[196] **A.e.**, s.68.
[197] Koch, 2001, s.170.
[198] Hans Wiegartz, **Kleinasiatische Säulensarkophage**, Berlin, Gebr. Mann, 1965a, s.26 vd.
[199] Koch, 2001, s.171.

yüksek bir yaslanma yerine sahip olması ve baş ile ayak uçlarında oturan figürlere rastlanması Dokimeion üretimlerini diğer atölye örneklerinden ayıran özelliklerin başındadır[200].

Atölyenin lahitleri Roma İmparatorluğu'nun birçok eyaletinde beğenilerek kullanılmıştır. Lahitler kara yoluyla Nikomedeia'dan, batı kıyısında İzmir ya da Ephesos ya da güney kıyısında Attaleia veya Perge'den deniz yoluyla ihraç edildikleri düşünülmektedir. Lahitler aynı zamanda Suriye, Filistin, Arabistan, Moesia Inferior, Rhodos, Girit, Atina, Dalmaçya, İtalya'ya (kent Roma) satılıyordu[201].

1.2.2.2. İKİNCİL ATÖLYELER

Bu başlık altında ana atölyeler kadar ihracata sahip olmayan ancak kendi bölgelerinin lahit ihtiyacını karşılayabilen ve belli oranda ihracat yapan atölyeler anlatılacaktır (örn. Prokonnesos, Aphrodisias, Thessaloniki).

Bu tip atölyeler içinde başı çeken Prokonnesos'tur (Marmara Adası). Prokonnesos atölyesi gerek mimari parçaların gerekse lahit üretiminin yoğunluğu ve yayılımı açısından ana atölyeler içinde de değerlendirilebilir. Ancak, üç büyük atölye yukarıda değerlendirilen kriterler açısından daha kapsamlı olduğundan Prokonnesos'u ikincil atölyeler başlığı altında işlemek daha doğru olacaktır. Bunu gösteren en önemli somut kanıt Diocletianus'un M.S. 301 yılında çıkardığı fiyat kararnamesinden anlaşılır[202]. Buna göre Prokonnesos mermeri 50 denariusken, Dokimeion mermeri 200 denariusdur. Bu durum Prokonnesos'a satış açısından sürümden kazandırsa da-aynı durum taşımacılıkta da vardır-tercih açısından Dokimeion'dan geri kalmıştır.

Prokonnesos, Marmara denizinin kuzeybatısında bulunur. Güneyindeki Erdek (Kyzikos), kuzeyindeki Tekirdağ ve güneybatısındaki Karabiga Burnu (Priapos) adanın kara bağlantısını sağlar. Ocaklar, M.Ö. 4. yüzyılda kullanılmaya başlansa da asıl genişlemeyi M.S. 1. yüzyılda yapar. Roma İmparatoru Tiberius, ocakları bu dönemde devlete bağlar. Bu hamle ile büyüyen Prokonnesos ocağı, M.S. 2. ve 3.

[200] **A.e.**, s.32.
[201] **A.e.**, s.173.
[202] Diocletianus döneminde çıkan fiyat kararnamesinin Aphrodisias kopyası için bkz.: Kenan Erim – J. Reynolds, "The Copy of Diocletian's Edict on Maximum Prices from Aphrodisias in Caria, with a note on marbles by M. Ballance", **JRS 60**, 1970, s.120-141.

yüzyıllarda doğu Akdeniz, Karadeniz ve Adriyatik'te Pentelikon'a rakip olur. Bizans ve Osmanlı dönemlerinde de ocakların kullanıldığı bilinmektedir[203].

Marmara Adası ocakları Nuşin Asgari tarafından (1971-1978 kazıları, 1979-1981 ocak yüzey ve 1986-1993 yüzey araştırmaları) araştırılmıştır[204]. Böylelikle ocakların çalışma sistemi, çıkarılan mermerin yapısı, ocak-atölye ilişkisi, üretim ve ihracat gibi konular büyük oranda açıklığa kavuşmuştur.

Adadaki ocaklardan çok çeşitli mermer çıkarılmaktadır. En çok kullanılanı, koyu ya da açık gri bantlı, beyaz veya gri renkli, orta ile geniş taneli mermerdir. Atölyenin üç tip lahit üretimi bulunur ve hepsi yarı işlidir. Bunların hepsi beşik çatı biçimli kapaklara sahiptir. Farkları ölçüler ve düzenlemededir. Ward-Perkins, ilk grubu masif lahitler olarak adlandırmaktadır[205]. Bunlar çok az işlenmiş, yüksek tekneli lahitlerdir. Genelde Thrakia, aşağı Moesia ve kuzey Adriyatik'e ihraç edilmişlerdir. Ward-Perkins'in ikinci tip olarak gruplandırdığı eserler, daha itinalı işlenmiş masif lahitlerdir. Çoğunlukla alınlık kısımları bitirilmiş olarak gönderilmişlerdir. Levant bölgesinde Tyros nekropolünde çok sayıda karşımıza çıkmaktadır[206]. Birinci ve ikinci tip birbirinden ufak farklılıklarla ayrılır. İki tipte de yüksek tekne ve devasa akroterli yüksek beşik çatı biçimli kapaklar kullanılır. Üçüncü ve en yaygın tip yarı işli girlandlı lahitlerdir (Lev.X, res.33). Teknelerinde alt ve üst pervazlar öne doğru çıkıntı yapar. Girland taşıyıcılarının işleneceği

---

[203] Nuşin Asgari, "Roman and Early Byzantine Marble Quarries of Proconnesos", **The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology**, Ankara-İzmir 23-30.IX.1973, 1978, s.468-469.

[204] Nuşin Asgari, "Marmara Adası Saraylar Köyü 1979 Yılı Çalışmaları", **II. KST, 11-15 Şubat 1980 Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1981, s.161-162; Nuşin Asgari, "Saraylar Köyü (Marmara Adası) 1980 Çalışması", **III. KST, 9-13 Şubat 1981 Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1982, s.117-118; Nuşin Asgari, "Prokonnesos (Saraylar Köyü) Araştırması 1981", **IV. KST, 8-12 Şubat 1982 Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1983, s.333-335; Nuşin Asgari, "Prokonnesos – 1986 Çalışmaları", **V. AST C.1, 6-10 Nisan 1987, Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1987, s.147-155; Nuşin Asgari, "Prokonnesos – 1987 Çalışmaları", **VI. AST, 23-27 Mayıs 1988, Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, 1988, s.233-246; Nuşin Asgari, "Prokonnesos – 1988 Çalışmaları", **VII. AST, 18-23 Mayıs 1989, Antalya**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1989, s.93-110; Nuşin Asgari, "Prokonnesos – 1990 Çalışmaları", **IX. AST, 27-31 Mayıs 1991, Çanakkale**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, 1991, s.311-332; Nuşin Asgari, "Prokonnesos – 1992 Çalışmaları", **XI. AST, 24-28 Mayıs 1993, Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, 1993, s.483-504; Nuşin Asgari, "Prokonnesos – 1993 Çalışmaları", **XII. AST, 30 Mayıs – 3 Haziran 1994, Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, 1995, s.99-121.

[205] Dodge – Ward-Perkins, **a.g.e.**, s.76.

[206] **A.y.**

kısımlar, yan yüzleri hafif içeri girintili, dikey kenarı yatay kenarından büyük dikdörtgen yüzeylerdir. Girlandlar, pandantiflidir. Girland boşluklarında diskler veya levhalar yer alır. Vurgulanacak cephe uzun yüzlerden biri ise ortadaki kavis içerisine bir tabula ansata yerleştirilebilir. Teknenin dört yüzünde girlandlar yer almaktadır[207].

Söz konusu girlandlı lahitler bazen ithal edildiği biçimde, bazen teknenin ufak detayları (örn.: bir girland pandantifi) ya da bir kısmı (taşıyıcılar, boşluk figürleri vs.) işlenebilirdi veya bitirilebilirdi. Genelde girland taşıyıcısında Nike, Eros; Eros ve Nike ya da koç başı, boğa başı ve koç başı şeklinde bir sıralama tercih edilirdi. Boşluklara Gorgo başı, tiyatro maskesi veya rozet tasvirleri yapılırdı.

Girlandlı lahitler, Aşağı Moesia, Makedonya, Thrakia, Anadolu'nun birçok bölgesi (Pamphylia, Pisidia, Kilikia vs.), Filistin, İskenderiye ve Aşağı İtalya'ya ihraç edilirdi[208].

Prokonnesos haricinde Anadolu'da yarı işli girlandlı lahit üreten beş atölye daha bulunur (Lev.X, res.34). Bunlar Aphrodisias, Ephesos ve Karia'da henüz lokalize edilememiş bir atölye, Hermos vadisi (Gediz) ve Hierapolis atölyeleridir[209].

Aphrodisias Antik Çağ'ın en önemli heykeltıraşi okullarından birine sahiptir. Kent çevresinden çıkarılan kaliteli mermerler lahit üretimi için önemli bir kaynaktır. Mermer, beyazdan sarı-kremsi renge dönük olup, orta – iri taneciklidir[210]. Atölye yarı işli, girlandlı, frizli ve sütunlu lahitler üretmiştir. İhracata bakıldığında Aphrodisias bir bölge atölyesi görünümündedir. Bu başlık altında incelenmesinin sebebi atölyenin üretim kapasitesi ve büyüklüğüdür. Aynı zamanda yarı işli ihracatı bölge dışına da yapılmıştır. Nysa ve Germencik bitirilmiş lahitlerin bulunduğu Ionia merkezleridir. Kibyra'da kopyaları görülmektedir.

Aphrodisias yarı işlilerinin tekneleri yüksektir. Dışa çıkıntılı alt pervazlara sahiptirler. Uzun girland taşıyıcıları üstte içe doğru kıvrım yapar (Lev.X, res.34, no.5). Pandantifler çok büyüktür. Genelde üç girlandlıdırlar; ancak dört girland

---

[207] Nuşin Asgari, "Die halbfabrikate kleinasiatischer Girlandensarkophage und ihre Herkunft", **AA**, 1977, s.329-334; Koch, 2001, s.230-231: Koch-Sichtermann 1982, s.488: Koch, Prokonnesos lahitlerini beş tipe ayırır: tabulalı, sadece profilli, çerçeveli, çerçeveli büyük tabula ansatalı ve yarı mamul.

[208] Koch, 2001, s.233.

[209] Guntram Koch, **Türkiye'deki Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri. Sarkophage der römischen Kaiserzeit in der Türkei**, Antalya, Suna – İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 2010b, s.14 vd., res.18.

[210] Dodge - Ward-Perkins, **a.g.e.**, s.237.

düzenlemesine sahip örnekler de bulunur. En önemli özelliği yan yüzlerde iki girland kavsinin yer almasıdır. Bu tip örneklerin benzerlerine Dokimeion'da da rastlanır. Bir başka özellik de orta girland yerine birçoğunda tabula ansata yerleştirilmesidir. Girland taşıyıcısı olarak Nike, Eros ve başka figürler kullanılmıştır. Genelde tiyatro maskeleri görülür. Birtakım lahitte de hayvan başları yontulmuştur. Dört yanı çıkıntılı alçak bir beşik çatı görünümündeki kapak ile örtülüdürler[211]. Üretimin ne zaman başladığı kesin olmamakla beraber az sayıda lahit, M.S. 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir, üretim M.S. 2. yüzyılda devam etmiştir, bununlar beraber üretimin yoğunluğu M.S. 3. yüzyıla rastlar[212].

Aphrodisias Girlandlı lahitlerinin ön yüzlerinde üç, kısa yüzlerinde ise iki girland kavsi yer alır. Girlandlar kalındır ve pandantif olarak üzüm salkımları kullanılmıştır. Girland kavislerinde Gorgo başları, büstler, Dionysos'un dünyasından figürler, kartallar, sfenksler, Eros ya da Psykhe'ler betimlenmiştir. Bu tip lahitleri Işık dört grup içinde inceler. İlk grup, girland taşıyıcıların ön yüzde tabula ansata taşıdığı lahitler, ikinci grup, tabula ansatısızlardır. Bu lahitler de kendi içinde ikiye ayrılır: kısa yüzünde bir veya iki girland bulunanlar. Üçüncü grupta girlandları mimari öğeler taşımaktadır. Dördüncü grup lahitlerde çelenkler boukranionlara asılıdır[213].

Frizli lahitlerin sayısı çok olmamakla beraber çeşitlidir. Dionysos dünyası, av sahneleri, Eroslar, Amazonomakhia, Herakles, Mousa'lar gibi konular işlenmiştir[214]. Üretimleri orta ve geç Antoninler dönemine yerleştirilebilir[215].

Sütunlu lahitler çok çeşitlidir. Genelde uzun yüz beş sütun arasına bölünmüştür. Bazı örnekler kısa yüzlerde iki intercolumniumludur. Düz arkhitravlar ve kemerler kullanılmış, Korinth başlıkları tercih edilmiştir. Konular çeşitlidir. İnsan betimleri, mevsimler, Mousa'lar, Dionysos figürleri konu edilmiştir[216]. Yapımlarına Antoninler döneminin ortalarında başlanmıştır[217].

---

[211] Koch, 2001, s.235.
[212] **A.e.**, s.236.
[213] Detaylı bilgi için bkz.: Fahri Işık, "Die Sarkophage von Aphrodisias", **Symposium über die antiken Sarkophage Pisa 5.-12.September 1982**, 1984, s.256 vd.
[214] Işık, **a.g.e.**, s.252 vd.
[215] Koch, 2001, s.251.
[216] Işık, **a.g.e.**, s.243.
[217] Koch, 2001, s.251.

Lahitlerin kapakları iki çeşittir. İri kiremitli, antefiks ve akroterli beşik çatı biçiminde olanlar ve kline kapaklar. İkincisi Dokimeion'a öykünülerek yapılmıştır. Farkları daha sade olmalarıdır.

Ionia bölgesinin başkenti Ephesos da en önemli üretim merkezlerinden biridir. Yarı işli üretimin yanı sıra farklı tiplerde lahitler de atölyenin repertuarındaydı. Kent çevresinde değişik kalitede, beyazdan griye dönen, orta ve iri kristalli mermer çıkarılırdı[218]. Bu mermeri Prokonnesos mermerinden ayırt etmek çok zordur. Bu bağlamda tekne formu bize fikir verecektir.

Kent üretimi yarı işlilerin teknelerinin sadece alt pervazı dışa çıkıntılıdır (Lev.X, res.34, no.2). Üst pervaz bulunmamaktadır. Girland taşıyıcılar küçüktür. Pandantif genellikle yoktur. Girland kavsinde levhalar yer alır. Kabartmalar bir kısımda daha yüksek, diğer kesimlerdeyse daha alçak işlenmiştir. Girland taşıyıcısı olarak genelde koç ve boğa başı kullanılırken bazı örneklerde Nike ve Eros da görülür. Kapak, akroterli alçak beşik çatı görünümündedir. Tekneye dışa doğru çıkıntı yapacak biçimde oturtulmuştur. Böylelikle alt pervaz bezemesiyle, kapağın alt kısmındaki bezeme eşleştirilmiştir.

Lahitlerin ihracatı Prokonnesos'a nazaran daha azdır. Kilikia, Suriye, Samos, Yukarı İtalya, Roma ve Campania'da atölyenin ürettiği örneklere rastlanmıştır[219].

Bir diğer yarı işli üreten atölye de Karia bölgesindedir ve henüz lokalizasyonu yapılmamıştır (Lev.X, res.34, no.4). Atölyenin Stratonikeia, Iasos ya da Mylasa'da konumlandığı düşünülmektedir. Lahitler Aphrodisias üretimine çok benzemektedir. Üretimi farklılaştıran, köşedeki taşıyıcının küçük olmasıdır. Bir hayli düşük miktarda ihraç edilmişlerdir. Karia'nın batı kısmı, Phournoi ve İskenderiye'de örnekleri bulunur. Adana'da bulunan bir örneğin kopya olması muhtemeldir[220]. Üretim M.S. 2. yüzyıl içinde başlamış, üçüncü yüzyılda devam etmiştir[221].

Antik Çağ'da lahit dış satımında ön plana çıkan bir başka atölye de Assos atölyesidir (Lev.X, res.35). Lahitlerin malzemesi volkanik bir taş olan andezittir. Bu taş, Plinius'un (36.131) ünlü satırlarındaki "lapis sarkophagus"tur. Damarları nedeniyle kolayca kesilen, Assos taşı ününü bu özelliğinden çok, antik kaynakların

[218] Dodge – Ward Perkins, **a.g.e.**, s.154.
[219] Koch, 2001, s.234.
[220] Asgari 1977, s.344, res.31.
[221] **A.e.**, s.236-237; Asgari, 1977, s.345.

aktardığı gibi cesedi kırk gün içinde yok ettiğine inanılmasına borçludur. Kentte yerel taştan yapılan bezemesiz lahitlerin yanı sıra girlandlı lahitler de üretilmekteydi. Girlandlı lahitler çeşitlilik gösterir. Bazı örneklerde girlandlar incedir. Bir kısmında girland ve tabula ansata yükseklikleri azdır. Tabulalar çeşitli şekilde yapılmışlardır. M.S. 2. yüzyıl sonu ve 3. yüzyıl başında üretimin başladığı Assos, lahitlerini Suriye, Filistin, İskenderiye, Selanik, Ravenna gibi çeşitli ve uzak yerlere ihraç etmiştir[222].

İkincil atölyeler başlığında değelendirilecek son grup, Selanik lahitleridir. Attika, Assos ve Prokonnesos atölyelerinin lahitlerini ithal eden kent aynı zamanda yerel mermerden çok sayıda lahit üretmiştir. Mermer, açık gümüşi renkte olup, iri taneciklidir. Çeşitli gruplara ayrılan lahitlerin eldeki veriler ışığı altında ihracatının yapılmadığı görülmektedir. Beroe'de bulunmuş bir örneğin yapım yeri tartışmalıdır[223].

Sandık lahitler olarak adlandırılan ilk grup bir ya da birden fazla yüzde kesintisiz olarak dolanan, silmeli çerçeveye sahip teknelerden ibarettir. Kaide dört yandan da dışarıya doğru çıkıntı yapar. Bazısında yazıt yer alır. Çoğu örnekte çiçekler, girlandlar, Gorgo büstleri görülür. Aedicula olarak yapılan küçük yüzeyler sıktır. Bu alanlarda cenaze şöleni, atlı figürleri, Artemis veya Aphrodite betimleri yer alırdı. Bu betimler, kente özgüdür ve Thasos, Bithynia, Pisidia bölgelerinin aynı tipteki lahitlerinde bulunmaz [224] . Diğer bir önemli grup girlandlı lahitlerdir. Kimisinde Anadolu özelliği olan üç girland kavsi, kimisinde ise Attika girlandlılarında olduğu gibi iki girland kavsi bulunur. Çoğu zaman üzüm salkımı sarkaç olarak kullanılır. Taşıyıcı olarak boğa, koç, Nike'ler ve Eros'lar tercih edilirdi. Girland boşluklarında Gorgo başları ya da çiçekler vardır. Az örnekte ise bu alana tabula ansata yapılmıştır[225]. Selanik'te lahit kapaklarında birçok atölyede olduğu gibi kline ve beşik çatı kullanılır. Beşik çatılar, iri kiremitli ya da Attika örneklerindeki gibi ufak yaprak kiremitlidir. Akroterlerde palmet, yaprak düzenlemeleri, büst ya da insan figürleri tasvir edilmiştir. Yazıtlar aracılığıyla Selanik lahitleri kolaylıkla

[222] Koch, 2001, s.242-243.
[223] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.347, lev.374.
[224] Koch, 2001, s.203.
[225] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.353 vd.

tarihlendirilmiştir. Böylelikle üretimin M.S. 118 yılında başladığı ve 3. yüzyıl ortalarında sona erdiği anlaşılmaktadır[226].

1.2.2.3. YEREL ATÖLYELER

Burada ele alınacak lahitler kendi bölgesinin sanatsal özelliklerini taşıyan, bölgenin yerel malzemesinden yapılan, ihraç edilmeyen kapalı gruplardır. Söz konusu lahitler bölge içindeki önemli kentlerden birinde yer alan büyük bir bölge atölyesinde veya birçok kentte küçük işliklerde (örn. Batı Anadolu'da Ephesos, Sardes, Philadelphia, Smyrna gibi) yapılabilirdi. Bu atölyeler, özgün lahitlerinin yanı sıra yerel malzemeyle ithal lahitleri taklit eden eserler de yapardı. Belki de bunun sebebi, müşterinin beğendiği bir büyük atölyenin lahdini yaptırabilecek maddi güce sahip olmamasıdır. Böyle bir lahdi kopyalatarak hem kendi beğenisini tatmiş ediyor, hem de büyük bir maddi külfetten kurtuluyordu.

Roma İmparatorluğu'nun batıdan doğuya tüm eyaletlerinin lahitlerini incelemek, bölge üsluplarını değerlendirmek ve bölge lahit kontekstlerini anlatmak konu dahilinde olmamakla beraber aynı zamanda imkansız ve gereksizdir. Bu bağlamda Pamphylia bölgesine komşu olan Pisidia, Lykia ve Kilikia'nın bölgesel lahitlerini kısaca incelemek, büyük yerel atölyelerden biri olan ve ikinci bölümde detaylı biçimde değerlendirilecek Pamphylia bölgesi lahitlerinin daha anlaşılır kılınmasını sağlayacaktır.

Pamphylia'nın kuzey komşusu Pisidia'da, bölgenin topografik yapısının doğurduğu sert üslubu gösteren çok sayıda lahit üretilmişltir. Aynı zamanda bölge Attika ve Dokimeion'dan da ithalat yapmıştır. M.S. 2. yüzyılın ortaları ve 3. yüzyılın başlarına tarihlenen bir örneğin genel özellikleriyle Prokonnesos ve bazı özellikleriyle Aphrodisias yarı işlilerinin kopyası olduğu bilinmektedir. Ancak, tasvir programı bölgeye ve kente has üslup özellikleri göstermektedir[227].

Bölgede başta Termessos[228] olmak üzere Sagalassos[229], Ariassos, Selge, Etenna, Melli ve Pednelissos gibi kentlerde çok sayıda lahit bulunmuştur. Bölgeye

[226] Koch, 2001, s.205.
[227] Detaylı bilgi için bkz.: Veli Köse, "Pisidia Kenti Pednelissos'tan Yarım İşlenmiş Girlandlı Lahit", **Anadolu'da Doğdu. 60. Yaşında Fahri Işık'a Armağan. Festschrift für Fahri Işık zum 60. Geburstag**, İstanbul, 2004, s.461-469.
[228] Vedat Çelgin, **Termessos Kenti Nekropolleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1990.

özgü bir lahit biçimi, teknenin çerçeve içine alındığı, buraya yapılan tabula ansata ve bunun iki yanında kalkan motifinin yer aldığı tiptir. Çerçevesiz ve tabula ansatasız lahit çok az sayıdadır. Genelde bu tip lahitlerin kısa yüzlerinde kalkan, Gorgo başı ya da büstler bulunabilir. Sagalassos, Termessos, Ariassos, Neapolis, Panemoteikhos ve Sia'da bu tip lahitler çok sayıdadır. Termessos, Sia ve Sagalassos'ta bazı örneklerde kalkanların içinde Gorgo başı tasvir edilmiştir. Kalkan motifi yerel bir özelliktir; Pisidia'da popülerdir ve bölge dışında yer almaz. Bunların öncüleri, bölgedeki Hellenistik ostothekler olmalıdır. Kalkan motifinin yerelliğine karşın tekne yüzeylerinin çerçeve içine alınması yukarıda da anlatıldığı gibi birçok bölgeye ait bir özelliktir. Bölgede bu motif Roma İmparatorluk Dönemi boyunca kullanılmıştır[230]. Kline kapak ve beşik çatı biçimli kapak yaygındır. Beşik çatılı kapak Pisidia'da genelde düz bırakılır, sadece küçük antefiksler işlenmiştir. Alınlıklarda çeşitli motifler görülür: Gorgo başı, kalkan, kartal, köpek, çelenk vs. Kline kapak kullanımı bölgede herhangi bir tip lahde özgü değildir. Bunların dışında aslanlı kapaklar da vardır[231].

Ana atölyelerin lahitleri, bunların kopyaları ve ana tipin haricinde bölgede sınıflandırma dışı örnekler de vardır. Örneğin, Sagalassos Doğu Nekropolis'inden bir lahitte tabula ansatalar iki kenarında farklı iki objeye sahiptir. Solda bir patera ve oinokhoe ve sağda bir çelenk ile sunakçık tasvir edilmiştir. Selge'nin kuzey nekropolisinde tuğladan yapılmış bir hyposoriona sahip bir lahit bulunmuştur. Ön yüzde beş sepet ve tabula ansata, arka yüzde altı sepet ve yan yüzlerde dört sepetten oluşan ilginç bir süslemeye sahiptir[232]. Bölge lahitlerinin büyük bir kısmı M.S. 2. yüzyılın sonlarında 3. yüzyılın başlarında yapılmıştır.

Pamphylia'nın doğusunda yer alan Kilikia'da değişik tiplerde ve çok sayıda lahit bulunur. Selinus, Korykos[233], Elaiussa Sebaste[234], Kalykadnos, Lamos,

---

[229] Veli Köse, **Nekropolen und Grabdenkmäler von Sagalassos in Pisidien in hellenistischer und römischer Zeit**, Turnhout, SEMA VII, 2005.
[230] Neslihan Yılmaz, "Necropoleis and Funerary Monuments in Pisidia during the Roman Period", **Adalya X**, 2007, s.172.
[231] **A.e.**, s.176.
[232] **A.e.**, s.172.
[233] Alois Machatschek**, Die Nekropolen und Gräbmäler im Gebeit von Elaiussa Sebaste und Korykos im Rauhen Kilikien**, Viyena, Österreiche Akademi den Wissenschaften, 1967.

Adrassos, Soloi Pompeiopolis, Anazarbos gibi önemli kentlerde bulunan lahitler bölge tipolojisi ve üslubunu yansıtmaktadır.

Yerel atölyeler, diğer birçok bölgede olduğu gibi kopya lahitler de yapar. Örneğin Elaiussa Sebaste'de Attika, Dokimeion kopyaları[235], Anazarbos'ta ise Prokonnesos kopyaları görülmektedir[236]. Bölgede mermer bulunmadığından genelde lahitler kireçtaşından yapılmıştır. Kilikia'da bezemesiz dikdörtgen biçimli teknelere sahip lahitler dışında girlandlı lahitler öne çıkar. Bölgenin girlandlıları genelde iki çelenklidir. Yan yüzlerde ise bir çelenk yer alır. İstisnalar da yok değildir. Örneğin, Olba Diocaesarea'da Zeus tapınağının temenosundaki lahdin ön yüzünde üç, Elaiussa Sebaste'de bulunan lahdin ön yüzünde dört, kısa yüzünde iki girland bulunur[237]. Girlandlar genelde kalın ve pandantiflidir. Taşıyıcı olarak boukranionlar, koç başları, Eros ve Nike'ler kullanılmış, girland boşluklarına rozetler, kadın, erkek başları, aslan başları, Gorgo başları gibi motifler yapılmıştır. Bölge girlandlılarında Dokimeion ağırlıklı olmakla beraber, Prokonnesos, Aphrodisias ve Ephesos girlandlılarının etkisi görülmektedir[238].

Bezemeli lahitler, Kilikia'nın bir diğer tipidir. Genelde bezeme olarak sunak, yedi kollu şamdan, mesleklerle ilintili semboller/aletler, el betimleri gibi tasvirler içerir.

Kilikia kapakları genelde beşik çatı biçimindedir. Kapağın uzun kanatlarında büstler, el betimleri, alınlıkta Dioskur başlıkları, Gorgo başları gibi figürler kullanılmıştır. Az sayıda kline kapak bulunur. Çoğunluğunda kapağın üzerinde yatan aslan tasviri mevcuttur[239].

Pamphylia'nın batı komşusu Lykia, kendine özgü lahitleriyle Klasik Dönem'den başlayan bir lahit geleneğine sahiptir. Bölgeye Attika, Dokimeion ve

---

[234] Eugina Eugini Schneider, "Sarkofagi", **Elaiussa Sebaste 2: Un porto tra Oriente e Occidente**, Roma, L'Erma di Bretschneider, 2003a, s.433-461; Eugina Eugini Schneider, "Some Considerations on Elaiussa's North-Eastern Necropolis", **Olba VII**, 2003b, s.261-273.

[235] Gül Karagözüm, **Dağlık Kilikia Bölgesi Lahitleri**, Mersin, Mersin Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005, s.25.

[236] Rıfat Ergeç, "Anazarbus Antik Kenti ve Nekropolü", **Kilikia Mekanlar ve Yerel Güçler (M.Ö. 2. Binyıl, M.S. 4. yüzyıl) Uluslararası Yuvarlak Masa Toplantısı Bildirileri**, İstanbul, 1999, s.394.

[237] Olba Diocaesereia: Karagözüm, **a.g.e.**, s.43, lev.35, res. 58; Elaiussa Sebaste: Karagözüm, **a.g.e.**, s.44, lev.41, res.65a-b.

[238] Dokimeion, Attika, Ephesos, Aphrodisias etkili lahitler için bkz.: Schneider, 2003b, s.268, Machatschek, **a.g.e.**; Prokonnesos için bkz.: Ergeç, **a.g.e.**

[239] Karagözüm, **a.g.e.**, s.42 vd.

Prokonnesos'tan lahit getirilmektedeydi[240]. Lykia'nın Roma Çağı'ndaki lahitlerini çeşitli tipler içinde inceleyebiliriz. Trebenna nekropollerinde çok sayıda bezemesiz, sade yazıtlı ve bezemeli (tabula ansata ve kalkan, tabula ansata ve girland vs.) lahit gün ışığına çıkarılmıştır[241]. Bu lahitlerin dışında semerdam kapaklı, tabulalı lahitler görülür. Bunların kapaklarında büst bulunur. Bir başka tipi beşik çatılı, tabula ansatalı lahitler oluşturur. Teknelerinin köşelerinde pilasterler yer alır[242]. Bölgede bulunan girlandlı lahitler çok az sayıdadır. Balboura'da üç girland kavsine sahip lahitler ön plana çıkar. Ancak birkaç örnekte dört girland kavsiyle karşılaşılır. Girlandlar boukranionlar ile taşınır[243]. Lykia'da aynı zamanda değişik bezemelere sahip lahitler de vardır.

Bölgede çeşitli tipte kapaklar yer alır. Semerdam, beşik çatı ve aslan figürlü kapaklar kullanılır. Kline kapaklar nadirdir ve ithal örneklerde karşımıza çıkar[244]. Beşik çatılarda akroterler palmet formunda olabilir. Alınlıklarda kaldırma çıkıntıları, Gorgo başları, kılıç, hançer, boukranion, çiçek, aslan veya boğa protomları, mask gibi motifler kullanılabilir[245].

[240] Koch, 2001, s.255-256.
[241] Nevzat Çevik – Burhan Varkıvanç, "Topografya-Roma Dönemi Kalıntıları-Sikkeler", **Trebenna. Tarihi, Arkeolojisi ve Doğası**, İstanbul, 2005, s.72.
[242] Tipin Andriake örnekleri için bkz.: Elif Uğurlu, "Sarcophagi in the Necropoleis of Andriake, near Myra", **JRA 16**, 2003, s.355-366.
[243] D.K. Money, "Lions of the Mountains. The Sarcophagi of Balboura", **AnSt.40**, 1990, s.29.
[244] J. J. Coulton – C. H. Hallet, "The East Tomb and Other Tomb Buildings at Balboura", **AnSt. 43**, 1993, s.50 vd.
[245] Olympos için bkz.: Elif Uğurlu, **Olympos Nekropolü**, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2005, s.49 vd.

2. PAMPHYLIA'DA BULUNAN LAHİTLERİN TİPOLOJİSİ

Pamphylia bölgesinin Roma Dönemi lahit tipolojisi, Side ve Perge kazılarının yanı sıra müze kurtarma kazılarında (zor alım ya da satın alma yoluyla ele geçirilen lahit ve lahit parçaları vb.) elde edilen buluntuların da yardımıyla büyük oranda belirlenmiştir. Roma İmparatorluk Dönemi'nin bütün önemli tiplerinin örneklendiği bölge lahitleri, iki ana grup içerisinde değerlendirilecektir: ithal ve yerel lahitler.

Bölgenin yerel ve ithal lahitleri, tekne bezemeleri temel alınarak dokuz alt gruba ayrılır: Girlandlı (yarı işli, tam işli), figürlü frizli, madalyonlu, Torre Nova, karışık tip, sütunlu, çerçeveli, yazıtlı (tabula ansatalı, tabulalı, çerçevesiz), bezemesiz. Aynı zamanda tipolojisi belirlenemeyen örneklerde bulunmaktadır.

İthal lahitlerin malzemesi çeşitli mermerlerdir. Yukarıda da değindiğim gibi Pamphylia'da mermer bulunmamaktadır ve buraya yoğun bir biçimde başta Prokonnesos ve Dokimeion ocaklarından olmak üzere mermer getirilmektedir. Yerel lahitler ise bölgenin sarımtırak veya grimsi renkte yerel taşlarından (kireçtaşı, traverten, konglomera vb.) yapılmıştır.

Aşağıda tekne tiplerine göre yapılan sınıflandırmada yerel ve ithal lahitler bir arada, tipolojik ve üslupsal açıdan değerlendirilecektir. Aynı zamanda Pamphylia'da gerek kazılar ve yüzey araştırmaları ve gerekse müzeler tarafından bulunan tek kapaklar da (beşik çatı ve kline biçiminde) sınıflandırılmıştır. Böylelikle iki ayrı başlık altında açıklanmaya çalışacak tekne ve kapaklar, daha sonra ikinci bölümün sonunda birlikte irdelenecektir[1].

[1] Bkz.: Tekne – Kapak eşleşmeleri.

2.1. TEKNE

2.1.1. GİRLANDLI

Bu başlık altında incelenecek lahitler iki gruba ayrılmıştır. İlk önce yarı işli ithal edilen ve bölgede bir kısmı işlenen ya da gönderildiği biçimiyle kullanılan lahitler değerlendirilecektir. Daha sonra bölgedeki tam işli girlandlı lahitler açıklanacaktır.

2.1.1.1. YARI İŞLİ

Pamphylia'da bulunan tüm yarı işli lahitler Prokonnesos'tan ithal edilmiştir.

Değerlendirilecek ilk lahit (GYM.1), Perge Batı Nekropolis'inde 2003 yılı kazılarında M.9 kodlu mezar yapısının 2 numaralı odasında bulunmuştur (pl.1). Lahit, 1. bölümde ikincil atölyeler başlığı altında da özelliklerini açıkladığım Prokonnesos yarı işlilerinin tipik bir örneğidir (Levha XI, res.36). Lahdin sadece mezar odasının izleyiciye bakan uzun yüzündeki girland sarkaçları ve merkez girland boşluğundaki disk işlenmiştir. Bu disk bir rozete (dört yapraklı) dönüştürülmüştür. Pandantifler üzüm salkımları biçimindedir. Aynı zamanda bu yüzde, teknenin üst pervazı üzerinde ve kapağın alt çerçevesindeki eski Yunanca yazıttan mezar sahibesinin Galate olduğu anlaşılmaktadır. Kısa ve arka uzun yüzü şematik girlandlı olan lahit mezar odası için tasarlanmamıştır. Prokonnesos atölyesi Aleksandreia'ya ihraç ettiği lahitlerin mezar odasına yerleştirileceği için arka yüzlerini işlemezdi. Perge'de ise bu durumla karşılaşmamaktayız. Galate'nin lahdi dört yüzü ile tipik bir yarı işli olarak sipariş edilmiş ve daha sonradan mezar odasında kullanılmış olmalıdır. Ancak, mimari kalıntılardan da anlaşılacağı üzere lahit önce zemine yerleştirilmiş ve daha sonra üzerine mezar odasının tonozu örülmüştür. Odanın ölçüleri ve lahdin konumu bunu kanıtlamaktadır.

Lahdi tarihlemek için elimizde önemli iki kriter bulunmaktadır. Bunlardan ilki yazıttır. Burada Aurelia praenomeni bulunmamaktadır. Yani lahit Constitutio Antoniniana'dan[2] (M.S. 212) önce kullanılmış olabilir. Aynı zamanda lahit ithal olduğu için bölgeye bu tarihten daha da önce getirilmiştir. İkinci veri ise mezar konteksi içindeki yeridir. Mezar yapısının ilk evresinde (M.S. 2. yüzyıl sonu) odaya

[2] Constitutio Antoniniana hakkında detaylı bilgi için bkz.: Güler Çelgin, "C Constitutio Antoniniana'nın Termessos'daki Etkisi ve Yazıtların Tarihlenmesindeki Önemi", **AnadoluAraş 12**, 171-182.

yerleştirildiği kesin olan lahdi, rahatlıkla Prokonnesos ihracatının yoğun olduğu M.S. 2. yüzyılın son çeyreğine yerleştirebiliriz[3].

GYM.1 ile aynı döneme ait lahitlerden ikisi yine Perge Batı Nekropolis'te bulunmuştur. Bunlardan ilki (GYM.2) I. mezar sırasında, P.1 kodlu mezarın üzerinde durmaktadır (Lev.XI, res.37-38, pl.1). Lahdin batı kısa yüzü nekropolis caddesine dönük yerleştirilmiştir ve bu yüzde tabula ansata yer alır. Kısa yüz üst pervaz, girland taşıyıcıları için kaba bırakılan alanlar, girland kavsi ve tabula ansatanın üzerinde eski Yunanca yazıt bulunur. Lahit çok önemlidir; çünkü bir uzun yüzü tamamen tıraşlanmış ve sade bırakılmıştır (Lev.XII, res.39). Bu bağlamda lahit Prokonnesos'a, bir mezar yapısına yerleştirilmek üzere sipariş verilmiş olabilir. Akla bölgeye gönderildikten sonra bu şekilde işlenip işlenmediği sorusu da gelebilir. Ancak, lahdin konumu bu fikri çürütür. Lahit, mezarlık caddesine kısa yüzü gelecek şekilde, podyum mezarın üzerine, kireçtaşı bloklardan oluşan bir kaide ile yerleştirilmiştir. Bu bağlamda arka yüzü olarak düşünülen bu kısım açık alanda görünür durumda kalacağı için sade bırakılmaması gerekirdi. Ancak mezar odasında uzun yüzü öne gelecek bir şekilde yerleştirileceğinden arkaya denk gelecek diğer uzun yüz işlenmezdi. Lahit bu biçimde ithal edilmiş olmalıdır, aynı zamanda, düz olan kısımda işçiliğe gerek olmayacağından maliyet düşecektir. Uzunlamasına yerleştirilmeme sebebi de muhtemelen bu lahdin yanına daha sonra bir başka mezarın konulma fikridir. Ancak bu durum gerçekleşmemiştir.

Eserin kısa yüzünde yer alan yazıtta Aurelius praenomeni görülmektedir. Bu durumda eserin kullanımı M.S. 212'den sonradır. Ancak eserin konumu da önemli bir veri sunar. GYM.2, bir poyum mezar üzerindedir ve kireçtaşı bloklarla sonradan örülmüş olması muhtemel bir kaide üzerine yerleştirilmiştir. Bu bağlamda eser, ithalatın yoğun olduğu M.S. 2. yüzyılda ithal edilmiş, M.S. 3. yüzyılın ilk yarısında kullanılmış olabilir.

Perge Batı Nekropolis'te bulunmuş bir diğer yarı işli (GYM.3), I. mezar sırasında, M.6 kodlu mezar yapısının batı peribolos duvarının dışında, uzun yüzü nekropolis caddesine bakacak biçimde yerleştirilmiştir (Lev.XI, res.40, pl.1). Lahdin kuzey kısa yüzündeki girland boşluğunda tabula ansata vardır; ancak

[3] bkz. 1. bölüm dn.204.

tamamlanmamış ve ithal edildiği gibi kullanılmıştır. Doğu uzun yüze tekne boyunca eski Yunanca yazıt kazınmıştır.

Lahdin mezar yapısından sonraya tarihlenmesi gerekliliği, konumu itibariyle kesindir. Mezar yapısının 2004 yılında bulunan ve peribolos içinde kalan 3 numaralı odasının lentosundaki yazıt praenomensizdir ve dolayısıyla M.S. 212'den önceye tarihlenebilir. Lahit ise bu tarihten daha geç olmalıdır. Tıpkı GYM.2 gibi muhtemelen M.S. 2. yüzyılda ithal edilmiş, M.S. 3. yüzyılda kullanılmıştır.

M.S. 2. yüzyılın sonlarına tarihlenen GYM.4-8 üslup farklılıkları dışında birbirinin aynısıdır (Lev.XII, res.41-42; lev.XIII, res.43-45; lev.XIII, res.46) Örneğin sarkaç işçilikleri, şematik değişiklikler (tabula ansata kullanımı vs.) bu duruma örneklerdir. GYM 9, (Lev.XIII, res.47-48) ise yazıtında bulunan Aurelia praenomeninden dolayı M.S. 212'den sonraya tarihlenmektedir. Ancak bu yazıt sonradan eklenmiş olabilir. Yazıtın da yer aldığı kısa yüz mezarlık caddesine bakıyor olmalıdır. Aynı zamanda girland sarkacı ve girland boşluğu figürü işlenmiştir. İnce taneleri birbirinden derin kanallarla ayrılmış üzüm salkımı biçiminde yapılan sarkaç, şematik bırakılmış girlanda asılıdır. Girland boşluğunda ise küçük oval çehresi kabarık ve kalın bukleli saçlar ile çevrelenmiş bir Gorgo yer alır. Bu lahitteki işçilik M.S. 3. yüzyılın başlarını işaret etmektedir.

GYM.10, Perge Batı Nekropolis'inde 1946 yılı kazılarında gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.XV, res.49-50). Lahdin üç yüzü, tipik Prokonnesos şemasında bırakılmış, bir kısa yüzü ise tamamlanmıştır. Lahdin iki uzun yüz girland boşluklarında dallara konmuş kuşlar tasvir edilmiştir. Kısa yüzde ise girland boşluğu ithal edildiği haliyle bırakılmıştır. İşli kısa yüzde iki kenarda bir postament üzerinde ayakta duran, kanatlı Eros-Psykhe figürleri bulunur. Cepheden gösterilen figürlerden Eros çıplaktır, Psykhe ise belden aşağısını örten bir elbise giymiştir. Meyve girlandı Psykhe'nin omzuna asılıdır. Girland boşluğunda kaya üzerine konmuş bir kuş betimlenmiştir. Bu yüzde üst pervazdan girland boşluğu figürünün gövde hizasına kadar inen yedi satırlık eski Yunanca yazıt bulunur.

Lahit, sade fakat detaylı bir usluba sahiptir. Figürler tutuktur, cansız ve ifadesizdir. Birbirlerine yapay bir şekilde sarılan Eros ve Psykhe cepheden gösterilmiştir (Lev.XVI, res.51-52). Figürler yüksek bir kaide üzerinde durmaktadırlar. Bu bir hayli önemlidir. Prokonnesos atölyesinin doğu Akdeniz'e

ithal ettiği yarı işlilerde iki farklı gruptan söz edilebilir[4]: Syria ve Aleksandreia grubu. GYM.10'da Aleksandreia grubunun özelliği olan kaideler göze çarpmaktadır.

Figürler basık olup, dolgun vücut ve çehreye sahiptir. Psykhe, kelebek kanatlı, Eros ise kuş kanatlıdır. Eros'un kanatlarının uzun tüyleri birbirine paralel, kısa tüyleri ise küçük daireler biçiminde yapılmıştır. Ortadan ikiye ayrılmış, kısa bukleli saçlar, kulakları örtecek bir biçimde aşağı taranmış ve başın üzerinde topuz yapılmıştır. İki grup arasında saç işçiliğinde farklılık hemen göze çarpar. Örneğin soldaki grupta Psykhe'nin saçları daha uzunken, sağdakinde saçlar kulak hizasındadır. Soldaki Eros'ta saçlar omuzlara dökülürken, sağdakinde kulakları örtmektedir. Figürlerdeki farklılık sadece saçta değildir. Soldaki figürler daha dolgun ve kas geçişleri daha kabadır. Sağdakiler ise daha narin işlenmiştir. Aynı zamanda soldaki figürlerin sağ ve sol elleri birbirinin omzunu tutarken gösterilmiştir. Sol figür grubunda kolye bulunurken, sağdakilerde yoktur. Bunun yanı sıra sol gruptaki Eros'un kanadı daha basıktır ve tüyler kaba işlenmiştir.

İncir, nar, palamutlar ve kozalaklardan meydana getirilmiş girland Psykhe'lerin omzuna tutturulmuştur. Kalın girland detaylı işlenmiştir. Meyveler çok sert, belirgin ve birbirlerinden derin çizgilerle ayrılmıştır. Pandantif olarak taneleri sığ kanallarla ayrılmış üzüm salkımı kullanılmıştır. Sarkacın girlanda bağlandığı yerde iki çam kozalağı simetrik olarak gösterilmiştir. Taenia'lar üstte, düğüm yerinden üst pervaza paralel biçimde uzatılmıştır, allta ise girlanda sarılıp, kaideye doğru sarkarlar. Buradaki taenialar birbirinin simetriği değildir ve sağdaki daha kısadır. Girland boşluğunda profilden betimlenmiş, ağzında bir üzüm salkımı bulunan kuş yer alır.

Lahit üzerinde yer alan kuşlar muhtemelen ölünün ruhunun göğe çıkarılması ile ilgili olmalıdır ve yine Eros-Psykhe grubu ruhun yükselmesi için gereken ilahi aşkı temsil ediyor olmalıdır. Antik sanatın birçok dalında olduğu gibi[5] lahitler, üzerinde Eros ve Psykhe sıklıkla görülebilir. Birbirine sarılmış biçimde ise kent

[4] Detaylı bilgi bkz.: J.B. Ward-Perkins, "Imported Sarcophagi of Roman Tyre", **BMusBeyrouth 22**, 1969, s.109-145.
[5] Noelle Icard-Gianolio, "Psyche", **LIMC VIII 1-2**, 1994, s.576 vd.

Roma lahitlerinin uzun yüzlerinde köşelerde ya da aynı atölyenin sütunlu tipinde orta aedicula içinde karşımıza çıkarlar[6].

Lahitteki figürler, Floransa'da bulunan bir urne[7] ve Anavarza'dan[8] bir lahdin uzun yüz orta girland boşluğundaki figürlere benzer.

Analojiler haricinde lahdi tarihlemek için önemli bir veriye de sahibiz. Lahit üzerindeki yazıtın okunabilen kısmında praenomen bulunmasa da yazıtın bütünüyle korunmadığı görülmektedir. Ancak burada bir ibare özel önem taşır. Yazıtta, "…… hiçbir kimseye başka bir ceset koyması için izin verilmeyecektir, aksi takdirde en kutsal hazineye 50000 denarius verecektir" cümlesi bulunur. Yukarıda M.S. 2. yüzyılın sonuna tarihlediğimiz GYM.4've 9'un yazıtında 2500 denariustan bahsedilir. Bu iki veri birleştirildiğinde ceza miktarının arttığı görülür. Yani GYM.10 daha geç bir döneme ait olmalıdır. Ancak unutulmamalıdır ki bu bir mezar yazıtıdır ve söz konusu rakam caydırıcı biçimde yüksek yazılmış da olabilir. Üslup özellikleri ve analojileri birlikte değerlendirildiğinde, lahit muhtemelen M.S. 3. yüzyılın ilk yarısı içine yerleştirilebilir.

Pampyhlia Bölgesi yarı işli lahitlerinin tamamı Prokonnesos'tan ithal edilmiştir. Bunların 7'si Perge, 2'si Side'de bulunmuş; 1 tanesinin de buluntu yeri belli değildir. Söz konusu eserlerin 4'ü tüm, 3'ü sadece tekne ve diğer 3'ü ise parçadır. Lahitler genellikle getirildikleri şekilleriyle kullanılmıştır. Bir tanesinin arka yüzü işlenmemiş, diğer üç yüzü şematik bırakılmıştır (GYM.2). Sadece bir tanesinin bir yüzünde girland ve taşıyıcıları tamamlanmıştır (GYM.10). Girland boşlukları lahitlerin büyük bir bölümünde ithal edildiği biçimiyle bırakılmış, birinde rozet (GYM.1), bir diğerinde ise kuş motifi kullanılmıştır (GYM.10). Sarkaçlar üzüm salkımı biçimindedir. Üç lahitte (GYM.1, 9, 10) üzüm salkımları tanelerine kadar detaylı biçimde işlenmiştir. Genelde Pamphylia yarı işlilerinin nekropolis caddesine bakan veya ziyaretçiye dönük yüzleri belli bir oranda işlenmiştir. Çoğunlukla bu yüzlerde eski Yunanca yazıt bulunur.

[6] Clieveden lahdi için bkz.: Carl Robert, "A Collection of Roman Sarcophagi at Clieveden", **JHS 20**, 1900, lev.XI; Claudia Aria lahdi için: Jean Sorabella, "A Roman Sarcophagus and Its Patron", **MetrMusJ 36**, 2001, s.68, res.1, s.75, res.8.
[7] Mansel-Akarca, **a.g.e.**, s.6, dn.2.
[8] Etiene Michon, "Sarcophage de Anavarza", **Syria II**, 1921, s.296, lev.XLI/2.

Prokonnesos ithalleri Pamphylia'da genelde serbest yerleştirilmiştir. Bir tanesi mezar odası için sipariş edilmiş; ancak serbest kullanılmış (GYM.2), bir tanesi ise mezar odası içinde gün ışığına çıkarılmıştır (GYM.1).

Değerlendirilen 10 eserden 4 tanesinin kapağı beşik çatı biçimindedir. Bunlardan bir tanesi (GYM.9) Prokonnesos atölyesinin tipik iri akroterli, yüksek beşik çatı biçimli kapağıdır. Üçü ise Pamphylia'da tipik olan, akroterli alçak beşik çatı formludur(GYM.1-3).

Pamphylia'ya deniz yoluyla getirilen yarı işli Prokonnesos lahitleri, atölyenin üretiminin doruğuna ulaştığı M.S. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 3. yüzyıl başına tarihlenir. Söz konusu eserlerden sadece ikisi 3. yüzyılın ilk çeyreğine aittir. Burada en önemli nokta üzerlerinde heykeltıraşi üslubu gösterecek fazla veri bulunmaması ve seri üretim olmalarından dolayı bu lahitleri tarihlemenin zorluğudur. Yazıtlar tarihleme de yardımcıdır; fakat sağlıklı bir değerlendirme yapmak için yeterli değildir. Örneğin bu lahitlerin üretildikleri tarihi belirlemek çok zordur. Kullanım tarihleri mutlaka daha geç olacaktır. Bir lahit üretildikten hemen sonra gönderiliyorsa kullanımı, deniz/kara ulaşımı mesafesi-zamanı, ithal edildiği yerde işlenme süresi ve yerleştirilme süresine göre değişebilir.

2.1.1.2. TAM İŞLİ

Pamphylia Bölgesi girlandlı lahitleri beş ana gruba ayrılır:

1. grup: Dokimeion üretimi lahitler,

2. grup: Prokonnesos üretimi lahitler,

3. grup: Prokonnesos mermerinden, Dokimeion şemasında üretilen lahitler,

4. grup: Mermerden yapılmış, belli bir atölye üretimine uymayan lahitler,

5. grup: Yerel üretim, mermer lahit taklitleri (?).

1. grup, Pamphylia girlandlıları içinde sayıca en büyük grubu oluşturur. Bu grupta değerlendirilecek eserler, Dokimeion atölyesinin seri üretimi olup, üzerlerindeki küçük detay ya da rötuşlar haricinde Pamphylia sanat bölgesi içinde yapılmadığı düşünülen[9], bölgeye dışarıdan getirilmiş lahit ve lahit parçalarıdır.

[9] Bu grubun Pamphylia'da yapılmadığı, Dokimeion'da son şekli verilerek gönderildiği başta Waelkens olmak üzere birçok bilim insanı tarafından ileri sürülmektedir. Bu grup içinde değerlendireceğim eserleri stilistik açıdan Dokimeion üretimi olarak kabul ediyorum. Detaylı bilgi için bkz.: 3. bölüm.

Dokimeion atölyesinin en büyük grubunu girlandlı lahitler oluşturur. En geç örnek Waelkens tarafından M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine tarihlenir[10]. Meyve girlandların yerini Traianus döneminden Antoninus Pius'un hükümdarlığının son yıllarında kadar meşe girlandları almıştır. MS 160'tan hemen önce meyvelerden oluşan girlandlar yeniden ortaya çıkmıştır ve muhtemelen üretim bitene kadar görülmeye devam etmiştir[11]. İlk örneklerde girlandlar üst pervaza daha yakın ve basıkken, M.S. 2. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren aşağı doğru uzamaya ve genişlemeye başlar. Geç Hadrianus Dönemi'nden ya da erken Antoninler döneminden itibaren girlandlar kaide profilini kesmeye başlar[12]. Dokimeion grubu girlandlı lahitleri ağır bir kaide bezemesine sahiptir: Genelde aşağıdan yukarıya doğru, düz plinthos, yaprak bezemeli torus, palmet ve inci dizisi şeklinde sıralanır. Erken örneklerde torusdaki yaprak bezemenin dik yerleştirildiği görülmektedir[13]. M.S. 2. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren ise bezemeye meander motifi eklenmiştir. Hadrianus Döneminden itibaren lahitlerin üst pervazı yumurta dizisiyle sonlanmaya başlar.

G.1, bölgede bulunan en erken girlandlı lahittir (Lev.XVI, res.53; lev.XVII-res.54). Antalya Müzesi'nde sergilenen lahit, Side'de gün ışığına çıkarılmıştır. Ön yüzünde üç, kısa yüzlerinde ise tek meşe girlandı yer alır. Girlandların ortasında rozetler bulunur. Üzüm salkımları pandantif olarak kullanılmıştır. Kaide, plinthos, meşe yapraklı torus, palmet dizisi ve inci dizisinden oluşur. Bezeme üzerinde taşıyıcılara da kaide oluşturan akanthus yaprak ve filizleri yer alır (Lev.XVII, res.55). Üst pervazda bezeme bulunmaz. Girlandları, ortada cepheden tasvir edilmiş, akanthus yapraklarına basarak ayakta duran çıplak, kanatlı, Eros'lar taşır. Köşelerde ise cepheden verilmiş, yine akanthus yaprakları üzerinde duran peploslu Nike'ler girland taşıyıcısı olarak yer alır. Sol ellerinde palmiye dalı tutarlar. Taşıyıcıların omuzlarına tutturulup, üstte pervaza paralel dalgalanan taenialar, altta ise girlanda dolandıktan sonra, kaideye doğru sarkar. Uzun yüz girland boşluklarında helezon biçimli yapraklar içinde çocuk başları (Lev.XVII, res.56), kısa yüzlerde ise Gorgo başları tasvir edilmiştir.

[10] Waelkens, 1982, s.7.
[11] **A.y.**
[12] **A.e.**, s.8.
[13] **A.e.**, s.13, lev.1.1-2.

Meşe girlandları kalındır. Yapraklar, birbirlerinden derin kanallarla ayrılır. Yaprak damarları gösterilmiş, meşe palamutları ve kozalaklar yaprakların aralarına serpiştirilmiştir. Bağlantı ucu belirtilmeyen sarkaç adeta girlandın içinden çıkar. Sarkaç taneleri birbirlerinden sıkı biçimde ayrılmış, ancak detayları işlenmemiştir. Kaide bezemesinin üzerinde akanthus yapraklarından oluşan bitkisel bezeme yer alır. Yapraklar, taşıyıcılara kaide vazifesi görürler. Aralarda ise filizlerle birbirlerine bağlanmışlardır. Akanthus yapraklarının orta damarı derin bir kanalla, aşağıya kadar oyulmuştur. Yaprakların birleşim yerleri, matkapla yapılmış damla biçimindeki oyuklarla gösterilmiştir. Yaprak uçları sivri değildir [14] . Uzun yüz girland boşluklarında damarları derin kanallarla belirtilmiş, yapraklarının birleşme yerleri derin oyuklarla verilmiş helezonik akanthus yaprakları içinde çocuk başları yer alır. Ortadan ikiye ayrılmış saçlar, kıvrık lülelere sahiptir ve bunlar kulakları örter. Alın üstü saçları, ortada kabartılarak iki yana doğru taranmıştır. Kısa yüz boşluklarında Gorgo başları vardır. Saçlar, derin çizgilerle birbirinden ayrılmış, iki yana doğru dalgalanmaktadır. Bir kısa yüzdeki Gorgo'nun saçı kabarık işlenmiştir ve çehreye göre daha belirgindir. Diğeri ise çehreden ayrılmış, yüz ön plana çıkarılmıştır. Yılan düğümleri yarım daire biçiminde pullarla detaylandırılmıştır.

Orta taşıyıcılar hareketsizdir. Vücutları oranlı ve kas geçişleri yumuşaktır. Figürlerin başları sol omuzlarına doğru eğilmiştir. Ortadan ikiye ayırılan saçlar, kıvrık bukleler biçimini alarak kulakları örter. Alın üstünde saçlar kabartılmıştır. Köşe taşıyıcısı Nike'leri de hareketsizdir. Baş-vücut oranı başarısızdır. Monotonluk giysi kıvrımları ile çözülmüştür. Bir bacaklarında rüzgarın yarattığı etkiyle elbise yırtmacından geriye doğru açılır. Diğer bacak üzerindeki kıvrımlar ise geriye doğru atılmıştır. İnce kıvrımlara sahip saçlar, ortadan ikiye taranmış, üstte yer alan topuzun içine sokulmuştur. Nike'lerin kanatlarının kısa tüyleri yarım daire, uzun tüyleri ise paralel çizgiler biçiminde işlenmiştir. Bir ellerinde damarları sığ ama sık kanallarla belirtilmiş palmiye yaprakları taşırlar.

Lahit iyi ve detaylı bir işçiliğe sahiptir. Bitkisel bezeme derin ve sert çizgilerle verilmiş, kanallar ve oyuklarla hareketlendirilmiştir. Taşıyıcılara kaide olan

[14] Akanthus yapraklarının stil gelişimi için bkz.: Zeynep Koçel Erdem, **Anadolu'da Hadrianus Dönemi Mimari Bezemeleri (M.S. 117-138)**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1996, s.175 vd.

yapraklar ön plana çıkarılarak tekdüzelik giderilmiştir. Girland yaprakları, kaide bezemesi, girland boşluğu figürlerindeki derin kanallar ve oyuklarla gölge-ışık oyunları yaratılmıştır. Taşıyıcı figürlerdeki hareketsizlik ve tutuklukla, diğer unsurlarda bulunmayan tek düzelik (helezonik yapraklar, farklı rozetler, uçuşan taenialar vb.) lahitte kontrast yaratır.

G.1'in analojisi Antalya Müzesi'nde sergilenen bir ostothektir[15]. Girlandlı ostothek Dokimeion stilindedir. Köşe Nike'leri G.1'deki gibi akanthuslar üzerinde dururlar. Ancak burada orta taşıyıcıların kaideleri yunus biçimindedir. Kaide bezemesi tipiktir ve inci dizisinin üstü boş bırakılmıştır. Ostothekle, lahit üslup açısından farklıdır. G.1, M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen Laodikeia B lahdinin[16] bezeme öğeleriyle karşılaştırılabilir. Köşe Nike'lerinin bastığı akanthuslar çok benzerdir. Ancak, Laodikeia örneğinde akanthusların görünüşü daha tutuktur. G.1'de ise doğal ve hareketlidir. Aynı zamanda kaide bezemesindeki palmetleri, Şimşek'e[17] göre daha erkendir. B lahdinin palmetlerinin göbeklerinin çözüldüğünü ve yayıldığını belirtir. G.1 lahdininkiler ise ortada taç yaprağa sahip olup, daha diridir. Yine kaide bezemesine meander eklenmiş olması da önemli bir kriterdir. Bilindiği gibi meander Dokimeion'un ilk üretim girlandlı lahitlerinde görülmez. Waelkens'in yaptığı Eros ve Nike ayrımında, G.1'in taşıyıcıları, Geç Traianus – Erken Hadrianus dönemine tarihlediği 2. tipe dahildir[18]. Lahit, benzerleri ve stil kritiğine dayanarak M.S. 2. yüzyılın başlarına (M.S. 110-115 civ.) yerleştirilebilir.

G.2, lahdin uzun yüzüne ait parçadır (Lev.XVII, res.57). Korunagelen parçada akanthus yaprakları tıpkı G.1'deki gibi taşıyıcı için bir kaide oluşturur. Eserde taşıyıcının bir ayağı ve girland taeniasının ucu da görülmektedir. Altta kaide kısmında meander bezemenin bir bölümü izlenmektedir. Meander bezeme bu parçanın G.1'e göre daha geç olduğunu göstermektedir. Akanthusun yaprakları, G.1'e göre daha çözülmüş ve yumuşaktır. Kanallar çok derin yapılmıştır. Tüm bu veriler eserin M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğine yerleştirmeye yeterlidir.

---

[15] Ünal Demirel v.d., **Antalya Museum**, Ankara, Dönmez Offset Müze Eserleri Turistik Yayınları, 2005, s.254, no.155.
[16] Laodikeia B için bkz.: Celal Şimşek, "Laodikya Ana Küme Girlandlı Lahitleri (A ve B)", **Arkeoloji ve Sanat Dergisi 85**, 1998, s.2-28.
[17] **A.e.**, s.14.
[18] Waelkens, 1982, s.11, res.8, s.13, res.9.

Perge Batı Nekropolis'te bir mezar yapısı içerisinde in situ olarak bulunan lahit (G.3) tüm ele geçmiştir (Lev.XVIII, res.58-61). Lahit, uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde tek meşe girlandına sahiptir. Girlandların ortasında rozetler vardır. Uzun yüzlerde pandantif olarak üzüm salkımları kullanılmıştır. Kaide bezemesi plinthos, sivri yapraklı torus, palmet dizisi, boncuk dizisi ve meanderden oluşur (Lev.XIX, res.62). Üst pervazda bezeme yoktur. Girlandları, ortada cepheden tasvir edilmiş, çıplak, kanatlı, yunus üzerine ayakta duran Eros'lar taşır (Lev.XIX, res.63). Köşelerde, cepheden verilmiş, sfenks üzerine basan peploslu Nike'ler taşıyıcıdır. Sol ellerinde palmiye yaprağı tutarlar (Lev.XIX, res.64). Taenialar, taşıyıcıların omuzlarına tutturulmuş olup, üstte pervaza doğru dalgalanmaktadır. Altta ise kaideye doğru sarkıtıldıktan sonra, bezemenin üzerine düşürülmüştür. Uzun yüz girland boşluklarında ortada Gorgo başı (Lev.XIX, res.65), iki yanında tiyatro maskeleri, kısa yüzlerde ise yine Gorgo başları tasvir edilmiştir.

Lahit, akroterli beşik çatı biçiminde bir kapağa sahiptir. Akroterler, palmet motifli olup, asma filizleri tarafından birleştirilirler. Kapak, beş tegulae, dört imbrikes, palmet ve kadın başı biçiminde antefikslere sahiptir. Alınlık çerçevesi üç düz silme ve diş kesimi ile bezenmiştir. Bir alınlıkta rozet, diğerinde ise yuvarlak bir disk mevcuttur. Kapağın kısa yüzlerinde bir, uzun yüzlerinde iki kaldırma çıkıntısı bulunur.

Kaide bezemesine meander eklenmiştir. Açık-kapalı palmet dizisinde yapraklar bir önceki evreye göre (G.1) çözülmüştür. Taç yaprağın etrafında sıralanan yapraklar üzerinde matkap izleri seçilmektedir. Meşe yaprakları, kozalak ve meşe palamutlarından yapılmış girlandlar kalındır. Yapraklar, derin kanallarla birbirlerinden ayrılmış olup; G.1'in girlandlarına göre daha derin damarlıdır. Aynı zamanda girlandlar daha natüralisttir. Üzüm salkımı biçimindeki pandantif adeta girlandın içinden çıkar. Taneler birbirlerinden keskin biçimde ayrılmış, ancak detayları verilmemiştir. Sarkaç, meander bezemenin üzerindedir.

Orta taşıyıcılar hareketsizdir. Vücut-baş oranı başarısızdır. Kas geçişleri sert çizgilerle gösterilmiştir. Figürlerin başları sola eğiktir. Saçlar ortadan ikiye ayrılmış olup, saç perçemleri kulak üzerinde kıvrılmaktadır. Alın üstünde saçlar kabartılmıştır. Eroslar'ın üzerine bastıkları yunuslar sert hatlara ve vahşi görünüme sahiptir. Ağızları açık, dişleri belirgindir; solungaçları geride gövdeleriyle

birleşmektedir. Yunuslar, birbirlerinin ayna tersidir. Nike'ler hareketsizdir. Sağ bacakları ileride, sfenksin başı, sol bacakları geride sfenksin kanadı üzerindedir. Bir bacaklarında rüzgarın yarattığı etkiyle elbise yırtmacından geriye doğru açılmış, diğerinde bacak üzerindeki kıvrımlar geriye doğru atılmıştır. İnce kıvrımlara sahip saçlar, ortadan ikiye taranmış ve muhtemelen üstte yer alan topuzun içine sokulmuştur. Nike'lerin kanatları tıpkı Eros'larınki gibi, kısa tüyleri yarım daire, uzun tüyleri ise paralel çizgiler biçiminde işlenmiştir. Bir ellerinde damarları sığ fakat sık kanallarla belirtilmiş palmiye yaprakları tutarlar. Sfenskler iki taraftan da görülecek biçimde yapıldıkları için oransız vücuda sahiptir. Ancak detaylı işlenmişlerdir. Memeler, pençeler, vücut tüyleri gösterilmiştir. Saçlar, ortadan ikiye ayrılarak iki yana doğru taranmıştır. Uçları omuzlardan aşağıya dökülür. Kanat işçiliği Nike'lerle benzerdir. Uzun ve kısa yüz girland boşluklarında yer alan toplam dört Gorgo başı üslup açısından birbirine yakındır. Oval çehrelerinin etrafında uçları spiral biçiminde sona eren ışın demeti biçimindeki saçlara sahiptirler. Çene altındaki yılan düğümleri pullarına kadar işlenmiştir. Başın üzerinden çıkan kanatlar tıpkı girland taşıyıcılarının kanatları gibi işlenmiştir. Uzun yüzlerde yer alan tiyatro maskeleri ise farklıdır. Bir uzun yüzdekiler onkoslu, diğer yüzdekilerin ise üç sıra saç örgülü olduğu görülmektedir. Onkoslar, örgü biçiminde saçlarla doldurulmuştur. Diğer yüzdeki maskelerin saçları, ortadan ikiye ayrılmış, kulak hizasında bir bantla sıkılarak, aşağı doğru sarkıtılmıştır.

Bilindiği üzere Dokimeion girlandlıları birbirinin neredeyse aynıdır. Dört yüzde ufak detaylarla farklılıklar yakalanabilir. Hangi yüzün cephede hangisinin arkada kullanıldığını anlamak eğer lahit, mezar odasında in situ bulunmadıysa çok zor hatta neredeyse imkansızdır. G.3'ün mezar odası içerisinde bulunması hangi yüzün kullanıldığını saptamakta kesinlik sağlar. G.3'ün ön yüzü, onkoslu tiyatro maskelerinin bulunduğu yüzdür. Buradaki merkez girlandın rozeti daha belirgindir. Gorgo'nun saçı daha derin kanallarla verilmiş ve girland kavsine yayılmıştır. Böylece nazarlar merkeze çekilmeye çalışılmıştır. Diğer yüzde ise bakışlar dağılmaktadır.

Lahit çok iyi ve detaylı bir işçiliğe sahiptir. Figürler en ufak detaylarına kadar işlenmiştir. Girlandlarda derin kanallarla gölge ışık oyunu yaratılmıştır. Figürlerdeki durağanlık, kalın girlandların ön plana çıkarılması ile oluşturulan kontrastla

giderilmiştir. Ağır kaide bezemesine meander eklenmiş, aynı zamanda torus bezemesi ortadan makara ile ayrılarak iki yana hareketlendirilerek monotonluğun önüne geçilmiştir. Yine kapak-tekne bütünlüğü yaratılmıştır. Onkoslu tiyatro maskelerinin üzerinde denk gelen antefikslerde de onkos bulunur. Diğer uzun yüzde de görünüm bu şekildedir. Kısa yüzlerde bezemeli alınlıkların bulunması, ağır süslenmiş tekneyle denge sağlanması açısından önemlidir.

G.3 ile birebir aynı sayılabilecek diğer bir lahit (G.4), yine Perge'de bulunmuştur (Lev.XX, res.66-67). Bu lahit, G.3'e göre daha büyüktür. İkisi arasında üslup ve ölçüler dışında göze çarpan en büyük fark orta taşıyıcıların yunus yerine eksedra biçiminde kaidelere basmalarıdır.

G.4, sert çizgilerle daha kaba işlenmiştir. Girlandlar daha detaylı bezenmiştir. Yapraklar daha derin ve abartılı gösterilmiştir. Aynı durum tüm detaylarda göze çarpar (örn. Gorgoların çene altı yılan düğümleri vb). Gorgo'ların saçları G.3'e göre daha kabarık ve belirgindir. G.4'te de gölge ışık oyunları, kontrast gibi özellikler uygulanmıştır. Fakat, lahit G.3.'e göre daha başarızdır. Oranlarda uyumsuzluk göze çarpar.

Bugün G.4 üzerinde bulunan kapak ona ait değildir. Kapak ve tekne oranları birbirine uymamamakta, tekne ya da kapakta herhangi bir kenet deliği bulunmamaktadır[19].

G.3 ve G.4 öncelikle bezeme dizisi açısından Malibu Getty Müzesi'nde[20] (Lev.XXI, res.68); Burdur Müzesi'nde[21]; Hierapolis Müzesi'nde (Laodikeia B), Çanakkale ve İznik Müzeleri'nde[22] bulunan eserlerle karşılaştırılabilir. Dizilimin tamamen aynı olduğu bu lahitler arasında zaman farkı çok az olmalıdır. Burdur, Çanakkale ve Laodikeia B lahitlerinde meander motifine sarkaç ya da diğer motifler çok fazla temas etmez. Malibu ve İznik lahitlerinde ise sarkaç ya da girlandlar

[19] 1986-1987 yıllarında ülkemizden kaçırılan lahit, Brooklyn Müzesi'nde sergilenmiş, daha sonra Türkiye'nin ısrarcı tavrı sonucunda "The American-Turkish Society" vakfına bağışlanmıştır. Vakıf, lahdi 1994 tarihininde iade etmiştir. Detaylı bilgi için bkz.: Özgen Acar, "Perge'de Pandora'nın Kutusu", **Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı. Euergetes. Feschrift für Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu zum 65. Geburtstag**, (ed. İnci Delemen v.d.), İstanbul, Suna İnan kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 2008, s.29 vd.

[20] Waelkens, 1982, s.20, Malibu G1 (John Paul Getty Müzesi env.72.AA.152), lev.2.1: M.S. 120 civ., Guntram Koch-Carol Wright, **Roman Funerary Sculpture. Catalogue of the Collections**, Malibu-Kaliforniya, The John Paul Getty Museum, 1988, s.67-69, no.23: M.S. 130-140.

[21] Eser yayımlanmamıştır.

[22] Wiegartz, 1965a, lev 10. Çanakkale: no.19; İznik no.20: M.S. 2. yüzyıl ilk yarısı.

meanderin üzerindedir. Dokimeion girlandlılarının ilk örneklerinde çelenkler daha yukarı asılıdır ve öğeler bezeme ile temas etmez. Malibu ve İznik örneklerinde palmetler daha serbest ve çözülmüştür. Perge lahitlerinde ise kaide bezemesi ile öğeler çakışır. Ancak girland ve öğeleri, Malibu ve İznik Müzesi'ndeki parçalarda görüldüğü üzere tam anlamıyla bezeme üzerine binmez. Bu bağlamda kanımca lahitler, Malibu ve İznik eserlerinden önce olmalı (M.S.135-140), Laodikeia B[23] lahdi ve Burdur lahdi ile aşağı yukarı aynı zamanda yapılmış olmalıdır. Perge lahitleri taşıyıcıları Waelkens'in listesinde 2. gruba girerler (Geç Traianus-Erken Hadrianus)[24]. Perge lahitlerinin tarihleri M.S. 120 ile 150'li yıllarda aranmalıdır.

Lahitlerin üst pervazlarında bezeme bulunmaz. Hadrianus döneminden itibaren üst pervazda bir boncuk ve yumurta-ok dizisi yer alır[25]. Ancak bu veri de çok sağlıklı sayılamayacağından tam bir sınır çizmek imkansızdır. Şema Hadrianus döneminden başlamış olabilir, ancak tüm lahitlerde uygulanması gibi bir zorunluluk yoktur. Bu bağlamda lahitler için tarih, M.S. 120-140'a çekilerek daha da daraltılabilir. Sadece bezeme değil, aynı zamanda üslupsal açıdan da bu tarihler uygundur. Örneğin, Gorgo'ların saçları M.S. 2. yüzyılın 2. yarısında daha kabarık, daha derin kanallarla işlenmektedir. Üslup daha sert çizgilere sahiptir. Matkap izleri, göz işçilikleri yoğundur. G.3 ve G.4'te böyle bir üsluptan söz edilemez.

Tüm bu veriler bir arada değerlendirildiğinde, lahitler G.1'den biraz sonraya, Malibu ve İznik lahitlerinden önceye tarihlenmelidirler. Aynı zamanda üslup özellikleri de M.S. 120-140 arasına uygundur. Ancak G.1 ve diğer lahitler arasında yirmi senelik bir farkın olmayacağı kanısındayım. Bir bezeme öğesinin eklenmesi ve girlandların daha aşağıya asılması için yirmi yıllık bir süre kanımca fazladır. Bu bağlamda G.3 ve G.4, M.S. 120'li yıllara tarihlenmelidir.

G.5, Side'de bulunmuş, girlandlı bir lahdin kaidesidir (Lev.XXI, res.69). Kaide bezemesi ve köşe sfenksleri korunagelmiştir. Kaidesi düz plinthos, meşe yapraklı torus, palmet dizisi, boncuk dizisi ve meander bezemeli olan G.5, G.3 ve G.4 ile karşılaştırılabilir. Bu bağlamda eser, M.S. 2. yüzyılın başlarına tarihlenir.

[23] Şimşek, **a.g.e.**, s.16: Lahit, Şimşek tarafından 145-150 yıllarına tarihlenmektedir.
[24] Waelkens, 1982, s.11, res.8.
[25] **A.e.**, s.16.

Antalya Müzesi'nde korunan G.6, taşıyıcı bir figüre aittir (Lev.XXI, res.70). Vücudu cepheden, başı ¾ sağ profilden gösterilmiş Eros, omuzlarında meşe yapraklarından oluşan bir girland taşımaktadır. Eser, Dokimeion'un erken üretimi olan girlandlı lahitlerdeki taşıyıcı figürlerle karşılaştırıldığında, Geç Traianus – Erken Hadrianus dönemi içinde kendine yer bulur.

Söz konusu erken üretim lahitler içinde yer alan diğer bir eser, Antalya Müzesi'nde bulunan lahit parçasıdır (G.7). Lahdin köşe girland taşıyıcısı olan Nike'nin tasvir edildiği parça dönem için tipiktir (Lev.XXI, res.71). Bol ve kalın bir peplos giyen Nike'nin sağ bacağının üzerinde derin bir yırtmaç bulunur. Girlandı sağ omzu üzerinden atarak aynı omzuna geçirir. Sol elinde palmiye dalı yer alır. Bu tip Geç Traianus – Erken Hadrianus dönemine tarihlenmektedir[26].

Aynı yüzyıl içinde değerlendirilecek aynı lahde ait olduğu düşünülen iki parça Side Müzesi'ndedir (G.8). İki girland boşluğu figürü G.3 ve G.4 boşluk figürlerine benzerdir (Lev.XXII, res.72-73). Üslup açısından da aynı yüzyıla ait olan parçalar, M.S. 120'li yıllara yerleştirilebilir.

Side'de gün ışığına çıkarılan parça (G.9) lahdin köşesine aittir (Lev.XXII, res.74). Girland boşluğu figürü olan tiyatro maskesinin bir bölümü korunagelmiştir. Figür, G.3'tekine benzer. Köşe taşıyıcısı, meşe yapraklarından oluşan bir girland taşımaktadır. Nike'nin saçı alın üzerinde ortadan ikiye ayrılmış, topuz içine sokulmuştur. Topuz altında kalan saçlar, altta iki yana doğru taranmış, kulakları kapatmaktadır. Arkada, iki yanda enseden gelen saçlar omuzlara dökülür. Kanat işçiliği tipiktir. Lahit, M.S. 2. yüzyılın ikinci çeyreğinin başlarına yerleştirilmelidir.

G.10, lahdin uzun yüzüne ait parçadır (Lev.XXII, res.75). Sol köşede ayakta duran ve sol elinde palmiye dalı tutan peploslu Nike; ortada, bir yunus üzerine basan belden aşağısı korunagelmiş çıplak Eros taşıyıcıdır. Girland birbirinden derin kanallarla ayrılmış, dik damarları derin çizgilerle belirtilmiş, meşe yapraklarından yapılmıştır. Pandantifler iri taneli üzüm salkımlarından oluşur. Muhtemelen merkezde yer alan girlandın pantantiflerini karşılıklı duran iki kuş didiklemektedir. Kuşların kısa tüyleri, yarım daire biçiminde, uzun tüyleri ise birbirine paralel çizgiler halinde verilmiştir. Lahdin kaide bezemesi korunagelmemiştir. Taşıyıcı tipleri,

[26] **A.e.**, s.10, tip.2.

sarkaçların ve kuşların bezemeye temas etmeyişi, eserin M.S. 2. yüzyılın ikinci çeyreğinin başlarına ait olduğunu düşündürmektedir[27].

Girlandlı lahitler içinde biraz daha ileri bir evreye işaret eden bir lahit parçası (G.11) Antalya Müzesi'nde korunmaktadır (Lev.XXIII, res.76). G.11, uzun yüze ait bir parçadır. Korunagelen kısımda, iki meşe girlandı, bir orta ve köşe taşıyıcı ile iki girland boşluğu figürü görülmektedir. Girland köşede bir sfenks üzerine bastığı anlaşılan peploslu Nike tarafından taşınır. Sol elinde palmiye yaprağı tutmaktadır. Ortada bir yunus üzerinde basarak ayakta duran kanatlı Eros görülmektedir. Girland, üzüm salkımı biçiminde bir sarkaca sahiptir. Üzümleri karşılıklı iki kuş didiklemektedir. Kaide bezemesinden meander motifi korunagelmiştir. Merkezde yer alan girland boşluğunda Gorgo başı, sol boşlukta ise tiyatro maskesi bulunur.

Meşe yaprakları, kozalaklar ve palamutlardan oluşan girlandlar kalındır. Yapraklarının araları derin kanallarla açılmıştır. Sarkacın taneleri iridir ve bezemeye temas eder. Girland taşıyıcıları tipiktir (bkz. G.3, 4, 6). Sol girland boşluğunda yer alan gözbebeği daire biçiminde, irisi çukurlaştırılmış, onkoslu tiyatro maskesi G.3'ün ön yüzündekilerle karşılaştırılabilir. Merkez girland boşluğunda yer alan oval çehreli Gorgo'nun saçları bir hayli kabarık işlenmiştir. Uçları spiral biçiminde biten saçlar (bkz. G.3), başın etrafında dalgalanmaktadır. Göz işçiliği tiyatro maskesindeki gibidir. Çene altındaki yılan düğümleri çok detaylı işlenmiştir. Girland sarkacını didikleyen kuşların kısa tüyleri yuvarlak dairelerle, uzun tüyleri ise birbirine paralel uzun çizgilerle verilmiştir. Lahit çok iyi bir işçilik yansıtır. Gölge-ışık oyunlarıyla ve eklenen (kuşlar vs.) detaylarla monotonluk giderilmiş, merkez girlanda bakışların çekilmesi sağlamıştır.

Lahit, G.3 ve G.4 ile karşılaştırılabilir. Şema birebir benzerdir. Ancak üslubun biraz daha ileri bir evreye işaret ettiği söylenebilir. Örneğin bu lahitte göz işçiliği vardır. Yine bir diğer veri de kaide bezemesi üzerinde taşan figürlerdir. Burada özellikle merkezde bulunan kuşlar, M.S. 140 yıllara tarihlenen Malibu lahdindeki gibi meanderin üzerindedir. Veriler, lahit parçasının M.S. 2. yüzyılın ilk yarısının sonlarına ait olduğunu göstermektedir.

[27] **A.e.**, s.10 vd.

Side Müzesi'nde sergilenen G.12 (Lev.XXIII, res.77), ölçüleri ve oranları itibariyle muhtemelen bir çocuk lahdidir. İki girland boşluğu figürü, iki taşıyıcı ve girlandların bir bölümü korunagelmiştir. Girlandlar, derin kanallarla ayrılmış meşe yapraklarından meydana getirilmiştir. Köşede bir göğsü açıkta bırakan peplos giymiş Nike taşıyıcı olarak yer alır. Elbisesi sağ bacağında derin bir yırtmaç yapar. Elbise kıvrımları rüzgar sebebiyle dalgalanmaktadır. Nike sol elinde palmiye dalı taşır. Orta taşıyıcı olan kanatlı Eros tipiktir. Girland boşluğu motifleri Gorgo'ların saçları kabarıktır. Tutamlar, sığ kanallarla birbirinden ayrılmış ve dağınık olarak taranmıştır. Çene altı yılan düğümlerinde pullar verilmemiştir. Lahitte artık üst pervazın dışbükey profilli olduğu görülür. Nike, Waelkens'in 4. ya da 5. tipi ile ilişkilendirilebilir[28]. Lahit, İzmir'de bulunan ve M.S. 155 yılına tarihlenen bir başka lahitle üst pervaz profili ve bezemesi açısından karşılaştırılabilir[29]. Bu bağlamda eser, M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlenebilir.

Antalya Müzesi'nde bulunan iki köşe taşıyıcısı Nike (G.13-14) M.S. 2. yüzyıl ortalarının tipini yansıtması açısından önemlidir (Lev.XXIII, res.78-79). Bir göğsü açıkta bırakan, bol dökümlü peplos giymiş G.13'ün Nike'si sol elinde palmiye dalı tutmaktadır. Solunda derin kanallarla birbirinden ayrılmış meşe yapraklarından oluşan girland görülmektedir. Girland boşluğunda ise tipik kanat işçiliğine sahip, muhtemelen bir kuş figürü bulunur. Nike tipi, Waelkens'in ayrımı temel alınarak, Antoninus Pius'un hakimiyetinin ilk yıllarına tarihlenir[30]. G.14'ün tek farkı, Nike'nin sağ elinde palmiye dalı taşıması ve sol eliyle girlandı tutmasıdır. Bu iki eser, M.S. 2. yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreğine, genel olarak yüzyılın ortalarına tarihlenebilir.

Side Müzesi'nde bulunan lahit teknesi (G.15) bir ileri ki evreye işaret ettiği için çok önemlidir (Lev.XXIV, res.80)[31]. Tümlenen uzun yüzde iki girland, bir köşe ve bir orta taşıyıcı ile kaide bezemesi görülmektedir. Kaide bezemesi artık iki bant arasına alınmış, friz alanı geri çekilmiştir. Bu iki bant arasında, aşağıdan yukarıya doğru, meşe yapraklı torus, palmet dizisi, meander ve palmet dizisi ile bezenmiştir. Meşe yapraklarından yapılmış girlandlar, üzüm salkımı biçiminde sarkaçlara sahiptir.

[28] **A.y.**, tip 4-5.
[29] **A.e.**, s.28, İzmir G2, lev.7-8.
[30] **A.e.**, s.10, tip.4.
[31] Elde çok sayıda parçası bulunan eser Side Müzesi restorasyon labaratuarında tümlenmeye çalışılmaktadır.

Sol köşede, sfenks üzerinde basan sağ göğsü açıkta bırakan peplos giymiş Nike taşıyıcıdır. Ortada, ¾ profilden tasvir edilmiş, yunus üzerine basan ve sağdan sola doğru hareket eden çıplak Eros bulunur. Sağ omzundan attığı girlandı, sol eli ile tutmaktadır. Girland boşluklarında solda tiyatro maskesi, sağda Gorgo yer alır.

Meşe girlandları çok kalındır. İri ve sivri yapaklara sahip olup, birbirlerinden derin kanallarla ayrılmıştır. Büyük taneli sarkacın, girlanda bağlantısı olan asma dalı gösterilmiştir. Kaide üzerine girland taeniaları, taşıyıcı figürlerin kaideleri, sfenks ve yunuslar ile girland sarkaçları değmektedir. Burada kaide çıkıntısı, friz için bir taban oluşturmuştur. Orta taşıyıcıya hareket kazandırılmıştır. Figür, sadece bir omzunda girlandı taşımaktadır. En önemli veri ise izlerden anlaşıldığı kadarıyla iki orta taşıyıcının birbirinin ayna tersi olarak gösterilmesidir. Böylelikle lahde hareketlilik kazandırılmıştır. Ağır kaide bezemesi ile oluşan monotonluk giderilmiştir. Tiyatro maskesi onkosludur, ancak önceki örneklerden farkı onkosun üzerindeki saçlar örgü biçiminde değil, iki yana ayrılan ince telli saç şeklinde verilmesidir. Merkez boşluğundaki Gorgo'nun saçları çok kabarık verilmiş; fakat çehreye göre arka planda kalmıştır. Saçlar, kalın lüleler halinde dağınık olarak taranmış, çene altındaki yılan düğümleri pullarla detaylandırılmıştır. Lahit, iyi bir işçiliğe sahiptir. Durağan girland ve köşe taşıyıcılarına karşılık hareketli orta taşıyıcılar kullanılmış; böylelikle kontrast yaratılmaya çalışılmıştır; ancak bu uygulama çok başarılı olmamıştır. Girlandlar ve bant içine alınan bezemede gölge ışık oyunu yaratılmıştır. Lahdin farklı bir özelliği de tekne içinin düz bir silme ile ikiye bölünmesidir.

Lahdin bezeme ve figür tipi açısından en yakın benzeri Roma'da bulunmuş, Walters Sanat Galerisi'ndeki çocuk lahdidir (Lev.XXIV, res.81)[32]. Üslubun çok farklı olduğu bu iki lahitteki en önemli benzerlik kuşkusuz, orta taşıyıcı olan Eroslar'ın tipindedir. Aynı zamanda Baltimore lahdinde de bezeme iki bant arasına alınmıştır. G.15'in Nike tipi Waelkens'in Antoninus Pius'un hakimiyetinin ikinci yarısına tarihlediği tip 6'sına, Eros tipi ise Orta Antonin'lere tarihlediği tip 5'e yakındır[33]. Bugün Side Müzesi'nde sergilenen (F.1) figürlü frizli lahitte de benzer tip

[32] Baltimore G1 (Walters Sanat Galerisi env.23.29):Waelkens, **a.g.e.**, s.26, no.28, lev.5/3-4, 6/1-2. M.S. 150.
[33] **A.e.**, s.10 ve s.13.

kaide bezemesi yer alır[34]. Tüm veriler bir arada değerlendirildiğinde, G.15, M.S. 150-160 yılları arasına yerleştirilebilir.

G.16, bir lahdin uzun yüzlerine ait üç parçadır (Lev.XXIV, res.82). İki orta taşıyıcı, iki girland boşluğu figürünün ve girlandların bir bölümü korunagelmiştir. Eros'lar, cepheden ve bir podyum üzerinde ayakta tasvir edilmiştir. İzlerden anlaşıldığı kadarıyla bir kolları omuzdan bükülerek, diğer omuzlarında taşıdıkları girlandı tutmaktadır. Meşe girlandları kalın yapraklardan yapılmıştır. Girland boşluklarında akanthus yapraklarından çıkan kanatlı çocuklar betimlenmiştir. Figürlerde oranlar başarısızdır. Bitkisel bezeme tıpkı G.1'deki gibidir. Derin kanallarla ayrılmış yapraklar gölge-ışık oyunu yaratır. Fakat G.1'e göre daha tutuk bir üslup görülür. Girland boşluğundaki figürler, Laodikeia A lahdi ile karşılaştırılabilir (Lev.XXIV, res.83)[35]. Bitkisel bezeme bir hayli benzer özellikler yansıtır. Derin kanallar, yapraklar arası oluklar yakındır. Ancak Laodikeia A'daki çocuk figürlerinde kas geçişi daha sert verilmiş, kanat işçiliği ile detaylar gösterilmiştir. Eros'lar Waelkens'in tip 4 ya da 5'ine dahildir. Bu bağlamda lahit, M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği başlarına tarihlenebilir[36].

Girlandlı lahde ait bir uzun ve bir kısa yüz parçası da Aspendos'ta bulunmuştur (G.17). Antik Çağ sonrasında yer döşemesi olarak kullanılan ve çok parçalı ele geçen eser, Aspendos tiyatrosu deposunda korunmaktadır (Lev.XXV, res.84-85). Uzun yüzdeki meşe girlandını ortada iki Eros taşımaktadır. Birleşmeyen parçalardan anlaşıldığına göre Eros'lar yunuslara basmaktadırlar. Cepheden, ayakta, çıplak ve kanatlı gösterilmişlerdir. Kısa yüz parçasında köşede, oturan sfenks üzerine basan kanatlı Nike vardır. Girland boşluklarında ise Gorgo başları betimlenmektedir.

Kalın meşe girlandlarında yaprakların konturları yumuşak çizgilerle verilmiş, detaylar gösterilmiştir. Girlandlar, kozalak ve palamutlarla çeşitlendirilmiştir. Uzun yüz girlandlarının ortalarında yaprakları farklı yönlere doğru dönen rozetler yapılmış ve tekdüzelik ortadan kaldırılmıştır. Girlandlar, iri taneli sarkaçlara sahiptir. Kısa yüz girlandında dört yapraklı yonca vardır. Taşıyıcı Eros'ların vücutları kaslı gösterilmiştir. Saçlar, tepede toplanmış, ince bukleleler halinde ortadan ikiye

[34] Side Müzesi env.100, M.S. 160-165.
[35] Şimşek, **a.g.e.**, s.18-23.
[36] Waelkens, **a.g.e.**, s.13.

ayrılmış, boyna kadar aşağı inmektedir. Nike, hareket ve rüzgarın etkisiyle, sağ bacağından yırtmaçlı, kıvrımları dalgalanan peplos giymektedir. Taşıyıcıların kanatlarının, kaideleri sfenks ve yunusların işçiliği tipiktir. Girland boşluklarındaki Gorgo'ların saçları, uçları yuvarlanan, boyna kadar inen bir hayli kabarık bukleler halindedir. Çehreden daha ziyade saçlar bakışları çekmektedir. Saç üstü kanatlar ve çene altı yılan düğümleri tipiktir.

Üslup iyi ve detaylıdır. Vücut baş oranları, kas geçişleri başarısızdır. Figürler durağandır; fakat yapraklar, saç bukleleri gibi detaylarla hareketlendirilmiş, kabartmaların birbirine oranları iyi verilerek monotonluk giderilmiştir. Gölge-ışık oyunları ve kontrast başarı ile uygulanmıştır.

Tipik bir girlandlı lahtin bu iki parçasının benzeri bölgede üslup açısından bulunmaz. Göz ve saç işçiliği Antonin'ler dönemine işaret etmektedir. Eros'lar için Waelkens'in yaptığı tipolojide taşıyıcılar duruş açısından geç Antonin'lere tarihlediği tip 6'ya yakındır[37]. Lahdin korunagelen parçalarında üst pervaza ait silmelerde bulunması erken gruptan daha ileri bir tarihe işaret eder. Bu bağlamda parçalar Antonin'ler döneminin ortalarına tarihlenebilir.

Bugün Side Müzesi'nde sergilenen G.18, girlandlı bir lahdin boşluk figürüdür (Lev.XXV, res.86). Parçada, boncuk dizisi ve yumurta ok silmesiyle bezeli üst pervaz korunagelmiştir. Girland boşluğunda saç tutamları derin çizgilerle birbirinden ayrılmış, dağınık biçimde iki yana taranmış, uçları yuvarlatılmıştır. Saçla, çehre arası ayrık olup, yüz geri plandadır. Saç üstü kanatlar ve yılan düğümleri tipiktir. Üst pervazda ok uçları görülür. Çanaklar arası açıktır. Gölge ışık oyununun başarılı bir şekilde verildiği eser, üslup özellikleri açısından M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlendirilebilir[38].

Side Müzesi'ndeki bir diğer eser de (G.19), üst pervaz, taşıyıcı, girland ve boşluk figürün korunageldiği parçadır (Lev.XXV, res.87). Üst pervaz, tıpkı G.18 gibi bezenmiştir. Ancak burada çanaklar daha derindir. Ara elemanlar artık tamamen işlenmiştir. Meşe girlandı kalındır. Yaprakları birbirlerinden derin kanallarla ayrılmış, uçları sivri bitirilmiş, damarları sığ çizgilerle verilmiştir. Ortada yer alan asma dalından ve izlerden anlaşıldığı kadarıyla sarkaçlıdır. Girland taşıyıcısı Eros'un

[37] **A.y.**
[38] **A.e.**, s.7 vd.

vücudu sola doğru bir yay gibi esnemektedir. Girland boşluğunda başı sağ profilden, gövdesi cepheden verilmiş, kanatları kapalı, girland üzerine konmuş bir kartal yer alır. Kartalın kanatlarındaki kısa tüyleri yuvarlak tutamlar, uzun tüyleri ise birbirine paralel uzun çizgiler biçiminde verilmiştir. Gövde tüyleri pul pul, bacak ile boyun-gaga arası tüyler ince uzun, dağınık tüyler biçimindedir[39].

Lahit parçası bir hayli önemli ve farklıdır. G.19'un benzeri bugün Konya'da bulunur[40]. Bu eser Dokimeion girlandlı grubundan çok farklıdır. Uzun yüze üç girlandlı bir şema yapılmış, ancak orta girland kaldırılıp, buraya figürlü sahneler yerleştirilmiştir. Kısa yüzde ise farklı bir uygulamaya gidilmiş ve iki girland kullanılmıştır. Diğer kısa yüzde ise Torre Nova ve sütunlu lahitlerden hatırladığımız Hades kapısı görülür. G.19 ile Konya lahdi (M.S. 2. yüzyıl ortaları), üst pervaz bezemeleri, girland boşluğu figürü açısından benzerdir. Aynı zamanda Eros'ların duruşu da birbirine yakındır[41].

G.19 özel bir eserdir. Aydoğan bu lahdin girlandlı figürlü olduğu kanısındadır[42]. Bu fikir akla yakındır. Ancak G.19'un bu durumunu gösteren arkeolojik kanıt bulunmaz. Bence bu lahit parçası kısa yüze aittir ve Aydoğan'ın da belirttiği gibi Konya lahdi ile büyük benzerlik gösterir. Girland kavsi darlığı ve ortada Eros'un bulunması –Dokimeion lahitlerinde köşede Eros yer almaz- bu parçanın kısa yüze ait olduğunu gösterir. Ama bu durum uzun yüzün mutlaka frizli olacağını kesin bir şekilde göstermez. Unutulmamalıdır ki, bu tip bir lahit müşteri tercihidir. Bu sebeple G.19 için kesin bir çıkarım yapılmamalıdır. Tarihleme için Waelkens ve Aydoğan M.S. 130-140'lı yılları işaret eder[43]. Özgan, Konya lahdinin de aynı yıllara ait olduğunu belirtir[44]. Konya lahdi, Wiegartz tarafından M.S. 165'li yıllara yerleştirilmiştir[45]. Kanımca G.19, bu 35 yıllık zaman diliminde yani 130-165 yılları arasında yapılmış olmalıdır. Konya lahdinin Eros'larının tipi ise daha çok geç

[39] Ölünün ruhunu göğe yükselten kartal Side'de mimari parçalarda, bezemede ve diğer lahitlerde de kullanılmıştır.
[40] Konya Arkeoloji Müzesi env.1343: Ramazan Özgan, **Die Kaiserzeitlichen Sarkophage in Konya und Umgebung**, Bonn, Asia Minor Studien bd. 46, 2003, no.20, s.55 vd.
[41] Konya lahdinin Eros'ları Waelkens'in tiplemesinde Geç Hadrian-Erken Antonin'lere tarihlediği tip 4'e girer. Bkz.: Waelkens, 1982, s.13.
[42] Aydoğan, **a.g.e.**, s.23.
[43] Waelkens, 1982, s.25; Aydoğan, **a.y.**
[44] Özgan, **a.g.e.**, s.55 vd.
[45] Wiegartz, 1965a, s.52.

Antonin'lere tarihlenen tip 6'ya yaklaşmaktadır[46]. G.19 için M.S. 2. yüzyılın ortalarında bir tarih aranmalıdır.

2. grup girlandlı lahitler, Prokonnesos atölyesinin bitirilmiş ürünleridir. Söz konusu lahitler yukarıda genel özellikleri verilen Prokonnesos yarı işli şemasından Pamphylia'da tamamlanmışlarıdır.

Perge Batı Nekropolis'te 1946 yılı kazılarında gün ışığına çıkarılan G.20, tipik şemadan tamamlanmış bir girlandlı lahittir (Lev.XXVI, res.88-90). Yazıtından Aurelius Elanios ve Flavia Zoe'ye ait olduğu anlaşılan eser, ön yüzde üç, kısa yüzlerde bir defne girlandına sahiptir. Girlandların üzüm salkımı biçiminde sarkaçları bulunur. Girlandlar ortada boğa, köşelerde keçi başlarıyla taşınır (Lev.XXVII, res.91). Taenialar taşıyıcılara özel bir düğüm ile bağlanmıştır. Girland boşluklarına rozetler işlenmiştir. Kısa yüzlerden birinde 11 satırlık eski Yunanca yazıt yer alır. Alt ve üstte Prokonnesos'a özgü düz silmeler bulunur.

Lahit sade bir işçiliğe sahiptir. Girlandlar, ince ve alçak kabartma yapılmış olup, orta girland yayı kenar yaylarına göre daha dardır. Çelenk yaprakları ve aralarındaki palamutlar dış konturları ile gösterilmiş; defne yapraklarının damarları sığ kanallarla çizilmiştir. Sarkacın girlanda bağlandığı sap uzun tutulmuştur. Üzerleri asma yaprağı ile kapatılan üzüm tanelerinin de tıpkı girland öğeleri gibi sadece dış konturları yapılmıştır. Köşelerdeki keçi başları detaylı işlenirken, boğa başları kemikleri ile gösterilmiştir. Keçi başlarının tüyleri kalın paralel çizgilerle verilmiş, boynuz işçiliği ise sadece konturları yapılarak sade bırakılmıştır (Lev.XXVII, res.92). Göz yuvaları kalın çizgilerle belirtilmiş, irisler daire biçiminde kabartılmıştır.

Lahit detaylı incelendiğinde bazı oransızlıklar göze çarpar. Taeniaların bazıları kalın, bazıları kısadır. Bazılarının uçlarından ipler sarkarken bazılarının ise ipleri yoktur. Taenialar genelde birbirine asimetriktir. Lahitte kontrast başarılıdır. Yüksek kabartma ve zıttına göre detaylı olan girlandlar ile, taşıyıcıların sade işçiliği bir kontrast yaratmaktadır. Merkez rozetler altı yapraklıyken diğer rozetler daha az yapraklı verilerek lahdin merkezine vurgu yapılmıştır. Bir uzun yüzde kenar girland boşluğunda yer alan rozet dört yapraklı bir yoncadır.

[46] Waelkens, 1982, s.13.

G.20, farklı ve önemli bir lahittir. Eser, ilk bakışta Ephesos örneklerini anımsatır. Girland taşıyıcılarının ufak oluşu, girland kavislerinin Prokonnesos'a göre daha geniş olması gibi özellikler Ephesos lahitlerine benzetilmesine yol açar. Ancak Ephesos yarı işlilerinde girland sarkacı ve üst pervaz bulunmamaktadır. Prokonnesos şemasının bu şekilde tamamlanan lahitleri ya da yarı işli hazırlanan eserleri önemli bir gruptur. Nuşin Asgari, Propontis ve Dardanos'ta bulunan örneklerle G.20'nin şematik benzerlerini karşılaştırır[47]. Lampsakos'ta bulunmuş, daha sade üsluba sahip benzer bir lahdi örnek gösterir (Lev.XXVII-res.93). Bu lahdin arka yüzünün de yarı işli olması şemanın nasıl tamamlandığını göstermesi açısından önemlidir. Bu tip lahitler içinde Madytos'tan bir lahit parçası ve G.20'nin en yakın benzeri olan İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndeki lahit sayılabilir (Lev.XXVII-res.94)[48]. Eserin Propontis'teki örneklerle benzer şemada oluşu, lahdin o yörenin ustalarına atfetdilmesi gerekliliğini düşündürür. G.20, bölgeye yarı işli olarak getirilmiş ve burada tamamlanmıştır. Fakat ustaları Propontis'ten olabilir. Yine lahdin alıcısı ya da bir başka deyişle kullanıcısı muhtemelen Propontis'lidir. Yazıt bize çok fazla bilgi vermez. Yazıtın ilk satırı kazındığı ve son şeklinin başka biri tarafından verildiği görülmektedir. Aurelius praenomeni de bu bağlamda çok yararlı değildir. Ceza miktarı 2500 denarius olarak yazılmıştır. Bu da bize M.S. 2. yüzyıl sonlarına tarihlenen GYM.4 ve 9'u hatırlatmaktadır. Lahdin bölgeye getirilişi, Prokonnesos'un ithalatının yoğun olduğu M.S. 2. yüzyıl ortalarında aranması gereklidir. Bitirilişi ise muhtemelen getirilmesinden hemen sonra olmuştur. Üslup da M.S. 2. yüzyıl sonlarını gösterir. İki evreli yazıtında desteklediği gibi lahit, M.S. 2. yüzyıl ortalarından itibaren kullanılmaya başlanmış, M.S. 3. yüzyılda kesin olmamakla birlikte sahibi değişmiştir.

G.21, Perge'de bulunmuş bir lahdin uzun yüzüne ait parçadır (Lev.XXVIII, res.95). Prokonnesos mermerinden olduğu anlaşılan eser farklı bir örnektir. Sarkaç ve girland tipi Prokonnesos şemasından tamamlandığına işaret eder, ancak üst pervaz bulunmaması önemli bir farklılık yaratmaktadır. Lahit parçasının ön yüzünde üç girland yer alır. Girlandlar, ince olup, defne yaprakları kozalaklar ve palamutlarla çeşitlendirilmiştir. Ortalarında çiçek motifleri bulunan girlandların sarkaçları iri

[47] Asgari, 1977, s.350-352.
[48] Lampsakos, Madytos (Çanakkale Müzesi) ve İAM'deki eserler için bkz.: **A.e.**, s, 351, lev.43-46.

üzüm salkımları şeklindedir. Taşıyıcılar, sağa doğru adım atan, çıplak, kanatlı Eros'lardır. Taenialar, taşıyıcıların başına fiyonk biçiminde bağlanmıştır. En köşede ise Eros ya da Nike olabilecek bir taşıyıcıya ait kalıntı görülmektedir. Girland boşluklarında solda aslan başı, sağda ise kalkan yer alır.

Lahit, kaba bir işçiliğe sahiptir. Vücut oranları ve kas işçiliği başarısızdır. Taşıyıcıların kanat işçiliği tipiktir. Ancak uzun tüyleri daha stilize ve sert çizgilerle yapıldığı görülmektedir. Girlandlarda bazı öğeler detaylı (kozalak, palamut) bazıları ise (yapraklar, girland ortasındaki çiçekler) sadece dış konturları verilerek yapılmıştır. Pandantifler iridir. Üzüm taneleri kaba gösterilmiş, kenarlarına denk gelen asma yaprakları detaylı işlenmiştir. Taenialar bir hayli farklıdır. Burada olağan dışı bir özellik gözümüze çarpar. Eserin sağ köşesindeki figür, Eros olabilir. Bu bağlamda çok farklı bir düzenlemeyle karşılaşmaktayız. Bilindiği üzere girlandlı lahitlerde Nike – Eros – Eros – Nike taşıyıcı sistemi kullanılır. Köşe taşıyıcısı olan Eros'a rastlanmaz. Bu eserin farklılığı, lahdin yarı işli olarak getirilip, müşterisinin siparişi doğrultusunda bölge atölyelerinde tamamlandığının açık bir kanıtıdır.

Lahdin benzeri yoktur. Bölgeye yarı işli ithal edilmiş ve burada bitirilmiş özel bir eser olmalıdır. Ancak, eser Prokonnesos'un yoğun olarak üretim yapmaya başladığı M.S. 2. yüzyıl ortalarından sonra bölgeye yarı işli olarak getirilmiş olabilir.

Prokonnesos tam işlileri içinde incelenecek bir diğer eser, Alanya Müzesi'ndedir (G.22). Uzun yüz köşe parçası olan eserde yaprak girland, köşe taşıyıcısı Nike ve girland boşluğunda bir rozet yer alır (Lev.XXVIII, res.96). Lahit farklı bir işçiliğe sahiptir. Bazı öğeler sanki Dokimeion şemasına öykünmüştür (köşe Nike'si, taenia ve iri üzüm salkımı). Peploslu Nike, ayakta durmakta ve sağ omzu üzerinden girlandı taşımaktadır. Taenia kalındır. Girland incedir; ancak sade işlenmemiştir. Üst üste dört yapraklı iki çiçekten yapılmış rozet detaylı betimlenmiştir. Üst pervaza ait silme de görülmektedir. Lahit yerel ve özensiz bir işçilik gösterir. Prokonnesos atölyesinin üretimine ve üsluba dayanarak eseri M.S. 2. yüzyıl sonlarına yerleştirebiliriz.

Pamphylia'nın **3. grup**, girlandlı lahitlerini Prokonnesos mermerinden yapılan ancak öğelerinin Dokimeion şemasına öykündüğü lahitler oluşturur. Bu lahitler üzerinde yerel üslup net bir şekilde gözükmektedir.

Side Müzesi'nde sergilenen G.23, lahdin kısa yüzüne ait bir parçadır (Lev.XXVIII, res.97). Teknenin üst pervazı bir dışa meyilli, bir düz silmeden oluşur. Asma yaprağı ile örtülmüş üzüm salkımı biçiminde sarkaca sahip, meşe yaprakları ve palamutlardan yapılmış kalın girland, köşede kanatları pul pul işlenmiş bir sfenks üzerine basan Nike tarafından taşınır. Nike, göğüs altından bantla bağlı uzun bir elbise giymektedir. Taenialar, Nike'nin omzuna bağlanmış, üstte pervaza paralel olarak dalgalanmaktadır. Girland boşluğunda Gorgo tasvir edilmiştir.

G.23, iyi, sade fakat detaylı bir işçilik gösterir. Girlandlar kalındır ve meşe yaprakları geniş oyuklarla ayrılmıştır. Yaprakların damarları derin kanallarla belirtilmiştir. Sarkaç büyüktür ve girlanda asma sapı ile bağlıdır. Üzüm taneleri derin kanallarla ayrılmış olup, sıktır. Girland, kanatları iç içe geçmiş pullar biçiminde işlenmiş sfenksin üzerine basan bir Nike tarafından taşınır. Bol peplos giymiş Nike kanatsızdır. Bu Anadolu için sık rastlanmayan bir durumdur. İnce taenialar, üst pervaza paralel bir biçimde dalgalanmaktadır. Girland boşluğunda yer alan gorgo, oval bir çehreye sahip olup, saçları ortadan ikiye ayrılmış, kulak hizasında doğru derin kanallarla işlenmiştir. Saç üzerindeki kanatların kısa tüyleri pul pul, uzun tüyleri ise paralel çizgilerle gösterilmiştir. Göz bebeği kabartmayla belirtilmiş, iris ise çukurlaştırılmıştır.

G.23, bölge için önemlidir ve bilim dünyasında tartışma konusu olmuştur. Asgari, sfenks üzerine basan Nike, sarkaçlı meşe girlandı ve Gorgo başı gibi öğeler dolayısıyla lahdi Pamphylia stili içinde değerlendirir[49] ve Side'de bir taş ustası tarafından yapıldığını ileri sürer. Waelkens, Dokimeion lahit atölyesinden bir yerel ustanın bu taklidi bitirmiş olabileceğini belirtir[50]. Lahit, mermeri, üst pervaz ve sarkaç tipi ile Prokonnesos atölyesine, meşe girlandlı, sfenks üzerine basan Nike ve Gorgo gibi öğeleri ile Dokimeion şemasına işaret etmektedir.

Nike tipi, Waelkens'in taşıyıcı şemasında, Geç Traianus – Erken Hadrianus dönemine tarihlediği 2. grupla benzerlik gösterir. Lahdin taklit olduğu göz önüne alındığında, M.S. 2. yüzyıl ortalarına tarihlenen gruptan sonra yapılmış olmalıdır. Lahdin işçiliği de buna işaret eder. Bu bağlamda G.23, M.S. 2. yüzyılın sonlarına ait olmalıdır.

[49] **A.e.**, s.355-357.
[50] Waelkens, 1982, s.31.

Bu grup içerisindeki bir diğer eser (Lev.XXVIII, res.98), yine Side'de gün ışığına çıkarılmış uzun yüze ait parçadır (G.24). Teknenin üst pervazında dört düz silme bulunur. Meşe yaprakları, kozalak ve meyvelerden oluşan girland, köşede sfenks üzerine basan, kanatlı Nike tarafından taşınmaktadır. Nike'nin sağ kolu havada olup, eli ile omzunda taşıdığı girlandın bağlantı yerini tutar. Taenia üstte pervaza paralel olarak dalgalanmaktadır. Girland boşluğunda Gorgo başı yer alır.

Lahit sade ve detaylı bir biçimde işlenmiştir. Girland farklı bir stildedir. Asılma biçimi ve yapraklarla ip arasındaki geçiş gösterilmiştir. Meşe yaprakları, kozalaklar ve meyveler çok yüksek işlenmiş, ancak detaylar üzerinde durulmamıştır. Öğelerin dış konturları belirtilmekle yetinilmiştir. Nike'nin kanat işçiliği kısa tüyleri pul pul, uzun tüyleri ise birbirine iki büyük paralel çizgi üstüne "V" biçiminde yerleştirilmiş ince tüyler şeklinde işlenmiştir. Gorgo'nun çehresi saçına göre ön plana çıkarılmış, gözbebekleri kabartma biçiminde verilmiş, iris ise çukurlaştırılmıştır. Saçları, birbirinden derin oyuklara ayrılmış, kıvrımların üstleri derin çizgilerle belirtilmiş ve bukle uçları farklı yönlere kıvrılmıştır. Başının üzerindeki yılan bağı şakaktan çıkmaktadır. Taenianın örgüsü paralel çizgilerle vurgulanmıştır.

Nike, Waelkens'in 10 numaralı sınıflamasına (M.S. 2. yüzyıl 3. çeyreği) yakındır [51] . Lahdin taklit olduğu göze alınırsa bu tarihten daha sonraya yerleştirilecektir. Üslup, eserin M.S. 3. yüzyılın başlarına tarihlenmesi gerektiğini göstermektedir.

G.25 ve G.26 girland boşluğuna ait parçalardır (Lev.XXIX, res.99-100). G.27 de ise bir taşıyıcı ile pandantif korunagelmiştir (Lev.XXIX, res.101). G.25'te Gorgo ve korunagelen izlerden anlaşıldığı kadarıyla bir meşe girlandının görülmesi, G.26'da ise Gorgo ve meşe girlandı bize Dokimeion şemasını gösterir. Perge'de gün ışığına çıkarılan G.27'de taşıyıcının duruşu çok farklıdır. Sol profilden verilmiştir ve hareket halindedir. Aynı zamanda ikinci bir sarkaca ait olabilecek izler şaşırtıcıdır. Bu durumda karşımıza çift sarkaçlı bir girland çıkmaktadır ki bu da sıradışı bir durumdur. Üç parça için de tarihleme kriterimiz bulunmakla birlikte, korunagelen

[51] **A.e.**, s.13.

izlerden anlaşılan üslup ile Prokonnesos'un yoğun üretim dönemine dayanarak, eserleri M.S. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 3. yüzyıl başına yerleştirebiliriz[52].

Pamphylia girlandlıları içinde **4. grubu** bölgeye ithal edilen mermerden yapılan, ancak belli bir atölye üretimine uymayan lahitler oluşturur. Bu lahitler yerel üslubun belirgin olduğu, belki de yerel bir atölyenin ithal mermer üzerindeki çalışmalarıdır. Dokimeion ve Prokonnesos mermerinden yapılmışlardır; ancak bölge dışı atölyelerin şemalarına uymamaktadırlar. Bu lahitler, farklılıklarıyla ön plana çıkan özel lahitlerdir.

Perge Doğu Nekropolis'te açığa çıkarılmış G.28 Dokimeion mermerinden yapılmıştır. Lahit, uzun yüzlerinde üç, kısa yüzlerinde bir meşe girlandına sahiptir (Lev.XXX, res.102-105). Girlandlar, köşelerde ayakta duran, giyimli Nike'lerce, ortalarda ise kanatsız Eros'larca taşınır (Lev.XXXI, res.106-107). Uzun yüz girland boşluklarında tiyatro maskeleri (Lev.XXXI, res.108-109), kısa yüzlerde ise Gorgo başları yer alır. Lahit, düz bir plinthos üzerinde içbükey düz silmelerden oluşan bir kaideye sahiptir. Kısa ve uzun yüzlere cepheden bakıldığında kaide üzerinde iki postament ve arasında çukurlaştırılmış bir alan görülür. Bu kaide tipi Perge'de bulunan birkaç lahitte de (Y.6 ve BE.13) karşımıza çıkar. Özellikle de 2009 Perge Batı nekropolis 159 numaralı parselde yapılan kazılarda gün ışığına çıkarılmış, Y.6 ile aynı mezar sırasında yer alan sunak kremasyon ve yazıtlı sunağın kaidesi ile aynıdır. Yani burada yerel bir özellik ayırt edilebilmektedir ve bu şimdilik sadece Perge'de görülür. G.28'in üst pervazı yoktur. Lahit, akroterli bir beşik çatı biçimindeki kapakla örtülmüştür. Akroterlere palmet motifi işlenmiş ve asma filizlerince birleştirilir.

Lahit iyi bir işçiliğe sahiptir. Detaylı bir üslup ve başarılı gölge-ışık oyunları yaratılmıştır. Ancak birçok veri, aşağıda da değinileceği gibi bize lahdin tamamlanmadığını göstermektedir (tiyatro maskeleri, Nike'ler, taenia vs). Meşe girlandları, kozalak ve palamutlarla hareketlendirilmiştir. Yapraklar derin oyuklarla birbirlerinden ayrılmış, damarlar ince çizgilerle detaylandırılmıştır. Öğelerdeki hareketlilikle girlandda bir hayli canlı görünüm yakalanmıştır. Taenialar aşağıda kaideye dik olarak sarkmaktadır. Asimetrik bir düzenleme söz konusudur ve bir

[52] bkz. 1. bölüm dn.204.

kısmının ince işçiliği bitirilmemiştir. Ancak bitirilenler detaylı işlenmiştir (ipleri, lifleri gösterilmiş vs). Köşe taşıyıcısı Nike'ler, bol kıvrımlı bir elbise giyerler. Göğüs altından düğümlenmiş elbise bacaklarda hareketin ve rüzgarın etkisiyle açılmaktadır. Omuz askısı da aşağı sıyrılmıştır. Saçlar, ortadan ikiye ayrılmış, yukarıda topuz yapılmış, iki yana doğru taranmıştır. Sol ellerinde palmiye dalı taşırlar. Burada sanatçının özel ve farklı bir Nike tipi yarattığını görüyoruz. Bazı özellikler Dokimeion şemasına benzer (palmet, saç tipi); ancak elbise ve üslup farklıdır. Nike'nin bacaklarının arkasında kalan alan tıraşlanmamıştır. Eroslar, sağdan sola doğru hareket eder. En önemli özellikleri ise kanatsız oluşlarıdır. Bu durum Anadolu için farklıdır. Bilindiği üzere Attika atölyesinde kanatsız Eros'lar karşımıza çıkar. Aynı zamanda Eros'ların başlarının üzerindeki fiyonk biçiminde bağlanmış girland bağları bize Prokonnesos tam işlisi G.21'i hatırlatır. Yine benzer bir öğe G.29'da da vardır (Lev.XXXII, res.110). Eros'lar dolgun çehrelidir. Çene çukuru, gamzeler gibi yüz detayları sanki portrelerdeki gibi verilmiş ve ifadeye bir canlılık katılmıştır. Saçlar, alın üzerinde topuz yapılmış, iki yana doğru uçları spiral yapan bukleler biçiminde taranmıştır. Bukleler boyun hizasına kadar indirilmiştir. Alın üzerinde topuza sokulmayan ince teller görülmektedir. Eros'ların ayaklarının altında kalan kaide tıraşlanmamış, kaba bırakılmıştır. Eros'lar gerek saç işlenişi ve gerekse tip açısından, Dokimeion üslubundan çok faklıdır. G.21 ve G.29'ta taenia ve figürlerin duruşu benzerlik gösterse de, detaylarda ve işçilikte farklıdır. Uzun yüz girland boşluklarındaki tiyatro maskeleride bir hayli değişiktir. Bu figürler, ele geçen buluntular ışığında Dokimeion stiline kesinlikle yabancıdır. Uzun yüzün sol boşluğunda Gorgo maskesi yer alır. Yılan gövdeleriyle karışık yuvarlak kalın bukleler boyna kadar inmektedir. Gözler ve ağız tam açıktır. Burun kalın ve delikleri belirtilmiştir. İrisler çukurlaştırılmıştır. Ağzın, gözün abartılı açıklığı, yüzdeki abartılı sertlik tiyatro maskesi için tipiktir. Ortadaki figür yüksek bir onkosa sahiptir ve üzerindeki saçlar küçük bukleler halinde alna kadar iner. Yüz tipiktir. Sağ boşluktaki maske farklıdır. Başının üzerindeki onkos bir hayvan, muhtemelen aslan postu biçiminde yapılmıştır. Saçlar, küçük yuvarlak bukleler halinde çene hizasına kadar iner. Yüz tipik olarak abartılıdır. Sakalı yüzünden farklı bir kimlik kazanmıştır. Sakallar yuvarlak tüylerle, bıyıklar ise ince tüylerle verilmiştir. Diğer uzun yüzde sol boşluktaki maske grotesktir. Onkos işlenmemiştir, uzun saçlar onkosun altından iki

yana doğru uçuşmaktadır. Orta ve sağ boşlukta iki tipik tiyatro maskesi yer alır. Sağdakinin onkosu işlenmemiştir. Bu yüzdeki tiyatro maskelerinin ağızlarının içindeki fazlalıklar temizlenmemiştir. Aynı zamanda bu yüzdeki taenialar da işlenmemiştir. Bu bağlamda bu yüz, eğer lahit mezar yapısına yerleştirilecekse, izleyici tarafından görülmeyen cephe olabilir. Kısa yüzlerdeki boşluklarda Gorgo başları betimlenmiştir. Oval bir çehreye sahip Gorgo'nun saçları iki yana doğru dalgalanmaktadır. Başın üzerinde bulunması gereken kanatların kabaca dış konturları yapılmış, tüyleri işlenmemiştir. Aynı durum çene altı yılan düğümleri için de söz konusudur. Diğer yüzde de aynı durum görülür. Ancak uçları spiral biçiminde sona eren saçlar ve yılan bağları daha itinalı işlenmiştir.

Lahdin atölyesi tartışmalıdır. Dokimeion mermeri kullanılmasına karşın, eser bu atölyede bitirilmemiştir. Girlandların uzunluğu Prokonnesos şemasını, pandantifsiz oluşu ise Ephesos şemasını hatırlatır. Ancak lahit, belirtildiği gibi Dokimeion'dan ithal edilen mermerle (yarı işli ya da kısmen işli) yapılmış veya bitirilmiştir. Fakat eser kaba biçimde ithal edilmiş olmalıdır: Mermer bölgeye getirilmiş, yerel üslupla bitirilmiştir. Girland Dokimeion atölyesini, Eros (kanatsız oluşu) ve Nike duruşları (giysi), tiyatro maskeleri, pandantifin olmayışı gibi farklılıklar yerel bir üslubu hatırlatır. Kaide bezemesi çok farklıdır. Aslında bu durum bile eserin fabrikasyon üretimden ne kadar ayrı olduğunu ve ne kadar özel olduğunu gösterir. Yarım bırakılmış bu eser, bize bir girlandlı lahdin nasıl bitirildiğini göstermesi açısından da önemlidir.

G.28'nin birebir benzeri yoktur. Ancak Mansel, Alanya'da bulunmuş ve İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne getirilmiş girlandlı bir lahit parçası, Antalya Müzesi A.16 envater numaralı eser (G.4) ve Kolossai'den getirilen iki eser ile benzerlik kurar[53]. Mansel, burada Pamphylia lahitleri olarak nitelenen grubu değerlendirir ve benzer özelliklerden bahseder. Özellikle pervaz bezemesi ile benzerlik kurar ve lahdin Pamphylia'da yapıldığını iddia eder[54]. Ancak söz konusu lahitler G.28'in

[53] Mansel-Akarca, **a.g.e.**, s.23: Alanya lahdi: res.70; Kolossai lahitleri: res.72-73.
[54] **A.e.**, s.24.

analojisi değildir. Fahri Işık, Eros'ları Denizli 52 ile Aphrodisias 53A lahitleriyle duruş açısından karşılaştırmış ve eserleri birbirine yakın görmüştür[55].

G.28'in benzerlik gösteren bir diğer eser de G.29'dur (Lev.XXXII, res.110) ve bugün Antalya Müzesi deposundadır. Parçada, G.28 ile aynı duruşa sahip bir Eros, meşe girlandının başlangıcı ve üstte G.28 ile aynı biçimde bir taenia görülür. G.28 gibi muhtemelen Dokimeion mermerinden yapılmıştır. Yine buradaki Eros'un da kanatsız oluşu belki de bölgesel bir üsluba işaret ediyor olmalıdır.

G.28 bölge atölyeleri için bir veri kaynağı olmasının yanı sıra benzerinin bulunmaması dolayısıyla ünik bir eserdir. Göz işçiliğinin yoğun olarak kullanılması, girlanddaki yoğun barok üslup ve genel işçilik özellikleri lahdi M.S. 3. yüzyılın başlarına tarihlememizi sağlar. G.29 da aynı yüzyılda yapılmış olmalıdır[56].

G.30, Prokonnesos mermerinden yapılmış, özel bir örnektir (Lev.XXXII, res.111). Bir lahdin uzun yüzüne aittir. Aşağıda değineceğim veriler ve ölçüleri eserin bir çocuk lahdi olduğunu düşündürmektedir. Korunagelen bölümde ortasında rozet bulunan bir meşe girlandı, kanatsız, çıplak Eros taşıyıcı ve girland boşluğunda bir çocuk büstü yer alır. Üst pervaz inci dizisi ile süslenmiştir. Eros'un başını çevreleyen taenia, pervaza doğru dalgalanmaktadır. Prokonnesos mermerinden yapılmış olan lahit, özensiz bir işçiliğe sahiptir. Meşe girlandı kabaca işlenmiş, fakat detaylıdır. Taşıyıcı figür çok zedelenmiştir. Ancak, duruşu ve kanatsız oluşu ile farklıdır. ¾ profilden gösterilmiş büst, genel görünüş itibariyle bir çocuğa aittir. Fakat çok zedelenmiştir ve yüz detayları seçilememektedir. Saçı anlaşıldığı kadarıyla kıvırcıktır. Girland boşluğunda büst bulunması olağandışı değildir. İtalya, Yunanistan, Yakındoğu ve Anadolu'da birçok lahitte hatta ostothekte karşımıza çıkar [57] . Ancak bu durum Pamphylia Bölgesi girlandlıları için sıradışıdır. Unutulmamalıdır ki bu eser özeldir ve fabrikasyon değildir. Bu bağlamda müşteri tercihine göre tamamlanmıştır. Saç işçiliği ve matkabın yoğun kullanımı eseri Antonin'ler dönemi sonlarına yerleştirmemize olanak sağlamaktadır.

Bir diğer çocuk lahdi Prokonnesos mermerinden yapılmıştır ve günümüzde Side Müzesi'nde korunur (Lev.XXXII, res.112-113). Kline kapağa sahip ünik bir

[55] Fahri Işık, **Anadolu Girlandlı Lahitleri**, Erzurum, Erzurum Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1975, s.80 vd.
[56] bkz: dn.53.
[57] Detaylı bilgi için bkz.: Koch 2001, s.88-284.

lahittir (G.31). Lahdin uzun yüzlerinde iki, kısa yüzlerinde bir girland yer alır. Ortada Eros, köşelerde boukranionlar taşıyıcıdır. Girland boşluklarında rozetler yer alır. Tekne altta düz bir kaideye sahiptir.

G.31'in ön yüzü kapağa ve girlandların işlenişine göre rahatlıkla saptanmaktadır. Ön yüzde girlandlar sarmaşık yapraklarından yapılmışken, diğer yüzlerde defne yaprakları tercih edilmiştir. Girlandlar, iri taneli üzüm salkımlarından sarkaçlara sahiptir. Eros'lar ayakta, sola doğru adım atar vaziyette, çıplak ve kanatlı betimlenmişlerdir (Lev.XXXIII, res.114). Saçları tepede topuz yapılmış, iki yana taranarak kulak hizasına indirilmiştir. Kanat işçiliği öncekilerden bir hayli farklıdır. Kısa tüyler yaprak formunda verilmiş, uzun tüyler ise en üstte büyük bir tüy ve ona paralel çizgilerle gösterilmiştir. Arka yüzdeki Eros kanat işçiliği itinasızdır. Köşe taşıyıcıları detaylı bir işçiliğe sahiptir (Lev.XXXIII, res.115). Baş üstünde üç sıra kıvırcık tüy bulunur. Taenialar, köşe taşıyıcılarına özel bir düğümle bağlanmışken, Eros'ların omuzlarına tutturulmuştur. Üstte tekneye paralel dalgalanan uçları iplikli taenialar, aşağıda girlanda dolanarak kaideye dik olarak sarkmaktadır. Bağlar, asimetrik yerleştirilmiştir. Kapak kline biçimindedir. Köşe başları yastıktan az yükseltilmiş olup, döşeğin ön yüzünde üç metop yer alır. Kline üzerinde sırt üstü uzanmış, giyimli üç-dört yaşlarında bir çocuk betimlenmiştir (Lev.XXXIII, res.116). Sağ elinde güvercin tutar. Sol kolunu dirsekten bükerek başının yanına çekmiş, elinde top bulunur. Çocuk, oval bir çehreye sahiptir. Saçları, dalgalı, ortadan ikiye ayrılmıştır ve omuzlara doğru inmektedir. Gözler kısık ve kapakları belirgindir. Burun geniş ve uzundur. Elmacık kemikleri çıkık ve şişkindir. Kalın dudaklar kapalıdır. Yüzde sakin bir ifade göze çarpar.

Lahit yerel üslupla bitirilmiştir. Özensiz ancak detaylıdır. Gölge-ışık oyunu yaratılmış, figürlerdeki kontrastla tekdüzelik giderilmiştir. İlk bakışta yine Ephesos şemasını hatırlatsa da, öncelikle mermer daha sonra ise girlandların pandantife sahip olması Prokonnesos'a işaret eder. Eros'ların kanat işçiliği, boukranion tüy işlenişi, taenialarn bağları[58] gibi bazı özellikler yerel bir atölyeye işaret eder. Koch, M.S. 2. yüzyılın sonlarına tarihlediği bu lahdin yerel bir atölyede bir çocuk için tasarlandığını

[58] Bu bağlar, Prokonnesos yarı işlisinden tamamlanmış G.20'yi anımsatmaktadır.

iddia eder[59]. Koch'un öngördüğü tarihi, aynı döneme tarihlenen bölge ostotheklerinin girland işlenişlerinde de görmekteyiz[60]. Bu verileri üslupla da desteklediğimizde lahit M.S. 2. yüzyılın sonuna yerleştirilebilir.

G.32 muhtemelen Prokonnesos şemasında yapılmış bir eserdir (Lev.XXXIV, res.117). Ancak mermerinin tespiti görsel olarak imkansızdır. Bir lahdin kısa yüzüne ait olduğu anlaşılan parçanın pervazı ve girland tipi Prokonnesos şemasında yapıldığını gösterir. Üslup çok kaba ve özensizdir. Girlandlar (meşe, üzüm salkımı sarkaç), taşıyıcı figülerin kanat işçiliği şematik ve gelişigüzeldir. Girland boşluğunda bulunan tiyatro maskesi bir hayli ilginçtir. Şematik işlenmiş figürün yüzünde büyük bir açıklık vardır. Sanki ağız boşluğunun olduğu bu bölüm sonradan kırılmış ya da daha oyulmuştur. Eserin üslubu M.S. 3. yüzyılı göstermektedir.

G.33, köşe taşıyıcısı boukranion'dur (Lev.XXXIV, res.118). Korunagelen bölümde bir tarafta defne yapraklarından, bir tarafta ise yaprak ve araya serpiştirilmiş cevizlerle yapılmış bir girlandın taşıyıcıya bağlantısı görülür. Taeneia özel bir düğümle bağlanmamıştır. Mermeri tam olarak belirlenemeyen eserin, taşıyıcı ve girland tipi bize Prokonnesos atölyesini anımsatmaktadır. Boukranionun baş üzeri tüyleri, içe içe geçmiş üç yuvarlak sıradan oluşur. Gözler büyük ve açıktır. Burun delikleri iri verilmiş, sanki sinirli bir biçimde nefes alıyor gibi gösterilmiştir. Girlandlarda yapraklar damarlarına kadar işlenerek detaylandırılmış, meyvelerle hareketlendirilmiştir. Eserin üslubu M.S. 2. yüzyılın sonlarını göstermektedir.

Bu grup içerisinde son olarak kendine özgü bir üsluba sahip olan, Dokimeion mermerinden yapılmış eserler değerlendirilecektir.

Attaleia'da bulunmuş olan G.34 uzun yüze aittir (Lev.XXXIV, res.119). Ortada, bir yunus üzerine basan, kanatlı, çıplak Eros taşıyıcıdır. Girland işçiliği çok farklıdır. Girlandlar, çeşitli meyveler, kozalaklar ve yabani otlardan yapılmıştır. Sarkaçları, iri taneli üzüm salkımları oluşturur. Meyveler, detaylı ve iri işlenmiştir. G.34, şimdiye kadar incelediğimiz eserler içinde en farklı işlenmiş girlanda sahiptir. Meşe girlandlarının kullanıldığı Dokimeion lahitlerinden farklıdır; ancak Dokimeion mermerinden üretilmiştir. Taşıyıcı figür Eros, Waelkens'in tiplemesinde tip 6'ya yani

[59] Gunram Koch, "Kinder-Sarkophage der römischen Kaiserzeit in Kleinasien", **Adalya XI**, 2008, s.171-172.
[60] Bkz.: Taner Korkut, **Girlanden-Ostotheken aus Kalkstein in Pamphylien und Kilikien**, Mainz, Philipp von Zabern, 2006, no.10, no.80 vb.

Geç Antonin'ler dönemine yerleşir[61]. Kaide bezemesi açısıdan da İzmir'de bulunan bir lahite benzer[62]. Ancak iki lahit üslup ve betimleri bakımından çok farklıdır. Kanımca, üslup ve yukarıda sunduğum kriterler değerlendirildiğinde lahit parçası M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine ait olmalıdır.

Aynı üslubu gösteren G.35, Side Müzesi'ndedir (Lev.XXXIV, res.120). Girland taşıyıcısı Eros ve omuzlarında taşıdığı girlandların bir kısmı korunagelmiştir. Eros, G.34'ün taşıyıcısı ile benzer poziyonda, bir yunus üzerinde durmaktadır. Girland tipi ve işçiliği G.34 ile aynı olan eser, M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine yerleştirilebilir.

Benzer örneklerin bölgede bulunduğunu gösteren bir diğer eser Side'dedir. G.36 katalog numaralı eser, girlanda ait bir parçadır (Lev.XXXV, res.121). Çeşitli meyveler, kozalaklar ve yabani otlardan oluşturulan girland, taenialarla kuvvetlice sıkılmıştır. Öğeler çok detaylıdır; taneler, yapraklar en ince damarlarına kadar işlenmiştir. Üslubun çok farklı olduğu G.36 ile G.34-35 tip açısından benzerdir ve aralarında çok fazla zaman farkı olmamalıdır.

Bölge girlandlı lahitleri içinde değerlendireceğimiz **5. grup**, bölgenin yerel kireçtaşından yapılmış girlandlı lahitleri kapsar. Şimdilik üç eserle temsil edilir. Pamphylia'nın heykeltıraşideki önemi ve eserleri göz önüne alındığında bu tip lahitlerin sayısı daha fazla olmalıdır.

Buluntu yeri belli olmamakla beraber Pamphylia'da ele geçirildiği saptanan G.37, 5 parçadır (Lev.XXXV, res.122-123). Tümlenmiş ve dört büyük parça haline getirilmiştir. Bu üç parçadan ikisi kısa yüze, diğer ikisi ise uzun yüze aittir. Korunagelen uzun yüz parçalarında iki girland, taşıyıcı öküz başları, iki girland boşluğu figürü görülür. Mevcut iki uzun yüze ait parçanın, girland tiplerinin farklı olmasından dolayı iki farklı tarafa ait olduğu kanısındayım. 1. parçada girland defne yapraklarıyla başlar, omuz bağlarından sonra meşe yaprakları, palamutlar ve kozalaklarla devam eder. Merkezini bir asma yaprağı örter ve buradan çıkan bir asma dalı iri taneli büyük bir üzüm salkımı ile son bulur. 2. parçada ise girland defne yapraklarıyla başlar, akanthus yapraklarıyla devam eder. İki girlandın öküz başlarına bağlanışı G.20 ve G.31'i hatırlatır. Boukranionların alın üstü tüyleri üçgen

[61] Waelkens, 1982, s.13.
[62] **A.e.**, s.28, no.31: M.S. 160.

biçimindedir ve iki yana doğru taranmıştır. Baş üstü tüyleri ise geriye doğru taralı dört sıra örgüden ibaretttir. Girland boşluklarında rozetler bulunur. Başa özel bir düğümle bağlanan taenialar, girlanda dolanarak kaideye dik sarkıtılmıştır. Uçlarında iplikler vardır. Girland kavsinin darlığı sebebiyle kısa yüz parçası olduğunu düşündüğüm eserde, merkezde meşe yaprakları, çeşitli çiçekler, asma yaprakları ve dallarından yapılmış bir girland yer alır. Girlandın merkezinde büyük bir asma yaprağı vardır. Sarkaç olarak iri taneli üzüm salkımı kullanılmıştır. Taenialar girlanda dolanıp, tıpkı uzun yüzlerde olduğu gibi kaideye dik sarkıtılmışlardır. Girland boşluğunda pervaza temas eden saçları iki yana doğru taranıp ışın huzmesi gibi savrulan Gorgo başı yer alır. Kaşları çatık, yanakları şişkin, gözleri tam açıktır. Diğer kısa yüzde köşe taşıyıcısı koç başı ve bir girland ile boşluk figürü korunagelmiştir. Girland defne yapraklarıyla başlar, zedelenmemiş diğer kısımlarda meşe yaprağı ve kozalak görülmektedir. Koç başı tipiktir. Başında özel bir düğüm yer alır. Yüz hatları ve boynuz detaylı verilmiştir. Girland boşluğunda rozet bulunur.

Lahit özenli, detaylı, canlı ve başarılı bir üsluba sahiptir. Sadece girland taşıyıcı figürlerinin kulakları doğal duruşundan abartılı gösterilmiştir. Girlandlar, detaylı ve bir hayli canlıdır. Yapraklar çeşitlendirilmiş, meyveler ve çiçeklerle detaylandırılarak tek düzeliğin önüne geçilmiştir. Girland öğelerinin derin işçiliğiyle gölge-ışık oyunu başarılı bir şekilde yansıtılmıştır.

G.38 ise Perge Batı Nekropolis 159 numaralı parselde kaçak kazı yapılmış bir tarlada ele geçirilmiş ve kazı deposuna alınmıştır (Lev.XXXVI, res.124). Eser, bir köşe girland taşıyıcısı olup, G.37 ile birebir benzerlik gösterir. Üslupta da benzerlikler görülür. Özellikle saç işlenişinde bu durum kendini belli eder.

G.37 ve G.38 hangi atölyeye ait lahitlerin taklidir ya da bu eserler taklit midir? Bu sorunun cevabı açıktır. G.37 ve dolayısıyla G.38, şema olarak Prokonnesos'un bölgede bitirilmiş lahitlerine işaret eder. Yani taklit değil bölgesel üretimdir. Ancak üslupta bir karmalıkda söz konusudur. İlk bakışta girlandların inceliği, sarkaçların büyüklüğü ve üst pervaz Prokonnesos şemasını hatırlatır. Girlanlarda defne oluşu ve taeniaların özel düğümleri de bunu gösterir. Ancak yine girland öğelerinde meşe ve kozalakların oluşu Dokimeion girlandlarını akla getirir. Tüm bu öğeler yerel üslupla bir araya getirilerek bu eserler yaratılmıştır.

Üslup haricinde tarihleme kriteri olarak bölge ostotheklerini incelemeliyiz. Taşıyıcıların saç şemaları M.S. 1. yüzyıldan beri kullanılan tiptedir ve bir geleneği yansıtır[63]. Aynı tip şemayı, bugün Antalya Müzesi'nde sergilenen M.S. 2. yüzyıla ait Perge tiyatrosu kabartmalarındaki hayvan başlarında ve yine aynı yüzyıla ait 2009 yılında Perge Batı Nekropolis'te in situ bulunan girlandlı bir ostothekte de görmekteyiz. Taenia işlenişi de farklıdır. Şeritlerin kenarları çizgilerle vurgulanmıştır. Bu geleneği de ostothekler de izlemekteyiz. Lahdin işçiliği (öğelerdeki yoğun barok üslup) M.S. 2. yüzyıl sonlarına işaret etmektedir.

G.39, Side'de bulunmuş[64], bir lahdin uzun yüzüne ait parçadır (Lev.XXXVI, res.125). Yerel kireçtaşından yapılmış eserin üzerinde girland, girland taşıyıcısı ve iki boşluk figürü korunagelmiştir. Girlandlar, meşe yapraklarından yapılmıştır. Taşıyıcı, yunus üzerine basan Eros'tur. Girland boşluklarında Gorgo başları betimlenmiştir.

Eser yerel bir üslupta, Dokimeion girlandlı şemasına öykünerek tamamlanmıştır. İthal lahit taklididir. Yunus üzerinde duran Eros'un vücudu cepheden, serbest bacak ve başı ¾ profilden gösterilmiştir. Gövde ve bacakların oransız olduğu görülür. Omzunda taşıdığı girlandın taeniaları yukarı doğru dalgalanarak doğallığın yitirilmesine sebep olmuştur. Girlandın meşe yaprakları derin kanallarla birbirlerinden ayrılmıştır. Pandantif yapılmamıştır. Gorgo'ların dalgalı saçları kabarık işlenerek yüzlerine göre ön plana çıkarılmıştır. Tüm bu figürlerde yerel bir atölyenin üslubu seçilmektedir. Örneğin Gorgo'lar, Eros ve taenialar, girlandın sarkaç taşımaması Dokimeion şemasından çok farklıdır. Eser, üslubundan ve kopya olmasından hareketle M.S. 2. yüzyılın sonu ile M.S. 3. yüzyılın başlarına yerleştirebiliriz[65].

Değerlendirdiğimiz 39 Pamphylia girlandlı lahdinin sadece üç tanesi yerel kireçtaşından yapılmış, diğerleri ise ithal edilmiştir. Lahitler, beş ana grup içinde sınıflandırılmıştır: Dokimeion üretimi lahitler (1. grup), Prokonnesos Üretimi lahitler

[63] bkz.: **A.e.**
[64] Arif Müfid Mansel-George Bean-Jale İnan, **Side Agorası ve Civarındaki Binalar. 1948 Yılı Kazılarına Dair Rapor. Die Agora von Side und die Benachbarten Bauten. Bericht über die Ausgrabungen im Jahre 1948**, Ankara, TTK, 1956, s.58, no.5, lev.XXXII, res.119.
[65] bkz.: **A.y.**

(2. grup), Prokonnesos mermerinden, Dokimeion şemasında üretilen lahitler (3. grup), mermerden yapılmış, belli bir atölye üretimine uymayan lahitler (4. grup); yerel üretim lahitler (5. grup).

	Lahit	**Tekne**	**Fragman**
1. Grup	1	3	15
2. Grup	-	1	2
3. Grup	-	-	5
4. Grup	2	-	7
5. Grup	-	-	3
Toplam	**3**	**4**	**32**

Tablo 1: Bölge girlandlı lahitlerinin durum istatistiği

Bölgede sayıca en fazla Dokimeion girlandlıları (19 adet) yer alır. Bunu 4. grup (9 adet) takip eder. 3. grup (5 adet) ise sayıca diğerlerinden sonra gelir. Tablo 1'den takip edilebileceği gibi, lahitler genelde parçalar halindedir. Burada seçilen eserler dışında çok sayıda, söz konusu gruplara dahil olan, ancak değerlendirmeye özel veriler katmayacak küçük parçalar kataloğa alınmamıştır. Bu bağlamda Pamphylia'da bu 39 eserden daha çok parça bulunur; ancak bunlar genel tabloyu etkilememektedir.

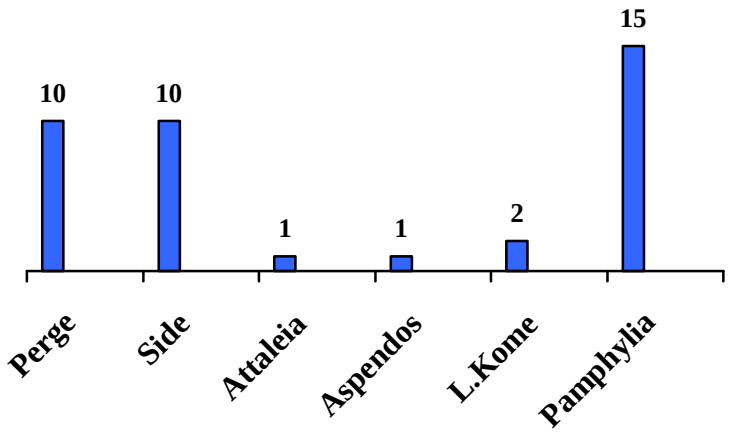

Tablo 2: Girlandlı lahitlerin buluntu yoğunluğu

Tablo 2'de görüldüğü gibi bölgede girlandlı lahitler en çok Perge ve Side'de bulunmuştur. Bunları Lyrboton Kome ve şimdilik birer örnekle Attaleia ve Aspendos takip etmektedir. Söz konusu lahitler içinde satın alma ya da zor alım yoluyla bölge müzelerine kazandırılan çok sayıda parça vardır ve bu eserlerin buluntu yerleri kesin olarak tespit edilememiştir. Bu bağlamda girlandlı lahitlerin bölge içindeki dağılımları sağlıklı bir biçimde yapılamamaktır.

Girlandlı lahitlerin Pamphylia'da mezar odalarına yerleştirildiğini söyleyebiliriz. Gerek bir mezar içinde in situ bulunmuş lahit (G.3) ve gerekse incelediğimiz birçok lahitte karşımıza çıkan belli bir yüzün vurgulanması bu durumu desteklemektedir.

Dokimeion ürünleri yukarıda detaylı bir şekilde anlatılan atölyenin tüm özelliklerini yansıtmaktadırlar. Fabrikasyonu çok iyi yansıtan bulgular olan lahitler ve lahit parçaları, sadece detaylarda farklılık gösterir. Ancak bazı detaylarda yerel üslubun izleri görülebilir. Aslında bu durum bir Dokimeion girlandlısının bölgeye nasıl geldiğine bağlıdır. Muhtemelen kara yoluyla Pamphylia'ya gelen Dokimeion ürünleri diğer atölyelerle boy ölçüşmek için eserlerini büyük oranda bitirip satıyordu. Ya da Pamphylia'da küçük bir atölyesi bulunuyordu. Lahitlerin bölgeye ufak detaylar haricinde bitirilerek gönderildiğini düşünürsek (örneğin, maskelerin ağızları dolu, figürlerin kırılmasını engellemek için tam plastik hale getirmeden yollamak, girlandların matkapla kabaca detaylarını yapmak gibi) kanat işçiliği, saç işçiliği gibi özelliklerin bölgede bitirildiğini var sayabiliriz. Pamphylia'daki ikinci grubu oluşturan Prokonnesos tam işlileri de atölyelerinin yarı işlilerinden tamamlanmıştır. Girlandlar şemaya uygun ince ve narindir. Farklı yapraklardan yapılmış olup, sarkaçları daha iridir. Taşıyıcılarda Nike, Eros düzenlemesine ek olarak boukranionlar kullanılmıştır. Girland boşluk figürleri çeşitlilik gösterebilir (aslan başı vs). Prokonnesos mermerinden, Dokimeion şemasının taklit edildiği lahitler ise bölgesel üslubu yansıtmaları, müşteri tercihini göstermeleri açısından farklı ve önemlidir. IV. grup lahitler de büyük atölyelerin izlerine rastlanmamıştır. G.28 özellikle bölge atölyeleri ve lahit yapımı (bkz. 3. bölüm) önemli veriler sunmaktadır. Bu lahitler içinde özel olarak sipariş edilmiş çocuk lahitleri ön plana çıkmaktadır. Yine bu lahitlerde yerel üslup ve taklitçilik görülmektedir. Prokonnesos mermerinden olup, yerel öğeler ile ithal lahitlerin özelliklerini bir arada kullanıldığı

ve belki de karma bir üslup yaratıldığı anlaşılmaktadır. Bölgede bulunan yerel kireçtaşından yapılan üç eserse (G.37-39) özenli işçiliğiye yerel üretimi ve ithal şemaların ne şekilde taklit edildiğini göstermesi açısından önemlidir.

Sadece iki örnekte (G.3 ve G.31) lahitler kapaklarıyla bulunmuştur. Bu bağlamda in situ olan G.3'ün kapağı kendi atölyesi yani Dokimeion kapaklarını en iyi yansıtan örnektir. Kapak, tipik beşik çatı biçimindedir. Palmet akroterli, kadın başı ve aslan başı biçiminde antefikslere sahiptir. Bilindiği üzere Prokonnesos lahitlerinin de kapakları beşik çatılıdır. Yarı işli lahitlerde bu kapakların formları incelenmişti. Bu bağlamda Prokonnesos'un girlandlı lahitlerinin kapakları da yarı işlilerinki gibi olmalıdır. Sadece bir eserin (G.31) kapağı klinedir. Bu özel sipariş bir lahittir ve istisnadır. Girlandlı lahitler istisnalar haricinde her zaman beşik çatı biçimli kapaklara sahiptirler.

Tüm girlandlı lahitler bir arada düşünüldüğünde Pamphylia sanatı için büyük bir çeşitlilik ortaya koyarlar. Meşe, defne, akanthus yaprakları, asmalar, kozalaklar, meyvelerle hareketlendirilen girlandlar, taşıyıcılar, boşluk figürleriyle yaratılan kontrastlar, ağır kaide bezemeleri gibi sanatsal özellikleriyle bölgenin ve ithal edildikleri yörelerin M.S. 2. yüzyıldan 3. yüzyıl başlarına kadar süre giden sanatı hakkında önemli veriler sunarlar.

2.1.2. FİGÜRLÜ FRİZLİ

Lahit tipleri içinde görsel olarak en etkileyicilerinden biri olan figürlü frizli lahitler Anadolu'da çok yaygındır. Pamphylia'da üzerlerinde Eros, Dionysos, Amazonomakhia, Akhilleus, Hippolytos, Meleagros, Troia önünde savaş, av gibi mitolojik ve gündelik hayattan sahneler betimlenen çok sayıda figürlü frizli lahit yer alır. Bölgede iki ana grup tespit edilmiştir:

1. grup: Dokimeion atölyesinin ürettiği lahitler

2. grup: Attika atölyesinin ürettiği lahitler

Pamphylia'da figürlü frizlilerin **1.grubunu**, Dokimeion atölyesinin üretimleri oluşturur. Bunlar arasında Eros, Dionysos, Amazonomakhia ve av sahneli lahitler bulunur. Dokimeion atölyesi içinde değerlendireceğimiz ilk lahit grubu **Eros** betimlilerdir.

Söz konusu lahitlerden ilki (F.1), Side Doğu Mausoleion'da bulunmuştur (Lev.XXXVI, res.126; Lev.XXXVII, res.128-129). Köşelerde Nike'ler tarafından sınırlandırılan friz içerisinde Eros'ların komosu betimlenmiştir. Nike'ler cepheden ve ayakta tasvir edilmiştir. Kaide üzerine basan zafer tanrıçaları bir göğsü açıkta bırakan bol kıvrımlı elbise giyerler. Bacaklarının biri daha ileridedir ve bacağın üzerinde derin bir yırtmaç bulunur. Bir kollarını omuza paralel uzatmış, dirsekten bükerek havaya kaldırmışlardır. Bu ellerinde bir meşe çelengi yer alır. Diğer ellerinde ise palmiye dalı tutarlar. Saçlar, ortadan ikiye ayrılmış, kabarık bukleleler halinde üstte topuz içine sokulmuştur. Birbirlerinin ayna tersi olarak yerleştirilmiş Nike'lerin kanat işçilikleri girlandlı lahitler de gördüklerimiz gibidir. Kısa tüyler birbirinin üstüne binen yuvarlaklar, uzun tüyler ise paralel çizgilerle gösterilmiştir. Bu tip Nike figürleri girlandlı lahitlerde de kullanılmıştır. Ancak, en önemli fark bir ellerinde çelenk taşımamalarıdır. Figürlerin alınıp, ufak tefek değişimlerle benzer bir biçimde kullanıldığına ve bunun belki de bir geçiş dönemi olduğuna tanık oluyoruz. Girlandlı lahitlerdeki benzer Nike'leri Waelkens, 10. tipi içine yerleştirir[66].

Lahdin ön yüzü, figürlerin diğer taraftakilere oranla daha yüksek kabartma olmasından hareketle belirlenmiştir. Nike'lerin sınırlandırdığı alanda 5 Eros figürü yer alır. Bunlardan figür 2 ve 3 bir grup oluşturmaktadır. Tüm figürler ayaktadır. Soldan sağa doğru hareket eden Eros (fg.1) profilden gösterilmiştir (Lev.XXXVIII, res.130). Kollarını iki yana açmış figür, içkinin ve dolayısıyla sarhoşluğun getirdiği zevk ile sanki dans etmektedir. Kollarının biri yukarıda biri aşağıdadır ve bir çelenk omuzlarının ve kollarının üzerine dolanmıştır. Sağ eliyle çelengi tutar, sol elinde ise meşale yer alır. Sol omzunda manto bulunur. Tipik Eros ikonografisiyle verilen tip, diğer uzun yüzde (fg.7) ve yine Pamphylia'da bulunmuş olan iki Dokimeion atölyesi ürünü F2.'de ve Torre Nova tipi bir çocuk lahdi[67] olan TN.2'de de karşımıza çıkar. Yine Richmond'da sergilenen Torre Nova tipi bir lahitte benzer bir figür görülmektedir (Lev.XXXVIII, res.132-133)[68]. Figürün hareket biçimi ufak tefek farklılıklarla-bunlar taşıdıkları atribülerdedir-Attika tipi Eroslu lahitlerde de

[66] Waelkens, 1982, s.11, res.8., no.9, bu grup içinde Denizli'den bir girlandlı lahit ve Afyon'dan iki figürlü frizli lahdi örnek göstermektedir.
[67] Taner Korkut, "Niobe-Medea Trajedisi? Pamphylia Lahdi Üzerinde İşlenen Frizin İkonografisine Yeni Bir Bakış", **Adalya VIII**, 2004, s.193 vd., res.1-4.
[68] Waelkens, 1982, s.53, no.10, lev.15, res.1-4.

görülmektedir. Atina Milli Müzesi'nde[69] sergilenen lahdin ön yüzündeki iki figür buna örnektir. Figür 1, tombul bir vücuda sahiptir. Atribüleri detaylı işlenmiştir. Sağ elinde aşağıya doğru tuttuğu meşalenin alevi, harekete ve rüzgara bağlı olarak şekil almıştır. Çelenk üzerindeki yaprakların dış konturları belirtilmiştir. Saçlar, bukleler halinde, kulakları örtecek biçimde uzundur. Ortada iki yandan ayrılan saçlar, yukarıda küçük bir topuz içinde toplanmıştır. Saçlar meşe yapraklarından yapılmış bir taçla süslüdür. Eros'un yüzünde sarhoşluğun getirdiği mest hali başarılı biçimde yansıtılmıştır. Figür 2 ve 3 bir grup oluşturmaktadır (Lev.XXXVIII, res.131). Tipik ikonografyaları ile verilmiş figürler soldan sağa doğru hareket etmektedir. Figür 2 önünde sarhoşluktan ayakta duramayan Eros'u (fg.3) koltuk altlarından tutmaktadır. Figür 3'ün havada olan sol elinde açık bir çelenk yer alır. Sağ eli ise kendinden geçmenin verdiği hareketle aşağıya sarkmaktadır. Kanatsızdır. Ancak bu durum işçilikle açıklanmalıdır. Dokimeion Eros'ları hep kanatlı yapılırken, Attika Eros'ları kanatsızdır[70]. Bu bilgiye rağmen bence bu durum frizdeki boşluğun yetersiz oluşu ve kanat yapılırsa motifin oranlarının bozulacağından duyulan endişe sebebinden kaynaklanmamıştır. Bu tip figürler Eroslu lahit ikonografisinde tipiktir. F.1'in kısa yüzlerinden birinde (fg.16), TN.2'nin uzun yüzünün merkezinde, Richmond lahdinin bir uzun bir kısa yüzünde karşımıza çıkar. Örnekler çoğaltılabilir. Bu tipik taşıma motifi Attika tipi lahitlerde de sıklıkla görülür. İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde ve Atina Milli Müzesi'nde sergilenen lahitlerde karşımıza çıkar (Lev.XXXIX, res.134)[71]. Burada atölyelerin farklılığı haricinde söz konusu gruplarda atribü ve yön farkları mevcuttur.

Merkez figürleri natüralisttirler ve detaylı betimlenmişlerdir. Saçlar, tıpkı figür 1'deki gibidir, fakat taç yoktur. Figür 4, cepheden tasvir edilmiş olup, başı figür 2 ve 3'e dönüktür. Sağ kolunu ileri uzatıp, sol kolundaki sepetten aldığı üzümleri karşısındakilere uzatmaktadır. Bu figür ve varyasyonlarına Dokimeion atölyesinin lahitlerinde sıklıkla rastlıyoruz. Karşısındakine üzüm uzatma motifi F.2'de, üzüm sepeti taşıyıp karşısındaki figürün çelengini tutma varyasyonu Richmond lahdinin bir

[69] Sabine Rogge, "Tektonik und Ornamentik attischer Sarkophage. Studien zur Chronologie dieser Denkmalergattung", **Graberkunst der römischer Kaiserzeit**, ed. G. Koch, Mainz, Philipp von Zabern, 1993, lev.51.
[70] Attika lahitlerin genel üslup özellikleri için bkz.: Koch, 2001, s.240-262.
[71] İ.A.M.: Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, res. 455; A.M.M.: Rogge, **a.g.e.**, a.y.

uzun yüzünde, F.1'in diğer uzun yüzünde (fg.11) karşımıza çıkmaktadır. Figür 4'ün saç tipi incelediğimiz Eros'lardan farklıdır. Saçlar, kabarık buklelerle yapılmış olup, iki yana doğru taralıdır ve kulakları açıkta bırakır. Figür 5, 4'ün varyantıdır. Aynı yönde cepheden verilmiş Eros, karşısındakinin sepetinden üzüm almaktadır. Saçı figür 1, 2 ve 3'e benzer. Bu iki Eros'un arasında sağ profilden gösterilmiş, arka ayakları üzerine oturmuş başını kaldırarak figür 4'e bakan bir köpek bulunur. Lahdin ön yüzündeki Eros'ların kanat işçiliği Nike'lerde bahsettiğimiz gibi tipiktir. Figür 1-3'ün kanatları kapalı, figür 4 ve 5'in kanatları açıktır.

Diğer uzun yüzde 6 figürden oluşan bir komos betimlenmiştir. Merkezde ikili bir grup yer alır (fg.8-9). Soldan sağa doğru hareket eden figürlerin hepsi ayakta ve mantoları haricinde çıplaktır. Figür 6, sağ profilden ve sağ ayağını ileriye atar pozisyonda betimlenmiştir. Sağ elinde asa gibi taşıdığı bir çelenk, sol elinde ise aşağıya dönük bir meşale yer alır. Benzer figürleri yine Richmond lahdinin uzun yüzlerinde görmekteyiz. Eros tipik ikonografisinde betimlenmiştir. Tombul ve kanatlıdır. Saç spiral bukleler halinde iki yana taranmış, kulakları örtmektedir. Alın üzerinde bir topuz yapılmıştır. Atribüleri detaylı ve natüralist işlenmiştir. Sağında diğer uzun yüzdeki (fg.1) ile aynı tipte bir Eros (fg.7) tasvir edilmiştir. Merkezde vücutları cepheden gösterilmiş, birinin başı sola (fg.8), diğerinin ki sağa (fg.9) dönük, birbirine sarılmış iki Eros yer alır (Lev.XXXIX, res.135). Fg.8 sağ elinde krater taşırken, fg.9 sol elinde asma çelengi tutar. İki figürün ortasında yerde bir çelenk asılıdır. Bunun benzeri bir grup F.1'in 1. kısa yüzünde (fg.12-13), yine Richmond lahdinin bir uzun yüzünde merkezde, F.2'nin uzun yüz merkezinde ve Attika üretimi olan Atina Milli Müzesi'ndeki lahdin uzun yüz merkezinde görülür (Lev.XXXIX, res.136). Şema aynı olup, ellerindeki ve yerdeki objelerin çeşitlendiğini görmekteyiz. Figürler hareketlerine uygun olarak doğal betimlenmişlerdir. Sarhoşluğun getirdiği uyuşmayla kendilerinden geçmek üzeredirler. Figür 8, muhtemelen bir nebris giyer, figür 9 ise bir çelenk takmıştır. Sağ profilden gösterilmiş figür 10, iki eliyle açık çelenk taşımaktadır. Figür 11 cepheden tasvir edilmiştir. Başı sola dönük olan Eros, figür 10'un taşıdığı çelengin ucunu sağ eliyle tutar. Sol elinde ise meyve sepeti bulunur. Bu tipin benzeri de diğer uzun yüzde yer alan figür 4'tür.

Lahdin 1. kısa yüzünde (Lev.XXXVII, res.128), 2. uzun yüzde olduğu gibi birbirine dayanmış iki Eros (fg.12-13) yer alır. Bu grupta soldakinin elinde bir asa vardır. İkonografi benzerdir. Figür 12 nebris giyer, 13 ise tamamen çıplaktır. Diğer kısa yüzde (Lev.XXXVII, res.129) ise ön yüzde benzeri olan ikili bir grup yer alır: Önündeki sarhoş Eros'u taşıyan, bir başka Eros (fg.14-15). İki grup birbirinin neredeyse aynısıdır. Sarhoş olan Eros'un atribüsü, figürlerin duruşu, saç tipi, öndekinin kanatsız olması, üslup özellikleri aynı ustayı ya da bir ustanın denetliği bir işçi grubunu işaret etmektedir.

Lahit, akroterli beşik çatı biçiminde bir kapakla örtülmüştür. Akroterler, palmet bezemeli olup, asma filizleriyle tarafından birleştirilmiştir. Kapak, beş tegulae, dört imbrikes, aslan başı şeklinde antefikslerle süslüdür. Geison ve kapağın kaidesi palmet dizisi ile bezenmiştir. Kapağın uzun kenarını da bir palmet dizisi dolanır. Bir alınlıkta Gorgo başı, diğerinde ise kalkan motifi mevcuttur. Kapağın kısa yüzlerinde bir, uzun yüzlerinde iki kaldırma çıkıntısı bulunur.

Lahit, iyi ve detaylı bir işçiliğe sahiptir. Kas işçiliği başarılıdır; vücutlar basık, ancak oranlıdır. Figürlerin üst pervaza taştığı görülmektedir. Atribülerin ince detayları dahi belirtilmiştir. Friz, köşelerde Nike'lerce sınırlandırılmış ve kapalı bir kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyon içinde 15 Eros figürü tüm ikonografileriyle tasvir edilmiştir. Kapalı bir örgü olmasına rağmen aslında takip edilebilir açık bir anlatım vardır. Dört yüzdeki figürler aynı alayda hareket ediyor gibi bir hava yaratılmıştır. Ancak figür gruplarının tekrarı anlatımı durağanlaştırmıştır. Yine de bu durum, aynı friz içinde yer alan figürlerin farklı yönlere hareketi, atribülerinin çeşitliliği, kollarının hareketleriyle durağanlığı aşıp, kontrastın başarılı bir şekilde verilmesi ile aşılmıştır. Aynı zamanda gölge-ışık oyunu, alçak kabartma yüksek kabartma karşıtlığı gibi önemli noktalar da atlanmamıştır. Figürlerin ifadeleri çok başarılı yansıtılmıştır. Natüralist bir tarz yansıtan sarhoşluğun verdiği keyif hali, zevk, kendinden geçme, mutluluk gibi ifadeler lahdin dört yanındaki figürlerde görülür.

F.1, bazı bilim insanlarınca değerlendirilmiştir. Wiegartz, lahdi M.S. 160-170 yılları arasına tarihlemektedir. Bezemeden yola çıkarak 13 eserden oluşan bir liste

yapmıştır ve hepsini aşağı yukarı aynı yıllara tarihlemiştir[72]. Mansel, lahdi üslup ve işlenişine göre M.S. 2. yüzyıl sonuna yerleştirmektedir[73]. Bölgedeki lahitler içerisindeki en erken eserlerden biridir. Analojisi ise hemen hemen aynı bezeme ve benzer bir üsluba sahip olan F.2, 3 ve 4'tür.

Lahdi tarihlendirmeye öncelikle daha önce girlandlı lahitler grubu içinde değerlendirdiğimiz ve M.S. 2. yüzyılın ortalarına yerleştirdiğimiz G.18 ile başlamalıyız (Lev.XXV, res.86). G.18'de yumurta çanağının açılmaya başladığını, ara motifin ise henüz ayrılmadığını, tam bir kabartma haline gelmediğini görmüştük. Burada da benzer bir durum söz konusudur. Ancak F.1'de ok uçlarının belirginleştiğini ve çanağın çok az genişlediğini görmekteyiz. F.1, muhtemelen G.18'den biraz daha sonra yapılmıştır. Bundan sonra F.1'le paralel olan F.2, 3 ve 4 gelmektedir. M.S. 160 yıllarına tarihlenen Richmond lahdi (Lev.XXXVIII,res.132-133), F.1'e figür tipi açısından benzer. Daha da ileri tarihlere baktığımız zaman bir üst sınır yakalayabiliriz. Sütunlu lahitlerin M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenenlerindeki bezemelerde okun artık plastikleştiğini görmekteyiz. Söz konusu lahitlerle paralel olan bir başka Eroslu lahde ise aşağıda değineceğiz. Böylece lahdimiz için M.S. 170'leri bir üst sınır olarak görebiliriz. Bir başka veri de Waelkens'in Nike tiplemesinden elde edilmektedir. M.S.161-180 yılları arasına tarihlediği tip son girlandlı lahit gruplarına aittir[74]. Burada frizli bir lahide bu motifin aktarıldığı düşünülürse, lahit için alt tarih M.S.161 olarak verilebilir. Kanımca F.1, Wiegartz ve Mansel'in de öngördüğü M.S. 160-170'li yıllara tarihlenmelidir.

Side'de gün ışığına çıkarılmış F.2, bir lahdin uzun yüzüne aittir (Lev.XL, res.137). Üst pervazdaki yumurta-ok dizisi ve kaidedeki Lesbos kymationu ile sınırlandırılan friz alanında kayalıklar üzerinde 6 figürlü bir Eros alayı tasvir edilmiştir. Solda, profilden verilmiş sağa doğru hareket eden, çelenk taşıyan Eros (fg.1), karşısında, sağa dönük, sol elinde tuttuğu sepetten aldığı üzümü figür 1'e uzatan Eros (fg.2) yer alır. Merkezde ise ikili bir grup betimlenmiştir. Eroslu lahitler için tipik olan figürler görülür. Birbirine sarılmış figürlerden biri elinde içki kabı (fg.3) tutmaktadır, diğerinin atribüsü korunagelmemiştir (fg.4). Tipik olarak başları,

[72] Wiegartz, 1965a, s.35.
[73] Arif Müfid Mansel, **Side. 1947-1966 Yılları Kazıları ve Araştırmalarının Sonuçları**, Ankara, TTK, 1978, s.293-294.
[74] Waelkens, 1982, s.11, res.8.

arkalarındaki sahneye doğru çevrilmiştir. Yine diğer lahitlerde gördüğümüz gibi sadece figür 4 kanatlıdır. Grubun sağında, sola doğru hareket eden iki Eros bulunur. Sola doğru hareket eden, vücudu ¾ profilden verilmiş, başı geriye dönük sol profilden gösterilmiş kanatlı figür 5, kymbala çalar. Figür 4 ile 5 arasında ters dönmüş bir meşale tasvir edilmiştir. Lahdin son figürü olan sağ profilden betimlenen kanatlı Eros (fg.6) flüt çalmaktadır. Son iki figür arasında ve figür 6'nın önünde ağaç bulunur.

Figürler, Eroslu lahitlerde F.1'i incelerken gördüğümüz tiplerden farklı değildir (fg.1-4). Figür 3-4, F.1'in bir uzun ve bir kısa yüzünde betimlenmiştir. Yine figür 1 ve 2'nin benzerlerine F.1 ve birçok Eros'lu lahitte rastlamaktayız. Müzik yapan Eros'lar (fg.5-6) bölgedeki tek tüm Dokimeion Eroslu lahdi F.1'de bulunmaz; ancak tipiktir. Pamphylia'da bir başka Dokimeion Eroslu lahdinde (F.4) ve Attika tipi Eroslu lahitte (F.21) karşımıza çıkar. Dokimeion örneklerinden Richmond lahdinde (Lev.XXXVIII,res.132-133)[75] ve Attika atölyesi üretimi Ostia lahdi[76] gibi eserlerde müzisyen Eroslar görülür. Başka atölyelerin ürünlerinde veya Dionysiak alay gibi başka sahneleri konu eden lahitlerde de bu tip figürlerle karşılaşılır.

Ölçüleri açısından bu altı Eros dışında iki köşe figürü ile sınırlandırıldığını düşündüğüm F.2, kapalı ancak akıcı bir kompozisyona sahiptir. Figürlerin farklı yönlere dönüşleri, bazılarında vücut ve başların da değişik yönlerde oluşu monotonluğu gidermiştir. Lahit, iyi işli olup, çok detaylıdır. Vücut oranları, kas geçişleri başarılıdır. Eros'ların saçları ortadan ikiye ayrılmış olup, uzun kıvırcık lüleler kulakları örtmektedir. Saçlar, alın üzerinde topuz yapılmıştır. Figür 2 ve 6'da ise topuz görülmez. Aynı zamanda figür 2'nin saçları kısa ve kulakları örtmemektedir. Kanat işçiliği de bölgedeki gerek girlandlı lahitler (Eros-Nike) ve gerekse frizli lahitlerden farklıdır. Kısa tüyler, iç içe geçmiş yaprak formundadır. Uzun tüyler birbirine paralel çizgilerle verilmiş, içleri çizgilerle detaylandırılmıştır. Eserin bu özelliği ile yerel bir üsluba işaret ettiğini söyleyebiliriz. Figürlerin ruh halleri, yüzlerine yansıtılmıştır; sarhoşluğun getirdiği dingin, mayhoş yüz ifadeleri bir hayli doğaldır.

[75] Bkz.: dn 68.
[76] Koch, 2001, s.149, res.61.

F.2'yi karşılaştırabileceğimiz eser, F.1 lahdidir. Figürlerin tipolojik açıdan benzer olduğu bu eser, üslup açısından farklıdır. F.2'de göze çarpan en önemli özellik figürlerin üst pervaza daha fazla temas etmesi ve birbirlerine yaklaşmalarıdır. F.1 ile üst pervaz bezemesi karşılaştırıldığında iki yumurta-ok silmesinin de birbirine benzer olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda F.2 lahdi, M.S. 160-170'li yıllara tarihlenebilir.

F.3, sadece üst pervazın bir kısmı ve bir Eros figürünün başının korunageldiği parçadır (Lev.XL, res.138). Kanatlı Eros, sağ profilden tasvir edilmiştir. Saçı üstte ince bukleler halinde geriye doğru taranmış, altta boyna kadar inen, yüze doğru kısalan üç dikey örgüye sahiptir. Bezeme F.1 ve F.2'ye yakındır. Wiegartz, bu parça için M.S. 150-155 yıllarını vermektedir[77]. Ancak yumurta ok dizisi ara elemanının biraz daha belirginleşmesi F.3'ün diğer ikisine nazaran daha ileriye ait olabileceğini düşündürür. Bu bağlamda söz konusu parçayı M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine yerleştirmek eldeki veriler ışığında mümkün görünmektedir.

Antalya Müzesi'nde bulunan F.4, müzik yapan bir Eros'un korunageldiği parçadır (Lev.XL, res.139). Yumurta ok dizisi ile bezenmiş, üst pervaza taşan Eros profilden gösterilmiştir. Vücudu sağ profilden verilen, sol omzundan sarkıttığı mantosu dışında çıplak, ayakta duran kanatlı Eros, tıpkı F.2'deki figür 5 gibi kymbala çalmaktadır. Başı geriye çevrilmiş, arkadaki sahneye bakan Eros'un saç işçiliği diğer eserlerdeki gibi tipiktir. Parçadan anlaşıldığına göre lahit iyi ve detaylı bir işçiliğe sahiptir. Vücut-baş oranı başarısız, ancak kas işçiliği yumuşaktır. İfade ise son derece doğaldır. F.1-3 ile paralel olan lahdin bezemesinde ara eleman ok motifi artık belirginleşmiştir. Bu bağlamda eserin diğerlerinden biraz daha geç olma olasılığı akla gelmektedir. Wiegartz bu eseri M.S. 155-165 yıllarında tarihler[78]. F.4 için M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği uygun gözükmektedir.

F.1-4'e paralel bir başka parça Attaleia'da gün ışığına çıkarılmıştır (F.5). Başı ve bacakları kırık ve eksik olan Eros'un vücudu cepheden gösterilmiştir (Lev.XLI, res.140). Sol elinde bir meyve sepeti tutarken, sağ elini ileriye uzatmaktadır. Arkasında bir başka figüre ait kol gözükmektedir. Figür tipiktir. Pamphylia lahitleri içinde F.1'in uzun yüzlerinde ve F.2'de karşımıza çıkmaktadır. F.5'i tarihlemek için

[77] Wiegartz, 1965a, s.39.
[78] **A.e.**, s.39.

elimizde çok fazla kriter yoktur. Ancak figür benzerliği açısından karşılaştırdığımız örneklerle aynı döneme yani M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine ait olmalıdır.

F.6, Dokimeion Eros'lular içinde en geç eserdir. Korunagelen parçada, ayakta, sağ profilden verilmiş, kanatsız bir Eros görülmektedir (Lev.XLI, res.141). Bir hayli tahrip olmuş Eros'un sol kolu ile içinde muhtemelen bir nesnenin olduğu mantosunu desteklemektedir. Figürün solunda zil çalan bir figüre ait el mevcuttur. Yumurta ok dizisindeki ara motif daraltılmış, kuyruk kısmı üçgenleştirilmiştir. Ara motif, üst üste yerleştirilmiş iki ok ucuna benzemektedir. Bu tip, sütunlu lahitlerde de görülür. Ancak bölgedeki frizli lahitlerde ilk defa karşımıza çıkmaktadır. Wiergartz'ın M.S. 165-170'e tarihlediği[79] F.6 bu bağlamda M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği içinde F.1-5'den biraz daha geç bir tarihe ait olmalıdır.

Dokimeion frizli lahitleri içinde inceleyeceğimiz lahit, Dionysios ve dünyasından figürlerin bulunduğu eserdir. F.7, Side Müzesi'nde sergilenen muhtemelen bir çocuk lahdinin uzun yüzüne ait parçadır (Lev.XLI, res.142). Eser içbükey profilli düz silmelerle süslenmiştir. Friz alanında çok zedelenmiş ve tahrip olmuş dört figür bulunur. En solda üstte bir keçi toynağı yer alır. Merkezde profilden gösterilmiş, dizlerinin üzerine eğilerek oturan bir figür, bunun iki yanında ise nebrisli figürler yer alır. Figürlerin benzerleri ve lahdin analojisi yapılamamaktadır. Ölçüleri itibariyle bir çocuk lahdi olduğu düşünüldüğünde ünik bir eser olduğunu söyleyebiliriz. Üst pervazın bezemesiz oluşu, figürlerin buraya temas etmemesi, figür aralıklarının açık olması gibi etkenler lahdin M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreği içinde değerlendirilmesinin yerinde olacağını düşündürmektedir[80].

Pamphylia Dokimeion figürlü frizli lahitleri içinde sayıca en çok lahit Amazonamakhia betimli gruptur.

2003 yılı Batı Nekropolis kazısında M.9 oda 2'de gün ışığına çıkarılan lahit (F.8), bölgedeki diğer atölyelerin üretimleri de dahil olmak üzere Amazonomakhia betimli tek tüm eserdir (Lev.XLII, res.143; pl.1). Lahdin uzun yüzünde, altta, iki yana hareket eden, karışık varlıkların tasvir edildiği friz yer alır. Üç at baş ve gövdeli, bir boğa baş ve gövdeli ve bir grifon baş ve gövdeli toplam beş karışık yaratık sıralanmıştır. Hepsi çatal kuyrukludur. Asıl frizde ise kapalı bir kompozisyon

[79] **A.y.**
[80] Dokimeion üslup özellikleri için bkz.: Koch, 2001, s.163-173.

içinde Amazonomakhia sahnesi bulunur. İki köşede cepheden verilmiş, miğfer, zırh, kılıç ve oklukla donatılmış tropheionlar vardır. Tropheionların altında elleri arkadan bağlı, diz üstü yere çömelmiş personifikasyonlar görülmektedir. Köşe figürleri arasında iki atlı Amazon, yerde yatan ölü Amazon ve ayakta Yunan savaşçısından ibaret iki grup tasvir edilmiştir. Amazon figürleri kolları açıkta bırakan bir elbise giyerler. Başlarında miğfer, ellerinde yarımdaire biçimli kalkan ve mızrak ya da çifte balta taşımaktadırlar. İkinci kadın savaşçının altında yerde boylu boyunca uzanmış ölü bir Amazon mevcuttur. Yunan savaşçıları, göğüs altında Herakles düğümü bulunan tek şeritli deri bir zırh giymektedir. Kendini korumak için havaya kaldırdıkları sol ellerinde kalkan, sağ ellerinde ise muhtemelen kılıç taşırlar. Lahdin bir kısa yüzünde kalkan ve birbirini kesen kılıçlar, arka yüzünde ise antitetik grifonlar bulunur.

Lahit, akroterli beşik çatı biçiminde bir kapağa sahiptir. Akroterler, palmet motiflidir. Kapak, beş tegulae, dört imbrikesli olup, aslan başı şeklinde antefikslerle süslüdür. Kapağın kaidesi düz silmelidir. Alınlıklarda kalkanlar yer alır. Kapağın kısa yüzlerinde bir, uzun yüzlerinde iki kaldırma çıkıntısı bulunur.

Lahdin kompoziyonu birbirini tekrar eder nitelikte aynı iki sahneden oluşur. İyi işçilik gösteren ve detayların verilmesiyle canlılık kazandırılmış figürler birbiri ile kesişmemektedir. Figür oranları başarısızdır. Yunan savaşçıları ile atlı Amazon figürleri aynı ölçülerde verilmiştir. Ancak bu bilerek yapılmış bir uygulamadır. Muhtemelen Yunan savaşçılarının devasa verilmesi onların Amazonlardan üstün olduğunu vurgulamaktadır. Lahit bir hayli detaylı işlenmiştir. Amazonların kalkanlarında yer alan bitkisel bezemeler, atlarının eğerleri, yelelerin ince detayına kadar işlenmesi, Yunan savaşçılarının zırh detayları, tropheionların ayrıntılı işçiliği bunu göstermektedir. Lahde karşıdan bakıldığında komposizyonun durağan ve birbirini tekrar eder nitelikte olduğu görülür. Sahne, figürlerin silahlarıyla çeşitlendirilmiş olmasına rağmen yerde yatan ölü Amazon betimlerine kadar aynı iki grup bunu göstermektedir. Hareketlendirmek için aynı grup içindeki atlı Amazon figürlerinin yerleri dahi değiştirilmemiştir. Alt frizde at biçimli karışık varlıklar aynı yöne doğru hareket ederken diğer ikisi zıt yöne gitmektedir. Burada da hareketlendirmenin başarılı olduğunu söyleyemeyiz. Ancak lahdin çok iyi işçiliği bu durağanlığın önüne geçmektedir. Lahit üzerinde göze çapan bir önemli özellik de

taşıma esnasında kırılmaları önlemek için bırakılan kaba kısımların tıraşlanmamış oluşudur.

Yunan savaşçısı ile atlı Amazon'un karşılaştığı sahne tipiktir. Bu tip kompozisyonları, klasik Yunan frizlerinde ve başka atölyelerin lahitlerinde görmekteyiz. Tropheion betimlerinin köşelerde sınırlayıcı olması çok karşılaşılan bir özellik değildir. Tropheionlar ve Amazonomakhia betimi belki de mezar sahibinin bir asker olduğunu sembolize etmektedir. Personifikasyonlar ise lahit sahibinin katıldığı tarihsel bir savaşı simgeliyor olabilir.

Lahdi karşılaştırabileceğimiz eser Aizanoi'da bulunmuş, M.S.155-165 yıllarına tarihlenen Torre Nova tipindeki lahittir (Lev.XLIII, res.144)[81]. Lahdi, F.8 ile üsluptan ziyade figür şeması açısından karşılaştırabiliriz. Aizanoi lahdinin iki uzun yüzünde de tıpkı F.8'deki gibi tropheionlar ve esirler, Yunan savaşçısı, iki atlı Amazon, yerde yatan ölü Amazon ve hatta arka planda, figürlerin gerisinde yer alan kalkan motifi mevcuttur. Tıpatıp aynı olan uzun yüz şemasında sol sahneler farklıdır. Aizanoi lahdinde ikinci atlı Amazon sağa dönüktür ve bu köşede tropheionlar bulunmaz. Aynı zamanda Aizanoi lahdinin bir kısa yüzünde F.8'in uzun yüzünde görülen şema kullanılmıştır (Yunan savaşçısı, atlı Amazonlar, yerde yatan ölü Amazon). Lahdin diğer kısa yüzü sütunludur ve burada Hades kapısı yer alır. Eserin kapağı da neredeyse F.8 ile aynıdır. Aynı atölyenin ürünü olduğu açıkca anlaşılan bu iki eser fabrikasyonun en güzel örneklerindendir, ancak üslup bir hayli farklıdır. Aizanoi lahdi, daha iyi ve detaylı bir üsluba sahiptir. Figürler birbirinden F.8'e göre daha ayrı verilmiş olup, durağanlık ve tekdüzelik giderilmiştir.

F.8'i karşılaştırabileceğimiz bir diğer eser Yalvaç Müzesi'nde bulunan ve muhtemelen Dokimeion atölyesinin üretimi olan lahit parçasıdır (Lev.XLIII, res.146)[82]. Burada betimlenen Yunan savaşçısı ile karşısındaki atlı Amazon, F.8'deki figürlerle aynı şemayı göstermektedir. Figürler arası mesafe Perge lahdindeki gibi açıktır. Karmaşıklık söz konusu değildir. Ancak en önemli fark, üst pervazda yumurta dizisinin yer almasıdır. Perge lahdi ise düz pervaza sahiptir. Paralel bir

[81] Metin Türktüzün, "Zwei Säulensarkophage aus der Südwestennekropole in Aizanoi", **AA 1993**, s.519-525, res.3-7.
[82] Guntram Koch, "Fragmante kaiserzeitlischer Sarkophage in Göttingen", **AA 89**, 1974, s.304.

başka örnek de Göttingen'de bulunmaktadır[83]. Lahit parçasında sadece iki Yunan savaşçısı görülmektedir. Ancak anlaşıldığına göre komposizyon Perge örneğinden farklıdır. İki Yunan figürü biribirini keser bir biçimde verilmiş olup, üst pervazında yumurta dizisi bulunur. Burada sadece figür benzerliği söz konusudur. Göttingen ve Yalvaç lahit parçaları, M.S. 2. yüzyılın son çeyreğine tarihlenir. Göttingen lahdi için Koch, M.S. 170 tarihini vermektedir[84]. Aynı figür şeması Konya Arkeoloji Müzesi'nde bulunan girlandlı bir lahdin üzerinde yer alır. Komposizyonun hemen hemen aynı olduğu betim, M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmektedir (Lev.XLIII, res.147)[85]. Waelkens'in, Dokimeion lahitlerinin üst pervazlarından hareketle oluşturduğu kronolojik tabloda[86] Perge lahdi, M.S. 160'lı yıllara yerleştirdiği 12 numaralı profile benzemektedir. Paralel örnekler de dikkate alındığında, Perge lahdini M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına yerleştirebiliriz.

Attaleia'da bulunmuş olan eser, bir lahdin çeşitli yüzlerine ait 11 parça halinde Antalya Müzesi'nde korunmaktadır (F.9). 3 parça teknenin kaide bölümüne aittir (Lev.XLIV, res.148-150). Bu üç parça bir arada düşünüldüğünde F.8'de gördüğümüz gibi altta küçük bir friz olduğu anlaşılır. Frizin yüzeyinde kayalık bir zemin yaratılmıştır. Burada bir av sahnesi betimlenmiştir. İlk parçada profilden tasvir edilmiş, diz çökmüş, giyimli bir avcı karşısındaki hayvana kama saplamaktadır. İkinci parçada ise köpeklerle kurtlar mücadele etmektedirler. Üçüncü parça lahdin köşe parçasıdır ve burada diz çökmüş bir kanatlı figür vardır. Sağında dişi bir kurdu kovalayan köpek, solunda ise bir köpek ile yabandomuzu mücadelesi betimlenmiştir. Son iki parçanın üstünde asıl frizde tipik ölü Amazon figürleri bulunur. 1. parça ile kırık kırığa oturan 4. parçanın bir yüzünde atlı Amazon figürü, diğer yüzünde ise Yunan savaşçısı yer alır (Lev.XLV, res.151-152). Lahdin diğer 7 parçası ise lahdin farklı yerlerine ait Amazon figürleridir (Lev.XLV, res.153-154; Lev.XLVI, res.155-158; Lev.XLVII, res.159). Hepsi at üzerinde, tipik ikonografileri ile betimlenmiştir. Uzun elbiseler giyen Amazon'ların birkaçının kalkanı korunagelmiştir. Lahit, iyi işli olup detaylıdır. Kaide frizinde kayalıklarla mekan gösterilmiş, hayvanlar doğal işlenmiştir. Cinsiyetleri gösterilmiş, ifadeler, kargaşa anı başarılı yansıtılmıştır.

[83] **A.y.**
[84] **A.e.**, s.308.
[85] Özgan, 2003, s.60.
[86] Waelkens, 1982, s.3.

Yabandomuzunun tüyleri, Amazon figürlerinin elbise kıvrımları, at koşum takımları ve eyerleri lahdin detaycılığını ortaya koyar. Eser, tipik bir Amazonlu lahit olmalıdır. Buna rağmen 11 fragman içerisinde Yunan savaşçılarına ait herhangi bir parça korunagelmemiştir. Lahit, üslup açısından F.8 ile karşılaştırılamamaktadır. Av sahnesi içeren kaide frizli bir başka lahit Manisa Müzesi'ndedir[87]. Burada da kayalık bir zemin üzerinde aslan ve yabandomuzu avı gösterilmiştir. Yabandomuzunun karşısındaki figür, F.9'un ilk parçasındaki figür bir hayli benzerdir. Üslubun farklı olduğu bu iki parça haricinde yine diz çökmüş bir figüre sahip Denizli'deki bir kaide frizi de bu grup içinde değerlendirilebilir[88]. Bu iki lahit M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlenmektedir. Dokimeion Amazon betimli lahitlerin tipik örneği olan F.9 için Waelkens M.S. 160 tarihini vermektedir. Bu tarih Amazonomakhia lahitlerinin dönem içinde yeri ve paralelleri ile düşünüldüğünde çok uygun gözükmektedir[89].

Perge Doğu Nekropolis'te bulunmuş F.10'un üst pervazı yumurta ok dizisi ile süslenmiştir (Lev.XLVII, res.160). Eserin frizinde sağdan sola hareket eden, sağ göğsünü açıkta bırakan bir elbise giyen, çifte baltası ve kalkanı ile tipik bir Amazon betimlenmiştir. Frizde arka planda bir de ağaç yer alır. F.11 bir lahdin kaidesine aittir (Lev.XLVII, res.161). F.11'de Perge Doğu Nekropolis'te bir mausoleionda bulunmuştur. Ancak bu iki parça içinde aynı anıtsal mezarın kastedilip edilmediği saptanamamıştır. Bunun yanı sıra aynı mezarda bile olsa farklı iki lahde ait parçalar olabilir. Malzemeleri özdeş olan eserlerin aynı lahde ait olup olmadıklarını saptamaya üslupsal özellikleri ve ölçüleri de yardımcı olmamaktadır. Bu bağlamda F.10 ve 11 ayrı ayrı kataloglanmıştır. F.11, Lesbos kymationu, inci dizisi ve Lesbos kymationundan oluşan ağır bir kaide bezemesine sahiptir. Friz kısmın yerda bir kalkan ve miğfer ile bir figüre ait ayak görülmektedir.

F.10 incelendiğinde tipik ikonografisi ile betimlenen Amazon, diğer Dokimeion lahitlerindeki gibidir. Detaylı ve iyi işlenmiş lahdin tarihleme kriteri de bir hayli fazladır. Yumurta-ok dizisindeki ok motifi M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine tarihlenen F.6 ile karşılaştırılabilir. F.6'ya göre yumurtalar daha dik, iplikler belirgin, çanaklar geniş ve orta eleman daha incedir. F.6 lahdinden biraz daha erken bir tarihe

[87] Wiegartz, 1965a, s.39, lev.13d.
[88] **A.e.**, lev.13f.
[89] Waelkens, 1982, s.42 vd.

ait olmalıdır. Waelkens ise F.10'u M.S. 155 yılına tarihlediği Denizli lahdinin[90] yumurta dizisi ile kıyaslar. Kanımca F.10, analojileri ile birlikte düşünüldüğünde M.S. 160 yıllarına tarihlendirilebilir. F.11 ise kaide bezemesi açısından M.S. 155-160'a tarihlenen Aydın'da[91] bulunan bir sütünlu lahit ile karşılaştırılabilir. Bu bağlamda F.10 ve F.11'in tarihleri birbiri ile aynıdır. Söz konusu iki parçanın aynı lahde ait olabileceği göz ardı edilmemelidir.

F.12-F.13, atlı Amazon figürlerini içerir (Lev.XLVII, res.162; Lev.XLVIII, res.163). Atların gövdeleri ve Amazon'ların belden aşağılarının korunageldiği bu iki eser, Dokimeion grubunun tipik Amazon figürleridir. F.8 ve F.9'un da bize gösterdiği tipik ikonografyaya dahil olmalıdırlar. Bu bağlamda F.8 ve F.9 için önerilen M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısı tarihi bu eserler içinde geçerlidir. Yine aynı zaman dilimine yerleştirebileceğimiz F.14 (Lev.XLVIII, res.164), Amazona karşı duran Yunan savaşçısını tasvir etmektedir.

F.15-F.17, ölü Amazon figürlerinin korunageldiği parçalardır. F.15'in kaide bezemesi aşağıdan yukarı doğru plinthos, örgü bandı, Lesbos kymationu, düz silme, örgü bandı, düz silme, Lesbos kymationu ve düz silmeden oluşur (Lev.XLVIII, res.165). F.16 (Lev.XLVIII, res.166) ve 17 (Lev.XLIX, res.167) ise bezemenin simetrikliği ilkesinden ve analojileri F.11'den hareketle şu şekilde tamamlanabilir: **plinthos, Lesbos kymationu, inci dizisi**, düz silme, örgü bandı, düz silme, inci dizisi, Lesbos kymationu. F.15'in bezeme açısından benzerleri Atina'da bulunmuş M.S. 150-155 yıllarına tarihlenen Londra B lahdi[92], yine aynı yıllara ait Antalya Müzesi'ndeki S.1'dir. F.16 ve F.17 ise M.S. 155-160 yıllarına tarihlenen Aydın lahdi[93] ve M.S. 160'a yerleştirilen F.11 ile karşılaştırılabilir[94].

F.18 bir lahdin friz kısmına aittir (Lev.XLIX, res.168). Bir tropheion betimidir. Side'de bulunmuş lahdin alt frizine ait F.19'da (Lev.XLIX, res.169)[95] sağdan sola hareketli panter başlı, kanatlı, düz kuyruklu bir yaratık ve önündeki karışık varlığın çatal kuyruğu görülmektedir. Bu iki parçanın benzeri kuşkusuz M.S.

[90] **A.e.**, s.28, no.33, Denizli G8.
[91] Wiegartz, 1965a, lev.32b.
[92] Londra BM. 2301: **a.e.**, s.163 vd., lev.5b/2.
[93] **A.e.**, s.152, lev.32b.
[94] bkz., s.112.
[95] Bu parça farklı tipte bir lahdin kaidesi de olabilir. Fakat çok yakın benzeri bu grup içinde değerlendirildiğinden, bu başlık altında incelenmiştir.

2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen F.8'dir. Bu lahitte de köşelerde tropheion ve alt frizde karışık yaratıklar tasvir edilmiştir. Bu iki parça bu tip lahitlerin bölgede sayıca fazlalığını ve Perge örneğinin tropheion ve alt frizi ile Amazonomakhialı lahitler içinde ünik olmadığını gösterir.

Dokimeion grubu içerisinde **av** konulu tek lahit Attaleia'da bulunmuştur (F.20). Eser, aşağıdan yukarıya doğru plinthos, Lesbos kymationu, boncuk dizisi, Lesbos kymationu ile süslenmiş kaideye, yumurta-ok dizisi ile bezenmiş üst pervaza sahiptir. Köşe figürleriyle sınırlandırılmış dört yüzde de av sahneleri yer alır (Lev.L, res.170-171; Lev.LI, res.172-173). Lahdin uzun yüzleri birbirlerinin kopyasıdır. Friz alanını köşelerde Nike'ler sınırlamaktadır. Kanatlı Nike'ler, sol ellerinde palmiye dalı, sağ ellerinde kapalı çelenk taşırlar. Merkezde, at üzerinde bir erkek figürü yer alır (Lev.LII, 174). Atı şaha kalkmış erkeğin sol kolunda kalkan bulunur. Karşısında iki ayağı üzerine kalkmış, saldırı pozisyonu almış aslan vardır. Figürlerin altında bir köpek betimlenmiştir. Sahnenin solunda ve sağında simetrik av sahneleri bulunur. Sol ve sağ üstte ayakta iki figür karşılarındaki ayakları üzerinde kalkmış aslanlara mızrakları ile hamle yapmaktayken, aşağıda ise dizleri üzerine çökmüş figürler, ellerindeki mızraklarıyla karşılarındaki hayvana saldırırken tasvir edilmiştir (Lev.LII, 175-176). Sol sahnede boğa avı, sağ sahnede ise yabandomuzu avı betimlenmiştir. Sol üstte merkez figürünün arkasında yer alan köpek önündeki hayvanın kuyruğunu ısırmaktadır. Kısa yüzlerde ise üstte aslan, altta yabandomuzu avı konu edilmiştir. Sahnelerde biri diz çökmüş ikisi ayakta üç avcı bulunur. Ara figür olarak köpekler kullanılmıştır.

Lahit, başarılı bir işçiliğe sahip değildir. Figürlerin oranları ve karmaşa gözü rahatsız etmektedir. Eser, kapalı bir komposizyona sahiptir. Ancak figür işçiliği detaylı, sahneler ise simetriktir. Uzun yüzlere bakıldığında merkezde bir, sağında ve solunda ise ikişer olmak üzere beş ayrı av sahnesi bulunur. Merkezin iki yanında üstte yer alan sahneler aslan avıdır. Altta ise yabandomuzu ve boğa avları bulunur. Avcılar, çizmeli, tipik kısa elbiseleri ile tasvir edilmiştir. Silahları mızraktır. Şaha kalkmış atın üzerindeki figür nazarları çekmektedir. Avcılarla aynı elbiseyi giyen figürün sol elindeki kalkan onun savaşçı niteliğini vurgular. Yer yer kayalıklar verilerek mekan gösterilmiştir. Aslanların yeleleleri, yabandomuzunun tüyleri, köpeklerin tasmaları, atların yele ve kuyrukları gibi detaylar ayrıntılı biçimde

resmedilmiştir. Lahit natüralisttir. Av sırasındaki kargaşa, mücadele başarılı yansıtılmıştır. Boğanın kızgınlığı gerek ifadesi ve gerekse kuyruğunun hareketiyle gösterilmiştir. Hareketler ve buna bağlı olarak giysi kıvrımları şekiller doğaldır.

Av ve avcılık bilindiği gibi tarihöncesi kültürlerden günümüze kadar gelen süreçte insanlık için farklı bir statü göstergesidir. Bu anı betimleyen sahneler ise sanatın hemen hemen her dalında karşımıza çıkmıştır. Avın farklı kültürlerde farklı sembolizmaları bulunur. Anyik çağda mezarlarda sık karşılaşılab bir konudur[96]. Ölüm sembolizması içinde düşündüğümüz zaman kişinin ölümü yendiği sembolize ediliyor olabilir. Bu tip sahneler farklı lahit atölyelerinin farklı tip lahitlerinde dahi sıklıkla karşımıza çıkar. Unutulmamalıdır ki bu sembolizmasının yanı sıra sahnenin tarihi, gerçek bir avı da tasvir edebilir.

F.20'nin en yakın benzeri, Ksanthos'ta bulunup, bugün Britanya Müzesi'nde sergilenen ve M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlenen bir lahittir (Lev.LIII, res.177)[97]. Eserin kaidesi ve alt kısmına ait sahneler korunagelmiştir. İki lahit neredeyse birbirinin aynısıdır. Ksanthos lahdinin de dört yüzünde av sahnesi betimlenmiş ve köşeleri Attaleia lahdinden farklı olarak küre üzerine basan Nike'ler tarafından sınırlandırılmıştır. Rodenwalt, bu iki eserin kaide bezemesi, kompozisyonu ve figürlerdeki benzerliğe dayanarak aynı atölyenin ürünü olduğunu öne sürmektedir[98].

Analojisi haricinde tarihleme kriteri olarak, bezeme ve köşe Nike'leri kullanılabilir. Nike'ler tip açısından Waelkens'in sınıflamasında M.S. 160-165'li yıllara tarihlediği 9. gruba girer[99]. Lesbos kymationunun ve yumurta-ok dizisinin özellikleri de aynı döneme işaret eder. Tüm bu özelliklerinin yanı sıra, eserin aynı atölyeden çıktığına ve belki de aynı işçi grubunun yaptığına inandığım Ksanthos lahdi de düşünüldüğünde F.20'nin M.S. 2. yüzyılın ortalarına, Marcus Aurelius'un egemenliğinin ilk yıllarına yerleştirilmesi mümkündür.

Bölgeye ait figürlü frizli lahitlerin **2. grubunu** Attika atölyesinin lahitleri oluşturur. Bu lahitler, üzerilerindeki sahnelere göre sınıflandırılabilir: Eros, Dionysos, Amazonomakhia, mitolojik betimli lahitler.

---

[96] John Cavelier – Alain Gheerband, **The Penguin Dictionary of Symbols**, Paris, Penguin Books, 1996[3], s.531 vd.
[97] Gerhart Rodenwaldt, "Sarcophagi from Xantos", **JHS 53/2**, 1933, s.195, lev.XIV.
[98] **A.e.**, s.197.
[99] Waelkens, 1982, s.10-11.

Pamphylia'da Attika tipi lahitler içinde bir adet Eros betimli lahit vardır. Tüm olan F.20, Side Batı Nekropolis'te gün ışığına çıkarılmıştır. Kline kapaklı lahdin üzerinde bir kısa yüzünden başlayan komos sahnesi, ön yüzde devam etmektedir. Eserin diğer kısa yüzünde kurban sahnesi ve arka yüzünde antitetik grifonlar betimlenmiştir (Lev.LIV, res.178-179; Lev.LV, res.180-181).

Lahdin kısa yüzleri ve ön yüzü birbirini takip etmektedir. Sol kısa ve ön yüzde 12 figür içeren bir sahne vardır. Tüm yüzlere tek tek bakıldığında köşe figürleri ile sınırlandırılmış kompozisyonlar olduğunu görülür. Sol kısa yüzün sol köşesinde, sağ kısa yüzün de sağ köşesinde bir ağaç yer alır. Bu bağlamda bu sahnenin söz konusu iki ağaç arasında sınırlandırıldığını düşünebiliriz. Aynı zamanda ön yüzün de iki Eros ile sonlandırıldığı söylenebilir.

Sol kısa yüzde soldan sağa doğru hareketli Eros'lar yer alır (fg.1-3). Tüm Eros'lar kanatsızdır, ayakta ve cepheden betimlenmiştir. Başlar sağ ya da sola doğru yönelir. Sağda elinde Pan fülüt tutan bir Eros, bunun önünde sarhoş olan arkadaşını taşıyan Eros'un betimlendiği ikili bir grup yer alır. Ön yüz, iki köşede dönüş yapan Eros'lar ile sınırlandırılmıştır (fg.4 ve 12). Figürlerin hepsi ayakta ve kanatsız tasvir edilmiştir. Figür 4 cepheden verilmiş, kısa yüzden ön yüze, figür 12 profilden betimlenmiş, ön yüzden kısa yüze dönüş yapan Eros'lardır. Aşağı yukarı simetrik olan bu iki figür de elleri ile açtıkları mantolarını tutmaktadırlar. Figür 5 ve 6 müzik yaparken (Lev.LVI, res.182), merkezde yer alan iki Eros (fg.7-8) ele ele tutuşmuş dans etmektedir (Lev.LVI, res.183). Merkez figürün sağında ise onlara doğru bakan, sağ elindeki meşalesini havaya kaldırmış bir Eros (fg.9) yer alır. Figür 10 ve 11 ise tipik, sarhoş olanın arkasındaki arkadaşı tarafından taşındığı ikili gruptur (Lev.LVI, res.184). Sol kısa yüzde bir Herme'nin önünde keçi kurban eden Eroslar tasvir edilmiştir (fg.15-18). Arka yüzde ise antitetik grifonlar betimlenmiştir (fg.19-20). Lahitteki tüm Eros'ların saçları benzerdir. Saçlar, yarım spiral bukleler halinde ortada iki yana taranmış olup, kulakları örtmektedir.

F.21'in üzerinde yer alan komos sahnesi Attika tipi lahitler de sıklıkla kullanılmıştır. En güzel iki örnek Ostia'da (Lev.LVII, res.185) ve Atina Milli

Müzesi'ndeki lahitlerdir[100]. Bu tip lahitlerde tipik figür grupları bulunur. Bunlar içinde sarhoşluktan dolayı bir Eros'un diğer bir Eros'u taşıması yukarıda F.1'de gördüğümüz gibi[101] Dokimeion lahitlerinde de tasvir edilmiştir. F.21'de sol kısa yüzde ve ön yüzde bu ikili grup betimlenmiştir. Bu tip, Attika lahitlerinde de sevilerek kullanılmıştır. Aquileia (M.S. 2. yüzyıl sonu) ve Roma'da (M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı) korunan iki lahit söz konusu şemaya en güzel örneklerdir (Lev.LVII, res.186)[102]. Bu tip lahitler kanımca Dionysos lahitleriyle paraleldir. Attika tipi Dionysos lahitlerinde Eros figürlerinin de yer alması bunu destekler[103]. Bu bağlamda lahdin kısa yüzünde yer alan kurban sahnesi de aşağıda değineceğimiz Dionysos lahitlerinde karşımıza çıkacaktır. Lahdin diğer uzun yüzündeki antitetik grifonlar birçok Attika tipi lahdin arka yüzünde yer alır[104]. Kanımca figürler apotropeiktir.

F.21, kline kapaklıdır. Üzerinde soldan sağa doğru uzanmış, sol elinde bir oğlak tutan kadın yer alır. Ancak portresi günümüze kadar korunagelmemiştir. Genelde klineler üzerinde iki figür yer alır. F.21, bu açıdan farklı ve özeldir. Bunun haricinde kline kapak tipik Attika atölyesi ürünüdür. Tekneye mesnetsiz oturur, döşeğin ahşabı ince bir şerit halinde taşa geçirilmiştir ve döşek başları yastıktan az yüksektir. Metoplarda kazıma çizgilerle deniz yaratıkları ve geometrik motifler işlenmiştir.

Tekne kabartmalarında komposizyon başarılıdır. Soldan sağa doğru, sol kısa yüzden sağa kısa yüze kadar devam eden komos sahnesinin devamlılığı çok iyi sağlanmıştır. Aynı zamanda köşe figürleriyle sınırlandırılan bu yüzler ayrı ayrı sahneler olarak da değerlendirilebilir. Bir mezar yapısı için yapılmış olması muhtemel olan bu lahdin görünen ön yüzündeki hareketli figürler köşeden başlayarak soldan sağa doğru yürürler. Ancak merkeze gerek nazarların buraya çekilmesi,

[100] Ostia: Koch, 2001, s.149; Atina: Antonio Giuliano, Beatrice Palma, "La Maniera Ateniese di Eta Romana. I maestri dei sarkophagi attici", **StudMisc 24**, Roma, L'erma di Bretschneider, 1978, no.16, lev.VII.
[101] Bkz. F.1'in bir uzun ve bir kısa yüzünde yer alan figürler 2-3 ve 14-15.
[102] Aguileia env. 185 (M.S. 2. yüzyıl sonu): Fulivia Ciliberto, "Attische Sarkophage in Oberitalien: Importe und Nachahmungen", **Akten des Symposiums '125 Jahre Sarkophag-Corpus'** Marburg 47 Oktober 1995, Mainz, Philip von Zabern, 1998, s.241, lev.99/3; Roma (M.S. 3. yüzyıl 2.yarısı): **A.e.**, s.242, lev.100/1; Komos lahitleri ve üzerlerindeki çeşitli figürler için bkz.: Peter Kranz, "Zur Ikonographie stadtrömischer Eroten-Komos-Sarkophage", **Graberkunst der römischen Kaiserzeit**, (ed.) G. Koch, Mainz, Philipp von Zabern, 1993, s.99-106.
[103] Bkz.: Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, res.450.
[104] **A.e.**, res.474.

gerekse durğanlığı önlemek için dans eden iki Eros yerleştirilmiştir. Aynı zamanda yerdeki köpek ile kuş ve Eros'ların atribülerinin yardımıyla de ön ve yan yüzlerde bir hareketlilik sağlanmıştır. Elbiselerin kıvrımları, figürlerin dönüşleri, kolların veya bacakların yukarı, aşağı, öne veya arkaya hareketleri ile monotonluk kırılmış, sahneye üç boyutluluk kazandırılmıştır. Aynı zamanda eserde perspektifin de başarı ile verildiğini görmekteyiz.

Lahit iyi işlidir. Figürler natüralisttir (vücut dönüşlerinde, özellikle de ön yüzde merkezde dans eden figürlerin kas hareketleri, Pan flüt ve flüt çalan iki Eros'un yanaklarının eylemden dolayı aldığı şekil, elbiselerin hareketlerden dolayı aldığı biçimler). Hepsi ayakta, kanatsız ve aynı saç modeli ile betimlenmiştir. Kas geçişleri doğal ve yumuşaktır. Lahitte, figür sayısı az olmasına rağmen detaylar üzerinde durulmuştur (hayvanların tüy ve kanat işçiliği, müzik aletlerinin ayrıntıları gibi). Fakat, örneğin meşale ve çelenklerin sapları aynı detaycılığa sahip değildir. Ancak lahitlerin antik çağda boyandığı da göz ardı edilmemelidir[105]. Bazı detaylarda mutlaka boya kullanılmış olmalıdır. Eros'ların ifadeleri içki aleminden sonraki keyfi göstermektedir. İfadeleri patetiktir. Neşe, çakırkeyiflilik başarılı yansıtılmıştır. Arka yüz ise grifonlar sade bir işçilik gösterir. Kanat tüyleri belirtilmemiş, bu kısımlar düz bırakılmıştır. Vahşi bir ifadeye sahiptirler.

Lahdin analojisini yapmak, Eroslu lahitlerin sayıca çok ve birbirinden farklı olması sebebiyle zordur. Burada F.21'in aşağıda değineceğim gibi ünikliği göz önünde bulundurulmalıdır. Yine de en yakın benzeri Ostia lahdidir (Lev.LVII, res.185). Üslup çok farklıdır; ancak figür şemaları (dans edenler, sarhoş olanlar) benzer. Kaide bezemesi de paraleldir (iki düz silme arası yapraklar). F.21 için figür şeması bazı ip uçları vermektedir. Erosların birlerine çok yakın olmaması nispeten giriftliğin olmaması bizi M.S. 2. yüzyıl lahitlerine götürmekte ve bu bağlamda M.S 3. yüzyıl örneklerinden ayrılmaktadır[106]. Kapak formu ise M.S. 180-200'den sonra yaygınlaşmıştır[107]. Üst pervazlara da M.S. 150'li yıllardan sonra bezeme şemalarının girdiğini bilmekteyiz. F.21'in üst pervazında içbükey kısımda Lesbos kymationu vardır. Bu da lahdin Attika üretimin en erken örneklerinden biri olmadığını gösterir.

[105] Koch, 2001, s.46 vd.
[106] Erken dönem lahitlerine örnek olarak bkz.: Atina 1187: Rogge, 1993, lev.51.
[107] Koch, 2001, s.154 vd.

Figürlerin de pervaz taşmaları göz önüne alınırsa, lahit, M.S. 2. yüzyılın sonu ile M.S. 3. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlendirilebilir[108].

Lahit ünik ve özel bir sipariş ürünüdür. Bölgedeki gerek Attika gerekse diğer atölyelerin ürünleriyle karşılaştırıldığında diğer lahitlerden küçüktür (1.67 x 0.85 m). Klinede tek bir figür bulunması ile kapak da fabrikasyon lahitlerden ayrılır. Koch'un da belirttiği üzere klinede genç bir çocuk bulunur[109]. Burada lahdimizi karşılaştırdığımız Ostia'daki esere tekrar dönmek gereklidir. Ostia lahdi de ölçüleri açısından küçüktür (1,24 x 0,60 m.) ve yine kline üzerinde genç bir çocuk yer alır. F.21, bir çocuk lahdi olamlıdır ve Pamphylia çocuk lahitleri içinde önemli bir yere sahiptir. Attika üretimlerinde şimdilik %1'in çocuk lahdi olduğu düşünülürse eserin önemi bir kez daha vurgulanmış olur[110].

Attika tipi lahitlerin bölgedeki diğer bir grubunu da **Dionysos** betimli lahitler oluşturur. Bu tip lahitlerin frizlerinde Dionysos'un mitleri, bağ bozumu ve esrime sahneleri betimlenmiştir. Bölgede tanrının kendisinden ziyade Maenadlar, Satyroslar, Silenos'lar, Eros'lar gibi Dionysos dünyasından figürlerin ağırlıkla tasvir edildiği görülmektedir.

F.22, Pamphylia'daki bütün atölyelerin ürünleri içinde tek tüm Dionysos betimli lahittir (Lev.LVIII, res.187; Lev. LIX, res.188-190; pl.1). 2003 yılı Perge Batı Nekropolis kazılarında M.9 kodlu mezar yapısının ikinci katında in situ bulunan eser, bugün Antalya Müzesi'ndedir. Mezar yapısı için tasarlanan lahdin dört bir yanında 46 figür yer alır (Lev.LX, res.191). Lahdin ön yüzü, yan yüzlere göre daha yüksek iken arka yüz alçak kabartmadır[111].

Tekne kaidesi köşe postamentleri ve aradaki içbükey alanda yer alan bitkisel bezemeden oluşur. Üst pervaz düzdür, üzerinde asma dalları görülmektedir. Dionysos'un mitlerinden birinin tasvir edildiği lahdin ön yüzünde iki köşe figürünün sınırlandırdığı kalabalık ve girift bir kompozisyon bulunur. Solda muhtemelen bir kaya üzerine basan, çıplak, elindeki çifte baltasını yerde uzanan kadın ve çocuğa vurmak üzere olan sakallı bir erkek bulunur (fg.7). Figürün etrafında ona engel olmaya çalışan Satyr ve Mainadlar görülmektedir. Kimi onu tutmakta (fg.6 ve 8),

[108] bkz., dn.70.
[109] Koch, 2008, s.169.
[110] **A.e.**, s.177: Koch, 1200 Attika lahitlerinden sadece 10 tanesinin çocuk lahdi olduğunu belirtir.
[111] F.22 hakkında daha detaylı bilgi ve antik sanattaki yeri için bkz.: Turak, **a.g.e**, s.43-60.

kimi ona elindeki asayı fırlatmakta (fg. 10), kimi ise ona uzaktan müdahale etmeye çalışmaktadır (fg.11-13). Yerde başında asma yapraklarından bir çelenk bulunan kadın (fg.16) sağ kolu üzerine dayanarak uzanmakta, bir çocuk (fg.15) ise bir eliyle kadını tutmuş ona endişe içinde bakmaktadır. Sahnenin merkezinde şişman iri göğüslü bir Silenos yer alır (fg.12). Başında asma yapraklarından bir çelenk bulunan Silenos, belden aşağısını bir manto ile kapatmıştır. Sağ elini havaya kaldırmış çifte baltalı erkeğe işaret etmekteyken, sol eliyle thyrsosunu tutmaktadır. Silenos'un altında yere boylu boyunca uzanmış bir kadın (fg.17) ve onun üzerine yatmış bir çocuk (fg.18) görülür. Muhtemelen ikisi de saldırıya maruz kalmış ve ölmüştür. Merkez figürünün sağında bu olaya arkası dönük nebrisinin içindeki üzümleri karşısındakine veren bir Satyros (fg.20) görülmektedir. Figür 21 ise bir kuğu üzerinde oturan sağ eliyle asma dallarından üzüm koparan, etrafında Eros'ların uçuştuğu Aphrodite'dir. Tanrıçanın sağında köşe figürüne üzüm salkımı uzatan bir Mainad betimlenmiştir (fg.27). Sağ köşe figürü, kısa yüze doğru dönüş yapan, başı sol sahneye dönük, bir eliyle göğsünü tutan, belden aşağısına nebris sarılı Dionysos olmalıdır (fg.28).

Ön yüzde yer alan bu sahneyi iki açıdan değerlendirebiliriz. Bunlardan ilki sahnenin tek bir olayı konu etmesidir. İkincisi ise sol (Lev.LXI, res.192) ve sağda (Lev.LXI, res.193) iki farklı anın tasvir edilmesidir.

Öncelikle figürleri kimliklendirerek sahneyi daha iyi algılamalıyız. Burada Dionysos'un mitlerinden biri tasvir edilmiş olmalıdır. Roma İmparatorluk lahitlerinde Dionysos'un, Ariadne'nin bulunuşunun yanı sıra, Pentheus ve Lykourgos gibi mitlerde karşımıza çıktığını görmekteyiz. Adı geçen söylencelerden, Lykourgos miti bu bağlamda önem kazanır.

Thrakia'lı Edonis'lerin kralı Lykourgos'a ilk olarak Homeros'ta rastlıyoruz. Homeros (Il.VI, 130, vd.)'da Lykourgos'un Nysa dağında, Mainad'ları kovaladığını, Dionysos'un korkarak Thetis'e sığındığını, bu olaylar üzerine Zeus'un Lykourgos'u kör ettiğini anlatır[112]. Dikkat çeken nokta Dionysos'un korkak olarak gösterilmesidir. Bu durum onun, Yunan tanrılarına yabancı bir kişilik olarak, yeni yeni Yunan dinine girmeye başladığını düşündürür. Gene de tanrıya hakaret eden Lykourgos'un, Zeus

[112] Homeros, **İlyada**, Çev. Azra Erhat-A.Kadir, İstanbul, Can Yayınları, 1997[9], s.176.

tarafından cezalandırılması tanrılara hakaretin cezasız kalmayacağını ve bu yeni tanrının benimsenmeye başladığına işarettir. Efsanenin diğer bir anlatımına Aiskhylos'un kayıp olan tetralogiasında rastlamaktayız: Söylenceye göre Dionysos, Hindistan'a giderken Thrakia'dan geçmek ister; ancak Lykourgos buna izin vermez. Kral, Satyrosları esir eder. Bunun üzerine Dionysos, Thetis'e sığınır. Lykourgos'un bu hakaretini tanrı bizzat kendi cezalandırır. Lykourgos'u delirtir ve asma kütüğü zannettiği kendi oğlunu öldürmesini sağlar, ancak ceza bununla da sona ermez. Bir süre sonra kıtlık baş gösterir, bunun sonucunda Lykourgos Paggeia/Pangaion dağında el ve ayaklarından dört ata bağlanarak parçalanır[113]. Antik yazarlardan Hygnos (Fab.132) efsanenin başka bir versiyonunu aktarmaktadır: Lykourgos, Dionysos'u tanrı kabul etmeyip; Thrakia'dan kovar. Bu hakarete dayanamayan Dionysos kralı delirtir. Lykourgos içtiği şarabın etkisiyle annesine tecavüze yeltenir. Olay sonrası utanç duyan kral asma kütüklerini sökmeye başlar, ancak cinnet getirmektedir, karısı ve oğlunu asma kütüğü zannedip öldürür[114].

Lykourgos miti, Dionysos söylenceleri içinde sevilen bir konudur. Yunan Arkaik Dönemi'nden Roma İmparatorluk Dönemi sonlarına kadar tasvirleri yapılmıştır (Lev.LXII, res.194-195)[115]. Betimlerde kral, elindeki çifte baltasını kaldırmış; karşısında duran oğluna ya da nadiren karısına doğru vurmak üzereyken tasvir edilmiştir. Sakallı olarak betimlenen kral, genelde boynuna sarılı bir manto giymektedir ve ayaklarında çizme bulunur. Kimi tasvirlerinde ayaklarındaki çizmeler dışında çıplaktır. Lykourgos lahitler üzerinde nadiren betimlenmiştir (Lev.LXII, res.196-197; Lev.LXIII, res.198)[116]. Bu tasvirlerde de kral tipi ikonografisinde gösterilmiştir.

Figür 7, çizmeleri dışında çıplak olması, elindeki çifte baltası, sakallı olması gibi özellikleri Lykourgos'un ikonografisine işaret eder (Lev.LXIII, res.199). Bu durumda lahit yayınlanan Dionysos betimli Attika tipi lahitler içerisinde böyle bir mitosu konu eden ilk eser olmasıyla ayrı bir önem kazanmaktadır..

---

[113] Pierre Grimal, **Mitoloji Sözlüğü. Yunan ve Roma**, çev. S. Tamgüç, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1997, s.460; George Thomson, **Aiskhylos ve Atina**, Çev. Mehmet H.Doğan, İstanbul, Payel Yayınevi, 1990, s.173.
[114] Grimal, **a.g.e.**, s.461.
[115] Lykourgos tasvirleri için bkz.: Alexandre Farnoux, "Lykourgos I", **LIMC** VI/1-2, Zürih ve Münih, Artemis, 1992, s.309-319.
[116] Lahitler için bkz.: Matz 1969a, s.416-420.

Lykourgos'un etrafında onu engellemeye çalışan satyros ve mainadlar vardır (fg. 6, 8, 10-13). Bunlardan biri de lahdin merkezinde bulunan, belden aşağısını örten mantosu dışında çıplak, göbekli, hafif şişkin göğüslü, thrysos tutan, sakallı Papa silenostur (fg.12)[117]. Lykourgos ve Papa Silenos'un ayaklarının altında bir kadın ve bir çocuktan oluşan gruplar tasvir edilmiştir (fg.15-18). Figür 15 ve 16, Lykourgos'un hemen altında yere uzanmış bir biçimde; aynı figürlerden oluşan diğer grup (fg.17-18) ise Papa Silenos'un altında ölü olarak gösterilmiştir. Mitosa göre, Lykourgos, oğlu Dryas'ı öldürür. Çocuk, burada bir kadın ile gösterilmiş olup, betimi ikonografisine uygun verilmemiştir. Söylencenin farklı bir versiyonu Lykurgos'un Nysa dağında Mainadlara saldırdığıdır[118]. Mite göre Lykourgos'un çıldırması ve oğlunu asma kütüğü sanıp öldürmesinden önce Mainadları kovaladığı söylenir. Dionysos ise bu anda denize sığınmaktadır. Bu bağlamda figürler Mainad olabilir. Ancak bu sefer de çocukların varlığı konu bütünlüğünü bozar. Başka bir düşünce bu figürlerin mitle ilgisinin bulunmadığı, Dionysos alayında dinlenen ya da uyuyan figürler olduğudur.

Tüm bu figürlerin yarattığı kargaşa anından, solda daha sakin bir sahneye geçilmektedir. Merkez figürünün solunda, sağdaki sahneye sırtını dönmüş, boynuna asılı üzümlerle doldurduğu nebrisi karşındaki figüre uzatan bir satyros betimlenmiştir (fg.20). Satyrosun karşısında yer alan kadın figürü, kuğu üzerinde oturması, saç tipi, başındaki tacı, etrafında Eros'ların bulunması ve kuğunun altında tavşan olması gibi tipik özellikleri ile Aphrodite'ye (Lev.LXIII, res.200) işaret eder (fg.21). Tanrıça, Lykourgos mitosunda yer almaz. Dionysos'un sığındığı Thetis'dir. Kompozisyon çerçevesinde Thetis'in yerini Aphrodite almış olabilir. Burada muhtemelen bir sığınma durumu söz konusu olabilir. Aslında sığınma konusu Homeros'un anlatımına da uygundur. Daha önce de değindiğim gibi Lykourgos'un cezasını Zeus verir. Aiskhylos'un anlatımı ise mythosla da çelişmektedir. Anlatıma göre Lykourgos'u cezalandıran Dionysos'tur; ancak ceza veren bir tanrı neden denize sığınır? Bu durumu kronolojik olarak değerlendirebiliriz. Homeros'un döneminde

[117] Papa Silenos genellikle sert yüz hatlarına sahip, sivri çene ve kulaklı, şişkin göğüs ve göbekli tasvir edilir. Lahit sanatında çok kez kullanılmıştır: Matz, 1968b, no.75, lev. 88; no.80, lev. 96; no.84, lev.98; Robert Turcan, **Les Sarcophages Romains a Representations Dionysiaques. Essai de chronologie et d'historie religieuse**, Paris, Bibliotheque des Ecoles Françaises d'Athenes et de Rome, 1966, lev. 11a, 28c.

[118] Homeros, İl., 130 vd.

Dionysos pantheona yeni girmiş bir tanrıydı. Bu sebeple cezayı Zeus verdi. Fakat Aiskhylos'un döneminde Dionysos pantheona yerleşmiş ve çok önemli bir konuma yükselmişti, böylelikle cezayı tanrı bizzat kendi verdi. Bu sebepten dolayı lahit üzerindeki konunun Homeros anlatımına daha yakın olduğu akla gelir. Figür 28, kadınsı ifadesi, uzun saçlarının omuzlara dökülüşü, göğüslerinin hafif şişkinliği, beline sardığı nebrisi, çizmeleri ve önünde duran panteri ile Dionysos'un ikonografisine uymaktadır (Lev.LXIII, res.201). Figürün köşe figürü oluşu mythosla açıklanabilir. Buna göre Lykourgos'tan korkan Dionysos denize kaçar. Bu sebeple merkezden uzak durması doğaldır. Lykourgos mitini ele alan yukarıda değindiğim iki lahitte de Dionysos merkezde değildir. Köşelere yakın verilmiştir. Tanrının köşede yer aldığı birçok lahit vardır[119].

Toparlayacak olursak kompozisyonun bütününe bakıldığında Lykourgos'un çıldırma anı ile Dionysos'un tanrıça Thetis'e sığınması söylencesi anlatılmaktadır. Ancak figürlerde zamanla değişim olduğu ve burada Thetis yerine Aphrodite'nin geçtiği anlaşılmaktadır. Yine, Lykourgos'u konu alan lahitlerde yer alan Lyssa ve Pan figürleri bulunmamaktadır. Bu tip değişimlerin doğal olduğu ve konunun Homeros'un anlatımına yaklaştığı söylenebilir. Ön yüzü ikinci bakış açısıyla değerlendirdiğimizde iki farklı sahneden söz edebiliriz. Sol tarafta Lykourgos miti, sağda ise Aphrodite ve Dionysos'un bulunduğu bağ bozumu tasvir edilmiştir. Solda hareketli, kaotik ve karmaşık bir sahne varken, sağda sakin, huzurlu ve figürlerin mutlu göründüğü bir an tasvir edilmiştir. Lahde dikkatli bakıldığında merkezde, arka planda bulunan figür 13 ve 19'un birbirinin simetrisinde verildiği de seçilmektedir.

Lahdin kısa yüzlerinde Dionysos betimli lahitlerde tipik olan bağ bozumu sahnesi işlenmiştir (Lev.LIX, res.188-189). Satyros ve mainadlar üzüm toplamaktadır. Sağ kısa yüzde satyros, keçi, bir çocuk ve uçan bir Eros'tan oluşan grup (fg.34-37) ön plana çıkmaktadır. Burada yer alan 30, 31 ve 32 numaralı figürlerin bağ bozumu betimi çerçevesinde üzüm topladıkları düşünülebilir. Lahdin sol kısa yüzünde yer alan köşe figürünün (fg.1) sakallı olması, göğüslerinin hafif şişkinliği, göbeğinin oluşu Papa Silenos'a işaret etmektedir. Lahdin ön yüzündeki gibi kadınsı bir görünüme sahip değildir. Papa Silenos, burada arka yüzden sol kısa

[119] Bkz.: Turcan, **a.g.e.**, 10a, 12a, 28c, 61b.

yüze dönüş yapmaktadır. Figür 3 ve 4'ün oluşturduğu ikili grubun belden aşağısı korunagelmiştir. Burada satyr ve mainadın topladıkları üzümü ortalarında tuttukları nebrise doldurdukları düşünülmektedir. Lahdin arka yüzünde ekstasis[120] sahnesi işlenmiştir (Lev.LIX, res.190).

F.22, kline kapaklıdır. Kapak, tekneye mesnetsiz oturmaktadır. Döşeğin ahşap kısmı, altta küçük bir şerit halinde taşa geçirilmiştir. Döşek başları, kline yastığından az yükseltilmiştir. Kline yastığı ön cephede sekiz, kısa kenarlarda dört metopa ayrılmıştır. Triglifler, beş dikey hatla dörde bölünmüştür. Cephe metoplarında av sahneleri, yan metoplarda ise akanthus yaprakları işlenmiştir.

Lahit, bağbozumu, ektasis ve mitolojik bir konuyu bir arada tasvir eden eşsiz bir eserdir. Frizli lahitlerin birçoğunda gördüğümüz gibi, iki köşe figürüyle sınırlandırılmış kapalı bir kompozisyona sahiptir; ancak tüm yüzlere bütün olarak bakıldığında sahne sol kısa yüzden sağ kısa yüze doğru devam ettirilebilir.

F.22 ön ve yan yüzleri çok iyi işlidir. Ön yüzde solda hareketli kompozisyondan sağda daha durağana geçiş başarılıdır. Bu sebeple ön yüz hem tek hem de iki ayrı sahne gibi düşünülebilir. Kompozisyon hareketlidir. Tekdüzelik görülmez. Sahnenin, durağan bir kompozisyona dönüşmesi, figürlerin ani dönüş ve hareketleriyle engellenmiştir. Perspektif başarıyla uygulanmıştır. Ön ve yan yüzler yüksek kabartma olup; iç içe geçmiş figürlerle kalabalık bir sahne yaratılmıştır. Buna karşılık arka yüz figürleri alçak kabartma olup; sahneye yayılmıştır. Tüm figürler natüralisttir. Buna koşut olarak figürlerin dönüşleri, buna göre vücutlarının aldığı şekiller, elbise kıvrımlarının harekete uygunluğu gerçekçidir. Vücut uzuvlarının oranları, başların gövdeyle uyumu işçiliğin iyiliğini gösteren başka faktörlerdir. Kas işçiliği başarılıdır. Harekete göre oluşan kas kıvrımları doğaldır. Lykourgos'un çifte baltasını kaldırırken oluşan kas gerilmeleri, oturma ya da eğilmede oluşan karın çizgileri figürün hareketini hissettirecek derecede başarılıdır. Arka yüzde erkek figürlerinin özellikle karın kasları abartılı verilmiştir. Bu abartılar dışında tüm figürlerin kasları yumuşak işlenmiştir. Kanat işçiliği tipiktir. Gövdeye yakın tüyler diskler biçiminde, uzun tüyler ise birbirine paralel çizgiler biçiminde verilmiştir. Figürlerin saçları değişik modellerdedir. Ancak saçlar doğal bir görünüme sahip

[120] Tanrıya inanların kendinden geçmesi. Bu sahnelerde erotik figür grupları, müzik yapanlar, dans edenler betimlenir.

değildir. Tutamlar birbirinden derin kanallarla ayrılmıştır. Alın üzerindeki saçlar genelde daha natüralisttir. Ancak başın yanlarında bu derin oyuklar doğallığı bozamaktadır. Tüm ifadeler yoğundur. Mutluluk, acı, hüzün, şaşkınlık gibi duygular bir aradadır. Lykourgos'un yüzünden çılgınlığı, onu engellemeye çalışan figürlerdeki korku, izleyen figürlerdeki merak çok başarılı yansıtılmıştır. Lahitte detaycılık söz konusudur. Figürlerin avuç içlerinde oluşan çizgilerden, kuş figürleri, en geri plandaki figürlerin ayrıtılarından, asma dallarından birine küçük bir kuşun konmasına kadar bu detaycılık izlenebilir.

Figürler tanrı/tanrıça, diğer mitolojik varlıklar ve hayvanlar olarak üç gruba ayrılabilir. Tanrı ve tanrıça tipik ikonografyasıyla kolayca tanınacak biçimde verilmiştir. Örneğin, Aphrodite, ortadan ikiye ayırdığı, arkada topuz yaptığı uzun saçları ile, başındaki tacıyla, üzerinde oturduğu kuğusu, altındaki tavşanı ve çevresinde uçuşan Eros'larla kolayca tanınır. Aynı şekilde Dionysos'ta yukarıda değindiğim özellikleriyle rahatlıkla kimliklendirilebilir. Mitolojik kişilerden Lykourgos açısından da aynı durum geçerlidir. Lahit ustası figürlerin izleyici tarafından kolayca anlaşılmasına özen göstermiştir.

Lahit üzerinde öykücü bir üslup var mıdır sorusu yerde yatan figürlerden dolayı akla gelmektedir. Bu üslubun kullanılmış olması pek mümkün gözükmemektedir. İlk gruptaki kadın asma çelengi takarken, ikinci gruptaki kadında böyle bir çelenk yoktur. Bu sebeple kadınlar iki farklı kişi olabilir. Ancak kargaşa gereği kadının saç çelengi düşebilir. Bu bağlamda çok net bir açıklama getirmek söz konusu değildir. Fakat, öykücü üslubun bu küçücük alanla sınırlı kalmayacağını düşünmekteyim. Diğer mitolojik figürler Mainad, satyros ve silenoslar lahdin tüm yüzlerinde gözükmektedir. Genelde vücutlarının alt kısımlarına manto sarılıdır. Çoğu nebrislidir. Bunlar omuzdan sarkmakta ya da boyunda toplanmaktadır. Mainadlar tipik özellikleri ile verilmiştir. Uzun saç lüleleri arkada toplanmış olup, hareketleri ile uyum göstermektedir. Bazılarının saçları başlarının üzerine alınıp, topuz yapılmıştır. Birkaçının başında çelenkler bulunur. Elbiseleri tipiktir. Vücut hatlarını gösteren harekete göre sıyrılıp, kalça ya da göğüslerini açıkta bırakan elbiseler giymişlerdir. Sağ kısa yüzden arka yüze dönen köşe figürü ile sol kısa yüzden ön yüze dönüş yapan köşe figürünün elbiseleri diğer kadın figürlerine göre farklıdır. Görünüşe göre tek parça kumaştan yapılma, çok ince olan bu elbiseler,

baldırlarda üçgen kesime sahiptirler. Sol kısa yüzdeki figürde bu kesim, asma dalları şeklinde bitmektedir.

Perge lahdinin analojisi, Selanik Arkeoloji Müzesi'nde bulunan kline kapaklı, figürlü frizli lahit ile yapılabilir (Lev. LXIV, res.202)[121]. Selanik lahdinin ön yüz ve kısa yüzlerinde bağ bozumu sahnesi, arka yüzünde Kentauros-Grifon savaşı konu edilmiştir. İki lahit konu itibariyle biraz farklı ancak kompozisyon açısından bir hayli benzerdir. İşçilik yakındır. Saç ve kanatların işlenişindeki benzerliğin yanı sıra yoğun detaycılık da ortak bir özelliktir. İki lahitte birebir karşılaştırılacak figürler de bulunur [Aphrodite (fg.23), Papa Silenos (fg.1)][122].

Tarihleme kriteri olarak üslup ve analoji dışında kline kapaktaki portreler de yardımcı olmaktadır. Klinedeki erkeğin portresi (Lev.LXIV, res.203) M.S. 240-250 yıllarına tarihlenen Side Müzesi'ndeki [123] (Lev.LXIV, res.204) erkek başı ile karşılaştırılabilir. Saç işçilikleri aynı özellikleri göstermektedir. Saç modeli çeşitli dönemlerde görüldüğünden, tarihleme için bir önem arz etmez. Buna karşılık sakal tipi ayırt edici bir özelliktir. Bu açıdan Perge lahdindeki erkek portresine en yakın örnek, bugün Atina Milli Müzesi'nde sergilenmekte olan baştır[124]. M.S. 3. yüzyıla ait portrede sakallar çene üzerinde ve boyunda plastik bukleler halindedir. Bu tipin benzeri Roma İmparatoru Gallienus (M.S. 253-268) ait Berlin Şehir Müzesi'ndeki[125] portrede görülür (Lev.LXV, res.205). Yine Gallienus dönemine ait, günümüzde Konya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen bir lahit üzerindeki ölü portresi de sakal tipi yönünden benzerlik göstermektedir. Bu eser de M.S. 254-260 yıllarına tarihlenmiştir[126]. Gallienus dönemine tarihlendirilen bir başka portre de bugün J. P. Getty Müzesi'ndedir (Lev.LXV, res.206)[127]. M.S. 3. yüzyıla ait portrede sakallar, çenede plastik olarak işlenmiştir. Bu sakal biçimi sikke tasvirlerinde de görülür. M.S.

[121] Selanik Arkeoloji Müzesi env.1247: Matz, 1968a, no.11, lev.17-19.
[122] Detaylar için bkz.: Turak, **a.g.e.**, s.58 vd.
[123] Side 61: Jale İnan, **Antalya Bölgesi Roma Devri Portreleri. Römische Porträts Aus Dem Gebiet von Antalya**, Ankara, TTK Yayınları, 1965, s. 27, no.20, lev.20.
[124] Atina: Havva İşkan, "Zwei Privatporträts aus Patara. Bemerkungen zur Chronologie der Klinenporträts ", **JdI 117**, 2002, s.251-282, lev.20.
[125] Cornelius Vermeule, **Roman Imperial Art in Greece and Asia Minor**, Cambridge, Harvard University Press, 1968, res.168.
[126] İşkan, **a.g.e.**, s.272, lev.21a-b.
[127] Getty Museum 73.AA.52: Jiri Frel, **Roman Portraits in the Getty Museum**, Tulsa-Oklahoma, The John Paul Getty Museum, 1981, s.132, no.90.

238 yılında imparator olan Gordianus II'yi tasvir eden sikkede[128] imparatorun sakallarının Perge'deki portrenin sakallarına benzerliği göze çarpmaktadır. Gallienus'a ait bir sikke[129] de Perge lahdindeki portrenin sakal tipine yakınlık göstermektedir.

F.22 üzerindeki kadın portresi saç tipi yönünden M.S. 3. yüzyıl da paralellerini bulur (Lev.LXV, res.207). Bu bağlamda Antalya Müzesi'nde korunan kadın başı ile karşılaştırılabilir[130]. Antalya'daki portrenin saçları ortadan ayrılmış, yanlardan kulakları açıkta bırakarak arkaya taranmıştır (Lev.LXV, res.208). Alın üzerine dökülen hafif dalgalı, uzun ve ince saçlar kısa çizgilerle belirtilmiştir. Arkada önce enseye doğru atılan saçlar, yukarıya kaldırılmış ve ince örgüler halinde düzenlenip başın üzerinde içeriye kıvrılarak tutturulmuştur. Portre, M.S. 260/270'e tarihlenmektedir. 1993 yılında Patara kazılarında ortaya çıkarılan mezar yapısında bulunmuş, M.S. 3. yüzyılın ortalarına tarihlenen Marcia Aurelia Khrysion Iasonis[131] adlı kadına ait portrenin saç modeli, Perge lahdindeki portre ile benzerlik gösterir. Saçlar ortadan ayrılmış, tutamlar kulakları açıkta bırakacak şekilde yanlardan arkaya taranmıştır. Arkada enseye doğru inen saçlar, yukarıya doğru kıvrılıp, başın üzerine alınarak tepede içe doğru toplanmıştır. Perge lahdindeki kadın portresine benzer bir baş diğer Burdur Müzesi'nde korunmakta olan ve M.S. 3. yüzyıla tarihlenen kline kapak üzerindeki portredir[132]. Söz konusu saç modeli literatürde "Scheitelzopf" olarak isimlendirilir[133]. M.S. 220 yılında ortaya çıkan bu saç tipine Tranquilina (M.S. 238-244) ve Etruscilla (M.S. 249-251) portrelerinde de rastlanır.

Tek başına F.22'nin teknesini tarihlemek de mümkün gözükmektedir. M.S. 200'lerin başlarında insan figürleri fona göre daha belirginleşmiş, figürler pervaza taşmış ve daha giriftleşmiştir. İhracat M.S. 220'lerden sonra artmaya başlamıştır[134]. Gene Pamphylia bölgesinde özellikle Attik lahit ihracatının M.S. 3. yüzyılda çok

[128] Nezehat Baydur, **Roma Sikkeleri**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1998, lev.XXVIII, res.257.
[129] **A.e.**, lev.XXX, res.280.
[130] İnan, **a.g.e.**, no.21, lev.XXI-XXII.
[131] İşkan, **a.g.e.**, lev.1.
[132] **A.e.**, s.274, res. 20 ve s.275, res.24a-b.
[133] Saç tipi hakkında detaylı bilgi için bkz.: Diana Ziegler, **Frauenfrisuren der römischen Antikeabbild und Realität**, Berlin, Weißensee, 2000.
[134] Koch, 2001, s.156-157.

arttığı bilinmektedir [135] . Bu bağlamda tekneyi M.S. 3. yüzyılın ortalarına yerleştirebiliriz. Kapakta yer alan portreler de yaklaşık aynı tarihi vermektedir. Portre ve üslup özellikleri ile lahdin analojisi göz önünde bulundurulursa, eser M.S. 3.yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmelidir.

Bu durumda değerlendirilecek bir diğer lahit parçası Side Doğu Nekropolis'te gün ışığına çıkarılmıştır (F.23). Lahdin uzun yüzlerinden birine ait olan parçada başının arkasına kaldırdığı elinde bir bıçak tutan mainad ile önündeki panter betimlenmiştir (Lev.LXVI, res.209).

F.23'de muhtemelen bir kurban sahnesi betimlenmiştir. Bu figüre benzer bir örnek bugün Madrid Prado Müzesi'nde korunan bir rölyefte karşımıza çıkar[136]. Rölyefte yer alan mainad sağ elinde bıçak tutmaktadır. İki figürde de hareket aynıdır. Her ikisi de bıçağı başlarının gerisinde, omuzlarına paralel olarak havaya kaldırmıştır. Lahit kabartmasındaki figürün sol kolu günümüze ulaşmamıştır. Ancak rölyefte yer alan mainad sol elinde az önce parçaladığı hayvanın arka kısmını tutmaktadır. Hemen yanındaki figür ise hayvanın ön kısmını tutmaktadır. Bu ikisiyle karşılaştırılabilecek diğer bir figür, İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde korunmakta olan lahitteki mainaddır (Lev.LXVI,res.210) [137] . Merkezde yer alan sunağın solunda bulunan mainad sol elinde bir çocuk tutmaktadır. Bu bağlamda F.23'deki mainad'ın da sol elinde bir hayvan ya da çocuk tuttuğu akla gelir.

Lahit, sade ama başarılı bir işçilik gösterir. Eser natüralisttir (kaplanın başını geriye çevirişi, mainad'ın vücudundaki burkulma vb.). Kas geçişleri yumuşaktır. Mainadın saçı iki yana taranarak arkada topuz yapılmıştır. Elbise kıvrımları bir hayli detaycı ve gerçekçidir. Ortada yer alan asma ile mekan yaratılmıştır. Meyveleri iri tanelidir ve dış konturları ile verilmiştir. Yapraklar ise damarlarına kadar gösterilmiştir. Panterin açık ağzıyla, korkutucu bir ifadeye sahiptir. Mainad ise daha sakindir. Bu durum ikisi arasında bir tezat yaratır. Üslup dışında tarihleme için bazı özellikler yardımcıdır. Öncelikle pervaz düz silmelidir ve figür taşmaları gözlemlenemez. Mevcut olan figürlerden anlaşıldığına göre kalabalık bir sahne de söz konusu değildir. Tüm bu özellikler eserin atölyenin erken üretimleri içinde

[135] **A.e.**, s.257.
[136] Ingrid Krauskopf, Erika Simon, "Mainades", **LIMC** VIII/1, Zürih ve Münih, Artemis, 1997, no.29 ve 144.
[137] Matz, 1968a, no.3, lev.4.

değerlendirilmesi gerekliliğini gösterir[138]. Bu bağlamda lahit, M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilebilir.

F.24, Perge Batı Nekropolis'inde bulunmuştur (Lev.LXVI, res.211). 1978 yılında Perge kazıları kapsamında Batı Nekropolis'inde yürütülen yüzey araştırmasında tespit edilen eser, bugün Aksu-Yurtpınar yolu kenarında, 1946 yılında Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel tarafından yürütülen kazı çalışmalarında gün ışığına çıkarılan lahitlerin yaklaşık 10 m. güneybatısındadır. Yüzey araştırması sırasında bulunan diğer bir parçanın silmesinin teknedeki silmelere uyması sebebiyle bu ikisinin aynı lahde ait olduğu düşünülmektedir[139].

Teknenin sadece silmelerinin bulunduğu, kaide kısmı günümüze kadar korunagelmiştir (Lev.LXVII, res.212). İkinci parça tekne kaidesi ile korunagelmiş, sol bacağını içeri çekmiş, baldırı üzerinde oturan, koltuğunun altındaki üzümlerle dolu bir sepete dayanmış Eros'u betimler. Eros, Dionysos'lu lahitlerin bağ bozumu sahnelerinde karşımıza çıkan olağan bir figürdür.

F.24'deki Eros'a benzeyen bir örneğe Selanik lahdinde de rastlamaktayız[140] (Lev.LXIV, res.202). Özellikle lahdin ön yüzünde solda yer alan bir Mainad ve Satyrostan oluşan ikili grubun altında görülen sağ dizi üzerine çökmüş, sağ eli altında devrilmiş üzüm sepeti bulunan Eros, bu tip betimlemeler için iyi bir örnek olmalıdır. Lahdin, Dionysos betimli olduğunu bu figürün dışında teknenin friz kısmının başlangıcında görülen üzüm taneleri ve keçi toynakları da kanıtlamaktadır. Teknenin alt pervazı ile günümüzde Side Müzesi'nde korunan Eroslu lahdin pervazı karşılaştırılabilir (F.21). Her iki pervazda da iki düz silme arasında yaprak örgüsü bulunur. Bu özellik M.S. 2. yüzyılın sonunu işaret eder; fakat lahde ait olduğu saptanan Eros figürünün M.S. 3. yüzyıl bağ bozumu lahitlerindeki figürlerle olan benzerliği, Pamphylia Bölgesi'nde M.S. 3. yüzyılda Attika tipi lahit ithalinin arttığı, Perge Batı Nekropolis'inin M.S. 2. ve 3. yüzyıllarda çok yoğun kullanım görmesi olması gibi kriterler göz önünde bulundurulursa lahdi, M.S. 2. yüzyılın sonu ile 3. yüzyıl ortaları arasındaki zaman dilimine yerleştirebiliriz.

---

[138] Attika erken üretimleri için bkz.: Koch, 2001, s.140 vd., res.58, 60 vd.
[139] Hüseyin Akıllı, "Perge Nekropolü ve Attika Tipinde Bir Lahit", **Arkeoloji Dergisi 1, Erol Atalay Memorial**, H. Malay (ed.), 1991, s.1-2.
[140] bkz., dn.121.

F.25, Side'de gün ışığına çıkarılmış bir lahdin ön yüzüne ait bir mainad figürünün belden yukarısının korunduğu eserdir (Lev.LXVII, res.213). Bu figürün benzeri F.22'de karşımıza çıkar. İyi işlenmiş bir lahde aittir. Patetik bir ifade söz konusudur. Kas işçiliği başarılıdır. Geçişler yumuşak verilmiştir. Başın hareketinden dolayı boynun aldığı kıvrımlar natüralisttir. Saçlar ortadan ikiye taranmış, yanlardan geriye atılmış, tepede yükseltilmiştir. Arkada uzun bırakılan tutamlar omza kadar sarkıtılmıştır. Parçanın analojisi F.22 de görülür. İki lahdin işçilikleri de yakındır. Lahit üzerinde yer alan figürün saç modeli ile analojisindeki Mainad figürlerinin saç modelleri arasında büyük benzerlikler vardır[141]. Eser, M.S. 3. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenebilir.

Bir lahdin köşesine ait F.26 üzerinde bir Mainad ve Papa Silenos tasvir edilmiştir (Lev.LXVII, res.214). Papa Silenos tipik ikonografisinde, şişman, dolgun göğüslü, sakallı gösterilmiştir.

Lahit başarılı bir işçiliğe, detaylı ve natüralist bir üsluba sahiptir. Papa Silenos'un sağ eliyle taşıdığı bir meyve tepsisi şeklinde işlenmiş üst pervaz çok detaylı ve natüralisttir. Burada asma dalları ve üzümler arasında elma, armut gibi meyveler de tasvir edilmiştir. Sepetin alt örgüsü de en ince detaylarına kadar verilmiştir. Figürlerin kasları doğal, geçişleri yumuşaktır. Doğallık vücut burkulmalarında kendini gösterir. Harekete bağlı olarak elbiselerin aldığı şekiller gerçekçidir. Kıvrımlardaki sert işçilik, figürler ile tezat oluşturmaktadır. Mainadın saçları ortadan ikiye ayrılmış, yanlara doğru taranmıştır. Saç tutamları derin kanallarla birbirinden ayrılmıştır. Silenos'un saçında asma dallarından yapılmış bir taç yer alır. Bıyık ve sakalların tüyleri ince tellerine kadar işlenmiştir. İnce tellerden oluşan kalın tutamlar birbirinden derin çizgilerle ayrılmış, aşağıya sarkıtılmıştır. Yüzün aldığı dörtgen form böylelikle tamamlanmıştır. Figürlerin ifadeleri patetiktir.

Parçanın analojisi Sparta Müzesi'nde korunmakta olan lahitle yapılabilir[142]. Özellikle Mainad figürleri çok benzemektedir. Hareket neredeyse birebir aynıdır. Üslup açısından en yakın benzeri F.22'dir. İki lahit, kas işçiliği, detaycılık, ani dönüşler, ifadeler gibi üslubu yansıtan özellikleri ile birbirlerine çok yakındır. Parça

[141] bkz., s.119 vd.
[142] Sparta TW 652: Matz, 1968a, no.22, lev.24.

gerek analojisi gerekse üslup özellikleri dolayısıyla M.S. 3. yüzyılın ikinci yarısına yerleştirilebilir.

Side Müzesi'nde korunan F.27, bir lahdin üst pervazına ait parçadır (Lev.LXVII, res.215). Üst pervaz yaprak ve meyvelerle süslenmiş, friz alanına dönen içbükey yüzey ve friz alanının bir bölümünde asma dalları, üzüm salkımları ve onlara uzanan eller betimlenmiştir. F.27, tipik bir bağ bozumu sahnesine aittir[143]. Detaycılık ve figür derinlikleri parçanın ön yüze ait olma ihtimalini kuvvetlendirir. Parçanın birçok benzeri vardır. Örneğin F.21'in üst pervazında benzer yaprak bezeme mevcuttur. F.22 ve Selanik lahdi gibi birçok Dionysos lahdinde asma dalları, üzüm salkımları ve onları toplayan Eros, mainad, satyros gibi figürler yer alır. Eser benzerlerinin de tarihi göz önünde bulundurulduğunda M.S. 3. yüzyılın 2. yarısından sonraya tarihlendirilir.

Dionysos betimli lahitler içinde en son değerlendirilecek F.28 (Lev.LXVIII, res.216-217), lahit teknesinin kaide bölümüdür. Attaleia'da bulunmuş tekne, geç dönemde ters çevrilerek bir yazıt bloku olarak kullanılmıştır[144]. Teknenin kısa yüzlerinde, figürlü friz alanın başlangıcına rastlayan birkaç figür korunagelmiştir. Sağ kısa yüzde, bir kartal, bir yılan, üç kuş ve bir sfenks sıralanmıştır. Sol kısa yüzde ise bir kap ile karışık bir varlığa ait pençe kalıntısı seçilmektedir. Hayvanların en çok kullanıldığı sahnelerin bağ bozumu tasvirli olmasından hareketle, bu lahitte bağ bozumu konu edilmiş olabilir. Yine de tam bir sonuca varmak olası değildir. Lahdin tarihlemesi de problemlidir. Elde stil kritiği yapacak figür yoktur. Bu yüzden genel bir tarihleme ile bağ bozumu lahitlerinin genellikle M.S. 3. yüzyıla tarihlendiği göz önüne alınarak ve lahdin bağ bozumu sahnesiyle bezendiği kabul edilirek eser, M.S. 3. yüzyıla yerleştirilebilir.

Attika figürlü frizlileri içinde üçüncü grup eseri, **Amazonomakhia** betimli lahitler oluştur. Grup, Pamphylia'da iki örnekle temsil edilir.

---

[143] Doris Bielefeld, "Zur Ikonografie attischer Sarkophage mit Eroten-Weinlese-Darstellungen", **RM 102**, 1995, lev.104-107.

[144] Lahitten Antalya surlarında devşirme olarak yararlanılmıştır. Yazıtta Bizans İmparatoru VI. Leon (M.S. 886-912) ve oğlu VII. Konstantinos'un (M.S. 913-919) adları geçer. Bu durumda yazıt, M.S. 10. yüzyıla tarihlenebilir. Yazıt bkz.: Karl Graf v. Lanckoronski, **Pamphylia ve Pisidia Kentleri**, çev. S. Bulgurlu, İstanbul, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 2005, s.159, no.12.

F.29, lahit teknesinin ön ya da kısa yüzlerinden birinin köşesine aittir (Lev.LXVIII, res.218). Sol köşede ayakta duran, kısa mantolu bir Yunan savaşçısı, sağ eliyle lahdin diğer bir yüzündeki Amazon'u saçından tutmaktadır (fg.1-2)[145]. Yunan savaşçısı, Amazonu esir almış, adeta onu dizginlemektedir. Sözü edilen ikili grubun solunda sağa doğru hareket halinde iki Yunan savaşçısı daha bulunmaktadır (fg. 3-4). Figürlerin altında, sağ dirseği üzerine düşmüş, sağ elinde kılıç, sol elinde kalkan tutan Amazon yer alır (fg. 7). Hemen önünde yere düşmekte olan bir at vardır (fg. 8). Bu şemaya en yakın tasvir Selanik Arkeoloji Müzesi'ndeki, M.S. 220-230 yıllarına tarihlendirilen bir lahdin sol kısa yüzünde bulunur (Lev.LXIX, res.219).[146] Söz konusu lahitte soldan sağa doğru hareket eden iki Yunan savaşçısı, altlarında sağ dirseği üzerine düşmüş, sol kolunda kalkan bulunan Amazon ile hemen önünde yere düşmekte olan bir at betimlenmiştir. Lahit günümüze tüm olarak korunagelmiştir[147].

F.29'da sağdan sola doğru hareketli bir kompozisyon görülür. Bu tek düzelik bazı figürlerin farklı yöne döndürülmesi ile giderilmiştir. Girift bir sahnenin yapıldığı lahdin işçiliği ise başarısızdır. Figürlerin vücut oransızlıkları (Yunan savaşçılarından oluşan ikili grubun vücutlarının alt kısmı ile üst kısımları arasındaki oransızlık, atın boynunun doğal olmayan uzunluğu) dikkati hemen çeker. Kas işçiliği lahitteki deformasyon nedeniyle çok iyi anlaşılamamaktadır. Ancak, kasların sert çizgilerle kabaca gösterildiği söylenebilir. Tüm figürlerde bir abartı hissedilmektedir.

Teknenin üst pervazında yukarıdan aşağıya doğru Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi ve inci dizisi, kaide de ise köşe postamenti üzerinde bir figüre ait izler görülmektedir. Oluşturulan friz boşluğunda Lesbos kymationu yer alır. Bezemelerden hareketle lahdin analojisi bir Ephesos lahdi ile yapılabilir[148] . İki lahdin de alt pervaz bezemeleri aynıdır. Ephesos lahdi bezeme şemasından hareketle M.S. 200-210 yıllarına tarihlenmektedir. Analojisi ve Selanik lahdinin konu şemasının benzerliğine dayanarak F.29'un M.S. 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmesi olasıdır.

[145] Saç çekme motifi ve ilgili örnekler için bkz.: Turak, **a.g.e.**, s.77-78.
[146] Selanik env. 283: Despinis, **a.g.e.**, s.166-169, no.134.
[147] Selanik lahdinden hareketle F.29'u tümleyebiliriz. Bu konuda bkz.: Turak, **a.g.e.**, s.78.
[148] Carola Kintrup, "Chronologie der attischen Amazonamakhie-Sarkophage", **Akten des Symposiums '125 Jahre Sarkophag-Corpus' Marburg 4-7 Oktober 1995**, Mainz, Philipp von Zabern, 1998, s.208, lev.93/6.

Amazonomakhia betimli bir diğer eser de F.30'dur (Lev.LXIX, res.220). Parça, teknenin ön yüzünün üst kısmına aittir. Üst pervazda sağdan sola doğru bir av sahnesi işlenmiştir. Sahne de bir köpek, önündeki geyik ve yabandomuzunu kovalamaktadır. Friz bölümünde solda bir at başı yer alır. Hemen önünde sağ profilden verilmiş, sağ elinde kalkan tutan, miğferli bir Amazon bulunmaktadır. Bu sahnede diğer lahitlere bakılarak tümlenebilir. Burada muhtemelen girift bir kompozisyon içerisindeki iki ayrı mücadele grubuna ait figür tasvir edilmiştir. Figür 2, kalkan ve miğferi ile bir Amazon'dur. Figür 1'in ise kimliklendirilmesini yapmak mümkün değildir. Ancak şöyle bir çıkarım yapılabilir: At figürü pervaza taşma yapmaktadır. Atın üzerinde bulunacak figürün pervazın üzerine taşması pek olası değildir. Bu durumda at üzerindeki figürün düşmekte olduğu düşünülebilir[149]. M.S. 3. yüzyılda üst pervazlarda figürlerin kullanılması yaygınlaşmıştır. Gene üst pervazın içbükey kısmında görülen figür taşmaları, M.S. 3. yüzyılın ilk yarısının özelliklerindendir[150]. Tüm veriler lahdi M.S. 3. yüzyıla yerleştirir.

Attika tipi lahitler içerisinde mitolojik konular sevilerek kullanılmış ve çok sayıda üretilmiştir. Pamphylia'da sevilen mitolojik tasvirlerden Hippolytos, Meleagros, Akhilleus, Troia önünde savaş gibi söylencelerin konu edildiği lahit parçaları bulunur.

Mitolojik lahitlerden F.31, **Hippolytos** betimlidir (Lev.LXIX, res.221-222)[151]. Attaleia'da bulunmuş eser, ön yüzün sol tarafına aittir. Lahdin üst pervazı, Lesbos kymationu, yumurta-ok ve boncuk dizisi ile süslenmiştir. Sağdan sola doğru verilmiş kompozisyon içinde solda nebrisli bir Herme, onun solunda sunak benzeri bir nesnenin üzerinde çocuk tutan ayakta, giyimli bir kadın betimlenmiştir.

Attika atölyesinin ürettiği Hippolytos betimli lahitler üç gruba ayrılır[152]. M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlendirilen ilk grup lahitlerde (Beyrut, İstanbul[153]) şema şöyledir: Solda Phaidra, sunak üzerinde Eros, onu tutan Aphrodite ve

[149] Karşılaştırması ve benzerleri için bkz.: Turak, **a.g.e.**, s.80.
[150] bkz., dn.70.
[151] Lahdin iki parça halinde olduğunu yüksek lisans tezim sırasında yayınlardan tespit etmiştim. O dönemde müzede sadece bir parçası belgelenebilmişti. Fakat 2008 yılında Antalya Müzesi'nin çalışanlarının özverileriyle eserin ikinci parçası da depolarda bulunmuştur.
[152] Koch, 2001, s.145 vd.
[153] Beyrut 447: **a.e.**, s.393, dn.1; İstanbul 125: C. Robert, **Einzelmythen, Hippolytos-Meleagros, ASR 3.2**, Roma, l'Erma di Bretschneider, 1969, no.144.

yanlarında süt anne, merkezdeki bir çocuk tapınağın alınlığına bir erkek geyik başı çivilemekte. Sağda elinde sopasıyla, oturmakta olan Hippolytos, solda sırtında yabandomuzu taşıyan bir adam ve arka planda otlayan bir at[154]. M.S. 3. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlendirilen ikinci grup lahitte (Agrigentum ve Leningrad[155]) Hippolytos ve av arkadaşları betimlenmiştir. Bu tip lahitlerin diğer yüzlerinde Hippolytos'un ölümü, Phaidra'nın etrafındaki hizmetçiler ve av sahneleri işlenmiştir [156] . M.S. 3. yüzyıla tarihlenen üçüncü grup yabandomuzu avı sahneleridir[157].

F.31, Attika'ya özgü Hippolytos betimli lahitler içerisinde ilk gruba girmektedir (Lev.LXX, res.223). Antalya örneğinde bulunan kadın figürü, tipik şema çerçevesinde Aphrodite'dir. Sunağın üzerinde yer alan figür ise Eros'tur[158].

F.31 başarılı bir işçiliğe, sade ama detaylı bir üsluba sahiptir. Kas işçiliği yumuşak, geçişler ve harekete bağlı olarak bol giysi gerçekçidir. Fakat, Aphrodite'nin başı ve vücudu oransızdır. Baş küçük kalır. Tanrıçanın saçları, ortadan ikiye ayrılarak, geriye taranmış ve arkada yüksek bir topuz içine sokulmuştur.

Parçanın analojisi Beyrut, İstanbul ve Atina müzelerindeki üç örnekle yapılabilir [159] . İlk iki örnek kompozisyon şeması bağlamında karşılaştırılabilir. Atina'daki örnek ise F.31'e işçilik açısından daha çok benzer. Bu dört lahitteki ortak nokta, üst pervazlarda kendini gösterir. Üslübu, analojileri ve bezemeler yardımıyla, Antalya lahdini, M.S. 2. yüzyılın son çeyreğine tarihleyebiliriz.

Bölgede **Meleagros** betimli lahitler iki adettir. Ancak bunlardan F.32'yi süsleyen sahne tartışmalıdır. Eser, Side bulunmuştur ve Antalya Müzesi'nde sergilenmekte olan ön yüzün sol köşesine ait parçadır (Lev.LXX, res.224-225). Sol üst köşesinde oturur vaziyette, sağ elinde ince uzun bir nesne tutan kadın figürü (fg.1), kadının altında, sakallı, boylu boyunca uzanmış bir erkek (fg.4), bu ikisinin etrafında ana sahneyi izleyen bir erkek ve bir kadın figürü bulunmaktadır (fg.2-3). Kabartmanın devamında muhtemelen Kalydon yabandomuzu avı işlenmiştir. Bu değerlendirmeye bugün Eleusis'de korunan Kalydon avının betimlendiği bir lahitten

[154] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.393.
[155] Agrigentum: Giuliano, **a.g.e.**, no.10, lev.60; Leningrad A 432: Robert, 1969, no.154.
[156] **A.e.**, s.394.
[157] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.396-397.
[158] Lahdin tümleme önerisi için bkz.: Turak, **a.g.e.**, s.89.
[159] Beyrut: Rogge, **a.g.e.**, no.56; İstanbul: **A.e.**, no.19; Atina: **A.e.**, no.53, lev.77/5.

yola çıkarak ulaşılabilir[160]. Bahsi geçen lahdin, sol köşesinde hemen hemen aynı kompozisyon yer alır. Sol üstte, oturur vaziyette, Koch'un yerel bir tanrıça olarak tanımladığı kadın figürü görülmektedir[161]. Sağ elinde lagobolon, sol elinde ise kargı tutar. Antalya lahdinde de sol üst köşede yer alan kadın figürünün Eleusis betiminden yola çıkarak sağ elinde bir lagobolon, sol elinde kargı tuttuğu sonucuna varabiliriz. Altta her iki lahitte de boylu boyunca uzanmış, sağ kolunun altında devrilmiş bir kaptan su dökülmekte olan, sol elinde palmet dalı tutan bir nehir tanrısı bulunmaktadır.

F.32 için bir başka görüş de, eserin deniz savaşı betimli bir lahde ait olabileceğidir[162]. Bu tip lahitlerde (örn. Tyros, Selanik ve Venedik[163]) friz alanının köşesinde F.32'ye benzer sahneler bulunur. Tyros lahdinde sol alt köşede bir Nereid, onun üzerinde iki Nymphe ve bunların önündeki gemide, sırtı izleyiciye dönük bir erkek figürü vardır. Sağ köşede ise bir nehir tanrısı bulunur. F.32'de özellikle sırtı dönük erkeğin bu lahitlerle benzerliği dikkat çeker. İkonografik olarak diğer figürler, F.32 ile karşılaştırılamasa da şema açısından bir yakınlık mevcuttur. Venedik lahdinde sırtı dönük figürün üzerinde yer alan, kolunu yukarıya kaldırmış savaşçı figürü ile F.32'de aynı konumda yer alan kol, şemayı benzer kılan bir diğer özelliktir. Yine, F.32'nin uzun yüzlerinden birine ait kalkan da eserin savaş betimli bir lahde ait olabileceği savını güçlendirir. Ancak eldeki veriler bu öngörüyü yapmak için yetersizdir. Burada F.32'nin ikonografik açıdan Meleagros betimli lahitlere daha yakın olduğu kanısında olduğumu belirtip, eserin üzerindeki tasvir için kesin bir yargıya varmaktan kaçınılması gerekliliğinin de altını çizmek isterim.

Lahdin işçiliği başarılıdır. Sadedir ve detaycı değildir. Kas işçiliği iyi verilememiştir. Figür 2'de kalçanın durumu oransızdır. Ancak giysilerde gerçekçilik göze çarpar. Aynı zamanda ifadelerden, sahnenin diğer tarafına doğru meraklı bir şekilde baktıkları sezilmektedir. F.32'nin analojisi, Eleusis[164] lahdidir (Lev.LXXI,

[160] Guntram Koch, **Die mythologischen Sarkophage. Meleager, ASR 12.6.**, Berlin, Gebr. Mann, 1975, no.170, lev.136a.
[161] **A.e.**, s.142.
[162] Carola Kintrup, "Tod bei den Schiffen. Die Epinausimachie-Sarkophag aus Tyros", **Akten des Symposiums des Sarkophag-Corpus 2001, Marburg, 2.-7. Juli 2001**, ed.G. Koch, Mainz, Philipp von Zabern, 2007, s.173-186.
[163] **A.e.**, lev.60.1, 62.2, 63.1.
[164] Koch, 1975, s.142, no.172, lev.136.

res.226). Bu iki lahit işçilik açısından farklılık gösterse de, gerek konu, gerek pervaz süsleri açısından karşılaştırılabilir. F.32'nin, korunan alt pervazında, postamentte bir aslanın yakaladığı geyiği ısırması gösterilmiştir. İçbükey kısımda Lesbos kymationu ve örgü bandı işlenmiştir. Eleusis lahdinde de aynı düzenleme yapılmıştır. F.32, üslubu ve analojisine dayanarak M.S. 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilmektedir.

Meleagros betimli bir diğer lahit (F.33) Alanya Müzesi'ndedir (Lev.LXXI, res.227). Parça, lahdin ön yüzünün sol tarafına ait bir figürü kapsar. Muhtemelen Kalydon yabandomuzu avının işlendiği bir lahde aittir[165]. Figür, karakterine uygun olarak heroik bir çıplaklıkta verilmiştir. Kas işçiliği başarılıdır. Kaslar, sert ve belirgindir. Eylem dolayısıyla vücudun aldığı pozisyon son derece gerçekçi yansıtılmıştır. Alanya lahdinin analojisi Split'te korunmakta olan lahittir[166]. Bu lahdin merkezinde Alanya lahdindeki figürle benzer olan betim yer alır: Yabandomuzuna doğru hamle yapan Meleagros. Bu lahitten hareketle F.33'ün üzerindeki figürün Meleagros olduğu söylenebilir. Söz konusu özellikler ve analojisi lahdi M.S. 3. yüzyılın ilk yarısına yerleştirmektedir. Lahdin arka yüzü Selçuklu döneminde kitabe bloğu olarak değerlendirilmiştir.

Pamphylia mitolojik lahitleri içinde **Akhilleus**'u işleyen iki lahit yer alır (F.34-35). Kahraman Yunan ve Roma sanatında birçok betimde karşımıza çıkar[167].

F.34 bir lahdin uzun yüz sağ köşesine aittir (Lev.LXXI, res.228). Sağda genç bir erkek oturmakta (fg.2), karşısında diz çökmüş yaşlı bir erkek onun elini öpmektedir (fg.1). Arka planda ise başı örtülü bir kadın (fg.4) ile elinde kerykeion bulunan Hermes (fg.3) görülmektedir. İlias'ta bahsi geçen, Troia kralı Priamos'un, Hermes'in yardımıyla oğlu Hektor'un cesedini geri alması konusunun tasvir edildiğini görüyoruz. Yunan sanatındaki eserler incelendiğinde, bu konunun sıklıkla işlendiği anlaşılmaktadır. Aynı zamanda bu sahnelerde Akhilleus'un ganimeti Briseis de betimlenir[168]. Roma sanatında konu farklı bir şemada verilir. Priamos diz çökmüş Akhilleus'un elini öpmektedir. Bu sahne İlias'ta da (XXIV/478-479) anlatılmıştır. Attika tipi lahitlerde el öpme sahnesi çok fazla kullanılmıştır. Şema şu şekildedir: Solda yerde Hektor'un cesedi, getirilen kurtarmalıkların hizmetkarlar tarafından

[165] Detaylı bilgi için bkz.: Turak, 2005, s.86.
[166] Split 1076a: Koch, 1975, s. no.178, lev.139.
[167] Detaylı bilgi için bkz.: Turak, 2005, s.90.
[168] Detaylı bilgi için bkz.: **A.e.**, s.91 vd.

indirilmesi, diz çökmüş karşısındaki Akhilleus'un elini öpmekte olan Priamos, arka planda Hermes ve ellerini çenesinde kavuşturmuş kadın.

F.34'deki figürler bu şemaya göre şöyle tanımlanabilir: Solda başı örtülü, diz çökmüş, karşısındaki erkeğin elini öpen figür Priamos, eli öpülen, geriye doğru yaslanmış figür ise Akhilleus'tur. Arka planda kerykeionu ile Hermes görülmektedir. Hermes'in karşısında sol eli çenesinde olan başı örtülü bir kadın bulunmaktadır.

Lahit başarılı bir işçiliğe sahiptir. Figürler natüralisttir. Fakat arka plandaki Hermes ve kadının oransızlığı göze çarpar. Eser, detaylı bir üsluba sahip değildir. Elbise kıvrımları sade gösterilmiştir. Kaslar sert ancak gerçeğe yakındır. Figür sayısı az olmakla beraber üst pervaza taşmadıkları söylenebilir. İfadeler patetiktir. Durağan bir kompozison içinde, sahnedeki hüzün ve kibir rahatlıkla hissedilir.

F.34'ün analojisi, Tarsus'ta bulunmuş lahitle yapılabilir (Lev.LXXII, res.229)[169]. M.S. 3. yüzyılın 2. çeyreğine tarihlenen lahitte Hektor'un cesedinin istenmesi sahnesi işlenmiştir. Bu lahitte de ufak tefek değişiklikler haricinde şema tamamen aynıdır. Tüm bu özellikler ve analojisinin de yardımıyla F.34, M.S. 3. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenebilir.

Figürlü frizli lahitler içerisinde Akhilleus betimli bir diğer eser (Lev.LXXII, res.230-231), Side Müzesi'nde sergilenmektedir[170] (F.35). Muhtemelen Pentelikon mermerinden olan F.35, tipik Attika şemasındadır. Lahdin, bir kısa yüzü ile iki uzun yüzünün bir bölümü korunagelmiştir.

Korunagelen alandan anlaşıldığına göre, tekne kaidesini köşe postamentleri, aradaki içbükey alanda yer alan bitkisel bezeme ve diş kesimi süsler. Kısa yüzde üç figür betimlenmiştir. Solda diz çökmüş bir genç, karşısında korunagelen kısımdan anlaşıldığına göre deri zırhlı iki asker betimlenmiştir. Diz çökmüş genç erkek, karşısındaki askere, okreae (tozluk) giydirmektedir[171]. Silahlanan figürün arkasında

[169] Adana Arkeoloji Müzesi 3843: Rogge, **a.g.e.**, s.125, no.1, lev. 2 ve 17.

[170] 2003 yılında hazırladığım yüksek lisans tezimde malzemesinden emin olamadığımdan dolayı Attika grubu içinde değerlendirmediğim bu eser hakkında kesin yargılara ulaşmak için mutlaka mermer analizi gerekmektedir. Ancak çalışmamın ilerleyen zamanlarında ve özellikle Atina'da geçirdiğim süre içinde gördüğüm Attika lahitlerinin, bu eserin Attika stilinin güzel bir ürünü olduğunu söylemem için yeterlidir. Aynı zamanda Side'de lahdin mermerini detaylıca inceleyen Guntram Koch'la yaptığımız tartışmalar beni, bu eserin Pentelikon mermerinden yapıldığına ikna etmiştir.

[171] Okrae için bkz.: H. Russel Robinson, **The Armour of Imperial Rome**, New York, Charles Scribner's Sons, 1975, s.197.

başka bir asker daha yer alır. Lahdin uzun yüzünde ise bir taht ve üzerinde oturan figüre ait olan elbise kıvrımları, diğer uzun yüzde de bir tekerlek korunagelmiştir.

Ön yüzde oturan bir figür olduğu anlaşılmaktadır. Attika lahitleri incelendiğinde bu betime, Akhilleus'un tasvir edildiği iki grup içinde de rastlanır.

M.S. 170/180-250 yılı arasında üretilen, Skyros adasındaki Akhilleus betimli lahitlerde şema şu şekildedir: merkezde kadın kıyafetli ve silahlı Akhilleus, önünde diz çöken Deianeira, solda oturan sütanne, sağ köşede kadınlar, sol köşede Odysseus ile Diomedes ve salpinks çalan figür.

Bu grup içinde referans alabileceğimiz örnekler, Napoli Milli Müzesi'nde[172] ve St. Petersburg Müzesi'nde[173] sergilenen lahitlerdir (Lev.LXXIII, res.232). Bu iki lahdin uzun yüzünde sağ köşe figürü taht üzerinde oturan sütannedir. Paris ve Roma'daki iki lahitte [174] ise oturan figürler Agamemnon ve Lykomedes'tir (Lev.LXXIII, res.233). Bu betimler, F.35'in ön yüzündeki figürle karşılaştırılabilir. Sabine Rogge söz konusu lahitlere dayanarak, lahdimizdeki oturan figürün Agamemnon olarak tanımlanabileceğini belirtir[175]. Eser dikkatlice incelendiğinde Rogge'un bu karşılaştırması eldeki verilerle mantıklı gözükmektedir.

F.34'ün de dahil olduğu ikinci grup içine giren Hektor'un cesedinin istenme sahnesinde, köşede Akhilleus oturur vaziyette betimlenmiştir. Akhilleus, elbisesini attığı tahtında oturmaktadır. Tahtın köşesinde kılıcı, altında da miğferi durmaktadır. Kanımca Side lahdinin korunagelen kısmı olasılıkla bu betime de uyar.

Bize somut kanıtlar sunan, aslında lahdin kısa yüzündeki sahnedir. Bunun için Ioannia lahdi [176] önemli ip uçları verir. Ön yüzünde Hektor'un cesedinin istenmesi sahnesinin betimlendiği lahdin kısa yüzü tıpkı F.35'teki gibidir (Lev.LXXIII, res.234). Ioannia lahdinin kısa yüzündeki figürleri Rogge şu şekilde tanımlar: diz çöken ve önündeki Akhilleus'a tozluğunu giydiren genç erkek, arka planda Thetis ve Akhilleus'un arkasında, kahramanın miğferini düzelten başka bir

[172] Rita Amedick, "Achilleus aus Skyros. Die Eikones des jüngeren Philostrat und die Ikonographie römischer Sarkophage", **Akten des Symposiums '125 Jahre Sarkophag-Corpus' Marburg 4-7 Oktober 1995**, Mainz, Philipp von Zabern, 1998, lev.25, no.5.
[173] Rogge, **a.g.e.**, lev.26, no.28.
[174] Paris: **A.e.**, lev.43, no.21; Roma: **a.e.**, lev.44, no.24.
[175] Sabine Rogge, "Achill in Side. Ein fragmantierter attischer Sarkophag im Museum Side", **Von Euphrat bis zum Bosporos. Kleinasien in der Antike. Festschrift für Elmar Schwertheim zum 65. Geburtstag**, ed. E. Winter, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GmBH, 2008, s.584.
[176] Rogge, 1995, s.129, no.12.

savaşçı (Akhilleus'un hocası Phoiniks)[177]. Benzer betimlemeler, Louvre Akhilleus lahdinin kısa yüzünde ve Tyros'tan bir lahit üzerinde görülür[178]. İkonografi incelendiğinde Rogge'un önerisi yerindedir.

F.35'in arka yüzünde atlı bir arabaya ait tekerlek görülür. Akhilleus betimli lahitlerde Hektor'un cesedinin alınması için Priamos tarafından getirilen hediyelerin taşınması sahnesinde atlı arabalara yer verilmiştir. Bu arabalar daha önce de F.34'ü karşılaştırdığımız Adana ve Beyrut lahitlerlerinde[179] karşımıza çıkar. Bu betim köşede ise Tyros'ta bulunan bir lahitte yer alır[180].

Side lahdi, söz konusu veriler ışığında muhtemelen Akhilleus betimlidir. Eserin ön yüzündeki kabartma, Attika tipi lahitlerdeki gibi diğer yüzlere oranla yüksek işlenmiştir. Üslup ise başarısızdır. Ancak bu yargıya sadece kısa yüzlerden birini inceleyerek vardığımızı ve genelde bu yüzlerin diğerlerine göre daha alçak kabartma yapıldığını vurgulamak gerekir. Kısa yüzde işçilik özensizdir. Çizgiler sert ve şematik verilmiştir. Diz çökmüş kölenin yüzünde oransızlık vardır. Baş-gövde geçişi gösterilmemiştir.

Eseri tarihlemek için elimizde fazla ip ucu bulunmamaktadır. Ancak en önemli veri kaide bezemeleridir. Köşe postamentleri üzerindeki ve içbükey alandaki bezeme, M.S. 3. yüzyılın ortalarına tarihlenen Roma Museo Capitolino'daki lahitte[181] bulunur. F.34'te kaide bezeme alanının hemen üzerinde diş kesimi yer alır, en yakın benzerine M.S. 3. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndeki parça ve Hippolytos betimli Tyros lahdinde rastlıyoruz[182]. Bezemeden hareketle eseri, M.S. 3. yüzyılın ortalarına yerleştirebiliriz.

Bölgede tek örnekle temsil edilen **Troia Önünde Savaş** betimli lahit (F.36), Side'de bulunmuş, Antalya Müzesi'nde sergilenen eserdir (Lev.LXXIV, res.235-236; Lev.LXXV, res.237-238). İlias'ın konusunu oluşturan Troia savaşı antik sanatta sevilerek işlenmiştir. Betimler, Peleus ve Thetis'in düğünü, Paris'in kararı ve Helene'nin kaçırılması gibi savaşın nedenlerini konu eden sahnelerle başlar. Bunları savaşın hazırlıklarını işleyen, Aulis'te toplanma ve Iphigeneia'nın kurban edilmesi

[177] Rogge, 2008, s.585.
[178] Rogge, 1995, lev.67, no.21, Tyros: no.42.
[179] **A.e.**, lev.1, kat.7; Adana: lev.2, kat.1.
[180] **A.e.**, lev.16/3, no.44.
[181] **A.e.**, lev.44, no.24.
[182] **A.e.**, lev.58, no.13; Tyros: lev.88.4, no.70.

sahneleri izler. Konumuzu da oluşturan savaş sahneleri Troia önlerinde konuşlanma ve kuşatma betimleridir. Savaş betimleri ise genelde, Yunan ve Troialı kahramanlar arasındaki ikili çarpışmalar şeklindedir. Bu betimleri, Hektor ile Akhilleus'un çarpışması, Priamos'un Hektor'un cesedini istemesi, Troia'nın düşüşü gibi sahneler takip eder[183]. Savaş sahneleri kapsamında iki tarafı çarpışırken gösteren tasvir az sayıdadır. Bu tip betimler özellikle Attika tipi lahitler üzerinde konu edilmiştir. M.S. 2. ve 3. yüzyıllarda popüler olan bu tip lahitlerde figürler kalabalık sahnelerde, at üzerinde ya da ayakta çarpışırken gösterilmiştir[184].

F.36'nın ön yüzünde kalabalık bir sahne işlenmiştir. Kompozisyon, mücadele eden gruplardan oluşmuştur. Ön yüzün solunda merkeze yakın bir konumda ayakta duran savaşçı, sol elinde tuttuğu kılıcıyla, sol ayağıyla yere çökmüş olan düşmanının baldırına basarak ona saldırmaktadır (fg. 2-3). Diz çökmüş savaşçı son bir hamleyle, sağ koluyla rakibini engellemeye çalışmaktadır. Bu grubun benzeri Tyros Nekropolisinde bulunmuş Attika tipi bir lahit üzerinde görülür[185]. F.36'nın sağ kısa yüzünde sahne devam eder. Burada ön plana çıkan grup, şaha kalkmış at ile karşısında ayakta duran düşmanına saldıran savaşçıdır (fg. 14-15). Beyrut'ta korunmakta olan bir lahdin ön yüzündeki ikili gruplar, bu tip betimlere en güzel örneği oluşturmaktadır (Lev.LXXVI, res.239)[186]. Lahdin sol kısa yüzünde ise Troia önünde deniz savaşı işlenmiştir. Sağda içinde bir figür bulunan bir Yunan gemisi görülmektedir. Geminin önünde ise ölü bir savaşçı bulunur (fg. 18). Solda gemiye doğru saldırı halinde atlı bir figür vardır (fg. 16). Lahdin arka yüzünde antitetik grifonlar yer almaktadır.

F.36'nın sağ, ön ve sol yüzleri bir friz şeklinde düşünülebilir. Buna göre friz sağda gemilerde savaşla başlayan sahne, ön ve sol yüzlerde Troialılar ile Yunanların savaşı şeklinde bütünlük kazanmaktadır.

Lahit başarılı bir işçiliğe sahiptir. Kalabalık kompozisyonda savaşın getirdiği kaos, şiddet ve acı çok iyi yansıtılmıştır. Tekdüzelik figürlerin ani dönüşleriyle giderilerek kompozisyona akıcılık kazandırılmıştır. Figürler natüralisttir. Kas işçiliği

[183] Thomas Carpenter, **Antik Yunan'da Sanat ve Mitoloji**, çev. B. M. Ünlüoğlu, İstanbul, Homer Kitabevi, 2002, s.201-241.
[184] Detaylı bilgi için bkz.: Rogge, 1995.
[185] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.407, lev.443.
[186] Beyrut 1279/80: **a.y.**, lev.442.

ön yüzde yan yüzlere nazaran daha yumuşaktır. Yan yüz figürlerinin kasları daha abartılı işlenmiştir. Savaşçıları birbirinden ayırt etmek çok zordur. Hemen hemen hepsi çıplak verilerek, mitolojik bir karaktere büründürülmüşlerdir.

F.36, Tyros lahdi ile karşılaştırılabilir. İşçilik açısından Side lahdi daha başarılıdır. Tyros lahdi, Side lahdi gibi kalabalık bir sahneye sahiptir. Kompozisyon açısından benzerlikler görülür (merkez grubun benzerliği, yerde bulunan mücadele gruplarının fazlalığı vb). F.36'nın tarihlenmesinde üslup özellikleri ve analojisi dışında, sol kısa yüzünde bulunan gemi savaşı sahnesi de bir ip ucudur. Deniz savaşı betimli lahitler içerisinde gemilerin sağda olması M.S. 230-250 yılları arasını işaret eder[187]. Tüm bu özellikler ve analojisine dayanarak F.36'yı M.S. 3. yüzyılın ikinci çeyreğine yerleştirebiliriz.

Attika atölyesi figürlü frizlileri içinde son olarak değerlendirilecek altı eserin konusu tespit edilememiştir. Bunlar içinde F.37 bir figürün sadece başını kapsar (Lev.LXXVI, res.240). Mermeri ve işçiliği ile Attika atölyesine, ölçüleri itibariyle figürlü frizli lahitlere aittir. Paris Louvre Müzesi'ndeki [188] parça, sol profilden gösterilmiş, hafif yukarı kalkık ve sağa dönük bir erkek başıdır. Saçlarını bir bant çevrelemektedir. Başın arkasında yer alan kırıktan anlaşıldığı kadarıyla miğferli olduğu tahmin edilmektedir. Bu ip ucu bizi Akhilleus, Amazonomakhia ya da Troia savaşlarını konu eden lahitlere yönlendirmektedir. Eseri, üslup özellikleri dolayısıyla M.S. 3. yüzyıla yerleştirebiliriz.

F.38 (Lev.LXXVI, res.241), F.39 (Lev.LXXVII, res.242) ve F.40'ın mermeri atölyesi için bir ip ucu vermemektedir. Ancak üslupları Attika atölyesinin ürünü olabileceğini gösterir. Bu bağlamda bu üç eseri kesin olmamakla beraber Attika figürlü frizli lahitleri içinde değerlendireceğiz.

F.38 ve F.39 aynı tip iki lahde aittir. Üst pervazlarında asma dalları ve üzümler, üst pervazın frizle birleştiği bölümde yapraklar, friz kısmında ise birer baş yer alır. F.38'deki baş sol profilden verilmiş bir erkek başıdır. Bu lahit, muhtemelen Dionysos betimli lahitler grubundandır. Üslup açısından F.27 ile karşılaştırılabilir. F.39'daki erkek başı ise sağ profilden gösterilmiştir. Kısa ve kıvırcık saçları başına

[187] Koch, 2001, s.148.
[188] François Baratte, Catherine Metzger, **Musée du Louvre, Catalogue des Sarcophages en Pierre d'époques Romaine et Paléochrétienne**, Paris, Ministére de la Culture, 1985, no.181, s.273.

bir kask gibi oturmuştur. Ancak ikonografi ile ilgili bir yorum yapmak imkansızdır. Bu iki eser, üslup özellikleri ve benzerleri düşünüldüğünde M.S. 3. yüzyıla sokulabilir[189].

F.40 üzerinde ayakta, pelerini dışında çıplak erkek, solunda ise sol elinde kargı taşıyan bir figüre ait bir el bulunur (Lev.LXXVII, res.243). Buna benzer figürler Hippolytos betimli lahitlerde karşımıza çıkmaktadır. M.S. 2. yüzyılın sonu ile M.S. 3. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen lahitlerde Hippolytos ile av arkadaşları betimlenmiştir. Bu figürler arasında F.40 benzeri, pelerinli avcılar görülmektedir[190]. F.40, Hippolytos betimli bir lahde ait olabilir. Fakat eldeki veriler kesin değildir. Eser, M.S. 3. yüzyıla yerleştirilebilir.

Figürlü frizli lahitler başlığı altında toplam 40 eser incelenmiştir. Hepsi Dokimeion ve Attika atölyesinin ürünleridir. Tüm figürlü frizli lahitler incelendiğinde, Side'de 8, Attaleia'da 8 ve Perge'de 7 eser bulunduğu, geri kalan 16 eserin buluntu yerinin ise kesin olarak tespit edilemediği görülmektedir (bkz. tab.3).

40 eser	Side	Perge	Attaleia	Korakesion	Belirsiz
Dokimeion	1	4	3	-	12
Attika	7	3	5	1	4
	8	**7**	**8**	**1**	**16**

Tablo 3: Pamphylia Figürlü Frizli Lahitleri Buluntu Yeri İstatistiği

Dokimeion ve Attika atölyelerinin ürünleri yarı yarıyadır. Dokimeion figürlü frizli lahitleri bölgede aynı atölyenin girlandlı ve sütunlu lahitlerine göre daha az sayıdadır. Dokimeion ürünleri (F.1-20), M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına ait Amazonomakhia (12), Eros (6), Dionysos (1), av (1) betimli lahitlerdir. Bunlardan sadece iki tanesinin (F.1, F.8) kapağı korunagelmiştir ve onlar da atölyenin tipi beşik çatı formlu kapaklarıdır. Attika atölyesinin ürünleri ise M.S. 2. yüzyılın ortalarından M.S. 3. yüzyılın ortalarına kadar geniş bir tarih yelpazesine yayılmışlardır. Bu

[189] bkz., s.121 vd.
[190] Turak, **a.g.e.**, s.29 vd.

lahitler içinde Dionysiak (7), mitolojik konulu (6), Amazonomakhia (2) ve Eros (1) tasvirliler görülürken, 4 tanesinin konusu belirlenememiştir (bkz. tablo 4). F.21 ve F.22'nin kapağı in situ bulunmuş olup, atölyenin M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreğinden sonra ürettiği kline kapak formundadır.

		DOKIMEION	ATTİKA	
MİTOLOJİK	EROS	6	1	7
	DIONYSOS	1	7	8
	AMAZONOMAKHIA	12	2	14
	AKHILLEUS	-	2	2
	MELEAGROS	-	2	2 (?)
	HIPPOLYTOS	-	1	1
	TROIA ÖNÜNDE SAVAŞ	-	1	1
	AV	1	-	1
	BELİRLENEMEYEN	-	4	4

Tablo 4: Figürlü Frizli Lahitlerin Konularına Göre Dağılımı

Bulunan tüm figürlü frizli lahitler muhtemelen mezar yapılarına yerleştirilmek üzere atölyelerinden sipariş edilmiştir. Bunlardan F.1, F.8 ve F.22 mezar yapılarında in situ bulunmuş olup bu durumu desteklemektedir. Aynı zamanda Attika lahitlerinin ön yüzleri daha yüksek kabartmadır. F.22 buna en güzel örnektir.

Birçok figürlü frizli lahdin yüzleri birbirinin devamı niteliğinde yapılmıştır. Genelde iki kısa yüz ve ön yüz birbirinin devamıdır (F.1, F.21, F.22, F.35). F.1 haricinde arka yüzlerde antitetik hayvanlar betimlenmiştir.

Attika ürünlerinin bölgede sayıca fazla olması tuhaf karşılanmamalıdır. Öncelikle istatistiki veriler bu konuda ip ucu verir. Söz konusu lahitler Anadolu'daki en büyük Attika lahit grubunu oluşturmaktadırlar. Lahitler bölge içerisinde özellikle liman kentleri Attaleia ve Side'de yoğun olarak bulunmuştur. Pamphylia'nın içlerine Attika tipi lahitlerin yayılmadığı görülmektedir. İstatistiğe ek olarak bilimsel verilerde Pamphylia-Attika ilişkisini gösterir. İlk veri Karaçallı Nekropolisinde ortaya çıkarılan siyah firnisli, siyah ve kırmızı figürlü (M.Ö. 450-350) ile Perge

akropolisinde bulunan kaplardır (M.Ö. 5. yüzyıl başı)[191]. Roma İmparatorluk Dönemine gelindiğinde değerlendirdiğimiz lahitlerin, M.S. 3. yüzyılda yoğun olarak Pamphylia'ya ihraç edildiğini görüyoruz. Bu durum Pamphylia bölgesiyle Attika arasında, M.S. 2 ve 3. yüzyıllarda, ticaretin varlığını kanıtlamaktadır. Sonuç olarak Pamphylia'nın ilişkilerinin eskiye dayandığı Attika'dan lahit alması da doğaldır.

2.1.3. MADALYONLU

"Madalyonlu Lahit" tipini şu şekilde tanımlayabiliriz: herhangi bir öykü anlatmayan, friz düzleminin ortasında simetrik yerleştirilmiş Eros ya da Nike'lerce taşınan, içinde büst ya da mitolojik figür bulunan tondolarla bezenmiş lahitler[192].

Anadolu'da çok yaygın olmayan bu tipin birkaç örneği Pamphylia'da bulunur ve bunlar muhtemelen Dokimeion mermerinden yapılmıştır. Değerlendirilecek ilk lahit (MA.1) Perge Batı Nekropolis'inde gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.LXXVII, res.244; Lev.LXXVIII, res.245-247)[193].

MA.1, içbükey profil gösteren düz silmeli bir kaideye sahiptir. Friz alanında uzun yüzlerin birinde, karşılıklı, birbirine doğru uçan Eros'lar, merkezinde Gorgo başı bulunan madalyon taşırlar. Eros'lar, omuzlarından tutturdukları mantoları haricinde çıplak betimlenmişlerdir. Elbise harekete bağlı olarak uçuşmaktadır. Başlar profilden, vücutlar ise cepheden tasvir edilmiştir. Erosların başları, sanki Gorgo'nun taş edici gücünden korunmak amacıyla geriye çevrilmiştir. Saçlar, spiral biçimli bukleler şeklinde boyna kadar uzanmaktadır. Bacaklar, birbirleri üzerine çaprazlama atılmıştır. Biri sağ eli, biri de sol eliyle madalyonu yukarıdan, diğer elleriyle de aşağıdan tutmaktadırlar. Kanat işçiliği tipiktir. Vücuda yakın tüyler, küçük daireler biçiminde, uzun tüyler ise ikişer ikişer birleştirilmiş, birbirine paralel olarak uzatılmıştır. Tüyleri derin kanallar ayırır. Erosların altında ters meşaleler bulunur ve

[191] Karaçallı için bkz.: Sedef Çokay, **Karaçallı Nekropolü**, İstanbul, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2003, Sedef Çokay-Kepçe, **Antaya Karaçallı Nekropolü. The Karaçallı Nekropolis near Antalya**, İstanbul, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetlerini Araştırma Enstitüsü, 2006; Perge Akropolis buluntuları için Bkz.: Matthias Recke, "Die klassische und hellenistische Keramik unter Einschluß der attisch Schwarzfiguren Keramik", **Die Akropolis von Perge, bd.1, Survey und Sondagen**, (ed. H. Abbasoğlu- W. Martini), Mainz am Rhein, Verlag Philipp von Zabern, 2003, s.103-121.

[192] Madalyonlu lahitlerin, bir friz düzlemine sahip oldukları için frizli lahitler grubu içerisine alınması önerilebilir. Ancak bu lahitlerin bir öykü anlatmaması hususuna dayanarak ayrı bir tipoloji yapmanın doğru olacağı kanısındayım.

[193] Eser 1940 yılında köylülerce bulunmuş, Aksu Köy Enstitüsü'ne götürülmüştür. Arif Müfid Mansel'in 1946'da Perge Batı Nekropolis'te yaptığı kazılarda çıktığı yer tespit edilmiş ve bazı kapak parçaları ele geçmiştir. Bkz.: Mansel-Akarca, **a.g.e.**, s.10.

bunlar birbirinin simetriğidir. Daire biçimli madalyonun içinde Gorgo başı yer alır. Dolgun çehreli, üç sıra spiral bukleli kabarık saçları, Eros'larınkine benzer kanat işçiliğine sahip baş üstü kanatları ile tipiktir. Lahdin diğer uzun yüzünde antitetik, uçan, madalyon taşıyan Nike'ler betimlenmiştir. Nike'ler omuzları üzerinde tutturulmuş, kollarını açıkta bırakan, bellerinde kemerle sıkılmış bir tünik giyerler. Omuz üzerinde ise mantoları bulunur. Tünik ince kumaşlıdır ve hareketten dolayı vücuda yapışır. Mantonun kalın kıvrımları önce aşağı doğru sarkarken, arkada kanatlar ile vücut arasında toplanır. Başlar, izleyiciye dönük olarak cepheden, vücutlar ise ¾ profilden tavir edilmiştir. Kalın saç lüleleri, ortadan ikiye ayrılmış kulak hizasından biraz aşağıya taranmıştır. Üstte ise bir topuz yer alır. Madalyonu tutma biçimi ve kanat işleri Eroslarınki ile aynıdır. Gorgo'nun saç işçiliği ve tipi, diğer uzun yüzdeki ile benzer olup, daha sadedir. Nike'lerin altında çelenkler yer alır. Bakışları ise diğerine nazaran sakindir. Kısa yüzlerde madalyonlar içerisinde aynı uzun yüzlerdeki gibi betimlenmiş Gorgo'lar vardır. Buluntu durumuna göre caddeye bakan kısa yüzündeki yazıttan lahdin Termessos'lu Marcus Aurelius Hermas'a ait olduğunu öğrenmekteyiz. Kapak, aynı girlandlı ve figürlü frizli lahitlerde gördüğümüz gibi beşik çatıdır. Palmet akroterli, aslan başı biçimli antefiksli kapağın alınlıklarında ortası kabarık ve göbeğinde delik bulunan bir disk vardır. Yazıtlı kısa yüzdekinde "ΖΩ" yani kişinin lahdi hayattayken yaptırdığını açıklayan ibare görülür.

MA.1, başarılı ve detaylı bir işçiliğe sahiptir. Kanat işçiliği ön plana çıkmaktadır. Tüyler natüralisttir ve çok detaylıdır. Vücuda yakın kısa tüylerin içlerinde dahi damarların verilmesi bu durumu gösterir. Aynı işçiliğe Gorgo'ların kanatlarında da rastlıyoruz. Bu işçiliğin benzerleri bölgenin Dokimeion girlandlılarında da vardır. G.1, G.3-4 buna örnek gösterilebilir. Bu işçiliğin yerelliğinden söz etmek mantıklı değildir. Ancak bölgede bir Dokimeion sanatçısının bu lahit üzerinde çalıştığı söylenebilir.

Lahdin en yakın benzeri Alanya'da bulunan ve bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde korunan parçalardır (MA.2). Bir diğer benzeri de bugün İzmir'de sergilenen eserdir. M.S. 160'lı yıllara tarihlenen İzmir'deki lahit parçasının üslubu bir hayli farklıdır (Lev.LXXIX, res.248)[194]. Kanat, Gorgo'ların saç ve Erosların

[194] Waelkens, 1982, s.57, lev.18.

elbise işçiliği, MA.1'den çok ayrıdır. Yakın bir benzeri de Kayseri Arkeoloji Müzesi'ndeki Yaylalı lahdidir[195]. Eserin bir uzun yüzünde antitetik, uçar vaziyette betimlenmiş Eros'lar, madalyon içerisinde Gorgo başı taşımaktadırlar. Elbiseler MA.1'deki gibidir ve hareket dolayısıyla aldıkları şekil benzerdir. Denizli Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen Hierapolis'te bulunmuş ve M.S. 160'lı yıllara tarihlenen girlandlı lahdin uzun yüzünde de antitetik, uçan Eros'lar madalyon içerisinde Gorgo taşımaktadırlar (Lev.LXXIX, res.249)[196]. Bu eserde de işçilik bir hayli farklıdır.

Bu tip lahitlerde belli ortak noktalar bulunur: Eros'ların ya da Nike'lerin bakışlarını Gorgo'lardan kaçırmaları, Erosların altında ters meşalelerin yer alması, uçmanın gösterilmesi için figürlerin ayaklarının kaideye değmemesi gibi.

Bu tip lahitlerin kent Roma atölyesi'nde yaygın olduğu görülür. Ana motif uçan Eros ya da Nike'ler olup, ellerinde madalyon, çelenk, levha ya da istiridye tutarlar. Gorgo'lar yerine portreler kullanılmıştır. Bu lahitler Antoninus'lar Dönemi ortalarında yaygınlaşmıştır[197]. Anadolu'da bu tip lahitler çok fazla sayıda bulunmaz. Bu eserlerde her zaman portre yerine Gorgo başı kullanılmıştır. Gorgo'nun koruyucu, korkutucu yönleriyle ölüme meydan okunmuş ve hayatın bir mücadele olduğu, lahit sahibinin de bu mücadeleden galip çıktığı sembolize edilmiştir.

Lahdin analojileri ve üslubu bize M.S. 160'lı yılları göstermektedir. Yazıttaki Aurelius pronaemeni M.S. 3. yüzyılı işaret etse de ikinci kullanım ile ilişkili olmalıdır.

MA.2, Alanya Müzesi'nde bulunmuş olup, bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndedir (Lev.LXXIX, res.250)[198]. Dört parça halindedir. Uzun yüze ait iki parçada, tıpkı MA.1'deki gibi uçan Eros'lar, diğer iki kısa yüzde ise madalyonlar içinde, aigisli bir yüzey üzerinde Gorgo başları betimlenmiştir. Friz alanındaki haçlar, eserin Hıristiyanlık Dönemi'nde de kullanıldığını gösterir. Üst pervaz bezemesi yumurta ok dizisidir.

---

[195] Akın Başol, **Kayseri Arkeoloji Müzesi'ndeki Lahitler**, Konya, Konya Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2004, s.24 vd, lev.XXI-XXII.

[196] Fahri Işık, "Zur Produktionbeginn und Ende der kleinasiatischen Girlandensarkophage der Hauptgruppe", **Akten des Symposiums '125 Jahre Sarkophag-Corpus' Marburg 4.-7. Oktober 1995**, 1998, s.292, lev.118.

[197] Koch, 2001, s.129-130.

[198] Gustave Mendel, **Catalogue des Sculptures Greques, Romaines et Byzantines C.I**, İstanbul, 1912, s.115-118, no.27-30; Mansel-Akarca, **a.g.e.**, lev.VI, res.22-25.

Figür tipleri açısından aynı olan MA.1 ve MA.2 üslup açısından bir hayli farklıdır. MA.2 daha kaba bir işçiliğe sahiptir. Figürlerin çizgileri daha serttir. Erosların kanat işçiliği tipik olup, kısa tüyler yuvarlak, uzun tüyler birbirine paralel çizgilerle verilmiştir. Tıpkı MA.1'deki gibi Erosların pelerinleri rüzgarla uçuşmaktadır. MA.1'de görülen ters meşaleler, Alanya lahdinde de korunagelmemiştir. Gorgo betimleri de bir hayli farklıdır. Daha kaba ve sert gösterilen Gorgoların aigis üzerinde olmaları, aşağıda değerlendireceğimiz yerel lahitleri hatırlatmaktadır (TA.25, Y.3, LK.27, LK.101). Burada sorulması gereken soru bu işçilik bölge lahitlerine, ithal lahitlerden mi geçmiştir, yoksa bu eser yerel atölyelerin mermer üzerindeki çalışması mıdır? Bu sorunun cevabını vermek zordur. Özellikle tarihlemeden hareketle, bir sonuca varamıyoruz, çünkü aigis bezemesine sahip olan tüm lahitler hemen hemen aynı zaman dilimine, M.S. 2. yüzyılın sonlarına aittir. Eserin üzerinde diğer ithal örneklere nazaran bölgesel bir üslubun görülmesinden hareketle bu eserin yerel bir atölyenin mermer üzerindeki denemesi olarak yorumlamama sebep olmuştur.

MA.2'yi tarihlemek için üslup haricinde eldeki en önemli veri üst pervaz bezemesidir. Yumurtaların içinde durduğu çanakların arası açılmış, oklar belirginleştirilmiştir. Üslubu ve bezemesi ile eser, muhtemelen M.S. 2. yüzyılın sonlarına ait olmalıdır[199].

2.1.4. TORRE NOVA TİPİ

Torre Nova tipi[200] lahitler, yukarıda belirttiğim gibi İtalya'daki buluntu yerinden dolayı bu isimle anılır. Bu tip lahitlerin 20. yüzyılın başlarında sütunlu lahitlerin bir varyasyonu olarak görüldüğünü söyleyebiliriz. Aynı zamanda bu tipin Pamphylia'da ortaya çıktığı da iddia edilmiştir[201]. Wiegartz, ilk defa bu tipi sütunlu lahitlerden ayırmıştır[202]. Waelkens ise bu tip lahitlerin, Anadolu'da Dokimeion'da üretildiğini savunur[203].

[199] Mansel-Akarca, **a.g.e.**, s.23.
[200] Tez içinde ve anahat planında genel lahit terminolojisine bağlı olarak, Torre Nova terimi kullanılmıştır. Ancak tüm lahit tiplerinin dilimizde yerleşmiş bir terminolojisi olduğu için Torre Nova tipinin de Türkçeleştirilmesi gerektiği düşüncesindeyim. Bu bağlamda bu tip için, yerine göre "Köşe Sütunlu" ya da "Köşe Pilasterli" terimlerinin kullanılmasını öneriyorum.
[201] Rodenwalt, 1933, s.195.
[202] Wiegartz, 1965a, s.17.
[203] Waelkens, 1982, s.50 vd.

Dokimeion atölyesinin ürünü olduğu kabul edilen bu tip lahitlerin frizli lahitlerden sütunlu lahitlere geçiş aşaması olduğunu hatırlatmak gereklidir. Torre Nova tipinin iki pilaster ya da sütun arasındaki frizli sahneleri, Attika ve kent Roma atölyesinin betimlerinden etkilenmiş olmalıdır. Bu etkileşim şu şekilde açıklanır: Torre Nova tipi lahitler, kent Roma ve Pamphylia'ya satılıyordu. Roma kenti ve Attika ürünleriyle rekabet etmek için çeşitli modeller yapılıyordu. Bu sebeple de kendi atölyelerinin kalıcı ürünleri olamadılar. Yine bu tip lahitlerin ithalata yönelik yapıldığı kaide bezemesinin sadeliğinden ya da hiç bezeme olmamasından anlaşılabilir[204].

Dokimeion'un Torre Nova tipi lahitleri, Pamphylia'da sayıca diğer bölgelere nazaran çoktur. Tıpkı girlandlı lahitlerdeki gibi bu tip lahitler de müzelerde parçalar halindedir ve tipin tespiti bir hayli zordur. Bu bağlamda aşağıda bu tipe aidiyeti kesin olan dört eser değerlendirilecektir.

Perge Batı Nekropolis'inde bulunmuş, bugün Antalya Müzesi'nde sergilenen lahit (TN.1) Torre Nova tipini yansıtan en güzel örneklerden biridir (Lev.LXXX, res.251-252; Lev.LXXXI, res.253-254)[205]. Dört yüz, üç sıra torusa sahip bir kaide üzerinde yükselen spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütunlarla sınırlandırılmıştır. Lahdin iki uzun yüzü ve bir kısa yüzünde Herakles'in on iki işi betimlenmiştir. Bir kısa yüzde ise Hades kapısı görülür.

Lahit, plinthos, palmet, örgü ve Lesbos kymationundan oluşan bir kaideye ve Lesbos kymationu ile sarmaşıklarla süslü üst pervaza sahiptir.

Lahdin 1. uzun yüzünde, soldan sağa doğru beş işi konu edilmiştir. Solda kahramanın ilk işi Nemea aslanının öldürülmesi betimlenmiştir. Herakles, aslan pençesi biçiminde ayaklara sahip dikdörtgen kaide üzerinde, ayakta durmakta, karşısındaki şaha kalkan aslanı elleriyle boğmaktadır. Arka yüzde atribülerinden sopası görülmektedir. İkinci sahne Lerna canavarını gösterir. Herakles'in hareketi sağa doğru verilmiştir. Sağ altında ayaklarına dolanmış, tipik ikonografisi ile Hydra bulunur. Sol eliyle canavarın başını tutmuş, sağ elindeki muhtemelen kılıcıyla hayvana doğru öldürücü hamleyi yapmak üzeredir. Bu iki sahne arasında bir ağaç

[204] A.y.
[205] Eser ne yazık ki parçalara ayrılarak yurt dışına çıkarılmış, yoğun uğraşlar sonucunda ülkemize geri kazandırılmıştır. Detaylı bilgi için bkz.: Acar, **a.g.e.**, s.17 vd.

bulunur. Bu ağacın Lerna canavarı sahnesi ile ilintili olduğunu söyleyebiliriz. Hydra efsanesinde geçen bir orman vardır. Iolaos bu ormanı yakarak, Herakles'e Hydra'nın başlarını dağlaması için kütükler verir. Bu betimle ormanlık alanın, mekanın verilmiş olması muhtemeldir. Uzun yüzün merkezindeki sahne Eurymanthos yabandomuzu sahnesidir. Herakles'in hareketi sağa dönüktür. Sağ elinde sopası bulunur. Sol omzuyla yabandomuzunu taşımaktadır. Aynı omzunda aslan postu görülmektedir. Bu iki sahne arasında yerde ağaç gövdesi bulunur. Dördüncü sahne kırık ve eksiktir. Bu sahneyi aşağı yukarı aynı şemaya sahip S.1 ile karşılaştırarak tamamlayabiliriz. Önerim Keryneia geyiği sahnesidir. S.1'de yine genç Herakles sahnelerinde dördüncü betim olarak bu konu işlenmiştir: karşısındaki geyiğin sağrısına basan, elleriyle boynundan tutup kendine doğru çeken Herakles. Son sahne Stymphalos gölü kuşları işidir. Herakles, sola doğru ok atar vaziyettedir. Sırtındaki okluğu göze çarpar. Öldürdüğü, insan eti yiyen kartallar ayaklarının altında tasvir edilmiştir.

Diğer uzun yüzde solda ilk sahne Girit boğası ile ilgilidir. Sağrısına sağ ayağıyla basan Herakles tarafından zaptedilmektedir. Sağ kolu havada ve hayvana doğru hamle yapmaktadır, sol kolu vücuda paralel olarak aşağıdadır; bu kolunda aslan postu asılıdır. Sahne sağa yöneliktir. İkinci tasvir Diomedes'in atlarıdır. Herakles dikdörtgen bir kaide üzerindedir. Kahraman aslan postunu göğsünden bağlamıştır. Herakles'in kolları ve başı eksiktir. Solunda yerde, aslan pençeli dikdörtgen bir kaide üzerinde diz çökmüş, zırhlı savaşçı betimi bulunur. Sol elinde kalkan tutan figür, elini kahramana doğru kaldırmıştır. Arka planda yukarıda iki at protomu görülmektedir. Böylelikle mitolojik sahne kimliklendirilebilmiştir. Ortadaki sahne Amazon Hippolyte'nin kemerine dair işi kapsar. Herakles, karşısındaki tipik Amazon ikonografisiyle verilmiş (at üzerinde, sağ göğsü açıkta bırakan elbiseli, çifte baltalı, kalkanlı) Hippolyte'yi sol eliyle başından yakalamış, sağ kolu ile ona hamle yapmaktayken gösterilmiştir. Herakles, sol ayağı ile yerdeki okluğa basmaktadır; ayrıca yerde bir miğfer bulunur. Sahne sola hareketlidir. Dördüncü iş Geryoneus'un sürüleridir. Bu sahnenin tasvir programı Diomedes betimi ile aynıdır. Bu bağlamda Herakles sola yönelik olarak, dikdörtgen bir kaidenin üzerinde durmakta, önünde diz çökmüş vaziyette, zırhlı, sakallı üç başlı figürün sol eliyle başını tutmaktadır. Sağ kolunu kaldırmış, figüre doğru saldırma pozisyonundadır. Bu figür Geryoneus'tur. Bilindiği üzere antik sanatta üç başlı ve kalçasına kadar üç gövdeli olarak

betimlenirdi. Mitolojide Geryoneus'un oklar ya da topuzun darbeleriyle öldürüldüğü belirtilir. Burada Herakles hareketten anlaşılacağı üzere topuz kullanıyor olmalıdır. Arka planda üstte sığır protomları yer alır. Beşinci ve son sahnenin konusunu saptamak zordur. Burada Herakles'in hareketi ve solda yerde bir hayvana ait gövdenin arka bölümü yer alır. Arka ayakları üzerinde durmakta sanki direnmektedir. Herakles, sola doğru hereket etmekte, iki kolunu iki yana açmış vaziyettedir. Sanki bir hayvanı sürüklüyor ya da zapt etmeye çalışıyor vaziyettedir. Betimleri incelediğimizde burada Kerberos'un kaçırılmasının konu edildiğini anlıyoruz.

Bir kısa yüzde ise Herakles'in geriye kalan iki işi betimlenmiştir. Solda, sağa dönük verilmiş kahraman havaya kaldırdığı sağ elinde Hesperis'lerin elmalarını tutmaktadır. Sol koluna yine aslan postu asılmıştır. Sağ sahnede sola dönük betimlenen kahraman sol elindeki bir nesne ile aşağıya doğru su dökmektedir. Sol koluna post asılıdır. Arka planda yukarıda tipik ikonografyası ile bir nehir tanrısı betimlenmiştir. Burada muhtelen Augeias'ın ahırlarının temizlenmesi işlenmiştir. Bilindiği üzere kahraman bu ahırları temizlemek için Elis bölgesindeki Alpheios ve Peneios ırmaklarını ahırlara akıtmıştır. Bu bağlamda bu personifikasyon bu iki ırmaktan biri olabilir. Diğer kısa yüzde Hades kapısı betimi bulunur. Konsollu kapı, aşağıdan yukarıya doğru yumurta ok dizisi, geisipodes, asma dalları ve palmet dizisi ile süslenmiştir. Kapı dörde bölünmüşür. Alt panallerde Herme'ler yer alır. Üst paneller korunagelmemiştir. Ancak izlerden burada yunusların bulunduğu düşünülebilir. Kapının sağında khiton üzerine himation giymiş, himationu ile başını örtmüş, sol elindeki bir nesneyi sağ elinde tuttuğu istiridye kabuğu içindeki bir maddeye batırmakta olan kadın betimlenmiştir. Kapının solunda ayakta, genç betimlenmiş, sol elinde topuzunu tutan çıplak Herakles tasvir edilmiştir. Fakat, sol omzunda bir manto yer alır. Kanımca bu figür Herakles ikonografisinde betimlenmiş mezar sahibidir. Ona Hades'in ülkesi gösterilmektedir. Biraz sonra kapıdan girip, ölüler diyarına gidecektir. Kapak, tipik, akroterli beşik çatıdır. Akroterler palmet, antefiksler aslan başı biçiminde olup, alınlıklarda kalkan motifi bulunur.

Lahdin uzun yüzleri ve bir kısa yüzünde Herakles'in on iki işinin tamamı betimlenmiştir.

Şema şu şekildedir:

1. uzun yüz / Nemea aslanı – Lerna canavarı – Erymanthos yabandomuzu – *Keryneia geyiği* – Stymphalos kuşları **2. uzun yüz** / Girit boğası – Diomedes'in atları – Amazon kraliçesi Hippolyte'nin kemeri – Geryoneos'un sürüleri – Kerberos'un kaçırılması **1. kısa yüz** / Hesperidlerin elmaları – Augeias'ın ahırları.

Üslupta ilk dikkati çeken husus kahramanın bir uzun yüzde sakalsız, diğer uzun yüzde ise sakallı betimlenerek, bir kronoloji yaratılmasıdır. Aynı zamanda lahdin ön yüzünü de bu şekilde anlamaktayız. Herakles hep mücade halindeyken tüm atribüleriyle (sopa, aslan postu vb.) gösterilmiştir. Heroik bir çıplaklıkla tasvir edilmiştir. Şemada önemli bir özellik daha dikkati çeker. Ön yüz olarak nitelendirdiğimiz ve Nemea aslanı miti ile başlayan yüzdeki beş işi de Peloponnesos yarımadasında geçmektedir. Diğer uzun yüzde işleri, Girit, Trakya, Amazonlar ülkesi gibi Yunanistan karası dışındaki bölgelerde ve ölüler diyarında vuku bulur. Aynı zamanda 1. kısa yüzde hem Peloponnesos hem de Hellas dışında bir bölgede geçen mitler konu edilmiştir. İkili ya da üçlü mücadele gruplarının tanınmasını kolaylaştırmak için ip uçları ya da mekanlar verilmiştir. Örneğin Diomedes ve Geryoneos mitleri için hayvan protomları, Augeias miti için nehir tanrısı betimi gösterilmiştir. Bu bağlamda figürlerin kolayca mitolojik karakterlerini tespit eidlmiştir.

Lahit çok iyi işli olup detaycıdır. Sahneler, Torre Nova tipinin en önemli iki özelliğini göstermektedir. Birincisi kompozisyonlar, iki köşede yivleri farklı yönlere döndürülmüş Korinth başlıklı sütunlarla sınırlandırılmıştır. İkincisi figürlerin, frizli lahitlerdeki gibi hareketli oluşu; ancak sütunlu lahitlerdeki gibi tek bir heykel biçiminde yerleştirilmesidir. Herakles mücadele içerisinde, hep ayakta gösterilmiştir. Çıplaklık olgusuyla kahramanlığı, tanrı soyluluğu vurgulanmıştır. Vücut ve baş bazen profilden, bazen de cepheden işlenerek, monotonluk kırılmıştır. Vücut hacimlidir. Omuzlar geniş, kollar ve karın kaslı, baldırlar kalındır. Böylelikle bir kahraman ve onun fiziksel üstünlüğü hatırlatılmıştır. Mücadele sahneleri natüralisttir. Kavgada vücudun aldığı hareketler doğaldır. Herakles'in saçları kulak hizasında kısadır; ancak kulaklar açıktadır. İnce çizgilerle belirtilmiş kısa tutamlar, sağa sola doğru dağınık taranmıştır. Ön yüzde Nemea aslanı sahnesinde Herakles bir kaide üzerine basmaktadır. Böylelikle ilk sahne vurgulanmıştır. Diğer uzun yüzde de

Herakles aynı biçimde çıplak, ayakta, bazen kaideler üzerinde verilmiştir. Sakallıdır. Saçlar yine kısadır. Ancak lüleler daha kabarık ve dağınıktır. Saçlar, Geryoneos mitinde aslan postuyla örtülmüştür, Kerberos mitinde ise kahraman bir başlık taşır. Sakallar kıvırcık, bıyıklar ise ince tüylerle gösterilmiştir. Vücut yine hacimli ve kaslıdır. Ancak kaslar daha sert çizgilerle vurgulanmıştır. Yine monotonluğu kıran önemli şematik özellikler vardır. Ön ve arka yüz kompozisyonlarında figür grupları farklı yönlere döndürülmüştür. Ön yüzde soldan sağa hareketli üç gruba, kontrastı Lerna canavarı sahnesi oluşturur. Arka yüzde iki köşedeki sahneler birbirine karşıttır. Soldaki sağa, sağdaki sola yöneliktir. Diomedes ve Geryoneos sahnelerinde figür grupları birbirine çok benzer. İki grupta da arka planda hayvan protomları, Herakles'in önünde diz çökmüş iki zırhlı figür ve birbirinden farklı boyutta iki kaide yer alır. Merkez sahne sanki bu iki figür grubuyla çerçevelenmiştir. Ön yüze baktığınızda dikkat tüm alana çevrilirken, arka yüzde bakışlar bu şekilde dağıtılamamış ve merkeze yönlendirilmiştir. Detaylar üzerinde çok fazla durulmuştur. Atribüler tüm detaylarıyla, hayvanların tüyleri, yeleleri en ince ayrıntısına kadar verilmiştir. Örneğin Erymanthos yabandomuzu sahnesinde hayvanın ince tüylerine kadar; Lerna hydrasının ejder pullarına kadar detaylara inilmiştir. Stymphalos gölü kuşları sahnesinde ilk bakışta görülmeyen, kahramanın ayakları altındaki ölü kartalların her bir tüyü tek tek işlenmesi de bu detaycılığı ve aynı zamanda natüralist üslubu göstermektedir.

Herakles betimli lahitler sevilerek kullanılmıştır[206]. Kahraman insanın doğa karşısındaki mücadelesini, savaşma azmini temsil eder. Bu bağlamda lahitlerin sembolizması da ölümle mücadele, yaşama azmi olmalıdır. TN.1'in birçok benzeri vardır ve bunların büyük bir bölümü sütunlu lahitlerdir.

TN.1'in birebir analojisi, Antoninus Pius dönemine tarihlenen, Kayseri Arkeoloji Müze'sindeki lahittir[207]. Kayseri'de bulunmuş eser, TN.1'e şema olarak büyük benzerlik gösterir. Fakat lahit, Torre Nova tipinden ziyade bir frizli lahite benzer. Köşelerde ağaç veya figürlerle sınırlandırılmış gibidir. Kanımca bu eser

[206] Herakles figürlü lahitler için bkz.: Peter Jongste, **The Twelwe Labours of Herakles on Roman Sarcophagi**, Roma, L'Erma di Bretschneider, 1992.
[207] Başol, **a.g.e.**, s.9 vd.

Torre Nova tipine geçişi göstermektedir ve TN.1'den daha erken bir tarihe yerleştirilmelidir.

TN.1, bezeme açısından Richmond lahdine [208] benzer (Lev.XXXVIII, res.132). M.S. 160 yılına tarihlenen Torre Nova tipi Eroslu bu lahitte de kaide bezemesi aynıdır. Lahdin kısa yüzünde yer alan kapı bezemesi ve Korinth başlıkları da bazı ip uçları sunar. Lahdimizi M.S.165-170'li yıllara yerleştirilen Melfi lahdi ile de karşılaştırabiliriz[209]. Sütunlu lahdin kısa yüzünde yer alan kapı motifi TN.1'in kapısı ile benzer bir bezeme programına sahiptir. Yine Korinth başlıklarındaki yapraklar, gerek Richmond ve gerekse Melfi lahdinde TN.1'deki başlıklardaki gibi geniş gövdeli olup, birbiri üzerine binmektedir. Bu özellik Antonin'ler dönemine tarihlenen birçok sütunlu lahitte karşımıza çıkar. Nuşin Asgari de TN.1'in bezemeleri için M.S. 150-170 tarihlerini önermektedir[210].

Herakles betimli lahitleri incelediğimizde karşımıza genelde sütunlu lahitler çıkmaktadır. Bu lahitler içinde önemli bir örnek ve lahdimizi karşılaştırabileceğimiz eser Antalya Müzesi'ndeki M.S. 150-160'lı yıllara tarihlenen S.1'dir (Lev.LXXXIII, res.260-261; Lev.LXXXIV, res.262-263).

TN.1, konu benzerliği ve bezeme açısından aynı yıllara ait Britanya Müzesi'ndeki lahitle de kaşılaştırılabilir[211]. Çeşitli bilim adamlarınca M.S. 150-170 civarına tarihlenen bu eser TN.1'den daha geçtir.

TN.1, Kayseri lahdinden biraz sonraya, Londra lahdinden biraz önceye, M.S. 155 civarına tarihlenebilir.

Antalya Müzesi'nde sergilenen ve Torre Nova tipi içinde bir hayli önemli yere sahip olan TN.2, Perge'de bulunmuştur (Lev.LXXXI, res.255; Lev.XXXII, res.256-257). Eser, üzerindeki sahnesi ile bilim dünyasında tartışma konusu olmuştur.

Lahdin friz alanı, akanthus yapraklarından yapılmış başlık taşıyan, dikdörtgen kaideli pilasterlerle sınırlandırılmıştır. Pilasterler arka yüzde işlenmeden bırakılmıştır. Kaide bezemesi iki düz silme arasına dikey yerleştirilmiş yapraklardır.

[208] Waelkens, 1982, s.53, no.10, lev.15, res.1-4.
[209] Wiegartz, 1965a, s.164, Lev.5a, 6a.
[210] Nuşin Asgari, "Ein Heraklessarkophag aus Perge in Pamphylien", **Akten des XIII. Internationalen Kongress für Klassische Archäologie Berlin 1988**, Mainz, Philipp von Zabern, 1990, s.522.
[211] Walker, **a.g.e.**, s.32 vd. no.64.

Kaide alanı dört bir yanı dolanır; ancak arka yüzde yaprak bezeme tıpkı pilasterler gibi yapılmamıştır. TN.2'nin kısa yüzlerinden biri kırıktır. Diğer yüzlerde betimlerde bir hayli zedelenme görülür. Ön yüzde solda, merkeze sırtını dönmüş, dizlerinin üzerinde çökmüş, kollarında bir çocuk tutan, giyimli bir kadın (fg.2) vardır. Kollarında tuttuğu çocuğu (fg.1) korumaktadır. Merkezde scrinium üzerinde sahneye göre sola dönük olarak oturan, khiton üzerine himation giymiş kadın (fg.4) betimlenmiştir. Sol ayağı ile bir sehpaya basarken, sağ ayağı ileridedir. Merkez ile sol köşe figürü arasında, arka planda vücudu cepheden, başı sol profilden verilmiş, giyimli bir kadın (fg.3) görülür. İki eliyle, rüzgarın etkisi ile başının arkasında yarım ay biçimini almış mantosunu tutmaktadır. Merkez figürünün solunda, sahneye göre soldan sağa doğru koşan, bir kadın (fg.5) bulunur. Figür sağ profilden işlenmiştir. Sağ köşede ise merkeze arkasını dönmüş, önündeki çocuğu koruyan erkek (fg.6) yer alır. Figür, sol elinde budaklı bir baston tutar. Çocuk figüründe (fg.7) kırıklar vardır ve çok zedelenmiştir. Omuz pozisyonundan kollarını dirsekten bükmüş ve ileri uzatmış olduğu anlaşılır. Gövdenin solundaki eline ait izler de bunu destekler. Fakat, çocuğun bir nesne tutup tutmadığı açık değildir. Lahdin arka yüzünde, dört Eros figürü yer alır. Sol köşede merkeze doğru hareket eden, ¾ profilden gösterilmiş, girland taşıyan dans eden Eros betimlenmiştir. Merkezde önündeki sarhoş Eros'u taşıyan, bir başka Eros yer alır. Sağ köşede ise elinde açık çelenk tutan, merkez figürlere dönük Eros bulunur. Komos sahnesi içinde betimlenen Eroslar tipiktir[212]. Kısa yüzlerden birinde cepheden gösterilmiş, birbirinin ayna tersi şeklinde verilmiş, kanatlı Eros'lar betimlenmiştir. Diğer kısa yüz ise kırıktır. Burada sadece figürün tuttuğu aslan postu korunagelmiştir.

Lahit çok tartışılmış, ünik bir eserdir. Fikir birliğine varılamayan ilk konu teknenin işlevidir. Eserin ostothek mi, çocuk lahdi mi olduğu tartışılmıştır. Ancak bu lahdin ölçüleri eserin çocuk lahdi olduğunu göstermektedir. Bunu destekleyen bir diğer kanıt da TN.2'nin malzemesidir. Pamphylia'da yoğun bir ostothek kullanımı vardır ve bölge bir geleneğe sahiptir. Ostotekler genelde kireçtaşından yapılır, boyutları ve tipleri aşağı yukarı bellidir. TN.2 mermerdir ve üzerinde mitolojik sahneler yer alır. Bu bağlamda TN.2 ve benzer eserlerin bölgede çocuk lahdi olarak

[212] Krş: F.1-2'deki Eros tipleri.

kullanılmış olması muhtemeldir. Aynı zamanda Eros figürlerinin de taşıdıkları birçok karakter dışında çocukları temsil ettiği unutulmamalıdır.

Asıl tartışmayı ön yüzdeki mitolojik sahne oluşturur. Wiegartz, merkez figürünü Niobe, figür 2'yi Amme ve figür 6'yı pedagog olarak tanımlar[213]. Marcade de bu görüştedir ve eseri Niobe lahitleri içinde değerlendirir[214]. Ancak, Medea mitolojisine de dikkat çeker. Strocka, İzmir C[215] lahdinden hareketle, eserin Niobe betimli olduğuna katılmaktadır[216]. Stefanidou-Tiveriou, Dion'da bulunan heykel grubunu sınıflamış ve lahdi bu eserle karşılaştırmıştır[217]. Bu bağlamda lahit, Medea grubu içinde değerlendirilmiştir. Korkut ise farklı bir bakış açısı getirmiş ve lahit üzerinde Herakles mitolojisinden bir sahnenin (Herakles'in Hera'nın gönderdiği yılanları boğması) betimlendiğini düşünmektedir[218].

Antik lahit sanatında Niobe ve Medea mitolojisi tıpkı Herakles gibi sıklıkla betimlenmiştir. Niobe betimli lahitler kent Roma atölyesi üretimi içinde önemli bir gruptur[219]. Genelde lahitlerde Apollon ve Artemis ile öldürülmekteyken ya da ölüyken gösterilen Niobe'nin çocukları, Amme ve Paidogos'un da çocukları korumaya çalışırken betimlendiği görülür. Niobe betimli lahitlerin çeşitli varyasyonları bulunur; fakat konu aynıdır. Medea betimliler de antik lahit sanatında önemli bir yere sahiptir[220] ve üç ana varyasyonla karşımıza çıkar: çocuklarını öldürmeden önce, öldürürken ve öldürdükten sonrası betimlenir.

Korkut'un önerisi lahit üzerinde Herakles'in çocukluk mythosu, Hera'nın ikizi Iphikles'le beşiklerindeyken üzerlerine saldığı yılanları boğması konusunun işlendiğidir. Ona göre sağ köşedeki çocuk (fg.7) hareketinden dolayı elllerinde yılan tuttuğunu düşündüğü için Herakles'tir[221]. Arkasındaki erkeğin (fg.6) Amphitryon, sol köşedeki kadın ve çocuğun (fg.1-2) Alkmene ve Iphikles, arka plandaki kadınları ise

[213] Wiegartz, 1965a, s.125.
[214] J. Marcadé, "Le Sarkophage A 927 du Museé d'Antalya", **Anadolu 21**, 1978-1980, s.211.
[215] Wiegartz, 1965a, s.160.
[216] V.M. Strocka, "Sepulkral-Allegorien auf dokimenischen Sarkophagen", **MarbWpr**, 1984, s.211 vd.
[217] Theodora Stefanidou-Tiveriou, "Der Medea Mythos in einer klassizischen Komposition", **AM 106**, 1991, s.293.
[218] Korkut 2004, s.199 vd.
[219] Koch, 2001, s.111.
[220] **A.e.**, s.109.
[221] Bu konunun antik sanattaki tasvirleri için bkz.: Korkut, 2004, s.200.

Teiresias ve Nys, ortadaki figürün ise lahdi çocukları için yaptıran kişi olduğunu ileri sürer.

Merkez sahnede oturan figürün tanımlanması için hiçbir ip ucu bulunmaz. Herhangi bir atribü ya da konuyla direkt ilişkilendirebileceğimiz bir iz yoktur. Bu bağlamda bu kadın figürü mitolojik bir karakterden ziyade Korkut'un önerdiği gibi lahit sahibi ya da onu çocukları için yaptıran kişi olmalıdır. Sahnenin sağ ve solunda yer alan grupların Korkut'un önerdiği mitolojik kişiler olması mantıklıdır. Herakles yılanları boğarken betimlenir. Amphitryon bazen sahneler de gösterilmiş, bazense tasvir programına dahil edilmemiştir. Bazısında kılıç ve mızrağı, kimisinde bastonu ile verilmiştir. Söz konusu öneri, TN.2'nin figürleri incelendiğinde ve lahde bütünüyle bakıldığında akla bir hayli yatkın gelmektedir. Iphikles, bu konuyla ilgili betimlerde Alkmene'ye doğru uzanırken ya da annesi tarafından kucaklanırken gösterilmiştir. Buradaki betimde de benzer bir sahne vardır. Korkuya kapılan çocuğu koruyan anne. Bu açıdan yaklaşıldığına Korkut'un iddasına katılmamak olanaksızdır. Korkut'unda altını çizdiği gibi genelde betimlerde iki çocuk arasında yaş farkı gösterilmektedir. TN.2'de de bu kolayca anlaşılır. Fg.1, kucağa alınacak yaştatır ve boyut olarakta diğerinden daha küçüktür; fg.7 ise ondan biraz daha büyük betimlenmiştir. Yine Korkut, Iphikles'in olduğu sol taraf arka plandaki figürün gece tanrıçası Nyx, Herakles'in bulunduğu sağ taraftaki figürün ise bilici Teiresias olduğunu öne sürmektedir. Herakles'in Hera'nın gönderdiği yılanları boğma sahnelerinde de bu ikisinin zaman zaman bulunduğu düşünülürse bu iki kadın figürü için yaptığı tanımlamaların isabetli olduğu söylenebilir.

TN.2 de gerek ön yüzündeki sahnenin gerekse lahdin kısa kenarındaki aslan postlu figürün Herakles'le bağlantılı olabileceği anlaşılmaktadır. Bunu destekleyen bir başka husus da bölgede Heraklesli lahitlerin sevilmesidir. Hem Torre Nova hem de sütunlu birer lahit ve bazı lahit parçaları Perge ve Side'de[222] bulunmuştur. Bu bağlamda Pamphylia'da Medeia ve Niobe'nin mitlerinin işlenmemesi ve bunların genelde Roma kenti üretimlerinde kullanıldığı düşünüldüğünde, TN.2'nin Herakles betimli olması muhtemeldir.

[222] Angelika Dierichs, "Ein Heraklesfragment in Side", **AW 29**, 1992, s.268-269: Bu parça kataloga dahil edilmemiştir.

Lahit, başarılı bir işçiliğe, Torre Nova tipinin tersine akıcı bir kompozisyona sahiptir. İki pilaster arasında sınırlandırılan sahne, bir merkez figürünün sağ ve solundaki hareketli gruplardan oluşur. Üçerli gruplar biçiminde düzenlenerek bir simetri yaratılmıştır. Oturan kişinin sağı ve solunda arka planda yer alan figürlerin elbiselerinin kıvrımları birbirinin zıt yönüne doğru işlenmiştir. Merkez figürle birlikte bakıldığında bir "V" şekli oluşturduğu görülür. Böylelikle nazarlar merkez figürün etrafında yoğunlaştırılmıştır. Aynı durum arka yüz içinde geçerlidir. Sağ ve sol köşede, merkeze doğru dönük verilmiş iki Eros'la bu durum sağlanmaktadır. Kısa yüzden anlaşıldığına göre kanat işçiliği de tipiktir. Kısa tüyler, büyük diskler biçiminde, uzun tüyler ise paralel çizgiler biçiminde verilmiştir. Tüm figürler natüralisttir. Kaide bezemesi ise bir hayli farklıdır. Waelkens, bu tip bezemenin müşteri tercihi ile ilgili olduğunu belirtir[223]. Lahdin plasterleri ince detaylarına kadar işlenmiştir. Buna tezat olarak akanthus yapraklı başlıklar, ince çizgilerle, yaprakların dış konturları verilecek biçimde daha sade yapılmıştır. Waelkens pilasterleri M.S. 150-155'e tarihlediği Roma B'ye benzetmektedir[224]. Waelkens'in analojisini tarihleme kriteri olarak kullanabiliriz. Aynı zamanda figürlerin sütunlu lahitlere geçiş aşamasında daha net olarak görüldüğü üzere durağan olmaması da bence önemli bir unsurdur. Bu bağlamda lahdin TN.1'den önceki bir tarihe ait olması gerektiği ve bu zaman diliminin çok geniş olmaması görüşündeyim. Bana göre lahit için verilen tarih uygun gözükmektedir ve TN.2, M.S. 155'li yıllara yerleştirilmelidir.

TN.3, Atteleia'da bulunmuş lahit parçasıdır (Lev.LXXXII, res.258). Solda kompozisyonları sınırlandıran bir pilaster ve iki figürden oluşan bir grup korunagelmiştir. Solda ayakta, deri zırh giymiş, miğferli bir savaşçı, kollarıyla ölmüş, çıplak bir erkeği geriye doğru çekmekte ya da karşısında bulunan bir başka figürle taşımaktadır. Bu taşınan figürün hareketiyle de uygun olduğu için akla daha yatkındır. En sağda, üstte bir başka figüre ait el gözükmektedir.

Lahit üzerinde büyük bir olasılıkla mitolojik bir konu tasvir edilmiştir. Savaşçı figürü ve taşıma pozisyonu İlias'tan bir anlatımın seçildiğini akla getirir. Burada iki söylence ön plana çıkar. Bunlardan ilki Lykia'lı Sarpedon'un ölü bedeninin Hypnos ve Thanatos tarafından taşınmasıdır (Hom. İl. XVI.665-675).

[223] Waelkens, 1982, s.52, no.4, Antalya L.
[224] **A.e.**, s.51-52, no.2.

Sarpedon'un taşınması, M.Ö. 525-475 yıllarına tarihlenen Attika üretimi kırmızı figürlü bir kap üzerinde karşımıza çıkar[225]. Askeri teçhizatlı Thanatos ve Hypnos, çıplak Sarpedon'u taşımaktadır. Bir diğer eser, Louvre Müzesi'nde[226] sergilenen, M.Ö. 500-450 yıllarına tarihlenen Attika kırmızı figürlü kalyks kraterdir. Ancak bu tasvirde ölüm ve uyku askeri teçhizata sahip değildir. Bu tip örnekler çoğaltılabilir. Genelde figürler hep aynı şemadadır. Thanatos ve Hypnos, çıplak gösterilen Sarpedon'u karşılıklı taşırken betimlenir. Bu bağlamda TN.3'de betimlenen askeri teçhizatlı figürün Ölüm ya da Uyku olduğu düşünülebilir. Taşıdığı figür bu durumda Sarpedon olarak kimliklendirilebilir. Lahit üzerindeki figürün kanatsız oluşu, Thanatos ve Hypnos'un kanatlı betimlenmesi ile çelişir. Ancak, tasvir bu şekilde yapılmış olabilir. Bazı Eroslu figürlü frizli lahitlerde kanat işlenmediğini yukarıda görmüştük. Bu bağlamda figürün kanatsız oluşu bu öneriyi geçersiz kılmaz.

İkinci sahne ise Patroklos'un ölüsünün taşınmasıdır (Hom. İl. XVIII. 232-233). Söylenceye göre Akha'lar, Patroklos'un bedenin kaldırıp, bir yatağa yatırırlar. Agrigentum Müzesi'nde sergilenen, M.Ö. 525-475 yıllarına ait Attika kırmızı figürlü kalyks kraterinde[227] askeri teçhizatlı Akha'lar, Patraklos'un ölü bedenini taşırken betimlenmişlerdir. TN.3 üzerinde betimlenen figür bir Akhalı savaşçı olabilir. Bu durumda ölü beden de Patroklos olarak adlandırılabilir.

Lahdin üzerinde bu iki sahneden biri işlenmiş olabilir. Kesin bir yargıya varmak imkansızdır. Ancak burada önemli bir hususu da atlamamak gerekir. Ölüme karşı kazanılan zaferin neredeyse her betimle sembolize edildiği lahitlerde böyle bir konunun gösterilmiş olması tesadüf değildir. Bu betim ruhun öteki dünyaya taşınması ile ilgili olabilir. Ölen kişiyi taşıyan askeri teçhizatlı kişinin, zaferi simgelediği de akla gelebilir. Ancak böyle bir tasvir düşük ihtimaldir. Düşüncem lahit üzerindeki sahnenin Troia savaşı ile ilgili yukarıda değindiğim söylencelerden biri olduğudur.

TN.3 muhtemelen bir çocuk lahdidir. İyi bir işçiliğe sahip lahitte figürler oranlı ve detaylı işlenmiştir. Ölü, çıplak ve geniş omuzlu betimlenerek mitolojik

[225] C.M. Robertson, **The Art of Vase Painting in Classical Athens**, Cambridge, Cambridge University Press, 1992, s.22, res.15-16.
[226] Louvre G.163: H. A. Shapiro, **Myth Into Art. Poet and Painter in Classical Athens**, Londra, 1994, s.18-20, res.9-10.
[227] Agrigentum C 1956: Karl Schefold, **Götter und Heldensagen der griechischen Spätarchaischenkunst**, Münih, Hirmer, 1978, res.309.

karakteri vurgulanmıştır. Lahit, TN.2 ile benzer bir plastere sahiptir. Bu bağlamda eseri analojisinden hareketle M.S. 2. yüzyılın ortalarına yerleştirebiliriz.

Side Müzesi'nde sergilenen TN.4, üç toruslu yuvarlak kaideli, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütunların sınırlandırdığı alanda dört figürden oluşan bir sahneye sahiptir (Lev.LXXXII, res.259). Bir hayli zedelenmiş figürlerin tiplerinden Eros betimleri olduğu anlaşılmaktadır. Sağdan sola doğru hareketli Eros'lar, bir komos sahnesi içinde dans ederler. Waelkens'in ostothek olarak yorumladığı, ancak yukarıda detaylıca açıkladığım nedenlerden dolayı çocuk lahdi olduğunu düşündüğüm eserde önemli olan nokta, plaster yerine sütun kullanımıdır. Eser, Waelkens tarafından M.S. 165-170 yıllarına tarihlenmektedir. Aşağıda sütunlu lahitlerde detaylıca değineceğim başlığın yaprak bezemesi de bu tarihe uygundur.

Pamphylia'da bulunmuş Torre Nova tipi lahitlerden ikisi Perge'de, biri Attaleia'da bulunmuştur. TN.4'ün buluntu yeri saptanamamıştır. TN.1 yetişkin lahdi, diğerleri ise çocuk lahdidir. Sadece TN.1'in beşik çatı biçimindeki kapağı korunagelmiştir. Eserler üzerinde farklı tasvirler bulunur ve bir grup oluşturulamaz. Herakles'in on iki işi (TN.1), muhtemelen Herakles'in beşikteyken yılanları boğması sahnesi (TN.2), Eros'ları komos içinde gösteren tasvirler (TN.2, arka yüz; TN.4) ve Troia savaşından bir konu (TN.3) lahitler üzerinde işlenmiştir. Bu durum da lahitlerin özel olduğunu gösteren bir başka işarettir. Buluntu yoğunluğu incelendiğinde, bu tip lahitlerin, en fazla Pamphylia kentlerinde gün ışığına çıkarıldığı görülür.

2.1.5. SÜTUNLU

Sütunlu lahitler, Anadolu lahit tipolojisinin en önemli ve görkemli grubudur. Özellikleri birinci bölümde tanıtılan kent Roma, Dokimeion ve Aphrodisias atölyesinin sütunlu lahitleri piyasada büyük pay sahibidir. Anadolu'da çok sayıda bulunan sütunlu lahitlerin en önemli üretim merkezi muhtemelen Dokimeion atölyesidir. Aphrodisias'da bir hayli çok üretilen ve sevilerek kullanılan bu tip, genelde kentin çevresine yayılmıştır. Dokimeion ise hemen hemen tüm coğrafyalarda etkindir. En çok buluntu şimdilik Pamphylia bölgesindedir. Sayı fazlalığı, bu tip lahitlerin Pamphylia'da üretildiği fikrini doğurmuştur.

Sütunlu lahitlerin kökenine ilişkin çalışmalar 20. yüzyılın ortalarında hız kazanır. Bilindiği üzere bu tipe "Sidamara" adı verilmişti. Bunun sebebi ilk ve en göz

alıcı örneğin iç Anadolu'daki Sidamara kentinde bulunmasıdır. Weigand'ın[228] Lydia'ya lokalize ettiği sütunlu lahitler için Stohlman tüm bu eserlere Sidamara isminin verilemeyeceği söyler ve "sub-Sidamara/alt Sidamara" terimini önerir[229]. Bu isimlendirmenin o dönemde tam oturmadığını Morey'in makalesinden anlıyoruz. Stohlman'nın önerisinden bahsederken Sidamara isminin talihsiz bir önerme olduğunu söyler ve ilk örneğin bu tip lahitlerin geç evresini yansıttığını yine de bu lahdin Sidamara'da yapılmadığını kanıtlayacak bir verinin olmadığını anlatır[230]. Ancak araştırmacıların birleştikleri nokta bu grubun doğu kökenli olduğudur. Asiatic Sarcophagi/Asya lahitleri olarak adlandırılan ilk örneğin Stohlman'ında[231] altını çizdiği gibi İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndeki "Ağlayan Kadınlar" lahdi olduğunda hemfikirdiler. Bunların Asya kökenli olduğunu savunan Morey, fikrinin nedenlerini şöyle sıralar: mermerin Anadolu kökenli oluşu, lahdin dört bir tarafının da işlenmesi, figür tiplerinin paralellerinin Anadolu'da bulunuşu ve buluntu yoğunluğunun küçük Asya olması[232]. Yazar, bu çalışmasında Weigand'ın gruplamasını kabul ederek ele aldığı eserleri "Lydia grubu" olarak değerlendirir.

Rodenwalt'ın[233] ilk kez ortaya attığı Pamphylia atölyeleri tezi, Mansel[234] tarafından da desteklenmiştir. Sütunlu lahitler ile ilgili en önemli çalışmayı yapan Wiegartz[235], üretim merkezinin mevcudiyeti üzerinde durmuş ve buluntu sayısının fazlalığının Pamphylia bölgesinde olduğunun altını çizmiştir. Wiegartz, sütunlu lahitlerin atölyesi olarak da Pamphylia'nın büyük kentlerinden birinin üzerinde durulması gerektiğini savunmuştur. Ona göre bölge mimarisi ile sütunlu lahitlerdeki benzerlikler de bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Waelkens ise sütunlu lahitlerin atölyesi için Dokimeion'u önermektedir[236].

Pamphylia sütunlu lahitlerinin tipolojisine geçmeden önce Anadolu sütunlularının genel özelliklerinden kısaca bahsetmek gerekmektedir. Wiegartz,

---

[228] E. Weigand, "Baalbek und Rom. Die römische Reichtskunst in ihrer Entwickelung und Differenzierung", **JdI 29**, 1914, s.37 vd.: Sütunlu lahitleri Lydia ve Sidamara olarak ikiye ayırmıştır.
[229] W. Frederick Stohlman, "A Group of Sub-Sidamara Sarcophagi", **AJA 25/3**, 1921, s.226.
[230] Charles Rufus Morey, "The Origin of The Asiatic Sarcophagi", **ArtB 4/2**, 1921, s.64-65.
[231] Stohlman, **a.g.e.**, s.235.
[232] Morey, **a.g.e.**, s.65.
[233] Rodenwalt, 1933.
[234] Mansel-Akarca, **a.g.e.**
[235] Wiegartz, 1965a.
[236] Waelkens, 1982, s.68 vd.

Anadolu sütunlu lahitleri içinde en yaygın üretilen tipin temsilcisi olarak Atina-Londra lahdini gösterir[237]. Bu lahitten hareketle Anadolu grubu için bir model oluşturur. Buna göre lahdin gövdesi alçak ve bezemesiz kaideler üzerinde yükselen sütunlarla bölümlere ayrılmıştır. Sütunlar, uzun yüzlerde zengin profilli kaideler üzerindedir, kısa yüzlerde ise lahit kaidesi daha yüksektir ve sütunlar doğrudan bunun üzerine oturtulmuştur. Bu farklı uygulamanın sebebi lahit gövdesinin uzunluğu ve genişliği arasındaki oranla açıklanır: kısa yüzün intercolumniumu uzun yüzdekine nazaran daha dardır ve figürleri uzun yüzdekilerden daha küçüktür. Yüksek kaide nedeniyle de kısa kenarın friz alanı azalmıştır. Bununla birlikte kısa yüzlerdeki yükseltilmiş kaide her lahitte bulunmamaktadır. Sütun gövdeleri spiral yivlidir ve bunlar sağdan sola ya da soldan sağa doğru yükselerek sütundan sütuna değişiklik göstermektedir. Bu değişiklik köşelerde de kesintiye uğramadan tüm lahitte devam eder. Sütun gövdeleri gibi, üst yapı elemanları da hem uzun yüzde, hem de kısa yüzde aynı yüksekliğe sahiptir. Üst yapı genelde farklı bir biçimde bitirilip, intercolumniumlar üzerinde nişli mimariyle sonlandırılır. Bu mimari çeşitli düzenlemelerle hareketlendirilir. Başlıklar üzerinde kemerli, ya da alınlık biçimli çatı formları yapılır. Genellikle merkez ve kenardaki nişler bu tip düzenlemeye sahiptir ve bunlar kirişlerinin altında yukarı doğru açılan bir istiridye tasviri ile vurgulanır. Kısa yüzlerden birinde orta niş tercih edilen bir üst yapı elemanıyla taçlandırılır ve istiridye tasviri ile diğer iki nişten farklılığı vurgulanır[238].

Lahdin çeşitli bölümlerinde de zengin süsleme anlayışı görülür. Sütunlar Korinth başlıklarına sahiptir. Üst yapıların bezemeleri Lesbos kymationu, yumurta dizisi, diş kesimi gibi süslemelere sahiptir. Bezemeler hem yatay üst yapı parçasını, hem de alınlık ve kemer içini süsler. Burada karşımıza lahitleri, Roma'nın diğer eyaletlerindeki örneklerden ayıran önemli bir özellik çıkar: Bezemede uygulanan teknik. Düzlenmiş üst yüzey derin kanallar açılarak delinir ve bu suretle gölge-ışık oyunu yaratılır. Böylelikle derin kanallar, bölümleyici eleman işlevi kazanırlar. Bu teknikte optik etki söz konusudur. Anadolu sütunlu lahitlerinde alınlık ve yaylar

[237] Wiegartz, 1965a, s.11.
[238] **A.e.**, s.13.

palmetlerle veya hayvan mücadelesi sahneleriyle ya da leoparla/panterle oynayan Eros'larla süslenir. Bazen bunların üzeri akroterlerle sonlandırılır[239].

Sütunlu lahitler genelde kline kapaklıdır. Kapakların tipik özelliklerinden Dokimeion kline kapakları başlığı altında bahsetmiştik. Burada genel özelliklerini kısaca tekrarlayacak olursak: palmet frizi ve bazı örneklerde buna ek olarak diş sırasıyla da süslenmiş kapak profili, klinenin düz, yüksek kline şiltesi, klinenin baş veya ayak kısmında oturan ya da yaslanan Eros'lar[240].

Sütunlu lahitlerde figürler lahdin dört bir yanında da aynı oranda işlenmiştir. Ön cephenin neresi olduğunu saptamak bu bağlamda güçtür. Ancak in situ örnekler bu nokta da önemlidir ve bu sorunu çözer niteliktedir. Kuşkusuz en önemli veri, kapağın üzerindeki çiftin yönüdür. Bu kesinlikle ön yüzü göstermektedir. Bir diğer veri de kısa yüzlerden birinde yer alan Hades kapısıdır. Kapıya, Anadolu sütunlu lahitlerinde her zaman rastlanır. Genelde de kısa kenarda klinenin ayaklarının bitiminde bulunur.

Sütunlu lahitlerin mimari düzenlere göre çeşitli tiplere ayrıldığından daha önce söz etmiştik. Kısaca tekrarlayacak olursak: 1. arkhitravlı, 2.kemer dizili, 3.kemer-düz kiriş-alınlık-düz kiriş-kemer dizili. Ancak bu genel gruba ek olarak Aphrodisias üretimi lahitleri de eklemek gerekmektedir. Genelde lahitler yay biçimli kemere sahiptir; fakat ana grubun kemerli tipinden farklıdırlar. Sütun başlıkları daha alçaktır. Üst yapıda neredeyse hiç süsleme yoktur ve sütunların bazen yivlendirilmediği görülür. Kısa kenarlarda iki intercolumnium yer alır[241].

Pamphylia, Anadolu'da sütunlu lahitlerin en çok bulunduğu bölgelerden biridir. Aşağıda 55 eser değerlendirilecektir; fakat çok sayıda parça aynı özelliklere sahip oldukları için kataloglanmamıştır. Bölgedeki sütunlu lahitler, M.S. 150'lerden 250'li yıllara kadar geniş bir zaman dilimi içine yayılırlar. Gerek bezeme ve gerekse mimari düzen açısından kronolojik gelişimi çok iyi yansıtırlar. Değerlendirilecek örneklerin hepsi ithal mermerden yapılmıştır. Eserlerin çoğunun kırık olması ve lahitlerin çeşitli yerlerine ait olmasından dolayı sınıflandırmak bir hayli güçtür.

---

[239] **A.e.**, s.14.
[240] **A.e.**, s.15.
[241] Detaylı bilgi için bkz.: Işık, 1984, s.243.

Pamphylia sütunlu lahitleri için şu şekilde bir ayrım yapılabilir:

- Tipolojisi yapılabilen eserler
    - arkhitravlı
    - kemer- düz kiriş-alınlık-düz kiriş-kemer dizili
- Tipolojisi yapılamayan eserler
    - Başlıklar ve üst yapı parçaları
    - Friz alanına ait parçalar
    - Tek Figürler
        - kadın
        - erkek
    - Kaideler

Bu gruplarda kronolojik bir sıra takip edilmeye çalışılarak üslup gelişim ve değişimlerinin tespitine çalışılacaktır.

Üst yapı tipine göre yapılan sınıflamada ilk grup **Arkhitravlı** lahitlerdir. Bu eserler, sütunlu lahitlerin ilk üretimlerindendir; ancak lahit geleneğinin çok kuvvetli olduğu Pamphylia'da bir örnekle temsil edilir.

Pamphylia sütunlu lahitlerinin en erken örneği Perge Doğu Nekropolis'te bulunmuş, üzerinde Herakles'in işlerinin betimlendiği eserdir (S.1; Lev.LXXXIII, res.260-261; Lev.LXXXIV, res.262-263). Lahit, bezemesiz plinthos, düz silme, örgü bandı, düz silme, Lesbos kymationu, düz silme sırasını takip eden bir kaideye sahiptir. Üst pervazı, asma dalları ve üzüm salkımları ile süslüdür. Tekne gövdesi uzun yüzlerde beşe, kısa yüzlerde üçe bölünmüştür. Sütunlar, üç toruslu yuvarlak kaideler üzerinde durmaktadır. Spiral biçiminde yivlendirilmiş olup, Korinth başlığı taşırlar. Üst yapı arkhitravlı tiptedir.

Teknenin konu dizilimine göre ön yüzünde Herakles'in beş işi tasvir edilmiştir. Kahraman sol ve sağdaki sahnelerde dikdörtgen, merkezde yuvarlak ve merkezin yanındaki iki nişte ise eksedra biçiminde kaideler üzerine basar. Herakles tüm betimlerinde çıplak, atribüleri sopası ve ilk betimden sonra aslan postu ile genç ve sakalsız olarak betimlenmiştir. Soldaki ilk sahnede Herakles, TN.1'deki mücadelesine benzer biçimde Nemea aslanı ile boğuşmaktadır. Arka planda sopası asılı durur. Bu sahnenin sağında Lerna canavarı konusu işlenmiştir. Yılan biçimindeki canavarı, sol eliyle başından kavramış, nihayi darbeyi vurmak üzere sağ

kolunu havaya kaldırmıştır. Lahdin merkezinde Erymanthos yabandomuzu miti işlenmiştir. Farklı bir biçimde tasvir edilmiş bu sahnede aslan postunu başına geçirmiş Herakles tıpkı Lerna canavarında olduğu gibi sol eliyle hayvanın başından tutarken betimlenmiştir. Dördüncü sahne Keryneia geyiğidir. Kahraman, sol dizi ile hayvanın sağrısına basarak, onu etkisiz hale getirmektedir. Son sahne ise Stymphalos gölü kuşlarıdır. Tıpkı TN.1'de gördüğümüz gibi kuşları oklarıyla avlarken gösterilmiştir. Diğer uzun yüzde, kahramanın beş işi betimlenmiştir. Ancak bu yüzde Herakles'in üzerine bastığı kaidelerde bir simetri görülmez. Sol ve sağ köşede dikdörtgen kaideler, merkezde ise eksedra biçiminde bir kaide bulunur. Merkezin izleyiciye göre sağında dikdörtgen, solunda yarım daire biçimli bir kaide yer alır. Herakles tüm beş sahnede de ayakta, çıplak ve sakallı olarak tüm atribüleri ile betimlenmiştir. Soldaki ilk sahne Girit boğasının getirilmesidir. Kahraman, boğanın sağrısına sağ bacağı ile baskı yapmakta ve sağ elindeki sopasını hayvana doğru sallamaktadır. Merkezin izleyiciye göre solundaki sahnede Diomedes'in atları mythosu konu edilmiştir. Tıpkı TN.1'de olduğu gibi arka planda sahneyi tanımlamamızı sağlayacak at protomları yer alır. Herakles'in altındaki kendini savunmaya çalışan zırhlı figür, Diomedes'tir. Merkezde, Amazon kraliçesi Hippolyte'nin kemeri için verilen mücadele gösterilmiştir. At üzerindeki Hippolyte, Herakles tarafından (TN.1'e dayanarak) saçından çekilmektedir. Merkez sahnenin solunda Geryoneus'un sürüleri konusu tasvir edilmiştir. TN.1 ile birebir benzer ikonografyadan yine söz edebiliriz: arka planda yer alan büyükbaş hayvan protomları, üç başlı Geryoneus ve onu başından tutan Herakles. Sağda yer alan son sahne Kerberos'un ölüler diyarından çıkarılmasıdır. Figürler, TN.1'de bir hayli zedelendiği için bu sahne TN.1'i de tamamlamak için önemlidir. Herakles, sol eliye kavradığı üç başlı Kerberos'u kendine doğru çekmekte, zapt etmeğe çalışmaktadır. Kahramanın başında yapraklardan yapılmış bir taç yer alır. Lahdin kısa yüzlerinde Herakles'in geri kalan işleri –Hesperidlerin elmaları ve Augeias'ın ahırları – betimlenmemiştir. Bu bağlamda 10 işin yer aldığı ön yüz şeması TN.1 ile aynı olup, şu şekildedir:

1. uzun yüz / Nemea aslanı – Lerna canavarı – Erymanthos yabandomuzu – Keryneia geyiği – Stymphalos kuşları **2. uzun yüz** / Girit boğası – Diomedes'in atları – Amazon kraliçesi Hippolyte'nin kemeri – Geryoneos'un sürüleri – Kerberos'un kaçırılması**.**

1. kısa yüzde, Hades kapısı bulunur. Kapının iki yanında, yarım daire kaideler üzerinde, khiton üzerine himation giymiş piloslu, Attis'ler tasvir edilmiştir. Ellerini, üzüntülü bir şekilde çenelerine atmışken, düşünme jestiyle betimlenmişlerdir. Orta intercolumniumda yer alan kapı, aşağıdan yukarıya doğru boncuk dizisi, yumurta-ok dizisi, palmet dizisi ve sarmal dallarla süslüdür. Kapı dörde bölünmüştür. Üst panellerde yunuslar, alt panallerde ise Herme'ler bulunur. Diğer kısa yüzde üç figür yer alır. Merkez nişte, eksedra biçiminde bir kaide üzerine basan, ayakta, beline sardığı mantosu haricinde çıplak erkek figürü vardır. Merkezin sağ ve sol yanında, yarım daire kaideler üzerinde Herakles'ler tasvir edilmiştir. Sola doğru hareketli gösterilen figürlerden sağ'daki başına aslan postunu örtmüş, sol elinde sopasını taşır. Aslan postu diğer Herakles'in sol koluna asılıdır. Kapak tipik, akroterli beşik çatı biçimlidir. Akroterler, palmet, antefiksler aslan başı biçiminde olup, alınlıklar Gorgo başları ile süslenmiştir. Kapak ve tekne uyumludur. Teknede arkhitravda yer alan girinti ve çıkıntılar aynı biçimde kapakta da tekrarlanır. Böylelikle kapak ve tekne arasında bütünlük sağlanmıştır.

S.1, iyi işlidir. Detaylı, akıcı ve natüralist bir üslubu vardır. İlk dikkati çekecek nokta, TN.1'deki gibi Herakles'in bir uzun yüzde sakalsız, diğer uzun yüzde ise sakallı betimlenmiş olmasıdır. Böylece olaylar için bir kronoloji yaratılmıştır. Mücadele betimlerinde kahraman tüm atribüleriyle, farklı tipte kaideler üzerinde, heroik bir çıplaklıkta betimlenmiştir. Kas işçiliği ön yüzde yumuşak geçişlere sahip olup, arka yüzde vücut daha hacimli ve kaslar sert geçişlere sahiptir. Kahramanın saçları kısa ve kıvırcıktır. Sakallar uzun ve geniştir. Tüyler, saçlardaki gibi kıvırcık olup, birbirlerinden sığ kanallarla ayrılır. Lahdin bitkisel bezemeleri natüralist üsluptadır. Damarları ince çizgilerle gösterilen yapraklar, matkapla açılmış derin kanallarla birbirlerinden ayrılırlar. Korinth başlığınıdaki akanthus yaprakları kütleseldir. Yapraklar, damla biçiminde derin oyuklarla birbirinden ayrılır. Köşelerdeki çanak yapraklar yukarı kıvrılarak volüt oluşturur.

Kompozisyonda –TN.1'de olduğu gibi- ilk yüzdeki işler Yunanistan'da, diğer yüzdeki işler ise Yunanistan dışında geçer. Ön yüzde figürlerin hepsi sağdan sola doğru hareketlidir; bu şekilde bir akıcılık yakalanmış, ancak bu durum durağanlığa da yol açmıştır. Bu etki sütun yivlerinin farklı yönlere döndürülmesi ile aşılmaya çalışılmıştır. Arka yüzde ise figür grupları sağa sola dönüşleriyle kompozisyona hareket kazandırmıştır. Böylelikle daha fazla mücadele gerektiren konuların betimlendiği bu yüzde istenen kargaşa ve mücadele ortamları yaratılmıştır. Önemli olan bir diğer husus da figürlerin nişlerde geniş alanlar içinde olmasıdır. Kesişme yapmayan figürler artık bir heykel gibi betimlenmeye başlamıştır. Ancak bu lahitte devam eden, hareketli bir kompozisyona daha yakınız. Figürler, Torre Nova tipi lahitlerdeki figür gruplarına daha yakın gözükmektedir. Bu hem bize bir tarihleme kriteri sunar, hem de Torre Nova tipinden sütunlu lahde geçiş aşamasını net bir şekilde gösterir.

S.1'in en yakın benzeri kuşkusuz TN.1'dir. İki lahit gerek konu şeması ve gerekse üslup açısından çok yakındır ve aynı usta grubunun elinden çıkmış gibidir. Bezeme açısından yaklaşıldığında ikisinin aşağı yukarı aynı zaman diliminde yapılmış olması muhtemeldir. Ancak üslubundan dolayı S.1'in biraz daha sonra yapılmış olduğu unutulmamalıdır. Tarih kriterini tam anlamıyla destekleyen bir başka öğe de kapaktır. İkisi de beşik çatı kapağa sahiptir. M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreğinde kline kapağa geçildiğinin bilinmesi, eseri tarihlemek için bize önemli bir veri sunmaktadır[242].

Lahit bezeme, konu şeması ve mimari tip açısıdan Londra'daki Herakles lahdi ile karşılaştırılabilir (Lev.LXXXIV, res.264)[243]. Wiegartz ve Waelkens tarafından M.S. 150-155 yıllarında tarihlenmektedir[244]. Londra lahdinin arkhitravları da tıpkı S.1'de olduğu gibi girintili çıkıntılır. Aynı şemadaki lahit grupları, Antalya lahdindeki gibi frizde geniş alana sahiptir. Alçak plinthosa oturtulmuş küçük Asya tipi kaideler ile kütlesel işlenen ve önemli bir tarihleme kriteri olan Korinth başlıklarının tipi iki lahitte de aynıdır.

[242] Koch, 2001, s.32.
[243] Walker, **a.g.e.**, s.32 vd., no.64.
[244] Wiegartz, 1965a, s.164; Waelkens, 1982, s.71, Londra D.

Bize tarihleme için üst sınırı gösterecek lahit M.S. 165-170 yıllarına tarihlenen, Roma'da Museo Torlonia'da sergilenen eserdir[245]. Artık figürler, sütunlarla kesişmekte, figür alanı daralmaktadır. Aynı zamanda bezeme de bir ileriki safhayı göstermektedir.

Bu bağlamda S.1, TN.1'in analojisi Kayseri lahdinden sonra, TN.1'den biraz sonra, Londra lahdiyle çağdaş, Roma lahdinden önce olmalıdır. Böylelikle bezeme ve başlık özelliklerine de dayanarak lahdi M.S. 150-155 yıllarına tarihleyebiliriz.

Kemer-Düz Kiriş-Alınlık-Düz Kiriş-Kemer dizisi içeren grup, literatürde yaygın tip olarak da bilinir. Bu tipe dahil olan çok sayıda lahit bölgede yapılan kazılarda gün ışığına çıkarılmıştır. Ancak bunların sadece bir tanesi tümdür. Diğerleri çeşitli parçalar halinde korunagelmiştir.

Bu tip için bölgedeki en erken eser (S.2), Perge Doğu Nekropolis'inde gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.LXXXV, res.265). Parça, dikdörtgen plinthos üzerinde, küçük Asya tipi kaideli, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütunlara sahiptir. Sütunlar arasında iki figür korunagelmiştir. Parçadan anlaşıldığına göre üst yapı kemer, düz kiriş, alınlık, düz kiriş ve kemer düzenlemesindedir. Bu bağlamda eser uzun yüz köşelerinden birine aittir. Korunagelen kemer yumurta-ok dizisi, diş kesimi ve palmet dizisi ile süslenmiştir. Kemerin yan akroteri olarak bir aslan başı kullanılmıştır. Tipik olarak kemerin içi istiridye kabuğu ile süslenmiştir. İstiridye motifi bu parçada düz kiriş üzerinde de görülür. Kemerli üst yapının oluşturduğu niş içinde ayakta, sol omzundan tutturduğu ve sol kolundan attığı mantosu dışında çıplak, sakallı bir erkek vardır. Başında pilos bulunan erkek, düşünme pozisyonunda sağ elini çenesine dayamıştır ve sağında gelişen olaya bakmaktadır. Sağında ise yine sol koluna doladığı mantosu haricinde çıplak genç bir erkek bulunur. Altına hafif sola dönük bir zırh yerleştirilmiştir. Figürlerin çıplak olması ve sakallı figürün ikonografisinin Odysseus'u hatırlatması mitolojik bir sahnenin betimlenmiş olabileceğini akla getirir. Wiegartz, bu sahneyi Palladion'un kaçırılması olarak yorumlar[246]. Efsaneye göre, heykel Troia'yı koruyordu ve eğer ele geçirilemezse kentin düşmeyeceği kehanet edilmişti. Bunun üzerine Odysseus ve Diomedes, Helene'nin de yardımıyla heykeli çalmışlardır. Bu bağlamda lahdin üzerindeki

[245] Wiegartz, 1965a, s.169, Roma K.
[246] **A.e.**, s.76.

figürler Diomedes ve Odyseus olarak yorumlabilir. Figürlerin ikonografileri konuya çok uygundur. Lahit betimlerinde bu konunun işlendiğini görmekteyiz. Atina Milli Müzesi'nde sergilenen Torre Nova tipi bir lahitte (Lev.LXXXV, res.266)[247] uzun yüz sol köşede, benzer ikonografi ile betimlenmiş Diomedes ve Odysseus görülmektedir. Melfi lahdinin de kısa yüzünde ortada Helene, sağında Odysseus, solunda Diomedes benzer ikonografilerde yer alır (Lev.LXXXV-267-268)[248]. Bu bağlamda burada Palladion'un kaçırılması betimlenmiş olabilir. Diomedes olarak yorumlanan figürün altındaki zırh ise zaferi simgeleyen bir tropheum olabilir.

İşçilik başarılıdır. Figürler, sütunlara göre oranlı olup, intercolumnium daralmış ve artık figürler sütun ve üst yapıya taşmıştır. Bezeme bir hayli zengindir. Korinth başlıkları kütlevi yapraklara sahiptir. Uçları daha belirgin verilmiş olup, iki yaprak ucunun birleştiği yerlerde oluşan damlacıklar daha küçük; fakat daha derindir. Heliksler daha geriye çekilmiş, abaküs çiçeği vurgulanmıştır. Yapraklarında tam bir çözülme görülmeyen Lesbos kymationunun üzerine iki yumurta gelmektedir. ½ oranı uygulanmıştır. Yumurtalar küçük çanaklara sahiptir. İplikçiklerle çanaklara bağlanırlar. Oklar işlenmemiştir. Figürlerde sütunlu lahitlere özgü durağanlık yoktur. Oranlı vücutlar, yumuşak kas geçişlerine sahiptir. İfadeler patetiktir. Diomedes olarak nitelendirdiğimiz figürün saçları başı bir kask gibi sarar. Kısa saç lüleleri, ortadan ikiye ayrılmış, dağınık biçimde iki yana taranmıştır. Saçlar boyna kadar uzanmakta, arkada enseyi örtmektedir. Odysseus'un saçları kısa ve dağınık taranmıştır. Kıvırcık tüylü sakallarla saçlar birleştirilmiştir.

Bezeme açısından S.2 Melfi lahdi ile karşılaştırılabilir[249]. Korinth başlıklarının formları açısından Melfi lahdin haricinde literatürde Side C[250] (S.3) olarak bilinen lahitle de benzerdir. Bu iki eser M.S. 160-170 yılları arasına yerleştirilebilir. S.2, gerek üslup ve gerekse bezeme açısından Melfi ile çağdaş, Side C'den ise daha erkene tarihlenebilir. Bu bağlamda eseri M.S. 165 yılına yerleştirmek uygun gözükmektedir.

---

[247] Nikolaus Himmelmann, **Der Sarkophag aus Megiste**, Mainz, Akademie Der Wiessenschaften und der Literatur, 1970b, lev.2: M.S. 170.
[248] Charles Rufus Morey, **Roman and Christian Sculpture: The Sarcophagus of Claudia Antonia Sabina and the Asiatic Sarcophagi, Sardes 5/1**, Princeton, Princeton University Press, 1924, res.41: M.S.160-165.
[249] Waelkens, 1982, s.111, no.6, lev.23/1.
[250] Wiegartz, 1965a, s.171.

Bundan sonra değerlendireceğimiz birçok lahit üzerinde erkek ve kadın figürleri görülmektedir. Bu figürler mitolojik öykülerden bağımsız insanlardır. Çoğunlukla elbiseli ve ayakta betimlenirler. Oturur pozisyonda ellerinde kitap rulosu taşıyan kadın ya da erkek figürleri de bulunur. Bu kişilerin kimliği belirsizdir. Çoğu portre özelliği taşımaz. Taşıyanlarda genelde kapak üzerindeki mezar sahip ve sahibesidir. Figürler, ellerindeki rulolarla bilgeliği sembolize eder. Elleriyle bazı jestler yaparlar. Bu figürlerin tipolojisi Wiegartz tarafından yapılmış, kadınlar için 16, erkekler için 19 tip, oturan figürler için beş ana tip ve alt grupları, çocuklar için dört tip ortaya koymuştur[251].

S.3, Manavgat'ta gün ışığına çıkarılmış, bugün Side Müzesi'nde sergilenen iki büyük parçadır (Lev.LXXXVI, res.269-270). Yaygın tipin mimari düzeni içinde, iki uzun yüz parçasında toplam 5 figür yer alır. Dördü ayakta, biri oturur vaziyette betimlenen figürlerden ikisi kadın, biri genç, biri yaşlı olmak üzere ikisi erkek, diğeri ise çocuktur. Oturmuş olan figürler genellikle köşelerdedir. Bu sebeple 560 envanter numaralı eser, uzun yüzün sol köşesine ait olmalıdır. Kemerli nişin içindeki sakalsız erkek, sağa dönük olarak bir yastık üzerinde oturmaktadır. İleriye doğru kaldırdığı sol elinde bir kitap rulosu bulunur. Sağ eli bacağının üzerindedir. Figürün önünde, düz kirişli alanda, ayakta, kalın kumaşlı bir elbise giyen, başına örttüğü mantosunu sağ eliyle boynunun hizasından, sol eliyle, koluna doladığı manto kıvrımını tutan kadın yer alır. Kadının solunda, alınlıklı merkez niş içinde ayakta bir çocuk bulunur. Çocuk, daha önce frizli lahitlerde karşımıza çıkan Eros'lar gibidir. Sağa dönük yerleştirilmiş figür, sol omzuna tutturduğu mantosunu toplayarak içine üzüm salkımları doldurmuştur. Sağ eliyle kadına doğru üzüm uzatmaktadır. 561 numaralı eserde ise iki figür yer alır. Düz kirişli üst yapıya sahip nişin içinde ayakta, kalın elbiseli, başını mantoyla örtmüş bir kadın vardır. Kemerli niş içindeki sakallı erkek sağ elini mantosunun içine sokmuştur. Sol kolu eksiktir; ancak benzerleri genelde bu elde bir kitap rulosu taşırlar. Tüm figürler sıradan insanlardır; ancak portre özelliği taşımazlar. Alınlıklı merkez nişte yer alan çocuğun mezarın sahibi olma olasılığı vardır.

[251] **A.e.**, s.83 vd.

S.3, iyi bir işçiliğe sahiptir. Figürler, sütunlarla ve üst elemanlarla kesişmektedir. Friz alanında hala boşluk vardır; ancak figürler artık tek bir heykel görünümündedir. Lahit, natüralist bir üsluba sahiptir. Figürlerin vücutlarıyla başları oransızdır. Vücutları ince uzun, başları ise büyüktür. Doğallık kendini elbise kıvrımlarında gösterir. Vücut hareketleriyle kıvrımların aldığı şekiller bir hayli gerçekçi yansıtılmıştır. Elbiseler kalın kumaştan olup, vücut hatlarını göstermezler. Oturan figürün vücudu diğerlerine göre hacimli ve kaslıdır. Saçları, ortadan ikiye ayrılmış, kalın tutamlar biçiminde sağa sola doğru kıvrılmıştır. Kadınların ince telli saçları ortadan ikiye ayrılmış, yanlara doğru taranmıştır. Çocuğun saçları kabarıktır. Kıvırcık tutamlar dağınık bir biçimde sağa sola doğru taranmış olup, kulağı açıkta bırakarak boyna kadar uzanır. Sakallı erkeğin kalın tutamlı, dağınık saçları kısadır. Başının üzerinde bir taç bulunur. Sakalları, kısa ve düzgündür. Bıyıkları çeneye doğru sarkıtılmıştır. Sakalın tüylerinin uçu spiral biçiminde sonlanmaktadır. Saç ve sakal tipleri Antonin'ler dönemine işaret eder.

Lahit tipik bezemeye ve sütun tipine sahiptir. Spiral yivli gövdeli sütunların, kütlesel yapraklı Korinth başlıkları taşıdığı görülür. Orta yaprak, iki kenar yaprağı ile uçlarda birleşir. Birleşme yerlerinin oluşturduğu damla biçimli kanallar derindir. Orta yaprağın damarı verilerek, belirginleştirilmiştir. Diğer yaprakların sadece birleşme yerleri işlenmiştir. Başlıklar üzerinde bezemede Lesbos kymationu, yumurta ok dizisi, diş kesimi ve palmet dizisi yer alır. Lesbos kymationunun yumurta ok dizisine oranı 2/3'tür. Yumurta dizisinde çanaklar S.2'ye göre daha açıktır. Yumurta daha yuvarlak bir forma sahiptir. Aralarda kanatları dar olan, sığ işlenmiş oklar bulunur. Başlık ve bezeme özellikleri S.1 ve S.2 ile karşılaştırıldığında bu eserin daha ileri bir tarihe ait olduğunu anlıyoruz. Bu net bir biçimde yumurta-ok dizisinin gelişiminden ve artık intercolumniumun daralarak, figürlerin biraz daha ön plana çıkmasıyla anlaşılır. Benzer bir düzene sahip İzmir L lahdi bize lahdimizi tarihlememiz için bir üst sınır verir (Lev.LXXXVI, res.271)[252]. M.S.180 yılına tarihlenen lahitte, artık yumurta-ok dizisinin yumurtalarının çanaklarının daha açık olduğu gözlemlenir. Başlıkta ise yaprakların daha yumuşak işlendiği, birleşme noktalarının ise çözülmeye

[252] **A.e.**, s.161, lev.36a.

başlandığı görülür. S.3, M.S. 180'den önce olmalıdır. Üslubun da yardımıyla eseri, M.S. 170 civarına yerleştirebiliriz.

Yaygın tipin en güzel örneklerinden biri Perge Doğu Nekropolis'te gün ışığına çıkarılmış, bugün Antalya Müzesi'nde sergilenen kline kapaklı lahittir (S.4).

Bezemesiz bir kaideye sahip lahit, yaygın tipin almaşık üst yapısı içinde (kemer-düz kiriş-alınlık-düz kiriş-kemer) ön yüzlerde beş (Lev.LXXXVII, res.272-273), kısa yüzlerde bir nişe (Lev.LXXXVIII, res.274-275) bölünmüştür. Kısa yüzlerin üst yapı mimarisi düz kiriş-alınlık-düz kiriş biçimindedir. Korinth düzenindeki, spiral yivli sütunlar, postamentler üzerindeki kaidelere oturtulmuştur. Arkhitrav, Lesbos kymationu, yumurta ok dizisi, diş kesimi ile süslüdür. Geison ise yumurta ok dizisi, diş kesimi ve palmet dizisi ile bezenmiştir. Alınlıklı orta nişlerin akroterleri palmettir. Kemerlerde akroterler yoktur; ancak bu alanlarda hayvan mücadeleleri ve Eros betimleri kullanılmıştır. Lahit üzerinde 3'ü oturan (2'si kadın, 1'i erkek), 12'si ayakta (6'sı kadın, 6'sı erkek) insan ve biri hayvan olmak üzere toplam 16 figür yer alır.

Uzun yüzlerde ayaktaki figürler, lahdin friz düzlemine basarlar. Oturan figürlerin tabureleri ise dikdörtgen bir kaide üzerine yerleştirilmiştir. Kısa yüzlerde ise yukarıda da bahsettiğimiz üzere, figürlerin hepsi bir kaide üzerindedir. Tüm insan figürleri khiton üzerine himation giymiştir. Kadınların ikisi (fg.1 ve 10) haricinde hepsinin başı örtülüdür. Lahdin ön yüzünde sol köşede, kemerli niş içinde, tabure üzerinde sağa dönük oturan bir kadın tasvir edilmiştir (fg.1). İleriye doğru uzattığı sol elinde bir kitap rulosu tutar. Merkezde, alınlıklı niş içerisinde, ayakta, giyimli sakallı erkek figürü tasvir edilmiştir (fg.3). Sol köşede, taburede sola oturan, sakallı erkek betimlenmiştir. (fg.5). Sol elinde bir kitap rulosu tutarken, sağ elini çenesine götürmüş, düşünmektedir. Düz kişili alanlarda, iki kadın figürü yer alır (fg.2-4). Arka yüzde ise sağ köşede, tabure üzerinde oturan bir kadın betimlenmiştir (fg.6). Sağa dönük oturan kadın, sol eliyle baş örtüsünü tutarken, bacağının üzerine uzattığı sağ eliyle elbisesinin alt kısmını yerden kaldırmaktadır. Merkez niş içinde ayakta, khiton üzerine himation giymiş, başı örtülü bir kadın bulunur (fg.8). Lahdin sağ köşesinde ise bir kadın figürü mevcuttur (fg.10). Erkek figürleri 9 ve 10, düz kirişli friz düzleminde yer alırlar.

Lahdin sağ kısa yüzünde ayakta, kalın kumaştan elbiseler giyen, sağ ellerini mantolarının içine sokmuş iki erkek ve bir kadın figürü vardır (fg.11-13). Diğer kısa yüzde üçgen alınlık içerisinde konsollu, zengin bezemeli bir mezar kapısı bulunur. Kapının önünde bir kap içinde ateş yanmaktadır. Kapının sağında ayakta duran bir kadın bulunur (fg.14). İleriye uzattığı sol elinde kutu benzeri bir nesne yer alır. Hemen altında ise kurbanlık bir boğa vardır. Kapının solunda ise sakallı bir erkek bulunur (fg.15). Sağ elini kapıya doğru uzatmaktadır (Lev.LXXXVIII, res.276).

S.4'ün kapağı, sütunlu lahitlerde sıklıkla kullanılan klinedir. Kapak hem lahdin ilk ya da daha sonraki sahibini belirten yazıtı ile bir kimlik, kadın portresiyle ise tarihlemek için bir ip ucu verir. Yukarıda değindiğim şemaya tam olarak uyan kapağın üzerinde uzanan karı-koca yer alır. Başı korunagelmemiş erkek, sağ elini kadının omzuna atmış, sol elinde kitap rulosu tutmaktadır. Kadın sol elini çenesine dayamış olup, sağ elinde saplı bir nesne taşır. Kapağın ön yüzünde kline şiltesinin üzerindeki eski Yunanca yazıttan lahdin C. Domitius Iulianus ve eşi C. Domitia Philisca'ya ait olduğunu anlıyoruz.

Lahdin teknesindeki figürler daha önce de değindiğim üzere sıradan insanlardır. Bu tipte birçok lahitte gördüğümüz figürlerin bir nevi kahramanlaştırıldığını söyleyebiliriz. Lahitlerin mimari anlamda bir heroona benzemesi de bu fikri destekler. Yine kadın ve erkeklerin ellerinde tuttukları kitap ruloları için bilgeliği temsil etmiş olabilir. Bu bağlamda bir Romalının öteki dünyada kendini filozoflar, bilgeler, hatipler arasında hoş bir sohbet içinde gördüğünü, kendisini de kültürlü, bilgili bir kimse olarak kabul ettiğini varsayarsak bu sembolizma akla yatkındır. Figürler tipiktir ve bunlardan bir kronoloji çıkartmak çok zordur. M.S. 2. yüzyıl örneklerinde görünen bir figür tipinin M.S. 3. yüzyılda da karşımıza çıkabilecek olması bu konuya temkinli yaklaşmamız gerektiğini hatırlatır. Lahit figürlerini birebir karşılaştırmadan ziyade, onların portre karakterleri üzerinde durmak kanımca daha mantıklıdır. Bu bağlamda lahit üzerindeki bazı figürlerin incelenmesi gereklidir.

Figür 3, ön yüzdeki merkez niş içindedir (Lev.LXXXVIII, res.277). Elinde bir kitap rulosuyla bilgeliği vurgulanan figürün, merkezde oluşu bu savı destekler. Ancak, genel özellikleri ile bilgeliği temsil eden, bunun gerekliliği olan yaşı, tecrübeyi, ağırlığı gösteren bir ikonografi içinde (sakal, kalın kumaşlı elbise, rolu)

gösterilmiştir. Kanımca figür, lahdin sahiplerinden biri olabilir. Kişinin fizyonomik özelliklerini belli bir oranda yansıtan bir portre olarak değerlendirmenin yanlış olmayacağını düşünüyorum. Arka yüzde merkez niş içindeki kadın figürü (fg.7) diğer kadınlara nazaran daha farklı bir çehreye sahiptir (Lev.LXXXIX, res.278). Çehresi ovaldir, yüz hatları yumuşaktır. Saçları da daha kabarık verilmiştir. Kalın saç tutamlarını diğer figürlere nazaran daha derin kanallar ayırmaktadır. Böylelikle ışık-gölge etkisi daha kuvetlendirilmiş ve nazarlar onun üzerine çekilmiştir. Bu figürün konumu ve özellikleri, onu mezar sahiplerinden biri ile özdeşleştirmenin çok da mantıksız olmayacağını düşündürür. Figür 9, arka yüzde, düz kirişli mimarinin içerisinde yer alan genç erkek figürüdür (Lev.LXXXIX, res.279). Saçları kabarık, kalın lüleleri sağa sola doğru taranmış, arkada boyun hizasına kadar inmektedir. Favorileri uzun bırakılmıştır. Sakalsızdır. Bu figür, saç işçiliğiyle de lahdin birinci kısa yüzündeki erkek figürüne ve uzun yüzdeki oturan kadına benzediği açıktır. Kısa yüzdeki erkeğe oranla daha ince bir yüz yapısına sahiptir. Sağ elini mantosuna sokmuş ve dışarı çıkardığı iki parmağıyla bir tür jest yapmaktadır. Bu bağlamda bu figürün başının portre özelliği gösterdiği ve aile fertlerinden biri olabileceği düşünülebilir.

Lahit, bir heroon havasında planlanmıştır. Mimari ve heykeltıraşinin bir bütün olduğu, kapağın da bunu tamamladığı görülür. Sütunlu lahitlerin gösterdiği gelişim aşamasının bu safhasında artık, figürler mimariye göre ön plandadır. İşçiliğin başarılı olduğu söylenebilir. Ancak figürlerin vücütlarında bazı oransızlıklar mevcuttur. Baş ve gövdelerin birbirine tam uymadığı, başların daha küçük ya da büyük, boyunların uzun ya da kısa olduğu dikkat çeker. Kısa yüzde alanın darlaşması ile figürlerin vücutlarının diğerlerine göre daha ince uzun olmasını gerektirmiştir. Figürlerin hemen hemen hepsine kalın kumaştan, bol kıvrımlı elbiseler giydirilmiştir. Kıvrımların vücut dönüşleriyle aldıkları şekil, bacak, kol, el hareketleri sonucu oluşan gerilmeler, esnemeler uyumlu ve doğaldır. Kadınların saç işçilikleri genelde birbirine benzerdir. Uzun ve arkada toplandığı anlaşılan saçların başı örtülü kadınlarda, ortadan ikiye ayrıldığını ve ince tutamların yanlara doğru tarandığı gözlenir. Ön yüzdeki oturan kadının (fg.1) ve arka yüz sağ köşe figürünün (fg.10) başı açıktır. Oturan kadının saçı kabarık, ortadan iki ayrılmış, kalın lüleleri sağa sola doğru dağınık taranmıştır. Figür 10'un saçı da ortadan ikiye ayrılmış, kalın tutamlar,

kulak memelerini açık bırakacak biçimde geriye doğru taranmış ve arkada topuz yapılmıştır. Erkek figürlerinin saç işçilikleri birbirine benzemektedir. Yaşlı erkeklerin saçları, sakalla birleştirilmiştir. Kalın tutamlar kulakları örtmüş ve sağa sola doğru dağınık biçimde taranmıştır. Kıvırcık sakallar, tüm yüzü çevrelemektedir. Sakalsız betimlenen figür 9 ve 11 yukarıda değindiğim saç tipleriyle diğerlerinden ayrılır. Tüm figürlerin sakin ve kendinden emin bir ifadeye sahip olduğu söylenebilir.

Kline kapak üzerindeki kadın portresinde yüzün üst kısmı kırıktır ve günümüze gelmemiştir. Portre orta yaşlı birini gösterir (Lev.LXXXIX, res.280). İnce dalgalı saçlar, geriye doğru taranmış, boyna kadar inmektedir ve arkada enseden yukarı doğru kaldırılmıştır. Ağız kapalı, dudaklar geniş ve paralel işlenmiştir. Yuvarlak çene hafif ileri çıkıktır. Sol elini çenesine dayayan kadın kendinden emin bir ifadeye sahiptir. Bu figür ve lahit üzerindeki tüm figürlerin saç ve sakal işçiliği bize Antoninler döneminin sonlarını hatırlatır. Saç ve sakalların kabarıklığı, derin kanallarla ışık-gölgenin yansıtılması, patetik ifadeler gibi özellikler tarihlemeyi biraz daha ileriye götürebilir. Kadınların bazılarının saçları (ince telli saçları, kulakları kapatarak boyun hizasına kadar inmesi gibi özellikleri) Septimus Severus'un karısı Iulia Domna'nın saçlarına benzer[253]. Yine bazısının ki de Marcus Aurelius'un karısı Faustina'nın[254] saç tipine benzemesi de eserin bu iki dönem arasında yapıldığını düşünmemizi sağlar.

Diğer tarihleme kriteri de bezemedir. Korinth başlıklarında volütler artık çanaktan çıkmaz, bağımsız işlenmiştir. Lesbos kymationu ile yumurta-ok dizisinin birbirine oranı azalmıştır. Lesbos kymationu artık daha büyük ve geniş verilir. Yumurta çanakları genişlemiş, oklar derin işlenmiş, kanatları açılmıştır. Bezeme artık çözülmeye başlamıştır. Yoğun matkap izleri görülmektedir. S.4'ü bezeme açısından M.S. 190-195 yıllarına ait bazı lahitlerle karşılaştırabiliriz. M.S. 190'a tarihlenen, İstanbul G olarak bilinen Sardes'te bulunmuş Claudia Antonia Sabina lahdi[255] ile bezemeleri benzerdir (Lev.XC, res.281). Bu lahitte uzun yüzlerde Lesbos kymationu ile yumurta ok dizisinin oranı 2/3 iken kısa yüzlerde, Lesbos kymationunun üzerine iki yarım bir tam yumurta denk getirilmiştir. Yumurta çanak

[253] Jane Fejfer, **Roman Portraits in Context**, Berlin-New York, Walter De Gruyter, 2008, s.252 vd.
[254] A.y.
[255] İstanbul Arkeoloji Müzeleri env.4027: Morey, 1924, res.32.

arası S.4'te daha açık, okların kanatları ise daha geniştir. Sabina'nın lahdi, S.4'ten biraz daha erken olmalıdır. Literatürde İstanbul C[256] olarak geçen, M.S. 195 yılına tarihlenen köşe parçası, başlık bezemesi açısından S.4'e çok daha yakındır. Eseri üslubu ile birlikte değerlendirirsek, M.S. 190-195 yıllarına tarihleyebiliriz.

Side Batı Maussoleion'da gün ışığına çıkarılmış S.5, sütunlu lahitlerin M.S. 2. yüzyıl sonunda gösterdiği gelişimi en iyi yansıtan örneklerden biridir (Lev.XC, res.282). Tipik, spiral yivli sütunlar Korinth düzenindedir. Bir alınlık ve düz kiriş korunagelmiştir. Üst yapı daha önce incelediğimiz lahitlerdeki gibi zengin bir bezemeye sahiptir. Merkez alınlık içerisinde ayakta duran, khiton üzerine himation giymiş kadın figürü bulunur. Mantosu ile örttüğü başı hafif sola dönüktür. Düz kiriş altında ise aynı şekilde ayakta, khiton ve khlamysli bir erkek betimlenmiştir.

Eser genel olarak incelendiğinde ilk dikkati çeken, figürlerin ince uzun vücutlara sahip olduğudur. Mimariye göre ön planda olan figürler, üst yapıyla ve sütunlarla kesişmektedir. Figürlerin kalın kumaştan bol kıvrımlı elbiseleri, ince vücutları ile mimarinin yoğun bezemesi dengelidir. Yoğun matkap kullanımıyla gölge-ışık oyunu arttırılmıştır.

Figürlerin saç işlenişleri ait olduğu dönemin özelliklerini gösterir. Kadının saçları ortadan ikiye ayrılmış, kalın saç tutamları iki yana doğru taranmıştır. Saç arkada toplanmış, arkadaki uzun lüleler göğüslere kadar uzatılmıştır. Erkeğin saçı, ortadan ikiye ayrılmış, alın üstünde kabartılmış, sağa sola doğru taranmıştır. Saçlar, kulakları kapatarak ense hizasına kadar iner. Saç ve göz işçiliğinde matkap kullanılmıştır. S.5'in üslup özellikleri dönemi hakkında önemli bilgiler sunsa da esas tarihleme kriteri bezemedir. Korinth başlıklarındaki değişim hemen görülebilir. Yaprakların sapları olduğu gibi verilirken, birleşme yerleri daraltılmıştır. En önemli değişim de yaprakların ince dantel gibi işlenmesidir. Yapraklar işlendikten sonra, matkapla delinmiş ve bu delikler birleştirilerek derin kanallar yapılmıştır. Arkhitrav bezemesinde Lesbos kymationu üzerinde iki yarım bir tam yumurta bulunur. Bu tıpkı S.4'ün kısa yüzlerinde uygulanan orandır[257]. Lahdin başlıkları, M.S. 195'e ait

[256] İstanbul Arkeoloji Müzeleri env.1886: **A.e.**

[257] Bu oran aslında parçanın lahdin kısa yüzlerden birine ait olabileceğini de gösterir. Friz alanı daraldığı için bezemede de küçülme olmuş ve arkhitrav üzerindeki Lesbos kyması bire düşürülmüştür. Aynı zamanda figürlerle sütun aralarının uzun yüzlere nazaran daha dar oluşu da buna işarettir.

İstanbul C[258] ve S.4 ile karşılaştırılabilir. Ancak başlık bezemesi S.4'e nazaran biraz daha geçtir. Üslup ve bezemesi ile eser, M.S. 195-200 arasına yerleştirilebilir.

S.6, Perge Doğu Nekropolis'te gün ışığına çıkarılmış olup, bugün Antalya Müzesi'nde korunmaktadır (Lev.XCI, res.283-285). Bir kısa yüz ve iki uzun yüzün birer figürünün korunduğu bir parça ve uzun yüzlere ait dört parçayla birlikte toplam 5 parçadır. Korunagelen kısa yüz fragmanından anlaşıldığı üzere lahit, bezemesiz bir kaideye sahiptir. 1. parçada, esere cepheden bakıldığında sol uzun yüzünde kemerli niş içersinde kısa elbisesini göbek altından bağlamış, khlamys'ini sol omzuna tutturmuş, çizmeli bir erkek figürü görülür. Solundaki nişte ise bir başka figüre ait ayak korunagelmiştir. Diğer uzun yüzde de aynı tipte, ancak khlamys giymeyen bir başka erkek figürü vardır. Tüm olarak günümüze ulaşan kısa yüzde, merkezde konsollu bir mezar kapısı bulunur. Daha önceki örnekler gibi zengin bezemeye sahip kapının önünde üç ayak üzerine yerleştirilmiş, sunu ile ilgili meyveler mevcuttur. Kapının sağında ayakta, khiton üzerine himation giymiş, mantosu ile başını örtmüş, sola dönük bir kadın, solunda ise ayakta, khiton üzerine himation giymiş, mantosunu sol kolundan sarkıtmış, sakallı bir erkek yer alır. Figürün saçları kısa ve kıvırcıktır. Sakalın tüyleri ve saçın tutamları derin kanallarla yapılmıştır. Bu figürde portre özelliği görülmez. Diğer parçalar da kemerli ve alınlıklı nişler içinde khiton üzerine himation giymiş üç kadın, kısa elbiseli, çizmeli erkek ve çıplak vücudunu sol ozundan tutturduğu mantosu ile örten bir erkek figürü yer alır.

S.6, M.S. 3. yüzyılda görülen değişimi bir hayli iyi yansıtır. Bunu bezemeye dayanarak söyleyebiliriz. Pamphylia lahitlerinde ilk defa ızgara biçimli yaprak bezeme karşımıza çıkar. Başlıkta, akanthus yaprağı derin bir kanalla vurgulanmış bir sapa sahiptir. Artık damla formundaki birleşme yerleri ortadan kalkmış, yapraklar ızgara biçiminde işlenmiştir. Başlık üzerinde bir Lesbos kymationu çekirdeği ve bir yumurta yer alır. Lesbos kymationunun ara yaprakları da ızgara biçimini almıştır. Kapı üzerindeki bezemeler ızgara yaprağa dönüşmüştür. Yine lahit üzerindeki palmet bezeme de bu şekildedir. Kapıdaki istridyenin üzerindeki yumurta dizisindeki okun sapı ızgara yaprağa dönüşmeye başlamıştır.

[258] Bkz.: dn. 256

Figürler, friz alanını doldurarak, mimariye göre ön plana çıkarılmıştır. Ancak oranlar başarıyla uygulanmıştır. Kalın ve bol kıvrımlı elbiseler giyen figürler natüralist üslupta yapılmış, mimarinin ağır bezemesi ile kontrast sağlanmıştır. Nazarlar merkeze çekilmiştir.

S.6 dönemi içinde gerek Pamphylia'da gerekse diğer bölgelerde bulunmuş birçok lahitle karşılaştırılabilir. Başlık bezemesi ile Ankara A (M.S. 205), başlık ve diğer bezemeleri ile Akşehir B (M.S. 210), Atina-Londra (M.S. 215) lahitleriyle (Lev.XCII, res.286) , figür benzerlikleri ve bezemesi ile Adana (M.S. 225) lahdiyle karşılaştırılabilir[259]. Ankara A'nın başlık bezemesinde ızgara plana geçiş aşaması izlenmektedir. Daha önce S.4 ile karşılaştırdığımız M.S. 195 yıllarına tarihlenen İstanbul C lahdinde başlık ızgara biçiminde; ancak üstünde yer alan kymalarda yaprakların daha bu tipe dönüşmediği görülmektedir. Ankara A lahdinde bu tip bezemeye geçilmiş, ancak yumurta ok dizisinde ızgara yaprağa doğru bir değişim izlenmemiştir. Bu bağlamda S.6, Ankara A lahdinden daha sonraya ait olmalıdır. Akşehir B lahdi ile S.6'nın başlık bezemesi aynıdır. Aynı zamanda bu eserde ve Atina-Londra lahdinde artık üst yapı bezemesinde tıpkı S.6'da olduğu gibi ızgara yaprak bezemeye geçildiği görülmektedir. Tarihleme için üst sınır olarak Adana lahdini gösterebiliriz. Bu eserde tüm yaprak bezemeler, bunlara yumurta dizisindeki ok da dahil olmak üzere ızgara formludur. Bu bağlamda S.6, M.S. 215-225 yılları arasına yerleştirilebilir.

Perge'de bulunmuş, bugün Antalya Müzesi'nde korunan S.7, bir lahdin kısa yüzüne aittir (Lev.XCIII, res.288). Korunagelen kısımda alınlıklı niş içinde bir mezar kapısı görülmektedir. Konsollu kapının sövelerinin iki yanına Korinth düzeninde sütunlar yerleştirilmiştir. Üst yapı bezemesi zengindir. Eseri tarihlemek için en önemli kriter bezemedir. Başlık yaprakları, Lesbos kymationu ara yaprağı, palmetler ızgara tekniğinde yapılmıştır. Bu bağlamda eserin analojisi S.6'dır. S.7, M.S. 215-225 yılları arasına yerleştirilebilir.

S.8, Side Batı Mausoleion'da bulunmuştur (Lev.XCIII, res.289-290). Side Müzesi'ndeki eserde kısa yüzün bir bölümü ile uzun yüze ait bir intercolumnium korunagelmiştir. Uzun yüzde kemerli niş içinde, ayakta, khiton üzerine himation

[259] Ankara A: Wiegartz, 1965a, s.144, lev.6f; Akşehir B: **A.e.**, s.143, lev.25a; Atina-Londra: **A.e.**, s.151, lev.1, 3a-b, 4, 7a, d; Adana: **A.e.**, s.143, lev.24.

giymiş, mantosu ile başını örtmüş bir kadın betimlenmiştir. Saçları iki yana taranmış, baş örtüsünün altında arkada toplanmıştır. Saç tutamları matkapla açılan derin kanallarla ayrılmıştır. Kısa yüzde Korinth başlıklı sütunlar arasında konsollu Hades kapısı bulunur. Kapının sağında ayakta, sağ profilden gösterilmiş, khiton üzerine himation giyen, ellerinde meyve sepeti taşıyan bir kadın betimlenmiştir. Saçları tıpkı, uzun yüzdeki kadın gibidir. Bezemede ise bir değişiklik izlenmektedir. Izgara yaprak bezemeye yumurta ok dizisi de eklenir. Oklar artık ızgara yaprak biçiminde yapılmıştır. Bu tip bezemeyi aynı döneme ait çok sayıda sütunlu lahitte görmekteyiz. Ancak en yakın benzeri M.S. 225'e ait Adana lahdidir[260]. Eser, gerek üslubu gerekse analojisi ile M.S. 225-250 arasına yerleştirilir.

Antalya Müzesi'nde korunan S.9, teknenin uzun yüzüne ait olmalıdır (Lev.XCIII, res.291). Düz kiriş ve kemerli üst yapı ve bir figürün belden yukarısı korunagelmiştir. Bir hayli zedenlenmiş kadın figürü, khiton üzerine himation giymiş, başını mantosu ile örtmüştür. Bezeme S.8 ile aynıdır. Başlıkların yaprakları, palmetler, kymaların ara yaprakları ızgara biçimindedir. Eser, analojisinden hareketle M.S. 3. yüzyılın ortasına yerleştirilebilir.

Attaleia'da bulunmuş, bugün Antalya Müzesi'nde sergilenen S.10'nun bir kısa yüzü tüm, uzun yüzünün ise köşesi korunagelmiştir (Lev.XCIV, res.292-293). Bezemesiz bir kaideye sahip olan lahdin kısa yüzünde üç figür bulunur. Korinth başlıklı sütunların taşıdığı alınlıklı üst yapının altında ayakta, khiton üzerine himation giymiş bir kadın bulunur. Mantosunu sol kolundan sarkıtmıştır. Sağa dönük kadının dalgalı saçları tepede topuz yapılmıştır. Figürün sağında vücudunun üst kısmı çıplak, sol omzundan attığı mantosu ile belden aşağısını örten bir erkek figürü bulunur. Kadının solunda ise khlamysli bir erkek yer alır. İkisininde saçları kısa ve dalgalıdır. Tutamlar, matkapla açılan derin kanallarla birbirlerinden ayrılmıştır. Bu iki erkek figürü tıpkı S.6'dakiler gibidir. Uzun yüzde korunagelen kısımda bir at figürü kalıntısı bulunur. Wiegartz'ın yaptığı figür tipolojisine göre sahneyi tamamlayabiliriz. M.18a grubuna dahil olan figürün genelde simetriği (M.18b) öbür köşede bulunur. Vücudu "S" biçiminde bir dönüş yapan, boynuna sardığı pelerini

[260] Bkz., dn. 259.

dışında çıplak olan, sağ eliyle atın yularını kavrayan, diğer elini sola doğru uzatan bir erkekdir[261].

Figürlerin mimariye göre ön planda olduğu, figürlerin sütunlarla kesiştiği, vücutlarının ince uzun, boyun ve başlarının gövdelerine uyumlarında oransızlıkların olduğu gözlemlenir. Bezemede de tıpkı S.9 gibi yaprakların ızgara biçimli işlendiği görülmektedir. Eser, M.S. 230-235 yıllarına tarihlenen İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde korunan lahitle [262] hem figür hem de bezeme açısından benzer (Lev.XCIV, res.294). İstanbul lahdinin ön yüzünde at tutan simetrik iki erkek figürü yer alır. Lahdin merkezinde ise tabure üzerinde oturan bir erkek bulunur. Bezeme tipi aynıdır. Eseri üslubu ve analojileri yardımıyla M.S. 230-235 yıllarına tarihleyebiliriz.

Tipolojisi yapılamayan eserler içerisinde ilk değerlendireceğimiz grup, **üst yapı ve başlık** parçalarıdır. Çeşitli lahitlere ait toplam yedi eser ele geçmiştir. Bunlardan üç tanesi sadece üst yapıya ait parçalarken, diğer eserlerde başlıklar da korunagelmiştir.

Değerlendirilecek ilk eser, Side Müzesi'nde bulunan alınlıklı bir üst yapıya ait tümlenemeyen iki parçadır (S.11). Eser, formu itibariyle üniktir (Lev.XCV, res.295-296). Bilindik sütunlu lahitlere göre intercolumnium dar, alınlıklar keskindir. Üst yapı bezeme ile zenginleştirilmemiş, pervaza sadece yumurta ok dizisi yapılmıştır. Alınlıkların kesiştiği yerlerde akanthus yaprakları ve karışık yaratıklar bulunur. Alınlıkların bitiminde kemer başlangıcı görülmesi eserin yaygın tipte olduğunu düşündürür. Korinth başlığında yapraklar kütleseldir. Yaprakların birleşme yerlerindeki damla biçimli açıklıklar derin işlenmiş, volütler daha tam plastik şeklini almamıştır. Yumurta-ok dizisinde çanak daha dar, oklar ise kabuk üzerinde ayrışmamıştır. Tüm bu özellikler üretimin ilk yıllarını akla getirir. S.11'in bölge içinde bir benzeri yoktur. Kent Roma atölyesi üretimleri içinde bu şekilde keskin formlu alınlıklar görülür[263]. Eserin ölçüleri sanki daha küçük boyutlu bir tekneye işaret eder. Eldeki verilerle eseri tanımlamak çok zordur. Ancak bezeme, yukarıda incelediğimiz örnekler ışığında M.S. 2. yüzyılın ortalarına işaret eder.

[261] Wiegartz, 1965a, s.85.
[262] Morey, 1924, res.65.
[263] Koch, 2001, s.45, tip 3.

S.12-15, M.S. 2. yüzyılın sonlarına ait sütunlu lahitlerin üst yapı elemanlarıdır (Lev.XCV, res.297-298; Lev.XCVI, res.299-300). S.12 ve 13'ün sadece üst yapısı, diğerlerinin ise sütun başlıkları ve üst yapıları korunagelmiştir. S.12 ve S.15 alınlıklı, S.13 ve 14 ise kemerli üst yapıya sahiptir. Hepsinin arkhitrav, kemer veya alınlık içi bezemeleri aynıdır: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Geisonların hepsi palmet bezelidir. Özellikle arkhitrav bezemesindeki yumurtalar daha dar çanaklara sahip, oklar ise alçak kabarmadır. Okların uçları yapılmamış, en altta iki matkap deliği açılmıştır. Bir mezar kapısının üstü olduğunu düşündüğüm S.12 dışında kymaların birbirlerine oranları 2'e 3'tür. S.14 ve S.15'in başlık bezemelerinde yapraklar kütleseldir. Üç yaprağın birleşme yerlerindeki üçgen biçimli oyuklar derindir. Söz konusu eserlerle aynı bezemeye sahip çok sayıda parça bulunur. En yakın benzerleri, M.S.170'e tarihlediğimiz S.3, M.S. 165-170'e tarihlenen Melfi (Lev.LXXXV, res.267) [264] ve M.S. 180'e tarihlenen İzmir L (Lev.LXXXVI, res.271) [265] lahitleridir. M.S. 2. yüzyılın sonlarında doğru artık okların tam olarak yapıldığını görmekteyiz[266]. Bu bağlamda S.12-15'in M.S. 170-180 yılları arasına yerleştirilmesi mümkündür. S.16 (Lev.XCVI, res.301), bezemelerin geçirdiği bir sonraki evreyi gösterir. Akanthus yapraklarının üçgen biçimindeki birleşme yerleri daraltılmış, yumurta ok dizisinin okları artık formunu almıştır. Bu eser, M.S. 190-195 yıllarına tarihlenen S.4'ün bezemesiyle de karşılaştırılabilir. Yine aynı yıllara yerleştirilen İstanbul G[267] lahdi ile de bezeme analojisi yapılabilir. Bu bağlamda eser, M.S. 190'lu yıllarda yapılmış olmalıdır. S.17 (Lev.XCVI, res.302), M.S. 3. yüzyılın genel bezeme özelliklerini gayet iyi yansıtır. Yukarıda da değindiğim gibi kyma bezemelerinin ara yaprakları ya da ok biçimli ara elemanları artık ızgara tekniğinde yapılır. S.17'nin okları dahi artık ızgara yaprak biçimini almıştır. Eseri, aynı tip bezemeye sahip, S.8 ve Adana lahdi (Lev.XCII, res.287) ile karşılaştırabiliriz [268] . S.17, analojilerinden hareketle M.S. 225'li yıllara tarihlenmelidir.

[264] bkz., dn.249.
[265] Wiegartz, 1965a, s.161, İzmir L, lev.36a.
[266] Yumurta ok dizisinin gelişmini izlemek için bkz. Wiegartz, 1965a, katalog.
[267] bkz.: dn. 255.
[268] bkz.: dn. 259.

Tipolojisi yapılamayan eserler içinde ikinci grubu **friz alanına** ait parçalar oluşturmaktadır. Burada, lahdin friz alanına ait (üst yapı ve figür, sütun başlığı ve figür, sütun ve figür) toplam 15 eser değerlendirilecektir.

S.18-20, farklı dönemlere tarihlenen lahitlerin friz alanlarına aittir. Bu üç eserde de figürün başı ve üst yapının bir bölümü korunagelmiştir. S.18, Perge'de gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.XCVII-res.303). Korunagelen kadın başı hafif sağa dönüktür. Başını mantosu ile örtmüştür. Alnı üçgen biçiminde çevreleyen saçları, ortadan ikiye ayrılmış, dalgalar meydana getirerek, kulak üzerini kapatacak şekilde taranmıştır. Üslup, Antoninler dönemine işaret eder. Kadının saç tipi Marcus Aurelius'un eşi Faustina'nın saç biçimi ile karşılaştırılabilir[269]. Bezeme de tıpkı S.12-15'teki gibidir. Eseri bu iki veri ile değerlendirdiğimizde M.S. 170-180'li yıllara yerleştirmek mümkün görünmektedir.

S.19, Attaleia'nın kuzeybatısındaki Yukarı Karaman'da bulunmuştur (Lev.XCVII-res.304). Sağa hafif dönük ve eğik başı korunagelmiş kadın ve kemerli bir üst yapıya ait kalıntılar görülmektedir. Başını mantosuyla kapatan kadının alın üzerindeki saçları korunagelmiştir. İnce telli saçların, ortadan ikiye ayrılarak iki yana tarandığı izlenmektedir. Üst yapı ve başlık bezemesi S.16 ile aynı olan, Antoninler döneminin üslubunu yansıtan S.19, M.S. 185-190 yılları arasına yerleştirilir.

S.20, düz kirişli bir üst yapının bir bölümü ile sağa dönük kadın başının korunageldiği parçadır (Lev.XCVII-res.305). Mantosuyla başını örtmüş kadının derin kanallarla ayrılan kalın saç tutamları ortadan ikiye ayrılmış, iki yana doğru taranmıştır. Enseden yukarı doğru kıvrılmaktadır. Tarihleme kriteri olarak bezeme önemli bir ip ucudur. Yaprak bezemenin tıpkı S.17'deki gibi ızgara biçiminde olduğu görülür. Tüm bu veriler eserin M.S. 3. yüzyılın ilk yarısına yerleştirilmesini sağlar.

S.21, bir uzun ve bir kısa yüzün birleştiği köşe parçasıdır (Lev.XCVII-res.306; Lev.XCVIII, res.307). Kemerli üst yapıya sahip 1. nişte khiton üzerine himation giymiş erkek figürünün torsosu, düz kirişli diğer yüzde pelerinli erkek figürünün torsosunun bir kısmı korunagelmiştir. Pelerinli erkek heroik bir figür olabilir. Bu kısıtlı verilerin tersine eseri tarihlemek için bezeme yeterlidir. Başlığın işlenişi ve arkhitrav bezemesi S.19 ile benzer. Bu bağlamda eseri, M.S. 185-190

[269] Fejfer, **a.g.e.**, s.251 vd.

yıllarına tarihleyebiliriz. Aynı durum S.22 için de geçerlidir (Lev.XCVIII-res.308). Tıpkı, S.21 gibi figürlerin sunduğu veri pek azdır. Ancak bezemenin de korunmamış olması tarihlemeyi zorlaştırmaktadır. Ancak, başlık yapraklarının kütleselliği, birleşme yerlerinin açıklığı vs. gibi özellikleri M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen örneklere benzer. Böylece eseri söz konusu zaman dilimine yerleştirmek mümkündür.

S.23-28 bir sütün ve bir figürden oluşan ve başlık bezemesine göre tarihleyebildiğimiz eserlerdir. Bunlardan dördü erkek (S.25-28), ikisi ise kadın figürüdür (S.23-24).

S.23'ün friz alanında sol profilden verilmiş kadın, bir çocuğu kucağına almıştır (Lev.XCVIII-res.309). Bu akla figürlü frizli lahitlerdeki Hippolytos mitosunu getirir. Yine aklımıza Herakles'in betimlenmiş olabileceği TN.2 gelmektedir. Ancak, S.23 için yorum getirmek eldeki verilerle mümkün gözükmemektedir. Sadece başlık bezemesinin analojisini S.16 ile yaparak eseri M.S. 190 yıllarına yerleştirebiliriz.

S.24, başlığın ve sütun yivlerinin işlenmemiş oluşu ile çok ünik bir örnektir (Lev.XCVIII-res.310). Yine figür alanı geniş bırakılmıştır. Burada khiton üzerine himation giymiş, başını mantosu ile örtmüş bir kadın tasvir edilmiştir. Intercolumniumun geniş ve sütun yivlerinin işlenmemiş olması akla Aphrodisias atölyesinin sütunlu lahitlerini getirmektedir[270]. Ancak S.24'ün Aphrodisias üretimi olduğunu söylemek şu anda mümkün değildir. Eseri tarihlemek için de elde fazla veri yoktur.

S.25-28 bir sütun ve ayakta bir erkek figürünün korunageldiği parçalardır. Hepsi ayakta, ikisi yarı çıplak, ikisi ise giyimlidir. Hiçbirinin başı korunmamıştır. Kronolojik sıra takip edildiğinde içlerinden en erkeni S.25 ve 26'dır (Lev.XCIX, res.311-312). Başlığa göre yapılan tarihlemede eser, M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreğine yerleştirilir[271]. S.27 aynı yüzyılın son çeyreğine tarihlenirken (Lev.XCIX, res.313), S.28 ızgara yaprak bezemesi ile M.S. 230-235 yılı örnekleriyle paraleldir[272] (Lev.XCIX, res.314). S.29 ve S.30, sütunlar arasında betimlenmiş figürlerin belden

[270] Işık, 1984, s.243.
[271] Wiegartz, 1965a, s.26 vd.
[272] **A.y.**

aşağılarının korunageldiği ve elde tarihlemek için herhangi bir kriter bulunmayan eserlerdir (Lev.C, res.315-316).

S.31-50 katalog numaralı 21 eser, sütunlu lahitlere ait tek figürlerdir. Bunlardan S.31, minder üzerinde sağa dönük oturan erkek, S.32-42 ayakta, khiton üzerine himation giymiş kadın (Lev.C, res.317-318; Lev.CI, res.319-322; Lev.CII, res.323-326; Lev.CIII, res.327-328), S.43-48 ayakta giyimli erkek figürüyken (Lev.CIII, res.328-330; Lev.CIV, res.331-334), S.49-50'deki figürlerin cinsiyeti belirlenememiştir (Lev.CV, res.335-336). Kadın figürlerinden sadece S.35'in başı korunagelmiştir. Tipik olan bu figürler kesin bir tarih kriteri sunmamaktadırlar. Bu bağlamda bu eserler için sütunlu lahit üretiminin yapıldığı uzun bir zaman dilimine M.S. 2-3. yüzyıla yerleştirmek mümkündür.

S.51-55 (Lev.CV, res.337-338; Lev.CVI, res.339-341), sütunlu lahitlerin kaidelerine ait parçalardır. Bunların içinde en önemlisi S.52'dir. Kaide bezemesinin bir bölümü örgü bezemeli torus, bir bölümü ise maeanderdir. Bezemenin bu şekilde yapılmasının sebebi, lahitte durağanlığı gidermek ve kontrast yaratma çabasıdır. Basit anlatımla kemerli ya da alınlıklı bölüme meander bezeme, düz kirişlerin altına örgü bezemeli torus işlenmiştir. S.52'nin en yakın benzeri M.S. 165-170 yıllarına ait Melfi[273] lahdidir. S.52 dışındaki kaide parçaları analojileri vasıtasıyla tarihlendirilir. Çok özel nitelik taşımamakla birlikte hemen hemen hepsi M.S. 2. yüzyılın sonlarına ait olmalıdır.

Pamphylia'da bulunmuş 55 sütunlu lahit ve parçası yukarıda değerlendirilmiştir. Bölgede bulunan çok sayıda lahit ve parçanın elenmesi sonucu incelenen bu eserler, bölgenin sütunlu lahit kullanımında Phrygia'dan sonra Anadolu'da ikinci olduğunu gösterir (bkz. tablo 5). Söz konusu 55 eserin 2'si lahit, 53'ü lahitlerin çeşitli yerlerine ait parçalardır. 53 parçadan 23'ü figür alanı, 7'si başlık ve üst yapı, 5'i kaideye aittir. 20 parça ise tek figür içerir. Bu parçalardan 10'u Perge'de (dördü Doğu Nekropolis), 3'ü Side'de, 2'si Attaleia'da, 40'ı ise Pamphylia'nın çeşitli yerlerinde gün ışığına çıkarılmıştır. Kataloglanan parçalardan anlaşıldığına göre bölgede en çok kemer-alınlık-kemer'li tip yani yaygın tip

[273] **A.e.**, s.165.

kullanılmıştır. Pamphylia'da bulunan sütunlu lahitlerin sadece ikisinde mitolojik tasvir bulunur. Diğerlerinde gündelik yaşamdan sıradan insanlar betimlenmiştir.

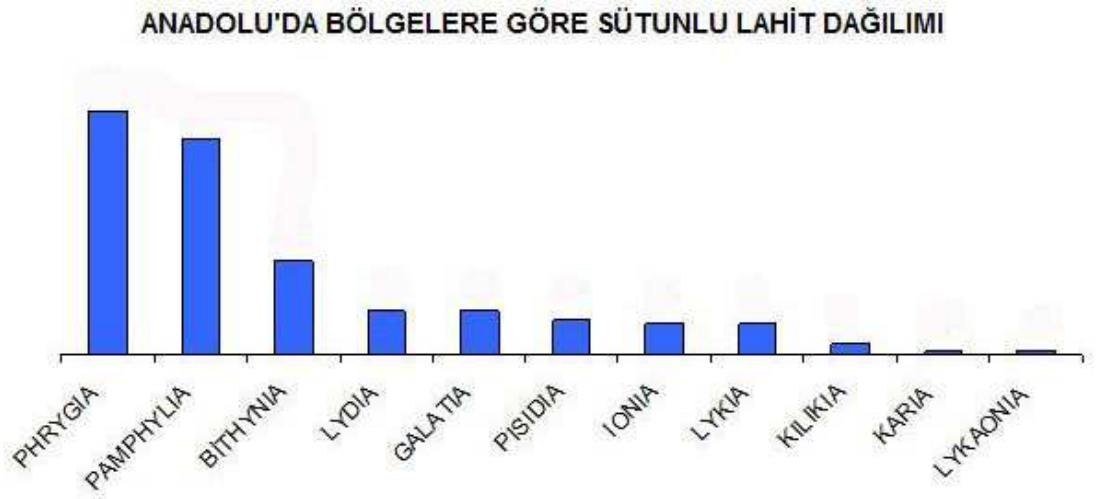

Tablo 5

Pamphylia bölgesinde bulunmuş sütunlu lahitler için tıpkı Wiegartz'ın tüm sütunlu lahitler için yaptığı gibi bir figür tipolojisi oluşturulmuştur. Ancak burada mitolojik figürler elenmiştir. Örneğin S.1'deki Herakles betimleri ile S.2'de Odysseus figürü değerlendirmeye alınmamıştır. Bu tipolojide gruplar şu şekilde ayrılır:

E.: Ayakta erkek OE.: Oturan erkek

K.: Ayakta kadın OK.: Oturan kadın

Ç.: Ayakta çocuk

Bu bağlamda aşağıda Pamphylia sütunlu lahitleri figür tipolojisi sunulmuştur:

E.1: Sol bacağı taşıyıcı, sağ bacağı dizden hafif bükülmüş, sakallı ya da genç erkek, khiton üzerine himation giyer. Sol kolu vücuda paralel olup, elinde kitap rulosu. Sağ kolunu dirsekten bükmüş, göğüs hizasından mantosunun içine sokmuş. Eliyle elbisesinin kıvrımını tutar (Lev.CIII, res.327).

Pamphylia: S.3, S.4, S.41, KA.1; *Wiegartz 1965a:* M.1 (s.83, lev.16a, dn.10)

M.S. 160-250. M.S. 165-195 yıllarına ait örnekler sayıca fazla.

E.2: Sağ bacağı taşıyıcı, sol bacağı dizden geriye hafif bükülmüş sakallı erkek khiton üzerine himation giyer. Sağ kolunu dirsekten bükerek, ileriye doğru uzatır. Sol kolunu göbeği hizasına çekmiş ve elinde kitap rulosu. Himationu sol omzundan atılmış, sol kolunun içinden geçirilerek, göğüse paralel biçimde sağ kola dolanmış (Lev.CIII, res.329).

Pamphylia: S.43.

E.2a: E.2'ye göre taşıyıcı bacaklar farklı. Sağ el vücuttan ayrık ve aşağı doğru uzatılımış. Sol elde kitap rulosu. Vücuttaki dönüş daha belirgin (Lev.LXXXVII, res.273, fg.7).

Pamphylia: S.4.

E.2b: Sağ ayağı taşıyıcı, sol ayağı hafif geride. Sağ kolu ileride olup, sol elinde kitap rulosu taşır. Vücut hareketi, E.2a'ya göre daha durağan (Lev.CIII, res.329).

Pamphylia: S.44; *Wiegartz 1965a:* M.2a (s.83, lev.16e, dn.12)

E.2a-b, M.S.180-205.

E.3: Sağ ayağı taşıyıcı, sol ayağı hafif geride, khiton üzerine himation giyer. Sol eli ile sol omzundan attığı mantosunu tutar. Vücuttaki dönüş belirgin (Lev.CIV, res.331).

Pamphylia: S.45; *Wiegartz 1965a:* M.4 (s.83, lev.16c, dn.15)

E.3a: Vücut dönüşü daha tutuktur (Lev.XCI, res.283).

Pamphylia: S.6.

E.3-a, M.S. 3. yüzyıl ilk yarısı.

E.4: Sol bacağı taşıyıcı, sağ bacağı geride, yere parmak uçlarıyla basan erkek, khiton üzerine himation giyer. Sağ kol vücuttan ayrık biçimde yana doğru açılmış. Sol kolunu göbeğine doğru çekmiş, elinde kitap rulosu (Lev.LXXXVIII, res.275, fg.15).

Pamphylia: S.4; *Wiegartz 1965a:* M.2 (s.83, lev.16d, dn.11)

M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın ilk yarısı.

E.5: Sol bacak taşıyıcı, sağ bacak hafif geride olan sakallı erkek, khiton üzerine himation giyer. Himationunu sol omzundan atmış. Sol kolunu göbeğine doğru çekmiş, sol eliyle mantonun kıvrımını tutar. Sağ kolunu vücuda paralel aşağıya doğru uzatmış (Lev.XCXIV, res.313).

Pamphylia: S.4, S.27

E.6: Sağ bacağı taşıyıcı, sol bacağı geride, parmaklarıyla yere basan erkek, khiton üzerine himation giymiş. Sağ kolunu vücuduna paralel olarak aşağıya sarkıtmış. Sol kolunu baldırına doğru çekmiş, eliyle hem elbisesinin kıvrımlarını hem de kitap rulosu tutar (Lev.CVII, res.342).

Pamphylia: KA.1

E.7: Khiton üzerine sol omzundan tutturduğu, göbeğinin altından bağladığı bir khlamys; ayaklarına da çizme giymiş. Sol kolu üzerinden manto kütlesini atmış; sağ kolunu dirsekten bükerek ileriye doğru uzatmış (Lev.XC, res.282).

Pamphylia: S.5*; Wiegartz 1965a:* M.8 (s.84, lev.17i, dn.22)

E.7a: E.7'nin bir başka versiyonudur. Khlamysinin beline bağlamış. Sol eliyle kınındaki kılıcının kabzasını tutar (Lev.XCIV, res.292).

Pamphylia: S.10.

E.7b: Cepheden tasvir edilmiştir. Khlamysini sol kolundan aşağıya doğru sarkıtır (Lev.CIV, res.332).

Pamphylia: S.46.

E.7a-b, M.S. 2.-3. yüzyıl arasında geniş bir tarih diliminde görülür.

E.8: Sol bacağı taşıyıcı, sağ bacağı geride olup, parmak uçlarıyla yere basar. Mantosu haricinde çıplaktır. Mantosu sol omzundan tutturulmuş. Elbisesini sol koluna paralel sarkıtmış, sol bileğinden geriye doğru atmış, kalçasına paralel arkadan geçirerek önüne almış ve belden aşağısını kapatmış. Sol eliyle elbisesini tutar. Vücuttaki dönüş belirgin (Lev.XCIV, res.292).

Pamphylia: S.10.

E.8a: E.8'in bir versiyonu. Vücut hareketi daha belirgin. Elbise önde daha açık ve kısa (Lev.XCXIV, res.314).

Pamphylia: S.28

E.9: Pelerini dışında çıplak. Vücutta belirgin bir "S" hareketi. Sol ya da sağ el atının geminde. Diğer elini ise dirsekten bükerek, göğsüne paralel bir biçimde havaya kaldırmış. Genelde, birbirinin ayna tersi verilmiş iki figür. Mitolojik figür olabilirler (Lev.XCIV, res.293).

Pamphylia: S.10.

E.10: Sol bacak taşıyıcı, sağ bacak hafif geride, parmak uçlarıyla yere basar. Khiton üzerine himation giymiş. Sol kolu hafif ileride olup, mantosunun sol kolu üzerinden atmış, eliyle kıvrımı tutar. Sağ eli ile yana doğru bir jest yapar. Özel bir figürdür. Mezar sahibine ait olabilir (Lev.CVII, res.342).

Pamphylia: KA.1

K.1: Sağ bacak taşıyıcı, sol bacak, dizden bükülerek geriye çekilmiş. Khiton üzerine himation giymiş, mantosunu başının üzerine çekmiş. Sol kolunu mantosunun içinden geçirmiş. Sağ eli ile başını örttüğü mantosunu tutmakta. Vücutta "S" kıvrımı belirgin (Lev.CI, res.319).

Pamphylia: S.3, S.4, S.33; *Wiegartz 196a5:* F.1 (s.99, lev.20a, dn.79)

M.S. 2. yüzyıl ve 3. yüzyıl.

K.2: Sol bacak taşıyıcı, sağ bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş. Mantosu başına çekmiş, sağ eliyle tutmakta. Sol kolunu dirsekten bükerek ileri doğru kaldırmış ve mantosunun içinden geçirmiş. Eliyle mantosunu tutar (Lev.LXXXVI, res.269).

Pamphylia: S.3, S.4.

K.2a: K.2'nin bir versiyonu. Sağ eliyle daha aşağıdan mantosunu tutarken, sol elini vücuduna paralel aşağıya sarkıtarak elbisesini tutmaktadır (Lev.LXXXVII, res.273).

Pamphylia: S.4

K2-a, M.S. 2. yüzyıl sonunda görülmeye başlar.

K.3: Sol bacağı taşıyıcı, sağ bacağı serbesttir. Khiton üzerine himation giymiş. Başı açık ya da örtülü. Sağ kolunu vücuduna yapışık olarak aşağıya uzatmış, eliyle elbisesini tutar. Sol kolunu dirsekten bükmüş, ileriye doğru uzatmış. Eliyle mantosunun kıvrımını tutar (Lev.LXXXVII, res.273).

Pamphylia: S.4; *Wiegartz 1965a:* F.7 (s.99, lev.20h, dn.85)

M.S. 2. yüzyıl sonunda görülmeye başlar.

K.4: Sağ bacak taşıyıcı, sol bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş, başı örtülü. Sağ eliyle çene hizasından mantosunu tutar. Sol kolunu vücuduna yapışık olarak aşağıya sarkıtmış (Lev.LXXXVIII, res.274).

Pamphylia: S.4

K.5: Sağ bacak taşıyıcı, sol bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş, mantosu ile başını örtmüş. Sağ eli göğüs hizasında baş örtüsünü tutmakta. Sol kolunu dirsekten bükerek ileri doğru uzatmış, elinde bir nesne. Yanında kurbanlık hayvan (Lev.LXXXVIII, res.275).

Pamphylia: S.4

K.5a: Sol bacak taşıyıcı, sağ bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş. Mantosuyla başını örtmüş. Sol elinde bir istiridye kabuğu tutarken, sağ elindeki bir nesne ile kabın içindeki sıvıyı karıştırmakta. Sunu yapar vaziyette tasvir edilmiş (Lev.XCI, res.283).

Pamphylia: S.6

K.5b: K.5a ile aynı pozisyonda. Khiton üzerine himation giymiş. Başı açık. Khitonu omzundan sıyrılmış. Elinde meyve sepeti (Lev.XCIII, res.289).

Pamphylia: S.8

K.5 ve varyasyonları genelde sunu poziyonundadır ve Hades kapısının bulunduğu kısa yüzde, kapıya dönük olarak betimlenmiştir.

K.6: Sağ bacak taşıyıcı, sol bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş. Sağ kolunu vücuduna paralel uzatmış, eliyle elbisesini yukarı doğru çeker. Sağ kolunu dirsekten bükerek ileri doğru uzatmış (Lev.CI, res.321).

Pamphylia: S.35

K.7: Sağ bacak taşıyıcı, sol bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş. Mantosuyla başını örtmüş. Göğüs altında elbisesini Herakles düğümü ile bağlamış, mantosunu sol omzundan geçirerek, sol kalçasından sağ kalçasına geçirip yukarıya kaldırarak başını örtmüş (Lev.XCVIII, res.310).

Pamphylia: S.24

K.8: Vücut sağ profilden gösterilmiş. Khiton üzerine himation giymiş. Sol kolunu göğüs altından, sağına uzatmış, elinde kitap rulosu taşır. Sağ kolunu dirsekten yukarı kaldırmış (Lev.C, res.318).

Pamphylia: S.32

K.9: Sağ bacak taşıyıcı, sol bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş. Sol kol vücuda yapışık, muhtemelen elbisesini tutar (Lev.XC, res.282).

Pamphylia: S.5; *Wiegartz 1965a:* F.6 (s.99, lev.20g, dn.84)

M.S. 2. yüzyıl sonu.

K.10: Sağ bacak taşıyıcı, sol bacak serbest. Khiton üzerine himation giymiş. Apoptygma baldırları üzerinde. Sol kolunu dirsekten bükerek, ileriye uzatmış, sağ kolunu sol göğsüne paralel uzatmakta. Muhtemelen elbisesini tutuyor (Lev.XCIV, res.292).

Pamphylia: S.10

K.11: Sağ ayak taşıyıcı, sol ayak serbest. Khiton üzerine himation giymiş. Sol kolunu kalça hizasından sola doğru uzatmış, elinde elbisesinin kıvrımını tutar. Sağ kolunu dirsekten bükerek yukarıya kaldırmış, işaret parmağıyla çenesine dokunmakta (Lev.CVII, res.342).

Pamphylia: KA.1

Ç.1: Sağ omzundan tutturduğu mantosu haricinde çıplak. Mantosunu toplayarak içine meyve doldurmuş. Sağ kolu ileride, elinde üzüm salkımı (Lev.LXXXVI, res.270).

Pamphylia: S.3; *Wiegartz 1965a:* K.2 (s.113, lev.19h)

M.S. 2. yüzyıl ikinci yarısı.

OE.1: Profilden gösterilmiş, genç bir erkek. Minder üzerinde oturmakta. Sağ omzu açıkta bırakan bir manto giymiş. Sağ kolunu dizi üzerine uzatmış. Sol kolunu ileriye doğru kaldırmış, elinde kitap rulosu (Lev.LXXXVI, res.270).

Pamphylia: S.3, KA.1; *Wiegartz 1965a:* S1a (s.111, lev.23a)

M.S. 165-195.

OE.2: Dört ayaklı bir tabure üzerinde oturan sakallı erkek. Khiton üzerine himation giymiş. Sağ kolunu dizi üzerine uzatmış, sağ elini çenesine dayamış düşünür vaziyette (Lev.LXXXVII, res.272).

Pamphylia: S.4; *Wiegartz 1965a:* S2a (s.111, lev.23e)

M.S. 2. yüzyıl sonu-3. yüzyıl ortaları.

OK.1: Tabure üzerinde oturmakta. Khiton üzerine himation giymiş. Sağ ya da sol kolu dizi üzerinde, eliyle elbisesini tutmakta. Sol eliyle baş örtüsünü tutuyor (Lev.LXXXVII, res.272).

Pamphylia: S.4, S.39.

OK.2: Tabure üzerinde oturmakta. Sol kolunu sağ kalçasına paralel uzatmış, elinde kitap rulosu. Sağ eli çenesinde, düşünür vaziyette.

Pamphylia: KA.1 (Lev.CVII, res.342).

OK.3: Tabure üzerinde oturmakta. Khiton üzerine himation giymiş. Sağ kolu vücudundan geride, oturduğu tabureye dayanmakta. Sol kolu ileride, elinde açık vaziyette kitap rulosu (Lev.LXXXVI, res.269).

Pamphylia: S.3

Yukarıda sunduğumuz Pamphylia bölgesi sütunlu lahitleri figür tipolojisi kronolojik olarak kesin veriler ortaya koymaz. Lahitlerin fabrikasyon olduğu ve figürlerin kullanımının aynı şekilde devam etmesi büyük olasılıktır.

Değerlendirilen bu 55 eserden bölgede sütunlu lahit alımı ya da üretiminin M.S. 2. yüzyılın ortalarından M.S. 3. yüzyılın ortalarına kadar devam ettiğini söyleyebiliriz. Mitolojik konuların çok az eserde (S.1-2) betimlendiğini söyleyebiliriz. Genelde sıradan insan figürlerinin tercih edildiğini görmekteyiz.

2.1.6. KARIŞIK TİP

Bu tip lahitler Anadolu'da sayıca azdır ve lahit terminolojisinde genelde başka tipler (girlandlı, sütunlu vs.) içerisinde değerlendirilirler. Söz konusu lahitler kabaca şu şekilde tanımlanır: iki farklı lahit tipinin farklı ya da nadiren de olsa aynı yüzlerde birarada kullanımıdır. Örneğin bir yüzü girlandlı olup, diğer yüzü ise figürlü frizli yapılan bir lahit bu gruba girer. Genelde farklı tipler içinde değerlendirilen bu lahitler için "Karışık Tip" teriminin kullanılması daha doğru olacağı kanısındayım.

Pamphylia bölgesinde bu grup içine sadece bir lahit (KA.1) dahil edilebilir (Lev.CVII, res.342-343; Lev.CVIII, res.344-345). Tüm olarak ele geçen eser, Perge Batı Nekropolis'inde, Antalya Müzesi'nin yaptığı bir kurtarma kazısı sonucunda, bir podyum üzerinde in situ olarak bulunmuştur[274]. Eserin bir uzun yüzü ve kısa yüzleri

[274] Ünal Demirer, "Perge Nekropolünde Kurtarma Kazısı", **MKKS IX**, 27-29 Nisan 1998 Antalya, 1999, s.75-88.

sütunlu, diğer uzun yüzü Torre Nova tipindedir. Kline biçimli bir kapakla örtülmüştür.

Yazıtından Aurelia Botiane Demetria'ya ait olduğu anlaşılan eserin, buluntu durumuna göre ön tarafı olarak belirlediğimiz yüzü, sütunludur. KA.1'in kaidesi bezemesizdir. Ön yüzde arkhitrav bezemesi Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi ve diş kesiminden oluşur. Arka yüzde üst pervaz bezemesi yumurta-ok dizisi ile süslenmiştir.

Lahdin ön yüzü sütunlu lahitler başlığı altında değerlendirdiğimiz yaygın tipe (kemer-düz kiriş-alınlık-düz kiriş-kemer) dahildir. Eser, bu bağlamda altı sütunla beşe bölünmüştür. Köşelerdeki nişler dikdörtgen podyumlarla yükseltilmiş ve figürler bunların üzerine oturtulmuştur. Sütunlar, postamentler üzerinde kaideli, spiral yivli gövdeli ve Korinth başlıklıdır.

Soldan birinci niş içinde, sağ profilden verilmiş, oturan bir kadın yer alır. Düşünme pozisyonunda sağ elini çenesine dayamış figürün bakışları sola dönük olup, bir diphros okladias üzerine oturmaktadır (fg.1). Solunda, ayakta, khiton üzerine himation giymiş bir erkek betimlenmiştir. ¾ sağ profilden verilmiş figür sağ elinin orta ve işaret parmaklarını açık, serçe ve yüzük parmağını kapalı, baş parmağını işaret parmağına bitişik tutmaktadır (fg.2). Merkez niş içerisinde, ayakta, khiton üzerine himation giyen, sol elinde kitap rulosu taşıyan bir erkek yer alır (fg.3). Merkez figürünün sağında, ayakta, khiton üzerine himation giymiş bir kadın (fg. 4) betimlenmiştir. Bakışları, sol köşede, aslan ayaklı bir taburede oturan erkeğe (fg.5) dönüktür. Sol profilden verilmiş oturan figür, sol elinde bir kitap rulosu taşır ve sağ eli çenesinde, düşünme pozisyonunda verilmiştir.

Lahdin kısa yüzleri de sütunludur. Bu bağlamda ön yüzün solundaki kısa yüz tipik olarak dört sütunla üçe bölünmüştür. Ancak bu yüz mezar soyguncuları tarafından kırılmıştır. Sadece sağ köşe figürü tüm olarak korunagelmiştir. Figürler (14-16), dikdörtgen kaideler üzerinde yükseltilmiştir. Korunagelen kısımdan anlaşıldığına göre köşe figürleri alınlıklı nişler içindedir. Diğer kısa yüzde ise Hades kapısı yer alır. Köşe figürleriyle birlikte dikdörtgen bir kaide üzerine oturtulmuş, zengin bitkisel bezemeye sahip konsollu kapının hemen önünde, üç ayak içerisinde üzeri yaprakla kapatılmış meyveler bulunur. Kapının solunda khiton üzerine

himation giymiş, sol elinde rulo tutan erkek, sağında ise khiton üzerine himation giymiş bir kadın yer alır.

Lahdin arka yüzü Torre Nova tipindedir. Sütunlarla sınırlandırılan friz alanında üç grup halinde sekiz figür yer alır. Burada Troia savaşından bazı sahnelerin konu edildiği anlaşılmaktadır. Lahdin üzerindeki bu üç sahne birbirinden bağımsızdır.

1. grup (fg.6-7): Akhilleus'un Thersites'i cezalandırması [275] olarak adlandırılmıştır. İlias II/212-277'de anlatıldığına göre Thersites, Troia'ya gelmiş en çirkin kişidir; görünümü kadar huyu ve sözleri de çirkindir ve her zaman kralları kızdırır. İlias'ın bu bölümünde Odysseus'un Thersites'i nasıl dövdüğü anlatılır. Akhilleus ile olan ve onun sonunu getiren karşılaşması ise Miletoslu Arktinos'un yazdığı düşünülen Yunan Kyklos'larından Aithiopis'te konu edilmiştir. Hikayeye göre Thersites, Akhilleus'un Penthesileia'ya olan aşkıyla alay etmiş ve kahraman tarafından dövülerek öldürülmüştür.

KA.1'de ayakta, sağ omzuna tutturduğu khlamysi dışında çıplak, kısa saçlı, sakalsız erkek, sol eliyle önünde diz çöktürdüğü giyimli erkeğin saçlarından kavramış, sağ elindeki-muhtemelen- kılıcı ile onu öldürmek üzeredir (Lev.CVIII, res.346). Ancak sahnenin Thersites ile ilişkisi kuşkulu görünmektedir. Öncelikle burada Thersites'in fizyonomik özellikleri yansıtılmamıştır. Aynı zamanda figür merkez sahnede savaşan Troia'lılar gibi giyimlidir; yani bir Akhalı değildir. Sahneler tümüyle ele alındığında, diğer iki sahnenin İlias'ta geçtiği görülür. Eğer bu betimde Thersites ve Akhilleus anlatılmış ise kompozisyonun bütünlüğü bozulmuş olur. Bu bağlamda bu tasvirler için İlyada'da anlatılan başka bir mücadele sahnesi üzerinde durmak gereklidir.

İlias'da XXIII/161-178'de geçen Akhilleus'un Troialı gençleri kurban etmesi olayı önerilebilecektir. Anlatıldığına göre Akhilleus, Troialı gençleri, Patroklos için hazırlanmış odun yığını yanında kurban eder. Napoli Milli Müzesi'nde sergilenen bir Apulia volütlü krateri üzerinde bu sahne konu edilmiştir (Lev.CVIII, res.347)[276]. Akhilleus, odun yığını önünde bir Troialı genci tıpkı KA.1'deki gibi saçından tutmuş

[275] **A.e.**, s.81.
[276] Murat Dural, **İlias Ana Temasının Yunan Sanatına Yansımaları**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensititüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2001, s.371, no.163.

ve sol ayağı ile baldırına basarak hareketsiz hale getirmiştir. Sağ elindeki kılıcı kurbanına saplamak üzeredir. KA.1 üzerindeki sahne ile tartışılmaz benzerliği vardır. Lahdin üzerindeki figür de karşısındakini diz çöktürmüş kurban etmektedir. Bu bağlamda KA.1'deki ilk grubun Akhilleus ile bir Troialı olarak tanımlanabilir.

2. grup (fg.8-11): Aleksandros (Paris) ile Menelaos'un mücadelesi olarak yorumlanabilir. İlias III/323-385 bölüm'de geçen söylenceyi özetleyecek olursak Odysseus'un hakemliğinde, Menelaos ile Aleksandros savaşır; ancak Troialı yenilecekken Aphtodite tarafından kurtarılır.

KA.1'deki merkez sahnede ortada bir ağaç ve dört kişilik bir grup yer alır. En sağda tipik ikonografisi ile (başlığı ve düşünce pozu) Odysseus vardır. Başını sağa çevirmiş mücadeleyi izlemektedir. Odysseus'un hemen önünde tam teşhizatlı bir savaşçı yer alır. Karşısındakine müdahale halinde betimlenmiştir. Bu muhtemelen Menelaos'tur. Karşısındaki giyimli, tam teçhizatlı savaşçı da Aleksandros olmalıdır. Troialı'nın kalkanı üzerinde uçan ve onu kaldırmaya çalışan ise, muhtemelen tanrıça Aphrodite'dir (Lev.CIX, res.348).

3. grup (fg.12-13): Menelaos'un Patroklos'un cesedini taşıması (Pasquino grubu) olarak yorumlanır (Hom. İl. XVII/715-724). Patroklos'un ölü bedenini savaş alanından uzaklaştıran Menelaos, Pasquino grubu olarak bilinen ve kopyaları korunagelmiş Hellenistik Dönem'e ait eserde tasvir edilmiştir (Lev.CIX, res.350-351)[277]. KA.1'de askeri teçhizatlı, sakallı, olgun kahraman, çıplak bir gencin ölüsünü taşımaktadır. Lahit üzerindeki sahne ile Pasquino grubu ikonografik açıdan birbirine bir hayli benzer. Bu bağlamda KA.1'in figürleri Menelaos ile Patroklos olmalıdır.

Lahit kline biçimli bir kapağa sahiptir. Uzun yüzlerde iki, kısa yüzlerde bir mesnetli kapağın kaidesi iki düz silme arasında, diş kesimi ve palmet dizisi ile süslüdür. Şiltenin köşeleri stilize at başı biçiminde yapılmış olup, yastık üzerinde köşelerde Eros'lar betimlenmiştir. Soldaki elinde bir koç, sağdaki ise bir hayvan taşımaktadır. Kline üzerinde solda erkek, sağda ise kadın figürü uzanmıştır. Erkek, sağ elini kadının omzuna atmış, sol elinde kitap rulosu taşımaktadır. Kadının portresi orta yaşlı birini göstermektedir. Erkeğin portresi ise işlenmemiştir (Lev.CX, res.352). Bu durum lahdin önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Antik Dönem'in büyük lahit

[277] Pasquino grubu için bkz.: R.R.R. Smith, **Hellenistik Heykel**, çev. A. Y. Yıldırım, İstanbul, Homer Kitabevi, 2002, s.107-108, res.133.

atölyeleri, mezarları bitirdikten sonra deniz ya da kara yoluyla sipariş edildikleri yerlere gönderirdi. Ancak kline kapaklar üzerindeki portreler gönderildikleri yerde bitirilirdi. KA.1'deki erkeğin portresinin işlenmemesi bize bir kez daha bu durumu kanıtlar. Kadının portresi Pamphylia'da bitirilmiştir. Bu eser vasıtasıyla, erkeğin daha hayatta olduğu sonucuna da varılabilir.

Lahdin ön yüzündeki yazıttan Aurelia Botiane Demetria'nın mezarı kendisi için yaptırdığını öğreniyoruz. Yan yüzde Aurelius Demetrios ve Aurelius Eutykhes ve Aurelia Theodora isimleri de karşımıza çıkar. Aynı zamanda Hıristiyanlık Dönemi'nde bu yüze hububat deposu yöneticisinin lahdi ibaresi eklenmiştir.

Lahdin üslubu genel olarak çok başarılıdır. Ön yüzün işçiliği için profilden verilen köşe figürlerinin, ayaktaki figürlere göre daha büyük yapıldığı, boylarının podyum biçimli kaidelerle yükseltilerek diğer figürlerle bir bütünlük sağlandığı söylenebilir. Ancak vücut-baş oranları başarızdır. İnce uzun vücutlar, büyük başlara sahiptir. Özellikle merkez figüründe bu oransızlık gizlenememiştir. Figürler, natüralisttir. Vücutların hareketi, harekete göre elbise kıvrımlarının aldığı şekiller çok doğaldır. Aynı zamanda başların sağa sola dönüşleri, ellerin çeşitli hareketleriyle monotonluk da kırılmıştır. Saçlar genelde kalın tutamlar halinde, dalgalı biçimde, sağa sola dağınık taranmıştır. Kadınların saçları arkada toplanmıştır. Figürlerin göz bebekleri matkapla derinleştirilmiştir. Sağ köşe figürü ve merkez figürünün alnındaki çizgiler portre biçiminde yorumlanabilir. Bu figürler mezar sahiplerine denilebilir; ancak genel itibariyle sütunlu lahitlerde sıklıkla karşılaşılan figürler olma ihtimali de göz ardı edilmemelidir. Konuların İlias'tan seçildiği arka yüzde figürlerin kimlikleri belirgin bir biçimde gösterilmiştir. Menelaos ve Patroklos yine merkez sahnedeki mücadele sahnesi tamda İlias'ta anlatıldığı biçimdedir. Figürler, örneğin savaşçılar teçhizatlarıyla (zırh, kalkan, miğfer) betimlenmiş; yaşları sakalla gösterilmiştir. Komposizyon yukarıda da değindiğim gibi bütünlük göstermez. İlias'ın ayrı bölümlerinden ayrı zamanlar betimlenmiştir. Figürler, friz alanından üst pervaza küçük çıkmalar yapmaktadırlar. Üslup iyidir; fakat figürlerin oranları başarısızdır. Detaylar üzerinde çok durulmamıştır. Kas geçişleri yumuşak, vücutların dönüşlerde aldığı şekille doğaldır. Saç ve sakallar kıvırcık bukleler halinde olup, tüyler birbirinden derin kanallarla ayrılmıştır.

Eseri tarihlemek için elimizde birçok veri vardır. Bunlardan ilki bezemedir. Lahdin üzerindeki tüm bezemeleri genel olarak incelediğimizde ilk olarak başlıkta ızgara yaprak bezeme göze çarpar ve bu önemli bir kriterdir. Sütunlu lahitleri incelerken de gördüğümüz bu bezemenin M.S. 3. yüzyılın başlarında ortaya çıktığını belirtmiştik [278] . Aynı zamanda başlık üzerindeki arkhitravdaki Lesbos kymationundaki ara yapraklarının da aynı biçimde yapılmasının M.S. 3. yüzyılda başladığını vurgulamıştık. KA.1'de Lesbos kymationunun üzerindeki yumurta-ok dizisinin oklarının daha ızgara yaprağa dönüşmediği görülmektedir. Bu da önemli bir kriterdir. Bu tip bezemeye kabaca, M.S. 3. yüzyılda geçildiği söylenebilir. KA.1'in bezeme dizisi, M.S. 215'e tarihlenen Atina-Londra lahdi ile çok yakındır (Lev.XCII, res.286)[279]. Söz konusu lahit gibi KA.1'in yumurta ok bezemesinde çanak çok geniş, yumurta ile okun kanatları bir hayli büyüktür. Bezemelerin biçimi (başlık, Lesbos kymationu ve ızgara yaprak bezeme) Atina-Londra lahdi ile aynıdır.

Diğer bir kriter kline üzerindeki kadının portresidir. Orta yaşlı kadınının saçları ince dalgalı olup, ortadan ikiye ayrılmıştır. Oval çehrelidir. Gözbebekleri, üst göz kapaklarının içine sokulmuştur. Burnu büyük ve kemiklidir. Çene az çıkık ve yuvarlak işlenmiştir. Özellikle göz işçiliği M.S. 3. yüzyılı verir. İris, kabartma biçiminde verilmiş, gözbebeği matkapla yarım aya yakın biçimde çukurlaştırılarak, üst göz kapağına yaklaştırılmıştır[280]. Portrenin, Perge'nin sert ve çizgisel üslubunu yansıtması lahdin, burada yerel bir heykeltıraş tarafından bitirildiğini göstermesi açısından da önemlidir[281].

Lahdin yazıtındaki pronaemenler de M.S. 212'den sonrayı gösterir ve M.S. 3. yüzyıl için verilen tarihi destekler niteliktedir. Eserin üslubu da dikkate alındığında lahdi, M.S. 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihleyebiliriz.

2.1.7. ÇERÇEVELİ

Bu başlık altında teknesi çerçeveye sahip lahitler incelenecektir. Bu tip lahitlere Anadolu'da Bithynia, Pisidia, Lykaonia, Isauria bölgelerinde sıklıkla rastlanan "sandık lahit" de denebilir. Bu eserler, Pamphylia bölgesinde şimdilik iki örnekle temsil edilir. Bunlardan biri ithal lahit (Ç.1) diğeri ise yerel üretimdir (Ç.2).

[278] bkz. s.159 vd.
[279] Wiegartz, 1965a, s.151-152, lev.1, 3a-b, 4, 7a,d.
[280] Bu tip portreler için bkz.: Ludwig Goldscheider, **Roman Portraits**, Londra, Phaidon, 2004[2].
[281] İnan, 1965, s.6 vd.

Ç.1, Side bulunmuştur (Lev.CX, res.353- Lev.CXI, res.354-355). Prokonnesos mermerinden yapılmış lahit, bir kısa kenarı haricinde tümdür. Eserin iki uzun yüzü, çerçeve içine alınmış, oluşturulan friz alanına girland taşıyan Eros'lar yerleştirilmiştir. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı biçimindedir.

Eroslar, ayakta, çıplak ve kanatlıdır. Belden aşağıları cepheden, gövdeleri ve başları ¾ profilden verilmiştir. Karşılıklı yerleştirilmiş Eros'lar, bir elleri ile girlandın asma yerlerinden tutmakta, diğer elleriyle gövdesinden desteklemektedir. Girland meşe yapraklarından ve palamutlarından yapılmıştır. Pandantif olarak üzüm salkımlarının kullanıldığı girlandlar bir hayli kalındır. Girland boşluklarında volütlü krater yer alır.

İki uzun yüz işçilik açısından birbirinden çok farklıdır. Sanki bu yüzlerden biri, usta tarafından değil de, bir çırak veya bir öğrenci tarafından yapılmış gibidir. Sol bölümü kırık olan 1. uzun yüz daha itinalı bir işçiliğe sahiptir. Eroslar biribirine diğer yüzdekilere oranla yakın olup, vücutları diğer yüzdekilere göre daha oranlıdır. Kas işçiliği diğer yüze göre başarılı ve yumuşaktır. Girland daha detaylı ve düzgün bir çizgiye sahiptir. Boşluğun merkezinde yer alan volütlü krater, 2. uzun yüzdekine göre daha düzgündür. 2. uzun yüzde oranlar başarısız, girland kaba ve kötü işlenmiş, volütlü krater ise oransızdır.

Eros'ların kanat işçiliği farklıdır. Vücuda yakın kısa tüyler, yarım daire biçiminde, uzun tüyler ise birbirine paralel kalın çizgiler şeklinde verilmiştir. Genel hatlarıyla tüm Eros'larda tipik olan kanat işçiliği, figürlere tek tek bakıldığında detaylarda farklıdır. Birinde yarım daire tüyler daha fazlayken, diğerinde uzun tüyler fazladır. Birinde kısa tüyler daha büyükken, öbüründe daha küçüktür. Birinin kanatı daha uzunken, diğerininki daha kısadır. 1. uzun yüzde sağ tarafta yer alan Eros'un kanadının birinin sadece bir bölümü işlenmiştir. Saç işçiliği tipiktir. Ortadan ikiye ayrılmış saçlar, alın üzerinde topuz yapılmıştır. Girlandlar bir hayli kalındır. 1. uzun yüzdeki itinalı işlenen girlandda öğelerin birbirinden derin kanallarla ayrıldığı izlenmektedir. Arka yüzdeki girland kaba bir işçiliğe sahiptir. Fakat detaylıdır. Meşe yaprakları ve palamutların sığ kanallarla birbirinden ayrıldığı görülmektedir. İki girlandın da taeniaları aynı biçimde, gövdeden sarılmış, kaideye doğru sarkıtılmıştır. İkinci yüzdeki taeniaların kaideye uzatılan uçları simetrik değildir.

Kapak, tipik akroterli beşik çatılıdır. Kısa yüzlerinden birindeki alınlık çerçevelidir ve buranın merkezinde Gorgo bulunur. Diğer alınlık işlenmeden bırakılmıştır.

Eser, Prokonnesos mermerinden yerel üslupla bitirilmiş ünik bir eserdir. Kanat işçiliği, Eros'ların saç tipi, biçimsiz yüzleri, vücutların oransızlıkları gibi unsurlar yerel bir üsluba ait olmalıdır. Aynı zamanda üslubun ana atölyelerden farklılığı ilk bakışta göze çarpmaktadır. Aydoğan, lahdin bölgede bitirildiğini ve benzeri olmadığını belirtir[282]. Koch, bu eserin, Prokonnesos'tan getirilmiş ham bir mermer bloğunun işlenerek elde edildiğini söyler ve üzerindeki bezemenin bir benzeri olmadığını ileri sürer[283]. Kanımca eser, bölgeye mermer bir blok halinde ya da kabaca şekli verilerek getirtilmiş ve Pamphylia'da tamamlanmıştır. Eseri tarihlemek bir hayli zordur. Ancak Prokonnesos'un M.S. 2. yüzyıl ortalarından sonra üretimi yoğundur. Lahit bu tarihten biraz daha sonra bölgeye getirilmiş ve bitirilmiş olabilir. Üslubun da yardımıyla eseri M.S. 2. yüzyıl sonuna yerleştirebiliriz.

Ç.1, Pamphylia bölgesinde tipi belirlenemeyen örnekler haricinde tekne tipolojisi içinde değerlendirilen son ithal eserdir. Bundan sonra bölgenin kireçtaşından yapılmış ve Pamphylia'da üretildiği kesin olan lahitler incelenecektir.

Kireçtaşından yapılmış Ç.2, Perge Batı Nekropolis'te bulunmuştur (Lev.CXII, res.356). Sadece bir uzun yüzü işlenmiş eser kelimenin tam anlamıyla "sandık lahit" adı verilen gruba girer. Lahit, içbükey profilli düz bir kaideye sahiptir. Friz alanı çerçeve içine alınmıştır. Burada merkezde payeler üzerinde bir kemer, solda bir phiale, sağda ise bir sunak işlenmiştir. Teknenin içinde de bir yastık yer alır. Kapak, akroterli alçak beşik çatı biçimindedir.

Eserin üzerindeki betimler Kilikia, Pisidia, Lykaonia gibi bölgeleri akla getirir. Özellikle sunak motifi Kilikia'da Korykos ve Kanytella'da sevilerek kullanılmıştır[284]. Payeli kemer motifi ise form açısından Sagalassos'un kaya mezarlarına benzer[285]. Ç.2'nin analojisi yoktur. Pamphylia'nın yerel üretimi olan lahit üzerinde dağlık bölgelerde görülen bir üslup bulunur. Belki de mezar sahibinin

[282] Aydoğan, **a.g.e.**, s.42.
[283] Koch, 2001, s.259, dn.711.
[284] G. Karaüzüm, **Doğu Dağlık Kilikia (Olba) Bölgesi Lahitleri**, Mersin, Mersin Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2005, bkz.: res.33, 36, 89.
[285] Köse, 2005, res.452 vd.

kökeni bu dağlık bölgelerden birine aitti ve lahdin siparişini kendi geleneğine uygun olarak verdi. Ç.2'yi tarihlemek bir hayli zordur. Eserin üslubu Roma İmparatorluk Dönemi'ni işaret etse de elde kesin bir tarihleme yapacak veri bulunmaz. Lahdin soyulmuş olması sebebiyle de kullanım tarihi saptanamamıştır.

2.1.8. YAZITLI

Bu başlık altında teknesinde tabula ansata, tabula ya da herhangi bir çerçeveye sahip olmaksızın üzerinde genelde yazıt bulunan lahitler sınıflandırılacaktır. Üç grupta incelenecek bu lahitlerin hepsi yerel kireçtaşından yapılmıştır. Bu başlık altında değerlendirilecek bir takım lahit yazıtsızdır; ancak bu eserlerin hepsinde yazıt için yapılmış bir tabula ansata yer alır. Bu bağlamda üzerinde yazıt olmayan tabula ansatalı lahitler, söz konusu çerçevelerin tipolojisinin bozulmaması için bu başlık altında ele alınacaktır.

2.1.8.1. TABULA ANSATALI

Tabula ansatalı lahitler, Pamphylia yerel lahitleri içinde büyük bir gruptur ve çok sayıda eserle temsil edilir. Bunlar katalog içinde kronolojik olarak sıralanmamış, konteksin bozulmaması amacıyla bulunduğu nekropolise göre bir arada değerlendirilmiştir.

Bu grup içinde incelenecek ilk lahit Perge Batı Nekropolis 159 numaralı parselde bulunmuştur. Yüksek tekneli, akroterli beşik çatı formunda kapaklı TA.1, kireçtaşı bloklardan yapılmış bir platform üzerinde oturmaktadır (Lev.CXII, res.357). Doğu-batı doğrultulu yerleştirilen eserin batı kısa yüzünde yazıtsız üçgen kulplu tabula ansata **(TİP 1)** yer alır. Kapağın batı alınlığında Gorgo başı, doğu alınlığında ise işlenmeden bırakılmış bir disk yer alır. 159 numaralı parselde gün ışığına çıkarılan lahitler üzerindeki yazıtlarda Aurelius, Aurelia, Marcus gibi pronaemenler bulunmaz. Yazıtların gerek tipleri ve gerekse pronaemensiz olmaları M.S. 2. yüzyılı işaret eder. Tüm alandaki buluntular şimdilik bu alanın kullanımının M.S. 3. yüzyılın başlarına ulaşmadığını gösterir. TA.1'de bu bağlamda M.S. 2. yüzyıla ait olmalıdır. Bu lahit, yukarıda da değindiğimiz gibi akrotersiz beşik çatılı, alçak tekneli Geç Hellenistik – Erken Roma Dönemi'nde kullanıldığı düşünülen tipte bir başka lahit ile aynı podyumdadır. Bu da bize bir geleneğin devamlılığını göstermesi açısından çok önemlidir. Kazı alanının kuzeybatısında yer alan TA.2'nin kazısı yapılmamıştır

(Lev.CXII, res.358). TA.1 ile aynı yüzyıla ait olduğunu düşündüğüm eser güney kısa yüzünde 1. tipte yazıtlı tabula ansataya sahiptir.

1946 yılı Perge Batı Nekropolis kazılarında bulunan iki lahdin (TA.3-4) nekropolis caddesine bakan kısa yüzlerinde 1. tipte tabula ansata bulunur (Lev.CXIII, res.359-360). Bunlar tipik dikdörtgen prizma formlu teknelere, akroterli yüksek beşik çatı biçiminde kapaklara sahiptir. Bu iki lahdin de yazıtlarında pronaemen bulunması eserlerin M.S. 212'den sonra yapılmış olabileceğini düşündürtmektedir. Bu tarihleme mantıklı gözükmektedir. Batı Nekropolis'in M.S. 2. yüzyılın sonu-3. yüzyıl başlarında yoğun olarak kullanılması da bunu desteklemektedir. Lahitlerin formları da bu tarihlemeyi mantıklı kılar.

Batı Nekropolis'in en kuzey ucunda gün ışığına çıkarılan ve kazısı sonucunda soyulmadığı anlaşılan TA.5, bezemesiz dikdörtgen bir tekneye sahip olup, akrotersiz alçak beşik çatı biçimli bir kapakla örtülmüştür (Lev.CXIII, res.361). Kuzey-güney doğrultulu lahdin, kuzey kısa yüzünde özensizce yapılmış 1. tipte tabula ansata yer alır. Eseri, M.S. 2. yüzyıl sonlarına yerleştirmek mümkün gözükmektir.

TA.6, Perge kazı deposunda korunmaktadır ve Perge Doğu Nekropolis'te bulunmuştur (Lev.CXIII, res.362). Uzun yüze ait fragman 1. tipte tabula ansataya sahiptir. TA.7 ise Perge'nin köyü olduğu düşünülen Lyrboton Kome batı nekropolisinde bulunmaktadır (Lev.CXIV, res.363). Bir hayli tahrip olmuş eser, bir lahdin uzun yüzüne aittir.

2003 yılında 169 numaralı parselde yapılan kazılar sonucunda Anadolu'da benzeri bulunmayan bir mezar yapısı gün ışığına çıkarılmıştır. Yukarıda ithal lahitleri anlatırken de değindiğimiz bu mezar yapısı çok evrelidir ve bu evrelerin muhtemelen ikincisinde, avlu içinde iki yerel lahit soyulmamış olarak bulunmuştur. Tarihlemesi buluntularıyla yapılabilen bu iki eserden batıdaki stilize aslan ayaklı dikdörtgen bir kaide üzerine oturtulmuştur (TA.8).

TA.8, üst ve altta profilsiz bir tekne ile akroterli, yüksek beşik çatı biçiminde bir kapağa sahiptir (Lev.CXIV, res.364). Soyulmadan ve eksiksiz korunagelen lahdin kuzeye bakan uzun yüzünde üçgen kulplu tabula ansata yer alır. Tip 1'den farkı kulplarının bir içbükey bir dışbükey profilli yapılmasıdır **(TİP 1a).** Tabula ansatanın içerisinde 5 satırlık eski Yunanca yazıt yer alır. Lahdin buluntuları içinde yer alan

dört sikkeden sadece biri bize kesin bir tarih sunmaktadır[286]. M.S. 2. yüzyılın son çeyreğini gösteren sikke, eseri tarihlemek için önemli bir kriterdir. Buluntular ve yazıtın pronaemensiz oluşu da TA.8 için önerilen M.S. 2. yüzyıl tarihini destekler. Kapak ve tekne formlarından şu şekilde bir çıkarım yapılabilir: daha sonra değinilecek olan Perge Batı Nekropolis'inde bulunmuş, soyulmamış bazı lahitlerin Geç Hellenistik – Erken Roma döneminde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu lahitler, yüksek olmayan dikdörtgen teknelere ve akrotersiz alçak beşik çatı biçimli kapaklara sahiptir. Form açısından yüksek tekneli ve akroterli beşik çatılardan daha erken kullanıldığı söylenebilir. Bu lahitlerin kullanımı ileri ki dönemlerde sona ermemiştir. Kullanımları bir geleneğin doğal sonucu olarak uzun yıllar devam etmiştir; bunu destekleyen bir veri de TA.1'de karşımıza çıkar: İki tip lahit, aynı podyum üzerinde bir arada kullanılmıştır. Bu bağlamda tarihleme kriteri olarak alçak tekne ve akrotersiz kapakları buluntularına ya da nekropolislerdeki konumuna göre daha erken olarak nitelendirebiliriz. Yüksek tekne ve akroterli kapakların Perge'de şimdiye kadar erken örnekleri bulunmaması önemli bir kriterdir. Bu tip lahitler başka bölgelerde daha erken dönemlerde kullanılmıştır. Hatta yüksek teknelerin Pamphylia'da dahi örnekleri bulunur; ancak şu ana kadar Perge'de böyle bir lahdin ele geçmemesi bizim için önemli bir kriterdir.

TA.9, M.9 oda 1'in hemen güneyinde, TA.8 gibi doğu-batı doğrultulu yerleştirilmiştir (Lev.CXIV, res.365). Kireçtaşı bloklarla yapılmış bir dikdörtgen kaide üzerine oturtulan eser, soyulmadan ve tüm olarak günümüze kadar korunagelmiştir. TA.8 ile aynı biçimde tekne ve kapağa sahip olup, kuzeye bakan uzun yüzünde bir tabula ansata (tip 1a) yer alır. Ancak bu lahit yazıtsızdır. Aynı mezar yapısından bulunan TA.8 ile karşılaştırılabilir. Tarihleme için de bu lahit baz alınmalıdır. TA.8 mezar yapısına, peribolos duvarından sonra, TA.9'dan daha önce yerleştirilmiştir. Bunu TA.9'un oda 1'in kapısının ağzını kapatması, teknesinin küçük bir bölümünün TA.8'in kaidesi üzerine oturduğu için rahatlıkla söyleyebiliriz. Kısacası TA.9 bu alana sıkıştırılmıştır. Eserin kullanımının, M.S. 2. yüzyılın sonuna tarihlenen TA.8'den daha sonraya ait olduğu söylenebilir. Ancak bu iki lahit arasında çok büyük bir zaman farkı da olmamalıdır.

[286] Hüseyin Köker, **Perge Kazı Sikkeleri: 1999-2004**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007, s.38, no.14: Attaleia Sikkesi, M.S.138-161.

Benzer bir lahit (TA.10) ise aynı parsel içinde, 1946 yılı kazılarında gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CXV, res.366). İçbükey profilli, yüksek teknesi, akroterli beşik çatı biçiminde bir kapakla örtülmüştür. Tabula ansatası nekropolis caddesine bakan güney kısa yüzüne yerleştirilmiştir. Eser, nekropolün konumu ve yazıtındaki pronaemenlerden hareketle M.S. 3. yüzyılın ilk yarısına yerleştirilir.

TA.11, Pamphylia bölgesi için önemli ve özel bir lahittir (Lev.CXV, res.367-368). Lahit, Pamphylia'nın diğer bölgelerle olan ilişkisini bir kez daha göstermesi açısından önemlidir. Tekne uzun yüzlerde köşelerde dikdörtgen kaide ve başlıklı pilasterle sınırlandırılmıştır. Teknenin muhtemelen ön yüzü olan uzun yüzünde tabula ansata yer alır. Kısa yüzlerde kaldırma çıkıntıları vardır. Kapak, tipik beşik çatıdır. Ancak sadece alınlık korunagelmiştir. Burada Side için alışkın olduğumuz kanatlarını açmış kartal motifi görülür. Kanadın kısa tüyleri oval, uzun tüyleri birbirine paralel çizgiler biçiminde işlenmiştir. Pençesinde yılan taşır. Ölünün ruhunu gökyüzüne yükselten kartal betimi Side'de sütun başlıklarında, kapı kabartmalarında, mezar yapılarında çoktur[287]. Tekne formu Lykia'ya özgüdür. Uğurlu'nun tezinde tip IV olarak sınıflandırdığı lahitlerin genelde köşe pilasterli ve tabula ansatalı olduğu vurgulanır. Kısa yüzlerde ise çeşitli biçimlerde tıpkı TA.11'de olduğu gibi kaldırma çıkıntısı yer alır. Bu tip lahitlerin ithal ve yerel örnekleri olduğu belirtilmiştir[288]. Genelde üretimleri M.S. 2. yüzyılda başlayan bu lahitler, M.S. 3. yüzyılda sıklıkla kullanılmıştır. Myra'nın limanı Andriake'de benzer biçimde tabula ansatalı, köşe pilasterli tekneler çok sayıdadır (Lev.CXVI, res.369)[289]. Yine aynı tipte lahitler, Patara, Pinara, Sidyma, Oinonda, Olympos ve Tlos'ta görülür[290]. Tabula ansatalar ise birçok Lykia şehrinde karşımıza çıkar. İthal örnekleri ise Andriake, Ksanthos, Limyra ve Patara'da ele geçmiştir[291].

TA.11'te yazıt bulunmadığından lahdin kime ait olduğunu ya da kişinin nereli olduğunu bilemeyiz. Ancak form Lykia'ya aittir ve eser yukarıda değindiğim benzerlerinden dolayı M.S. 2. – 3. yüzyıla yerleştirilebilir.

[287] Arif Müfid Mansel, **Die Ruinen von Side**, 1963, res.444.
[288] Uğurlu, 2005, s.99.
[289] Uğurlu, 2003, s.362, tip 4; İdil, **a.g.e.**, lev.6.1-2, 7.2.
[290] Uğurlu, 2005, s.101-102.
[291] **A.e.**, s.103.

TA.12, Perge Batı Nekropolis'te M.2 kodlu mezar yapısının güneyinde yer alır (Lev.CXVI, res.370). Kireçtaşından yapılmış dikdörtgen bir platform üzerine yerleştirilmiş lahdin teknenin kaidesi iç bükey profillidir. Lahdin batı kısa yüzünde tabula ansata yer alır. Ansalar, düz silme, bir içbükey, bir dışbükey profil ve bunun simetriği biçimindedir **(TİP 2)**. Kısa ve uzun yüzlerde kenetlerle tekneye bağlanmış kapak, akroterli yüksek beşik çatıdır. Eser, nekropolisin yoğun kullanım durumu ve M.S. 3. yüzyıl başlarına tarihlenen[292] M.2'ye göre konumundan hareketle bu yüzyıl içine yerleştirilmektedir. Kazısı esnasında bulunan sikke[293] M.S. 4. yüzyılın sonlarına aittir ve daha sonraki bir kullanımına işaret eder.

TA.13, Perge Batı Nekropolis, 169 numaralı parselde L.6 ve L.8 olarak kodlandırılan iki lahdin arasına yerleştirilmiş, stilize aslan ayaklı bir kaide üzerine oturtulmuş lahittir (Lev.CXVI, res.371). Kaidesi iç bükey profilli lahdin batı kısa yüzünde ikinci tipte tabula ansata yer alır. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı biçimindedir. Lahit yerleştirme biçimi incelendiğinde L.6'nın da üzerinde olduğu podyum mezardan (P.2) ve L.8'den daha sonraya aittir. TA.13 adeta bu ikisinin arasına sıkıştırılmıştır. Söz konusu lahdin nekropolisin kullanımının yoğun olduğu M.S. 3. yüzyıla tarihlenmesi mantıklı gözükmektedir. Bunu yazıttaki pronaemenlerde destekler.

TA.14, Perge Batı Nekropolis'te P.1 ve L.10 kodlu mezarlar arasına yerleştirilmiş, alçak tekneli, akrotersiz beşik çatılıdır (Lev.CXVII, res.372). Lahdin teknesi TA.12-13 gibi içbükey profillidir. Nekropolis caddesine bakan batı kısa yüzünde, 2. tipte yazıtsız tabula ansata yer alır. Eseri konumundan dolayı M.S. 3. yüzyıla tarihleyebiliriz. Kazısında M.S. 4. yüzyıla ait olduğu saptanan sikke, ikinci kullanımına işaret ediyor olmalıdır[294].

Batı Nekropolis'te, P.12 kodlu mezarın doğusunda, doğu-batı doğrultulu yerleştirilmiş TA.15 yüksek bir tekneye ve akroterli beşik çatı biçimli kapağa sahiptir (Lev.CXVII, res.373). Doğu kısa yüzünde 2. tipte yazıtlı tabula ansata yer alır.

---

[292] Aşkım Özdizbay, "Perge Batı Nekropolis'inden Bir Mezar Yapısı", **AnadoluAraş XVI**, 2002, s.495.
[293] Aliye Erol, **Perge Kazı Sikkeleri: 1989-1998**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005, s.45, no.50.
[294] **A.e.**, s.17, no.136.

Kapağın doğu alınlığında kalkan tasviri vardır. TA.15, Batı Nekropolis'in yoğun kullanım gördüğü M.S. 3. yüzyıla tarihlenebilir.

TA.16-18, Perge Batı Nekropolis'te 1946 yılında yapılan kazılar sonucunda bulunmuştur (Lev.CXVII, res.374-375; Lev.CXVIII, res.376). Üçü de yüksek tekneye ve akroterli beşik çatı biçiminde kapağa sahiptir. Hepsi caddeye bakan kısa yüzlerinde 2. tipte tabula ansata içerir. TA.16 ve TA.18 yazıtlıdır. Lahitler, analojileri ve yazıtlarındaki pronaemenler vasıtasıyla M.S. 3. yüzyıla tarihlenebilir. P.2 üzerinde yer alan TA.19'un sadece teknesinin bir bölümü korunagelmiştir (Lev.CXVIII, res.377). Ancak kısa yüzünde 2. tipte bir tabula ansatanın bulunduğu anlaşılmaktadır.

TA.20, Batı Nekropolis'te bulunmuş farklı bir eserdir (Lev.CXVIII, res.378-379). Akroterli, yüksek beşik çatılı lahdin uzun yüzlerinde, köşelerde dikdörtgen kaide ve başlıklı payeler bulunur. Tekne, içbükey profilli bir kaideye sahiptir. Kaidenin payelerin altına denk gelen bölümü friz alanındakine göre öne çıkarılmıştır. Lahdin kısa yüzünde 2. tipte bir tabula ansata yer alır. Tabulanın alt ve üst çerçevelerine dik olarak yerleştirilen birer dikdörtgen çıkıntı tabulaya kaide görevi görür **(TİP 2a)**. Eserin önemli bir özelliği de bu yüzünde üst pervaza sahip oluşudur. Bu uygulamanın bir benzeri Kilikia'daki Elauissa Sebaste'deki benzer tipte bir lahitte karşımıza çıkar[295]. Fakat Elaiussa'daki lahitte tabula ansata bulunmamaktadır. Ancak bu tip payeli, tabula ansatalı lahitlerin Lykia bölgesinde sayıca fazla olduğunu söyleyebiliriz[296]. TA.20'nin aşağıda da değineceğimiz bu tip lahitlerden farkı tabula ansatasının kısa yüzde olmasıdır. Lahit genel formu açısından Lykia etkili olabilir. TA.20, kaide formu ve payeli oluşu ile Side'de bulunmuş TA.11 ile karşılaştırılabilir (Lev.CXV, res.367-368). Eser, yazıtında pronaemen bulunmadığı da göz önüne alınırsa M.S. 212'den önceye tarihlenebilir. Ancak bu tarih kesin bir sonuç değildir ve daha ileri ki bir dönemde de TA.20 kullanılmış olmalıdır.

TA.21, Perge Batı Nekropolis 169 numaralı parselde TA.13'ün güneyinde, kuzey-güney doğrultulu yerleştirilmiş yüksek tekneli, akroterli beşik çatı biçiminde kapağa sahip lahittir (Lev.CXIX, res.380). Eser, kireçtaşından yapılmış, dikdörtgen bloklar üzerine oturtulmuştur. Kaidesiz teknenin batıya dönük uzun yüzünde tabula ansata yer alır. Ansalar, üstte düz silme, içbükey profil, dışbükey profil ve bunun

[295] Karaüzüm, **a.g.e.**, lev.16, res.30a-b.
[296] Genel bilgi için bkz.: Koch, 2001, s.254 vd.

simetriği biçimindedir. Ansaların ortasında üçgen biçiminde bir bezeme yer alır **(TİP 3)**. Eser, konumundan hareketle, M.S. 3. yüzyıla tarihlenebilir.

TA.22, Perge Batı Nekropolis'te P.4 üzerinde yer alır (Lev.CXIX, res.381). Eser, içbükey profilli kaideli yüksek bir tekne ile akroterli beşik çatı biçiminde bir kapağa sahiptir. Lahdin batı kısa yüzündeki tabula ansata mevcuttur. Genel formun tip 3 olduğu, tabula ansatada, kulpların ortasında dil motifi yer alır **(TİP 3a)**. I. mezar sırasındaki TA.23 (Lev.CXIX, res.382), TA.22 ile aynı formda tekne ve kapağa sahipken, doğu kısa yüzde yer alan tabula ansatasının kulplarının ortasında bu kez daha genişçe bir dil motifi bulunur. İki eserde konumları itibariyle, nekropolisin asıl şeklini aldığı dönemlere ait olmalıdır. Bu bağlamda eserler M.S. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 3. yüzyıl başlarında yerleştirilmiş olabilirler. Yazıttaki pronaemenler sonradan eklenmiş olabilir. Böylelikle eserlerin kullanım tarihleri daha da ileriye çekilebilir. Batı Nekropolis II. mezar sırasındaki TA.24, kaidesiz, yüksek tekneli ve akroterli beşik çatılıdır (Lev.CXIX, res.383). Doğu kısa yüzünde tabula ansata bulunur. Ancak ansaların ortasında kama biçimli bir bezeme yer alır **(TİP 3b)**. TA.24'ün konumu onu nekropolisin yoğun kullanım gördüğü yıllara tarihlememize olanak sağlar. Tabula ansata içerisindeki yazıt harf karakteri ile M.S. 4. yüzyılı işaret etmesi lahdin daha sonraki dönemlerde de kullanıldığını gösterir.

Pamphylia bölgesi tabula ansatalı lahitleri içinde değerlendirilecek son eser Side'de bulunmuştur (TA.25; Lev.CXX, res.384). Eser, bölge lahit sanatı için çok önemlidir. Önemi lahdin kapağının tamamlanmamış olması ve bu bağlamda lahit kapaklarının nasıl yapıldığını göstermesinden kaynaklanır. Eser, kentin kuzey girişinde bulunur ve doğu-batı doğrultulu yerleştirilmiştir. Uzun yüzleri bezemesiz olan teknenin kısa yüzlerinden birinde tabula ansata yer alır. Tabula ansatanın iç yüzeyi derinleştirilmiş, kulplar ve çerçeve yüksek kabartma biçiminde verilmiştir. Ansalarla çerçeve birleştirilmiş, bunları ayırmak için daireler kullanılmıştır **(TİP 4)**. Bu tip tabula ansata bölgede tek örnekle temsil edilmektedir. Tabula ansatanın bulunduğu kısa yüzde kaldırma çıkıntısı tıraşlanmamış, yarım daire biçiminde bırakılmıştır. Kapağın beşik çatı biçiminde yapılması planlanmış olmalıdır. Dikdörtgen büyük blok kabaca işlenirken yarım kalmıştır. Tabula ansatanın olduğu kısa yüz üzerine alınlık yapılmaya başlanmıştır. Alınlık çerçevesi ve akroterler kabaca biçimlendirilmiş, alınlığın merkez figürü de tamamlanmıştır. Bloğun uzun

yüzlerine kabaca şekil verilmiştir. Alınlığı bir aigis kaplar ve ortasında Gorgo başı yer alır.

Gorgo apotropeik özelliği ile mezar sanatının vazgeçilmez motifi haline gelmiştir. Mezar yapıları, kaya mezarlarında, lahitlerde, ostotheklerde kullanılmıştır. Aigis içinde betimi ise sadece mezarlarda değil birçok sanat eseri üzerinde karşımıza çıkar[297]. Mezar sanatı içinde Anadolu'nun güneyinde görülür. Kilikia'da Lamotis bölgesinde Direvli'deki (Doğancı) mezar yapılarından 1. mezarın beşik çatı biçimindeki kapağının alınlığında betimlenmiştir. Bu mezarlar, bölgenin IV. Antiokhos'un yönetiminden Roma idaresine geçtiği döneme tarihlenir[298]. Lykia bölgesinde Telmessos'ta bir lahit kapağının alınlığında yine aynı betime rastlanır[299]. Pamphylia'da ise Perge Batı Nekropolis 159 numaralı parselde bulunan, M.S. 2. yüzyıla tarihlenen lahdin (Y.3) kapağının alınlığında aynı tip betim yer alır (Lev.CXX, res.392). Alanya Müzesi'ndeki M.S.190-210 yıllarına tarihlenen bir ostothekin alınlığında da aigis üzerinde Gorgo başı motifi görülür (Lev.CXX, res.385)[300]. Gorgo'nun aigis üzerinde betimlenmesi Pamphylia'da mezar yapılarında görülmez. Lahit ve ostothek kapaklarında alınlık içerisinde kullanıldığı ve bu uygulamanın M.S. 2. yüzyılın sonlarında başladığı eldeki verilerle söylenebilir. Bu bağlamda TA.25'in de M.S. 2. yüzyıl sonuna tarihlenmesi uygun gözükmektedir.

Pamphylia'da toplam 25 adet tabula ansatalı lahit bulunmuştur. Bu lahitlerin 22'si Perge, 2'si Side ve 1'i Lyrboton Kome'de gün ışığına çıkarılmıştır. 21'i beşik çatı biçiminde kapaklara sahiptirler.

Lahitlerin tabula ansata tipleri aşağıda sunulmuştur:

[297] Ingrid Krauskopf, "Gorgo, Gorgones", **LIMC IV/1-2**, 1988, s.285-390, lev.175-177; Orazro Paoletti, "Gorgo Romanee", **LIMC IV/1-2**, 1998, s.345-362, lev.204-205.
[298] Yasemin Er Scarbrough, "Dağlık Kilikia – Lamotis Mezarları", **Olba I**, 1998, s.79.
[299] E. Pfhul – H. Möbius, **Die ostgriechischen Grabreliefs I**, Mainz am Rhein, Philipp von Zabern, 1981, s.147, no.447, lev.75
[300] Korkut, 2006, no.141, lev.48/5.

	Perge	Side	Lyrboton Kome	Belirsiz	Toplam
Tip 1 (bkz.çiz.1) Üçgen kulplu tabula ansata	6	-	1	-	7
Tip 1a Üçgen kulplu tabula ansata. Kulplar profilli.	3	1	-	-	4
Tip 2 (bkz.çiz.2) Ansalar, düz silme, bir iç bükey, bir dış bükey profil ve bunun simetriği biçiminde	8	-	-	-	8
Tip 2a Ansalar, düz silme, bir iç bükey, bir dış bükey profil ve bunun simetriği biçiminde. Tabula altı kaideli.	1	-	-	-	1
Tip 3 (bkz. çiz.3) Ansalar, üstte düz silme, iç bükey profil, dış bükey profil ve bunun simetriği biçiminde. Ansaların ortasında üçgen biçiminde bir bezeme	1	-	-	-	1
Tip 3a Genel formun tip 3 olduğu, tabula ansatada, kulpların ortasında dil motifi	2	-	-	-	2
Tip 3b Ansaların ortasında kama biçimli bir bezeme	1	-	-	-	1
Tip 4 (bkz.çiz.4) Tabula ansatanın iç yüzeyi derinleştirilmiş, kulplar ve çerçeve yüksek kabartma biçiminde. Ansalarla çerçeve birleştirilmiş, bunları ayırmak için daireler kullanılmış	-	1	-	-	1

Tablo 6: Tabula ansata tipleri ve dağılımı.

Tablo 6'da sunulan tabula ansataların 16'sı eski Yunanca yazıtlı, 9'u yazıtsızdır. Tip 2, 2a, 3, 3a ve 3b sadece Perge'de saptanmıştır. Tip 4 ise sadece Side'de mevcuttur. Tabula ansatalı lahitler, M.S. 2. yüzyıl ortalarından 3. yüzyıl başlarına kadar örnekler sunarlar. Tabula ansata tipleri kronolojik bir gelişim göstermez. Tipler aynı dönemde bir arada kullanılmıştır. Tabula ansataların lahitler üzerinde kullanımı da çeşitlidir. Genel kural tabula ansataların mezarlık caddelerine bakacak bir biçimde yerleştirilmesidir.

2.1.8.2. TABULALI

Bu tip lahitlerin kısa ya da uzun yüzlerinde sadece tabula yer alır. Pamphylia bölgesinde üç eserle temsil edilirler. Bunlardan ikisi Perge, biri Side'de bulunmuştur.

T.1, Perge Batı Nekropolis 169 numaralı parselde II. mezar sırasında L.27'nin kuzeyinde yer alır (Lev.CXX, res.386). Stilize aslan ayaklı bir kaide üzerine yerleştirilmiştir. Tekne içbükey profillidir. Lahdin nekropolis caddesine bakan doğu kısa yüzünde tabula yer alır. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı formundadır. Doğu kısa yüzde alınlık içinde bir kalkan bulunur. Kapağın bu yüzündeki kaldırma çıkıntısı tıraşlanmamıştır. Tarihleme kriteri olarak elde fazla veri yoktur. Ancak lahit mezar sırasına tıpkı M.S. 2. yüzyılın sonu ile 3. yüzyılın ortalarına tarihlediğimiz TA.22 gibi aynı dönemde yerleştirilmiş olmalıdır. Yazıtında pronaemen olmaması eserin tarihini M.S. 2. yüzyılın sonlarına doğru çekmemizi sağlar. Aynı parsel içinde I. mezar sırasında M.3'ün güneydoğusunda, nekropolisin nispeten daha erken döneme tarihlenen mezarları arasında yer alan T.2, içbükey profilli bir kaideye sahiptir (Lev.CXX, res.387). Teknenin güney kısa yüzünde eski Yunanca yazıtlı tabula vardır ve kapak tıpkı T.1'inki gibidir; ancak alınlıkları işlenmemiştir. Kapağın uzun yüzlerindeki kaldırma çıkıntıları tıraşlanmamıştır. Yazıtın pronaemensiz oluşu ve karakteri T.1'e göre daha erken bir tarihe işaret etmektedir. Ancak iki lahit arasında büyük bir zaman farkı olmamalıdır. Bu bağlamda T.2, M.S.2. yüzyılın sonlarına, T.1'den biraz daha önceye yerleştirilebilir.

T.3, Side'de bulunmuştur (Lev.CXXI, res.388). Yüksek tekne, akroterli beşik çatı biçiminde bir kapakla örtülmüştür. Teknenin kısa yüzünde Perge örneklerinden farklı olarak kazıma çizgiyle yapılmış bir tabula yer alır. Kapağın tabulanın bulunduğu kısa yüze denk gelen alınlığının merkezinde kalkan kabartması vardır. Eseri tarihlemek güçtür. Ancak yazıtta pronaemen olmaması bize M.S. 212'den önceyi gösterir. Bu bağlamda eserin M.S. 2. yüzyılın sonlarına yerleştirilmesi mantıklıdır.

2.1.8.3. ÇERÇEVESİZ

Çerçevesiz lahitler başlığı altında, teknelerinin nekropolis caddesine dönük olan yüzlerinde yazıt bulunan lahitler değerlendirilecektir. Söz konusu lahitler, herhangi bir bezemeye sahip değildir. Bu lahitlerin büyük çoğunluğu Perge Batı Nekropolis'inde 1997 yılından bu yana süregelen kazılarda bulunmuştur. Birçoğu antik çağda soyulmuş, bazısı hiç açılmadan korunagelmiştir. Perge Batı Nekropolis'inde stel kullanımı[301] genelde tercih edilmediğinden lahitlerin üzerlerine doğrudan ya da yukarıda değindiğimiz gibi çerçeve içine alınarak eski Yunanca yazıtlar kazınırdı. Lahit tiplerinin geleneksel kullanımından yukarıda bahsetmiştik. Buna ek olarak buluntuların aile geleneğini yansıtabileceği de düşünülürse yazıtlı lahitleri tekne ya da kapak formları içinde bir tipe oturtmak veya belli bir kronolojik düzende takip etmek zordur.

Y.1, Perge Batı Nekropolis 2001 yılı kazılarında III. Mezar sırasında gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CXXI, res.389). Doğu-batı doğrultulu konumlandırılan lahit, sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuştur. Tekne formu alçak olup, kaidesi profilsizdir. Kapak alçak, akrotersiz beşik çatılıdır. Lahdin batı kısa yüzünde 5 satırlık eski Yunanca yazıt vardır. Lahit soyulmadan günümüze ulaşmıştır. Bulunan sikkeler M.Ö. 2. – 1. yüzyıldan geç Roma dönemine kadar geniş bir kronoloji sunar. Ancak lahitler içindeki eşyaların bugün yadigar olarak adlandırdığımız atalardan saklanan nesneler olabileceği göz ardı edilmemelidir. Fakat lahit formunun sadeliği, yazıtın pronaemensiz olması ve sonradan eklenmiş olma ihtimalinin de yüksek olma olasılığına rağmen harf karakterinin de çok geç olmaması gibi unsurlar lahdin ilk kullanımının Geç Hellenistik – Erken Roma dönemi olabileceğini düşündürür. Buluntuların ışığında lahdin Roma İmparatorluk Dönemi'nde de kullanıldığı kesindir.

Y.2, Perge Batı Nekropolis'te 2006 yılında kazısına başlanan 159 numaralı parselde bulunmuştur (Lev.CXXI, res.390). Doğu-batı doğrultulu lahit, alanın güneybatısında yer alır. Tekne kireçtaşı bloklardan yapılmış basamaklı iki kaide üzerine yerleştirilmiştir. Kaidesiz yüksek tekne, akroterli beşik çatı biçiminde bir

[301] 2001 yılı Batı Nekropolis 169 numaralı parselde yapılan kazılarda III. Mezar sırasında, Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'ne tarihlenen buluntular veren lahitlerden ikisinin önünde dikdörtgen formlu stel yuvaları bulunmuştur. 2009 yılı 159 numaralı parsel kazılarında, alanın kuzeyinde orijinal steli ile bir lahit gün ışığına çıkarılmıştır.

kapakla örtülmüştür. Teknenin doğu kısa kenarında eski Yunanca yazıt yer alır. Kapağın batı alınlığında bir disk mevcuttur. Doğu orta akroter üzerinde haç motifi kazınmıştır ve daha sonraki evreyi gösterir. M.S. 2. yüzyılda kullanıma başlandığı anlaşılan 159 numaralı parseldeki lahdin konumu, eseri bu alanın ilk planlandığı döneme yerleştirmemiz gerektiğini düşündürür. Keza lahit kısa yüzü nekropolis caddesine göre konumlandırılmıştır ve doğusundaki düzensiz lahitler sonradan yerleştirilmiştir. Bu bağlamda yazıtta pronaemen bulunmaması, teknenin formunun daha geç olma ihtimali göz önünde bulundurulursa lahdin M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği ile yüzyıl sonu arasına tarihlenmesi mantıklıdır.

Y.3, 159 numaralı parselde açmanın doğusundaki mezar sırasında yer alır (Lev.CXXI, res.391; Lev.CXXII, res.392). Doğu-batı yönünde konumlandırılmıştır ve kiraçtaşı bloklardan yapılmış dikdörtgen bir kaide üzerine oturtulmuştur. Profilsiz yüksek tekne, akroterli beşik çatı biçiminde bir kapağa sahiptir. Lahit kapakları başlığı altında detaylıca değineleceği gibi eser Pamphylia yerel lahitleri için önemlidir. Kapağın doğu kısa kenarındaki akroterler palmet motiflidir ve yan akroterlerle asma filizlerince birleştirilir. Batı tarafta ise sadece orta akroter palmet içerir ve diğerleri kabaca bırakılmıştır. Doğu alınlıkta aigis içinde Gorgo başı yer alır. Aigisin yaprak biçimli pulları Gorgo'nun başının üzerinde ve çenesinin altında dik, yanaklarının etrafında paralel biçimde sarar. Daha sonra ikinci sıra ile birleştirilerek, alınlığın kısa kenarlarına doğru uzatılır. Bu tip betimlerden yukarıda detaylıca söz etmiştik. Eser Side'de bulunan TA.25 ile aynı üslupta değildir (Lev.CXX, res.384). Side örneğine göre daha itinalı işlenmiştir. Benzerinin aksine aigis tüm alınlığı doldurmaktadır. Gorgo yüksek kabartma biçiminde işlenmiş, saça göre yüz ön plana çıkarılmıştır. İris kabartma olarak verilmiş, göz bebeği matkapla açılmıştır. Tıpkı Perge portrelerinde olduğu gibi çizgisel ve sert bir üslup görülür. Yüzdeki geçişler çok belirgindir.

Y.3'ün alınlık bezemesinin Perge'de bir benzeri şimdilik bulunamamıştır. Lahit form açısından kuzeyindeki ve güneyindeki lahitlerle (Y.4-5) karşılaştırılabilir. Bu iki lahit, tekne formu ile birlikte özellikle kapak bezemeleri bakımından Y.3'e çok benzer. Yedi yapraklı palmetler, onları birleştiren asma yaprakları, aralara yerleştirilmiş lotus çiçekleri ile canlandırılmış bitki bezeme üsluptaki titizliği yansıtır. Eseri tarihlemek için ilk veri, pronaemensiz yazıttır. İkinci ip ucu ise

nekropolisin kullanım tarihidir. Yukarıda aynı parselde bulunan lahitleri değerlendirirken de vurgulandığı gibi bu alan, ele geçen diğer buluntularla da desteklenebileceği gibi M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısında kullanılmış olmalıdır. Lahdin yerleştirilişi de tıpkı Y.2'de olduğu gibi önemli bir ipucudur. Y.3, Y.2'ye göre farklı bir mezar sırasında olup, alanın planlamasına bakıldığında ilk evrede yapılan mezar sıralarından biri olduğu anlaşılır. Tüm bu verilerle üslup bir araya getirildiğinde eseri M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihleyebiliriz.

Aynı mezar sırasında bulunan Y.4 (Lev.CXXII, res.393), Y.3'ün kuzeyinde; Y.5 (Lev.CXXII, res.394) ise güneybatısında yer alır. Doğu-batı doğrultulu yerleştirilen Y.4, kireçtaşı bloklardan yapılmış bir kaide üzerine oturtulmuştur. Y.3 ile aynı tekne ve kapak formuna sahiptir. Kapak bezemesi de benzerdir ve sanki aynı ustanın ya da çıraklarının elinden çıkmış gibidir. Doğu alınlık içinde Y.3'den farklı olarak kalkan betimlenmiştir. Asma filizleri ve lotus çiçeklerinin arasına haşhaş tohumları serpiştirilmiştir. Tekne formu ile birebir benzer olan Y.5, analojileri gibi kireçtaşı bloklardan yapılmış bir kaide üzerine oturtulmuştur. Kapak bezemesi ile Y.3 ve 4 ile benzerdir. Y.5'in de akroter ve alınlık üst çerçevesinde Y.4 gibi haşhaş tohumları kullanılmıştır. Bu üç kapak ve de muhtemelen tekneler aynı ustaların işi olmalıdır. Bu iki lahdi, Y.3'le karşılaştırarak M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına tarihleyebiliriz.

159 numaralı parselde aynı mezar sırası içinde doğu-batı doğrultu yerleştirilmiş yüksek tekneli, akroterli beşik çatılı kapağa sahip lahit (Y.6) Pamphylia için çok önemli bir eserdir (Lev.CXXII, res.395) . Teknenin önemli bir özelliği kaidesidir. Düz plinthos üzerinde iç bükey profillidir. Kısa kenarda cepheden bakıldığında kaidenin köşelerine postament biçimi verilmiş olduğu görülür. Bu postamentlerin üzerinde düz silmeli içbükey profil izlenir. İçbükey profil uzun yüzler boyunca da devam etmektedir. Bu kaide biçimi Batı Nekropolis'te tek değildir. Aşağıda yerel teknelerin tipolojisi değerlendirilirken vurgulanacağı gibi parsel 169'da bulunan sadece kaidesi korunagelmiş bir eser (BE.18) ile karşılaştırılabilir. Kapağın doğu alınlığında Gorgo ikonografisinde bir baş betimlenmiştir. Bu tanımın sebebi başın Gorgo'dan ziyade bir çocuğa benzerliğidir. Baş bir hayli özensiz işlenmiştir. Saçtan, çeneye dikey bir çizgi çektiğinizde yüz sola dönüktür. Saç ortadan ikiye ayrılmış, iki yana doğru taranmıştır. İki yana taranan tutamlar kulağı

örter. Buradan başlayan yılan gövdeleri çene altından düğümlenir. Başın bir kişiye ait olabileceği fikri işte bu noktada ön plana çıkar. Saç ile yılan düğümleri iki ayrı öğe gibidir. Yılan düğümleri kaldırdığınız zaman baş genç birine ait portre görünümü kazanır. Dolgun, yuvarlak hatlı bir çehreye sahiptir. Gözler tam açık ve büyük işlenmiştir. Burun genişçedir. Küçük ağız hafif aralık verilmiştir. Karamsar bir ifade görülür. Bu başta yerel üslup kendini açıkça belli eder. Bu özelliği haricinde ölçülerinin küçüklüğüyle de lahdin bir çocuk lahdi olduğu söylenebilir. Lahit antik çağda soyulmuştur. Buluntular haricinde eseri, parsel 159'nun yukarıda değerlendirdiğimiz genel lahit konteksti içinde, üslubuyla birlikte M.S. 2. yüzyıl ortalarına tarihlememiz mümkündür.

Y.7, 159 numaralı parselde kazı alanının batısında kuzey-güney doğrultulu yerleştirilmiş, yüksek tekneli, akroterli beşik çatı biçiminde kapaklı lahittir (Lev.CXXIII, res.396). Tekne profilsiz bir kaideye sahiptir. Kapağın iki kısa yüzünde kaldırma çıkıntıları görülmektedir. Y.8 ise alanın güneybatısında yer alır (Lev.CXXIII, res.397). Alçak bir lahit teknesi olan eserin batı kısa kenarında okunamayan bir yazıt yer alır. İki eser de alanın genel tarihlemesine uygundur. Y.7'nin yazıtında pronaemen bulunmaz ve harf karakteri de M.S. 212'den önceyi destekler. İki eser de M.S. 2. yüzyılın sonlarına tarihlenebilir.

Perge Batı nekropolis 169 numaralı parselde yer alan, Y.9 kireçtaşı bloklar üzerine oturtulmuştur (Lev.CXXIII, res.398). Kaidesi içbükey ve üst pervazı dışbükey profilli olan yüksek tekne, akroterli beşik çatı biçiminde bir kapakla örtülmüştür. Teknenin doğu uzun yüzünde eski Yunanca yazıt yer alır. Tekne içbükey profil veren yerel lahitlerle karşılaştırılabilir; ancak üst pervaza sahip olması ile önemlidir. Pamphylia'da yerel lahitlerde pek sık rastlanan bir durum değildir. Tarihleme açısından en önemli kriterlerden biri konumudur. Eser, M.S.3. yüzyıl başlarına tarihlenen M.2'nin önünde yer alır. Buraya sonradan yerleştirilmiştir. Yazıttaki pronaemen de bunu destekler. Bu bağlamda eser, M.S. 3. yüzyılın ikinci çeyreğine yerleştirilebilir.

1946 yılı kazılarında 9 adet sade yazıtlı lahit (Y.10-Y.18) bulunmuştur. (Lev.CXXIV, res.399-402; Lev.CXXV, res.403-406; Lev.CXXVI, res.407). Bunların nekropolis caddesine bakan yüzlerinde eski Yunanca yazıt bulunur. Tüm tekneler akroterlerli yüksek beşik çatı biçimli kapaklara sahiptirler. Teknelerin bir kısmı

içbükey profilli kaideye sahiptir (Y.11-12,17). Y.15'in teknesinde tıpkı TA.25'de olduğu gibi yarım daire biçimli kaldırma çıkıntısı vardır. Y.12'nin tıpkı Y.6 gibi ölçülerinden hareketle bir çocuk lahdi olduğunu söyleyebiliriz. Y.18, erişkin lahitlerinin ölçülerinde olmasına rağmen yazıtı ile bir çocuk için kullanıldığını gösterir. Pamphylia'da çocuklar için kullanılan ithal lahitleri yukarıda incelemiştik. Bu örneklerde bize yerel çocuk lahitlerini gösterir. Ancak Pamphylia ölü gömme gelenekleri son yıllarda yapılan Perge kazılarıyla bir hayli değişmiştir. Yerel lahitlerde çocuk lahitleri için bir form belirlemek güçtür. Genelde lahitler yazıtlarında desteklediği gibi daha çok aile fertleri içindir. Kazılarda yetişkin kemikleriyle birlikte ele geçen çocuk ya da bebek kemikleri de bu veriyi açıkça göstermektedir. 1946 yılı kazısında çıkarılan lahitlerin yazıtlarının bir kısmında pronaemen bulunmasa da (Y.12, Y.13, Y.16 gibi) eserlerin aynı mezar sırasında oluşu ve tipleri, lahitler için M.S. 2. yüzyılın sonu ile M.S. 3. yüzyılın başları gibi büyük bir zaman dilimine tarihlenmesine olanak sağlar.

Batı Nekropolis 169 numaralı parsel içinde yer alan iki yazıtlı lahit (Y.19-Y.20) P.11 kodlu podyum mezarın üzerinde bulunur (Lev.CXXVI, res.408-409). Bir hayli tahrip olmuş teknelerin batı kısa yüzlerinde eski Yunanca yazıt yer alır. Eserler, M.S. 3. yüzyıla tarihlenebilir.

Y.21 ve 22, Lyrboton Kome nekropolisinde bulunur (Lev.CXXVI, res.410; Lev.CXXVII, res.411). Bu iki lahit teknesi de bir hayli tahrip olmuştur. Y.12, bir podyum üzerinde yer alır. Eserin kısa yüzünde 9 satırlık eski Yunanca yazıt yer alır. Y.13'ün üzerinde ise 3 satırlık bir yazıt görülür. Eserler, M.S. 3. yüzyıl içine yerleştirilebilirler.

Yazıtlı lahitler başlığı altında 50 eser değerlendirilmiştir. Bu eserlerin 41'i lahit, 2'si sadece lahit teknesi ve 7'si tekne parçasıdır. Tabula ansatalı (25 adet), tabulalı (3 adet) ve çerçevesiz (22 adet) olmak üzere üç grupta incelenen lahitlerin 44'ü Perge nekropolislerinde bulunmuştur. 3'ü Side, 3'ü de Perge'nin köyü Lyrboton Kome'de gün ışığına çıkarılmıştır. Lahitlerin hepsi yerel kireçtaşından yapılmış olup, yazıtları nekropolis caddesine bakan yüzlerdedir. Hepsi beşik çatı biçimli kapaklara sahiptir. Dikdörtgen biçimli tekneler genellikle altta kaidesizdir. Bazısı içbükey profilli kaidelidir (T.1-2, TA.5, TA.11-13, TA.15-16, TA.18, TA.21-22, TA.24-25, Y.6, Y.9, Y.11-12, Y.13). Gerek yazıtlardan ve gerekse tekne ölçülerinden

anlaşıldığına göre Y.6, Y.12 ve Y.18 çocuk lahdidir. Bir kısmı pronaemenli olan eski Yunanca yazıtlardan kişilerin isimleri haricinde memleketleri hakkında bilgi edinilebilir (Termessos: TA.4, Byzantion: Y.17). Pamphylia'lılar lahitlerini ölümlerinden sonraki mülkleri olarak görür. Yazıtlar, lahit sahiplerinin mezarlarını aileleri ve akrabaları için yaptırdıkları üzerinde durur. Başka bir gömü yapanın çeşitli para cezalarına çarptırılacağı belirtilmiştir.

2.1.9. BEZEMESİZ

Bezemesiz lahitler grubu içinde değerlendirilecek eserler, teknesinde herhangi bir betim ya da yazıt bulunmayanlardır. Bunların bazısının kapağında yazıt ya haç gibi motifler olabilir.

Bezemesiz lahitleri üç gruba ayırabiliriz:

1. grup – Alçak tekne, akrotersiz alçak beşik çatı biçimli kapak (B.1-39)

2. grup – Yüksek tekne, akroterli yüksek beşik çatı biçimli kapak (B.39-46)

3. grup – Yarı işli bezemesiz lahitler (B.46-49)

Bezemesiz lahitler, Pamphylia'nın genelinde sıklıkla kullanılmıştır. Perge, Side, Aspendos, Lyrboton Kome gibi kentlerde çok sayıda bulunmuştur.

1. grup içinde değerlendireceğimiz lahitler, profilsiz kaideli alçak teknelerden ibarettir. Bunlar akrotersiz alçak beşik çatı biçimli kapaklarla örtülürler. Söz konusu lahitler Pamphylia'da köklü bir geleneği yansıtıyor olmalıdırlar.

Bu grup içinde öncelikle değerlendireceğimiz 10 eser (B.1-10) Perge Batı Nekropolis 169 numaralı parsel içinde, III. ve IV. mezar sıralarında gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CXXVII, res.412-414; Lev.CXXVIII, res.415-418; Lev.CXXIX, 419-421). Söz konusu eserler buluntularıyla yukarıda değerlendirdiğimiz Y.1 gibi Geç Hellenistik – Erken Roma tarihini vermektedirler. B.3 içinde bulunan iki sikke M.Ö. 3. yüzyıl tarihini verir[302]. Ancak bu eserler yadigar olarak mezar sahibince saklanmış ve muhtemelen ölünce kendisi ile birlikte gömülmüştür. Yine aynı mezar içinde Roma Dönemine ait sikkeler de ele geçmiştir[303]. Bu lahdin bir başka özelliği de kapağının semerdama yakın oluşudur. Bu bağlamda bezemesiz lahitler içinde kapağı açısından biraz farklıdır. B.4-8 numaralı lahitler de tıpkı B.3 gibi hem M.Ö. 3. yüzyıldan kalan yadigar hem de Roma Dönemi sikkelerine sahiptir. Mezar

[302] Köker, **a.g.e.**, s.16, 23.
[303] **A.e.**, s.20.

konteksleri bütünüyle incelendiğinde lahitlerin M.Ö. 1. yüzyıla kadar tarihlenebilen pişmiş toprak eserlere sahip olduğu görülür. Önemli bir başka veri de Batı Nekropolis'in kullanımı için en alt tarihin buluntulara dayanarak M.Ö. 1. yüzyıl olarak verilmesidir[304]. Tekne formları genel olarak düşünüldüğünde bu tipin Roma İmparatorluk Dönemi öncesinde de kullanılmış olması mantıklıdır. Yapısı büyük oranda kireçtaşı olan ve Anadolu'da herhangi bir ocakta çıkarılan taşın, ölü için basit bir tekne biçimine dönüştürülmesi, mutlaka Roma egemenliğinden önce de düşünülmüş ve yapılmıştır.

Pamphylia bölgesine genel olarak bakıldığında baskın geleneğin şimdilik inhumasyon olduğunu görüyoruz[305]. Bu geleneğe bağlı çok çeşitli tipte mezarın yer aldığı Perge'de Erken Hellenistik Dönem'e kadar asıl yerleşimin kurulu olduğu akropolisin yamaçlarında kayaya oygu çok sayıda mezar görülür ve bunlar M.Ö. 4. yüzyıla kadar buluntu verirler[306]. Toparlayacak olursak Arkaik Dönem ile erken Hellenistik Dönem arasında lahit kullanımı görülmemektedir. Hellenistik Döneme tarihlenen az sayıda lahit bulunur. Bunlar genelde basit kabartmalara sahiptirler[307]. Kremasyon geleneğine bağlı ostotheklerin de Geç Hellenistik Dönem'de [308] kullanılmaya başlaması önemli bir veridir. Lahit ve ostothekler aynı atölyelerde yapılır. Bu iki mezar tipinin kullanımı birbirine paraleldir. Pamphylia bölgesinde lahit geleneğinin Hellenistik Dönem'de başlaması, Perge'de bunun Geç Hellenistik Döneme denk gelmesi, Batı Nekropolis'in kullanılmaya bu tarihlerde başlaması ve lahitlerin kontekst buluntu tarihleri bize 1. grup lahitlerin kökeninin Geç Hellenistik Dönem'e kadar dayandığını gösterir. Bu tip lahitlerin Roma İmparatorluk Dönemi boyunca, ana üretim içinde de kullanıldığı kesindir. Perge Batı Nekropolis 159 numaralı parselde bulunan Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait TA.1 ile aynı podyum üzerine yerleştirilen B.15 bunu açıkça gösterir. Nitekim mezar buluntuları da bu durumu destekler. Kazılar sonucunda soyulmadığı tespit edilen lahitlerde İmparatoluk Çağ'ının çeşitli yıllarına ait sikkeler bulunmuştur. Bu durum lahdin

[304] Sedef Çokay-Kepçe, "Perge Batı Nekropolis Kontekst Buluntuları", **26. AST 2. cilt, 26-30 Mayıs Ankara**, Ankara, 2009, s.243-254.
[305] Son yıllarda Perge Batı Nekropolis kazılarında çok sayıda kremasyon mezar bulunmuştur. Ostothekler de göz önüne alınırsa, Pamphylia'da kremasyonun fazla olduğu görülür.
[306] Abbasoğlu – Martini, 1999, s.184.
[307] Detaylı bilgi için bkz.: Aydoğan, **a.g.e.**, s.7-8.
[308] Korkut, **a.e.**

birkaç kez açılıp kapatıldığını kanıtlar. Yani Roma İmparatorluk Dönem'inde kullanıldığını gösterir. Bu bağlamda bu grup için alt tarihi geç Hellenistik Dönem olarak verebiliriz; ancak Roma İmparatorluk Dönem'inde sıklıkla kullanıldıklarını unutmamalıyız. Bu tip lahitlerin yapımı diğerlerine oranla zahmetsizdir, dolayısıyla işçiliğin azalması bunların fiyatlarını da düşürecektir. Böylelikle lahitler çok da varlıklı olmayan aileler için kullanışlı hale gelecektir. Devamlılığın genelinde bu olgu yatar.

169 numaralı parselde bu 11 Geç Hellenistik eser haricinde, M2 ve M9 kodlu mezar yapılarının arasında 3 eser (B.11-13) gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CXXIX, res.422; Lev.CXXX, res.423-424). B.14 ise IV. mezar sırasında akropolis eteklerinde bulunmuştur. B.11-13'ün M.2 ve M.9'dan daha erken olduğu kesinlikle söylenebilir. Özellikle, B.13 M.9'un kuzey peribolos duvarının altına girmektedir. Bu durumda ilk kullanımlarının Geç Hellenistik – Erken Roma Dönemi olduğu düşünülebilir, ancak Roma İmparatorluk Dönemi'nde de kullanılmış olabilirler. B.14 de konumundan ötürü nispeten erken bir tarihe ait olmalıdır (Lev.CXXX, res.425). Ancak bu lahitte tıpkı diğerleri gibi Roma İmparatorluk Dönemi'nde tekrar kullanılmıştır.

Aynı geleneğin devamı olan; ancak buluntular yardımıyla da kullanımlarının Roma İmparatorluk Dönemi olduğu belirlenen 18 lahit (B.15-32) Batı Nekropolis 159 numaralı parselde gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CXXX, res.426; Lev.CXXXI, res.427-430; Lev.CXXXII, res.431-434; Lev.CXXXIII, res.435-438; Lev.CXXXIV, res.439-442; Lev.CXXXV, res.443). Buluntuları, su kanalları ve künkleri ile birçok soruya açık olan bu alanda söz konusu lahitlerin hepsi sıkıştırılmış toprak üzerine yerleştirilmiştir. Belirgin bir yön kavramı yoktur. Kazı alanı içinde şimdiye kadar üç mezar sırası tespit edilmiştir. Bunlardan ikisi kuzey-güney doğrultulu, surlara paralel uzanır. Diğeri, batıda yer alan II. mezar sırasının kuzeyinden başlar ve doğu batı doğrultuludur (bkz.: pl.2). Künkler ise lahitlerden daha sonraki bir döneme aittir. Yine lahit kapaklarında görülen harç izleri, lahitlerin üst kotunda yer alan harç taban, tabakalar ve lahitlerin kazıları sırasında atılan dolgu toprak eserlerin üzerinin ileriki bir evrede harç taban ile kapatıldığı ve bu alanın nekropolis özelliğini yitirmeye başladığını gösterir. Bu 18 lahit, tipleri, buluntuları, 159 numaralı parselin kullanım aralığı gibi veriler sayesinde M.S. 2. yüzyılın sonuna tarihlenir.

Bu alandaki bezemesiz lahitler üç mezar sırasında da dağınık bir biçimde, muhtemelen yazıtlı lahitler başlığı altında gördüğümüz lahitlerden (Y3, TA.1) daha sonraki bir evreye aittirler. Söz konusu lahitlerin büyük bir kısmı soyulmamıştır. Bazısının kapağına muhtemelen daha sonraki kullanımlarında yazıt kazınmıştır.

Lahitler içinde üç eser ön plana çıkar. B.15, yukarıda detaylıca değindiğim Hellenistik kökene sahip bir lahitle, Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait bir lahdin aynı podyumda aynı zamanda kullanıldığını, yani bir geleneğin devamını göstermesi açısından önemlidir. B.26 ise stel kullanımı geleneğini yansıtır. Lahdin kuzeyinde kireçtaşından yapılmış, dikdörtgen biçiminde bir stel bulunmuştur. Stelin bir yuvaya oturtulması için altında dikdörtgen biçiminde bir oyuk vardır. Parsel 169'da yer alan B.10'un hemen güneyinde dikdörtgen biçimli bir stel yuvası tespit edilmiştir. Ancak steli bulunamamıştır. Bu iki eser bize Perge Batı Nekropolis'te stel geleneğinin kullanımının varlığını gösterir. B.32 ise kapağının devasa boyutu ile farklıdır. Batı Nekropolis'te benzer boyutlarda başka kapak bulunmamıştır.

Pamphylia'nın önemli kentlerinden Aspendos'ta üç adet bezemesiz lahit saptanmıştır (B.33-35; Lev.CXXXV, res.444-446). Günümüzde Aspendos'un batısında yer alan Büyük Belkıs köyü içinde tespit edilen bu lahitlerin kapakları günümüze ulaşmamıştır. Pamphylia'nın çeşitli yerlerinde bulunmuş, bugün Antalya Müzesi'nde sergilenen üç lahit de (B.36-38) tekne ölçüleri itibariyle 1. gruba dahil edilebilir (Lev.CXXXVI, res.447-449). Bu eserleri tarihlemek için elimizde bir kriter yoktur.

Bezemesiz lahitler içerisinde ikinci grubu yüksek tekneli, akroterli yüksek beşik çatı biçimli kapaklara sahip eserler oluşturur. Bu lahitler sayıca azdır.

II. grup bezemesiz lahitlerden Perge'de üç adet bulunur. Bunlardan ikisi (B.39-40; Lev.CXXXVI, res.450; Lev.CXXXVII, res.451) Batı Nekropolis parsel 159'da gün ışığına çıkarılmıştır. I. mezar sırasının güneyinde kuzey-güney doğrultulu olarak yerleştirilmiş bu iki lahitten B.39'un kapağının alınlıklarında yuvarlak tıraşlanmamış çıkıntılar vardır. Bunlar kaldırma işlevi için kullanılabileceği gibi bu alana işlenecek bir figür veya motif için de bırakılmış olabilirler. Lahitler, nekropolisin kullanımına göre M.S. 2. yüzyılın ortaları ile M.S. 3. yüzyıl başına tarihlenirler. B.41 ise Doğu Nekropolis'te bugünkü Toparlar Köyü mezarlığı

girişinde bulunmuştur (Lev.CXXXVII, res.452). Teknenin kısa yüzünde bir kaldırma çıkıntısı bulunur.

B.42-45, Side'de bulunmaktadır (Lev.CXXVII, res.453-454; Lev.CXXXVIII, res.455-456). Dört eserden ikisi lahit, diğer ikisi ise sadece teknedir. B.42, içbükey kaideli bir tekneye sahipken, alınlığında kalkan motifi yer alır. B.43, 44 ve 45'in yüksek tekneleri kısa yüzlerde kaidelerinde yarımdaire biçiminde kaldırma çıkıntılarına sahiptir. B.43'ün kapağında da kaldırma çıkıntısı bulunur. Genel kullanım itibariyle eserlerin Roma İmparatorluk Dönemi'ne yerleştirilmesi mümkün gözükmektedir.

Pamphylia'da yüksek tekneli, akroterli yüksek beşik çatılı eserler, yerel lahitler bütünüyle düşünüldüğünde çok sayıdadır. Bezemesiz lahitlerde olduğu gibi bu tip lahitlerinde öncülleri bölgede Hellenistik Dönem'e kadar indirilebilir. Pamphylia'da yüksek teknelere sahip iki lahit bu döneme tarihlendirilebilir. Bunlardan biri Side'de[309], diğeri de Attaleia'da bulunmuştur[310]. Ancak bölgedeki kazılar sonucunda envanteriyle bunu destekleyecek herhangi bir buluntu yoktur. Bu bağlamda yüksek tekneli bu eserlerin, Roma İmparatorluk Dönemi'ne özgü bir geleneğin ürünü olarak sıklıkla imal edildiği söylenebilir.

Üçüncü grup lahitleri yarı işli olarak sınıflandırdığımız bezemesiz eserler oluşturur. Bu lahitlerin dört bir tarafı, bir çerçeve oluşturacak biçimde tıraşlanmış, ortada bırakılan alan ise kaba bırakılmıştır. Lahitler bezemesizdir. B.46, Side Müzesi'nde korunmaktadır (Lev.CXXXVIII res.457). Lahdin yüksek teknesi, iç bükey profilli bir kaideye sahiptir. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı formundadır. Kapağın alınlıklarında ve teknenin kısa yüzlerinde yarım daire biçiminde kaldırma çıkıntıları bulunur. B.47 ve B.48'in sadece tekneleri korunagelmiştir (Lev.CXXXVIII, res.458-459). Birebir aynı olan bu üç eser aynı atölyeden çıkmış olmalıdır. Son yıllara kadar elde edilen veriler bu tipin sadece Side'ye özgü olduğu izlenimini yaratmıştır. Ancak 2010 yılı Perge Batı Nekropolis'te gün ışığına çıkarılan B.49 (Lev.CXXXIX, res.460-461) bu tipin Perge'de de bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda lahdin kapağının da tamamlanmamış oluşu bir lahdin nasıl yapıldığı hakkında önemli bir veridir. Tüm bu eserleri tarihlemek için elde

[309] Aydoğan, **a.g.e.**, s.71, no.1, lev.1.
[310] Gerhard Kleiner, "Hellenistische Sarkophage in Kleinasien", **IstMitt 7**, 1957, s.9, lev.6.2/7.1-2.

önemli veriler yoktur. Bu yüzden eserlerin tipi açısından kullanımlarının sadece Roma İmparatorluk Dönemi olduğunu söyleyebiliriz.

Pamphylia bölgesinde bulunan 49 yerel bezemesiz lahdin 36'sı Perge'de, 7'si Side'de, 3'ü Aspendos'ta bulunmuştur. Diğer 3 eser ise Pamphylia'nın çeşitli yerlerinden bölge müzelerine getirilmiştir. Bu eserlerden 37'si tekne ve kapak, 12'si ise sadece teknedir.

Eserler nekropolis alanlarında açıkta bulunur. Sadece bir örnek (B.47) mezar yapısı içinde gün ışığına çıkarılmıştır. Tekneler genellikle profilsiz kaideye sahiptir. İçbükey profil gösteren birkaç örnek vardır. Özellikle II. grup eserlerde teknelerde kaldırma çıkıntısı görülür. III. grup eserlerin ise yerel bir atölyeye ait özel bir üretim olduğu düşünmekteyim.

Aşağıdaki tabloda bezemesiz yerel lahitlerin ölçüleri sunulmuştur:

		Tekne		
(min-max)	Uzunluk	Genişlik	Yükseklik	
I. Grup	1,68x2,37	0,42x0,86	0,44x0,82	
	2,10x2,15	0,70x0,76	0,40x0,70	Ortalama
II. Grup	1,86x2,34	0,76x0,93	0,52x0,86	
	2,12	0,80	0,75	Ortalama
III. Grup	2,09x2,12	0,77x0,99	0,51x1,14	
	2,10	0,90	1,00	Ortalama
		Kapak		
I. Grup	0,88x2,20	0,64x,0,90	0,17x0,68	
	2,10x2,15	0,70	0,20x0,25	Ortalama

Tablo 7: Bezemesiz yerel lahitlerin ölçüleri

2.1.10. TİPOLOJİSİ BELİRLENEMEYENLER

Bu başlık altında tekne formlarına göre yukarıda sunulan tipolojiye yerleştirilemeyen lahit ve lahit parçaları değerlendirilecektir. Bu eserlerin bir kısmı mermerden yani ithal, bir kısmı ise kireçtaşı yani yereldir. Tipoloji içinde değerlendirelemeyen eserlerden sadece ikisi tümdür. Diğerleri figürler, kaideler ve kaide bezemelerinden ibarettir.

İncelenecek ilk eser bugün Antalya Müzesi'nde sergilenen Prokonnesos mermerinden yapılmış bir lahittir (BE.1). Tekne dışbükey düz silmeli üst pervaz ile içbükey düz silmeli kaideye sahiptir (Lev.CXL, res.462-463). Bezeme alanı perdahlanmış; ancak herhangi bir figürle bezenmemiş ya da yarı mamullerde gördüğümüz biçimde kabaca şekillendirilmemiştir. Bu açıdan bölgede tektir. Aynı zamanda lahdin bir kısa yüzü perdahlamamıştır. Burada kaideye yakın iki adet yarım daire biçimli kaldırma çıkıntısı yer alır.

Akdeniz dünyasının en önemli atölyelerinden Prokonnesos'un ürettiği lahit tiplerini 1. bölümde değerlendirmiştik. Ward-Perkins'in[311] sınıflamasına göre üç tip Prokonnesos lahdi olduğunu, bunların ölçü ve düzenlemede birbirinden farklılık gösterdiğini vurgulamıştık. İkinci tip olarak gruplandırılan lahitler, daha itinalı işlenmiş ve alınlıkları bitirilerek satılmışlardır. Bu tip lahitler için, Marcianapolis[312], Caesarea[313] ve Tyros'taki[314] örnekleri gösterebiliriz. Anadolu'da ise müzelerde yer yer bu tip örneklere rastlanır[315]. Ancak BE.1 bunlardan tekne boyutu ve kapağı açısından bir hayli farklıdır. Bezemesiz olan Prokonnesos üretimleri, bir hayli yüksek akroterli beşik çatı biçiminde kapağa sahiptir. Akroterlerin yüzeyleri bazı örneklerde figürlerle bezenmiştir. BE.1'in kapağı ise bölgede alışık olduğumuz ölçülerde akroterli beşik çatılıdır. Tekne boyutları da standarttır ve yarı işli girlandlı lahitlere yakındır. Lahit, Prokonnesos'tan kaba bir biçimde getirilmiş, muhtemelen bölgede şimdiki formuna sokulmuştur. Kapağın alınlığını üstten sınırlayan çerçevede, sonradan yazıldığı anlaşılan iki satırlık eski Yunanca yazıt bulunur. Eser, atölye

[311] Dodge – Ward-Perkins, **a.g.e.**, s.76.
[312] **A.e.**, s.76.
[313] Rivka Gersht, "Imported Marble Sarcophagi From Caesarea", **Assaph 2**, 1992, s.18, fg.5.
[314] Dodge – Ward-Perkins, **a.g.e.**, s.76.
[315] M. Ülkü Çakan, "Edirne Aile Lahdi", **Arkeoloji ve Sanat Dergisi 40/41**, 1988, s.18 vd.; İstanbul Arkeoloji Müzeleri sergi salonlarında da benzer formda lahitler çoktur.

ithalatının yoğun olduğu M.S. 2. yüzyılın ortalarında bölgeye getirilmiş ve aynı yüzyılın sonu ile M.S. 3. yüzyılın başlarında kullanılmış olmalıdır.

BE.2, Korakesion'da bulunmuş bir lahdin uzun yüzüne ait parçadır. Prokonnesos mermerinden yapılmış parçanın friz alanında solda cepheden betimlenmiş kanatlı bir Eros, ortada kaya üzerinde oturan bir erkek yer alır (Lev.CXL, res.464). Sağ elindeki meşalesini Eros'a doğru uzatır. Eros'un kanatlarının kısa tüyleri iç içe geçmiş daireler, uzun tüyleri ise birbirine paralel çizgiler biçiminde işlenmiştir. Kaya üzerinde oturan figür, Eros'a göre daha küçük boyutludur ve perspektiften verilerek arka planda gösterilmiştir. Eros'un omuzlarında muhtemelen bir girlanda ait bağlar yer alır. Figür büyük ihtimalle girland taşır. Solundaki kaya üzerindeki erkek, gerek ölçüleri ve gerekse arka planda oluşu ile girland boşluğu figürü olmalıdır. En sağda yer alan kanat izleri, girlandlı lahitlerde rastladığımız köşe taşıyıcıları Nike'lere ait olabilir. Bu durumda BE.2 girlandlı bir lahit sayılabilir. Bölge için ünik bir eserdir. Girlandlı lahitler başlığı altında incelediğimiz BE.2 ile benzer özellikleri taşıyan G.30'un da çocuk lahdi olduğunu görmüştük. Bu bağlamda BE.2 ithal mermerle yapılmış, muhtemelen bölgede bitirilmiş bir çocuk lahdi olmalıdır. Eser, diğer Prokonnesos örneklerinde görüldüğü gibi M.S. 3. yüzyılın başında kullanılmış olabilir.

BE.3, Perge'de gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CXL, res.465). Eserin üst pervazı yumurta-ok dizisi ile süslenmiştir. Friz kısmında ¾ sol profilden gösterilmiş, kanatlı bir Eros yer alır. Figürün dalgalı saçları alın üzerinde toplanmıştır. Kanadın dış konturunu belirleyen tüyler üçgen biçimindedir. İçte yer alan tüyler ise uzun ve kalın gösterilmiştir. En solda köşede muhtemelen bir pilastere ait başlık kalıntısı göze çarpar. Bu bağlamda eserin Torre Nova tipinde bir lahde aidiyeti yüksektir. BE.3'ün üst pervaz bezemesi Göttingen A1, Yalvaç F2, Afyon F2 lahitleri ile benzerlik gösterir[316]. Eros'un saç tipi M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğine tarihlenen F.4 ile aynıdır. Üslup ve benzerlerinden hareketle eser, M.S. 165-170 yıllarına yerleştirilebilir.

Perge'de bulunan BE.4 bir lahdin uzun yüzüne ait parçadır (Lev.CXLI, res.466). Örgü bandı, iki düz silme ve Lesbos kymationuyla süslü zengin bir kaide

[316] Göttingen A1: Waelkens, 1982, s.47, (M.S. 170); Yalvaç F2: **A.e.**, s.38, (M.S. 170); Afyon F2: **A.e.**, s.37, (M.S. 165-170).

bezemesine sahiptir. Friz alanında cepheden tasvir edilmiş, ayakta giyimli bir erkek yer alır. Sol eliyle, bir kaide üzerinde yer alan sakallı erkek başını tutmaktadır. Roma'da ata kültünün önemi büyüktür. Bu kült Roma heykeltıraşisine farklı tipte eserlerle yansımıştır. Buna güzel bir örnek Ostia'da bulunan ve atalarının portrelerini taşıyan erkek heykelidir[317]. BE.4'de de benzer bir durum söz konusu olabilir. Ancak figürün taşıdığı baş portreden ziyade biçim olarak tiyatro maskesine benzemektedir. Ayaktaki figürün göğsünden yukarısının ve diğer kolunun kırık oluşu, aynı zamanda figürün analojisinin bulunmaması da tanımlamayı zorlaştırmaktadır. Lahit, birçok tip içine girebilir. Sütunlu lahit değildir. Parçanın köşe figürü olma olasılığı kuvettlidir. Herhangi bir sütun izi yoktur. Eserin Torre Nova tipinde de olmadığı anlaşılmaktadır. Eser muhtemelen figürlü frizli bir lahde aittir. Ancak kesin bir kanıya varmak zordur.

Tarihleme kriteri olarak kaide bezemesi kullanılabilir. Eserin bezeme dizisi alışılageldiği üzere iki Lesbos kymationu arasında örgü bandı biçiminde olmalıdır. Sütunlu lahitler içinde incelediğimiz S.1 (M.S.150-155) bezeme dizisi açısından BE.4'e yakındır. Ancak S.1'de kymationların üzengileri dardır. BE.4'de ise üzengi araları açılmıştır. Ara yaprak ise incelmiştir. Böylelikle ana yaprak ile ara yaprak arasındaki oyuk derinleşmiş ve genişlemiştir. Eser, S.1'den daha sonraya tarihlenebilir. M.S. 160 yılına tarihlenen Aydın'daki ve Roma'daki eserlerin[318] kymationu BE.4'e daha yakındır. Bu bağlamda eser bezeme özelliklerinden yararlanılarak M.S. 160 civarına yerleştirilebilir.

BE.5, bir lahdin ön yüzüne aittir (Lev.CXLI, res.467). Cepheden gösterilmiş, khiton üzerine himation giyen, solunda bir kaide üzerindeki lyrayı çalmakta olan bir kadın tasvir edilmiştir. Mitolojik betimli figürlü frizli, Torre Nova ya da sütunlu bir lahde ait olabilir. Hermes'in icadı olan, evrendeki armoniyi sembolize eden lyra, Antik Çağ'da Apollon ve Orpheus'un atribülerindendir. Lahitlerde de Orpheus bu ikonografi içinde genelde kısa yüzlerde gösterilmiştir[319]. Dionysos ve Eros'lu lahitlerde komos sahnelerinde lyra çalan satyr ya da Eros'lar bulunur.

Buradaki kadın figürü muhtemelen bir Mousa'dır. Orpheus'un annesi Kalliope'nin antik sanatta elinde bir lyra ile betimlendiği unutulmamalıdır. Ancak

[317] Diane E. E. Kleiner, **Roman Sculpture**, New Haven – Londra, Yale University Press, 1992, s.36, res.13.
[318] Roma C: Wiegartz, 1965a, s.168, lev.42e.
[319] Akhilleus betimli lahdin kısa yüzünde yer alan Orpheus tasviri için bkz.: Rogge, 1995, no.28.

eldeki veriler BE.5 üzerindeki figürü tanımlamak için yeterli değildir. Eser, üslup açısından M.S. 2. yüzyıl ortaları ile M.S. 3. yüzyıl başları arasına yerleştirilebilir.

BE.6, Atteleia'da bulunmuş, bir lahdin köşesine ait parçadır (Lev.CXLI, res.468). Bir yüzde çıplak, kanatlı Eros, köşede ise giyimli, sağ elinde palmiye yaprağı tutan bir Nike betimlenmiştir. Eserin ilk bakışta girlandlı bir lahde ait olduğu söylenebilir. Aynı zamanda köşeleri Nike'lerce sınırlandırılmış figürlü frizli bir lahdin parçası olma ihtimali de unutulmamalıdır. Eser, girlandlı lahitlerde tarihlemeye yardımcı olan Waelkens'in Nike tiplemesi ile M.S. 2. yüzyılın ortalarında tarihlenebilir[320].

BE.7-9, çeşitli figürlere ait parçalardır. BE.7 ve 8 sütunlu lahit parçaları olabilir. BE.7 ayakta giyimli bir kadın[321] figürüdür (Lev.CXLI, res.469). BE.8, sağ profilden gösterilmiş bir çocuk torsosu ve asma dalından ibarettir (Lev.CXLII, res.470). Çocuğun duruşu ve asma akla G.27'i getirir. Ancak BE.8'in girlandlı bir lahde ait olup olmadığını söylemek eldeki verilerle mümkün değildir. B.9 ise muhtemelen savaş betimli bir lahde aittir (Lev.CXLII, res.471). Üzerinde bir at başı ve bir ayak görülmektedir.

BE. 10 ve 11 bezemeli lahit kaideleridir (Lev.CXLII, res.472-473). Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru şu şekildedir: Lesbos kymationu, düz silme, örgü bandı, düz silme, Lesbos kymationu. İki parça birbirinin analojisidir. Daha önce girlandlı, figürlü frizli ve sütunlu lahitlerde de gördüğümüz gibi bu tarz kaide bezemesi M.S. 2. yüzyılın ortalarında karşımıza çıkar.

B.12 ithal lahitler içerisinde bir hayli farklı bir örnektir (Lev.CXLIII, res.474). Perge Batı Nekropolis, 169 numaralı parselde II. mezar sırasında bulunan ve koruma amacıyla P.4 kodlu mezarın üzerine kaldırılan yastıklı tekne, kırmızı damarlı bir taştan yapılmıştır. Malzemesi ile bölgede tektir. Tarihlemesi nekropolisin genel kullanımına göre yapılırsa, eser M.S. 2. yüzyıl ortası ile 3. yüzyıl ortası arasına yerleştirilebilir.

BE.13-39, Pamphylia'nın yerel taşından üretilmiştir. Bu 27 eserden 1 tanesi konglomeradan, diğerleri ise grimtrak ve sarımtrak yerel kireçtaşından yapılmıştır.

[320] Waelkens, 1982, s.11, tip 7.
[321] Figürün aigisi ve duruşu akla Athena'yı getirmektedir.

BE.13-27 Perge Batı Nekropolis, BE.28 ve 29 Side, BE.30 Lyrbe, BE.31-39 Lyrboton Kome'de tespit edilmiştir.

BE.13 bu eserler içinde tek tüm lahittir ve bölge için şimdilik üniktir (Lev.CXLIII, res.475). Eser, 1946 yılı Perge Batı Nekropolis kazılarında gün ışığına çıkarılmıştır. Lahit teknesi üst ve altta düz silmelidir. Caddeye bakan kısa tarafında köşelerde dikdörtgen başlıklı ve kaideli iki paye yer alır. Payelerin gövdelerindeki konsollar üzerinde ise bir kemer yükselir. Lahdin kapağı akroterli beşik çatılıdır. Çerçeveli alınlığının ortasında bir rozet vardır.

Teknenin bezemesi bölgeye yabancıdır. Mimarinin lahitler üzerinde sevilerek uygulanmasına rağmen bu lahdin benzerinin bulunmaması ilginçtir. Lahitler üzerinde özellikle sütunlu olarak tipoloji içine dahil ettiğimiz lahitler de paye ve kemer düzenlemesi sıklıkla görülür. Ancak bu lahitteki uygulama bir hayli farklıdır ve payeler ile kemer bezeme olarak kullanılmış, muhtemelen Hades'e açılan bir kapı, geçit sembolize edilmiştir. Aynı zamanda lahdin sol payesindeki yazıtta şu ibare geçer: "Yaşamadım ve doğmadım. Nerede yattığım beni ilgilendirmez". Bu bağlamda mezarda doğmuş ama yaşamamış bir bebek gömüsün de bulunduğu yorumu yapılabilir. Lahdi tarihlemek için önemli bir kriter de yazıtıdır. Lahit sahibinin adının pronoaemeni ile verilmesinin yanı sıra eserin formu ve nekropolisin kullanım yıllarından hareketle M.S. 3. yüzyıl ortaları gibi bir tarih lahit için uygun gözükmektedir.

Bölgede tipoloji içine sokamadığımız BE.13 haricinde 14 eser Perge Batı Nekropolis'inde gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CXLIII, res.476-477; Lev.CXLIV, res.478-481; Lev.CXLV, res.482-485; Lev.CXLVI, res.486-489). Bunlardan sadece 1 adedinin (BE.26) beşik çatı biçimli kapağı, yanında in situ olarak ele geçmiştir. Diğerleri lahitlerin tabanlarına ait kısımlardır. Bunlardan 3'ü (BE.17, BE.18, BE.20) podyum tipi mezarlar, 1'i (BE.15) tuğladan yapılmış bir mezar yapısı üzerinde ele geçirilmiştir. BE.14 ve 15, 169 numaralı parselde IV. mezar sırasında bulunmuştur. III. mezar sırasında gün ışığına çıkarılan BE.16, güney kısa yüzünün hemen önünde yer alan stel yuvası ile ayrı bir önem taşımaktadır. Söz konusu lahit parçalarından BE. 17, 18 ve 19 içbükey profilli kaidelidir. BE.18'in plinthosunun köşeleri postament biçimde verilmiştir. BE.16, 25 ve 27'nin dış yüzeylerinde sıva izleri görülmektedir. Tüm bu lahitleri tarihlemek eldeki verilerle güçtür. Ancak bu eserler

nekropolisin kullanım tarihi ile paraleldir. Bir kısmının 159 numaralı parselde ele geçmesi, bazısının 169 numaralı parselin nispeten daha erken kullanılmaya başladığı düşünülen III. ve IV. mezar sırasında bulunması bize M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyıl ortaları gibi uzun bir zaman dilimini gösterir.

BE.28 ve 29 Side'de kentin kuzey girişinde bulunmuştur (Lev.CXLVII, res.490-491). İki lahit parçası da sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, profilsiz kaideye sahiptir. Lyrbe'de mezarlık kilisesi çevresinde bulunan BE.30 konglomeradan yapılmıştır (Lev.CXLVII, res.492). Alçak akrotersiz beşik çatı ile örtülmüştür.

BE.31-39, Lyrboton Kome batı nekropolisinde saptanmıştır (Lev.CXLVII, res.493; Lev.CXLVIII, res.494-497; Lev.CXLIX, res.498-501). Söz konusu 9 eserden 4'ü (BE.31, 32, 33, 34) kapakları ile birlikte, 5'ise sadece teknesi ile korunagelmiştir. Tekneler, Lyrboton Kome'de alışılageldiği üzere yastıklıdır. Kaideleri, 1'i dışında (BE.38) profilsizdir. BE.39'da kısa yüzde kaldırma çıkıntısı bulunur. Bütün kapaklar akroterli beşik çatıdır. Eserleri tarihlemek için herhangi bir veri mevcut değildir.

2.2. KAPAK

Bu başlık altında bölgede bulunmuş tek kapaklar tipolojik olarak değerlendirilecektir. Tek kapak terimi ile herhengi bir lahit üzerinde in situ bulunmamış, kazı ve yüzey araştırmalarında tek başına ele geçirilmiş kapaklar kasdedilmektedir.

Bugüne kadar Pamphylia bölgesinde bulunan bütün kapaklar sadece iki tiptedir: Beşik çatı ve kline biçimli. Bu iki tip haricinde bölgede bulunan özel sipariş lahitler de dahil olmak üzere farklı tipte sadece bir kapak bulunur (LK.119).

2.2.1. BEŞİK ÇATILI

Pamphylia'da gün ışığına çıkarılmış tek kapakların büyük bir çoğunluğunu oluşturan beşik çatı biçimliler iki ana başlık altında toplanabilir:

1- Çeşitli mermerlerden yapılmış ithal kapaklar,

2- Kireçtaşından yapılmış yerel kapaklar.

İthal kapaklar ağırlıklı olarak Dokimeion ve Prokonnesos mermerinden yapılmıştır. Aşağıda değerlendirilecek tek kapaklar mümkün olduğunca atölyesine

göre kataloglanmıştır. Ancak bu eserlerde görülen farklı ya da yerel uygulamalar da göz ardı edilmemiş ve ilgili eser üzerinde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda atölyesi ve mermerinden şüphe edilmeyen eserler önce anlatılmış, daha sonra mermeri tespit edilmiş olsa da atölyesi tartışmalı lahit kapakları incelenmiştir.

Mermerden yapılmış ithal lahitler içinde değerlendireceğimiz ilk eser (LK.1) Side'de gün ışığına çıkarılmıştır ve bugün Antalya Müzesi'nde sergilenmektedir (Lev.CL, res.502). Dokimeion mermerinden yapılmıştır. Palmet biçimli akroterlere sahip beşik çatının kanatları kiremitsizdir. Uzun yüzlerinde asma dallarından oluşan friz yan akroterlerle birleşir. Kısa yüzlerde alınlık geison, diş kesimi ve düz silmelerle süslü yatay geison ve sima düzenlemesi görülür. Alınlığın ortasında yuvarlak kaideli bir umbo[322] tasvir edilmiştir. Sima üzerindeki asma dalları yan akroter ile, orta akroteri birleştirmektedir. Pamphylia'da açık ters ve kapalı düz palmetlerin "S" biçimli asma dallarıyla birleştirilmesi yaygın bir uygulamadır[323]. Uzun yüzlerdeki "S" biçimli sarmal dallar bir hayli canlı tasvir edilmiştir. Aralarda çiçeklerle hareketlendirilmiş, ani dönüşlerle tek düzelik giderilmiştir.

LK.1'in alınlık (silmeli geison, diş kesimi ve silmeli yatay geison, alınlık bezemesi) ve akroter düzenlemesi (asma dallarıyla palmet akroterlerin birleştirilmesi) yukarıda incelediğimiz-özellikle ithal lahitler- kapaklarda karşımıza çıkmıştı (örn.: G.3, MA.1, TN.1, S.1). Aynı şekilde bu düzenlemeyi yerel lahitlerde de (örn.: Y.3, Y.4, Y.5) görmüştük. M.S. 2. yüzyılın ilk üç çeyreği içine yerleştirdiğimiz bu lahitlerin bölge için bir üslup özelliği olduğunu söyleyebiliriz.

LK.1, Waelkens tarafından İstanbul G1, Antalya G1 ve G2 lahitleri ile karşılaştırılmıştır[324]. G.1'in teknesinde akanthus yapraklarını birleştiren asma dalları, LK.1'in üzerindekilerle benzerdir. Bu bağlamda LK.1 gerek yukarıda sunulan örneklerle tip ve gerekse G.1 ile üslup benzerliğinden hareketle M.S. ± 115 yılına yerleştirilebilir.

---

[322] Roma kalkanlarında ortada elin geçirilebilmesi için bir açıklık yer alır. Bu açıklık, dışardan gelecek saldırılarda elin korunması için, daire biçiminde, şişkin, metal kapaklarla örtülürdü. Bunlara Roma'lılar umbo ismini vermiştir. Bunlar kalkanlarla uyumlu çeşitli biçimlerde olabilir. Bkz.: Robinson, **a.g.e.**, s.198, index (bosses).

[323] Müjde Türkmen, **Pamphylia ve Kilikia'da Severuslar Dönemi Mimari Bezemesi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007, s.69.

[324] İstanbul G1: Waelkens, 1982, s.19, no.6 (M.S.115), Antalya G1: katalogta G.1; Antalya G.2: Waelkens, 1982, s.18, no.5.

LK.2, Side Müzesi'nde sergilenmektedir (Lev.CL, res.503). Dokimeion mermerinden yapılmış kapağın, alınlıklarından biri korunagelmiştir. Tipik yüksek beşik çatı biçimli kapağın akroterleri palmet biçimindedir ve tıpkı LK.1 gibi bunları birbirlerine asma dalları bağlar. Kapağın önemi, alınlığında daha önce bölgede görülmeyen bir bezemeye sahip oluşudur. Burada kapaklı bir amphora betimlenmiştir. Eserde alınlığın alçaklığı, korunagelen kısmından anlaşıldığı kadarıyla çatı kanadının kiremitsiz oluşu[325], eserin genel üslubu, LK.2'yi M.S. 2. yüzyılın başlarına yerleştirmemizi sağlar.

LK.3-9, yukarıda saydığımız özellikleri gösteren akroterli beşik çatı biçimli kapaklardır. Eserlerin hepsi Dokimeion'un ince kristalli beyaz mermerinden yapılmıştır. LK.3 (Lev.XX, res.66-67), 4 ve 5 (Lev.CL, res.504-505); birbirleri ile birebir aynıdır. En önemli farkları alınlık bezemeleridir. LK.4 ve 5'in alınlığında, tipik bir umbo, LK.3'te ise kalkan bulunur. LK.3, 4 ve 5 tipik bezemeleri ve üsluplarıyla M.S. 2. yüzyıl başları ile ortaları arasında bir tarihe yerleştirilebilir.

LK.6 ve 7'nin (Lev.CLI, res.506-507) en önemli özelliği ise yatay geisonun altına tıpkı LK.1 ve 2'deki gibi diş kesiminin eklenmesidir. LK.8'de (Lev.CLI, res.508) ise hem diş kesimi hem de palmet dizisi yer alır. Aynı zamanda bu kapağın alınlığında Gorgo başı görülmektedir. LK.9 (Lev.CLI, res.509) ise bezemesiz bırakılmıştır.

LK.6 ve 7'yi alınlık bezemesi ile G.3 (M.S.120 c.v), MA.1'in kapağı (M.S.160), bölge dışından Roma G3 (M.S.140-145), Providence F1 (M.S.155-160) ile karşılaştırabiliriz. Söz konusu tipte bezeme için örnekler çoğaltılabilir. LK.8'in bezemesi İzmir R1 (M.S.120), Roma D2 (M.S.155-160)[326] gibi lahitlerin kapakları ile benzeşir. LK.6 ve LK.7 işçilik açısıdan M.S. 2. yüzyılın ortalarına yerleştirilebilirken, LK.8, Gorgo işçiliği ve bezemeden hareketle aynı yüzyılın sonlarına işaret etmektedir.

LK.10-13, imbrikes ve antefiksleri korunagelen parçalardır. Üslup ve mermerleri Dokimeion atölyesine işaret eder. LK.10, kapak kanadının altında sırasıyla inci dizisi ve palmet bezemeli olması ile diğer üçünden farklıdır (Lev.CLII,

[325] Bu tip düzenlemeye geç Traianus Döneminde başlandığı ileri sürülmüştür: Waelkens, **a.e.**, s.63.
[326] Roma G3: Waelkens, 1982, s.26, lev.4-5; Providence F1: s.35, lev.9-10; İzmir R1: s.40, lev.12.1; Roma D2:a.67-68, lev.20.1.

res.510). LK.8 ile benzerlik göstermektedir ve muhtemelen aynı yüzyıla aittir. LK.11, 12 ve 13 ise bezemesizdir (Lev.CLII, res.511-513). LK.10-12 aslan başı, LK.13 ise kadın başı biçiminde antefikse sahiptir. LK.12-13'ü tarihlemek için kesin bir ipucu bulunmaz ancak eserler benzer örneklerden hareketle muhtemelen M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısına ait olmalıdırlar.

Pamphylia'da Prokonnesos atölyesine ait tek kapaklar çok sayıdadır ve iki tip içinde değerlendirilebilir. Bunlardan ilki genellikle yarı işli girlandlı lahitlerin üzerinde görülen akroterli beşik çatılardır. Diğer tip ise büyük akroterli, yüksek beşik çatı biçimindeki kapaklardır.

LK.14-17, tüm olarak korunagelen kapaklardır (Lev.CLIII, res.514-517; Lev.CLIV, res.518). LK.14 ve 15'in alınlık ile akroterleri sade bırakılmıştır. LK.16 ve 17'ninkiler ise bezelidir. Aynı zamanda L.15, 16 ve 17'nin orta akroteri bulunmaz. LK.16'nın yan akroterleri palmetlerle süslenmiştir. Çukurlaştırılmış alınlıklardan birinde Gorgo başı, diğerinde ise rozet yer alır. Gorgo'nun sert çizgileri ve palmetlerin kaba işçiliği bölge üslubunu yansıtmamaktadır. Akroterleri palmet bezemeli olan LK.17'nin alınlığında kalkan bulunur. Bu üç eseri tarihlemek için elde pek fazla bir veri yoktur. Bunlar, Prokonnesos üretiminin yoğun olduğu M.S. 2. yüzyılın sonuna 3. yüzyılın başlarına yerleştirilebilir.

LK.18-20'nin sadece bir alınlığı korunagelmiştir (Lev.CLIV, res.519-521). Bu üç kapağın da orta akroteri yapılmamıştır. LK.18 ve 19'un alınlık açıları daha dardır. İki alınlık da silmelerle çerçevelenmiştir. LK.18'in alt çerçevesi altında sağda ve solda kaldırma çıkıntıları yer alır. İzlerden anlaşıldığına göre akroterleri palmet biçimindedir. Alınlığının merkezinde farklı bir çeşit umbo bulunur. Palmet bezeli akroterlere sahip LK.19'un alınlığında ise tipik bir umbo vardır. Aynı şekilde palmet aktoterli L.20'nin alınlığında bezeme yer almaz. Bu üç eser de M.S. 2. yüzyılın sonuna 3. yüzyılın başlarına yerleştirilebilir.

Prokonessos atölyesinin bir başka kapak tipi olan yüksek akroterli yüksek beşik çatılı kapaklar Pamphylia'da sınırlıdır. LK.21-22, bu tip bir kapağa ait iki parçadır (Lev.CLV, res.522-524). LK.21, akroter ve alınlığın bir bölümü, LK.22 ise akroterdir. Büyük bir ihtimalle bu eserler aynı kapağa aittir. LK.21'in korunagelen kısmından anlaşıldığına göre, alınlıkta bir Gorgo başı yer alır. Akroterin kısa yüze bakan tarafında bir bezeme yoktur, ancak uzun yüze dönük olan alanda cepheden

gösterilmiş bir kartal tasvir edilmiştir. Kısa tüyleri yarım daire pullar biçiminde uzun tüyleri ise birbirine paralel çizgiler halinde verilmiştir. LK.22'de ise yine akroterin uzun yüze bakan kısmında, ok atmakta olan bir Eros betimlenmiştir. Boynuna sarılı mantosu haricinde çıplak ve profilden betimlenmiş figür, sağ eli ile okluğundan ok almaktayken betimlenmiştir. Sol elinde kullanmaya hazırladığı ok bulunur. Eros'un arkasında bir Pan flüt ve ağaç betimlenmiştir. Bu iki eser de M.S. 2. yüzyıl sonu ile 3. yüzyıl ortalarına tarihlenebilir.

LK.23, Pamphylia bölgesi için önemli bir eserdir (Lev.CLV, res.525; Lev.CLVI, res.526-527). Prokonnesos mermerinden yapıldığı anlaşılan kapak, akroterli beşik çatıya ait bir alınlık ve kapak kanatlarının bir bölümünden oluşur. Çerçeveli alınlığın merkezinde Gorgo başı yer alır. Kapak üzerinde yoğun matkap izleri görülür. Alınlık üçgeninin taban çerçevesinin altında 5 figürden oluşan bir friz yer alır. Merkezde bir istridye, bunun sağı ve solunda zıt yönlere doğru hareket eden ikişer yunus bulunur. Kapak kanatlarının altında aynı frizin devam ettiği görülmektedir. Cepheden bakıldığında sağ kanadın altına gelen frizde ilk yunus alınlık yönünde uzanmakta, diğerleri ise zıt yöne doğru hareket etmektedir. Diğer kanatta ise yunuslar alınlığın zıttına doğru hareket eder. Yunuslar abartılı biçimde vahşidir. Ürkütücü yüz, dolgun vücut ve çatal biçimli kuyruklarıyla karışık varlıklara benzer. Benzer tipte yunuslar ileri de değineceğimiz kline kapaklarda döşek süsü olabildiği gibi, girlandlı lahitlerde de taşıyıcının kaidesi olarak kullanılmıştır. Mezar sanatı için alışıldık sayılan yunuslar, Pamphylia için de sıradışı değildir. Ancak bölgede sıklıkla bu friz tipinin kullanılması da kapağın Pamphylia'da yapılıp yapılmadığı sorusunu akla getirir. Bu tarz küçük frizler de bölgeye yabancı değildir. F.8 ve F.19'da gördüğümüz gibi teknelerin altında da karışık varlıklardan oluşan frizler görülür.

LK.23'ün yan akroterlerinde oturan, bir ayağını dizden bükerek göğsüne çekmiş, diğer ayağını da frizin üzerine uzatan Eros'lar bulunur. Bu tip akroter, akla Aphrodisias atölyesini getirmektedir. Aphrodisias örneklerinin akroterlerinde Eros (yatar vaziyette, oturur vaziyette) sıklıkla görülür[327]. Bu tip akroter bölgede birçok kline kapakta karşımıza çıkar. Ancak beşik çatıda akroter biçiminde kullanımı için

[327] Işık, 1984, s.243 vd.

özgün bir örnek oluşturur. Kapak kanatlarıyla da LK.23 farklı bir örnektir. Bu alanda kiremitler küçük yapraklardan yapılmıştır. Attika tipi lahitlerin beşik çatı kapaklarının erken örneklerinin yaprak biçimli, küçük kiremitlerle süslendiğine yukarıda da değinilmiştir[328]. Bu tip kapakların aynı zamanda köşe akroterleri palmet biçiminde yapılmıştır. LK.23, kapak kanatlarının biçimiyle Attika tipi lahitleri taklit etmiş gibi görünmektedir. Bu tip bezeme de bölgede tek değildir. LK.24'te de aynı düzenleme karşımıza çıkar (Lev.CLVI, res.528). Prokonnesos mermerinden yapılmış ve Side'de bulunmuş bu örneğin akroterleri de palmetle bezelidir. Alınlığı ise boş bırakılmıştır. LK.23, alınlık altı frizi, akroterleri, kiremit tipi ile LK.24'de kiremit tipi ile yerel bir atölye için önemli birer kanıttır. Bu iki eser için şöyle bir öneri yapılabilir: Prokonnesos'tan getirilen mermer blok, bölgede özel bir sipariş doğrultusunda yerel bir atölyede bitirilmiştir.

LK.23, yoğun matkap kullanımı ve saç işçiliği açısından M.S. 2. yüzyılın sonlarına yerleştirilebilir[329]. LK.24'ün akroterlerindeki ve kapak kanatlarındaki bitkisel bezemenin daha stilize ve daha özensiz oluşu ile biraz daha ileri bir tarihe sokulabilir.

LK.25, Perge Doğu Nekropolis'inde bulunmuştur (Lev.CLVI, res.529-530). İnce kristalli beyaz mermerden yapılmış kapak farklı akroterleri ile ön plana çıkar. Kapağın korunagelen yan akroterinde sol dirseği üzerinde çömelerek ileri uzanmış kanatlı bir Eros yer alır. Yukarıda da değindiğim gibi bu tip akroterler Aphrodisias'ta sıklıkla karşımıza çıkar[330]. Yine LK.26'da benzer tipte bir Eros'a sahiptir (Lev.CLVI, res.531). Bu iki eserin bölge dışında bir ekole öykünerek tamamlandığını söylenebilir. İki eser için tarihleme kriteri yok denecek kadar azdır. Ancak bölgenin genel lahit kronolojisine parallel olarak ikisi de M.S. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 3. yüzyıl başlarına tarihlenebilir.

Bölge için farklı bir öneme sahip diğer bir eser de Side'de bulunmuştur (LK.27). Orta kristalli beyaz mermerden yapıldığı anlaşılan eser[331] bir alınlığa aittir (Lev.CLVII, res.532). Alınlığın içi yapraklarla kaplanmış ve ortasına bir Gorgo başı

[328] bkz., 1. bölüm, s.152.
[329] Kleiner, 1992, s.267 vd.
[330] bkz., dn.327.
[331] Eserin malzemesi şüphelidir. Mermere çok yakın bir kireçtaşı cinsi olabilir. Eserden mutlaka örnek alınmalı ve analiz edilmelidir.

yerleştirilmiştir. Yukarıda değindimiz TA.25 ve Y.3'de gördüğümüz bu düzenlemeye bölgede ilk defa mermer bir lahit üzerinde rastlıyoruz. Bölgede bulunan kireçtaşı örnekler, LK.27'den daha erken bir tarihe ait olması, bu örneklerin mermer örneklerden taklit edilmediğine işaret ediyor olabilir.

Eserin üslup özellikleri tarihleme kriteri olarak kullanılabilir. Aigis olarak nitelendirdiğimiz yaprakların özensiz biçimde işlendiğini söyleyebiliriz. Alınlığın üçgenini tamamen kaplayan Gorgo'nun saç ve göz işçiliği ile yoğun barok havası göz önünde bulundurulursa LK.27'nin M.S. 2. yüzyılın sonralarına ve M.S. 3. yüzyılın ilk yıllarına yerleştirilmesi kanımca yanlış olmayacaktır[332].

LK.28, Side'de bulunmuş, bölge kapak konteksti için bir hayli farklı bir örnektir (Lev.CLVIII, res.533). İnce kristalli beyaz mermerden yapılmış kapağın iki antefiksi ve kiremitler üzerindeki figür korunagelmiştir. LK.28'i ön plana çıkaran özellik, antefikslerinin üzerindeki, yatan aslan figürüdür. Bu tip Pisidia, Kibyratis, Lykaonia, Isauria ve Kilikia'da sevilerek kullanılmaktadır[333]. Ancak söz konusu bölgelerde aslan figürü tamamen kapağın üzerini kapatır. Burada tipik bir şema olan maske biçimli antefikslerin arasındadır. Antefikslerden biri kadın, diğeri ise sakallı bir erkektir. Lahdin taşra üslubunda olduğu söylenebilir. İşçilik bir hayli özensizdir. Aslanın yeleleri, antefikslerin saçları sert çizgilerle şekillendirilmiş, kaba ve özensizce yapılmıştır. Farklılığıyla ve üslubuyla yerel özellikleri yansıtan eser, M.S. 3. yüzyılın başlarına yerleştirilebilir.

LK.29, Perge Doğu Nekropolis'te bulunmuş ve muhtemelen Prokonnesos mermerinden yapılmıştır (Lev.CLVIII, res.534). LK.30 ise ince kristalli beyaz mermerden yapılmış alınlığının bir kısmı ve yan akroteri korunagelmiş parçadır (Lev.CLVIII, res.535). Akroteri özensizce işlenmiş palmet yaprakları ve asma dalları ile süslenmiştir. Akroter işçiliği LK.19 ile benzerlik gösterir. LK.29 ve LK.30 bölge kronolojisi içinde M.S. 2. yüzyıl ile M.S. 3. yüzyılın başlarına yerleştirilebilirler.

[332] bkz., dn.329.
[333] Koch, 2001, s.261 vd.

Yerel olarak nitelendirdiğim, bölgenin kendine özgü taşlarıyla yapılmış beşik çatı biçimli lahit kapakları iki ana tip içerisinde değerlendirilebilir:

Tip 1 : Akrotersiz alçak beşik çatı (Lev.CLVIII, res.536; Lev.CLVIII, res.537-539)

Tip 2 : Akroterli yüksek beşik çatı (Lev.CLXI-CLXXVII, res.540-609)

Tip 1 içinde değerlendirdiğimiz akrotersiz alçak beşik çatı biçimli kapaklar, bezemesiz lahitlerin ilk evresi olarak düşündüğümüz, Geç Hellenistik – Erken Roma döneminden Roma İmparatorluk Dönemine kadar tarihlenen eserlerde sıklıkla kullanılmıştır (toplam 36 eser: Y.1, TA.2, B.1-24, B.26-32, B.36, B.39). Tek kapaklar içerisinde sadece 4 eser, bu gruba dahildir (LK.31-34). Pamphylia'da bu tip kapakların kullanımı sayıca çok daha fazla olmalıdır. Bölgede, özellikle, Perge, Sillyon, Lyrbe gibi önemli merkezlerde tespit edilen khamasorion tipi mezarların çoğunda akrotersiz alçak beşik çatılar kullanılmış olabilir. Perge kazı çalışmalarında bulunan ve bölgede yapılan gezilerde gözlemlenen khamasorion mezarlarda gerek kırık parçalardan gerekse katalogda da değerlendirilen iki tüm parça (LK.33-34) bu kullanımın varlığını kanıtlar. Ancak bu mezarlarda akroterli beşik çatıların da kullanıldığı unutulmamalıdır.

Pamphylia'da Roma İmparatorluk Çağı boyunca, Tip 2 olarak sınıflandırdığımız akroterli beşik çatılar sevilerek kullanılmıştır ve bölge için esas kapak formudur. Kendi içlerinde beşik çatının yüksekliği değişse de Tip 1 kapsamında değerlendirdiğimiz kapaklara göre yüksektirler. Side'de bulunan ve Hellenistik Dönem'e ait olduğu düşünülen lahit üzerindeki kapağın akroterli bir beşik çatı olduğu anlaşılmaktadır[334]. Böylece bu tip kapakların kullanımının Hellenistik Dönem'e kadar indiğini söyleyebiliriz. Tip 2'ye dahil olan kapaklar alınlıklarında sembolik anlamlar taşıyan bezemelere (umbo, kalkan, Gorgo başı, haç vs.) sahip olabildikleri gibi bezemesiz de bırakılabilirler. Bazısının akroterleri palmet biçiminde olup, yan ve orta akroterler asma dalları ile birleştirilmiştir. Kapakların kanat kısımları sadedir. İthal lahitlerde karşımıza çıkan kiremit ya da yaprak bezeme bunlarda bulunmaz.

[334] Aydoğan, **a.g.e.**, s.7, kat no.1, lev.1.

Bu tip kapaklarda ilk dikkati çeken orta akroterlerdeki değişkenliktir. Bölgedeki beşik çatıların yan akroterleri hep aynı formu vermektedir: Akroterler ¼'i kesilmiş yumurta formlu olup; dairenin ¼'i şeklinde kesilmiş bir kaide üzerinde yer alır. Formun ölçüleri farklılık gösterebilir.

Orta akroterlerde genelde dört gruptan söz edebiliriz. 1. grup akroterlere üstten bakıldığında ¼'i kesilmiş bir oval ve altta kesik oval bir kaide görülür. Cepheden bakıldığında ise kaidenin üzerinde bir yarım daire ve iki yanında sağ ve sola doğru uçları yuvarlak iki üçgen görülür. Kısacası cepheden kollarını iki yana kaldırmış bir vücut ve baş biçimindedir. Bölgede tek kapaklar içerisinde bu formu bize net gösteren 10 lahit kapağı saptanmıştır (LK.39-40, 53, 56, 62, 64, 67, 70, 99-100). Bunların haricinde lahitler üzerindeki kapaklardan, B.42-43, B.46, T.1-3, TA.1, 4, 10, 12, 15-16, 22-23, Y.2, Y.9, Y.14-15, Y.17, bu tipte orta akroterlere sahiptirler.

2. grupta ise ¼'i kesik oval daha yüksekçe olup, yarı oval biçimindeki kaide daha alçak bırakılmıştır. Böylece cepheden bakıldığında kaidenin üzerinde daha yüksekçe bir yarım daire ve iki yanında çok alçak iki kanat görülür. Daha yuvarlak ve estetik bir görünüm sunulmuştur. Pamphylia'da yoğun olarak tercih edilen gruptur. Tek kapaklar içerisinde 16 eserde (LK.14, LK.35-37, 44, 47, 58-59, 61, 63, 68, 75, 79, 99-100) görülmektedir. Lahitler üzerindeki kapaklardan B.49, BE.1, BE.13, BE.33, Y.3-4, Y.7, Y.10, Y.16, TA.3, TA.8-9, TA.14 ve TA.20'nin orta akroterleri bu biçimdedir. Y.3 ve 4'ün akroterleri palmetle süslenmiştir. B.49'un akroteri bu formda düşünülmüş ancak işlenmeden kabaca bırakılmıştır.

3. grup orta akroter tipi tamamen şekillendirilmemiş kare ya da kareye yakın bir forma sahiptir. Bu form yoğun olarak Lyrboton Kome'de karşımıza çıkar (LK.90-94). Bölge içinde bir diğer örnek ise Perge Batı Nekropolis'te mevcuttur (LK.57). Lahitler üzerinde yer alan kapaklardan sadece Perge'de bulunmuş TA.21 aynı biçimde akrotere sahiptir.

4. grup olarak sınıflandırabileceğimiz akroterler kaidesiz tam yuvarlak formludur. Bu tip sık kullanılmamakla beraber genelde ithal Dokimeion lahitlerinin kapaklarında karşımıza çıkar. F.1, F.8, G.3, MA.1, S.1, TN.1'in orta akroterleri bu formda olup, palmet ve asma filizleriyle bezenmiştir. Yerel lahitlerden B.39-40, Y.5, TA.16'nın orta akroterleri bu biçimdedir. Y.5'in akroteri palmetle bezenmiştir. Tek

kapaklar içinde mermer olanlardan LK.1-6, LK.8; kireçtaşı eserlerden sadece LK.47'nin palmetle bezenmiş orta akroteri bu gruptandır.

Bölgede bir grup içine dahil olmayan kendine özgü formlarda bulunur. Bunlardan biri orta akroterin yuvarlak olduğu, kaidesinin de kapak kanatlarına yayıldığı formdur. Pamphylia'da sadece dört örnekle temsil edilir (Y.6, Y.12, LK.65, LK.82). TA.24'ün orta akroteri ise kendine özgüdür. Dışbükey profilli, küre biçimli bir kaide üzerinde, yüksekçe yarım koni biçimli bir akrotere sahiptir.

Yukarıda ithal beşik çatı formunu değerlendirirken bazı kapakların akroterlerinin palmet ve asma filizleri ile bezendiğini görmüştük. Bölge kapaklarında palmetli orta ve köşe akroterleri asma filizleri ile birleştirilmiştir. Özellikle yan akroterlerde palmet bezemenin içine haşhaş tohumları, haşhaş çiçekleri, farklı bitki yaprakları da katılarak bezeme zenginleştirilmiştir. Dokimeion atölyesinin tipik palmetli akroterleri haricinde bu tip bezemeli kapaklar yerel lahitler içerisinde belli bir grup lahitte karşımıza çıkar (Y.3-5). Perge Batı Nekropolis 159 numaralı parselde yapılan kazılarda gün ışığına çıkarılmış, aynı mezar sırasında ard arda yerleştirilmiş bu üç eser aynı usta grubunun elinden çıkmış olmalıdır. Mermere yakın bir kireçtaşından yapıldığı anlaşılan bu üç yerel lahdin, ithal örneklerden esinlendiği ancak, kendine özgü yerel bir üslubu da içerdiği söylenebilir.

Lahit kapaklarının orta akroterlerinden hareketle yapılan bu gruplandırmanın gelişim evresini saptamak eldeki verilerle imkansızdır. Bilhassa bunların aynı nekropolislerde aynı tarihlerde kullanıldığı unutulmamalıdır. Yine en yaygın kullanılanın 2. grup olduğunu söylemek yanlış olmaz. Aynı zamanda bu gruptan olup bezenmiş olan örneklerin de bulunduğu (Y.3-5) göz ardı edilmemelidir. 1. ve 2. grup akroter tipi bölgenin hemen hemen her yerinde görülürken 3. grup sadece Perge ve onun köyü olduğu bilinen Lyrboton Kome'de karşımıza çıkar. Bu formun Perge'den ziyade çok örneğinin bulunduğu Lyrboton Kome'ye özgü olduğunu şimdilik söyleyebiliriz. 4. grup olarak nitelendirdiğimiz tam yuvarlak form ise ithal lahitlerde sıklıkla karşımıza çıkar ve mutlaka bezenir.

Pamphylia bölgesinde bugüne kadar bulunmuş lahitler içerisinde toplam 104 eser kapağı ile ele geçmiştir, aynı zamanda bölgede 119 tek kapak belgelenmiştir. Bu 225 eserden 202'si beşik çatı biçimlidir. Yaygın olan bu tipin alınlıklarında da çok çeşitli bezemeler ve işlevsel kaldırma çıkıntıları bulunur. Söz konusu bezemeler bir

lahdin iki alınlığında farklı olabilir. Bazı örneklerde bezeme aynıdır. Birçoğunun nekropolis caddesine bakan alınlıkları süslenmiştir. Bazısının bezemesi daha sonraki bir dönemde değiştirilmiş ya da ilk kullanımında düz bırakılan alana ikinci kullanımında eklenmiştir.

Bölgede alınlık bezemelerinde en çok tercih edilen motif kalkan ve bu motifle bağlantılı olan umbodur. Kalkanlar yuvarlak formlu olup, üzerlerinde umbo bulunur. Bunlar Roma ordusunda vatandaş olmayan askerlerden oluşan birlikler (auksilia) ve süvarilerde kullanılan yuvarlak ya da oval kalkan biçimidir. 23 eserde bu biçimde kalkan alınlık bezemesi olarak kullanılmıştır (Y.2-5, Y.11, Y.13-14, Y.16, Y.18, B.42, T.1, T.3, TA.4, TA.16, LK.3, LK.17, LK.40, LK.48, LK.50, LK.63, LK.66, LK.68, LK.70). Bu eserlerden Y.14 ve LK.48'in kalkanlarının üzerine belki ikinci kullanımında yıldız motifleri çizilmiştir. Umbolar ise 19 eserde karşımıza çıkar (GYM 3, G.3, F.1, TN.1, MA.1, TA.3, TA.10, TA.15, TA.23, Y.10, LK.1, LK.4-7, LK.19, LK.36, LK.49).

Bezeme olarak ikinci yoğun kullanılan grup, apotropeik özelliği olan Gorgo'dur. 14 eserde bulunur (F.1, S.1, TA.1, TA.25, Y.3, Y.6, Ç.1, LK.8, LK.16, LK.21, LK.23, LK.27, LK.82, LK.101). Dört eserde Gorgo aigis üzerindedir (TA.25, Y.3, LK.27, LK.101).

Rozet bezeme sadece dört lahitte G.3, BE.13, LK.44 ve LK.95'te tercih edilmiştir. Büyük bir ihtimalle ikinci kullanımlarında yapılan haç motifi ise LK.43 ve LK.65'te vardır.

Pamphylia'da lahit kapakları üzerinde bir grup oluşturmayan farklı bezemeler ve figürler de görmekteyiz. Örneğin LK.2'de bir kapaklı amphora, LK.18'de bir oval bir disk üzerinde yumurta biçimli bir bezeme, LK.63'te ise bir nesne betimlenmiştir. TA.11'de ruhu gök yüzüne çıkaran kartal, LK.47'de ise bir kadın büstü görülmektedir.

Lahit kapakları üzerinde işlevsel olarak kullanılmış kaldırma çıkıntıları bulunur. Bunlar çeşitli tiptedir. Örneğin TA.1, TA.22, Y.7 ve B.49'da diskler vardır. Söz konusu disklerin tam bir kaldırma çıkıntısı olduğu söylenemez. Çünkü bunlar perdahlanmış ve belli bir form verilerek şekillendirilmiştir. Belki bir tür kalkan, belki de ve muhtemelen bir bezeme yapılması için bu şekilde düzeltilmiş ve yarım bırakılmış olabilirler. Ancak bir işlevle kullanılmış olmaları da kuvvetle

muhtemeldir; kapak kaldırılıp yeni bir gömü yapılacağı zaman kaldırma çıkıntısı işlevi görmüş olmalıydılar. Kaldırma çıkıntıları içinde en çok tercih edilen form yarım koni biçimli tiptir (Y.15, B.42-43, B.46, LK.36, LK.99-100). Bunların genelde teknelerinde de koni biçimli kaldırma çıkıntısı bulunur. Bir diğeri de kaba biçimde bırakılmış yuvarlağa yakın çıkıntılardır (B.39, BE.26, LK.46, LK.67). Az sayıda örnekte Dokimeion atölyesi kapaklarında karşımıza çıkan kaldırma çıkıntılarına benzeyen ufak dikdörtgen formlu tip görülür. Bunlar genelde alınlık çerçevesinin altında bulunur (Y.17, T.1, T.2). Çoğunlukla kapağın uzun yüzlerinde de ikişer adet yapılmıştır.

2.2.2. KLİNELİ

Pamphylia'da bu çalışmada belgelenen tek kapaklar içinde 18'i kline biçimlidir. Bunlardan bir tanesi özel bir forma sahiptir. Bu ithal tek kapaklar muhtemelen Dokimeion atölyesine aittir. İçlerinden sadece biri Attika tipi klinedir.

Tipik bir Dokimeion kline kapağı olduğu düşünülen LK.102, Attaleia'da bulunmuştur (Lev.CLXXVII, res.610). Bugün Antalya Müzesi'nde korunan kapakta kline üzerindeki çiftin portre başları eksiktir. Eser, tipik şemadadır:

-palmet frizi ve diş kesimi ile süslenmiş kapak profili,

-düz, yüksek kline şiltesi, yastık ön yüzde dörtde bölünmüş ve yan ile arka yüzlerde deniz yaratıklarının betimlendiği metoplar,

-klinenin baş ve ayak kısmında ayakta Eros'lar.

LK.102'nin Pamphylia'da fazla sayıda olmayan bir özelliği, ön yüzde yastık üzerinde friz olmasıdır. Burada muhtemelen Eros'ların katıldığı bir av sahnesi betimlenmiştir. Cepheden bakıldığında sağda iki tavuğu yakalamış bir Eros, merkez sahnede ise muhtemelen elinde mızrak tutan bir Eros, karşısındaki yabani hayvanlara doğru saldırmaktadır. Bu frize benzer örnekler Konya Arkeoloji Müzesi'ndeki lahitlerde[335], Nikaia'dan bir lahitte[336], İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ndeki birçok eserde görülür. Analojileri M.S. 3. yüzyılın ortalarını gösterir.

LK.103-105, atölyesini ve tarihlemesini yapmanın zor olduğu üç eserdir (Lev.CLXXVII, res.611; Lev.CLXXVIII, res.612-613). Bunlar muhtemelen –

[335] Özellikle Herakles lahdine bkz.: Özgan, **a.g.e.**, kat.no.4.

[336] Ramazan Özgan, "Ein Säulensarkophag aus Nikaia (İznik), **60 Yaşında Fahri Işık'a Armağan. Anadolu'da Doğdu. Festschrift Für Fahri Işık zum 60. Geburstag**, (ed. T. Korkut), İstanbul, Ege Yayınları, 2004, s.549-559.

mermerinden hareketle- Dokimeion atölyesine aittir. Üçü de kline üzerinde yatan karı-koca figürleridir. Büyük bir ihtimalle bu üç eser, kline kapakların kullanımının yoğun olduğu M.S. 3. yüzyılın ilk yarısına aittir.

LK.106, Perge Batı Nekpolis'te bulunmuş, birçok yönü ile bölge için önemli bir eserdir (Lev.CLXXVIII, res.614). Kline kapağın ölçüleri bunun bir çocuk lahdine ait olduğunu göstermektedir. Bunu destekleyen önemli bir veri de kline üzerindeki lahit sahibinin genç bir erkek olarak tasvir edilmesidir. Kline tek figürlüdür; ancak portre baş ele geçmemiştir.

Kapak, tipik Dokimeion klinesidir. Yastığın uzun yüzlerinde üçer geometrik ve bitkisel bezemeli triglif bulunur. Yastığın baş ve ayak taraflarında oturan Eroslara ait olan bacaklar görülmektedir. Üslup etkileyici oranda iyidir. Detaylı bir anlatım görülür. Döşek başlarındaki atların yeleleri, yüz detayları, Eros'un tuttuğu tavuğun tüy ve pençeleri bunu gözler önüne serer. Canlıdır. Döşek başındaki Eros'un tuttuğu meyve sepetinden üzüm didikleyen kuş buna güzel bir örnektir. O an tüm sadeliği ile canlandırılarak, izleyiciye hissettirilmiştir.

Bu tip kapaklara bölge dışında çok rastlansa da LK.106'nın en yakın benzeri Side'dendir. F.21 üslup ve tarz açısından benzer, ancak atölyeleri farklıdır. Yine de aynı sanatsal üslubu görmek mümkündür. Bu bağlamda eser, analojisi ile de desteklenerek M.S. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 3. yüzyılın başlarına yerleştirilebilir.

LK.107 ve LK.108 tipik Dokimeion kline kapaklarına ait döşek parçalarıdır (Lev.CLXXIX, res.615-616). LK.107, iki parça halindedir ve üzerinde bir kadın figürünün göğüslerinden yukarısı korunagelmiştir. Ancak bir hayli zedelenmiştir. Kline tek figürlüdür. Diğer parça ise döşek kısmına aittir. LK.108'de aynı şekilde döşek parçasıdır. LK.107 ve 108 aynı mermerdendir; bu ikisinin aynı lahite ait olup olmadığı şüphelidir. Tarihleme kriteri olarakta elde fazla bir veri bulunmaz. LK.107, tek figürlü olan LK.106, F.21 ve G.31 ile karşılaştırılabilir; ancak üslup benzer değildir. Bu bağlamda iki eserin de Dokimeion'un kline kapak kullanımının yoğun olduğu M.S. 3. yüzyıl başlarına tarihlenmesi şimdilik akla yatkındır.

LK.109-113 Dokimeion kline kapaklarının döşeklerine ait parçalardır (Lev.CLXXIX, res.617-618; Lev.CLXXX, res.619-621). LK.110 ve LK.113 tıpkı LK.102'de gördüğümüz gibi döşeklerinde frize sahiptirler. Av sahnelerinin yer aldığı bu frizlerin Pamphylia'da M.S. 3. yüzyılın 2. yarısında kullanıldığı anlaşılmaktadır.

LK.114-116 ise Dokimeion klinelerinde gördüğümüz döşek üzerinde oturan Eros figürleridir (Lev.CLXXX, res.622; Lev.CLXXI, res.623-624). LK.114'deki kanatlı Eros, karnına doğru çektiği dizi üzerine ellerini koymuş biçimde, LK.115 ve LK.116'da ise oturur vaziyette, boynuna asılı mantosu içinde meyveler taşırken betimlenmiştir. Bu eserleri tarihlemek bir hayli zordur. Ancak üretimin yoğun olduğu M.S. 3. yüzyılda yapıldıklarını söylemek yanlış olmaz.

LK.117, Attika üretimi olup, bölgede tek kapaklar içinde atölyenin korunagelmiş tek ürünüdür (Lev.CLXXXI, res.625). Kline tipik atölye özellikleri gösterir. Bir daha yineleyecek olursak Attika tipi klinelerde mesnet yoktur. Yastıkta, sağ kısa yüzde üç metop bulunmakla beraber, buralarda geometrik motifler işlenmiştir. Arka yüzde kline düz bir şerit halinde devam etmektedir. Döşeğin ahşap kısmı ince bir şerit halinde taşa geçirilmiş olup, döşek başlarının çıkıntıları fazla yüksek değildir. LK.117'nin klinesinde mezar sahipleri olan karı-koca tasvir edilmiştir. Sadece erkeğin portresi korunagelmiştir ve bu bize en iyi tarihleme ipucunu verir. Orta yaşlarda birini tasvir eden erkeğin portresi, bugün Roma'da korunan Elagabalus portresi (M.S. 212-218) ile benzerdir[337]. Elagabalus portresinde saçlar başın şeklini almıştır. Favoriler bukleler halinde ve uzundur. Geniş ve yuvarlak gözler, kalın dudaklar ve çıkık çene Elagabalus'un portre özellikleridir. Bu özellikler Side'deki portreyle benzer. Böylelikle portre, M.S.218-222 yıllarına ve dolayısıyla kline kapak portreden yola çıkarak, üslubunun da yardımıyla M.S. 220-230'lu yıllar arasına yerleştirilebilir.

LK.118, Pamphylia bölgesi için çok önemli bir eserdir (Lev.CLXXXII, res.626-627). Lyrboton Kome'de bulunmuş kline kapak kireçtaşıdır ve yerel üretimdir. Kapak mesnetsizdir. İki şeritli döşeğin üzerinde karı-koca'nın uzandığı yastık bulunur. Yastık üzerinde tipik triglif metop düzenlemesi görülmez. Erkek ve kadın sol dirseklerini yastığa dayayarak, sağdan sola doğru uzanmışlardır. Kadın sağ elinde bir obje, yastık üzerinde uzattığı sol elinde ise çelenk tutar. Erkeğin sağ kolu kadının omzundadır, sol elinde kitap rulosu tutar. Rulo ile çelengin arasında, yastığın üzerinde kantharos vardır. Eser, görünüş olarak Attika klinelerini hatırlatsa da herhangi bir atölyenin taklidi olmadığını söyleyebiliriz. Yerel üslubun bu denli

[337] Jale İnan, Elisabeth Alföldi-Rosenbaum, **Römische und frühbyzantinische Portrat Plastik aus der Turkei. Neue Funde**, Mainz am Rhein, Philip von Zabern, 1979, s.163.

kuvvetli olduğu Lyrboton Kome'de bu eser de kuşkusuz yerel ustalarca yapılmıştır. Tabi ki bu ustalar, ithal örneklerden etkilenmiştir. Yine de bu eserin bire bir taklit olduğunu gösterecek bir veri yoktur. Kapağın ön yüzünde şiltenin üzerinde yazı karakterinin M.S. 2. yüzyılı işaret ettiği[338] eski Yunanca bir yazıt vardır. Buradan mezarın Artemidoros ailesinden Lyrboton Kome'li Dimenis'e ait olduğu anlaşılmaktadır. Eseri yazıtından M.S. 2. yüzyıla, kline kapak kullanımının aynı yüzyılın sonlarında yoğunlaşmasından hareketle M.S. 2. yüzyılın sonlarına tarihlendirebiliriz.

Anadolu'da eşi benzeri olmayan LK.119, Perge Batı Nekropolis, 169 numaralı parselin kuzeyinde bulunan apsisli bir mezar odasında gün ışığına çıkarılmıştır (Lev.CLXXXIII, res.628-629; Lev.CLXXXIV, res.630; Lev.CLXXXV, res.631-632). Eser, kline kapak değildir. LK.119'un bu başlık altında değerlendirilmesinin sebebi kline kapaklar gibi döşek benzeri bir kaideye sahip olmasıdır. Kaidede kayalar ve bunun üzerinde uzanan, uyuyan Ariadne betimlenmiştir. Ariadne başını sol eline dayamış, sağ kolunu başının üzerinden geriye atmış, sağ bacağı sol bacağı üzerinde tipik uyuma pozisyonunda gösterilmiştir. Sol kolunda yılan biçiminde bir pazubant bulunur. Başında Girit hükümdarlık tacı bulunmaktadır. Saçları ortadan ikiye ayrılmış, dalgalı, ince bukleler halindedir. Hareketten dolayı, sol tarafındaki örgü omzuna kadar inmektedir. Gözleri kapalı, uykunun verdiği gevşemeden dolayı ağzı hafif açıktır. Ariadne, göğüslerini ve göbeğini açıkta bırakan bir khiton ve himation giymiştir. Elbisesi göğüs altından bir bantla sıkılmış; ancak hareketten dolayı elbise bu banttan kurtulmuştur. Himation sol kolu üzerinden sarkmış, khitonu ise pozisyonundan dolayı kayalıklara yayılmıştır. Elbisesinin etek kısmı ayakları arasında toplanmıştır. Ayaklarına sandalet giymiştir. Sağ ayağının önünde, kayalıkların üzerinde bir kertenkele bulunur.

2,68x1,04x1,22 m. ölçülerindeki devasa kapak, kendi gibi devasa bir tekne için yapılmış olmalıdır. Ariadne'nin Dionysos'la ilişkisini düşünürsek tekne belki de Dionysos ve dünyasından figürlerle süslüydü. Ancak günümüze tekneye ait herhangi bir parça ele geçmemiştir.

[338] Günümüzde yazıtı seçmek son derece zordur. Eser, doğal şartlardan bir hayli aşınmıştır. Bu bağlamda yaptığım inceleme sonucu yazıtı tekrar kopyalamak mümkün olmamıştır. Ancak yazıt daha önce okunmuştur: Joseph Keil, "Die Lyrboton Kome in Pamphylien", **ÖJH 23**, 1926, s.103.

Yunan mitolojisinde Theseus'un Girit boğasını alt ederken yardım aldığı Minos'un kızı Ariadne, Theseus'un aşığıdır. Ancak Naksos adasında Theseus tarafından kıyıda uyurken unutulmuş, bırakılmıştır. İşte burada Dionysos'a rastlar ve onunla evlenir. LK.119'da vurgulanması gereken Ariadne'nin uyur vaziyette betimlemiş olmasıdır. Bu bağlamda kayalıklar kıyıyı, Naksos'u temsil eder. Daha Dionysos gelmemiş, Ariadne uyanmamıştır.

Antik sanatta vazo resimlerinde, duvar resimlerinde, mozaiklerde, rölyef sanatında Ariadne'nin Theseus tarafından terk edilişi veya Dionysos tarafından bulunuşu betimlenmiştir[339]. LK.119 üzerindeki betimde, Dionysos ile ilgili bir ip ucu olmamasından dolayı Theseus'un onu Naksos adasında terkettikten sonraki, Dionysos'un onu bulmadan önceki anın tasvir edildiği kanısındayım.

Tarquinia Müzesi'nde bulunan, M.Ö. 490 yılına tarihlenen bir kase üzerinde Theseus'un Ariadne'yi terk edişi resmedilmiştir. Khiton üzerine himation giymiş Ariadne, başını sol omzuna dayamış uyumaktadır. Ancak etrafında Hermes, Theseus ve Eros bulunur[340].

Tarentum Milli Müzesi'nde korunan, M.Ö. 480-470 yıllarına tarihlenen bir lekythos üzerinde uyuyan Ariadne betimlenmiştir. Burada göğüsleri açıkta bırakan elbisesi ile uzanan Ariadne, LK.119'daki pozisyonunda değildir. Başını yastığa dayamış, ellerini birbirine kavuşturmuştur[341]. Tarquinia'da sergilenen ve M.Ö.480-470 yıllarına ait kraterde ise kayalıklar üzerinde uzanmış, başını sol omzuna dayamıştır[342].

Villa Hadriana'da bulunmuş, Hadrianus dönemine tarihlenen mermer bir rölyef üzerinde LK.119 ile benzer pozisyonda uzanmakta olan Ariadne [343] betimlenmiştir. Sağ elini başına dayamış, sol kolunu başının üzerinden uzatmıştır.

Mezar sanatında uyku motifi birçok şekilde karşımıza çıkar. Örneğin Roma üretimi olan kline anıtlarında ölen kişi çoğunlukla uyur pozisyonda verilmiştir[344].

---

[339] Claudia Marie Wolf, **Die schlafende Ariadne im Vatikan. Ein hellenistischer Statuentypus und seine Rezeption**, Hamburg, Verlag Dr. Kovac, 2002.
[340] Karl Schefold, **Die ürkönige Perseus, Bellerophon, Herakles und Theseus in der klassischen und hellenistischen Kunst**, Münih, Hirmer, 1988, s.259, no.390.
[341] Marie Louise Bernard, "Ariadne", **LIMC III/I-II, Addenda**, 1986, s.1057, no.52, lev.730.
[342] **A.e.**, no.53.
[343] **A.e.**, s.1058, no.68.
[344] Koch-Sichtermann, **a.g.e.**, s.58 vd, res.60, 63-64.

Lahit teknelerinde sonsuz uykuya yatan Endymeion da tıpkı Ariadne gibi betimlenmiştir[345].

Antik sanattaki birçok tasvirinin haricinde Ariadne özellikle Dionysos betimli lahitler üzerinde konu edilmiştir. İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Selanik'te bulunmuş olan Attika tipi lahdin kısa yüzünde kayalıklar üzerinde uyuyan Ariadne betimlenmiştir [346] (Lev.CLXXXVI, res.633). Oxfordshire Blenheim sarayındaki erken Antoninler dönemine tarihlenen Roma tipi Dionysiak lahitte Ariadne tıpkı LK.119'daki gibi uyuma pozisyonunda gösterilmiştir[347] (Lev.CLXXXVI, res.634). Yine Roma tipi lahitler içinde M.S. 2. yüzyılın son çeyreğine tarihlenen eserde aynı pozisyonda karşımıza çıkmaktadır[348]. Kent Roma atölyesinin ürettiği birçok lahitte[349] Ariadne aynı ya da benzer pozisyonda ve genelde köşede tasvir edilmiştir.

Geç Hadrianus-Erken Antoninler dönemine ait Vatikan'daki bir heykelde khiton üzerine himation giymiş Ariadne, kayalıklarda uzanırken tasvir edilmiştir[350] (Lev.CLXXXVII, res.635-636). LK.119 ile birebir aynı pozisyondadır. Ellerin şekli, pazubandı, göğsünün açık oluşu, elbise kıvrımlarının aldığı şekil neredeyse aynıdır.

LK.119'un bir diğer benzeri de Floransa Arkeoloji Müzesi'ndedir [351] (Lev.CLXXXVIII, res.637-638). Ariadne Medicea olarak bilinen eserde Ariadne khiton üzerine himation giymiş, başını sol eline dayamış, sağ kolunu başının üzerine atmıştır.

Madrid Prado Müzesi'ndeki Ariadne betimi de tipik ikonografidedir [352]: kayalıklar üzerindeki uyuma pozisyonu, elbisenin şekli, kolundaki pazubant. Bu tip Ariadne heykelleri çok sayıdadır ve hemen hemen aynı poziyonda gösterilmiştir. Orijinali Hellenistik Dönem'e dayanan kopyalar söz konusudur. LK.119'da bu grup içine yerleştirilebilir. Bir tek farkı vardır, o da eserin lahit kapağı olarak tasarlanması.

LK.119, klasisist bir üsluba sahiptir. Doğal ve canlıdır. Elbisenin vücuda göre aldığı şekil, uykunun verdiği rahatlık ve umursamazlıkla elbisenin vücuttan

[345] **A.e.**, res.157-159.
[346] Matz, 1968a, s.100-101, no.3, res.2.
[347] **A.e.**, s.148, lev.46.
[348] **A.e.**, s.150,lev.48-50.
[349] Bu tip örnekler çoktur. Bkz.: Matz, 1968a, b, 1969a, b; Robert, 1900, s.81 vd.
[350] Wolf, **a.g.e.**, s.65 vd.
[351] Luigi Adriano Milani, **Il r. Museo Archeologico di Firenze vol.II**, Firenze, y.y., 1912, lev.CLII.
[352] Wolf, **a.g.e.**, s.93 vd.

sıyrılması, uykunun yüze yansıması, huzur duygusunun verilmesi esere canlılık kazandırmıştır. Elbise kıvrımlarında, kayaların abartısız işçiliğinde, kayaların üzerindeki kertenkelede, Ariadne'nin kolundaki pazubandında detaycılık kendini gösterir.

Özellikle Ariadne'nin saçı, eseri tarihlemek için önemli bir ip ucu sunar. Saç tipi Hadrianus'un karısı Sabina'nın saç tipine benzer: Saç tutamlarının sığ kanallarla ayrılarak, alın üzerinden ortadan iki yana doğru taranması. Sabina'nın Terme Milli Müzesi'ndeki portresindeki M.S. 136-138 yıllarına tarihlenen portresinde de karşımıza çıkar[353]. Dalgalı saçları tıpkı Ariadne gibi ortadan ayrılmış, tutamlar geriye doğru taranmıştır. Bu tip Yunan tanrıçalarının saçlarını hatırlatır. Bu LK.119'u tarihlemek için önemli ipuçlarından biridir.

Eserin en önemli özelliği kapak oluşudur. Eşi benzeri olmayan Perge Ariadne'si, M.S.120'li yıllara ait G.3 ile birlikte bir mezar yapısında bulunmuştur. Eserin yukarıda sunduğum benzerleri ve LK.119'un üslubu M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreğinin sonlarında yapılmış olduğunu gösterir.

2.3. TEKNE KAPAK İLİŞKİLERİ

Pamphylia, Anadolu lahit sanatı için çok sayıda ve önemli esere sahiptir. Yukarıda incelediğimiz 410 eserin 104'ü kapaklıdır. 119 tek kapak, 187 lahit tekne ve tekne parçası bulunur. Bu başlık altında, lahitlerin atölyelerine göre kapakların ve teknelerin nasıl eşleştiği, ayrı ayrı mı, birlikte mi, aynı taş bloğundan mı yapıldığı, belli tiplerin özel kapak formları olup olmadığı sorularına yanıt aranacaktır.

Pamphylia'daki tüm yarı işli eserler Prokonnesos atölyesinin üretimidir. Atölyenin bölgeye ihracatı sadece lahitle sınırlı değildir. Üst yapı öğeleri, başlıklar, sütunlar, sütun kaideleri gibi mimari formların Pamphylia'ya gönderildiğini biliyoruz[354]. Aynı zamanda Prokonnesos'un mermerleri blok halinde de göndermiş olabileceği ve gönderildiği yerde bitirilmiş olabileceği unutulmamalıdır.

Yukarıda Prokonnesos'ta üretilen lahitlerin hepsinin beşik çatı biçimli kapaklarla örtüldüğünden, bu kapakların farklı ölçülere ve farklı tiplere sahip olduğundan söz etmiştik: devasa akroterli, yüksek beşik çatılar ve akroterli beşik

[353] Kleiner, 1992, s.242, res.206.
[354] Özdizbay, 2008a, 2.bölüm: Perge'de oval avlu, nympheum gibi yapılarda ve sütunlu caddede Prokonnesos mermeri kullanılmıştır.

çatılar. Pamphylia'da bulunan yarı işliler içinde GYM.1, 2, 3 ve 9'un kapakları korunagelmiştir. Hepsi akroterli beşik çatı biçimli kapak formlarına sahiptir. GYM.1 ve 3'ün kapaklarında orta akroterler yerel lahitlerdeki gibi işlenmiş, GYM. 2 ve 9'unkiler ise üçgen bir formda bırakılmıştır. Bölgede tek kapaklar içerisinde LK.14-24 ve LK.29 Prokonnessos mermerinden yapılmıştır ve içlerinde LK.21-22 devasa akroterli beşik çatılara aittir. LK.23 ve LK.24 ise sıradışı biçimde bezenmiş, özel lahitlere ait kapaklardır. Prokonnesos mermerinden yapılmış G.31, girlandlı lahitler grubu içinde kline kapağa sahip olan tek eserdir. Ancak unutulmamalıdır ki daha önce de bahsettiğimiz gibi G.31 özel sipariş edilmiş bir lahittir. Böylelikle Pamphylia'da Prokonnesos atölyesinin iki kapak tipi de karşımıza çıkmakla beraber, sadece şematik girlandlı tekne tipi görülmektedir. Ç.1 ve BE.1 yukarıda da değindiğim gibi özel lahitlerdir. Prokonnesos mermerinden yapılmışlar ve beşik çatı biçimli kapaklarla örtülmüşlerdir.

Pamphylia bölgesinde bulunan Dokimeion atölyesine ait olduğu saptanan girlandlı, figürlü frizli, madalyonlu, Torre Nova, sütunlu ve karışık tipte lahitlerde beşik çatı ve kline kapaklar kullanılmıştır.

G.3, Dokimeion atölyesi girlandlısıdır ve M.S. 120'li yıllara tarihlenir. Eser tipik olarak beşik çatı biçimde bir kapağa sahiptir. Dokimeion atölyesinde kline kapak kullanımının M.S. 160-170 yılında yaygınlaştığı bilinmektedir [355] . Bu bağlamda Pamphylia'da bulunan Dokimeion girlandlılarının M.S. 2. yüzyıla ait olduğunu hatırlarsak bölgede bulunan bu tip lahitlerin kapaklarının beşik çatı şeklinde olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. G.3'ün kapağı ile teknesi arasındaki bütünlük dikkat çekicidir. Tiyatro maskelerinin üzerindeki antefiksler tiyatro maskesi biçiminde yapılmıştır. Kapak ayrı yapılmış, stokta bekletilerek, tekne yapıldıktan sonra onunla birlikte gönderilmiş olabilir, aynı bloktan bütün olarak yapılmış da olabilir. Ancak G.3'ün bu biçimde olması önemlidir, lahdin bir bütün olarak düşünüldüğüne işaret eden bir başka kanıttır.

Beşik çatıların kullanımını F.1, F.8, S.1 ve MA.1'de görmekteyiz. M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ait tüm bu kapaklar tegulalı, imbrikesli, antefiksli, palmet akroterli beşik çatılardır. Hemen hemen hepsi aynı tiptedir ve üzerlerindeki

[355] Koch, 2001, s.32.

bezemelerde değişikliler yapılmıştır. LK.1-13 Dokimeion atölyesinin kapaklarıdır. Ancak hepsinin girlandlı lahitler için yapıldığını söylemek doğru değildir.

M.S. 2. yüzyılda kline kapakların kullanımı yaygınlaşmıştır. Pamphylia'da Dokimeion atölyesine ait çok sayıda kline kapak bulunmuştur. S.4 ve KA.1 kline kapaklıdır. KA.1'in kapağı bize kline portrelerinin nasıl yapıldığını göstermesi açısından önemlidir. Erkek figürünün portresi kaba bırakılmış, işlenmemiştir. Eser Dokimeion'da bitirilmiş olsa bile mutlaka portreleri Pamphylia'da yapılmıştır. LK.102, LK.104-116 tek kapaklar içindeki Dokimeion klineleri ve kapak parçalarıdır. Hemen hemen tüm kline kapaklarda daha önce de sözünü ettiğimiz Dokimeion klinelerinin özelliklerini birebir taşırlar. Bu bağlamda bölgede M.S. 170'li yıllardan sonra yapıldığı tespit edilebilen kapaksız birçok sütunlu lahit ya da lahit parçaları kline kapaklarla eşleştirilebilirler.

Bölgede önemli ölçüde buluntu veren Attika atölyesine ait lahitler genelde tekneleri ile birlikte bulunmuştur. Atölyenin tipik figürlü frizli lahitlerinden F.21 ve F.22 kline kapakla örtülmüştür. Ancak bölgede şimdiye kadar Attika tipi beşik çatı bulunmamıştır. Pamphylia'da Attika atölyesinin beşik çatı kullandığı M.S. 2. başlarına ait herhangi bir lahdin olmaması da bu durumun sebebidir. Tek kapaklar içinde sadece LK.117 Attika tipinde bir klinedir.

Pamphylia'da üretilen yerel lahitlerin hepsi beşik çatı biçimli kapaklara sahiptirler. Sadece LK.118 kline kapaktır; ancak o da eksedra tipi bir mezarda, dikdörtgen bloklardan yapılan bir tekneyi kapatır. Bölgede kireçtaşından başka kline kapak bulunmaz.

Genel olarak kapaklar, akroterli ve akrotersiz beşik çatı olarak iki forma ayrılır. Bu iki tip aynı zamanda khamasorion biçimli mezarlarında üzerini örtebilir. Yukarıda incelediğimiz akrotersiz beşik çatıların genelde tekneleri de alçak ya da küçük olur. Akroterli beşik çatılar ise nispeten yüksek teknelere sahiptirler (bkz. tablo 7). Ancak burada değerlendireceğimiz bir grup biraz daha farklıdır. Nispeten daha iyi bir kireçtaşından belki de mermere yakın bir kireçtaşından yapılmıştır. Bunlar akroterleri palmetlerle süslemiş, iyi işli kapak ve yüksek teknelere sahiptir ve genelde bu teknelerde sadece yazıt yer alır. Aynı ustanın elinden çıkmışçasına benzer bu lahit grubu Perge Batı Nekropolis 159. parselde yapılan kazılar sonucu gün ışığına

çıkarılmıştır (Y.3-5). Aynı nekropoliste birçok palmet bezemeli kapak parçası da bulunmuştur (LK.47-51).

Pamphylia'da gün ışığına çıkarılan lahitlerin bir bütün olarak düşünüldüğü, tekne ve kapakların –yerel lahitlerde- birlikte aynı bloktan yapıldığı öne sürülebilir. İthal lahitlerde ise bunu söylemek kolay değildir. Özel lahitler için (G.31, Ç.1, BE.1) böyle bir varsayımda bulunmak mantıklıdır. Ancak fabrikasyon lahitlerde bunu söylemek söz konusu değildir. Yarı işli lahitler blok halinde getirilmiş, blok Pamphylia'da işlenmiş olabilir. Ya da genel kanıdan yola çıkarsak Prokonnesos'ta yarı işli hale getirilen lahit, kapağı ile bölgeye gönderilmiş ve burada geldiği gibi ya da küçük bir işlemden geçerek kullanılmış olabilir. Büyük bir atölyeden sipariş edilen kline kapaklı bir lahit, daha önce üretilmiş, belki de ayrı bir bloktan yapılmış bir kapakla eşleştirilip, Pamphylia'ya gönderilmiş olabilir.

3. PAMPHYLIA BÖLGESİ LAHİT ATÖLYESİ SORUNU

Pamphylia çok çeşitli tiplere ve farklı özelliklere sahip lahitleriyle Anadolu sanatı ve lahitciliği içinde hayli önemli bir yere sahiptir. Bölgede yapılan kazılarda bulunan, yüzey araştırmalarında belgelenen, müzelerde sergilenen, depolarda korunan sayısı binleri aşkın lahit parçası vardır. Kuşkusuz bu lahitlerin hepsi tez kataloğunda değerlendirilmemiş, aynı tipteki birçok parça elenerek 410 eser belgelenmiştir. Dolayısıyla bu bölümde, yukarıda incelenen 410 eserden hareketle üslup özellikleri ve buradan elde edilen veriler değerlendirilip, kronolojileri sunularak, yıllardır süre gelen atölye problemine çözüm aranacaktır.

3.1. ATÖLYE SORUNU ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALAR VE TARTIŞMALAR

Pamphylia bölgesinde bulunan lahit sayısının fazlalığı ve stilistik özellikler bölgede bir atölyenin olup olmayacağı sorusunu doğurmuştur.

1900'lü yılların başlarında lahit araştırmalarının merkezini sütunlu lahitler oluşturmaktaydı. Yukarıda da değindiğim gibi[1] Wiegand lahitleri Lydia ve Sidemara olarak gruplandırmış, Morey bu fikri kesin olarak kabul edip, geniş bir yelpaze ile tekrar sunmuştur. Wiegartz ve Ferrari, bu iki grubun ayrılmaz bir bütün olduğunu ve kronolojik olarak birbirini izlediğini savunmuşlardır.

1933 yılında G. Rodenwaldt *"Sarcophagi from Xanthos"* başlıklı makalesi ile Anadolu'ya özgü bir grup lahdi "**PAMPHYLIA LAHİTLERİ**" olarak adlandırmıştır. Rodenwaldt, Antalya'da bulunmuş av konulu lahdi anlatırken (F.20) Moretti'nin yayınladığı Perge lahdi ile Vatikan Belvedere ve Baltimore Walters Koleksiyonunda bulunan lahitlerin, Antalya ve Ksanthos örnekleriyle aynı atölyenin ürünü olduğunu belirtmiştir[2]. Bu benzerliği kaide bezemesi ve köşe Nike'lerine bağlamaktadır. Aynı zamanda Roma'ya ithal edildiğini düşündüğü Vatikan ve Baltimore lahitlerinin kapaklarının beşik çatı biçimli olduğunu, tegula ve imbrikeslerle süslenen çatı kısmında palmet motifli akroterlerin bulunduğunu belirtmektedir. Yine aynı düzenlemenin Providence lahdinde olduğunu da vurgular.

[1] Bkz.: 2. bölüm sütunlu lahitler alt başlığı, s.159.
[2] Rodenwaldt, 1933, s.198.

Aynı şekilde Roma'da[3] bulunan iki lahit kapağı ve İzmir Müzesi'ndeki yivli lahdin kapağını da bu gruba ekler. Böylelikle Pamphylia lahitleri olarak adlandırdığı meşhur listesini oluşturur. Liste şu şekildedir[4]:

A) Figürlü Frizli lahitler

1. Providence lahdi
2. Antalya lahdi
3. Ksanthos lahdi

B) Girlandlı lahitler

1. Perge'de bulunmuş girlandlı lahit
2. Baltimore lahdi
3. Belvedere lahdi

C) Tek Kapaklar

1. İzmir lahdinin kapağı
2. Roma'da S.Lorenzo fuori le mura'nın girişinde sergilenen kapaklar
3. İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde Miletostan getirilmiş parçalar.

Rodenwaldt girlandlı lahitlerle, frizli lahitlerin aynı atölyenin ürünü olması gerektiğini belirtir. Ancak eldeki veriler çok fazla olmadığı için yine de bu sava temkinli yaklaşır. Daha sonra Pamphylia lahitlerinin Torre Nova grubu ile olan bağlantısını açıklamaya çalışır. Roma Borghese Sarayı'ndaki, Atina Milli Müzesi'ndeki (Megiste lahdi), Floransa ve Beyrut'taki[5] dört lahit üzerinden bu konuya açıklama getirmeye çalışır. Söz konusu lahitlerdeki bazı özelliklerle Pamphylia grubu arasında bağlantı kurar: Kaide ve üst pervaz bezemeleri. Megiste'nin Lykia'da olmasından hareketle Torre Nova lahitlerinin de Lykia-Pamphylia grubu içinde değerlendirilmesi gerektiğini savunur. Sahnelerdeki Attik motifleri de Anadolu'ya yapılan Attika ithalatının fazlalığına bağlar[6].

Rodenwaldt, Anadolu'daki yoğun lahit ticaretini, özellikle deniz taşımacılığına kapalı bölgelerdeki taş ustalarının faaliyetlerinin daha çok araştırılması gerekliliğinin altını çizer. Ancak incelediği grupların atölyelerinin mutlaka ilişkili olduğunun da tekrar altını çizer. Bu nokta da Attaleia ve Ksanthos

[3] **A.e.**, s.201, lev.XV.
[4] **A.e.**, s.202.
[5] **A.e.**, s.202-203.
[6] **A.e.**, s.203.

lahitlerinin tipolojik benzerliklerinden ziyade kompozisyonlarının olduğunu vurgular. Bu iki eserde de figürler friz alanından neredeyse aynı derecede yüksektir ve figürler neredeyse birebir örtüşür. Yazar, Kibyra rölyeflerinde bu benzerliği de saptayarak bir eyalet atölyesinin bulunduğunu ve bunun Anadolu'nun güney kıyılarında olduğunu tekrar belirtir[7].

Ord. Prof. Dr. A. M. Mansel, 1946 yılında Perge Batı Nekropolisi'nde batı kapının kuzeybatısında ilk kazılara başlamıştır. Bu kazılarda elde ettiği sonuçları 1949 yılında yayınlayan Mansel, Rodenwaldt'ın birtakım görüşlerine temkinli yaklaşmış; fakat "Pamphylia lahitleri" grubunun varlığına katılmış ve listeyi yeni bulgularla genişletmiştir[8].

Mansel, Perge'deki kazıda bulunan madalyonlu lahdin[9] (MA.1) kapağının Rodenwaldt'ın ileri sürdüğü Pamphylia tipi kapakların varlığını kanıtladığını belirtir. Aynı zamanda lahit üzerindeki tasvirlerden hareketle başka lahitlerin de bu gruba girdiğini söyler. Bunların dışında Alanya lahdi, Honaz lahdi ve Vatikan lahdi arasında ilişki kurup, MA.1'in kapağı ile yine Vatikan lahdinin kapağı arasındaki benzerlikten yola çıkarak bu tipteki İtalya eserlerinin Anadolu kökenli olduğunu ileri sürer[10]. Buradan hareketle İzmir Müzesi'ndeki Laodikeia lahdi ile Perge'de bulduğu G.28[11]'i de bu gruba dahil eder. Böylelikle Rodenwaldt'ın listesini şu şekilde genişletmiş olur:

A) Figürlü frizli lahitler

1. Providence lahdi

2. Attaleia av lahdi

3. Ksanthos av lahdi

4. Madalyonlu Perge lahdi (MA.1)

5. İzmir Müzesi'nden girlandlı bir lahit parçası

6. İstanbul Müzesi'nde Alanya'dan gelme madalyonlu lahit

B) Girlandlı lahitler

1. Antalya Müzesi'ne Perge'den getirilen lahit

---

[7] **A.e.**, s.205.
[8] Mansel-Akarca, **a.g.e.**, s.28-29.
[9] **A.e.**, s.7 vd, res.18-21.
[10] **A.e.**, s.28.
[11] **A.e.**, no.34, s.22, res.62-69.

2. Antalya Müzesi'ne Side'den getirilen lahit

3. Baltimore girlandlı lahdi

4. Vatikan lahdi

5. Baltimore lahdi (Porto Salaria)

6. Honaz lahdi

7. Laodikeia lahdi

8. G.28

9. İstanbul Müzesi'ne Alanya'dan getirilen girlandlı parça

10. Kayıp girlandlı lahit

C) Lahit kapakları

1. Antalya Müzesi'ndeki bir kapak

2. İzmir Müzesi'nde Sardes'ten bir kapak

3. İstanbul Müzesi'ndeki Miletos'tan gelme kapak parçaları

4-5. Roma'da S.Lorenzo fuori le mura'nın girişinde sergilenen kapaklar

Mansel, Rodenwaldt'ın listesini 21 lahite çıkarmıştır.

1900'lü yılların ortalarında sütunlu lahitler üzerine araştırmalar yapan H. Wiegartz[12] ve G. Ferrari[13], Th. Wiegand ve R. Morey'in tanıttığı Sidemara ve Lydia gruplarının ayrılmaz bir bütün olduğunu, kronolojik olarakta birbirlerini takip ettiklerini savunmuşlardır. Weigand ve Morey, Torre Nova lahitlerini Lydia grubuna bağlarken, yukarıda bahsettiğimiz gibi G. Rodenwaldt ise bu lahitlerin Lykia – Pamphylia grubu ile ilişkisini ileri sürmüştür. Ancak Wiegartz'ın çalışması Torre Nova, Pamphylia grubu ve sütunlu lahitler arasındaki atölye ilişkisini kesin olarak kanıtlamıştır.

1975 yılında hazırladığı Doçentlik tezinde F. Işık[14] girlandlı lahitlerin Anadolu kökenini detaylı biçimde ortaya koymuştur. Tezinde Rodenwaldt'ın Pamphylia ile ilgili görüşüne katılmakla beraber bölge atölyelerinin kendine özgü yaprak girlandlı bir tip ortaya koyduğunu vurgulamıştır. Ona göre bu erken grubun, yerel özelliğe sahip belirli kural ve motiflerden yoksun, farklı tiplerde olması ve daha

[12] Wiegartz, 1965a, s.26-33.
[13] G. Ferrari, "Il Commercio dei sarkophagi asiatici", **StA VII**, 1966, s.83-86.
[14] bkz., 2. bölüm dn.55.

sonraki bir dönemde yapılan meyve girlandlı lahitlerde de bu durumun gözükmesi, Pamphylia atölyesinin diğer bölgelerden ve özellikle Kilikia'dan aldığını düşündüğü özellikleri kendi motifleriyle birleştirerek, Marcus Aurelius döneminden itibaren yaprak girlandlı lahitler yapmaya başladığına işarettir[15]. Işık'a göre Pamphylia atölyeleri bu tiple lahit sanatında bir çığır açmıştır[16]. O zamana dek atölyenin ele geçen en erken örneği İzmir lahdidir[17]. Işık bu lahitten hareketle birçok eserin üslup kritiklerini yapar ve atölye birliğini vurgular. Işık, o günden bu yana yayımladığı birçok yapıtında Pamphylia'da bir atölyenin varlığını savunmuştur[18].

1980'li yılların başlarında atölye problemi ile ilgili en kapsamlı çalışmayı M. Waelkens yapmıştır[19]. Bu büyük lahit grubu için atölye olarak Dokimeion'u önermektedir. Waelkens, Wiegartz ve Ferrari'nin Anadolu lahitlerinin bütünlüğünü kanıtladıklarını ve Wiegartz'ın Torre Nova ile Pamphylia grubunun aynı atölyeden çıktığını ispatladıktan sonra lokalizasyon sorununun doğduğunu belirtir. Atölye lokalizasyonu için en önemli çalışmalardan birini yapan Wiegartz, buluntu istatistiğine bakarak, Pamphylia bölgesinde bir yoğunluğun varlığından hareketle atölyenin bölgedeki kıyı kentlerinden birinde olması gerektiğini ileri sürmüştür[20]. Bu noktada Waelkens, Pamphylia'nın M.S. 2. yüzyıl ve 3. yüzyılın başlarındaki ekonomik yükseliş ve hemen ardından gelen çöküşten bir hayli etkilendiğini vurgular[21]. Aynı şekilde, Wiegartz da grubun sona ermesini ekonomik sebeplerle açıklar.

Wiegartz aynı zamanda mermerin lahitlerde olduğu gibi Pamphylia'nın anıtsal mimarisinde de çok sık kullanılmasının üzerinde durur. Bu yapıların çeşitliliği ve bezeme zenginliğinden dolayı lahitler için en iyi karşılaştırma malzemesini verdiğini ileri sürer. Waelkens ise, Phrygia'nın da aynı ekonomik süreçten geçtiğine ve özellikle kullanılan mermerin Phrygia kökenli olduğuna dikkati çeker. Aynı zamanda stilistik açıdan da paralellerinin Phrygia'da olduğunu gösterir[22].

---

[15] Işık, 1975, s.273-274.
[16] Işık, 1975, YII grubu.
[17] Mansel-Akarca, **a.g.e.**, s.23, lev.XVII, res.71.
[18] Işık'ın bu konuyu savunduğu makale için bkz.: Fahri Işık, "Neue Überlegungen zu einem Sarkophagfragment in Münster", **AMS 44**, 2002, s.135-144.
[19] Waelkens, 1982.
[20] Wiegartz, 1965a, s.41, 49.
[21] Waelkens, 1982, s.105.
[22] **A.y.**

Ferrari, Torre Nova tipini Pamphylia grubuna sokmuş, sütunlu lahitleri ise bunlardan ayrı tutmuş ve atölye için Phrygia'yı işaret etmiştir. Ancak Ferrari'nin buluntu istatistiklerinin Wiegartz'a göre daha az ve yetersiz olduğunu vurgulamak gerekir. Ferrari, sütunlu lahitlerin Anadolu içlerinde yoğunlaşmasından destek alarak, üretim merkezinin kıyıdan çok Anadolu'nun iç bölgelerinde aranması gerektiğini savunur. Aynı zamanda nakliyenin Hermos ovasından Smyrna'ya ve Maiandros ovasından Ephesos'a yapıldığını ileri sürer. Mermer yatakları ile atölye arasındaki bağlantının uzak olmaması gerektiğini vurguladığından, lahitleri Dokimeion ocaklarına bağlar. Burada bir heykeltıraşlık okulunun varlığını "σοροὶ Δοκιμηναί / Dokimeion ustası" ifadesi ile kanıtladığını düşünmektedir[23]. Waelkens özellikle Ferrari'nin buluntu istatistiklerinin eksikliğini ve Wiegartz'ın buluntu kartlarının zenginliğini vurgular. Hierapolis'te çıkan yazıtlarda Wiegartz'ın da altını çizdiği önemli noktalar vardır. Buna göre yazıtlarda öncelikle lahitlerin tipleri değil malzemeleri değerlendirilir. Aynı şekilde komşu kent Thiounta'da aynı tip yazıtlar vardır[24]. Waelkens, Hierapolis'te mezar yazıtlarında basit malzemeden yapılmış yazıtlı lahitlerden de söz edildiğini söyler. Mermerin incelenmesi gerektiğini belirtir ve eğer Dokimeion mermerinin Hierapolis'te söz edilen atölyenin lahit tiplerinde kullanıldığı sonucu ortaya çıkarsa "σοροὶ Δοκιμηναί" ifadesinin bu kentteki sütunlu lahitler ile sınırlandırılması gerektiğini düşünür[25]. Taş ustası yazıtları veya heykeltıraşların yazıtları Anadolu'da çoktur. Ancak, Waelkens'in vurguladığı gibi bu yazıtlara lahitler üzerinde rastlanmaz.

Waelkens, Wiegartz'ın verilerini akla daha yatkın bulur ve bir araya topladığı Pamphylia lahit gruplarının mantıklı olduğunu söyler. Wiegartz'a göre mermerlerin belirlenmesi, üretim yerleri ile ilgili bilgi veya kesinlik vermez. Ona göre mermer yatağı ile bölge arasında kesin bir bağlantı olması da gerekmez[26]. Wiegartz, Anadolu lahitlerinin hazırlanmasında bezeme ve figürlerin bitirilme aşamasındaki bütünlüğünden hareketle aynı üretim merkezinde hazırlandığını belirtir. Yine İscehisar'da bulunmuş, bitirilmemiş bir lahit kapağının alınlığında yuvarlak bir

[23] Ferrari, **a.g.e.**, s.76-95.
[24] Wiegartz, 1974, 380 vd; Hans Wiegartz, "Myra. Eine Lykische Metropole in antiker und byzantischer Zeit", **İstForsch 30**, 1975, s.214.
[25] Waelkens, **a.g.e.**, s.106.
[26] Wiegartz, 1975, s.376-382.

kalkanın yer aldığını ve bu kapağın atölyenin lahit kapaklarından farklı olduğunu ileri sürer. Ona göre bu durum Dokimeion'da sadece bezemesiz ve biraz daha uzaktaki yerel pazar için mermer lahitler üretildiğini gösterir[27]. Waelkens bu tip farklılıkların kronoloji ile de açıklanabileceği görüşündedir. Kapağın bitirilmediğini vurgular ve ne tarihlemenin, ne de Dokimeion örnekleri ile kıyaslamanın mümkün olmadığını ileri sürer. Aynı zamanda Afyon Müzesi'ndeki lahitlerin de Dokimeion ocakları ve atölyesi ile ilişkisinin kesin olmadığını bildirir. Bu atölyenin yerel halkın orta tabakasına yönelik kapı taşları ürettiği gibi, yerel kullanıma yönelik ucuz lahit de üretmiş olabileceğini vurgular. Aynı zamanda birden fazla atölye olabileceğini, bu sebeple bu parçaların sütunlu lahitlerin atölyeleri ile ilgili herhangi bir bilgi sunamayacağını ekler[28]. Waelkens, aynı zamanda Wiegartz'ın buluntu istatistikleri ve erken örneklerin Dokimeion'un yakınında ya da biraz uzağında olmayışının da kendisinin yaptığı istatistik tablosu ile çürütüldüğünü iddia eder[29].

N. Asgari, Pamphylia'da bulunmuş girlandlı lahitler gibi gösterişli eserlerin, mermer bulunmayan bir bölgede yapılmış olabileceği görüşündedir[30]. Waelkens, Asgari'nin Phrygia'daki atölye kurulduktan sonra Pamphylia'ya taşındığı düşüncesine sahip olduğunu bildirir[31]. Schauenburg, Koch'un da aynı şüpheyi dile getirdiğini yazar[32].

Waelkens'e göre, buluntu istatistikleri, atölyenin Phrygia kökenli olduğunu güçlendirmekle beraber, Pamphylia'ya taşındığı görüşünü çürütür[33]. Waelkens, buluntu istatistiklerini incelemek ve lahit formlarının bölge anıtlarında aranması gerekliliğini vurgular. Mermer analizleri gerektiğini, eğer mermerin Dokimeion mermeri çıkmazsa atölyeyi lokalize etmenin zor olduğunu açıklar. Ancak, sadece iki lahdin mermerinin Dokimeion olmadığını da ekler[34]. Waelkens buluntu istatistikleri için Anadolu'yu eyaletler yerine farklı etnik coğrafyalara bölmüştür. Kapı taşlarını

[27] **A.e.**, s.379, lev.119a-b.
[28] Waelkens, **a.g.e.**, s.107.
[29] **A.e.**, tablo 7 ve lev.31.
[30] Asgari, 1977, s.349.
[31] Waelkens, **a.g.e.**, s.107.
[32] Konrad Schauenburg, " Zu Zwei Sarkophagplatten im J. Paul Getty Museum", **GettyMusJ II**, 1975, 61-70.
[33] Waelkens, **a.g.e.**, s.108.
[34] **A.y.**

incelendiği yayınında Phrygia'nın sınırlarını kesin olarak çizer [35] . Buluntu istatistiğinin Phrygia'da yoğunlaştığını ortaya koyar. Ona göre İtalya'ya ve Pamphylia'ya ihracat amaçlı yapılan Torre Nova ve Eroslu lahitler haricinde av sahneli ve madalyonlu lahitlerle birlikte tüm sayısal üstünlük Phrygia'dadır. M.S. 2. yüzyıla tarihlenen ve erken örneklerin oranının fazla olduğu Pamphylia ikinci sıradadır. Ardından İtalya gelmektedir. M.S. 3. yüzyılda Galatia ve ardından Kilikia buluntu istatistiğinde sırasını alır. Waelkens istatistikte en önemli noktanın Anadolu içlerindeki buluntu yerlerinin, farklı kıyı bölgelerini doğuyla bağlayan yollar üzerinde konumlanması olarak vurgular[36].

Wiegartz, atölye lokalizasyonun söz konusu coğrafyanın bezemesi ile karşılaştırmanın etkili olacağı görüşündedir[37]. Side'de bulunmuş ızgara biçimli bir yaprak bezemeyi, M.S. 230-250 yıllarına tarihlenen sütunlu lahitlerin yaprak işçiliğiyle karşılaştırmıştır. Waelkens ise Hierapolis'te bu biçimde çok sayıda örnek gördüğünü söylemiştir[38]. Aynı zamanda bölge bezemesi ve dekorasyon formlarının Dokimeion ve çevresinden gelen örneklerin önemli bir veri olduğunu söyler. 807 mezarla ilgili kapı taşını kataloglayan Waelkens atölyeler hakkında önemli verilere ulaşmıştır. Bazı örnekler, aynı kentteki komşu atölyeden bile farklı özellikler gösteren detaylara sahiptir. Dokimeion'da lokalize edilen büyük bir atölyenin kapı formu en küçük detaylarına kadar, lahitlerin kısa taraflarında görülen kapılarla örtüşür ve yaklaşık 150 yıl boyunca aynı stilistik gelişimi gösterir[39]. Waelkens, sütunlu lahitlerin mezar kapıları ve Dokimeion'un 2. tip mezar kapıları aynı formu, bezemeleri ve gelişimi gösterdiği için atölyenin Dokimeion'dan Pamphylia'ya taşınmadığı sonucuna ulaşmıştır[40]. Ona göre sütunlu lahitlerin mezar kapılarından ve mimari bezemelerinden sorumlu olan ustalar, aynı zamanda yerel ihtiyaçları karşılayacak kapı elemanları da üretiyordu.

Waelkens, Atölyenin Dokimeion'a yerleştirilmesi için bir başka kanıt olarak lahit bezemelerinin Phrygia ve Dokimeion'un yakınındaki komşu bölgelerde bulunan bezemelerle benzerliğine de değinir. Aynı zamanda Afyon Müzesi'ndeki birçok

[35] Marc Waelkens, **Die kleinasiatische Türsteine**, Mainz, Verlag Philipp von Zabern, 1986.
[36] Waelkens, 1982, s.109.
[37] Wiegartz, 1975, s.382.
[38] Waelkens, 1982, s.109.
[39] Waelkens çalışmasında benzer kapı taşlarının bir listesini vermiştir: **A.e.**, s.110 vd.
[40] **A.e.**, s.121.

mimari elemanın da form ve bezeme zenginliği bakımından lahit bezemeleriyle karşılaştırılabileceğini söyler. Son olarak sütunlu lahitlerin Phrygia mezar geleneğini izlediğini vurgular[41].

Waelkens ve Hall 1982 yılında, Konya Müzesi'nden yazıtlı bir blok yayınlamıştır. Yazıtta Dokimeionlu Limnaios ve Diomedes isimli iki kardeşten bahsedilmektedir. Bunların heykel ustası olduğu bildirilmektedir[42]. Böylelikle Anadolu'nun birçok yerinde çalışan Dokimeionlu ustalara yenileri eklenmiştir. Bu ustalar genellikle Phrygia, Lykaonia, Pisidia ve bazen de güney kıyılarda çalışmışlardır[43]. Bazıları gittikleri şehirlerin vatandaşı olmuşlar, oraya yerleşmiş ve çalışmalarını orada devam ettirmişlerdir. Bazıları ise şehirden şehire gezerek çalışmalarını yaparlar. Waelkens ve Hall, Dokimeion'un çok popüler olduğunu ve özellikle de imparatorluğun bünyesindeki lahit atölyesi ile tanındığını söyler. Hatta bu durumun İtalya'ya dahil uzandığını belirtirler. Aynı zamanda çok sayıda lahit tipi ürettiğini, yerel ve uluslararası pazara sattığını da iddia ederler[44]. Makalede Konya Müzesi'ndeki girlandlı mimari bezemenin karakteristik özellikleri verilerek, bunun Traianus döneminden – Marcus Aurelius dönemine kadar Dokimeion girlandlı lahitlerinin tipik özelliği olduğunu ortaya koyar[45].

1985 yılında C. Fant'ın yayınladığı makale, taş ocağı-atölye ilişkisi açısından büyük önem taşır[46]. Fant, bu bulguların Anadolu sütunlu lahitlerinin üretiminin ilk ayağının "bu atölyede bu ocakta" yapıldığını gösterdiğini ileri sürer[47]. Bu kapaklar, Wiegartz'ın bahsettiği kapaktan sonra Dokimeion'da bulunan ilk eserlerdir. Dört kapaktan üçü kline biçimlidir. Fant, bunların sütunlu lahitler için hazırlanmış olabileceğini iddia eder[48]. Aynı zamanda şimdiye kadar hiçbir teknenin bulunmadığının altını çizer.

1998 yılında o zamana kadar bulunan Pamphylia lahitleri Ş. Aydoğan tarafından hazırlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında yayınlanmış ve

[41] **A.e.**, s.122-123.
[42] Marc Waelkens – Alan Hall, "Two Dokimeion Sculpturs from Iconium", **AnSt 32**, 1982, s.151-152.
[43] **A.e.**, s.153.
[44] **A.y.**
[45] **A.e.**, s.154.
[46] Clayton Fant, "Four Unfinished Sarcophagus Lids at Docimium and the Roman Imperial Quarry System in Phyrgia", **AJA 89, no.4**, 1985, s.655-662.
[47] **A.e.**, s.655.
[48] **A.e.**, s.659.

değerlendirilmiştir. Bu çalışmada çok kısa da olsa atölye problemine değinilmiştir. Aydoğan çalışmasında, Dokimeion'da bitirilecek bir lahdin bölgeye getirilmesinin zahmetli olacağını ve belki yarı işli bir halde asıl üretimin kıyıda yapıldığını ileri sürer. Ancak gerek Dokimeion'da ve gerekse Pamphylia'da bir atölye izine rastlanmamasının kesin bir yargıya varmak için imkansız olduğunu düşünür[49]. Çalışmasında benim de aşağıda değineceğim gibi atölye organizasyonlarına açıklık getirmeye çalışmış ve bazı mermer örneklerin kesinlikle Pamphylia'da yapıldığını kanıtlamaya çalışmıştır.

Atölye sorunu ile ilgili önemli bir araştırma da S. Young'un çalışmasıdır[50]. Young çalışmasında Pamphylia mimari bezemesini incelemektedir. Bunun için önemli bir kaynak olarak lahitleri gösterir. Young, Pamphylia lahitleri olarak tanımladığı eserleri yapan ustaların ellerinde bir şablon defteri olduğunu ve bazen bunlardan yeni kompozisyonlar türettiklerini söyler. Aynı zamanda yazar, Pamphylia lahitleri grubunun ihraç edildiğini belirtir[51]. Burada R. Turcan'ın ihracat hakkındaki görüşlerine de değinir. Turcan'ın, ihracatı ekonomik nedenlere bağladığını, yüksek kaliteli eserlerin içinde Pamphylia lahitlerinin ucuz olduğunu düşündüğünü ve Romalı müşterilerin yerel bir ustaya istediği tipte lahit ısmarlayabileceğini ileri sürdüğünü belirtir[52].

Young, Roma'da gelişen mimari bezemenin doğu karakterinde olduğunu ve bunun popüler olmasında Pamphylia lahitlerinin de etkisi olduğunu düşünür. Ona göre bu durum Pamphylia'da mimari bezemeleri yapan bir atölyenin varlığını kanıtlar[53]. Young, mimari bezeme ile lahit bezemelerini karşılaştırmanın atölye saptamada en güvenilir metodlardan biri olduğunu düşünmektedir; çünkü ona göre mimari bezeme ile lahit üretimi aynı atölye içinde yapılır. Pamphylia lahitlerinin Yunan stilini yansıtan mimari düzen ve ikonografisiyle, birçok yerde -Roma gibi- popüler olduğunu düşünür[54]. Yazarın düşüncelerini kısaca özetliyelim: öncelikle

[49] Aydoğan, **a.g.e.**, s.64-65.
[50] Simon Young, "Pamphylian Architectural Decoration in the Second Century AD: Purely Derivative or an Indepentent Tradition?", **Adalya VI**, 2003, s.171-188.
[51] **A.e.**, s.171.
[52] Detaylı bilgi için bkz.: Robert Turcan, "Les sarcophages Pamphyliens de Rome (Typr Torre Nova)", **The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara-Izmir 23-30/IX/1973**, Ankara, 1978, s.688.
[53] Young, **a.g.e.**, s.172.
[54] **A.e.**, 175-176.

Pamphylia kentlerinin Afyon'dan getirilen mermeri işlediğini, lahitler ve mimari yapılar için kaliteli süslemeler yapan bölge atölyelerinin var olduğunu söyler. Pamphylia'da Prokonnesos mermerinin işlendiği ve ustaların burada eğitildiği savının aksine Young, "Hadrianus baroku" denen akımdan önce bölgede işliklerin bulunduğunu ve süsleme geleneğinin varlığını ileri sürer. Pamphylia'lı ustaların Pergamon eğitimi almadıklarını da belirtir. Aynı zamanda yazar, Attaleia'nın kuruluşu ile bölgede görülen Hellenistik Pergamon heykeltıraşisinin sürekliliğinden de söz eder. Hadrianus barokunu da Pamphylia stilinin etkilemiş olduğunu savunur[55]. Burada önemli olan Pamphylia heykel sanatının ne kadar köklü olduğudur. Tıpkı Waelkens'in Dokimeion için iddia ettiği gibi.

T. Korkut, bir Pamphylia lahdi üzerine yaptığı ikonografik çalışmasında Waelkens'in Dokimeion savına karşı, bölgede bir atölyenin varlığının aşikar olduğu görüşünü savunur. Ona göre bölgedeki lahitler homojen bir yapı göstermektedir. Buluntular da bölgedeki kazılarla her geçen gün artmaktadır. Korkut, lahitlerin ve bazı ostotheklerin ithal mermerle bölge atölyelerinde yapıldığının altını çizer[56].

3.2. ATÖLYE SORUNU ÜZERİNE ÖNERİLER

Pamphylia, neredeyse yarım asırdır tartışılan atölye sorununun merkezidir. Kanımca Pamphylia'da bir lahit atölyesi vardır. Burada vurgulamak istediğim sütunlu, girlandlı ya da frizli lahitlerin kökenlerinin Pamphylia olduğu değildir. Kökeni neresi olursa olsun ithal edilen mermerden üretilen lahitlerin bölgede bir atölyede ister yarı işli, isterse mermer blok halinde getirilmiş olarak bitirildiği ya da yapıldığıdır. Bölgede yerel lahitlerin sayıca fazlalılığı zaten bir atölyenin belki de birkaç atölyenin varlığına işaret etmektedir.

Atölyenin varlığından ziyade kanımca burada tartışılması gereken atölyenin ne ölçekte olduğudur. Yani yukarıda bahsettiğimiz "Dokimeion", Attika, kent Roma ve Prokonnesos atölyeleri gibi büyük ölçekte mi yoksa Ephesos, Aphrodisias gibi kendi çevresi ve bölgesel pazarda etkili mi olduğudur. Bu sorunun cevabı özellikle atölye organizasyonu başlığı altında değerlendirilecektir. Öncelikle bölgede bulunan ve malzemesinden dolayı ithal olarak sınıflandırılması gereken lahitler ile yerel lahitlerin gerek kendi aralarında ve gerekse bölge içindeki kronolojilerini

[55] **A.e.**, s.182-183.
[56] Korkut, 2004, s.195.

inceleyelim. Daha sonra lahit grupları içinden seçtiğim örneklerin üslup özelliklerinden hareketle neden bölgede yapılmış olabileceğini görelim. Bir sonraki aşamada karşı görüşler ve hipotezler üzerinden hareketle, yazıtlar, heykeltıraşi geleneği, taşımacılık gibi önemli birtakım verilere değinip, atölyenin varlığını pekiştirelim. Son olarak da bölge atölyesinin ya da atölyelerinin organizasyonuna ve lahit tiplerine değinelim.

3.2.1. PAMPHYLIA LAHİT KRONOLOJİSİ

Pamphylia lahitleri için bir kronoloji oluşturmak bir yönden kolay, bir yönden çok zordur. Özellikle son yıllarda yapılan Perge kazıları bu kronoloji için önemli bir veri kaynağıdır, yine Attaleia, Side, Korakesion gibi kentlerde gerçekleştirilen müze kazı ve araştırmaları önemli veriler sunar. Ancak Perge Batı Nekropolis kazıları bölgenin en büyük çapta ve tek sistemli mezarlık kazısıdır. Çalışmalar, 10 yılı aşkın bir süredir devam etmekte ve Pamphylia'nın Roma Dönemi mezar tipleri için büyük bir kaynak oluşturmaktadır. Roma Dönemi'ne ait, kremasyon ve inhumasyon geleneklerine bağlı farklı tipte mezarlar içinde en önemli grubu lahitler oluşturur. Birçok lahit günümüze soyulmadan, tüm konteksleri ile ulaşmıştır; çok sayıda mezarın niteliğine (çocuk mezarı olduğunu ispatlayan vb) ve tarihlemesine ışık tutan yazıt ele geçmiştir. Mermer lahitlerde bir başka deyişle heykeltıraşinin yoğun olduğu, farklı yüzyıllara ait lahitler bize stilistik açıdan gelişimlerini açıkça sunar. Bu açıdan lahit kronolojisini belirlemek kolaydır.

Zorluk ise altını çizerek belirtmek isterim ki lahitler, kaba bir tanımlamayla günlük kullanım eşyalarından biridir. Bu eserler yüzyıllarca bir aile ya da farklı ailelerin bireyleri tarafından kullanılmıştır. Yani ikinci, üçüncü kullanımları vardır. Bunları tespit etmek bir hayli zordur: örneğin bazısı kapağa ya da tekneye bazı ipuçları bırakır. Kapağın üzerine bir haç yerleştirilebilir. Bu da bize tip olarak Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait bir lahdin ikinci ya da daha doğru bir deyişle sonraki kullanımının Hıristiyanlık Dönemi'nde olduğunu gösterir. Ya da yazıtların bir kısmı kazınmış, silinmiş olabilir. Veyahut yazıt sonradan eklenmiş olabilir. Mezar buluntuları da çok kesin sonuçlar vermeyebilir. Örneğin Perge'de bulunan bir lahitte M.Ö. 3. yüzyıla ait bir sikke, Roma İmparatorluk Dönemi buluntularıyla birlikte ele geçmiştir. Bu iki şekilde açıklanabilir. Buluntunun aile yadigarı olması. Günümüzde

de atalarımıza, büyüklerimize ait yadigarları saklarız (paralar, kılıçlar, madalyonlar, takılar vs). Kuşkusuz eski insanlar da böyleydi. Ölünce aile yadigarını da yanına koydurmuş olabilir. Bu türden uygulamalara antik çağ boyunca rastlanır[57]. Bir başka olasılık da aynı mezarın farklı aile fertleri için kullanılmasıdır. Günümüzde yine aynı durum söz konusudur. Bazılarımızın aile büyükleri birbirinin üzerine gömülmüştür. Antik çağda da bu durum söz konusudur ve Perge bu konuda bize çok örnek verir. Bazı kapaklarda ikinci kullanım izleri, "tamiratları" bile görülmektedir (örn.: GYM.3). Yani üst üste yapılan gömülerde farklı dönemlere ait buluntuların çıkması doğaldır. Farklı bir görüşte Sedef Çokay-Kepçe tarafından şu şekilde açıklanmaktadır[58]: Mezar sahibinin eski bir eseri bularak, hatıra olarak saklaması. Toparlayacak olursak, tipolojik açıdan bir lahdin tarihlemesini yaparken, ilk kullanımını belirlemek zordur. Tipin devamlılık gösterdiği durumlar vardır (yukarıda detaylıca incelenen: bezemesiz lahitler). Mermer lahitlerde kanımca durum daha da zordur. Bir kere heykeltıraşi açıdan değerli olmaları ve gösterişli görünümleri gerek antik çağda, gerekse günümüzde soygunlara maruz kalmalarına, dolayısıyla kendi iç kontekstlerinin bozulmasına aynı zamanda kimi zaman yerleri de değiştirildiği için genel anlamda da kontekstlerin bozulmasına yol açar. Bu tip lahitleri genelde stilistik açıdan tarihlemek mümkün olmaktadır. Bu bile zordur, eserler bölgeye yarı işli getirilip, burada bitiriliyorsa bunun ne kadar süre aldığını, eserin ne zaman kullanılmaya başladığını bilemeyiz. Tam bile gelse, lahdi imal eden büyük atölyelerin depolarında ne kadar duruyor; hemen sevk edilse bile, ne sürede geliyor, bunları tespit etmemiz güçtür. Yine stilistik kriterlerin bu kadar kısa sürelerde farklılaşması da zordur. Sonuç olarak, aşağıda kronolojisi sunulan lahitleri, buluntular, nekropolislerin genel konteksleri, stilistik özellikler gibi verilerle tarihlemeye çalıştık.

Kronolojiye öncelikle girlandlı lahitler üzerinden başlayacağız. Girlandlı lahitleri iki ana grup altında değerlendirmiş, yarı işli ve tam işli lahitler başlıkları altında incelemiştik.

[57] J.M.C. Toynbee, **Death and Burial in the Roman World**, Baltimor-Londra, The John Hopkins University Press, 1971, s.43 vd.
[58] Antalya ve İstanbul'da yapılan Perge 65 Yılda 50. Kazı Sezonu Sempozyumlarında sunduğu bildirilerinde ve kendisi ile yaptığım tartışmalarda bu durumu vurgulamıştır.

Pamphylia bölgesinde bulunan tüm yarı işli lahitler Prokonnesos atölyesinin ürünleridir. Konumu sayesinde ticaretin ve sevkiyatın kolay yapılabildiği Prokonnesos, Pamphylia kentleri ile de sıkı ilişki içindedir ve yukarıda da bahsettiğimiz gibi lahit haricinde bölgeye mermer de satar. Bölgede Prokonnesos'un üç tipinden ikisi net olarak tespit edilebilir. Bunlardan ilki ve en yaygını tipik yarı işli lahitlerdir. Özelliklerine yukarıda detaylıca değindiğim bu eserlerin yanı sıra, muhtemelen yüksek teknelere sahip olan lahitler de mevcuttu. Bu sonuca, ele geçen iri akroterli kapak parçalarından hareketle varıyoruz (LK.21-22). Prokonnesos lahitlerinin üslup özelliklerini belirlemek güçtür. Eserler, bölgede genelde yarı işli olarak kullanılmıştır, ancak bu eserlerin bölgede bitirilmiş örnekleri de bulunmaktadır. Eldeki verilerle, yarı işli lahitleri, Prokonnesos'un yoğun ihracat yaptığı M.S. 2. yüzyılın sonuna ve M.S. 3. yüzyılın ilk yıllarına tarihleyebiliriz.

Üslup kriterlerine yukarıda detaylıca değindiğimiz ve farklı tiplerini ortaya koyduğumuz girlandlı lahitler, Pamphylia lahit geleneği içerisinde büyük bir yere sahiptir. İlk grup olarak nitelendirdiğimiz Dokimeion mermerinden yapılmış ve üslup açısından Dokimeion atölyesini işaret eden eserlerin bölgede şimdilik en erken örneği, M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğine aittir (G.1-2). Akanthus yapraklarından oluşan süslemesi, Erosların akanthus yapraklarına basması, girland boşluğundaki genç erkek başları ile farklılık kazanan eserden bir sonraki aşamada, fabrikasyon olarak tabir ettiğimiz, M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreğine ait lahitlere geçilmiştir (G.3-4). Bu eserler meşe girlandları, taşıyıcı Eros ve Nike'leri, boşluk figürü olan tiyatro maskeleri ve Gorgo başlarıyla tipiktir. Pamphylia'da bu tip girlandlı eserler çok sayıdadır. Aynı tipte çok sayıda lahit parçası bölge müze depolarında bulunmaktadır. M.S. 2. yüzyılın 2. yarısından itibaren aynı biçimde girlandlı lahitlerin ufak değişikliklerle devam ettiğini izlemekteyiz. Örneğin alt pervaza meander motifinin eklenmesi, girland yapraklarındaki çözülmeler, üst pervaza bezemenin eklenmesi gibi özellikler izlenir (G.11, 18-19). Yüzyılın sonunda ve M.S. 3. yüzyılın başlarında Prokonnesos atölyesinin yarı işlilerinin bölge atölyeleri tarafından bitirilmiş örnekleri görülür (G.20-22). Tipik defne yapraklı girlandlı lahitler, müşteri isteğine göre tamamlanarak kullanılmıştır. III. grup olarak nitelendirdiğimiz Prokonnesos mermerinden yapılmış ve Dokimeion atölyesi şemasında bitirildiği düşünülen örnekler de (G.23-27) yoğun olarak M.S. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 3. yüzyıl başında yapılmıştır. Aynı tarihlerde

yerel kireçtaşından, Prokonnesos ve Dokimeion'un bitirilmiş girlandlı lahitlerini taklit eden lahitler de görülmektedir (G.37-39). Girlandlı lahitlerin, M.S. 3. yüzyılın ortalarından itibaren kesildiğini söyleyebiliriz.

Lahit sanatının en gösterişli eserlerinden olan figürlü frizli lahitler Pamphylia'da çok sayıdadır. İki grup içinde incelediğimiz lahitlerden Dokimeion atölyesine atfedilen grup, bölgede erken örnekler sunmaktadır. Söz konusu lahitler genellikle, M.S. 2. yüzyılın ortaları ve sonlarına tarihlenir. Bu grup içindeki tek ve en erkene tarihlenen lahit Dionysos betimli olup (F.7) M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına yerleştirilir. Eros'lu lahitler ise M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreğinde yaygındır (F.1-F.6). Amazonomakhia tasvirli lahitler de Eroslu lahitlerle paraleldir. Attika'dan ithal edilen, Pentelikon mermerinden yapılmış eserler ise M.S. 3. yüzyılın içlerine kadar uzanır. Söz konusu lahitler içinde en erken örnek M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına aittir (F.23). Dionysos betimli bu lahitle birlikte yine aynı gruptan olan eserlerde M.S. 2. yüzyılın sonları ve 3. yüzyılın ortalarına kadar süreklilik görülür. Diğer mitolojik betimli lahitler de M.S. 2. yüzyılın sonu ile M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı arasına tarihlenir. Pamphylia'da figürlü frizli lahitler, M.S. 3. yüzyılın 2. yarısından sonra kesilmiştir. Madalyonlu ve karışık tipte lahitlerin bunlara paralel gittiğini söyleyebiliriz. Torre Nova tipi lahitler ise bölge içinde erken örnekler sunarlar. Katalogta değerlendirilen eserlerin hemen hemen hepsi M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlenir.

Pamphylia lahit kronolojisi ve belki de genel kronoloji içinde en önemli verileri sunan eserler sütunlu lahitlerdir. Söz konusu eserler, kendi içlerinde de stilistik gelişimin her evresini yansıtırlar. Yukarıda stilistik gelişimlerini (pervaz, sütun başlık, mimari üst yapı bezemeleri) detaylıca incelemiştik. Burada kısaca bu özellikleri tekrarlayarak bir bütün halinde kronolojiyi yansıtmaya çalışacağız.

Bölgede sütunlu lahitlerin en erken örneği M.S. 150-155 yıllarına tarihlenir (S.1). Kaide bezemeleri bu yıllarda çoğunlukla sade bırakılmıştır. Genelde düz arkhitravlı üst yapıya sahip olan bu eserlerin sütun başlığındaki akanthus yaprakları kütlesel işlenir. Figürler, genelde tek bir heykel gibi değil devam eden bir frizin öğeleri gibidir. Aynı zamanda mimariye göre geri planda kalmaktadırlar. Literatürde yaygın tip olarak geçen kemer-düz kiriş-alınlık-düz kiriş-kemer üst şemasına sahip lahitler, M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreğinden M.S. 3. yüzyıla kadar stil gelişimini

görmemizde önemli birer anahtardır (S.3-10). M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ile birlikte kaidede ve üst pervazlarda bezemeler görülmeye başlar. Kaide bezemelerinde iki Lesbos kymationu arasında örgü bantları popülerdir. Üst pervazda yumurta ok dizisi, Lesbos kymationu ve palmet dizileri karşımıza çıkar. Özellikle yumurta ok dizisinde stilistik gelişim açıkça izlenir. M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreğinde kymanın okları kazıma çizgi biçiminde çok alçak kabartma olarak işlenirken (S.2), beş-on sene ileriye tarihlenen eserlerde okların artık daha belirgin yapıldığı, ancak tam çözülmediği gözlemlenir. M.S. 3. yüzyıla yaklaşıldığında ise, oklar artık çok belirgindir ve arka plandan çözülmüştür (S.4-5). M.S. 3. yüzyılın ilk çeyreğinde oklar daha stilizedir ve yaprağa benzer bir biçim almaya başlar (S.6-7); M.S. 3. yüzyılın ortalarında ise artık oklar yerini ızgara biçiminde yapraklara bırakmışlardır (S.8-10). Aynı biçimde yumurta çanakları da erken örneklerden itibaren dönem ilerledikçe açılmaya ve yayılmaya başlar. Üst pervaz palmet bezemeleri de aynı gelişimi takip etmiş, M.S. 3. yüzyılın 2. çeyreği ile beraber ızgara biçiminde yapılmaya başlanmıştır. Korinth başlıkları da zamanla kütlesellikten kurtulmuş, tüm bezemelere paralel olarak M.S. 3. yüzyılın ortalarında akanthus yaprakları ızgara biçimine dönüşmüştür. M.S. 2. yüzyılın ortalarından M.S. 3. yüzyılın ortalarına kadar olan süreçte figürlerde de gözle görülür bir değişim yaşanmıştır. Zamanla figürler niş içerinde tek bir heykel gibi betimlenmiştir. M.S. 2. yüzyılın sonlarına doğru üst pervaza doğru taşmaya ve mimariye göre ön plana çıkmaya başlarlar. Bölgede sütunlu lahitlerin son örneklerinin görüldüğü M.S. 3. yüzyılın ortalarına doğru figürler mimarinin önüne geçmiştir. Aynı zamanda ince uzun ve orantısız biçimdedirler.

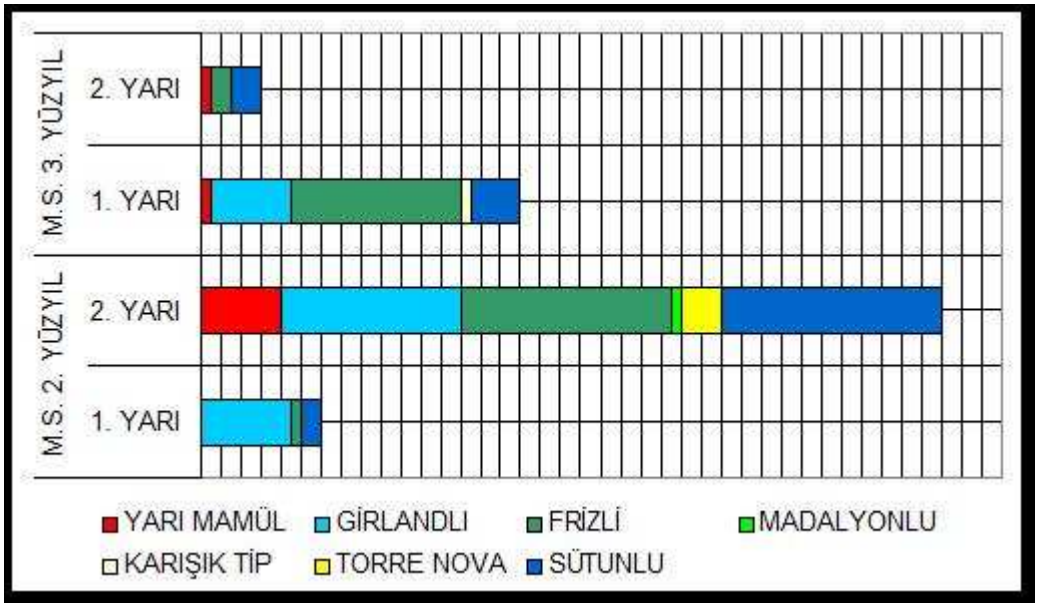

Tablo 8: İthal mermerden yapılan lahitlerin kronolojisi.

Tablo 8 incelendiğinde ithal mermer lahitlerin yapımına M.S. 2. yüzyılda yoğun olarak girlandlı, az sayıda frizli ve sütunlu lahitlerle başlandığı, M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ile birlikte bunlara yarı işlilerin, madalyonlu ve Torre Nova tipi lahitlerin katıldığını, lahit üretiminde büyük bir artış yaşandığını görmekteyiz. M.S. 3. yüzyılla birlikte mermer lahit yapımında gözle görülür bir düşüş olsa da tüm tipler belli oranda devam etmiştir.

Şimdi de yerel kireçtaşından üretilen, yazıtlı (tabula ansatalı, tabulalı, çerçevesiz) ve bezemesiz lahitlerin kronolojilerini inceleyelim.

Kronolojik gelişime bezemesiz lahitlerle başlayacağız. Yukarıda da değindiğim üzere Pamphylia'da Hellenistik Dönem'de kireçtaşından yapılmış lahitlerin olduğu bilinmektedir. Bu dikdörtgen biçimli tekne, alçak akrotersiz beşik çatı kapaklı lahit tipinin, somut verilerle Geç Hellenistik Dönem'den itibaren süreklilik arz ettiğini (B.1-15) ve Roma İmparatorluk Dönemi'nde geleneğin bozulmadığını, M.S. 2. yüzyılın sonuna kadar yoğun bir biçimde diğer tiplerle birlikte kullanıldığını (B.16-38) söyleyebiliriz. Bezemesiz lahitlerin ikinci grubu olan yüksek tekneli, akroterli beşik çatı biçimli kapakların da M.S. 2. yüzyıl sonundan itibaren yoğun biçimde kullanıldığını gördük, ancak bu tip aşağıda da görüleceği gibi

aynı yüzyılın başlarında da mevcuttur. Form aynı, ancak üzerindeki bezemeler farklıdır. Buna en güzel örnek yazıtlı lahitlerdir. En erken örneği Geç Hellenistik – Erken Roma Dönemi'ne aittir. Bezemesiz lahitlerden tek farkı yazıtı olan bu eserlerde süreklilik göze çarpar. M.S. 2. yüzyılın sonlarına doğru kullanımları artarak M.S. 3. yüzyılda da devam etmiştir. Tabula ansataların tiplerine göre ayırdığımız lahitler ise M.S. 2. yüzyılın ortalarından itibaren, M.S. 3. yüzyıl ortalarına kadar süreklilik gösterir. Yazıtlı grup içindeki bir diğer tip olan tabulalı lahitler de M.S. 2. yüzyılın sonu ile birlikte üretilmeye başlanır (bkz. tablo 9).

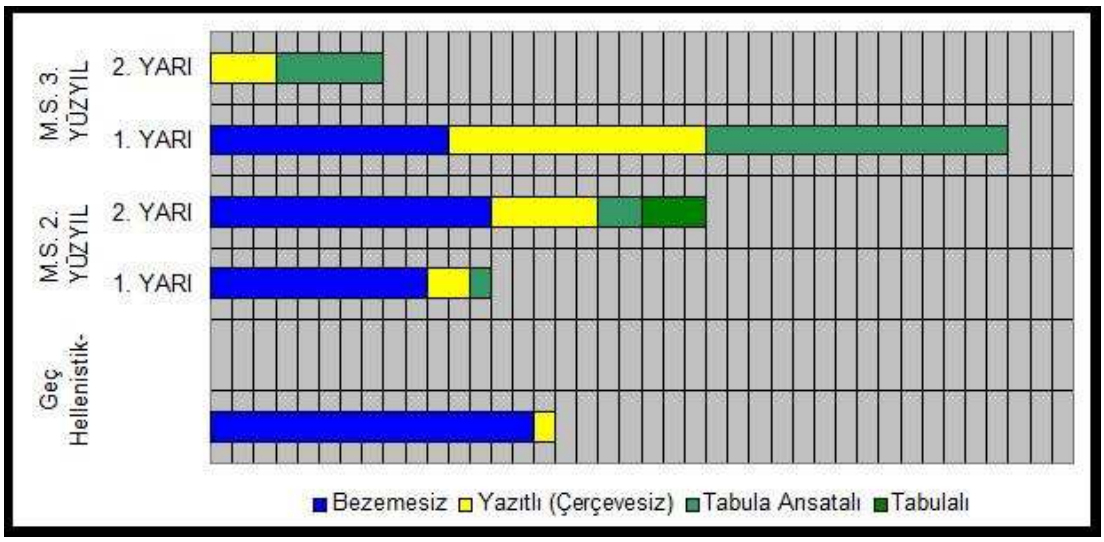

Tablo 9: Yerel lahit kronolojisi

Tablo 9'a ithal mermerden yapılan lahitler ile yerel lahit kronolojisi içine 2. bölümde incelediğimiz tipolojisi belirlenemeyen örnekler ve tek kapaklar dahil edilmemiştir. Ancak hemen belirtelim ki bu eserlerde kronoloji tablosu içinde bir istisna yaratmamaktadır.

Pamphylia bölgesinde gerek mermer ve gerekse kireçtaşından yapılan lahitler birbirinden bağımsız bir kronoloji göstermemektedir. Tüm eser ve tipler aşağı yukarı aynı zaman diliminde, Roma İmparatorluğu lahit sanatının ivme kazandığı M.S. 2. yüzyılla beraber görülürler. Bu eserler, M.S. 3. yüzyılda da devam etmiş ve hatta kapak ya da teknelerdeki yazıt veyahut haç bezemelerden anlaşıldığı gibi

Hıristiyanlığın yaygınlaştığı dönemlerde de kullanılmışlardır. Ancak bölgede bezemesiz lahitlerin hatta bezemeli birkaç eserin Hellenistik Dönem'e kadar indiği saptanmıştır [59] . Sonuç olarak Pamphylia'da Roma İmparatorluğu'nun birçok eyaletinde olduğu gibi lahitler, M.S. 2. – 3. yüzyıllarda üretilmiş ve kullanılmıştır.

3.2.2. ÜSLUP ÖZELLİKLERİ IŞIĞINDA ATÖLYE SORUNU VE DEĞERLENDİRME

Yukarıda Pamphylia'da bir lahit atölyesinin bulunduğunu ileri sürmüştüm. Bu başlık altında atölye sorununa öncelikle katalogtan seçilen ithal lahitlerin[60] üslup özellikleri değerlendirilerek açıklık getirilmeye çalışılacaktır. Daha sonra, buluntu kartı, bölge mimari bezeme ve heykeltıraşisi, ekonomi ve transportasyon gibi, yukarıda karşı savlarını da incelediğimiz bazı verilere değinilerek bir atölyenin varlığı gösterilmeye/kanıtlanmaya çalışılacaktır.

Bölge ithal lahitlerinin üslup özellikleri atölye sorununa ışık tutan en önemli veridir. Aşağıda büyük bir oranda katalog tipolojisine bağlı kalarak seçilen örnekler değerlendirilecektir.

M.S. 2. yüzyılın ortalarından itibaren Pamphylia, Prokonnesos ocaklarından mermer, atölyesinden ise yarı işli olarak nitelendirdiğimiz lahitler ihraç etmektedir.

GYM.1-10, Pamphylia'ya yarı işli olarak gönderilmiş, ancak bölgede tamamlanmadan, bazı ufak detayları işlenerek ithal edildiği biçimiyle kullanılmıştır. Yarı işli lahitlerin detaylarının bölgede yerel ustalarca yapıldığı kesindir. Ancak bunlar büyük bir atölyenin varlığına kanıt oluşturmamakla birlikte bizim bölgemizde durum biraz daha başkadır. Burada kapak tipi biraz farklılık gösterir. Prokonnesos'un ihraç ettiği lahitlerin kapakları akroterli olmakla beraber orta akroterler biçimlendirilmemiş, alınlık üçgen haliyle bırakılmıştır. Bunun birçok örneği Pamphylia'da da vardır (GYM.9, LK.15, LK.17-19). Ancak ele geçen bazı örnekler farklıdır. Perge Batı Nekropolis'te gün ışığına çıkarılmış GYM.1-3, LK.20 ve Side'de bulunan LK.14 Pamphylia yerel lahitlerinde görülen kapaklara sahiptirler. Burada en önemli örnek GYM.2'dir. Eserin kapağı, Prokonnesos'un iri yan akroterli kapaklarından olmasına rağmen, orta akroteri yerel lahitlerde 2. grup olarak

[59] bkz. 2. bölüm dn.334
[60] Bölgenin yerel lahitleri, atölye organizasyonu başlığı altında değerlendirilecektir.

nitelendirdiğimiz akroterlere benzer. GYM.1, GYM.3, LK.14'te kapaklar bölgenin yerel lahitleriyle aynıdır. Akla bu lahitlerin bölgeye kaba mermer bloklar halinde geldiği ve burada bitirildiği ya da kullanılacak şeklin burada verildiği gelebilir. Oysa yarı işli olarak gelen lahitlerin kapak düzenlemesini yapmak bir hayli basittir. Atölyede bir usta iri olan akroterleri küçültmüş, kapak kanatlarının çakıştığı alana da orta akroteri yapmış olabilir. GYM.2 kanımca bu noktada önemlidir. Yan akroterler yapılmamış/küçültülmemiş, orta kısıma ise akroter yapılmıştır. Kısacası eser, Prokonnesos'tan kaba blok halinde getirilmemiştir. Ancak kapağı, Perge Batı Nekropolis'te kullanılan yerel kapaklara uydurulmuştur. Fakat bu durum lahit atölyesi fikrini çürütmez. Bunu gösteren en somut örnekleri aşağıda inceleyeceğiz.

LK.16 ve LK.19-20 Prokonnesos'un bölgeye gönderdiği lahitlerin kapaklarıdır. Bu eserler incelendiğinde, yerel lahitlerde gördüğümüz önemli bir detaya rastlarız. Bu iki kapağın yan akroterlerinde palmet bezeme yer alır. Eserlerin akroterleri, 2. bölümde birçok lahit ve lahit kapağında gördüğümüz gibi ve özellikle tek kapaklarda üzerinde durduğumuz 4. grup orta akroter tipindedir (LK.47-52, 81). Bu eserler Pamphylia'da bu biçime sokulmuştur.

Yarı işliler içinde atölye varlığına işaret eden iki örnek GYM.9 ve GYM.10'dur. Bu lahitler, bölgeye yarı işli ithal edilmiş, yerel ustalarca bir kısa yüzleri tamamlanmıştır. Muhtemelen işlenen yüzleri nekropolislerde, caddeye dönük kısımlarıdır.

GYM.9'un kısa yüzünde girland boşluğuna bir Gorgo başı işlenmiş, girland sarkacı üzüm salkımı biçiminde tamamlanmıştır. Fakat GYM.10 farklıdır. Eserin, iki uzun yüzü ve bir kısa yüzünde sadece girland boşluğu figürleri yapılmıştır. Diğer kısa yüzü tamamen bitirilmiştir. Girland taşıyıcısı olarak kaideler üzerinde duran, Eros-Psykhe grubu, girland boşluğunda bir kuş vardır. En önemlisi tamamlanan girlanddır. Defne yaprakları ile başlayan girland, meşe palamutları, kozalaklar ve çeşitli meyvelerden oluşur. Taenialar ve pandantifte tamamlanmıştır. Eser, ithal edilen bir yarı işli lahdin kısa yüzünün figürlerine, girlandına kadar bitirildiğini gösterir ve bu iş kesinlikle Pamphylia'da yapılmıştır.

Atölye için en önemli kanıtları girlandlı lahitler başlığı altında değerlendirdiğimiz II. ve III. gruplar sunar. Prokonnesos mermerinden yapıldığı tespit edilen bu lahitlerden ilk değerlendireceğimiz grup, yarı işli lahitlerin

tamamlanmış biçimleridir. Perge Batı Nekropolis'te bulunmuş G.20 üzerinde, Prokonnesos yarı işli şemasının nasıl tamamlandığı çok açık bir biçimde saptanamamıştır. Eser, şemanın ince uzun defne girlandlarına, şematik boukranionlarına, tipik fiyonk düğümlü taenialarına sahiptir. İlk bakışta Ephesos şemasını andırdığından bahsetmiş (taşıyıcıları küçüklüğü, girland kavsi genişliği), ancak Prokonnesos yarı işlisinin tamamlanmış şeklinde olduğunu (sarkaç, pervazlar bulunması) belirtmiştik. Hatta Nuşin Asgari'nin eseri Propontis'ten örneklerle karşılaştırdığını, ustalarının buradan getirilmiş olabileceğini veya sahibinin Propontisli olabileceğini söylemiştik. Kanımca eser, herhalükarda Pamphylia'da bir atölyede bitirilmiştir. Burada ilk dikkati defne girlandları çeker. Bu tip ince girlandlı eserler, Propontis'te görülmektedir. Araştırmamda bu tip girlandın benzerlerine[61] başka bölgede rastlanmamıştır. Eser, eğer Propontis etkili ise muhtemelen Pamphylialı ustalarca özel sipariş üzerine bitirilmiş olmalıdır. Eserin Propontis'te bitirilip, bölgeye gönderilmesi mümkün görünmemektedir.

Benzer defne girlandlı örnekler bölgede birkaç örnekle daha temsil edilir. G.21 yine Perge'de bulunmuş ünik bir eserdir. Ancak önemli olan eserin özel bir biçimde kesinlikle Pamphylia'da yapılmış olmasıdır. Şema Prokonnesos lahitleri için tipiktir: İnce uzun defne girlandları, sarkaçlar vs. Fakat üst pervaz yapılmamış ve girland boşluğuna aslan başı yerleştirilmiştir. Gözlemin isabetli olması halinde köşelere Eros'ların taşıyıcı olarak yerleştirilmesi eserin farklılığını yaratmaktadır. En önemlisi tipik taşıyıcı şemasının dışına çıkılmasıdır. Böyle bir başka eser bölgemizde yoktur. Bu tip özellikler eserin Pamphylia'ya geldiğinde –büyük bir ihtimalle mermer bir blok halinde gelmişti- müşterisinin isteğine göre bitirildiğini göstermektedir. Alanya Müzesi'ndeki G.22'de farklı girland şeması ve rozeti ile yine bölgede tamamlanmış olan, Prokonnesos mermerinden bir diğer lahittir.

Girlandlı lahitler başlığında sunduğumuz III. grup lahitlerse atölyenin varlığı için önemli kanıtlardır. Bu eserler biraz farklıdır. Eğer Dokimeion'da büyük bir atölye yoksa veya atölye Dokimeion'dan Pamphylia'ya taşınmışsa, tezde Dokimeion atölyesi ürünü olarak değerlendirilen eserlerin Pamphylia üretimi sayılması gerekir.

[61] Özellikle diğer bölgelerin müze depolarındaki eserlerin gözlemlenmesi, varsa kazı depolarında yer alan lahit parçalarının incelenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda eserlerin buluntu yerlerinin kesin olarak saptanması gerekliliği vardır.

Eğer böyle bir durum söz konusu ise, Prokonnesos mermerinden olan III. grup eserler, Pamphylia girlandlılarını taklit ediyor olmalıdır. Eserler Dokimeion şemasında bitirilmiş bile olsa, söz konusu eserlerin taklit olması onların Pamphylia'da bir atölyede hem de mermer işleyebilen ve bu geleneğe sahip olan bir atölyede yapıldığının kanıtı sayılır.

Bölgede bu tipte beş eser bulunur. Dokimeion ya da Pamphylia girlandlı lahitlerinin taklidi olarak nitelendirmemin sebebi yukarıda detaylı olarak anlatılmıştır: Taşıyıcıların pozisyonları, duruşları, elbiseleri, girlandların meşe yapraklı oluşları, sarkaçların tipi vs. Söz konusu eserlerden Side Müzesi'nde sergilenen G.23 önemli detaylar içeririr. Örneğin Nike'nin üzerinde durduğu sfenksin kanat işçiliğinin bölgede benzeri yoktur. Pamphylia'da ya da Dokimeion ürünlerinde Nike'nin kanatsız işlendiği başka bir örnek daha görülmemiştir. Bu, detaylar yerel bir üsluba işaret ediyor olmalıdır. G.24'te belirgin bir üslup farklılığı vardır. Şema aynı olsa bile girlandlı lahitlere göre daha sert çizgiler kullanılmış, detaylar vurgulanmıştır. Aynı zamanda girlandın bağlanma yerlerinin de gösterilmesi yerel üsluba ve en azından farklılığa delildir. Diğer üç eser de (G.25, 26 ve 27) girlandlı lahit grubundan farklı bir üsluba sahiptir. Söz konusu beş eserdeki kopya unsuru kaçınılmaz olarak üslubu değiştirecektir, kopistin ya da ustanın kendi yeteneği de bunda etkilidir. Ancak unutulmaması gereken bu eserlerin ithal mermerle bölgede yapıldığıdır.

Girlandlı lahitler içinde IV. grubu oluşturan eserler içerisinde G.30 ve 31'in Prokonnesos mermerinden yapılmış olduğunu kesinlikle söyleyebiliriz.

G.30, bir çocuk lahdinin uzun yüzüne aittir. Parçada kanatsız bir Eros'un taşıdığı girland ve girland boşluğunda bir çocuk büstü yer alır. İşçiliğin kaba olduğu eserde öncelikle Eros'un kanatsız oluşu, meşe girlandları ve boşluktaki çocuk büstü dikkat çeker. Daha öncede belirttiğimiz gibi büst Pamphylia girlandlıları için sıradışıdır. G.31 de girlandlı bir çocuk lahdidir ve birçok açıdan Pamphylia'da yapılmış olduğu anlaşılan farklı bir eserdir. En önemli özelliği kline biçiminde bir kapağa sahip olmasıdır. Eserin üslubunu yukarıda da değerlendirmemize karşın, kısaca tekrarlanması gereken bazı hususlar vardır. Uzun yüzlerde iki, kısa yüzlerinde bir girlanda sahiptir. Girlandlar, ortada Eros, köşelerde boukranionlar tarafından taşınır. Özellikle uzun yüzlerdeki girlandlar arasındaki farklılıklar dikkat çekicidir.

Ön yüz girlandları sarmaşık yapraklarından, diğer yüzlerdekiler defne yapraklarından yapılmıştır. Taşıyıcı Eros'ların kanat işçiliği de çok farklıdır: kısa tüyler yaprak formlu olup, uzun tüyler üstte büyük bir tüy ve ona paralel çizgilerle gösterilmiştir. Boukranionların da boynuzlarının arasında üç sıra kıvırcık tüy yer alır. Oranlar abartılıdır: Eros'ların vücutları, boukranionları iri oluşu, taeniaların kaba ve iri oluşu vs. Bunlar hep yerel bir üsluba işarettir. Kline kapak üzerindeki figürün başının portre niteliği taşıdığı ve kesinlikle bölgede yapıldığı unutulmamalıdır. G.31, Pamphylia lahit atölyesi için kanıt niteliğinde olan bir eserdir.

Prokonnesos grubu içinde belki de en çok vurgulanması gereken eserlerden biri, Side'de bulunmuş Ç.1'dir. Çerçeveli friz alanları içinde girland taşıyan Eros'lar betimlenmiştir. Girland boşluklarında krater tasvirleri yer alır. Sadece esere bu açıdan bakıldığında bile bölgede bir atölyenin varlığı anlaşılmaktadır. Hatta iki uzun yüz işçilik açısından da farklıdır. Bir uzun yüz diğerinden figür oranları ve işçilik açısından ayrılır. Yani eser üzerinde bir usta ve öğrencisi çalışmış olabilir. Frizde yer alan Eros'ların kanat işçiliğini hatırlayalım: kısa tüyler iç içe geçmiş daireler biçiminde, uzun tüyler ise birbirine paralel çizgiler halinde. Bu form bölgeye yabancı değildir. Daha önce benzer işçiliği BE.2'nin Eros'unda ve G.23'ün sfenksinin kanatlarında da görmüştük. Kuşkusuz ustalar ve işçilik çok farklıdır. Ancak tip benzerdir. Yine Eros'ların saç işçiliği, alışıla gelmiş tipte değildir. Tipik olarak başlarının üzerinde topuz yapılmış olsa da saçları omuzlara kadar dalgalı bukleler halinde dökülür. Kanımca bu yerel uslubun işaretidir. Prokonnesos'un ince defne girlandlarından farklı olarak meşe girlandları işlenmiştir. Keza girland boşluklarında kraterlerin bulunması da sıradışıdır. Kapak alınlığındaki geniş yuvarlak yüzüyle, oransız işçiliğiyle, yoğun, dalgalı saçlarıyla Gorgo, yerel üslubu net bir şekilde yansıtır. Eserin iri akroterli beşik çatı biçimindeki kapağı eserin bölgeye kabaca şekil verilerek gönderildiğini ve Pamphylia'da bitirildiğini düşündürmektedir.

Prokonnesos mermerinden yapılmış BE.1, bölge için önemli ve farklı bir eserdir. Tipik Prokonessos pervazlarına sahip olan lahdin, friz alanı perdahlanmış olup, hiçbir figür yapılmayarak sade bırakılmıştır. Lahit alışılagelmiş benzerlerinden bölgede aşina olduğumuz akroterli beşik çatı biçimli kapağı ile ayrılır. Tekne boyutları da farklıdır ve bölgede karşımıza çıkan yarı işlilere yakın ölçülerdedir.

Eser, kanımca bölgeye kaba mermer bir blok halinde getirilerek, yerel atölyede son haline kavuşturulmuş ve bu biçimiyle müşterisi tarafından kullanılmıştır.

Yine Prokonnesos mermerinden yapılmış BE.2, Korakesion'da bulunmuştur. Ünik bir eserdir. Eros'ların kanat işçilikleri Ç.1 ve G.23'e benzer. Eser yüksek ihtimalle girlandlı bir lahittir. Fakat Eros'un ölçüleri diğer girlandlı eserlere baktığımızda bir hayli abartılıdır, girland boşluğu figürü diğerlerinden çok farklıdır.

Prokonnesos mermerinden yapılan eserler içerisinde değerlendireceğim son grup, tek kapaklarda incelediğimiz birkaç ünik eserdir. Öncelikle Prokonnesos atölyesinin tipik kapaklarından iri akroterli beşik çatı biçimli kapaklara ait LK.21 ve 22 değerlendirelim. Her ikisi de Attaleia'da bulunan ve muhtemelen aynı lahde ait akroter ve alınlık parçalarıdır. LK.21'in akroterinde cepheden tasvir edilmiş bir kartal bulunur: kanatların kısa tüyleri yarım daire pullar biçiminde uzun tüyleri ise birbirine paralel çizgiler halinde işlenmiştir. LK.22'de ise akroterde özel bir biçime sokulan Eros figürü görülmektedir. Figür, sağ eli ile okluğundan ok almaktayken betimlenmiştir. Arkada bir pan fülüt ve ağaç yer alır. Eros'un kanat işçiliği de yine bölgede alışık olduğumuz tiptedir.

LK.23, kanımca atölye varlığını kesin olarak kanıtlamaktadır. Akroterli beşik çatıya ait bir alınlık ve kapak kanatlarının bir bölümü korunagelmiştir. Eserin Pamphylia ile ilişkilendirilen üslup özellikleri şunlardır: Gorgo'nun işçiliği, alınlık tabanında yer alan friz, akroterler, kapak kanatlarındaki yaprak bezeme. İlk dikkati çeken frizdir. Burada vahşi görünümlü yunuslar betimlenmiştir. Bunların daha önce bölgede girland taşıyıcı kaidesi ve kline kapak döşek süsü olarak kullanıldığını görmüştük. Akroterindeki oturur vaziyetteki Eros'un da Aphrodisias atölyesini hatırlattığını, kapak kanatlarının Attika etkisinde olduğunu vurgulamıştık. LK.24'te de aynı kapak kanadı düzenlemesine ek olarak palmet biçimli akroterlerle de karşılaşmaktayız. Bu iki eser bölgeye mermer blok biçimde getirilmiş ve atölyemizde tamamlanmış olmalıdır.

Dokimeion mermerinden yapılmış eserleri tartışmadan önce Pamphylia'da bulunmuş ancak mermerinin kökeni belirlenemeyen lahit ve parçalarından da kısaca bahsedelim.

Değerlendirilecek ilk eserler, girlandlı lahitler başlığı altında incelediğimiz IV. gruba dahil olan G.32 ve G.33'tür. Prokonnesos şemasında yapıldığı anlaşılan

G.32 kısa yüze ait bir parçadır. Üslubun kabalığı ve özensizliği taşra işçiliğini akla getirir. Kabaca şekillendirilmiş meşe girlandları, üzüm salkımı biçimindeki sarkaç ve taşıyıcıların kanatları bu fikrimizi destekler. Girland boşluğundaki tiyatro maskesinde ağız boşluğunun sonradan kırıldığını ya da bilerek –ki bu ihtimal yüksektir- oyulduğunu söyleyebiliriz. G.33 ise girland taşıyıcısı bir boukraniondur. Girland, Prokonnesos şemasında olduğu gibi defne yapraklarıyla başlar, yapraklarla devam eden çelengin aralarına cevizler yerleştirilmiştir. Taşıyıcının baş üstü tüyleri de içe içe geçmiş üç yuvarlak sıradan oluşur ve bir hayli farklı bir üsluptadır. Bütün bu veriler bize iki eserin de bölgeye ithal edilen, cinsini belirleyemediğimiz bir mermerden, yerel atölyede işlendiğini gösterir.

Malzemesini ve tipini tespit edemediğimiz eserler içinde BE.12 önemlidir. Eser, bölgede bulunmayan kırmızı damarlı bir taştan üretilmiştir. Malzemesi haricinde bölgede bir tek Lyrboton Kome'de karşımıza çıkan tekne yastığına sahip olması ile diğer örneklerden ayrılır.

Tek kapaklar içerisinde değerlendirdiğimiz LK.25 ve LK.26'nın akroterleri bir hayli farklıdır. Yan akroterde uzanmış bir Eros bulunması, Aphrodisias atölyesini akla getirir. Eser, Aphrodisias'tan ithal olmamalıdır. Söz konusu atölyenin Pamphylia'ya ihracat yapmadığı bilinmektedir. Aphrodisias'tan ustaların getirildiği ya da o ekolden etkilenildiği gelmektedir. Kesin olan eserlerin Pamphylia'da yapıldığıdır.

Mermer olduğundan şüphelendiğim; ancak çok kaliteli bir kireçtaşı olması da muhtemel LK.27 bir alınlık parçasıdır. Aigislerle süslü alınlığın içinde bir Gorgo başı betimlenmiştir. Aşağıda bu biçimde yapılmış alınlıkları değerlendirken de üzerinde detaylıca duracağımız gibi bu eser yerel lahitleri etkilememiş, onlarla aynı atölyede aynı ustalar tarafından yani Pamphylia geleneğinde yapılmış olmalıdır.

LK.28 mermer lahitler içinde farklı bir öneme sahiptir. Antefikslerinin üzerinde yatan aslan figürü ile Pamphylia'nın kuzey ve doğu komşularının kapak geleneklerine yakındır. Antefikslerinin biri kadın, diğeri erkek başı şeklinde olan eserin işçiliği ve özensizliği, figürlerin sert hatlarıyla yine yerel bir taşra üslubunu yansıtır.

Şimdi de Dokimeion atölyesine atfedilen lahitler (girlandlı, figürlü frizli, madalyonlu, sütunlu, Torre Nova) üzerinde duralım. Bu eserlere geçmeden önce

Dokimeion mermerinden yapıldığı bilinen G.29'un incelenmesi yararlı olacaktır. Perge Doğu Nekropolis'te Mansel'in araştırmalarıyla bulunan eser, Antalya Müzesi'ne nakledilmiştir. Mansel'in dikkati çeken eser, Pamphylia lahitleri için yaptığı listeye eklenmiş ve eserin bölgede yapıldığı iddia edilmiştir. G.28'i kısaca hatırlayacak olursak uzun yüzlerinde üç, kısa yüzlerinde bir meşe girlandına sahip olduğunu ve bunların köşelerde Nike'ler, ortada ise kanatsız Eros'larca taşındığını söyleyebiliriz. Uzun yüz girland boşluklarında tiyatro maskeleri, kısa yüz boşluklarında ise Gorgo başları betimlenmiştir. Öncelikle eser, girlandlı lahitlere göre bir hayli yüksek bir tekneye sahiptir. Düz bir plinthos üzerindeki, iç bükey silmelerden yapılmış kaidesi ile de eşsizdir. Kısa ve uzun yüzlere cepheden bakıldığında kaide üzerinde iki postament ve arasında çukurlaştırılmış bir alan görüldüğünü ve bu kaide tipinin Perge'ye özgü olduğunu söylemiştik. Bu lahdin Pamphylia'da yapılmış olabileceğini gösteren ilk kanıttır. Lahit bitirilmemiştir. Tiyatro maskelerinin ağızlarındaki dolgular boşaltılmamış, taşıyıcıların ayaklarındaki alan perdahlanmamış ve taeniaların bazıları yarım bırakılmıştır. Eros'lar kanatsızdır ve bu özellikleri ile Dokimeion şemasına uymazlar. Fiyonk biçimli girland bağları da Pamphylia'da yapıldığı kesin olan G.21'in bağlarını hatırlatmaktadır. Yukarıda detaylıca değindiğimiz gibi Eroslar gerek saç işlenişleri ve gerekse duruşlarıyla bir kez daha Dokimeion'a özgü şemadan ayrılırlar. Tiyatro maskeleri de diğerlerinden farklıdır. Eserin, işçiliği bölgede yapıldığını gösteren ikinci ama en önemli delildir.

Eserin malzemesinin Dokimeion mermeri olabileceğini belirtmiş, ancak atölye ile ilgili bazı görüşlerimizi de yukarıda sunmuştuk. Girlandların uzunluğunun Prokonnesos şemasını, pandantif kullanılmamasının Ephesos şemasını hatırlattığına değinmiştik. Dokimeion mermer ocaklarında az sayıda yarı işli halde bırakılmış eserlerin bulunduğunu biliyoruz. Ancak bunlar içinde lahit teknesi yoktur; bulunan eserler şimdilik sadece kapaklardan ibarettir. Bu verilerden hareketle, eserin Dokimeion'dan yarı işlenmiş ya da kaba biçimde şekillendirilmiş haliyle ithal edilerek, Pamphylia lahit atölyesi ustaları tarafından çalışıldığını iddia edebiliriz.

Dokimeion ya da Pamphylia atölyesine ait olduğu düşünülen farklı tiplerdeki lahitlerin incelenmesine, atölye tartışmalarının sebebini oluşturan girlandlıların I. grubundan başlanabilir. Bu grup haricinde bölgede bulunan diğer 4. grup girlandlı lahdin Pamphylia'da yapıldığını söyleyebiliriz. Ancak I. grup lahitler, şimdiki

verilerle girlandlı lahitlerin %54'ünü oluşturmaktadır. Bu eserleri fabrikasyon olarak nitelendirmek yanlış değildir. Hemen hemen hepsi aşağı yukarı aynı özellikleri göstermektedir. Bu durum bölge ile sınırlı değildir. Akdeniz havzasındaki birçok lahitte küçük farklılıklar haricinde lahitlerin aynı atölyeden çıktığı tespit edilmiştir.

Girlandlı lahitlerdeki bazı detaylar, eserlerin kökenleri eğer Pamphylia değilse bile burada tamamlandığına işaret etmektedir. Eserlere genel bir bakıldığında Anadolu'nun birçok yöresinde Dokimeion ürünü sayılan lahitlerden farklı bir üslupta olduğunu ortaya koyar. Örneğin genel özellikler taşıyan ve farklı hatlara, çizgilere sahip olmayan figürlerin kanat işçiliği aslında bu durumu kanıtlamaktadır. Kanatların kısa tüyleri pul pul işlenmiş, uzun tüyleri ise paralel çizgiler halinde verilmiştir. Bu her yerde bu şekildedir. Ancak, Pamphylia'da işçilik daha özenli gözükmektedir. Aynı zamanda taşıyıcı Eros'ların vücutlarının daha oranlı yapıldığını, daha atletik vücutlara sahip olduklarını söyleyebiliriz. Dokimeion meşe girlandlarının kalın ve kütlesel görünümünün, Pamphylia'daki bazı örneklerde, aralara tomurcuk, kozalak gibi elemanlar serpiştirilerek hareketlendirildiğini görmekteyiz (G.16). Yine girland boşluğu figürleri Gorgo ve tiyatro maskelerinin daha natüralist işlendiği de göze çarpmaktadır. Aynı şeyler kapaklardaki palmetler ve alınlık figürleri açısından da geçerlidir.

N. Asgari ostothekler üzerine yaptığı çalışmasında girlandlar ve taşıyıcılarda Pamphylia ve Phrygia için tipik özellikleri saptamıştır[62]. Ona göre Phrygia'da meşe girlandları daha ağır ve dolgun olup, pandantifsizdir. Pamphylia ostotheklerinde ise girland daha hafif ve ince olup, pandantiflidir. Kabaca taşıyıcılardaki fark şöyledir. Phrygia örneklerinde taşıyıcılar doğrudan kaideye basarken, Pamphylia'da yunus, eksedra gibi taşıyıcı kaideleri üzerine konumlanır[63]. Tezde incelenen 19 eserde bu özellikler izlenebilmektedir. Ancak bu noktada ele geçen tüm eserler değerlendirilmeden böyle bir varsayımda bulunmak doğru olmayacaktır. Aynı zamanda akla şu sorularda gelmektedir: Söz konusu eserler Dokimeion'da Pamphylia'dan verilen siparişler doğrultusunda mı bu şekilde yapılıyordu? Pamphylia'da bir Dokimeion atölyesi varsa bu eserler bölgede mi bu şekilde bitiriliyordu? Bu soruların cevabı tüm eserler (Phrygia buluntuları)

[62] Asgari, 1965, s.288 vd.
[63] **A.y.**

incelenmediğinden, yanıtlanamamaktadır. Fakat eserlerin Pamphylia beğenisinde, üslubunda yapıldığını şimdilik söylemek yanlış olmayacaktır.

Tüm girlandlı lahitler incelendiğinde, baskın bir stil birliğinin mevcudiyeti görülür. Pamphylia'daki özenli üslup, usta farkıyla açıklanabilir. Aynı zamanda yukarıda detaylıca değinildiği üzere, bölgede farklı biçimde ve stil açısından Pamphylia'ya ait olduğunu söyleyecebileceğimiz eserlerin de (G.34-35) mevcudiyeti Dokimeion'dan bitirilmiş eser alınabileceği gibi, bu eserlerin belki de Pamphylia'da bulunan bir Dokimeion şubesinde tamamlandığını düşündürtmektedir.

Stil birliği figürlü frizli, Torre Nova tipi ve sütunlu lahitlerde de görülür. Bütün araştırmacıların kabul ettiği gibi bu üç grup içinde yer alan kline kapakların üzerinde yatan figürlerin portreleri gönderildiği bölgede bitiriliyordu. Ancak Pamphylia'da yapıldıklarına dair herhangi bir veri lahitler üzerinde saptanamamıştır.

Frizli lahitlerin konu yelpazesinin Pamphylia'da çok geniş olduğu söylenebilir. Eros, Dionysos, Amazonomakhia ve av sahneleri Dokimeion'a göre[64] çok daha fazla sayıda eser de karşımıza çıkar ve hatta av ile Eros betimli lahitler Pamphylia'da görülür. Bu durum önemli bir soruya yol açmaktadır. Figürlü frizli lahitler neden Pamphylia'da sayıca fazladır ve bazı betimler neden Phyrgia'da yoktur? Bu soruların cevabını tüm Pamphylia lahit kontekstini inceledikten sonra, aşağıda buluntu kartını değerlendirirken vermeye çalışacağız.

Torre Nova tipi bu bağlamda önemli veriler sunar. Phrygia'da çok az örnekle temsil edilen, Pamphylia ve İtalya'da ise sayıca daha fazla olan eserlerin stilinden çok, İtalya'ya ulaşımı üzerinde durmak gerekir. Kanımca Torre Nova tipi eserler, Pamphylia limanlarından Akdeniz limanlarına gönderilmiş ve bu sebeple, Dokimeion'dan Pamphylia'ya tam işli lahitler o zor ulaşım yollarından sağlam bir şekilde getirilmek yerine kabaca işlenerek ya da Pamphylia'da yapılarak gönderilmiş olmalıdır. Bu konu aşağıda detaylıca değerlendirilecektir.

Sütunlu lahitlerde durum bir hayli karmaşıktır. Kökenleri ile ilgili tartışmaları yukarıda değerlendirdiğimiz sütunlu lahitler, Pamphylia bölgesinde sayıca çoktur ve üst yapı elemanlarına göre yapılan ayrım içerisinde bilinen bütün tipleri barındırır. Elimizde sütunlu lahitlerin bölgede yapıldığını ispat edecek fazla veri bulunmaz.

[64] Waelkens'in buluntu kartına göre.

Waelkens'in bu konuda öne sürdüğü kanıtları çürütmek zor gözükmektedir. Dokimeion'da yarı işli klinelerin bulunması ve Dokimeion kapı betimleri ile sütunlu lahit kapılarının benzerliği şüphe götürmeyen kanıtlardır; ancak bu kanıtlar daha sonra da değinileceği gibi eserlerin sadece kökenleri ile ilgilidir.

Sütunlu lahitlere ait kline kapaklarında özellikle portre başların Pamphylia'da bitirildiğinden yukarıda söz etmiştik. Sütunlu lahitlerin teknelerinde de bazı figürlerin portre özelliği taşıdığını söyleyebiliriz. S.4'deki figür 3, 7 ve 9'un mezar sahiplerinin tasvirleri olabileceği yukarıda açıklanmıştır. Bu bağlamda girlandlı lahitler konusunda belirtildiği gibi, Dokimeion'da belli bir oranda tamamlanan lahitlerin son şekillerinin Pamphylia'da verildiği fikri, sütunlu lahitler açısından da geçerli olabilir.

Şimdi Waelkens'in 1982 yılına ait buluntu tablosunda, henüz Phrygia lahitleri kapsamında yer almayan iki eserden bahsetmek yerinde olacaktır[65]. Friz alanında Nike ya da Eros'larca taşınan madalyon sebebiyle "Madalyonlu lahitler" başlığıyla adlandırdığımız eserlerden biri olan, Perge Batı Nekropolis'te bulunmuş MA.1'i kısaca değerlendirelim. Bu tip lahitlere ait birkaç parça da Alanya'da bulunmuş olup, İstanbul Arkeoloji Müzeleri depolarında korunmaktadır (MA.2). MA.1'in Dokimeion mermerinden yapılmış olduğu düşünülmektedir. Az sayıdaki Anadolu madalyonlu lahitlerinin en sağlam örneği olan lahit, klasisist bir üslubu takip eder. Eros ya da Nike'lerin tipik kanat işçilikleri ve eserin bütünündeki özenli işçiliği akla Pamphylia üslubunu getirir. Böylesi iyi korunmuş bir eserin, zorlu bir karayolculuğu ile bölgeye getirilmesi akla yatkın değildir. Muhtemelen bu eser de diğerleri için öne sürdüğümüz gibi kısmen işlenmiş olarak getirildiği Pamphylia'da tamamlanmıştır.

Özel bir örnek, Perge Batı Nekropolis'te bulunmuştur (KA.1). Kısaca hatırlayacak olursak, eserin bir yüzü sütunlu, bir diğer yüzü Torre Nova tipindedir. Sütunlu alanda günlük yaşamdan tipik figürler bulunurken, diğer yüzdeki friz alanında Troia savaşından mücadele grupları tasvir edilmiştir. Kline biçimli kapağın üzerindeki erkek portresinin işlenmemiş oluşu ile portrelerin bölgede bitirildiği yönündeki genel kanıyı destekleyen önemli bir kanıttır.

[65] Kayseri Müzesi'ndeki bir lahitte ve Hierapolis'te bulunmuş, Denizli Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen girlandlı bir lahdin uzun yüzünde benzer kompozisyonlar görülür.

Eserin, sütunlu alanında yer alan bazı figürlerde portre özelliği vardır. Sağ köşe figürü ve merkez figürünün fizyonomik bazı özellikleri ve alnındaki çizgiler bu duruma işaret eder. Tüm olarak korunagelmiş KA.1'in Pamphylia'ya bitirilmiş halde gelmesi güçtür. Bu bağlamda, eser bölgede son şekline sokulmuş olmalıdır.

Son olarak kanımca Pamphylia'da bir atölyenin varlığını gösteren en önemli örnek, tek kapaklar içerisinde değerlendirdiğimiz (LK.119) ve şimdilik eşi benzeri olmayan, Ariadne figürlü kapaktır. Böyle bir eserin ve üzerini örttüğü, kapağın ölçüleri sebebiyle devasa olduğu düşünülen teknenin Pamphylia'ya Dokimeion ya da başka bir atölyede bitirilip, gönderildiğine inanmak mümkün değildir. Aşağıda da değerlendireceğim gibi böylesine klasist bir eserin, Pamphylia'da yapılması, bölgede bir heykel okulunun / ekölünün varlığı da düşünüldüğünde akla yatkındır.

Pamphylia ithal lahitlerinin önemli bir grubunu da bölgede sadece figürlü frizli lahitleri ile temsil edilen Attika atölyesi oluşturur. Bu eserler üzerinde yoğun bir Attika üslubu gözlenir. Mimari bezemelerin işlenişi, figürlerin üslubu ve tip Anadolu örneklerinden çok farklıdır. Attika grubunda da, kline kapaklardaki portrelerin bölgede yapıldığı kesindir. Ancak bu eserler deniz yolu ile bölgeye daha güvenli biçimde ulaşacağından, Attika'daki bir atölyede ufak detaylar haricinde bitirildiğini, bölgeye getirildikten sonra, alıcının isteği ile yerel ustalar tarafından eklemeler yapıldığını şimdilik ileri sürebiliriz. İleride mermer analizleri, bölgenin Attika'dan ham blok alarak, kendi üslubunda eserler yapıp yapmadığını ortaya koyabilecektir.

Pamphylia'da bulunmuş mermer lahitlerin üslup özelliklerinde kendini gösteren ve bölgede atölye varlığına işaret eden bazı kanıtları kısaca gözden geçirdikten sonra, bölge atölyesi için önemli olduğunu düşündüğümüz bazı verileri incelemek yerinde olacaktır.

Öncelikle bu tartışmanın kaynağını oluşturan buluntu dağılımı sorunu ile başlanabilir. Buluntu kartı üzerinden bazı sonuçlara varmanın sağlıklı olmadığı anlaşılmaktadır. Bunun en güzel örneği Wiegartz'ın buluntu kartının, son veriler ışığı altında Waelkens tarafından geçersiz kılınmasıdır. Özellikle son on yıldır yapılan Perge Batı Nekropolis kazıları, müze araştırmaları ve müzelerin zor alım yoluyla elde ettiği yeni parçalar, Waelkens'in 1982 yılına ait buluntu kartının da geçerliliğini yitirdiğini göstermektedir. Örneğin Waelkens'in buluntu kartında Phrygia'da 62,

Pamphylia'da 44 sütunlu lahit gösterilmiştir. Bu çalışmada Pamphylia'da 55 sütunlu lahit değerlendirilmiştir. Müze depolarında ve Perge kazı deposundaki birçok parçanın kataloğa alınması halinde bu sayı daha da artacaktır. Kuşkusuz bu parçaların aynı lahde ait olabileceğini de unutmamak gerekir. Yine 1982 yılında Pamphylia'da 7 adet girlandlı lahit olduğu gösterilmişken, şimdi bu sayı 19'a ulaşmıştır (I.grup). Frizli lahitlerin sayısı 10 iken 20'ye çıkmıştır. Aynı şey Phrygia ve komşu bölgeleri için de geçerlidir. Kısacası eldeki verilerle karışık tipteki lahdin (KA.1) sadece Pamphylia'da var olduğu düşünülmemelidir. Böyle bir veri, atölyenin buraya lokalize edilmesi için yeterli değildir. Bu bağlamda lahit atölyesi sorununa bir çözüm olarak ya da bir delil olarak buluntu kartının değişkenliğini göz önüne bulundurarak bir yargıya varılması güçtür.

Pamphylia'da bulunmuş lahitleri incelerken dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri, Pamphylia'nın mimari bezemesidir. Lahitler üzerinde karşımıza çıkan, palmetler, akanthus yaprakları, sarmal dal frizleri gibi bezemeler incelenmelidir. Wiegartz'ın Pamphylia'da anıtsal mimaride mermerin sıklıkla kullanıldığını, bunlardaki form çeşitliliğinin ve bezeme yoğunluğunun lahitlere en iyi karşılaştırma malzemesini verdiğini belirttiğine ve atölye lokalizasyonunu da bu verilerle desteklediğine, Waelkens'in ise buna karşı sav olarak Phrygia'da aynı durumun bulunduğunu ve stilistik açıdan en iyi benzerleri sunduğunu ileri sürdüğüne yukarıda değinmiştik. Waelkens'in ileri sürdüğü savın yanlış olduğu söylenemez. Özellikle kapılarla yaptığı karşılaştırma ve stilistik benzerlik yadsınamaz. Ancak aynı durum Pamphylia için de geçerlidir. Pamphylia'nın anıtsal formları (aediculalılar, sütun ve pilasterlerle hareketlendirilmiş mimari cepheler) ve bezemeleri, son derece çeşitli olup, kendisine has bazı özellikler de gösterir. Aynı zamanda Vandeput'un da ortaya koyduğu üzere Pamphylia'da mimari bezeme yapan önemli ustalar vardır. Hatta, bu kişiler Sagalassos'a kadar gidip, çalışma imkanı bulmuşlardır[66].

Mimari bezeme repertuarı içerisinde akanthus yaprakları ve bunların oluşturduğu sarmal dal frizleri öncelikle önemlidir. Özellikle friz ortasında bulunan

[66] Lutgarde Vandeput, **The Architectural Decoration in Roman Asia Minor. Sagalassos: A Case Study**, SEMA I, Brepols, 1997, s.187.

"V" biçimli, yaprakları iki yana açılmış akanthuslar Pamphylia'da karşımıza çıkar[67]. Pamphylia'da çeşitli sarmal dal frizlerinin önemli bir grubu akanthus yapraklarından oluşur. Bu bezemede huni biçiminde bir çanaktan yaprakların çıkması Pamphylia için karakteristiktir[68]. Pamphylia lahitlerinde özellikle farklı bir tipe giren LK.1'deki sarmal dal frizinde de benzer bir durum karşımıza çıkmaktadır.Aynı zamanda Pamphylia, akanthuslardan çıkan figürlü bezemelere de alışkındır[69]. Bölgede gün ışığına çıkarılan girlandlı lahitlerin ikisinde akanthus yapraklarıyla süslü bezemeler bulunur (G.1-2). G.1'in kaide bezemesinin hemen üzerinde, akanthus yapraklarından oluşan bir bezeme görülür. Lahdin Eros'ları da bezeme içinden çıkan akanthus yapraklarına basarlar. Aynı zamanda uzun yüz girland boşluklarında yer alan motifler de akanthus yaprakları içine yerleştirilen birer genç erkek başlarını içerir.

Pamphylia'nın kendine özgü bir tipe de sahip olduğu palmet[70], bölge mimarisinde sevilerek kullanılan bir bezemedir. Pamphylia'da palmet dizileri açık-kapalı veya ters-düz düzenleri kullanılmış ve aralarına yerleştirilen sarmal dallarla birleştirilmişlerdir[71]. Bölgede bulunan mermer ve yerel taştan lahitlerde de çok sevilerek kullanılan palmet, kaide bezemeleri ve kapakların akroterlerinde karşımıza çıkar. G.3, G.4, F.1'de kaidelerde, S.1 ve S.4'te kapı bezemeleri ve üst pervazda görülür. Birçok lahit kapağında (LK.1-5, Y.3) palmet akroter bezemelerinde kullanılmıştır[72]. Özellikle akroterlerde asma dalı ile birleştirilmiş palmetler bölgede çok yaygındır. Bu asma dalları, düz dalgalar ya da filizin kıvrılarak uzatıldığı, boşlukları spiral oluşturan biçimdedir. İkincisi Perge soffitlerinde aynı tipte karşımıza çıkar[73].

Yatık, pul yapraklı girlandların, profilli silmeler üzerinde görülmesi Pamphylia'da yaygındır. Bu tarz örnekler, yatay mimaride Pamphylia dışında çok

---

[67] Koçel-Erdem, **a.g.e.**, s.175.
[68] **A.e.**, s.185.
[69] En güzel örneklerden biri Aspendos tiyatrosu üst kat frizidir. Bkz.: Birol Can, "Antoninler Dönemi Baroğu Işığında Aspendos Tiyatrosu Bezemeleri", **Adalya VIII**, 2005, s.89-120.
[70] Cevat Başaran, "Anadolu Roma Çağı Lotus-Palmet Örgesinde Tip Gelişimi", **TAD XXVIII**, 1989, s.53-72.
[71] Türkmen, **a.g.e.**, s.68.
[72] Katalog numarası verilen eserler katalogtan seçme örneklerdir. Palmet kullanımı daha fazla örnekte karşımıza çıkar.
[73] Haluk Abbasoğlu, **Perge Roma Devri Mimarisinde Arşitravların Soffit Bezemeleri. Tipolojik Yönden Bir Değerlendirme**, Ankara, TTK, 1994, lev.X, no.45.

fazla sayıda değildir[74]. Perge Hadrianus Dönemi çeşmesi pylon tacında[75], Perge soffit bezemelerinde[76], Attaleia Hadrianus kapısı bezemelerinde[77], akanthus, defne, çeşitli yaprak ve palamutlardan oluşan pul yapraklar da karşımıza çıkar. Bu bezeme tipi Hadrianus Dönemi'nde Pamphylia'da yaygınlaşmıştır. Çağdaşı girlandlı lahitlerin kaidelerinde de görülmeye başlar (G.3-4) ve M.S. 2. yüzyılın ortalarında da hem girlandlı hem frizli lahit kaidelerinde devam eder (G.13, F.15).

Mimari bezemede sık ve sevilerek kullanılan yumurta-ok dizisi ve Lesbos kymationu, Pamphylia'da hemen hemen her kentte yaygındır. Bu iki bezeme tipi, bölgenin girlandlı, frizli ve sütunlu lahitlerinde kaide ve üst pervazlarda görülür. İmparatorluk Dönemi boyunca fazla değişikliğe uğramayan yumurta-ok dizisi ve birtakım değişiklikler gösteren Lesbos kymationunda bölge bezemesi ve lahitlerin uyum gösterdiği söylenebilir. Ancak, Pamphylia'da M.S. 2. yüzyılda ortaya çıkan yumurta-ok dizisi – inci dizisi uyumu saptanmamaktadır. Çok az sayıda lahitte görülen inci dizisi Pamphylia formunda (iki küçük – bir büyük uzun – bir küçük – bir büyük uzun[78]) değildir.

Pamphylia mimari bezemesi ve yapı formlarına bakıldığında, lahit bezemeleri ve özellikle sütunlu lahitlerin mimarisi arasında birçok açıdan paralellik kurmak mümkündür. Aynı şekilde Phrygia mimarisi ve bezemesi ile birçok yakınlık saptanabilir. Mimari bezeme tek başına kanıt niteliği taşımaz. Bu konuya son vermeden önce Türkmen'in saptadığı bir ayrıntıya da değinmek istiyorum. Kendisi, Pamphylia'da çalışan ustaların imparatorluğun batı atölyeleri ile bağlantıda olduğunu ve Perge ile Hierapolis tiyatrosunun cephelerindeki bezemelerde motif ve üslup birliğini saptamıştır; buradan hareketle bu iki yapıda da aynı atölyeye bağlı sanatçıların çalışmış olabileceklerini ileri sürer. Aynı zamanda bazı erken dönem motiflerinin, incelediği Severuslar Dönemi'nde de kullanılması ve üslup birliğinin oluşu ile de bu savını destekler[79].

---

[74] Koçel-Erdem, **a.g.e.**, s.183.
[75] Arif Müfid Mansel, "Die Nymphaeen von Perge", **IstMitt 25**, 1975, s.369-371.
[76] Abbasoğlu, 1993, s.8, 15, lev.II, res.5, no.6, lev.III, 1-4, no.7-10, Lev.V, res.1-5b, no.18-22.
[77] Fulya Okatan, **Attaleia Kent Kapıları**, Antalya, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2004, soffitler: lev.23, 1-2, konsol bezemeleri: lev.25,1, pilon: lev.28, res.4.
[78] Türkmen, **a.g.e.**, s.70.
[79] **A.e.**, s.77.

Mimariden sonra heykeltıraşinin sunduğu veriler üzerinde de durmak gerekir. Yukarıda değindiğimiz gibi Waelkens araştırmalarıyla ve yayımladığı yazıtlarla Dokimeion'da bir heykeltıraşlık okulunun varlığını göstermiştir. Dokimeion'da bir okul vardır; ama Pamphylia'da da bir okulun olduğu kesindir.

Bilindiği üzere Pamphylia, Anadolu'da Roma İmparatorluk Çağı heykel kontekstinin en yoğun olduğu ve en güzel örneklerinin bulunduğu bölgelerden biridir. Bağımsız heykelleri, portre başları, mimariye bağlı eserleri kendi üslubunu yansıtır. Hatta portrelerde Perge ve Side kentlerinin farklı üslupları bile seçilir. Jale İnan, özellikle Perge'de bulunan Hadrianus heykelinin başının belirli bir tipe bağlı kalmadan, bölge sanatçısının kendi eseri olduğunu ortaya koymuş, onunla birlikte bulunan Sabina'nın da aynı ekolden geldiğini göstermiştir. İnan, Perge'de gün ışığına çıkarılan genç Faustina ve Lucilla portrelerinin keza resmi tipten ayrıldığını kanıtlamıştır. Bu verilere dayanarak M.S. 2. yüzyılda bölgede bir heykeltıraşlık okulu olduğunu ileri sürmüştür[80]. Önemli bir tespiti de Perge ve Side özel portrelerinin üslup farklarıdır. Perge'de sert ve çizgici bir üslup tespit ederken, Side'nin yumuşak ve ayrıntılara önem veren bir üslubunun olduğunu belirtmiştir[81]. Tüm olarak ele geçen Perge Nemesis heykeli de önemli veriler sunar. İnan bu heykelde, Venus Genetrix tipinin Nemesis'e uyarlandığını saptar ve bunun Perge'de yapıldığını ileri sürer[82]. Heykeltıraşlık okulunu gösteren bu bulgular dışında mimariye bağlı heykeltıraşi de bu savı destekler. Perge Tiyatrosu frizlerindeki kaslarıyla öne çıkarılmış vucütlar, devasa uzuvlar ve abartılı patetetik ifade Pamphylia'ya özgüdür[83]. En önemli veri de kuşkusuz, 1980 yılı Perge Güney Hamam V. Nolu mekan kazısında bulunan yarı işli kadın başıdır[84]. Sonuç olarak Pamphylia'da bir heykel okulunun olduğu kesindir. Bu heykel okulu lahit atölyesi ile bağlantılı olmalıdır. Lahitler üzerindeki kabartmalar heykeltıraşiden ayrı tutulamaz. Pamphylia, M.S. 2. yüzyıldan ve muhtemelen daha da öncesinden beri mermer

[80] İnan, 1965, s.6.
[81] **A.e.**, s.7.
[82] Jale İnan, "Perge'de İlk Kez Rastlanan Nemesis Tipi", **X. Türk Tarih Kongresi Ankara 22-26.09.1986**, Ankara, TTK, 1990, s.239-245.
[83] Jale İnan, "Vorbericht über die Untersuchungen an der Fassade des Theaters von Perge", **AA**, 2000, s.285-340.
[84] Jale İnan, "Perge Kazısı 1980 Çalışmaları", **III. KST. Ankara 9-13 Şubat 1981**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Genel Müdürlüğü, 1981, s.45.

işçiliğini bilen ve özellikle portrede üstün örnekler sunan bir ekoldür. Bu bağlamda heykel atölyesinden lahitleri tamamen ya da yarı işliyken bitirilebilen yerli ustaların yetişmesi kaçınılmazdır.

Daha önce de söylediğim gibi eski Yunan'da ocakla alıcı arasında doğrudan ilişki varken, Roma İmparatorluğu'nda artık aracılarla ocak organizasyonu arasına acentalar girmiş ve Akdeniz'in herhangi bir yerinden mermer, istenilen kullanıcıya ulaştırılmıştır. Bu noktada kısaca organizasyona da değinmek gerekmektedir. Bir atölye nasıl olur, atölye ile müşteri arasındaki ilişki nasıldır? Bir lahdin fiyatı ne kadardır, bunun için kaç usta ve işçi gerekir? Bu soruların cevabını yukarıda taş ocakları başlığında kısaca özetlemiştik. Ancak şimdi bu organizasyonu basite indirgeyerek tekrar ele alalım.

Bir lahit atölyesi nasıl bir yapıdır? Bu sorunun cevabı açıktır. Lahitler büyük objelerdir ve açık hava atölyelerinde işlenir. Yapılan araştırmalar, orta büyüklükte bir lahit için gereken taşı ocaktan elde etmenin, işlemenin en az bir usta, iki çırak ve bir ay süre gerektirdiğini ortaya koymuştur[85]. Bulunan eserler içinde yazıtı dolayısıyla kesin olarak bilinen lahit, M.S. 3. yüzyıla tarihlenen Salona'dan kireçtaşı, bezemesiz bir eserdir. Lahit, 72,000 denariusa mal olmuştur[86]. Kısacası lahit pahalı bir nesnedir ve aynı zamanda fiyatı, üzerindeki işçilikle de doğru orantılıdır.

Bu noktada ocak ile müşteri arasındaki bağı incelemek gerekir. Russel'a göre bu organizasyonda üç önemli öğe vardır: Müşteri, üretici işlik ve taşı sağlayan ocak temelli atölye. Teoride müşteri işlikten ya da belki de bir acentadan lahdi ısmarlar, bu işlik, ocak temelli atölyeden malzemeyi sipariş eder, ocağın sağladığı malzemeyi atölye tamamlar ve müşteriye ulaştırır[87]. Bazı değişkenler bu ticarette ön plana çıkar. Burada ilk faktör bu üç öğe arasındaki mesafedir. Örnek olarak Dokimeion malzemeye yakın, müşteriye uzaktır. Bu durum Attika atölyesi için de geçerlidir. Russel buradan hareketle bu atölyelerin lahitlerinin taşınması gerektiğinden bahsederek, eserlerin bitirilmiş olarak ya da heykeltıraşlarıyla birlikte gönderildiğini

[85] Ben Russel, "The Roman Sarcophagus 'Industry': A Reconsideration", **Life, Death and Representation: Some New Work on Roman Sarcophagi**, ed.: J.Elsner-J. Huskinson, Berlin-New York, Walter de Gruyter, 2011, s.122.
[86] **A.y.**
[87] **A.e.**, s.123.

ileri sürer[88]. İkinci değişken, ocaktan taşı sağlayan işlik ile atölye yani heykeltıraşi bazlı atölye arasındaki ilişkidir. Bunlar büyük bir ihtimalle birbirine yakındır ve aynı organizasyon içinde olabilir. Üçüncü etken, ocak bazlı atölyenin malzemeyi ne biçimde sağladığıdır. Bu da heykel bazlı atölyeye bağlıdır. Mermeri nasıl istediği önemlidir. Yarı işli mi yoksa kabaca şekillendirilmiş biçimde mi? Son değişken ve belki de en önemlisi müşteri tercihidir. Bu dört değişkenin haricinde belli bir organizasyon gerektirmeyen iki önemli faktör vardır. İlki, siparişin beklemesi yerine ocak bazlı atölyeler mermer çıkartabilir, esere kaba şeklini verebilir. Bu stokçuluktur, aşağıda değineceğiz. İkincisi heykel bazlı atölyenin beklemeden genel satışa yönelik ürünler hazırlaması veya bitirilmiş lahitler yapmasıdır.

Bu karmaşık yapı içerisinde Pamphylia'nın rolü neydi? Aşağıda birçok veriyi değerlendirerek bunu saptamaya çalışacağız.

Atölyede ele geçen yazıtlar, yarı işli ya da işlenmeden bulunacak lahitler veya heykeller bize atölyenin lokalizasyonu ve organizasyonu hakkında önemli bilgiler sunar. Ancak bir atölye için kanımca ocağın bulunması da gerekmez. Pamphylia'da mermer ocağı yoktur; dolayısıyla da atölye de yoktur demek kanımca doğru değildir. Bu tür büyük bir organizasyonun çoğunlukla devlet tekelinde olduğunu var sayarsak, bölgeye mermer getirilir ve getirildiği yerel bir atölyede de ya da ithal edildiği atölyenin yerel şubesinde bitirilebilir. Kısacası yukarıda değindiğimiz heykel bazlı atölyede.

Gelişen ticaret ağınının bir sonucu da ocakların stok alanlarına ihtiyaç duymasıdır. Örneğin Ostia'daki bir yapıda Numidia mermerinden bloklar bulunmuştur. Roma'ya gönderildiği halde bulunan bloklardaki yazıtlardan, bunların Domitianus döneminde çıkarıldığını öğreniyoruz. Bloklar, binanın M.S.394 yılında yıkılmasına kadar bu halde aşağı yukarı 300 sene beklemiştir[89]. Bu tip mermer stoklarının örnekleri Ostia'da çoktur. Buradan ulaştığımız sonuç, büyük ocakların mutlaka mermer stok alanlarının olduğudur.

Ocak için önemli bir özellik de mermerin gönderilme kolaylığıdır. Yani ocak ile nakliye yöntemleri arasında sıkı bir ilişki bulunmalıdır. Ocak ve atölyenin denize, nehirlere yakınlığı fiyatı düşürecek ve konum itibariyle avantajlı olan atölyelerle

[88] **A.e.**, s.125.
[89] Dodge-Ward Perkins, **a.g.e.**, s.64.

(Prokonnesos gibi) rekabeti kolaylaştıracaktır. Dokimeion'u ele alıcak olursak, konumu itibari ile mermerin pahalı olduğunu söyleyebiliriz. Taşı ocaktan çıkarmak, zahmetli yollardan nakliye etmek Dokimeion için rekabeti bir hayli zor hale getiriyordu. Diocletianus döneminde yayımlanan fiyat listesinde Dokimeion mermerinin en pahalılar içinde 200 denarius olduğunu görüyoruz[90]. Bu büyük mermer ocağı ulaşımı iki şekilde sağlıyor olmalıydı. Bunlardan ilki Ward-Perkins'in ortaya koyduğu nehir yoludur. Dokimeion'a çok da uzak olmayan, güneybatıdaki Maiandros ve kuzeyindeki Sangarios vasıtasıyla nehir taşımacılığı yapılıyor olmalıydı[91]. Ancak ilk yapılacak iş bu nehirlere ulaşmak için kara taşımacılığını kullanmaktı. Nehirlere ulaştıktan sonra taşımacılık için uygun bir zamana ihtiyaç vardır. Bloklar, nehir yakınlarında oluşturulmuş stok alanlarında bekletiliyor olmalıdır. Ward-Perkins, bu stok alanlarından birinin konumu itibariyle de ön plana çıkan Nikomedeia olduğunu ileri sürmüştür[92]. Kanımca bir diğer seçenek mermerin kaba bloklar halinde Pamphylia'ya getirilmesi ve buradan limanlar vasıtasıyla deniz yoluyla dağıtılmasıdır. Bölgede Perge (nehir limanı), Attaleia ve Side gibi üç önemli liman bulunması yani Pamphylia'nın konumunun uygunluğu, bölgede bir mermer stok alanı olması gerekliliğini düşündürmektedir. Böyle bir bulguya şimdiye kadar rastlanmaması da blokların geç dönem yapılarında kullanılması veya yoğun kireç üretiminin yapılması ile açıklanabilir.

Dokimeion'dan mermer Pamphylia'ya nasıl ulaşıyordu? Bunun için uzun ve zahmetli bir kara yolculuğu gerekiyordu. Pamphylia-Pisidia bağlantısını sağlayan iki önemli yol ağı tespit edilmiştir: Pisidia Antiokheia'sı– Adada – Perge hattı[93]; Kremna – Döşeme Boğazı– Attaleia hattı[94]. Bu iki yoldan da Anadolu'nun en önemli yol şebekelerinden biri olan Via Sebaste'ye bağlanarak, buradan da Phrygia'ya yol ağına geçilebilir, Antiokheia ya da Apameia üzerinden Dokimeion ya da Synnada'ya ulaşılabilirdi. Bu yolların zahmetli, yolculuğun uzun olduğu düşünüldüğünde Dokimeion'da tam şekli verilmiş bir lahdin Pamphylia'ya zarar görmeden gelmesi mantıksızdır. Yarı işli lahitlerin ya da kaba mermer blokların bölgeye getirilip,

[90] Erim-Reynolds, **a.g.e.**, s.136.
[91] Dodge-Ward Perkins, **a.g.e.**, s.66-67.
[92] **A.e.**, s.67 vd: bu iddiasını yazıtlar ve arkeolojik verilerle desteklemiştir.
[93] Giray Ercenk, "Pamphylia Bölgesi ve Çevresi Eski Yol Sistemi, **Belleten C.: LVI, Sa.:126**, Ankara, TTK, 1992, s.366, Aziz Paulos yolu olarak da bilinir.
[94] **A.e.**, s.369.

Pamphylia'da işlenmesi akla daha yatkındır. Bu durum Dokimeion ocakları için de büyük bir avantajdır. Maliyeti düşürülmüş lahit ile konumundan faydalanabileceği bir bölgede çalışarak, denize yakınlığı ile maliyeti düşüren ve daha fazla satım gücüne sahip olan atölyelerle rekabet edebilir. Adı ister Pamphylia ister Dokimeion atölyeleri olsun, ürettiği lahitler ve yayılımı incelendiğinde, mermer fiyatının yüksek olmasına rağmen, her zaman alıcı bulduğu ve Anadolu'nun en büyük atölyesi olduğu kesindir.

Pamphylia'da yerel ihtiyaca yönelik lahit üreten atölyenin haricinde mermer işlemeyi bilen, mermer lahitler üreten bir atölyenin varlığı kesindir. Ancak bu atölyenin Dokimeion'dan bağımsız olduğunu düşünülmemeli ve Dokimeion'un büyük bir lahit atölyesi olduğu unutulmamalıdır. Ancak bu iki atölyenin ayrı da düşünülmemesini gerekir. Eğer Dokimeion bağımsız bir atölye ise Pamphylia'da büyük bir şubesinin olduğu ve getirilen mermerin burada son şekline sokulduğu akla yatkındır.

Öncelikle Dokimeion'da büyük bir lahit atölyesinin olduğuna inanılmasını sağlayan deliller incelenmelidir:

1. Büyük atölyeler, taş ocakları civarında yer alır.

2. Phrygia mezar geleneği ve çok sayıdaki yerel atölye ile lahitlerin benzer üslupları

3. Dokimeion'da ocaklar yakınında bulanan yarı işli lahit kapakları, yarı işli tekne, mimari parçalar ve heykeller

4.Yazıtlar.

Pamphylia'da Dokimeion'un şubesi ya da yerel ustaların çalıştığını gösteren kanıtlar ise şunlardır:

1. Değerlendirdiğimiz üslup özellikleri

2. Pamphylia'nın konumu

3. Bölgenin köklü mezar geleneği ve Dokimeion lahitlerinin fazlalığı

4. Pamphylia heykeltıraşlık okulu

5. Pamphylia mimari bezemesi

6. Dokimeion yazıtları (yardımcı veri)

7. Dokimeion'da bulunan yarı işli kapaklar (yardımcı veri)

Dokimeion zor bir konuma sahip olmasına rağmen, ocakları ve elde edilen mermerin çeşitliliği bakımından büyük bir avantaja sahiptir. Burada en önemli veriyi Dokimeion atölyesinde bulunan yarı işli lahit kapakları ve bir tekne ortaya koyar[95]. Dokimeion'un ocaklarından Bacakale'de, bugün Afyon Arkeoloji Müzesi'nde korunan, yarı işli bir heykel (Marsyas ?) bulunmuştur. Bacakale'nin kuzeyindeki Çakır ocaklarında yarı işli bir başka eser ile kaba işlenmiş bir sütun yanında duran bir figür (muhtemelen sütunlu lahit parçası) ele geçmiştir[96]. Bu eserler, çıkarılan taşın Dokimeion'da kaba bir işleme tabi tutulduğunu düşündürmektedir. Ancak bölge ocaklarına yakın bir atölyede de tamamlanma olasılıkları vardır. Kanımca bu yarı işli eserler, Pamphylia için öne sürdüğüm savı destekler. Yine eserlerin zor bir kara yolculuğuyla, yarı işli bir biçimde Pamphylia'ya getirilip, bölgede bitirildiği görüşümü tekrar hatırlatmak isterim. Aynı zamanda böyle bir karayolculuğu ile eserin sağlam ulaşamayacağını da unutmayalım. Dokimeion buluntu yayılımına baktığımızda, Phrygia, Pamphylia ve İtalya ön plana çıkar. Dokimeion, İtalya'ya eser ya da mermer göndermesi için Akdeniz'de bir limana ihtiyacı vardır ve bunu da Pamphylia sağlar.

Yazıtlar da bize önemli veri sunar. Özellikle yukarıda değindiğim, Dokimeionlu iki heykeltıraştan söz eden yazıt önemlidir. Limnaios ve Diomedes adlı heykeltıraşların Ikonion'a yerleştiği ve burada bir işyeri kurdukları anlaşılıyor. Bugün Konya Arkeoloji Müzesi'nde bulunan Zeus heykelinin kaidesinde "beni Dokimeionlu Diogenes'in oğlu Menandros yaptı" ibaresi yer alır[97]. Bu yazıt vasıtasıyla da heykeltıraşın kökeni vurgulanmıştır. Sonuç olarak ele geçen yazıtlarla kanımca Dokimeion'da bir heykel okulu olduğunun kanıtıdır. Aynı zamanda heykellerin burada detayına girmeyeceğim üslupları da bunu destekler[98]. Bu okul ve Pamphylia'daki heykel okulunun etkileşim halinde olduğunu, ustaların birbirinden

---

[95] Clayton Fant, "New Sculptural and Architectural Finds from Docimimum", **VII. AST. 18-23 Mayıs 1989 Antalya**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1990, s.113.
[96] **A.e.**, s.112.
[97] İsmail Karamut, "Dokimeion Heykelleri", **Belleten C.:5, Sa.:214**, Ankara, TTK, 1991, s.606.
[98] Üslup karşılaştırması ve karşı görüşler için bkz.: İnan-Rosenbaum, **a.g.e.**, s.76-77, lev.XXVIII-XXIX; Marc Waelkens, "Pisidian Antioch: Finds in the Museums of Konya, Afyonkarahisar and İstanbul", **III. AST. 20-24 Mayıs 1985 Ankara**, Ankara, T.C. Kütür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1985, s.191-198, Marc Waelkens, "From a Phrygian Quarry: The Provenance of the Statue of the Dacian Prisoners in Trajan Forum at Rome", **AJA 89**, 1985, s.641-653.

çok şey öğrenebileceğini ve hatta bu iki coğrafyada birçok yerde atölyeler açabileceklerini düşünüyorum.

Bir başka yazıt Perge tiyatrosunda devşirme olarak bulunmuştur. Heykel kaidesi olduğu düşünülen eserin üzerinde şu şekilde bir ibare yer alır [99] : "…….ve tanrılaştırılmış imparator Antoninus tarafından gönderilen çok miktardaki Phrygia mermerini gymnasionun çevresindeki yenileştirme çalışmaları için…….". Bu ibaret bölgeye büyük bir miktarda Phrygia mermeri yani Dokimeion mermerinin getirildiğini ve bölgede bunun işlenebildiği sonucuna varabiliriz. Ancak bu lahit atölyesi için herhangi bir kanıt değildir. Vurgulamak istediğim sadece bölgeye blok mermerin getirilebildiğidir.

Pamphylia'nın mimari bezemeleri, heykel okulu, sayısız heykeli, yerel lahit ustaları, konumu ve özellikle yukarıda değindiğim mermer lahitleri bir arada değerlendirildiğinde bölgede mermere son şeklini veren büyük bir atölyenin varlığı şüphe götürmez. Hep vurgulandığı gibi lahitler üzerinde, detaylara kadar olan benzerlikler, burada Dokimeion'un şubesi olabileceği fikrini ya da bu iki okulun birlikte, uyum içinde çalıştığına inanılmasını sağlar. Tersini düşünelim, lahit atölyesinin Pamphylia'da varlığını, Dokimeion'da ise bu atölyenin bir şubesi olduğunu var sayalım. Pamphylia bu lahitleri iç bölgelere nasıl gönderecekti. Hem Afyon'dan mermer alacak, hem de lahitleri en ince detayına kadar bitirip tekrar geri yollayacak, ekonomik şartlar buna kesinlikle izin vermez. Dokimeion'un konumu da önemlidir. Yayılım merkezden iç bölgelere doğru yapılmış, deniz aşırı alıcılara Pamphylia'dan gönderilmiş olmalıydı. Ancak unutulmamalıdır ki kesinlikle Pamphylia, Dokimeion'dan mermer tedarik ederek, lahitlere son şeklini veriyor ve ithal ediyordu.

Bu savı destekleyecek son veri de matematiksel hesaplamalardır. Bugüne kadar, M.S. 2. ve 3. yüzyıla ait olduğu saptanan 12,000-15,000 arasında lahit bilinir. Koch'a göre bu sayı korunagelenlerin sadece % 2'si ya da % 5'idir. Böylelikle lahit sayısı 300,000 ile 750,000 arasına çıkar. Koch'un ilk üretimde 30.000 parça olarak düşündüğü Attika tipi lahitler için yaptığı hesaplamalara göre bu sayı yılda 300-750 lahit yapımına, bu da günde 1-2 lahde denk gelir. Bu hesaplamaların sonucunda dört

[99] Özdizbay 2008a, s.379-381, no.30.

ya da beş işçiyle bir lahit üzerinde 250 günün gerekliliğinden bahseder. Buradan da aynı anda çalışılan lahit sayısının 250-500 olduğunu belirtir[100]. Ancak bu sayı çok fazladır. Burada lahitlerin birden çok ölü için sürekli kullanıldığı düşünülürse sayının daha aza indirgenmesi gerekir. Bu lahitleri tiplere ve atölyelere göre bölerek, Dokimeion'u temel alabiliriz. Bugüne kadar bulunmuş Dokimeion atölyesine ait 1000 parça eser olduğunu varsayalım. Koch'un % 5 hesaplamasından hareketle Dokimeion'un antik çağda 20.000 civarında eser ürettiği sonucu çıkar. Ancak kişisel fikrim bu yüzdenin daha yukarılara çekilmesi gerekliliğidir. Bu bağlamda Russel %20 teorisini öne sürmüştür; ancak bana göre bu da fazladır. Bu hesaplamalar %10 üzerinden yapılabilir. Bu bağlamda Dokimeion'un 10.000 civarında eser yaptığı söylenebilir. Dokimeion'da üretimin M.S. 110'larda başladığı M.S. 270'lerde sona erdiğini düşünülürse, yılda 60-65 civarında eser yapılmış olabilir. Bu da ayda 5-6 eserin yapımına denk gelir. Wiegartz'ın yaptığı hesaplamalara göre bir sütünlu lahit için 1000-1200 iş günü harcanır[101]. Bu bağlamda 5 işçi bir lahit için çalışırsa 250 günde üretim tamamlanır. 250 gün çok uzun bir süredir. Seri üretim için işçi sayısının ya da usta sayısının arttırılması gereklidir. Burada önemli olan nokta işçi sayısının fazlalılığı olacaktır. Bir lahit için belki de 50-60 işçiden söz etmek gerekecektir. Bu da bir atölye organizasyonu için yüksek bir rakamdır. Bu kadar işçinin/ustanın aynı atölyede olmasından ziyade gezici ya da şubelerde çalışan heykeltıraşların olması akla daha yatkın gelmektedir. Bu hesaplamalarla Pamphylia'da Dokimeion'un bir şubesi olması fikri güçlenmektedir.

Yukarıda büyük atölyelerin stok gereksiminden ve bunun bir sonucu olarak depo gereksinimlerinden bahsetmiştik. Pamphylia'da bir lahit atölyesine ait depo nerede olabilir. Kanımca Perge değildir. Büyük bir ihtimalle bir heykel okulunun iki merkezinden biri olan Perge bir nehir limanına sahiptir. Ancak bölgedeki iki büyük liman Attaleia ve Side üzerinde durmak gerekir. Bence bu iki limandan da lahitler, Akdeniz havzasına gönderilebilir. Fakat bu iki limandan Attaleia ön plana

[100] Koch, 2001, s.158.
[101] Wiegartz, 1974, 364.

çıkmaktadır. M.S. 159 yılında II. Attalos tarafından kurulduğu düşünülen kent[102], özellikle korunaklı limanı ile Bergama Donanması için önemli bir üs olmuştur.

Roma İmparatorluğunda devlet organizasyonu içinde olan Dokimeion atölyesinin, Attaleia'ya mermer stoklaması mümkündür. Bunu destekleyecek arkeolojik veriler eksiktir. Sevkiyat için Side ve Korakesion limanlarının da kullanılabileceği bu noktada unutulmamalıdır. Ancak atölyenin Attaleia'dan ziyade kendine özgü üslupları olan (gerek mermer gerek yerel taş işçiliğinde) Perge ve Side'de aranması gerektiği görüşündeyim. Özellikle de bu iki kentte Dokimeion mermerinden yapılan çok sayıda lahit, mimari parça ve heykelin bulunduğu düşünüldüğünde. Fakat, bu savı arkeolojik verilerle şimdilik detekleyemiyoruz.

3.3. PAMPHYLIA LAHİT ATÖLYESİ(LERİ) ORGANİZASYONU

Bu başlık altında Pamphylia'daki lahit atölyesi ya da atölyelerinin ürettiği lahitler ve atölyenin işleyiş organizasyonu değerlendirilecektir.

Yukarıda da sıklıkla bahsedildiği üzere Pamphylia'da mermer ocağı bulunmamaktadır. Bölgenin yerel taşları arasında grimtrak kireçtaşı, sarımtrak kireçtaşı, mermere yakın kireçtaşı, konglomera, traverten sayılabilir. Lahitler için kullanılan mermer Prokonnesos, Pentelikon ve Dokimeion ocaklarından ithal edilmekteydi[103].

Pamphylia atölyesinin ürettiği lahit gruplarını iki ana başlık altında toplayabiliriz: ithal mermerden yapılanlar; yerel kireçtaşından, iç pazara yönelik üretilen lahitler.

Aşağıdaki şemada bölge atölyelerinin üretim organizasyonu gösterilmiştir. Burada sadece bölgede üretildiği kesin olarak saptanan lahitler değerlendirilmiştir.

[102] Son yıllarda yapılan müze kazılarıyla bölge tarihinde değişiklikler olmuştur. Ancak bunlar, özellikle Doğu Garajı kazıları yayımlanınca Attaleia'nın yerleşim tarihi hakkında detaylı bilgilere ulaşabileceğiz.

[103] Bölgeye bu üç ocak dışında da renkli mermerlerin getirildiği ve yapı malzemesi olarak kullanıldığı görülmektedir.

Üretim Şeması[104]:

- Malzeme: İnce kristalli, gri ya da mavi damarlı beyaz mermer – Prokonnesos ocakları
  - Yarı işli
  - Tam İşli
    - Prokonnesos şeması
    - Dokimeion şeması
  - Özel sipariş
- Malzeme: İnce kristalli beyaz mermer (Afyon şekeri) ve mor damarlı, ince kristalli mermer – Dokimeion ocakları
  - Kaba blok / yarı işli
  - Özel sipariş
- Malzeme: İnce kristalli, büyük alanlarda yeşil damarlı, beyaz mermer – Pentelikon ocakları
  - Kline kapaktaki portreler
- Malzeme: yerel, sarımtırak ya da grimsi kireçtaşı, konglomera, traverten
  - Yazıtlı
    - Çerçevesiz
    - Tabula ansatalı
    - Tabulalı
  - Bezemesiz
  - Özel sipariş
  - Taklit
    - Prokonnessos tipi girlandlı
    - Dokimeion tipi girlandlı
  - Ostothekler
  - Mezar sunakları

[104] Bölgede bulunan tek kapaklar lahit teknelerinden ayrı düşünülemeyeceğinde üretim şemasında kapak yer almamaktadır.

Üretim şemasında görüldüğü gibi Pamphylia lahit atölyesinin önemli bir faaliyeti ithal ettiği mermerden (blok, yarı işli) çeşitli tiplerde lahitler yapmasıdır. En güzel örnekler, Prokonnesos mermeri üzerinde görülür. Atölyenin bölgeye getirilen ve ithal edildiği biçimiyle kullanılan yarı işli lahitlerin bezeme işçiliğini yaptığı (GYM.1-10) ve bunlardan bazılarının nekropolis caddesine bakan yüzlerini tamamen bitirdiği söylenebilir (GYM.10). En önemli nokte ise, yarı işli lahitlerin bölgede kısmen bitirilmesidir (G.20-22). Bu, bölge atölyesinin yerel üslubunun lahitlere ne kadar yansıdığını da gözler önüne serer. Prokonnesos şemasına uygun, uzun, ince defne girlandları (G.20); meyveler, çeşitli yapraklar, kozalaklar ve palamutlardan oluşan girlandlar (G.21-22); üzüm salkımlarından oluşan sarkaçlar; taşıyıcı boukranionlar; farklı biçimde ele alınan ve özellikle Dokimeion şemasından ayrılan taşıyıcılar (Eros ve Nike'ler, G.21) özenli Pamphylia üslubunu başarıyla yansıtır.

Prokonnesos mermeri üzerinde tespit edilen bir diğer üretim türü de Dokimeion girland şemasında tamamlanan eserlerdir (G.23-27). Bu grup, Dokimeion atölyesi ürünlerinde görülen tipik meşe girlandları, üzüm salkımlı sarkaçlar, sfenks üzerinde duran Nike'ler, tipik Eros'lar ve Gorgo'lara sahiptir. Ancak, bölgesel üslup ön plana çıkar ve kendi içinde dahi farklı üsluplar gösterir. Dokimeion atölyesinin derin işçiliği, bu eserler üzerinde izlenememektedir. Hepsinde sarkaç (üzüm salkımları) kullanılmıştır. Dokimeion'un bazı örneklerinde girland sarkaçlarının tercih edilmediği de söylenebilir[105]. En önemli fark ise bezemedir. Dokimeion atölyesinin ağır bezemesi bu eserlerde bulunmamaktadır. Bu veriler söz konusu grubun Pamphylia'da yapıldığının kanıtıdır.

Pamphylia lahit atölyeleri aynı zamanda Prokonnesos'tan ithal ettiği mermerle özel sipariş lahitler de yapmıştır. G.30 ve G.31, girlandlı lahitler grubu içerisinde buna en güzel örnekleri verir. İki eser de büyük bir ihtimalle çocuk lahdidir ve müşterilerinin siparişleri doğrultusunda bitirilmiştir. G.31, kline kapağı ve bölgesel üslubu ile ön plana çıkmaktadır. Köşe taşıyıcılarının saç işçiliği, Eros'ların abartılı vücutları ve kanat işçiliği, girlandların ve sarkaçlarının farklı biçimi; girland boşluğundaki rozetlerin işlenişi yerel bir atölyenin çalışmasını yansıtır. Yukarıda

[105] Örn.: Waelkens, 1982, lev. 4-5.

detaylıca değindiğimiz Ç.1, LK.23 ve LK.24 de özel sipariş eserler içinde değerlendirilebilir. Bu üç eserde de yerel üslubun izleri kolayca gözlemlenebilir.

Pamphylia lahit atölyelerinin bir diğer önemli faaliyeti de Dokimeion mermeri üzerindedir. Burada üç eser ön plana çıkar. Bunlardan G.28 ve G.29'un aynı bölgesel atölyenin ürünü olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. G.28'in üslubu, Dokimeion girlandlılarından bir hayli faklıdır. Girlandlar, daha ince, taşıyıcıların pozisyonları, taeniaların düğümlenme biçimleri farklıdır. Özellikle tiyatro maskeleri eserin bu grup içinde sivrilmesine neden olur. G.28 üzerindeki maskeler, Dokimeion üretimi olan girlandlı lahitlerde görülmemektedir. Aynı zamanda girlandların daha yukarıya asılması, yoğun kaide bezemesinin görülmemesinin de altı çizilmelidir. Eseri değerlendirirken de belirttiğimiz gibi, bölgeye kaba bir blok ya da yarı işli biçimde getirilmiş ve bitirilmeden kullanılmış olmalıdır. Bu eser, bir yandan Dokimeion mermerinin de bölge atölyelerinde işlendiğini diğer yandan Pamphylia'da bir Dokimeion şubesinin olabileceğini kanıtlar niteliktedir. Bu savı destekleyecek ikinci eser uyuyan Ariadne'nin betimlendiği lahit kapağıdır (LK.119). Şimdilik eşi benzeri bulunmayan bu kapak, Pamphylia atölyelerinin yetkin mermer işçiliğini ve daha da önemlisi bölgede mermer işleyen bir atölyenin varlığını tek başına kanıtlar. Bu eser ister şube ister atölyenin kendisi olsun, Pamphylia'da lahit işçiliğinin ulaştığı seviyeyi gözler önüne sermektedir.

Pamphylia'da sayıca fazla olan Attika üretimi lahitler kapalı bir gruptur (F.21-40). Bu eserler deniz yolu vasıtasıyla bölgeye tam işlenerek getirilmiş olmalıdır. Söz konusu lahitler üzerinde yerel üslup, klinede uzanan figürlerin portreleri haricinde tespit edilememiştir. Bu bağlamda Pamphylia lahit atölyesinin aynı zamanda Attika ve Dokimeion'dan getirilen kline kapaklardaki portre başları tamamladığı da söylenebilir.

Pamphylia lahit atölyelerinin asıl üretim faaliyetini, iç pazarın ihtiyacını karşılayan yerel taştan lahitler oluşturuyordu[106]. Atölyeler, bölge ocaklarından çıkarılan blokları basit tekneler ve beşik çatı biçimli kapaklar haline getirip, iç pazara sunardı. Üretim şemasında da gördüğümüz gibi bölge atölyeleri çeşitli tipte lahitler ürettiği gibi, ithal mermerden yapılmış lahitlerin kireçtaşı taklitlerini de yapıyordu.

[106] Burada sadece lahitler değerlendirilecektir. Ostothek ve mezar sunaklarının da bölge atölyelerinin önemli üretimleri oldukları unutulmamalıdır.

Varlıklı olmayan kişiler için yapıldığı anlaşılan bezemesiz lahitler üretimin en büyük payına sahiptir. Katalog içerisinde değerlendirilmeyen üç lahitten[107] hareketle, bölge atölyelerinin üretime Hellenistik Dönem'de başladığını söyleyebiliriz. Bezemesiz lahitlerin bir kısmı, yukarıda da değindiğimiz gibi, Geç Hellenistik Dönem'den Roma İmparatorluk Dönemi'nin ortalarına kadar bir geleneği takip etmiştir.

Bezemesiz lahitler kabaca dikdörtgen formlu alçak (B.1-B.38) ya da yüksek tekneye (B.39-B.49) ve akrotersiz, alçak (B.1-B.38) ya da akroterli, yüksek beşik çatı (B.39-49) biçiminde kapağa sahiptir. Yazıtlı grup içinde değerlendirdiğimiz çerçevesiz ya da sadece üzerinde yazıt içeren eserler de atölyenin bezemesiz lahitlerindendir. Bu eserlere yazıt sonradan kullanım yerinde, Perge Batı Nekropolis caddesine bakan yüzlerine eklenmiştir (Y.1-22). Atölye, yazıtlı grup içerisinde dört tipini saptadığımız tabula ansatalı (TA.1-25) ve üç eserle temsil edilen tabulalı (T.1-3) lahitler de üretmiştir. Bunların hepsinde yazıt bulunmadığını, bir kısmında yazıtın tabula ansata dışına taşdığını belirtmek gerekir.

Söz konusu lahitler topluca incelendiğinde bazı alt gruplar saptanabilir. Öncelikle Pamphylia'nın yerel lahitlerinin bazılarında kaide profili görülür. Bezemesiz lahitlerin, Hellenistik gelenekte olan alçak tekne ve akrotersiz beşik çatı kapaklara sahip alt grubunda kaide profili yoktur (B.1-B.38, Y.1). Kaide profilleri genelde yüksek teknelere sahip olan, daha itinalı işlenen lahitlerde mevcuttur. Ancak bu eserlerin çoğu profilsizdir (örn: Y.3-5, TA.12-13).

Pamphylia yerel lahitlerinde, iki tip kaide profili tespit edilmiştir. Bu eserlerin hepsi Perge nekropolislerinde bulunmuştur. Kaide profilleri içinde en yaygın tip, düz plinthos üzerinde içbükey profilden oluşur (Y.9, Y.12, Y.17, TA.10, TA.12, TA.13, TA.14, TA.16, TA.17, TA.22, TA.23, T.2, BE.18). Bu tip bölge ostotheklerinde de yaygındır[108]. Söz konusu profilin Side ostotheklerinde de tekrarlanması, tipin Perge'ye özgü olmadığını göstermekle beraber, Pamphylia atölyelerinin genel bir özelliği olduğuna işaret eder.

İkinci tip, aynı profili içerir, ancak cepheden bakıldığında tıpkı Attika lahitlerindeki gibi kaide üzerinde iki postament arasında çukurlaştırılmış bir alan

[107] Aydoğan, **a.g.e.**, s.7-8.
[108] Korkut, 2006, s.97-99, 103-104, no.154, 159,167, 223, 236.

görülür (Y.6, TA.19). Bu tipe Perge Doğu Nekropolis'te bulunmuş G.28'de ve Perge 159 numaralı parselde bulunmuş anıtsal sunak ve ostotheklerde rastlıyoruz. Bu tip Perge'de bulunan yerel atölyeninin bir özelliği sayılabilir.

Tek örnekler farklı tipte profiller de sunmakadır (Ç.2, BE.13, BE.18, TA.11, TA.20).

Pamphylia lahit atölyeleri için iki önemli gruptan daha söz edebiliriz. Bunlardan ilki bezemesiz lahitler grubunda gördüğümüz ve yarı işli olarak nitelendirdiğimiz eserlerdir. Bunların dört yüzü, bir çerçeve oluşturacak biçimde tıraşlanmış, ortada kalan friz alanı ise kaba bırakılmıştır. Dört eserden üçü Side'de (B.46-48), biri ise Perge'de (B.49) yer alır. Lahitlerin ne amaçla bu biçime getirildiği tespit edilememiştir. Perge kazılarında in situ bulunan B.49 da yeterli ip ucu vermektedir. Bu özel grup Pamphylia atölyesinin bir tipi olarak karşımıza çıkar.

Diğer grup ise Perge yerel atölyesinin ürünleridir. 2006 yılından bu yana yürütülen Perge Batı Nekropolis, 159 numaralı parsel kazılarında gün ışığına çıkarılan ve özellikle doğu mezar sırasında yer alan üç lahit (Y.3-5) bu grup içinde değerlendirilebilir. Söz konusu eserler, daha kaliteli grimtırak kireçtaşından yapılmıştır ve yüksek tekneler ile akroterli yüksek beşik çatıya sahiptir. Kapakların nekropolis caddesine bakan akroterleri palmet yapraklarından oluşur; orta ve yan akroterleri asma filizleri birleştirmektedir. Özenli işçiliğe sahip bu eserler kesinlikle aynı atölyenin ürünüdür. Perge'den beş lahit kapağı da, (LK.47-51) aynı ustanın elinden çıkmasa bile aynı ekölün devamıdır. Benzer bir kapak, Lyrboton Kome'de (LK.82) bulunmuştur. Eserin Perge'ye bağlı bir köyde bulunması, onu da aynı ekole bağlamamız için yeterli gözükmektedir.

Bu gruplar haricinde bölgede yerel taştan özel sipariş olarak yapılmış dört eser ön plana çıkar. Ç.2, Perge'de bulunmuş olup, yukarıda da detaylıca değindiğim gibi Kilikia, Pisidia, Lykaonia gibi bölgelerde görülen motiflere sahiptir. Üslubu dağlık bölgelerin sanatını yansıtır. TA.11 ve TA.20 formu itibariyle Lykia ile ilişkilendirilebilir. Bu eserler, Pamphylia'nın diğer bölgelerle olan sanat etkileşimini yansıttığı gibi, mezar sahiplerinin isteği doğrultusunda Pamphylia atölyelerinin özel sipariş lahitler yaptığını bir kez daha ortaya koyar.

Tipolojiye dahil etmediğimiz BE.13 ünik bir eserdir. Perge Batı Nekropolis kazılarında 1946 yılında bulunan kireçtaşından yapılmış lahit, kısa yüzünde mimari

bir düzenlemeye sahiptir. Bu eserle Pamphylia lahit atölyelerinin bezemeli lahitler de yaptığı anlaşılmaktadır.

Pamphylia atölyelerinin bir diğer faaliyeti ise, bölgede bulunan ithal girlandlı lahitlerin kireçtaşı taklitlerini üretmesidir. Söz konusu grup üç eserle temsil edilir. Bunlardan ikisi (G.37-38) Prokonnesos şemasını, biri ise (G.39) Dokimeion şemasını kireçtaşına geçirmiştir. Bölgesel üslubu tam anlamıyla yansıtan bu eserler ve özellikle G.36 ithal lahit şemalarının bölge atölyelerinde yapıldığının kanıtıdır.

Üretim organizasyonunu şu ana kadar ele geçen örneklerle belirlediğimiz Pamphylia atölyelerinin işleyiş organizyonu nasıldı, hangi yerel ocakları kullanarak malzeme sağlıyordu, bölge dışına ihracatı var mıydı, bölge içinde kaç farklı atölye var dı?

Öncelikle organizasyon üzerinde duralım. Pamphylia'da filolojik veriler büyük bir ocağın varlığını kanıtlamaz. Arkeolojik veriler ise bölgedeki çok sayıda, kentin kendi kullanımına yönelik yerel ocaklara sahip olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda kent Roma, Dokimeion ya da Prokonnesos gibi organizasyonu yazıtlara dayanarak net olarak belirlenebilen büyük bir ocaktan Pamphylia'da şimdilik söz edemeyiz. Aynı zamanda yerel taş ocakları içinde büyük bir organizasyondan bahsetmek doğru değildir. Kısacası yerel üretime yönelik birçok ocağın varlığı görülmektedir.

Lahitlerin üretimine ocaklarda mı başlanıyordu yoksa kullanılacağı nekropolisin yakınlarında bulunan atölyelere kaba blok halinde mi getiriliyordu ? Özellikle Perge Akropolis ocaklarında yapılan gözlemlerde yarı işli bir lahde rastlanmamıştır. Ancak taş çıkarılan noktalarda yapılan gözlemler, buralardan lahit için kullanılabilecek büyük blokların da elde edilmiş olabileceğini gösterir. 1946 yılından bu yana çalışılan Perge ve çevresinde herhangi bir atölye olabileceğini gösteren bir delil (bir yapı, yarı işli parçalar, taş artıkları) şu ana kadar saptanamamıştır. Aynı durum diğer Pamphylia kentleri içinde söz konusudur. Bu bağlamda ocak ile atölyelerin ilişkisi saptamak eldeki verilerle şimdilik olanaksızdır.

Pamphylia'da yukarıda değerlendirdiğimiz lahitlerden yola çıkarak ve aynı zamanda bölge heykeltıraşlık eserlerini de göze alarak en az iki atölyenin varlığından bahsedebiliriz. Bunlar muhtemelen Perge ve Side'dir. Kanımca bu sayı daha fazladır.

Attaleia, Aspendos, Korakesion ve hatta Lyrboton Kome'nin bile küçük işliklere sahip olduğu söylenebilir.

Burada bölgede mermer stoklarının da bulunduğu görüşümü yinelemek isterim. Pamphylia atölyelerinin ithal edilen mermeri de işlediğini yukarıdaki veriler göstermektedir. Şu ana kadar kanıtlanamamış olsa da bölgede belki de Dokimeion atölyesinin bir şubesinin faal olduğundan ya da Pamphylia atölyeleri içinde çalışan Dokimeion kökenli ustaların varlığından söz etmek eldeki verilerle yanlış olmayacaktır.

Eldeki verilerle bölge dışına ihracatı bulunmadığını söyleyebileceğimiz Pamphylia lahit atölyelerinin Hellenistik Dönem'de üretime başladığı, M.S. 2. yüzyılla birlikte ivme kazandığı, M.S. 3. yüzyılın sonuna kadar faaliyet gösterdiği anlaşılır.

SONUÇ

Roma İmparatorluğu'nun Akdeniz'e açılan kapılarından Pamphylia, eldeki veriler ışığında Hellenistik Dönem'den itibaren lahit kullanmaya başlamıştır[1]. M.S. 2. ve 3. yüzyıl'da tıpkı imparatorluğun birçok bölgesinde olduğu gibi lahit yapımında bir patlama görülür[2]. Bölgede mermer yoktur. Bu yüzden lahit yapımında Prokonnesos, Attika ve Dokimeion'dan getirilen mermerler kullanılmıştır[3]. Yerel taşlardan da traverten, kireçtaşı, konglomera gibi taşlar tercih edilmiştir.

Pamphylia, M.S. 2. ve 3. yüzyıl lahit sanatında büyük bir yere sahiptir. Girlandlı, figürlü frizli, köşe sütunlu (Torre Nova), sütunlu ve karışık tip olarak örneklendirebilecemiz, antik lahit sanatının esas tiplerinin hemen hemen hepsi bölgeye ithal edilmiş ya da burada yapılmıştır (bkz.har.2-3). Bu eserlere paralel olarak çok sayıda ve çeşitli alt tiplere ayrılan yerel taşlardan üretilmiş lahit bulunur.

Pamphylia'da iki tip tekneye rastlanır: erken geleneğe dayanan alçak tekneler (sadece yerel lahitlerde), M.S. 2. ve 3. yüzyıllarda yoğun olarak karşılaşılan yüksek tekneler (hem ithal hem yerel lahitlerde). Yerel yüksek teknelerin bir kısmında profilli kaideler görülürken, söz konusu iki tipte genellikle kaidesiz tekneler kullanılmıştır. Bölgede iki tip kapak bulunur: beşik çatı ve kline. Beşik çatı biçimli kapakların kullanımına lahit sanatının erken safhalarında başlanmış ve Roma İmparatorluğunun hemen hemen her eyaletinde ana tip olarak ön plana çıkmıştır[4]. Pamphylia'da beşik çatı formlu tip, akroterli ve akrotersiz olarak ikiye ayrılır. Kline biçimli kapaklar ise sadece bir yerel mezarda kullanılmıştır, geri kalan hepsi ithal lahitlere aittir. Pamphylia'da bu iki ana tip haricinde bir kapak ön plana çıkar (**LK.119**). Üzerinde uyuyan Ariadne'nin betimlendiği kline benzeri kapak antik lahit sanatı içinde şimdilik tektir.

Pamphylia bölgesi'nde bulunan lahitler ili ilgili buluntular iki gruptan oluşur. Tekneler üzerindeki bezemelere göre girlandlı (yarı ve tam işli), figürlü frizli, madalyonlu, köşe sütunlu (Torre Nova), sütunlu, karışık tip, çerçeveli, yazıtlı (tabula

[1] bkz., 3. bölüm dn.107.
[2] Detaylı bilgi için bkz.1.bölüm
[3] Bölgede gerek mimaride ve gerekse heykeltıraşide farklı cinste mermerlerin kullanıldığı bilinmektedir. Ancak lahitlerde analiz yapılmadığı için çıplak göz ve tecrübe ile bu üç mermer tipinin tercih edildiği söylenebilir. Yapılacak analizlerle lahit üretiminde farklı tipte mermerlerin de kullanılmış olduğu gözler önüne serilecektir.
[4] Detaylı bilgi için bkz.: Koch, 2011, s.25 vd.

ansatalı, tabulalı, çerçevesi), bezemesiz olarak sınıflandırılır. Bunların haricinde tipi kesin olarak saptanamayan lahitler de bulunur. Tek kapaklar ise beşik çatı biçimli ve klineli olarak gruplandırılmıştır.

Bölgedeki yarı işli lahitler, Prokonnesos'dan [5] getirilmiştir **(GYM1-10)**. Eserler Prokonnesos atölyesinin tüm özelliklerini gösterdiği için yarı işli olarak bölgeye ithal edildiği söylenebilir. Bunlar şu özelliklere sahiptir: *Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir girland taşıyıcı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Girland boşluklarında yuvarlak diskler.*

Eserler genellikle ithal edildikleri biçimde kullanılmıştır. Kimisinin girland boşluğu figürleri, kimisinin pandantifleri bölgede tamamlanmıştır. **GYM.10**'un ise bir yüzünde girland (defne) ve taşıyıcıları (Eros-Psykhe grubu) tamamlanmıştır. Bütün eserlerin kapakları, akroterli yüksek beşik çatı biçimlidir. Bölge yarı işlileri M.S. 2. yüzyıl sonu ile M.S. 3. yüzyıl başına tarihlenir. Bunlardan sadece ikisi M.S. 3. yüzyılın ilk çeyreğine yerleştirilebilir.

Pamphylia'daki tam işli girlandlı lahitler beş grup altında değerlendirilmiştir[6]: *Dokimeion üretimi; Prokonnesos üretimi; Prokonnesos mermerinden, Dokimeion şemasında üretilenler; Mermerden yapılmış, belli bir atölye üretimine uymayanlar; Yerel üretim ya da mermer lahit taklitleri.*

Dokimeion grubu olarak nitelendirilen lahitler **(G.1-19)** şu şekilde tasvir edilebilir: *üzüm salkımı biçimli sarkaçlı kalın meşe girlandları, Nike-Eros-Nike taşıyıcı şeması, Gorgo ya da tiyatro maskelerinden oluşan girland boşlukları.* İncelenen bu tip eserler fabrikasyonu çok iyi yansıtmakla beraber sadece detaylarda farklılık gösterir. 2. **(G.20-22)** ve 3. **(G.23-27)** girlandlı lahit grupları Prokonnesos mermerinden olup, muhtemelen bölge atölyelerinde yapılmıştır. Bu durumda yukarıda da değerlendirdiğim gibi eserler için Prokonnesos'tan 2. grup için yarı işli lahitler getirilmiş ve bunların üzerinde bölgede çalışılmış, 3. grup için ise mermerler blok halinde ithal edilmiş olmalıdır. 4. grup (**G.28-36)** girlandlı lahitler yerel üslubun baskın olarak izlendiği, Dokimeion ve Prokonnesos mermerinden yapılmış; ancak bölge dışı atölyelerin şemalarına uymayan, yüksek ihtimalle yerel bir atölyenin ithal

[5] bkz., s.64 vd.
[6] bkz., s.69 vd.

mermer üzerindeki çalışmalarıdır. Bunu gösteren en güzel eser yukarıda detaylıca anlatılan tam bitirilmemiş **G.28**'dir. Eser, farklı girland boşluğu figürlerinin de gösterdiği gibi kesinlikle Pamphylia'da yapılmıştır. 5. grup **(G.37-39)** lahitler bölgenin yerel taşından yapılmış olup, yerel üretimi ve ithal şemaların ne şekilde taklit edildiğini göstermeleri bakımından ön plana çıkarlar. En erken örneği M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreğine yerleştirilen Pamphylia girlandlı lahitleri, M.S. 3. yüzyılın ortalarına kadar bölgede sevilerek kullanılmıştır.

Pamphylia bölgesinde çok sayıda figürlü frizli lahit yer alır[7] **(F.1-40)**. Dokimeion ve Attika ürünleri olduğu saptanan bu tip lahitlerin üzerinde yerel bir üsluptan söz etmek mümkün gözükmemektedir. Ancak kline kapaklar üzerindeki portreler kesinlikle Pamphylia'da yerel ustalar tarafından yapılmıştır. Tipolojik olarak ayrı değerlendirdiğimiz, ancak genel lahit tipolojisinde figürlü frizli lahitler içinde de incelenebilen madalyonlu lahitler **(MA.1-2)** Pamphylia'da iki örnekle temsil edilir. Ancak bu eserlerin nerede yapıldığı ile ilgili bir veri bulunmasa da Pamphylia'nın özenli üslubuna sahip olmaları-özellikle Phyrgia örnekleri ile karşılaştırıldığında-eserlerin en azından bölgede bitirildiğini düşünmemizi sağlar. Köşe sütunlu ya da köşe pilasterli olarak tanımlanmasını önerdiğim Torre Nova tipi adıyla bilinen lahitler Anadolu'da şimdilik en çok buluntuyu Pamphylia'da verir. İtalya'ya ihracat için yapılmış olabileceği düşünülen bu eserlerin, Pamphylia'da üretilmesi mantıklıdır. Side ve Attaleia'nın yanı sıra Perge gibi bir nehir limanına sahip bölgeden deniz yoluyla ithalat çok daha akla yatkındır. Ancak bu veri eserlerin, büyük bir ihtimalle Pamphylia'lı ustalar tarafından yapıldığını kesin olarak göstermez. Yine bölgede yer alması muhtemel Dokimeion şubesince ya da gezici Dokimeionlu ustalar tarafından da yapılmış olabilir. Kesinlik taşıyan tek nokta bu tipin Pamphylia bölgesinde yapıldığıdır.

Anadolu lahit sanatının gözdesi sütunlu lahitler Pamphylia'da çok sayıdadır **(S.1-55)**. Bölgede ele geçen sütunlu lahitleri tipolojik olarak kendi içinde sınıflanması çok zordur. Bu bağlamda tespit edilebilen eserlerde üst yapı düzenlemesine göre bir ayrım yapılabilmiştir: *Arkhitravlı, Kemer-Düz Kiriş-Alınlık-Düz Kiriş-Kemer Dizili*. Kemer dizili tipteki eserler-yaygın tip de denir-sayıca

[7] bkz., s.100 vd.

Pamphylia'da fazladır. Pamphylia'da sütunlu lahit alımı ya da üretiminin M.S. 2. yüzyılın ortalarından M.S. 3. yüzyılın ortalarına kadar devam ettiği görülür. Genel olarak eserler üzerinde sıradan insan figürlerinin tercih edildiğini, mitolojik konuların ise sınırlı olduğunu söyleyebiliriz.

Bugüne kadar ele geçen sütunlu lahitlerin bölgedeki fazlalığı, bu tipin Pamphylia bölgesinde yapıldığı fikrini doğurmuştur. Hatta Pamphylia lahit atölyesi probleminin kökeninde de sütunlu lahitler yatar denebilir[8]. Ancak bu eserler üzerinde bölgesel bir üsluba ait izlere rastlanmamıştır. Tıpkı figürlü frizli lahitlerde olduğu gibi bu tip lahitlerinde kline kapaklarındaki portrelerin bölgede bitirildiği kesindir. Bu bağlamda sütunlu lahitlerin Pamphylia'ya yarı ya da tam işli getirildiği ve deniz yolculuğuyla ulaşımı daha kolay yerlere Akdeniz üzerinden gönderildiği düşünülmektedir.

Köşe sütunlu ya da pilasterli (Torre Nova) tipi lahitlerin bir karışımı olan **KA.1** bölge için çok önemilidir. Ele geçen lahitler içerisinde bu tip bir mezar yoktur. Bu eserin karışık yapılması bize, yarı işli olarak getirilen lahdin bölgede tamamlandığı düşündürür. Ancak bunu destekleyecek veri çok sınırlıdır. Yukarıda da detaylı olarak değerlendirdiğim tekne üzerindeki portre olabilecek figürlerin bulunması ve kline kapak figürlerinin portrelerinin bölgede yapılmış olması buna destek gösterilebilir.

Pamphylia'da bölgenin yerel taşı traverten ve kireçtaşından çok sayıda lahit yapılmıştır. Yukarıda da sunduğumuz gibi, detaylarını atölye organizasyonunda incelediğimiz yerel lahitler kısaca şu şekilde sınıflandırılabilir: *alçak tekneli, akrotersiz alçak beşik çatılı; yüksek tekneli, akroterli yüksek beşik çatılı, yarı işli (bezemesiz) yüksek tekneli, akroterli yüksek beşik çatılı.* Yerel lahitler üzerinde genellikle bezeme bulunmamaktadır. Çoğunluğu oluşturan bu sade lahitler haricinde özellikle lahit yazımına yönelik düzenlemelere gidilmiştir. Özellikle 4 tipte incelediğimiz tabula ansatalı (**TA.1-25)** ve tabulalı **(T.1-3)** buna en güzel örneklerdir. Yine yazıtların çerçeveye gerek duyulmadan lahdin nekropolis caddesine bakan yüzüne yerleştirildiğini de görmekteyiz **(Y.1-22)**.

[8] bkz., s.159 vd.

Yerel lahitler içinde birkaç örnek bölge için farklı öneme sahiptir. Lykia özellikleri gösteren **TA.20**, üzerindeki farklı bezemesi ile **BE.13** bu eserler içinde ön plana çıkar. Yine **TA.25** lahit yapımını göstermesi açısından önemlidir. Kapağı tün blok halinde korunagelmiştir. Eserin önce alınlık kısmı yapılmış, ancak mahya kirişi ve akroterler daha bitirilmeden bırakılmıştır. Aynı zamanda Perge atölyesinin ürünü olan **Y.3-6**, Pamphylia atölyelerinin ürünü olan yarı işli bezemesiz lahitler **B.46-49** bezemesiz lahitler içinde önemli bir yere sahiptirler.

Bölgede bulunan tek kapaklar beşik çatı biçimli ve klineli tiptedir[9]. Beşik çatı formlular akroterli ve akrotersiz olarak iki gruba ayrılabilir. Akroterler yukarıda incelediğimiz 2 tipte yapılır. Bunların haricinde palmetlerle süslü bir grup ve bezemesiz dikdörtgene yakın form veren bir tip daha vardır. Kapakların alınlık bezemelerinde Gorgo, kalkan, umbo, çeşitli nesneler, daha sonraki dönemlerde haç vs. yer alır. Birçoğunda kaldırma çıkıntısı tıraşlanmamıştır. Kline kapaklar ise genelde Dokimeion tipindedir. Üzerlerinde genelde karı koca betimi yer alır. Sadece **LK.118** yerel taştan yapılmıştır; **LK.119** ise kline benzeri özel bir kapaktır.

Pamphylia ölü gömme geleneklerine bakıldığında baskın geleneğin inhumasyon olduğu görülmektedir. Kremasyonun da pek az olmadığı özellikle Perge buluntularıyla kanıtlanmıştır. Bu iki gelenek lahitlerin kullanımına paralel olarak M.S. 2. yüzyıl ortalarıyla M.S. 3. yüzyılda beraber devam etmiştir. Bazı lahitlerde inhumasyonun yanında kremasyonun da bulunduğu kazılarda elde edilen verilerle kanıtlanmıştır[10]. Ölü gömme gelenekleri ışığında lahitlerin genellikle yetişkinler için kullanıldığı söylenebilir. Ancak bazılarının yazıt ve boyutlarından hareketle (**G.30-31, F.7, F.21, TN.2-4, BE.2, Y.3-4, Y.6, Y.12, Y.18**) çocuk lahdi olduğu ileri sürülebilir.

Yukarıda değerlendirdiğimiz Pamphylia lahitleri yıllardır tartışılan atölye sorunu hakkında önemli ipuçları sağlamıştır. En dikkate değer veri kuşkusuz yukarıda da detaylı olarak değerlendirilen üslup özellikleridir[11]. Araştırmada varılan en önemli sonuç Pamphylia'da bir lahit atölyesi olduğudur. Bu sonuç stil kritiği

[9] bkz., s.244 vd.
[10] Özellikle, kazısında bulunduğum Perge Batı Nekropolis lahitlerinin bazılarında mezar içinde kremasyon kapları açığa çıkarışmıştır. Yine aynı nekropoliste urneler, in situ ostothekler de gün ışığına çıkarılarak çok sayıda kremasyon mezarın varlığı ve bölge ölü gömme adetlerindeki yeri saptanmıştır.
[11] bkz., s.263 vd.

haricindeki verilerle de (mimari bezeme, heykeltıraşi, ulaşım vs.) desteklenir. Öncelikle bölgenin mimari bezeme repertuarı değerlendirildiğinde lahitler için önemli bir karşılaştırma malzemesi olduğu görülür. Mimari bezeme değerlendirilirken belirtildiği üzere Pamphylia'da çalışan bu konuda uzmanlaşmış kişiler bulunmaktadır ve bunlar Pisidia'da Sagalassos'ta çalışmışlardır[12]. Ancak bezeme benzerliğinin açık bir şekilde görülmesine rağmen bu durumun Phrygia'da da varlığı unutulmamalıdır. Bir yan veri olarak kullanılan bezemeler değerlendirilirken bu iki bölgenin bazı kentlerinde (Hierapolis, Perge) aynı ustaların çalıştığı öne sürülmüştür[13]. Bu unsurun dışında Pamphylia heykeltıraşisi düşünüldüğünde kritik sonuçlara ulaşılabilir. Bölgede bir heykel okulunun varlığı gerek üslup ve gerekse buluntularla ortaya koyulmuştur[14]. Kanımca lahit ve heykel atölyeleri birbirinden ayrı düşünülemez. Ancak Pamphylia'da mermer ocaklarının bulunmaması önemli bir sorundur. Bu noktada atölyenin niteliği önem kazanır. Burada sorulması gereken atölyenin ocak mı yoksa heykel temelli mi olduğudur? Bu ikisi birbirinden çok da farklı değildir. Ocak atölyesi taşa belli bir şekil verir ve hatta bazı durumlarda eseri bitirebilir. Heykel bazlı atölye ise ocaktan sipariş verdiği taşı son haline sokarak müşteriye ulaştırır. Yukarıda incelenen veriler ışığında Pamphylia'da mermere son şeklini veren bir atölyenin varlığı akla yatkındır.

Bir diğer veri de ulaşım kolaylığıdır. Yukarıda ocak ve nakliye arasındaki ilişkinin öneminden bahsetmiştik. Pamphylia'nın en büyük avantajı deniz kıyısında oluşudur. Bu hem büyük bir atölyenin stok yapmasını ve transportasyonunu kolaylaştırır hem de Pamphylia atölyelerine mermerin getirilmesini ve hatta buradan bölgenin ürettiği lahitlerinde Akdeniz limanlarına ulaştırılmasını sağlar.

Yukarıda değerlendirilen bu veriler haricinde Pamphylia'daki lahit atölyesinin niteliği ve organizasyonu hakkında da önemli sonuçlara varılmıştır. Sorulması gereken en önemli soru Pamphylia'da bulunan atölyenin Dokimeion atölyesi ile olan ilişkisidir.

Öncelikle Dokimeion'da büyük bir atölyenin varlığı kesindir. Büyük atölyelerin ocak bazlı olması, Phrygia'nın mezar geleneği, mimari bezemesi ve ocak

[12] Vandeput, **a.g.e.**, s.187.
[13] Türkmen, **a.g.e.**, s.77.
[14] bkz.: 3. bölüm dn 81-84.

yakınlarında bulunan yarı işli lahit kapakları bunu kanıtlar niteliktedir. Bulunan yazıtlar ise bunu pekiştirir. Yazıtlardan Dokimeionlu ustaların başka bölgelerde çalıştığını da öğrenilmektedir. Aynı zamanda Dokimeion'un ihracat için Akdeniz'de bir limana, belki de bir stok alanına ihtiyacı olması ve bu kadar çalışanı belli bir alanda barındırmasının zorluğu Pamphylia atölyesi ile sıkı bir ilişkiye sahip olması gerektiğini düşündürür. Bu ilişki şu şekildedir: Pamphylia'da Dokimeion'un bir şubesi bulunabilir. Dokimeion'da gelen ustalar, şubeye gönderilen mermeri lahit şekline sokuyor ve Pamphylia limanlarından Akdeniz'deki alıcılara gönderiyor olabilir. Yine Dokimeion'un bölgede bir acentaya sahip olduğu düşünülebilir. Bu durumda ise sipariş alan acenta, stoktan sağladığı mermerleri yine Pamphylia atölyesinde bitirtip, lahitleri göndermekle yükümlüdür. Bu bağlamda Pamphylia atölyesinde Dokimeionlu ustaların çalıştığı düşünülebilir. Böylelikle Pamphylialı ustalarla etkileşim kaçınılmaz olmuş ve Dokimeion'un stili Pamphylia'da da yayılmıştır. Ancak bölge atölyesi ya da atölyelerinde bazı lahitlerin Pamphylia stilinde yapıldığı da yukarıda sunulan verilerle desteklenir[15]. Bir başka deyişle Dokimeion ve Pamphylia atölyeleri en azından bir süre birlikte uyum içerisinde çalışmış olmalıdır.

Araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç da M.S. 2. ve 3. yüzyıllarda yoğun olarak faaliyet gösterdiği saptanan Pamphylia lahit atölyesi/atölyeleri organizasyonudur. Bölge atölyesi ithal mermerden ve yerel taştan lahitler üretiyordu. Atölyenin, ithal ettiği Prokonnesos yarı işlilerinin bezeme işçiliğini yaptığı ve bunların bazılarını kısmen bitirdiği söylenebilir. Yine ithal edilen Prokonnesos mermeriyle Dokimeion girland şemasında tamamlanan lahitler de yapıyordu. Atölye aynı zamanda Dokimeion'dan getirilen yarı işli lahitleri tamamlıyor ve kaba mermer bloklardan lahit üretiyor olmalıdır. Atölyenin, Pamphylia'da bulunan çok sayıda Attika lahitlerinde sadece kline portrelerinde çalıştığı da saptanmıştır. Ancak bölge atölyesi ya da atölyelerinin en önemli işi yerel taştan iç pazara yönelik lahitler üretmesidir. Çeşitli tipte ve çok sayıda olan bu lahitlerin haricinde yine yerel taştan Prokonnesos ve Dokimeion şemasında bitirilen girlandlı lahitlerin de bu organizasyon içinde üretildiğini söyleyebiliriz.

[15] Özellikle girlandlı lahitlerin bezeme, taşıyıcı, sarkaç, girland boşluğu gibi unsurlarındaki bazı özellikler iki bölge atölyesinin farklılıklarını da gösterir (bkz. 3. bölüm).

Atölye/lerin lokalizasyonu eldeki arkeolojik verilere bakıldığında güçtür. Ancak günümüze ulaşan lahitlere ve bölgenin heykeltıraşlık geleneğine dayanarak, en az iki atölyenin varlığından söz edilebilir. Buluntu fazlalığı ve yukarıda değinilen[16] üslup farklılıkları Side ve Perge'yi ön plana çıkarır. Fakat kesin bir sonuca varmak şimdilik imkansızdır. Bölgenin diğer kentlerinde ve yerleşmelerinde (Attaleia, Aspendos, Korakesion, Lyrboton Kome gibi) küçük çapta atölyelerin varlığı üslup ve malzeme farklılıklarından saptanabilmektedir.

Tüm veriler değerlendirildiğinde Hellenistik Dönem'de faaliyete başlayan ve M.S. 2.-3. yüzyıllarda yoğunlukla üretim yapan Pamphylia lahit atölyelerinin kendine özgü stiliyle önemli ve büyük bir organizasyona sahip olduğu sonucuna varılır.

[16] bkz.: 3. bölüm: Pamphylia lahit atölyesi(leri) organizasyonu.

BİBLİYOGRAFYA

ANTİK KAYNAKLAR

Homeros — **İlyada**, Çev. Azra Erhat-A.Kadir, İstanbul, Can Yayınları, 1997[9].

Plinius — **Naturalis Historia. Natural History**, çev. H. Rackham, The Loeb Classical Library, Londra, Harvard University Press, 1938.

Ptolemaios — **Geographike Hyphegesis**, Ed. C.F.A. Nobbe, C.2, Lipsiae, Sumptibus et Typis Caroli Tauchniti, 1845.

Strabon — **Geographika: Antik Anadolu Coğrafyası: Geographika XII-XIII-XIV**, çev. Adnan Pekman, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1993[3].

MODERN KAYNAKLAR

AA — Archäologischer Anzeiger

Abbasoğlu, Haluk – Wolfram, Martini 1996 — "Perge Akropolis'inde 1994 Yılında Yapılan Çalışmalar", **17. KST, C.II, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, Ankara, s.121-127.

—1997 — "Perge Akropolis'inde 1995 Yılında Yapılan Çalışmalar", **18. KST, C.II, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü**, Ankara, s.51-63.

—1998 "Perge Akropolis'inde 1996 Yılında Yapılan Çalışmalar", **19. KST, C.II, Ankara,** Ankara T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.93-105.

—1999 "Perge Akropolis'inde 1997 Yılında Yapılan Çalışmalar", **20. KST, C.II,** Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.179-194.

—2003 **Die Akropolis von Perge: Survey und Sondagen 1994-1997. Band 1**, ed. Haluk Abbasoğlu – Wolfram Martini, Mainz am Rhein, Verlag Philipp von Zabern.

Abbasoğlu, Haluk, 1994 **Perge Roma Devri Mimarisinde Arşitravların Soffit Bezemeleri. Tipolojik Yönden Bir Değerlendirme**, Ankara, TTK.

Abbasoğlu, Haluk, 1997 "Perge Kazısı 1995 Yılı Ön Raporu", **XVIII. KST, C.II 27-31 Mayıs 1996 Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.41-50

Abbasoğlu, Haluk, 2000 "Perge Kazıları", **Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi (1932-1999)**, ed. Oktay Belli, Ankara, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.

Abbasoğlu, Haluk, 2001 "The Founding of Perge and its Development in the Hellenistic and Roman Periods", **Urbanism in Western Asia Minor, New Studies on Aphrodisias, Ephesos, Hierapolis, Pergamon, Perge and Xanthos**, ed. D. Parish, s.173-188.

Abbasoğlu, Haluk, 2003 "Zur Geschichte Der Ausgrabungen In Perge", **Die Akropolis von Perge: Survey und Sondagen 1994-1997. Band 1**, ed. Haluk Abbasoğlu – Wolfram Martini, Mainz am Rhein, Verlag Philipp von Zabern, s.1-12.

Abbasoğlu, Haluk, 2004a "Dokunulmaz Yurt Pamphylia'nın Yüce Kenti: Perge, **Toplumsal Tarih 125**, s.88-91.

Abbasoğlu, Haluk, 2004b "Perge 2003", **Anadolu Akdenizi. Arkeoloji Haberleri /News of Archaeology from Anatolia's Mediterranean Areas 2004-2**, Antalya, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, s.45-48.

Abbasoğlu, Haluk, 2006 "Perge", **Byzas 3, Stadtgrabungen und Stadtforschungen im Westlischen Kleinasien Geplantes und Erreichtes**, İstanbul, Ege Yayınları, s.289-302.

Acar, Özgan, 2008 "Perge'de Pandora'nın Kutusu", **Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı. Euergetes. Feschrift Für Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu zum 65. Geburtstag**, (ed. İnci Delemen v.d.), İstanbul, Suna İnan kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, s.17-44.

AJA American Journal of Archaeology

Akıllı, Hüseyin, 1979 **Perge Nekropolü**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Prehistorya ve Arkeoloji Bölümü Klasik Arkeoloji Kürsüsü, Yayınlanmamış Lisans Tezi.

Akıllı, Hüseyin, 1991 "Perge Nekropolü ve Attika Tipinde Bir Lahit", **Arkeoloji Dergisi S.1, Erol Atalay Memorial**, s.1-2.

Albustanlıoğlu, Tulga, 2011	**Roma İmparatorluk Döneminde Mermer Ocakları Organizasyonu**, Ankara, Bilgin Kültür Sanat.
AM	Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Athenische Abteilung
Amedick, Rita, 1991	**Die Sarkophage mit Darstellungen aus dem Menschleben, Vita Privata ASR 4.1**, Berlin, Gebr. Mann.
Amedick, Rita, 1998	"Achilleus aus Skyros. Die Eikones des jüngeren Philostrat und die Ikonographie römisher Sarkophage", **Akten Des Semposiums '125 Jahre Sarkophag-Corpus' Marburg 4-7 Oktober 1995**, Mainz, Philipp von Zabern, s.53-60.
AMS	Asia Minor Studien
AnadoluAraş	Anadolu Araştırmaları
AnSt	Anatolian Studies
ArtB	The Art Bulletin
Artvut, Ü., 1984	**Side**, İstanbul.
ASAthene	Annuario della Scuola archeologica di Atene e delle missioni italiane in Oriente
Asgari, Nuşin, 1977	"Die Halbfabrikate kleinasiatischer Girlandensarkophage und Ihre Herkunft", **AA**, s.329-334.

Asgari, Nuşin, 1978 "Roman and Early Byzantine Marble Quarries of Proconnesos", **The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology**, Ankara-İzmir 23-30.IX.1973, s.468-469.

Asgari, Nuşin, 1981 "Marmara Adası Saraylar Köyü 1979 Yılı Çalışmaları", **II. KST, 11-15 Şubat 1980 Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.161-162

Asgari, Nuşin, 1982 "Saraylar Köyü (Marmara Adası) 1980 Çalışması", **III. KST, 9-13 Şubat 1981 Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.117-118.

Asgari, Nuşin, 1983 "Prokonnesos (Saraylar Köyü) Araştırması 1981", **IV. KST, 8-12 Şubat 1982 Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.333-335.

Asgari, Nuşin, 1987 "Prokonnesos – 1986 Çalışmaları", **V. AST C.1, 6-10 Nisan 1987, Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.147-155.

Asgari, Nuşin, 1988 "Prokonnesos – 1987 Çalışmaları", **VI. AST, 23-27 Mayıs 1988, Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, s.233-246.

Asgari, Nuşin, 1989 "Prokonnesos – 1988 Çalışmaları", **VII. AST, 18-23 Mayıs 1989, Antalya**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.93-110.

Asgari, Nuşin, 1990 — "Ein Heraklessarkophag Aus Perge In Pamphylien", **Akten Des XIII. Internationalen Kongress Für Klassiche Archäologie Berlin 1988**, Mainz, Philipp von Zabern, s.522.

Asgari, Nuşin, 1991 — "Prokonnesos – 1990 Çalışmaları", **IX. AST, 27-31 Mayıs 1991, Çanakkale**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, s.311-332.

Asgari, Nuşin, 1993 — "Prokonnesos – 1992 Çalışmaları", **XI. AST, 24-28 Mayıs 1993, Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, s.483-504.

Asgari, Nuşin, 1995 — "Prokonnesos – 1993 Çalışmaları", **XII. AST, 30 Mayıs – 3 Haziran 1994**, **Ankara**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Varlıklarını Koruma Başkanlığı, s.99-121.

ASR — Die antiken Sarkophagreliefs

AST — Araştırma Sonuçları Toplantısı

Assaph — Assaph. Studies in Art History

Atasoy, Sümer, 1974 — "The Kocakızlar Tumulus in Eskişehir, Turkey", **AJA 78**, s.255-263.

Ateşlier, Suat – Öncü, Emre, 2004 — "Gümüşçay Polyksena Lahiti Üzerine Yeni Gözlemler", **Olba X**, s.45-87.

Aydoğan, Şafak, 1998 **Pamphylia Bölgesi Lahitleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

AW Antike Welt. Zeitschrift für Archäologie und Kulturgeschichte

Baratte, François – Metzger, Catherine, 1985 **Musée du Louvre, Cataloque des Sarcophages en Pierre d'époques Romaine et Paléochrétienne**, Paris, Ministére de la Culture.

Başaran, Cevat, 1989 "Anadolu Roma Çağı Lotus-Palmet Örgesinde Tip Gelişimi", **TAD XXVIII**, s.53-72.

Başol, Akın, 2004 **Kayseri Arkeoloji Müzesi'ndeki Lahitler**, Konya, Konya Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Baydur, Nezehat, 1998 **Roma Sikkeleri**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Bernard, Marie Louise, 1986 "Ariadne", **LIMC III/I-II, Addenda**, s.1051-1066.

Bielefeld, Doris, 1995 "Zur Ikonographie Attischer Sarkophage mit Eroten-Weinlese-Darstellungen", **AM 102**, s.397-404.

Bilgili, K., 2007 **Lyrboton Kome: Torosların Güne Bakan Yüzü/Varsak – Lyrboton Kome: Dawning Face of Taurus**, Varsak, y.y.

Bingöl, Orhan, 2004 **Arkeolojik Mimari'de Taş**, İstanbul, Homer Kitabevi.

Blegen, Carl, Palmer, Hazel, Young, Rodney, 1964	**Korinth. Results of Excavations vol. XIII. The North Cementery**, New Jersey, Princeton.
BMusArt	Bulletin des Musées royaux d'art et d' historie
BMusBeyrouyh	Bulletin du Musée de Beyrouth
Bosch, Emile Clemens, 1957	**Pamphylia Tarihine Dair Tetkikler**, Ankara, TTK.
Boschung, Dietrich, 1993	"Grabaltäre mit Girlanden und Frühe Girlandensarkophage. Zur Genese Der Kaiserzeitlichen Sepulkralkunst", **Grabeskunst Der römischen Kaiserzeit**, (ed.) G. Koch, Mainz, Philipp von Zabern, s.37-43.
Brovarski, Edward, 1984	"Sarkophag", **Lexikon der Agyptologie Bd. 5**, s.471.
Brueckner, A. – Pernice, E. , 1893	"Ein Attischer Friedhof", **AM 18**, s.73-191.
Brunn, Enrico, 1870	**I Rilievi delle Urne Etrusche vol. 1**, Roma, Coi Tipi Del Salvicci.
BSR	Papers of the British School at Rome
Buhl, Marie-Louıse, 1959	**The Late Egyptan Antropoid Stone Sarcophagi**, Kophenag, Nationalmuseets Skrifter.

Can, Birol, 2005 — "Antoninler Dönemi Baroğu Işığında Aspendos Tiyatrosu Bezemeleri", **Adalya VIII**, s.89-120.

Carpenter, Thomas, 2002 — **Antik Yunan'da Sanat ve Mitoloji**, çev. B. M. Ünlüoğlu, İstanbul, Homer Kitabevi.

Carter, Joseph Coleman, 1998 — **The Chora of Metaponto. The Necropoleis I**, Teksas, Teksas University Press.

Cassels, John, 1955 — "The Cemeteries of Cyrene", **BSR XXIII**, s.1-44.

Chevalier, Jean – Gherbarant Alain 1996[3] — **The Penguin Dictionary of Symbols**, Londra, Penguin Books.

Cliberto, Fulivia, 1998 — "Attische Sarkophage in Oberitalien: Importe und Nachahmungen", **Akten des Symposiums '125 Jahre Sarkophag-Corpus'** Marburg 47 Oktober 1995, Mainz, Philip von Zabern, s.241-247.

Cook, Robert, 1966 — "Çandarlı (Pitane) da Bulunan Boyalı Lahitler. Painted Sarcophagi from Pitane", **Anadolu 10**, s.179-192.

Cook, Robert, 1981 — **Clazomenian Sarcophagi**, Mainz am Rhein, Philip von Zabern.

Coulton, J. J. – Hallet, C. H., 1993 — "The East Tomb and Other Tomb Buildings at Balboura", **AnSt 43**, s.41-68.

CSIR — Corpus signorum Imperii Romani

Çakan, M. Ülkü, 1988 — "Edirne Aile Lahdi", **Arkeoloji ve Sanat Dergisi 40/41**, s.18-21.

Çelgin, Vedat, 1990 **Termessos Kenti Nekropolleri**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Çelgin, Güler, 1990 "Constitutio Antoniniana'nın Termessos'daki Etkisi ve Yazıtların Tarihlenmesindeki Önemi", **AnadoluAraş 12**, 171-182.

Çelik, Ahmet, 2010 **Adana Müzesi Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri**, Adana, T.C. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Çevik, Nevzat, 1996-1997 "An Olive Production Center in Pamphylia: Lyrboton Kome", **Lykia 3**, s.79-101.

Çevik, Nevzat – Varkıvanç, Burhan, 2005 "Topografya-Roma Dönemi Kalıntıları-Sikkeler", **Trebenna. Tarihi, Arkeolojisi ve Doğası**, İstanbul, Ege Yayınları.

Çokay, Sedef, 2003 **Karaçallı Nekropolü**, İstanbul, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Çokay-Kepçe, Sedef, 2006 **Antalya Karaçallı Nekropolü. The Karaçallı Nekropolis near Antalya**, İstanbul, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetlerini Araştırma Enstitüsü.

Çokay-Kepçe, Sedef, 2009 "Perge Batı Nekropolis Kontekst Buluntuları", **26. AST, C.2, 26-30 Mayıs Ankara**, Ankara, s.243-254.

Demirer, Ünal, 1999 — "Perge Nekropolünde Kurtarma Kazısı", **MKKS IX**, 27-29 Nisan 1998 Antalya, s.75-88.

Demirel vd., Ünal, 2005 — **Antalya Museum**, Ankara, Dönmez Offset Müze Eserleri Turistik Yayınları.

Despinis, Giorgios – Stefanidou-Tiveriou, Theodora – Voutiras, E., 1997 — **Catalogue of the Sculpture in the Archaeological Museum of Thessaloniki I**, Selanik, National Bank Cultural Foundation.

Dierichs, Angelika, 1992 — "Ein Heraklesfragment In Side", **AW 29**, s.268-269.

Dodge, Hazel – Ward Perkins, John Brian (ed.), 1992 — **Marble in Antiquity. Collected Papers of J.B. Ward-Perkins**, Londra, BSR Series 6.

Dörtlük, Kayhan v.d., 1992[2] — **Antalya Museum**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü.

Dural, Murat, 2001 — **İlias Ana Temasının Yunan Sanatına Yansımaları**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensititüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Dworakowska, Angelina, 1983 — **Quarries in Roman Provinces**, Varşova, Bibliotheca Antiqua vol. XVI.

Er Scarbrough, Yasemin, 1998 — "Dağlık Kilikia – Lamotis Mezarları", **Olba I**, s.77-85.

Ercenk, Giray, 1992 "Pamphylia Bölgesi ve Çevresi Eski Yol Sistemi, **Belleten C.: LVI, Sa.:126**, Ankara, TTK, s.361-370.

Ergeç, Rıfat, 1999 "Anazarbus Antik Kenti ve Nekropolü", **Kilikia Mekanlar ve Yerel Güçler (M.Ö. 2. Binyıl, M.S. 4. yüzyıl) Uluslararası Yuvarlak Masa Toplantısı Bildirileri**, İstanbul, s.389-410.

Erim, Kenan – Reynolds, J., 1970 "The Copy of Diocletian's Edict on Maximum Prices from Aphrodisias in Caria, with a note on marbles by M. Ballance", **JRS 60**, 1970, 20-141.

Erol, Aliye, 2005 **Perge Kazı Sikkeleri: 1989-1998**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Evans, Arthur 1921 **The Palace of Minos at Knossos**, Londra.

Fant, Clayton, 1985 "Four Unfinished Sarcophagus Lids at Docimium and The Roman Imperial Quarry System in Phyrgia", **AJA 89/4**, s.655-662.

Fant, Clayton, 1988 "The Roman Emperors In The Marble Business: Capitalists, Middleman Or Prilanthropists?", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, s.147-158.

Fant, Clayton, 1989 **Cavum Antrum Phyrgiae. The Organization and Operations of the Roman Imperial Marble Quarries in Phrygia**, Oxford, BAR Serisi.

Fant, Clayton, 1990 — "New Sculptural and Architectural Finds from Docimimum", **VII. AST 18-23 Mayıs 1989 Antalya**, Ankara, T.C. Kütür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.111-118.

Farnoux, Alexandre, 1992 — "Lykourgos I", **LİMC VI/1-2**, Zürih ve Münih, Artemis, s.309-319.

Fejfer, Jane, 2008 — **Roman Portraits in Context**, New York-Berlin, Walter de Gruyter

Ferrari, G., 1966 — "Il Commercio dei sarkophagi asiatici", **StA VII**, s.83-86.

Fleischer, Robert, 1983 — **Der Klagerfrauensarkophag aus Sidon**, Tübingen, Ernst Wasmuth.

Frel, Jiri, 1981 — **Roman Portraits in the Getty Museum**, Tulsa-Oklahoma, The John Paul Getty Museum.

Frend, W. H. C., 1956 — "Two Finds in Central Anatolia", **AnSt VI**, s.95-100.

V. Gaggadis-Robin, 1994 — **Jason et Médéé sur les Sarkophages de Époque Imperiale**, Paris, Diffusion De Boccard.

Gentili, Maria Donatella, 1994 — **I Sarcofagi Etruschi In Terracotta Di Eta Recente**, Roma, Giorgio Bretschneider Editore.

Gersht, Rivka, 1992 — "Imported Marble Sarcophagi From Caeserea", **Assaph 2**, s.13-26.

GettyMusJ — The John Paul Getty Museum Journal

Giuliano, Antonio – Palma, Beatrice, 1978 — **La Maniera Ateniese Di Eta Romana. I maestri dei sarkophagi attici**, StudMisc 24, Roma, L'erma di Bretschneider.

Giuliano, Antonio, 1962 — **İl commercio dei Sarcofagi attici**, Roma, L'erma di Bretschneider.

Goette, Rupperecht, 1991 — "Attische Klinen-Riefel Sarkophage", **AM 106**, s.309-338.

Goldscheider, Ludwig, 2004[2] — **Roman Portraits**, Londra, Phaidon.

Grassinger, Dagmar, 1999 — **Die Mythologischen Sarkophage, Achill, Adonis, Aeneas, Aktaion, Alkestis, Amazonen, ASR 12.1.**, Berlin, Gebr Mann.

Grimal, Pierre, 1997: — **Mitoloji Sözlüğü. Yunan ve Roma**, Çev. Sevgi Tamgüç, İstanbul, Sosyal Yayınlar.

Hamdi Bey, Osman – Reinach, Theodore, 1892 — **Une Nécropole Royale a Sidon. Fouilles de Hamdy Bey**, Paris, y.y.

Herbig, Reinhard, 1952 — **Die Jungeretruskischen Steinsarkophage**, Berlin, Verlag Gebr.Mann.

Herdejürgen, Helga, 1996 — **Statdrömische und Italische Girlandensarkophage, 1. Die Sarkophage des ersten und zweiten Jahrhunderts, ASR 6.2.**, Berlin, Gebr Mann.

Hıtzl, Ingrid, 1991	**Die Griechischen Sarkophage der archaischen und klassichen Zeit**, Jonsered, Paul Aströms
Higgins, Reynold 1994[3]	**Minoan and Mycenaean Art**, Londra, Thames and Hudson.
Himmelmann-Wildschütz, Nikolaus 1959	"Fragment eines attischen Sarkophags", **MarbWPr 1959**, Marburg, s.25-40.,
Himmelmann, Nikolaus, 1970a	**Sarkophage in Antakya**, Abhandlungen der Geistes- und Sozialwisswenschaftlicken Klasse, Mainz, Akademie der Wissenschafte und der Literatur.
Himmelmann, Nikolaus, 1970b	**Der Sarkophag aus Megiste**, Abhandlungen der Geistes-und Sozialwisswenschaftlicken Klasse, Mainz, Akademie der Wissenschafte und der Literatur.
Hürmüzlü, Bilge, 2008	**Eski Yunan'da Ölü Gömme Gelenekleri**, İstanbul, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
Icard-Gianolio Noelle, 1994	"Psyche", **LIMC VIII 1-2**, s.569-585.
IstForsch	Istanbuler Forschungen
IstMitt	Istanbuler Mitteilungen
Işık, Fahri, 1975	**Anadolu Girlandlı Lahitleri**, Erzurum, Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Işık, Fahri, 1984 “Die Sarkophage von Aphrodisias”, **Symposium Über Die Antiken Sarkophage Pisa 5.-12.September 1982**, s.243-281.

Işık, Fahri, 1995 “Ein Sarkophagfragment aus Tivoli und Seine Lokalisierung in Tyros”, **RM 102**, s.381-386.

Işık, Fahri, 1998 “Zur Produktionbeginn und Ende der Kleinasiatischen Girlandensarkophage der Hauptgruppe”, **Akten Des Symposiums ‘125 Jahre Sarkophag-Corpus’ Marburg 4.-7. Oktober 1995**, s.278-294.

Işık, Fahri 2000 “Stadtrömisch oder kleinasiatisch? Zu werkstattsfrage der Girlandensarkophage der Hauptgruppe aus Rom”, **Munus. Festschrift für Hans Wiegartz**, ed. T. Mattern vd, Münster, Scriptorium, 2000, s.113-123.

Işık, Fahri, 2002 “Neue Überlegungen zu einem Sarkophagfragment in Münster”, **AMS 44**, s.135-144.

İdil, Vedat, 1993 **Likya Lahitleri**, Ankara, TTK.

İnan, Jale, 1965 **Antalya Bölgesi Roma Devri Portreleri. Römische Porträts aus dem Gebiet von Antalya**, Ankara, TTK.

İnan, Jale, 1981 “Perge Kazısı 1980 Çalışmaları”, **III. KST, Ankara 9-13 şubat 1981**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Genel Müdürlüğü, s.43-48.

İnan, Jale, 1990 — "Perge'de İlk Kez Rastlanan Nemesis Tipi", **X. Türk Tarih Kongresi Ankara 22-26.09.1986**, Ankara, TTK, s.239-245.

İnan, Jale, 2000 — "Vorbericht über die Untresuchungen an der Fassade des Theaters von Perge", **AA**, s.285-340.

İnan, Jale, Alföldi-Rosenbaum, Elisabeth, 1979 — **Römische und Frühbyzantinische Portrat Plastik aus der Turkei. Neue Funde**, Mainz am Rhein, Philip von Zabern.

İşkan, Havva, 2002 — "Zwei Privatporträts aus Patara. Bemerkungen zur Chronologie der Klinenporträts", **JdI 117**, s.251-282.

JDI — Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts

JHS — The Journal of Hellenistic Studies

JRA — Journal of Roman Archaeology

JRS — The Journal of Roman Studies

Jones, Richard, 1981 — "Cremation and İnhumation-Change In The Third Century", **The Roman West In The Third Century. Contrubitions from Archaeology and History**, (ed. A.King-M.Henig), s.15-19.

Jones, Richard, 2002 — "Burial Customs Of Rome And The Provinces", **The Roman World C.II**, (ed. J. Wacher), Londra ve New York, Routledge, s.812-837.

Jongste, Peter, 1992 **The Twelwe Labours of Herakles on Roman Sarcophagi**, Roma, L'Erma Di Bretschneider.

Kallipolitis, B.G., 1958 **Χπονολογίκε Καταταξίς των μετα Μυθολογικου Παραστασεου Αττικου Σαρφαγωυ Της Ρωμαικες Εποχής**, Atina, y.y.

Karaduman, Hüseyin, 2007 **Türkiye'de Eski Eser Kaçakçılığı**, Ankara, Icom Türkiye Milli Komitesi.

Karagözüm, Gül, 2005 **Dağlık Kilikia Bölgesi Lahitleri**, Mersin, Mersin Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Karamut, İsmail, 1991 "Dokimeion Heykelleri", **Belleten C.:5, Sa.:214**, Ankara, TTK, s.605-611.

Karaüzüm, G., 2005 **Doğu Dağlık Kilikia (Olba) Bölgesi Lahitleri**, Mersin, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Keil, Joseph, 1926 "Die Lyrboton Kome in Pamphylien", **ÖJH 23**, s.89-106.

Kintrup, Carola, 1998 "Chronologie der Attischen Amazonamakhie-Sarkophage", **Akten Des Semposiums '125 Jahre Sarkophag-Corpus' Marburg 4-7 Oktober 1995**, Mainz, Philipp von Zabern, s.206-215.

Kjeldsen, Kjeld – Zahle, Jan, 1975 "Lykishe Gräber", **AA 90**, s.313-355.

Kleemann, İlse, 1958 **Der Satrapen-Sarkophag aus Sidon**, Berlin, IstForsh 20.

Kleemann, Ilse, 1962 "Der Archaische Sarkophag mit Säulendekoration in Samos", **Festschrift Für Friedrich Matz**, (Ed. N. Himmelmann-Wildschüz, H. Biesantz), Mainz, Philipp von Zabern, s.44-55.

Kleiner, Diana, 1992 **Roman Sculpture**, New Haven – Londra, Yale University Press.

Kleiner, Gerhard, 1957 "Hellenistische Sarkophage in Kleinasien", **IstMitt 7**, s.1-10.

Koch, Guntram, 1973a "N. Himmelmann, Sarkophage in Antakya", **Gnomon 45**, s.220-222.

Koch, Guntram, 1973b "N. Himmelmann, Der Sarkophag aus Megiste", **Gnomon 45**, s.314-316.

Koch, Guntram, 1974 "Fragmante Kaiserzeitlischer Sarkophage in Göttingen", **AA 89**, s.291-308.

Koch, Guntram, 1975 **Die Mythologischen Sarkophage, Meleager, ASR 6.1.**, Berlin, Gebr. Mann.

Koch, Guntram, 1977/78: "Ein Sarkophag Fragment mit dem Kampf bei den Schiffen in Malibu", **GettyMusJ 6/7**, s.103-110.

Koch, Guntram - Sichtermann, Helmutt, 1982 **Römische Sarkophage**, Münih, C.H. Beck'sche.

Koch, Guntram - Wright, Carol, 1988 **Roman Funerary Sculpture. Catalogue Of The Collections**, Malibu-Kaliforniya, Thr John Paul Getty Museum.

Koch, Guntram, 1994 "Christliche Wiederverwendung attischer Sarkophage" **Boreas 17**, s.115-120.

Koch, Guntram, 2000 "Einige Überlungen zu de Sarkophagen der kleinasiatischen Hauptgruppe", **Munus. Festschrift für Hans Wiegartz**, ed. T. Mattern vd, Münster, Scriptorium, 2000, s.139-148.

Koch, Guntram, 2001 **Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri**, çev. Z. İlkgelen, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Koch, Guntram, 2008 "Kinder-Sarkophage der römischen Kaiserzeit in Kleinasien", **Adalya XI**, s.165-187.

Koch, Guntram, 2009 "Klinen-Deckel lokaler Sarkophage Der Kaiserzeit in Kleinasien", **Adalya XII**, s.117-143.

Koch, Guntram, 2010a "Sarkophage der römischen Kaiserzeit in der Türkei (Ein Überblich (Mit Einer Bibliographie)", **Adalya XIII**, s.111-182.

Koch, Guntram, 2010b — **Türkiye'deki Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri. Sarkophage Der römischen Kaiserzeit in Der Türkei**, çev. B. Varkıvanç, Antalya, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.

Koçel Erdem, Zeynep, 1996 — **Anadolu'da Hadrianus Dönemi Mimari Bezemeleri (M.S. 117-138)**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Korkut, Taner, 2004 — "Niobe-Medea Trajedisi? Pamphylia Lahdi Üzerinde İşlenen Frizin İkonografisine Yeni Bir Bakış", **Adalya VIII**, s.193-216.

Korkut, Taner, 2006 — **Girlanden-Ostotheken Aus Kalkstein In Pamphylien Und Kilikien**, Mainz, Philipp von Zabern.

Korres, Manolis, 2001 — **From Pentelicon To The Parthenon. The Ancient Quarries And The Story of a Half-Worked Column Capital of the First Marble Parthenon**, Atina, Melisa.

Kozelj, Tony, 1988 — "Extraction Of Blocks In Antiquity: Special Methods In Analysis", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, s.31-39.

Köker, Hüseyin, 2007 — **Perge Kazı Sikkeleri: 1999-2004**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Körte, Gustavo, 1890 — **I Rilievi delle Urne Etrusche vol. 2**, Berlin, In Commisione Presso Georg Reimer.

Körte, Gustavo, 1916 **I Rilievi delle Urne Etrusche vol. 3**, Berlin, In Commisione Presso Georg Reimer.

Köse, Veli, 2004 "Pisidia Kenti Pednelissos'tan Yarım İşlenmiş Girlandlı Lahit", **Anadolu'da Doğdu. 60. Yaşında Fahri Işık'a Armağan. Festschrift für Fahri Işık zum 60. Geburstag**, İstanbul, s.461-469.

Köse, Veli, 2005 **Nekropolen und Grabdenkmäler von Sagalassos in Pisidien in Hellenistischer und römischer Zeit**, SEMA VII, Turnhout.

Kranz, Peter, 1993 "Zur Ikonographie Stadtrömischer Eroten-Komos-Sarkophage", **Graberkunst Der römischen Kaiserzeit**, (ed.) G. Koch, Mainz, Philipp von Zabern, s.99-106.

Krauskopf, Ingrid, 1988 "Gorgo, Gorgones", **LIMC IV/1-2**, s.285-330.

Krauskopf, İngrid - Simon, Erika, 1997 "Mainades", **LIMC VIII/1**, Zürih ve Münih, Artemis, s.780-802.

KST Kazı Sonuçları Toplantısı

Kubinska, Jadwiga, 1968 **Les Monuments Funéraires Dans Les Inscriptions Greques De L'Asie Mineure**, Varşova, Editions Scientifiques De Pologne.

Kurtz, Donna, C. – Boardmann, John 1971 **Greek Burial Customs**, New York, Cornell University Press.

Lanckoronski, Karl Graf, 2005 **Pamphylia ve Pisidia Kentleri**, çev. S. Bulgurlu, İstanbul, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.

Laurenzi, Luigi, 1936 "Necropoli Ialisie (Scavi Dell'Anno 1934)", **Clara Rhodos. Studi e Materiali Publicati a Cura dell'Istituto Storico-Archaeologico di Rodi Vol.VIII**, s.2-208.

LIMC Lexikon iconographicum mythologiae classicae

Lo Porto, Felice G. , 1967 "Tombe di Atleti Tarentini", **Atti e Memorie della Societa Magna Grecia VIII**, s.69 vd.

Long, C. R., 1974 **The Agia Triada Sarcophagus. A Study of Late Minoan and Mycenaean Funerary Practices and Beliefs**, Göteborg, Paul Aströms.

Lyons, Claire L. , 1996 **Morgantina Studies vol. V The Archaic Cemeteries**, New Jersey, Princeton University Press.

Machatschek, Alois, 1967 **Die Nekropolen und Gräbmäler im Gebeit von Elaiussa Sebaste und Korykos im Rouhen Kilikien**, Österreiche Akademi den Wissenschaften.

Mansel, Arif Müfid – Akarca, Aşkıdil, 1949 **Perge'de Kazılar ve Araştırmalar**, Ankara, TTK.

Mansel, Arif Müfid – Bean, George - İnan, Jale, 1956 **Side Agorası ve Civarındaki Binalar. 1948 Yılı Kazılarına Dair Rapor. Die Agora von Side und Die Benachbarten Bauten. Bericht über die Ausgrabungen im Jahre 1948**, Ankara, TTK.

Mansel, Arif Müfid, 1956 **İlk Çağ'da Antalya Bölgesi**, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası.

Mansel, Arif Müfid, 1958a "Bericht Über Ausgrabungen und Untersuchungen In Pamphylien in den Jahren 1946-1955", **AA 71, 1956**, s.34-119.

Mansel, Arif Müfid, 1958b "1946-1955 Yıllarında Pamphylia'da Yapılan Kazılar ve Araştırmalar", **Belleten C.:XXII, Sa.85-88**, s.211-240.

Mansel, Arif Müfid, 1959 "Die Grabbauten von Side", **AA 74**, s.364-402.

Mansel, Arif Müfid, 1960 "Side'de İki Mezar Anıtı", **Belleten C.:XXIV, Sa.95**, s.421-440.

Mansel, Arif Müfid, 1963 **Die Ruinen von Side**, Berlin, Walter De Gruyter.

Mansel, Arif Müfid, 1975 "Die Nymphaeen von Perge", **IstMitt 25**, s.367-372.

Mansel, Arif Müfid, 1978 **Side. 1947-1966 Yılları Kazıları ve Araştırmalarının Sonuçları**, Ankara, TTK.

MarbWpr Marburger Winckelmann-Programm

Marcadé, Jean., 1978-1980 "Le Sarkophage A 927 du Museé d'Antalya", **Anadolu 21**, s.211-222.

Matz, Friedrich, 1958: **Ein römisches Meisterwerk. Der Jahreszeiten-sarkophag Badminton-New York**, Berlin, Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts neunzehsten Ergänzungsheft.

Matz, Friedrich, 1968a **Die Dionysischen Sarkophage, ASR 4.1.**, Berlin, Hirmer.

Matz, Friedrich, 1968b. **Die Dionysischen Sarkophage, ASR 4.2.**, Berlin, Hirmer.

Matz, Friedrich, 1969a **Die Dionysischen Sarkophage, ASR 4.3.**, Berlin, Hirmer.

Matz, Friedrich, 1969b **Die Dionysischen Sarkophage, ASR 4.4.**, Berlin, Hirmer.

McDermott, Bridget, 2006 **Death in Ancient Egypt**, Gloucestershire, Sutton.

Mellink, Machteld, J., 1963 "Archaeology in Asia Minor", **AJA 67**, s.173-190.

Mellink, Machteld, J., 1964 "Lykian Wooden Huts and Sigh 24 on the Phaisthos Disk", **Kadmos 3**, s.1-7.

Mendel, Gustave, 1912 **Catalogue Des Sculptures Greques, Romaines et Byzantines C.I**, İstanbul.

MetrMusJ Metropolitan Museum Journal

Michon, Etiene 1921 “Sarcophage de Anavarza”, **Syria II**, s.295-304.

Milani, Luigi Adriano, 1912 **Il R. Museo Archeologico di Firenze vol.II**, Firenze.

Mitchell, S. 1993 **Anatolia, Land, Man and Gods in Asia Minor vol. I. The Celts İn Anatolia and the Impact of Roman Rule**, Oxford, Clarenden Press.

MKKS Müze Kurtarma Kazıları Sonuçları

Money, D.K. , 1990 “Lions of The Mountains. The Sarcophagi of Balboura”, **AnatSt 40**, s.29-54.

Monna, Dario – Pensabene Patrizio, 1977 **Marmi Dell’Asia Minore**, Roma, Consiglio Nazionale Delle Ricerche, 1977.

Moretti, Giuseppe, 1923-1924 “Sculture in Adalia”, **AsAthene VI-VII**, s.479-507.

Murray, M.A., 1920 **The Tomb of Two Brothers**, Londra, y.y.

Niwinski Andrzej, 1984 “Sarg”, **Lexikon der Agyptologie, Bd. 5**, Wiesbaden, Otto Harassowitz, s.434-468.

Okatan, Fulya, 2004 **Attaleia Kent Kapıları**, Antalya, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Öğüş, Esen, 2003 **The Antakya Sarcophagus: Design Elements and The Chronology of the Docimeum Columnar Sarcophagi**, Ankara, Bilkent Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Öğüş, Esen, 2008 "Lahit Üretimi: Mermer Ocağından Mezar Anıtına", **Aphrodisias'tan Roma Portreleri. Roman Portraits From Aphrodisias**, (Ed. R.R.R. Smith, J.L. Lenaghan), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, s.169-183.

ÖJh Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien

Özdizbay, Aşkım, 2002 "Perge Batı Nekropolis'inden Bir Mezar Yapısı", **AnadoluAraş XVI**, s.483-507.

Özdizbay, Aşkım, 2008a **Perge'nin M.S. 1.-2. Yüzyıllardaki Gelişimi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Özdizbay, Aşkım, 2008b "Pamphylia-Perge Tarihi ve Roma İmparatorluk Dönemi Öncesi Perge'nin Gelişimi", **Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı. Euergetes. Festschrift Für Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu zum 65. Geburtstag**, (ed.) İnci Delemen v.d., İstanbul, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, s.839-871.

Özgan, Ramazan, 2003 **Die Kaiserzeitlichen Sarkophage in Konya und Umgebung**, Bonn, Asia Minor Studien bd. 46.

Özgan, Ramazan, 2004 "Ein Säulensarkophag aus Nikaia (İznik), **60 Yaşında Fahri Işık'a Armağan. Anadolu'da Doğdu. Festschrift Für Fahri Işık zum 60. Geburstag**, (ed. T. Korkut), İstanbul, Ege Yayınları, s.549-559.

Özgen E. – İ. vd, 1988 **Antalya Museum**, Ankara

Özoral, F, 1977 "Herakles Lahdi", **TAD 24**, s.145-153.

Pasinli, Alpay, 2001 **İstanbul Archaeological Museums**, İstanbul, A Turizm.

Paoletti, Orazro, 1998 "Gorgo Romanee", **LIMC IV/1-2**, s.345-362.

Pekman, Adnan, 1989[2] **Perge Tarihi**, Ankara, Türk Tarih Kurumu.

Pfhul, E. - Mobius, H. , 1981 **Die Ostgriechischen Grabreliefs I**, Mainz am Rhein.

Praschniker, Camillo - Theuer, Max, 1979 **Das Mausoleum von Belevi**, Viyena, Forschungen in Ephesos Bd. VII

Ramage, Nancy, Ramage, Andrew, 2000[3]: **Roman Art. Romulus To Constantin**, Laurence King.

REA Revue des études anciennes

Recke, Matthias, 2003 — "Die Klassische und Hellenistische Keramik unter Einschluß der attisch Schwarzfiguren Keramik", **Die Akropolis von Perge, bd.1, Survey und Sondagen**, (ed. H. Abbasoğlu- W. Martini), Mainz am Rhein, Verlag Philipp von Zabern, s.103-121.

Reinsberg, Carola, 2001 — "Der Polyxena-Sarkophag in Çanakkale", **Olba IV**, s.71-99.

RM — Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts, Römische Abteilung

Robert, C., 1900 — "A Collection of Roman Sarcophagi at Clieveden", **JHS 20**, s.81-98.

Robert, Carl, 1969 — **Die antiken Sarkophagreliefs, Einzelmythen, Hippolytos-Meleagros, ASR 3.2.**, Roma, L'Erma di Bretschneider.

Robertson, C.M. , 1992 — **The Art of Vase Painting In Classical Athens**, Cambridge.

Robinson, David M., 1942 — **Excavations at Olynthos IX Necrolynthia. A Study of Greek Burial Customs and Anthropology**, Baltimore, John Hopkins Press.

Robinson, H. Russel, 1975 — **The Armour of Imperial Rome**, New York, Charles Scribner's Sons.

Rodenwaldt, Gerhardt, 1925 — **Der Sarcophag Caffarelli**, Berlin, Walter de Gruyter.

Rodenwaldt, Gerhart, 1933 "Sarcophagi From Xantos", **JHS 53/2**, s.181-213.

Rogge, Sabine, 1993 "Tektonik und Ornamentik Attischer Sarkophage. Studien zur Chronologie dieser Denkmalergattung", **Graberkunst Der römischer Kaiserzeit**, ed. G. Koch, Mainz, Philipp von Zabern, s.111-132.

Rogge, Sabine, 1995 **Die antiken Sarkophagreliefs, Achill und Hippolytos, ASR 9.1.**, Berlin, Gebr.Mann.

Rogge, Sabine, 2008 "Achill in Side. Ein Fragmantierter Attischer Sarkophag im Museum Side", **von Euprat bis zum Bosporos. Kleinasien in der Antike. Festschrift für Elmar Schwertheim zum 65. geburtstag**, ed. E. Winter, Bonn, Dr. Rudolf Habelt GMBH, s.581-595.

Rufus Morey, Charles, 1921 "The Origin of The Asiatic Sarcophagi", **ArtB 4/2**, s.64-70.

Rufus Morey, Charles, 1924 **Roman and Christian Sculpture: The Sarcophagus of Claudia Antonia Sabina and The Asiatic Sarcophagi,** Sardes Volume 5, Part 1.

Rumpf, Andreas, 1939 **Die Meerwesen Auf Den Antikensarkophagreliefs**, Berlin, G. Grotesche.

Russel, Ben, 2011 "The Roman Sarcophagus 'Industry': A Reconsideration", **Life, Death and Representation: Some New Work On Roman Sarcophagi**, ed.: J. Elsner, J. Huskinson, Berlin – New York, Walter de Gruyter.

Saladino, Vincenzo, 1970 **Der Sarkophag Des Lucius Cornelius Scipio Barbatus**, Würzburg, Konrad Triltsch.

Schauenburg, Konrad, 1975 "Zu Zwei Sarkophagplatten im J. Paul Getty Museum", **GMusJ II**, 61-70.

Schefold, Karl, 1968 **Der Alexander Sarkophag**, Berlin, y.y.

Schefold, Karl, 1978 **Götter und Heldensagen der Griechischen Spätarchaischenkunst**, Münih, Hirmer.

Schefold, Karl, 1988 **Die Ürkönige Perseus, Bellerophon, Herakles und Theseus in der klassischen und hellenistischen Kunst**, Münih, Hirmer.

Schmidt, M., 1992 "Medeia"**, LIMC VI/1**, s.386-398.

Schneider, Eugina Eugini, 2003a "Sarkofagi", **Elaiussa Sebaste 2: Un porto tra Oriente e Occidente**, Roma, L'Erma di Bretschneider, s.433-461.

Schneider, Eugina Eugini, 2003b "Some Considerations on Elaiussa's North-Eastern Necropolis", **Olba VII**, s.261-273.

Schulze, H., 1998 — **Ammen und Pädadogen. Sklavinnen und Sklaven als Erziher in der antiken Kunst und Gesellschaft**, Mainz, y.y.

Sevinç, Nurten, 1996 — "A New Sarcophagus Of Polyxena From The Salvage Excavations At Gümüşçay", **StTroica Bd.6**, s.251-264.

Shapiro, H. A. , 1994 — **Myth Into Art. Poet and Painter in Classical Athens**, Londra, y.y.

Sichtermann, Helmutt, 1992. — **Die Mythologishen Sarkophage, Apollon, Ares, Bellerophon, Daidalos, Endymion, Ganymed, Giganten, Grazien, ASR 12.2.**, Berlin, Gebr. Mann.

Smith, R.R.R. , 2002 — **Hellenistik Heykel**, çev. A. Y. Yıldırım, İstanbul, Homer Kitabevi.

Smolyanitskaya, O.L. , 2001 — "Mythological Analysis Of The Wooden Sarkophagus From The Necropolis Of Nympheum", **Northern Pontic Antiquities In The State Hermitage Museum, (ed. J. Boardmann vd.)**, Bleiden-Köln-Boston, Brill, s.265-268.

Sorabella, Jean, 2001 — "A Roman Sarcophagus and Its Patron", **MetMusJ vol. 36**, s.67-81.

StA — Studia archaeologica

Stefanidou-Tiveriou, Theodora, 1991 — "Der Medea Mythos in einer klassizischen Komposition", **AM 106**, s.281-308.

Stohlman, W. Frederick, 1921 — "A Group of Sub-Sidamara Sarcophagi", **AJA 25/3**, s.223-232.

Strocka, V.M., 1984 — "Sepulkral-Allegorien auf Dokimenischen Sarkophagen", **MarbWpr**, s.197-241.

Strong, D.E., 1978 — "The Early Roman Sarcophagi of Anatolia and the West", **The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara-İzmir 23-30/IX/1973, vol.2**, Ankara, TTK, s.677-683.

StTroica — Studia Troica

StudMisc — Studia Miscaleneus

Şahin, S., 2004 — **Die Inschriften von Perge T.2**, **Historische Texte aus Dem 3. Jhdt.n.Chr.-Grabtexte aus den 1-3 Jahrhunderten der Römischen Kaiserzeit-Fragmante**, Bonn, Dr. Rubolf Habelt Gmbh.

Şimşek, Celal, 1998 — "Laodikya Ana Küme Girlandlı Lahitleri (A ve B)", **Arkeoloji ve Sanat Dergisi 85**, s.2-28.

TAD — Türk Arkeoloji Dergisi

Thomson, George, 1990 — **Aiskhylos ve Atina**, Çev. Mehmet H.Doğan, İstanbul, Payel Yayınevi.

Tombul, Musa, 2004 "Observations On The Çan Sarcophagus", **60 Yaşında Fahri Işık'a Armağan. Anadolu'da Doğdu. Festschrift Für Fahri Işık zum 60. Geburstag**, (ed. T. Korkut), İstanbul, Ege Yayınları, s.769-772.

Toynbee, J.M.C., 1971 **Death and Burial in the Roman World**, Baltimor-Londra, The John Hopkins Press.

TTK Türk Tarih Kurumu

Tulunay, Elif Tül, 1992 **Etrüsk Sanatı**, İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Turak, Özgür, 2005 **Pamphylia Bölgesi'nde Bulunan Attika Tipi Lahitler**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Turak, Özgür, 2008 "Perge'de Bulunmuş Roma Çağı Dokimeion Lahitleri", **II. Uluslararası Dokimeion Mermer Heykel Sempozyumu Bildiriler Kitabı 16-18 Haziran 2008 Afyon-Karahisar**, Afyonkarahisar, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, s. 35-43.

Turcan, Robert, 1958 "Origines et sens de l'Inhumasyon à l époque impériale", **Revue Etudes Anc. 60**, s.323-347.

Turcan, Robert, 1966 **Les Sarcophages Romains A Representations Dionysiaques. Essai de Chronologie et d'historie religieuse**, Paris, Bibliotheque Des Ecoles Françaises D'Athenes et de Rome.

Turcan, Robert, 1978 "Les sarcophages Pamphyliens de Rome (Typr Torre Nova)", **The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Ankara-Izmir 23-30/IX/1973**, Ankara, s.685-697.

Türkmen, Müjde, 2007 **Pamphylia ve Kilikia'da Severuslar Dönemi Mimari Bezemesi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Türktüzün, Metin, 1993 "Zwei Säulensarkophage Aus Der Südwestennekropole In Aizanoi", **AA 1993/3**, s.517-526.

Uğurlu, Elif, 2003 "Sarcophagi In The Necropoleis Of Andriake, Near Myra", **JRA 16**, s.355-366.

Uğurlu, Elif, 2005 **Olympos Nekropolü**, Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Van Der Meer, L.B. , 2004 **Myths and More on Etruscan Stone Sarcophagi**, Louvain-Dudley, Peeters.

Vandeput, Lutgarde, 1997 **The Architectural Decoration in Roman Asia Minor. Sagalassos: A Case Study**, SEMA I, Brepols.

Varkıvanç, B. – Kökmen, H., 2011 "Attaleia'nın Anıtsal Mezarları Üzerine Bazı Gözlemler", **Adalya XIV**, s.223-231.

Vermeule, Cornelius, 1968 **Roman Imperial Art in Greece and Asia Minor**, Cambridge, Harvard University Press.

Vermeule, D.T, Emily, 1965 — "Painted Mycenaean Larnakes", **JHS 85**, s.123-148.

Viale, V., 1925/1926 — "Relazione sull'attivita'della Missione Archaeologica di Adalia", **Annuario della Scuola archeologica di Athene e delle Missioni italiene in Oriente 8/9**, s.357-392.

Von Graeve, V., 1970 — **Der Alexander Sarkophag und Seine Werkstatt**, Berlin, y.y.

Waelkens, Marc - De Paepe, Paul - Moens, Luc ,1988 — "Quarries And The Marble Trade In Antiquity", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, s.11-29.

Waelkens, Marc – Hall, Alan, 1982 — "Two Dokimeion Sculpturs Form Iconium", **AnSt 32**, s.151-155.

Waelkens, Marc, 1985 — "Pisidian Antioch: Finds In The Museums of Konya, Afyonkarahisar and İstanbul", **III. AST, 20-24 Mayıs 1985 Ankara**, Ankara, T.C. Kütür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, s.191-198.

Waelkens, Marc, 1985 — "From a Phrygian Quarry: The Provenance of the Statue of the Dacian Prisoners in Trajan Forum at Rome", **AJA 89**, s.641-653.

Waelkens, Marc, 1986 — **Die Kleinasiatische Türsteine**, Mainz, Verlag Philipp von Zabern.

Waelkens, Mark, 1982 "Carrières de marbre en Phrygia", **BmusArt**, s.33-54.

Waelkens, Mark, 1982 **Dokimeion. Die Werkstatt Der Repräsentativen Kleinasiatischen Sarkophage. Chronologie Und Typologie Ihrer Produktion**, Berlin, Gebr. Mann.

Walker, Susan, 1990 **Catalogue Of Roman Sarcophagi In The British Museum**, CSIR, II/2, Londra.

Ward-Perkins, J. B., 1951 "Tripolitania and The Marble Trade", **JRS 41**, s.89-104.

Ward-Perkins, J.B. , 1969 "Imported Sarcophagi of Roman Tyre", **BMusBeyrouth 22**, s.109-145.

Ward-Perkins, John, B., 1958 **Roman Garland Sarcophagi from Quarries of Prokonnesos (Marmara)**, Washington, Smithsonian Institute, 1958.

Ward-Perkins, John, B., 1963 "Il Commercio dei Sarcophagi in Marmo Fra Grecia e Italia Settentrionale", **Atti del I Congresso Internazionale di Archeologia Dell'Italia Settentrionale. Torino 21-24 Giugno 1961**, Torino, 1963, s.119-124.

Watzinger, Carl, 1905 **Griechische Holzsarkophage Aus Der Zeit Alexanders Des Grossen**, Leipzig, J.C. Hindrichs'sche.

Weigand, E. , 1914 "Baalbek und Rom. Die Römische Reichtskunst In Ihrer Entwickelung und Differenzierung", **JDI 29**, s.37-91.

Wiegartz, Hans, 1965a **Kleinasiatische Säulensarkophage**, Berlin, Gebr. Mann.

Wiegartz, Hans, 1965b "Giuliano, Il Commercio dei sarcofagi attici", **Gnomon 37**, s.612-617.

Wiegartz, Hans, 1974 "Marmorhandel, Sarkophagherstellung und Die Lokalisierung Der Kleinasiatischen Säulensarkophage", **Melanges Mansel**, Ankara, TTK.

Wiegartz, Hans, 1975 "Myra. Eine Lykische Metropole in antiker und byzanitischer Zeit", **IstForsch 30**, s.161-251.

Wilkinson, Toby, 2008 **The Thames and Hudson Dictionary of Ancient Egypt**, Londra, Thames and Hudson.

Wolf, Claudia Marie, 2002 **Die schlafende Ariadne im Vatikan. Ein hellenistischer Statuentypus und seine Rezeption**, Hamburg, Verlag de Kovac.

Wurch-Kozelj, Manuela, 1988 "Methods Of Transporting Blocks In Antiquity", **Classical Marble: Geochemistry, Technology, Trade**, ed. N. Herz-M. Waelkens, s.55-64.

Yılmaz, Neslihan, 2007 "Necropoleis and Funerary Monuments in Pisidia During The Roman Period", **Adalya X**, s.155-194.

Young, Rodney, 1951 "Sepultrae Intra Urbem", **Hesperia XX**, s.67-134.

Young, Simon, 2003 "Pamphylian Architectural Decoration in the Second Century AD: Pureky Derivative or an Indipentent Tradition?", **Adalya VI**, s.171-188.

Zhizhina, N.K., , 2001 "Wooden Sarcophagi With Plaster-Cast Appliques From Nymphaeum", **Northern Pontic Antiquities In The State Hermitage Museum, (ed. J. Boardmann vd.)** , Bleiden-Köln-Boston, Brill, s.249-263.

Ziegler, Diana, 2000 **Frauenfrisuren der römischen Antikeabbild und Realität**, Berlin, Weißensee.

Zim, Herbert - Shaffer, Paul, 1965 **Kayaçlar ve Mineraller**, Verona, Arnoldo Mondadori.

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

ROMA DÖNEMİ PAMPHYLIA LAHİTLERİ VE ATÖLYE SORUNU

ÖZGÜR TURAK
2502050018

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. HALUK ABBASOĞLU

2. CİLT
KATALOG
HARİTA, PLAN, ÇİZİM VE LEVHALAR

İSTANBUL 2011

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLASİK ARKEOLOJİ BİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

ROMA DÖNEMİ PAMPHYLIA LAHİTLERİ VE ATÖLYE SORUNU

ÖZGÜR TURAK
2502050018

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. HALUK ABBASOĞLU

2. CİLT
KATALOG
HARİTA, PLAN, ÇİZİM VE LEVHALAR

İSTANBUL 2011

KATALOG

Katalog ile ilgili açıklama:

Aşağıda sunulan Pamphylia lahit kataloğunda Antalya, Side ve Alanya Müzeleri ile Perge, Side, Aspendos, Lyrbe, Lyrboton Kome yerleşimlerinin mezarlıklarında belgelenen 410 eser bulunmaktadır. Söz konusu eserler tiplerine göre ayrılmış ve aşağıda sunulan tipoloji kısaltmalarıyla kataloglanmıştır. Her bir tipe ayrı kod verilen katalogta mümkün olduğunca her tip içinde kronolojik sıra takip edilmeye çalışılmıştır. Bazı tiplerde ise lahdin durumu (örn: sütunlu lahitler) veya nekropolislere göre düzenleme yapılmıştır. Lahitler üzerinde bulunan yazıtların sadece yayınlı olanları değerlendirilmiştir. Diğer yazıtlar ise Yrd. Doç. Dr. Aşkım Özdizbay tarafından daha sonra yayımlanacaktır.

Katalog tipolojisi ve kısaltmalar :

GYM	: yarı işli	**Ç**	: çerçeveli
G	: girlandlı	**TA**	: tabula ansatalı
F	: figürlü frizli	**T**	: tabulalı
MA	: madalyonlu	**Y**	: yazıtlı
TN	: Torre Nova	**B**	: bezemesiz
S	: sütunlu	**BE**	: tipolojisi belirlenemeyen
KA	: karışık tip	**LK**	: lahit kapakları

a.y.	: arka yüz	prç.	: parça
der.	: derinlik	no	: numara
env.	: envanter numarası	ö.y.	: ön yüz
gen.	: genişlik	yük	: yükseklik
k.	: kapak	u.y	: uzun yüz
k.y.	: kısa yüz	uz.	: uzunluk
m.	: metre		

GYM. 1 Lahit - İthal — Lev.XI, res.36; pl.1

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnesos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.03.L.54	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.9 kodlu mezar yapısı, M.9.2 içi. Kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tekne ve kapağın kuzey uzun yüzlerinde kırıklar.
Ölçüler	:	<u>Tekne</u> uz. : 2,14 m. gen. : 1,05 m. yük. : 0,88 m.	<u>Kapak</u> 2,22 m. 1,12 m. 0,33 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Mezar odasının doğusunda yer alan profilsiz, alçak kaide üzerinde. Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir girland taşıyıcı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Batı uzun yüzde merkezdeki girland boşluğu içinde rozet. Girland askısı olarak üzüm salkımı kullanılmış. Diğer boşluklar içinde yuvarlak diskler, pandantifler işlenmemiş. Güney kısa yüzde girland kavsi içinde yazıtsız tabula ansata. Kuzey kısa yüzde girland boşluğunda kalkan motifi. Doğu uzun yüzde, sağ ve sol girland boşluklarında kalkanlar. Merkez boşlukta yazıtsız, tabula ansata.
Kapak akroterli, beşik çatı. İki kısa yüzde alınlık içinde kalkanlar.

Yazıt : Üst pervazda eski Yunanca yazıt.
Kapağın tekneye oturtulduğu kaidede eski Yunanca yazıt.

Yayın : Abbasoğlu 2004a, s.125; Abbasoğlu 2004b, s.47; Abbasoğlu 2006, s.298, res.10.

Analoji : GYM 2-10.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu.

GYM. 2 Lahit – İthal — Lev.XI, res.37-38; Lev.XII, res.39; pl.1

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnessos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.97.L.2	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, P.1 üzeri. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Batı kısa kenarda kırık
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 2,10 m. / 2,15 m.			
		gen. : 1,00 m. / 1,05 m.			
		yük. : 0,83 m. / 0,58 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Podyum üzerinde, dikdörtgen kireçtaşı bloklardan oluşturulmuş bir kaideye yerleştirilmiş. Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde tek girland taşıyıcı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Girland boşluklarında, işlenmemiş yuvarlak diskler. Girland sarkaçları, taneleri işlenmemiş üzüm salkımı şeklinde. Batı kısa yüzde, girland kavsi içinde üçgen kulplu tabula ansata.
Kapak, akroterli beşik çatı.

Yazıt : Tabula ansata içerisinde eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m.)

Eski Yunanca:

Αὐρ. Ὀνήσιμ[ος — — — — —] ζῶν
ἑαυτῷ τὸ ἀγγ[εῖον — — — καὶ τῇ] γλυκυ-
τάτῃ μου συμ[βίῳ Αὐρ. — — —]κιανῇ ἡ καὶ
Ἀμαζὼν {vac.} καὶ τοῖ[ς] ἐξ [αὐτ]ῶν τέκνοις
μόνοις· ἑτέρῳ {vac.} δὲ οὐδενὶ αἰ {vac.} ξὸν ἔστε ἕτερον
πτῶμα ἐπιβάλειν· εἰ δὲ μή γε δώσει τῷ ἱεροτάτῳ
ταμείῳ {vac.} ∗ ,βφ′

Çevirisi: “Aur. Onesimos hayattayken lahdi kendisine ve çok sevgili eşi Amazon olarak da adlandırılan Aur. Kiane ve sadece onlardan olan çocukları için yaptırttı. Başka hiçbir kimsenin buraya gömülme izni yoktur. Aksi takdirde çok kutsal imparatorluk hazinesine 2500 denarius borçlu olacaktır.”

Yayın : Abbasoğlu 2001, s.186, res.7-11; Şahin 2004, s.80-81, no.368.
Analoji : GYM.1, 3-10.
Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu – M.S. 3. yüzyıl ilk yarısı.

GYM. 3 Lahit - İthal Lev.XII, res.40; pl.1

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnesos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.03.L.52	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, P.14'ün güneyi
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kapağın güneybatısı, güney orta akroterin tepesi, güneybatı köşe akroter ve orta akroter kırık. Tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,21 m. gen. : 1,05 m. yük. : 1,00 m.			Kapak 2,30 m. 1,20 m. 0,51 m.
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-

Tanım : Kireçtaşı bloklardan meydana getirilmiş bir kaide üzerinde. Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde tek girland yayı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Girland boşluklarında, yarı işli yuvarlak diskler. Girland sarkaçları, taneleri işlenmemiş üzüm salkımı şeklinde. Kuzey kısa yüzde yazıtsız tabula ansata.

Kapak, akroterli beşik çatı. Çatı yüzleri üzerinde, kapağın tamir edildiğini gösteren kenetler. Kuzey alınlıkta umbo.

Yazıt : Teknenin kuzey uzun yüzünde, girland taşıyıcı yüzeyleri, kavisleri ve boşluklarında eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : GYM.1-2, 4-10.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu – M.S. 3. yüzyıl ilk yarı

GYM. 4 Lahit teknesi - İthal — Lev.XII, res.41-42

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnessos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.375
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir kısa kenarı ile uzun yüzlerin üst kısımları kırık.
Ölçüler	:	uz. : 2,17 m. gen. : 0,83 m. yük. : 0,74 m.	Tabula Ansata yük.: 0,19 m. (kısa) gen.: 0,28 m. yük.: 0,14 m. (uzun) gen.: 0,30 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir girland taşıyıcı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Pandatifler taneleri işlenmemiş üzüm salkımları. Uzun yüzlerde girland boşluklarında yuvarlak diskler. Bir uzun yüzde orta girland boşluğunda ve korunagelen kısa yüzde tabula ansata.

Yazıt : Tabula ansatalı kısa yüzde üst pervazda başlayan ve alt pervaza kadar inen 11 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m.).

Eski Yunanca:

[ʾΑντωνία ζῶν κατεσκεύασεν τὴν]
[β]ωμειδα μετὰ καὶ ἀνγείου Προκονη
καὶ᾽ Αντονίῳ τῷ νἱῷ μου
σίου ἑαυτῇ μόνη μηδένα δὲ ἔχειν
ἐξουσίαν ἐμου τελευτησάσης
ἐπιβλεθῆναι εἰ μὴ ἐμὲ τὴν ᾽Αντωνίαν
μόνην καὶ κατακορακώσει
τὸ ἀνγεῖον ὁ κληρονόμος ἐὰν δὲ μὴ κατακο
ρακώσει ὁ κληρονόμος μου ὑπεύθυ
νος ἔσται τῇ πόλει δηναρίοισ βφ΄ καὶ εἴ τις
ἄλλος θελήσει ἐπιβάσασθαι καὶ αῦ
τὸν ὑπεύθυνον εῖναι τῷ προστείμῳ

Çevirisi: (Antonia hayattayken) yalnız kendisi ve oğlu (oğlum) Antonius için sunağı, Prokonnesos mermerinden mamul lahitle birlikte, (yaptırdı); ölümümden sonra ben Antonia'dan başka hiçbir kimsenin (lahdin içine) defnedilmesine izin verilmeyecektir ve varis lahdi kenetleyecektir; fakat varisim kenetlemediği takdirde şehre 2500 denarius borçlu olacaktır ve başka bir kimse zor kullanmak teşebbüsünde bulunursa o da aynı ceza miktarını borçlu olacaktır."

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.4-5, no.4, res.11-12; Wiegartz 1974, s.371, dn73; Asgari 1977, s.361, Antalya A; Koch-Sichtermann 1982, s.489, dn.38, s.540, dn.7,s.541, dn.12; Ward-Perkins 1958, s.464; Ward-Perkins 1963, s.122; Kubinska 1968, s.59; Aydoğan 1998, s.106, no.61, Lev.53.

Analoji : GYM.1-3, 5-10.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

GYM. 5 Lahit teknesi - İthal Lev.XIII, res.43

Tip : Yarı Mamul - Prokonnesos

Konu : -

Kazı Env. No : -

Müze Env. No : Side Müzesi env.3226

Buluntu Yeri : Side

Konum : Bahçe

Malzeme : Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer

Durum : Uzun yüzlerde üst pervazda kırıklar.

Ölçüler : uz. : 2,14 m.
gen. : 1,07 m.
yük. : 1,00 m.

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir girland taşıyıcı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Pandatifler taneleri işlenmemiş üzüm salkımları. Uzun yüzlerde girland boşluklarında yuvarlak diskler. Bir uzun yüzde orta girland boşluğunda yazıtsız tabula ansata.

Yazıt : -

Yayın : Asgari 1977, s.374, Side C; Koch-Sichtermann 1982, s.540 dn.7, dn.9; Aydoğan 1998, no.60, s.105, lev.53

Analoji : GYM.1-4, 6-10.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

GYM. 6 Lahit teknesi parçası- İthal Lev.XIII, res.44

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnesos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Uzun yüze ait iki parça.
Ölçüler	:	1.prç. 2.prç. uz. : 1,44 m. 0,30 m. yük. : 0,49 m. 0,51 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Uzun yüzlerde girland boşluklarında yuvarlak diskler. Bir uzun yüzde orta girland boşluğunda yazıtsız tabula ansata.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : GYM.1-5, 7-10.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

GYM. 7 Lahit teknesi parçası - İthal Lev.XIII, res.45

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnesos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi A.8
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Envanterlik Depo 1
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kavis korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,95 m. yük. : 0,35 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Uzun yüze ait parça. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeyinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Girland boşluğunda yazıtlı tabula ansata.

Yazıt : Tabula ansata içinde 6 satırlık eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : GYM.1-6, 8-10.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

GYM. 8 Lahit teknesi parçası - İthal Lev.XIV, res.46

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnesos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Toparlar Köy Mezarlığı
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kavis ve pandantif korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 1,03 m. yük. : 0,35 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Uzun yüze ait parça. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeyinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Sarkaç, işlenmemiş üzüm salkımı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	GYM.1-7, 9-10.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu.			

GYM. 9 Lahit - İthal Lev.XIII, res.47-48

Tip	:	Yarı Mamul - Prokonnesos	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.376
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tekne tüm. Kapağın bir kısmı kırık.
Ölçüler	:	<u>Tekne</u> uz. : 1,93 m. gen. : 0,70 m. yük. : 0,65 m.	<u>Kapak</u> 1,63 m. 0,84 m. 0,50 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir girland taşıyıcı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Pandatifler taneleri işlenmemiş üzüm salkımları. Bir kısa yüz ve uzun yüzlerde girland boşluklarında yuvarlak diskler. Yazıtlı kısa yüzde girland boşluğunda kabarık saçlı kadın başı. Üzüm salkımı biçiminde sarkaç. Bu yüzde kapak ve teknede yazıt. Yazıtlı yüzde kapakta karşılığı olan kenet deliği. Kapak akroterli, beşik çatı. Kapağın eğimli kısmında eski Yunanca yazıt.			
Yazıt	:	Kısa yüzde kapağın alınlık kısmından başlayan (6 satır), teknenin kısa yüzünden, kabartmaların üzerinde devam eden (6 satır) 12			

satırlık eski Yunanca yazıt.

Eski Yunanca (harf yük.:0,03 m.):

Χαῖρε
Παροδεῖτα
Οὔλπιος Διονύσις ζῶν ἑκυ
τῷ κατεσκεύασεν τὸ ἀνγεῖον καὶ
τῇ συμβίῳ μου Αὐρ. Ζώῃ ἑτέρῳ δὲ οὐδενὶ
ἔξεστε ἐπεισ[βαλε]ῖν πτῶμα. Μετὰ
δὲ τὸ τελευτῆ[σα]ι με ὁ κληρονόμος
μου ἄνευ πά[σης] ὑπερΘέσεως ἐν
χωνεύσει τοὺς πελεκείνους
ἐντὸς ἡμερῶν τριῶν, ἐὰν
δὲ μὴ ἐνχωνεύσ[ου]ει, δώ.
σει τῇ Περγαίων πόλει δηνάρια βφ

Çevirisi: “Elveda! Ulpius Dionysi(o)s lahdi hayattayken kendisi ve karısı (karım) Aurelia Zoe için yaptırdı, ve hiçbir kimseye (lahdin) içine başka bir ceset gömmesi izni verilmeyecektir. Ölümümden sonra varisim herhangi bir gecikmeye meydan vermeksizin kenetleri üç gün içinde (lahde) lehimleyecektir; bunları lehimlemediği takdirde Perge şehrine 2500 denarius verecektir.
Kapağın eğimli kanadındaki yazıt:
[ʾΑν]γῖον ʿΗρώδου στρ(ατιώτου?)

1. satırda kelimenin iki yanında yaprak. 3. satır silinen yüzey üzerine tekrar yazılmıştır. İsimlerde sonra yaprak. 5. satırda silinen bir yüzeye sonradan yazılmıştır. 11.satırda OY yanlış yazılmış ve kazınmıştır.

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.6-7, no.7, res.16-17.
Analoji : GYM.1-8, 10.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl başı

GYM. 10 Lahit teknesi - İthal — Lev.XVI, res.49-50; Lev.XVI, res.51-52

Tip : Yarı Mamul - Prokonnesos
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A. 374
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Bahçe
Malzeme : Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer
Durum : Tüm
Ölçüler : uz. : 2,06 m.
gen. : 0,95 m.
yük. : 0,90 m.
Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : Teknede alt ve üstte içbükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir girland taşıyıcı. Dikdörtgen biçimli girland taşıyıcı yüzeylerinin uzun kenarları kısa kenarlarından büyük. Pandatifler taneleri işlenmemiş üzüm salkımları. Uzun yüzlerde girland boşluklarında kuşlar. Bir kısa yüzde ise yuvarlak disk. Diğer kısa yüz işli. Meşe palamudu ve kozalaktan oluşan girland. Üstte, birbirlerinin ayna tersi olan taenialar girlanda dolanarak, yukarı doğru dalgalanmakta, altta girlandın göbek kısmının iki yanında, çelenge dolanıp, aşağı doğru sarkmakta. Kurdelaların uçlarında ince ipler. Pandantif, üzüm salkımı. Girland boşluğunda, zemin çizgisi üzerinde sola dönük duran kuş. Girlandın sağında ve solunda simetrik olarak yerleştirilmiş, bir sunak üzerinde, birbirine sarılmış Eros-Psykhe grubu. Eros'lar çıplak ve kuş kanatlı. Psykhe'ler kelebek kanatlı ve belden aşağısı bir mantoyla örtülü. Eros ve Psykhe'lerin saçları dalgalı ve lüleleri tepede topuz yapılmış. Kısa yüzlerde birer kenet deliği.

Yazıt : Teknenin üst pervazından başlayan, girlandın üzeri ile boşluğunu dolduran 7 satırlık eski Yunanca yazıt.

Eski Yunanca (harf yük.: 0,03 m.):

[....ζων κατασκεύκσε τὸ ἀνγεὶον ἑαυτῷ καὶ .... τῇ γνναικὶ αὐτοῦ]
καὶ τοὶς ἐξ αὐ[τῶν] τέκνοις μόνοις ἑτέρῳ δὲ οὐ
δενὶ ἐξέστε ἕτερον πτῶ
μα ἐπιβά
λαι ἐπεί τοι δώσει
τῷ ἱερωτάτῳ
ταμεί δηναρίων μ νριάδας ε΄
ῳ

Çevirisi: "[....lahdi yalnız kendisi ve karısı....] ve onlardan olan çocukları için (yaptırdı) ve başka hiçbir kimseye başka bir ceset koyması için izin verilmeyecektir, aksi takdirde (o kimse) en kutsal hazineye 50000 denarius verecektir"

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.5-6, no.6, res.13-15; Ward-Perkins, 1958, s.464; Ward-Perkins 1963, s.121; Asgari 1977, s.361, Antalya C; Koch-Sichtermann 1982, s.540-541, dn.7, 13; Aydoğan 1998, s.108, lev.56-57; Işık 1975,s.33-34, no.30, lev.20a.

Analoji : GYM.1-9.

Dönem : M.S. 3. yüzyıl ortaları

G.1 Lahit teknesi – İthal — Lev.XVI, res.53; lev.XVII, res.54-56

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env.74
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	İç Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Uzun ve yan yüzlerde yer yer kırıklar. Tümlenmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,23 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,84 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, meşe yaprakları ile süslü torus, palmet dizisi, boncuk dizisi. Üst pervaz bezemesiz.
Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde tek meşe girlandı. Girland merkezinde rozet. Üstte, birbirlerinin ayna tersi olan Taenialar girlanda dolanarak, yukarı doğru dalgalanmakta. Uçlarında ince uzun ipler. Altta girlandın göbek kısmının iki yanında, çelenge dolanıp, kaide bezemesi üzerinden kıvrılmakta. Kurdelelerin uçlarında ince ipler. Üzüm salkımları pandantif olarak kullanılmış. Girland taşıyıcıları kaide bezemesinin hemen üzerinde yer alan ve tekneyi boylu boyunca dolanan akanthus yapraklı üzerine basmakta. Köşelerde bol peplos giymiş Nike'ler. Sol ellerinde palmiye yaprağı. Sağ elleri, omuzlarıyla taşıdıkları girland üzerinde. Ortada, girland taşıyıcısı çıplak, kanatlı Eros'lar. Elleri, omuzlarında taşıdıkları girlandın üzerinde. Saçları ortadan ayrık, kakülleri alında düğümlenmiş. Başlar, sol omza doğru eğik. Girland boşluklarında kısa yüzlerde Gorgo'lar. Uzun yüzlerde akanthus yaprakları ortasında rozetler. Rozet içinde çocuk başları.

Yazıt : -

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.23, dn.6, s.24, dn.2, 5; Himmelmann 1970a, s.20, res.5; Mansel 1978, s.293, res.329; Koch-Sichtermann 1982, s.499, dn.24; Waelkens 1982, s.18, no.4, Antalya G1; Aydoğan 1998, s.22, 81-82, no.19, lev.15; Şimşek 1998, s.14.

Analoji : Demirel v.d., 2005, s.254, no.155.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl ilk çeyrek

G.2 Lahit teknesi parçası – İthal — Lev.XVII, res.57

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Pamphylia (?)	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir yüzüne ait parça.
Ölçüler	:	uz. : 0,52 m. yük. : 0,39 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Girland taşıyıcı figürlerin üzerine bastığı akanthus yaprağı parçası. Sağında taenianın ipli uç kısmı. Kaide bezemesi üstte meander.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.1			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ilk çeyrek			

G.3 Lahit - İthal — Lev.XVIII, res.58-61; Lev.XIX, res.62-65

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm.
Ölçüler	:	<u>Tekne</u> uz. : 1,88 m. gen. : 0,68 m. yük. : 0,69 m.	<u>Kapak</u> 1,90 m. 0,74 m. 0,40 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	İç bükey profilli kaide, dört yüzü çevrelemekte. Bezeme aşağıdan yukarıya doğru plinthos, meşe yapraklı torus, palmet dizisi, boncuk dizisi ve meander motifi. Üst pervaz bezemesiz. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde tek meşe girlandı. Girlandlar kalın, merkezde çiçek motifi. Üstte, birbirlerinin ayna tersi olan taenialar girlanda dolanarak, yukarı doğru dalgalanmakta. Uçlarında ince uzun ipler. Taenialar, altta girlandın göbek kısmının iki yanında, çelenge dolanıp, kaide bezemesi üzerinden kıvrılmakta. Kurdelaların uçlarında ince ipler. Kaide bezemesi üzerine az taşan üzüm salkımları pandantif olarak kullanılmış. Köşelerde, sfenks üzerine basan, peploslu Nike'ler taşıyıcı. Nikeler, sol ellerinde palmiye yaprağı tutmakta. Sağ elleri, omuzlarıyla taşıdıkları girland üzerinde. Ortada yunus üzerine basan, çıplak, kanatlı Eros'lar taşıyıcı. Elleri, omuzlarında taşıdıkları girlandın üzerinde. Saçlar ortadan ayrık, yanlarda kulak hizasından yukarı toplanmış. Başlar, sol omza doğru eğik. Girland boşluklarında ortada Gorgo, yanlarda			

tiyatro maskeleri. Kısa yüzlerde girland boşluklarında Gorgolar.
Kapak, akroterli beşik çatı. Akroterler, palmet. Orta ve yan akroterler asma filizleriyle birleştirilmiş. Antefiksler palmet ve kadın büstleri (orta girland taşıyıcıları üzerinde bulunanlar). Alınlık çerçeveli. Çerçeve üç düz silmeden oluşmakta, iç kısmında diş kesimi. Alınlığın merkezinde umbo. Diğer alınlıkta merkezde rozet. Kısa yüzlerde bir, uzun yüzlerde iki kaldırma çıkıntısı.

Yazıt : -

Yayın : Abbasoğlu 1997, s.43, res.5; Abbasoğlu 2000, s.246, res.10; Abbasoğlu 2003, s.11-12, res.13; Demirer vd, 2005, s.254, no.153; Turak 2008, s.37, res.1; Koch 2010, s.152, res.1.

Analoji : G.4-10; Wiegartz 1965, no.19-20; Koch-Wright 1988, no.23; Şimşek 1998, s.16 (Laodikeia B).

Dönem : M.S. ± 120

G.4 Lahit teknesi – İthal Lev.XX, res.66-67

Tip : Girlandlı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.16
Buluntu Yeri : Perge
Konum : Teşhir
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Tekne tüm, kapak eksik.
Ölçüler : Tekne
uz. : 2,20 m.
gen. : 1,00 m.
yük. : 0,90 m.
Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : İç bükey profilli kaide dört yüzü çevrelemekte. Bezeme aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, sivri yapraklarla süslü torus, palmet dizisi, inci dizisi ve meander motifi. Üst pervaz bezemesiz.
Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde tek meşe girlandı. Kalın girlandların merkezinde çiçek motifi. Üstte, birbirlerinin ayna tersi olan taenialar girlanda dolanarak, yukarı doğru dalgalanmakta. Uçlarında ince uzun ipler. Altta girlandın göbek kısmının iki yanında, çelenge dolanıp, kaide bezemesi üzerinden kıvrılmakta. Kurdelaların uçlarında ince ipler. Pandantif olarak kullanılan üzüm salkımları kaide bezemesinin üzerine taşmakta.
Köşelerde, oturan sfenks üzerine basan, sol ellerinde palmiye yaprağı tutan, peploslu Nike'ler girland taşıyıcısı. Sağ elleri, omuzlarıyla taşıdıkları girland üzerinde. Ortada, girland taşıyıcı olarak eksedra biçiminde bir kaide üzerine basan, çıplak, kanatlı Eros'lar. Elleri, omuzlarında taşıdıkları girlandın üzerinde. Saçları ortadan ayrık, yanlarda kulak hizasından yukarı toplanmış. Başlar, sol omza doğru eğik. Girland boşluklarında ortada Gorgo, yanlarda

tiyatro maskeleri. Kısa yüzlerde girland boşluklarında Gorgolar.

Yazıt : -

Yayın : Moretti 1923/1924, s.480, res.1-2; Rodenwaldt 1933, s.198 vd.; Mansel-Akarca 1949, s.23, dn.3, 6; Wiegartz 1965, s.37 vd., 41, 178, no.17, lev.47; Himmelmann 1970a, s.19-20; Akıllı 1979, s.60-62, no.23, lev.XV, res.1-2; Waelkens 1982, s.21, no.13, Antalya G.3, lev.3.3; Aydoğan 1998, s.22 vd., 82, no.20, lev.16-17; Işık 1998, s.287, lev.111/3-5; Karaduman 2007, s.138, res.25, Acar 2008, s.29 vd.

Analoji : G.3, G.5-10; Wiegartz 1965, no.19-20; Koch-Wright 1988, no.23; Şimşek 1998, s.16 (Laodikeia B).

Dönem : M.S. ± 120

G.5 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XXI, res.69

Tip : Girlandlı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Side Müzesi
Buluntu Yeri : Side
Konum : Restorasyon laboratuarı
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Tekne kaidesi
Ölçüler : uz. : 2,23 m.
gen. : 0,92 m.
yük. : 0,28 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : İç bükey profilli kaide dört yüzü çevrelemekte. Bezeme aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, sivri yapraklarla süslü torus, palmet dizisi, inci dizisi ve meander motifi.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : G.3-4, 6-10.
Dönem : M.S. ± 120

G.6 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XXI, res.70

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Pamphylia	**Konum**	:	
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Taşıyıcının belden yukarısı ve meşe girlandlarının bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,46 m. gen. : - yük. : 0,31 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Vücudu cepheden, başı ¾ sağ profilden gösterilmiş Eros. Omuzlarında meşe yapraklarından oluşan bir girland taşımakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.3-5, G.7-10			
Dönem	:	M.S. ± 120			

G.7 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXI, res.71

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi A.542
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Girland taşıyıcısı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,30 m. yük. : 0,37 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Girland taşıyıcısı Nike. Peploslu. Sol elinde palmiye dalı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.3-6, G.8			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl 2. çeyreği			

G.8 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXII, res.72-73

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 204 - 205
Buluntu Yeri	:	Pamphylia (?)	**Konum**	:	Envanterlik A Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	2 parça: girland boşlukları ve girlandlarının bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	(204) (205) uz. : 0,68 m. 0,39 m. yük. : 0,46 m. 0,41 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Yapraklardan oluşan kalın girland ve boşluğunda tiyatro maskesi (204). Diğer girland boşluğunda Gorgo başı (205)			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.3-7, G.9-10.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl 2. çeyreği			

G.9 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXII, res.74

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.1534
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Envanterlik B Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Köşe parçası. Uzun yanda bir girland boşluğu korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,46 m. gen. : 0,30 m. yük. : 0,24 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Uzun yüzde girland boşluğunda tiyatro maskesi. Köşede omuzları üzerinde girlandı taşıyan kanatlı Nike. Sağ göğsünü açıkta bırakan bir elbise giymiş. Saçları ortadan ikiye ayrılmış, üstte topuz yapılmış.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.3-8, G.10			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl 2. çeyreği			

G.10 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XIII, res.75

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.62
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	3 parça: Teknenin uzun yüzüne ait parçalar. Figürlerde kırıklar.

Ölçüler :

	1.prç.	2-3.prç.
uz.	: 0,79 m.	0,43 m.
yük.	: 0,38 m.	0,68 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Korunagelen kısımda yapraklardan oluşan iki girland. Üzüm salkımları pandantif olarak kullanılmış. Sarkacın iki yanında onu didikleyen kuşlar. Üstte, birbirlerinin ayna tersi olan Taenialar girlanda dolanarak, yukarı doğru dalgalanmakta. Uçlarında ince uzun ipler. Altta girlandın göbek kısmının iki yanında, çelenge dolanıp, kaide bezemesi üzerinden kıvrılmakta. Kurdelaların uçlarında ince ipler. Ortada yunus üzerine basan girland taşıyıcısı çıplak Eros. Belden yukarısı kırık ve eksik. Köşede, çelengi Nike taşımakta. Sol elinde palmiye. Girland boşluğunda tiyatro maskı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : G.3-9.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl 2. çeyreği

G.11 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIII, res.76

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	İki girland, köşe ve orta taşıyıcılar, iki girland boşluğu figürü korunagelmiş. Figürlerde kırıklar.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,41 m. gen. : - yük. : 0,70 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemeli kaide. En üstte meander motifi. Üst pervaz bezemesiz. Korunagelen yüzde iki meşe girlandı. Girlandların yaprakları belirtilmiş. Üstte, birbirlerinin ayna tersi olan Taenialar girlanda dolanarak, yukarı doğru dalgalanmakta. Altta girlandın göbek kısmının iki yanında, çelenge dolanıp, kaide bezemesi üzerinden kıvrılmakta. Kurdelaların uçlarında ince ipler. Pandantif olarak kullanılan üzüm salkımları kaide bezemesinin üzerine taşmakta. Köşelerde, muhtemelen oturan sfenks üzerine basan, bol peplos giymiş Nike girland taşıyıcısı. Nike, sol elinde palmiye yaprağı tutmakta. Ortada, girland taşıyıcı olarak yunus üzerine basan, çıplak, kanatlı Eros. Elleri, omzunda taşıdığı girlandın üzerinde. Saçı ortadan ayrık, yanlarda kulak hizasından yukarı toplanmış. Baş, sol omza doğru eğik. Girland boşluklarında ortada Gorgo, bir yanda tiyatro maskesi. Gorgo'nun bulunduğu girlandın pandantifini iki kuş didiklemekte.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Işık 2000, s.122, lev.24/2.			
Analoji	:	G.3-4, G.8, G.10			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ilk yarısı			

G.12 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIII, res.77

Tip : Girlandlı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Side Müzesi env.210
Buluntu Yeri : Pamphylia (?)
Konum : Teşhir
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Uzun yüz ve kısa yüzün bir bölümü. Üst pervaz tüm. İki girland boşluğu ve iki taşıyıcı korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 0,77 m.
gen. : 0,14 m.
yük. : 0,37 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Dış bükey üst pervaz iki düz silmeli. İki yaprak girland. Girlandlar ince, yapraklar belirtilmiş. Taenialar üstte taşıyıcıların kanatları üzerinde dalgalanmakta. Ortada girland taşıyıcı Eros. Kanatlı, çıplak. Başını sola doğru eğmiş. Saçlar, ortadan iki ayrılmış, yanlarda kulaklara kadar inmekte. Köşede taşıyıcı kanatlı Nike. Sol göğsünü açıkta bırakan bir elbise giymiş. Sol elinde palmiye dalı. Girland boşluklarında Gorgo başları. Kısa yüzde girland parçası.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : Waelkens 1982, s.29, İzmir G2, lev.7-8.
Dönem : M.S. 2. yüzyıl 1. yarısı

G.13 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIII, res.78

Tip : Girlandlı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi
Buluntu Yeri : Perge
Konum : Etüdlük Depo
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Teknenin köşe parçası. Nike'nin başı ve dizden aşağısı kırık. Girlandın bir bölümü korunagelmiş
Ölçüler : uz. : 0,41 m.
yük. : 0,57 m.
Figür
der. : 0,10 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Girland taşıyıcısı Nike. Bir göğsü açıkta bırakan, bol kıvrımlı peplos giymiş, sol elinde palmiye yaprağı taşımakta. Girland meşe yapraklarından oluşmakta. Girland boşluğunda kuş figürüne ait kanat.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : G.14
Dönem : M.S. 2. yüzyıl ortası

G.14 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIII, res.79

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tekne köşe parçası. Nike'nin başı ve dizden aşağısı kırık. Girlandın bir bölümü korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,23 m. yük. : 0,37 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Girland taşıyıcısı Nike. Bir göğsü açıkta bırakan, bol kıvrımlı peplos giymiş, sağ elinde palmiye yaprağı taşımakta. Meşe yapraklarından oluşan girland, omuz üzerinden geçirilmiş, sol eli ile çelengi tutmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.13			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ortası			

G.15 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIV, res.80

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir uzun yüzü korunagelmiş. Diğer yüzler kırık ve eksik. Korunan yüzdeki figürlerde kırıklar.
Ölçüler	:	uz. : 1,92 m. gen. : 1,05 m. yük. : 0,85 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: düz plinthos, meşe yapraklarıyla süslü torus, palmet dizisi, meander, palmet dizisi, düz silme. Meşe yapraklarından oluşan kalın girland. Pandantif üzüm salkımı. Köşelerde, sfenks üzerine basan, bir göğsü açıkta bırakan peplos giymiş, girland taşıyıcısı Nike'ler. Orta girland taşıyıcısı yunus üzerine basan Eros. ¾ profilden tasvir edilen figür sağdan sola doğru hareket etmekte. Girlandı sağ omzu üzerinde taşımakta. Sol eli ile girlandın ortasından tutmakta. Soldaki girland boşluğunda tiyatro maskesi. Merkez boşlukta Gorgo başı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	Waelkens 1982, s.26, no.28, Baltimore G1, lev.5/3-4, 6/1-2.			
Dönem	:	M.S. 150-160			

G.16 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIV, res.83

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Pamphylia (?)	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	3 parça. İkisi birleşiyor. 1. prç.: girlandların bir kısmı, taşıyıcı figürün belden aşağısı, girland boşluğu figürlerinin bir bölümü korunagelmiş. 2. prç.: Taşıyıcının belden aşağısı ve başı kırık. Girlandların ve boşluk figürünün bir kısmı korunagelmiş.

Ölçüler :

	1.prç.	2.prç.
uz.	: 0,74 m.	0,63 m.
yük.	: 0,49 m.	0,34 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Uzun yüzlere ait parçalar. Ortada dikdörtgen kaide üzerine basan çıplak, Eros. Cepheden gösterilmiş figür girlandı sol omzu üzerinde taşımakta. Sağ eli ile girlandın ortasından tutmakta. Girland yaprak ve meyvelerden oluşmakta. Taenialar, girlanda dolanarak aşağıya doğru sarkmakta. Girland boşluklarında, çiçekler içinden çıkan kanatlı çocuk figürleri.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl 3. çeyreği

G.17 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXV, res.84-85

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Aspendos	**Konum**	:	Aspendos tiyatrosu deposu.
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Çok sayıda parça halinde. Bir uzun yüze ait kısım (13 parça) ve köşe parçası (5 parça) tümlenebiliyor.

Ölçüler :

	1.prç.	2.prç.
uz.	1,42 m.	0,75 m.
yük.	0,61 m.	0,59 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : 1. prç.: Uzun yüze ait. Yapraklardan oluşan kalın girland. Merkezinde çiçek motifi. Üzüm salkımları pandantif. Taenialar üstte taşıyıcıların kanatları üzerinde dalgalanmakta. Ortada girland taşıyıcısı yunus üzerine basan (korunagelen diğer parçalardan anlaşılmakta), ayakta, çıplak, sağdan sola doğru hareketli kanatlı Eros'lar. Başları hafif sağa dönük olan Erosların kabarık saçları ortadan ikiye ayrılmış, boyna kadar inmekte. Girland boşluklarında Gorgo başı.

2. prç.: Köşe parçası. Yapraklardan oluşan kalın girland. Merkezinde çiçek motifi. Üzüm salkımları pandantif. Köşede girland taşıyıcısı Nike. Bacaklarını açıkta bırakan uzun bir elbise giymiş. Girland boşluğunda Gorgo başı.

Diğer prç.: Uzun ve kısa yüzlere ait çok sayıda parça. Yunuslar, taenia, pandantif, girland ve elbise prç.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl ortaları

G.18 Lahit teknesi parçası – İthal — Levha XXV, res.86

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 207
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Üst pervaz ve girland boşluğu parçası.
Ölçüler	:	uz. : 0,55 m. yük. : 0,37 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Üst pervaz bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: boncuk dizisi, Ion kymationu. Girland boşluğunda Gorgo. Taenia ve taşıyıcıya ait kanat izleri.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ortaları			

G.19 Lahit teknesi parçası – İthal — Lev.XXV, res.87

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.216
Buluntu Yeri	:	Pamphylia (?)	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Üst kenarın bir kısmı koruna gelmiş. Girland, taşıyıcı ve boşluk figürlerinde kırık ve zedelenmeler.
Ölçüler	:	uz. : 0,55 m. yük. : 0,56 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Uzun yüz parçası. Üst pervaz bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: boncuk dizisi, Ion kymationu. Meşe girlandı. Taenialar girlandın gövdesinden dolanmış, üstte birbirine simetrik biçimde dalgalanmakta. Ortada girland taşıyıcısı kanatlı Eros'a ait gövde ve bacakların üst kısmı. Girland boşluğunda çelengin üzerinde basan, vücudu cepheden verilmiş, başı sağa dönük kartal. Gövde ve kanatlarının gövdeye yakın kısmındaki tüyler yuvarlak diskler biçiminde işlenmiş. Uzun tüyleri birbirine paralel çizgiler biçiminde verilmiş.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Himmelmann 1970a, s.19-20; Koch-Sichtermann 1982, s.499, dn.24; Waelkens 1982, s.25, no.22, Side G2; Aydoğan 1998, s.82, no.22, lev.18.			
Analoji	:	Özgan 2003, s.55, lev.43-48.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ortaları			

G.20 Lahit teknesi - İthal — Lev.XXVI, res.88-90; Lev.XXVII, res.91-92

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.372
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Mavi bantlı, ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,40 m. gen. : 1,12 m. yük. : 1,02 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Teknede alt ve üstte iç bükey profilli pervazlar. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir defne girlandı. Girland ortasında rozet. Pandantif olarak üzüm salkımları kullanılmış. Köşelerde keçi, ortalarda boğa başları girland taşıyıcı. Taşıyıcılara özel bir düğümle bağlanan taenia'lar, girlandlara dolanarak aşağı sarkmakta. Kurdelaların uçlarında ince ipler. Girland boşluklarına rozet. Bir kısa yüzde girland boşluğunda figür bulunmamakta.

Yazıt : Bir kısa kenarın üst pervazından başlayan 11 satırlık eski Yunanca yazıt.

Eski Yunanca (harf yük.:0,02-0,03 m.):

Αὐρ(ήλιος) Ἐλαῖνος
ἑαυτῷ τὸ ἀνγεῖον καὶ Φλανία Ζόη Τῇ γυ
ναικὶ αὐτοῦ μόνοις Μετὰ δὲ ἀποτε
θῆναι ἡμῶν τὰ πτώματα βούλομαι
5 κορακωθῆναι τὸ μνημεῖον ἐν
τὸς ἡμερῶν τριῶν ὑπὸ τῶν
κληρονόμων ἐὰν δὲ μὴ
κορακώσουσι εἰσοίσου
σι εἰς τὸ ἱερώτατον τα
10 μεῖον (δηνάρια) βφ΄.
Τό δε κενοτάφιν οἷς ἂν διατάξωμαι

Çevirisi: "Aurelius Elanios yalnız kendisi ve karısı Flavia Zoe için lahdi (yaptırdı). Cesetlerimiz (lahdin içine) konulduktan sonra anıtın varisler tarafından üç gün içinde kenetlenmesini arzu ediyorum. (Lahit) kenetlenmediği takdirde (varisler) imparator hazinesine 2500 denarius ödeyeceklerdir. Bu kenotaph vasiyetname ile belirlediğim (şahıslara) ait olacaktır."

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.10-12, no.8, lev.31-34; Mansel 1958, s.97-98, res.49-50; Asgari 1977, s.350-352, res.42; Monna-Pensabene 1977, s.138, res.47-48; Akıllı 1979, s.58, no.21, lev.XIII, 4-5, XIV, 1-2; Koch-Sichtermann 1982, s.541, dn.14, lev.532, Aydoğan 1998, s.108-109, lev.58; Koch 2010, s.270, res.53.

Analoji : Asgari 1977, s.351, res.45.

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu – 3. yüzyıl başı

G.21 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXVIII, res.95

Tip : Girlandlı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.624-625
Buluntu Yeri : Perge
Konum : Envanterlik Depo
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Teknenin uzun yüzüne ait kısım. Dört parça.
Ölçüler : uz. : 1,74 m. yük. : 0,80 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Korunagelen kısımda yaprak, kozalak ve meyvelerden oluşan iki ince girland. Ortalarında çiçek. Üzüm salkımları pandantif olarak kullanılmış. Girland taşıyıcısı çıplak, kanatlı Eros'lar. Kanatları kazıma çizgilerle belirtilmiş figürlerden sağdaki sol ayağını sağ ayağının üzerine atmış. Ortadaki sola doğru adım atmakta. Başlarının üzerinde taenialar fiyonk yapılmış. Girland boşluklarında solda aslan, sağda kalkan.
Yazıt : -
Yayın : Koch-Sichtermann 1982, s.541, dn.20; Aydoğan 1998, s. 40, 109, no.68, lev.59.
Analoji : -
Dönem : M.S. 2. yüzyıl ortaları-sonu

G.22 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXVIII, res.96

Tip : Girlandlı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Alanya Arkeoloji Müzesi
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Girland boşluğu, köşe taşıyıcısı, ve girlandın bir bölümü korunagelmiş. Taşıyıcının dizden aşağısı kırık ve eksik.
Ölçüler : Tekne
uz. : 0,65 m.
yük. : 0,60 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Uzun yüz köşe parçası. İnce yaprak girland. Ortada rozet. Girland sarkacı üzüm salkımı. Girland, köşede peploslu Nike tarafından taşınmakta. Taenia, üstte Nike'nin omzuna dolanarak aşağı doğru sarkmakta. Allta, girland omuzlarından dolanıp, alttan geçerek kaideye doğru uzanmakta. Girland boşluğunda rozet.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

G.23 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXVIII, res.97

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 147
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Köşe parçası. Girland boşluğu, köşe taşıyıcısı, girland ve pandantif korunagelmiş. Figürlerde kırıklar.
Ölçüler	:	uz. : 0,66 m. yük. : 0,76 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Dış bükey profilli üst pervaz. Girland meşe yaprakları ve palamutlarından oluşmakta. Üzerinde asma yaprağı bulunan üzüm salkımı biçiminde sarkaç. Girland boşluğunda Gorgo başı. Köşede girland taşıyıcısı kanatsız Nike. Oturan bir sfenksin üstüne basmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Mansel, Bean, İnan 1956, s.57, no.3, res.115-117; Işık 1975, s.118 vd, no.82, lev.50b; Asgari 1977, s.374, Side D; Koch-Sichtermann 1982, s.541, dn.16; Waelkens 1982, s.31, dn.97; Işık 1995, lev.100, res.2; Aydoğan 1998, s.110, no.70, lev.61.			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu			

G.24 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXVIII, res.98

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.146
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Köşe parçası. Nike'nin başı, Sfenksin gövdesi, girlandın bir bölümü, Medusanın bir kısmı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,56 m. gen. : 0,17 m. yük. : 0,62 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Köşede girland taşıyıcısı Nike. Sfenks üzerine basmakta. Sağ kolu havada, eliyle omzunda taşıdığı girlandı tutmakta. Meşe palamudu ve yapraklardan oluşan çelenk. Asma yeri belirtilmiş. Çelengin uçları paralel çizgiler biçiminde. Taenia girlandın gövdesinden dolanmış ve ucuna sarılmış. Üstte kıvrılarak girland boşluğuna doğru sarkmakta. Girland boşluğunda Gorgo.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Mansel-Bean-İnan 1956, s.56, no.2, lev.31, res.114; Işık 1975, s.109, no.76, lev.46b; Koch-Sichtermann 1982, s.541, dn.16; Aydoğan 1998, s.110-111, no.71, lev.62.			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl başı			

G.25 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIX, res.99

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	Orta kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Girland boşluğu parçası. Korunagelen figürde zedelenmeler.
Ölçüler	:	uz. : 0,38 m. yük. : 0,42 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz üst pervaz. Girland boşluğunda Gorgo başı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu – 3. yüzyıl başı			

G.26 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXIX, res.100

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Girland ve boşluk figürünün bir kısmı korunagelmiş. Figürlerde zedelenmeler.
Ölçüler	:	uz. : 0,40 m. yük. : 0,29 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kısa yüz parçası. Meşe palamutlarından oluşturulmuş girland. Sarkaç sapı korunmuş. Boşlukta Gorgo. Sağ üstte taenia ucu.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu – 3. yüzyıl başı			

G.27 Lahit teknesi parçaları – İthal Lev.XXIX, res.101

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Perge Kazı Deposu
Malzeme	:	İnce kristalli, mavi damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Uzun yüze ait iki parça. Tümleniyor.
Ölçüler	:	1.prç. 2.prç. uz. : 0,64 m. 0,47 m. yük. : 0,24 m. 0,15 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Ortada profilden verilmiş, soldan sağa doğru hareket halinde, çıplak, girland taşıyıcısı Eros. Figürün solunda taenia. Pandantif üzüm salkımı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu – 3. yüzyıl başı			

G.28 Lahit – İthal — Lev.XXX, res.102-105; Lev.XXXI, res.106-109.

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.373
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tekne tüm. Kapağın bir kısmı kırık.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,34 m. gen. : 1,17 m. yük. : 1,01 m.	Kapak 0,89 m. 1,14 m. 0,83 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : İç bükey profilli düz silmeli, bezemesiz kaide. Uzun yüzlerde iki, kısa yüzlerde bir girland. Çelenk, meşe, kozalak, armut ve haşhaştan oluşmakta. Merkezlerinde çiçek motifi. Taenialar, üstte fiyonk biçiminde bağlanmış, altta girlandtan aşağıya sarkmakta. Köşelerde, bol peplos giymiş Nike'ler girland taşıyıcısı. Sol omuz ve bacaklar açıkta. Nike'ler, sol ellerinde palmiye yaprağı tutmakta. Sağ elleri, omuzlarıyla taşıdıkları girland üzerinde. Saçları iki yana ayrılmış, üstte fiyonk biçiminde topuz. Ortada, girland taşıyıcı çıplak Eros'lar. Elleri, omuzlarında taşıdıkları girlandın üzerinde. Başlar sağa, vücutlar sola dönük. Saçlar, iki yanda bukleler halinde. Kaküller tepede düğümlenmiş. Girland boşluklarında çeşitli tipte masklar: **(1.u.y.)** soldan sağa doğru: saç tutamları dağınık ve yılan gövdesine dolanmış Gorgo maskı. Ortada alın üzerinde kahkülleri olan, saçları kütlesel işlenmiş kadın maskı. Sağ köşede yuvarlak dilimler şeklinde sakallı, başında aslan postu olan erkek maskı. **(2.u.y.)** soldan sağa doğru: yüz hatları abartılı erkek maskı. Ortada başının gerisinde onkos. Üzerinde saçları ikiye ayrılmış, tacın altından saç lüleleri sarkan kadın maskı. Sağda başında onkos bulunan, taç altından lüleleri sarkan kadın maskı. Kısa yüzlerde Gorgo başları.

(k.) Akroterli beşik çatı. Alınlık merkezinde kalkan motifi. Palmet akroterleri asma filizleri birleştirmekte.

Yazıt : -

Yayın : Mansel – Akarca 1949, s.22-25, no.34, res.62-69; Mansel 1958, s.99-100, res.51; Işık 1975, s.80 vd, no.57, dn.127; Akıllı 1979, s.59-60, no.22, lev.IV, res.3-6; Koch-Sichtermann 1982, s.541, dn.18, lev.533; Aydoğan 1998, s.84, no.24, lev.19-22.

Analoji : G.29

Dönem : M.S. 3. yüzyıl başı

G.29 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXXII, res.110

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Pamphylia (?)	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir yüzüne ait parça. Figürün belden aşağısı ve başı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,35 m. yük. : 0,38 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Girland taşıyıcısı sağdan sola doğru hareket eden, kanatsız Eros. Omuz üzerinde meşe girlandı taşımakta. Taenia başının üzerinde fiyonk yapılmış.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.28			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl başı			

G.30 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXXII, res.111

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi A.3806
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo 2
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Üst pervaz, girlandın omuz kısmı, taşıyıcının belden yukarısı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,61 m. yük. : 0,34 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Uzun yüz parçası. Üst pervaz inci dizisi. Taşıyıcı, cepheden verilmiş kanatsız Eros. Omuzlarında meşe yaprakları ve meyvelerinden oluşan girland taşımakta. Girland ortasında rozet. Taenialar başın arkasında dalgalanmakta ve üstte iki yana doğru uzamakta. Aşağıda girland üzerinden sarkmakta. Girland boşluğunda büst. ¾ profilden verilmiş figürün başı sağa dönük. Oval çehre. Dudaklar açık. Saçlar kıvırcık. Matkap izleri yoğun.

Yazıt : -

Yayın : Moretti 1923-1924, s.506, res.21.

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

G.31 Lahit – İthal — Lev.XXXII, res.112-113; Lev.XXXIII, res.114-116

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 1954
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli, mavi bantlı beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,06 m. gen. : 0,45 m. yük. : 0,44 m.			Kapak 1,05 m. 0,47 m. 0,15 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Bezemesiz plinthos. Uzun yüzlerde iki, kısa yüzlerde bir girland. Köşelerde boukranionlarla, ortada Eros'larla taşınan, yaprak (defne ve sarmaşık yaprağı) girlandlar. Üzüm salkımları pandantif. Taenialar girlandlara dolanarak üstte boukranionların başından çıkmakta. Altta kaideye doğru uzanmakta. Uçlarında iplikler. Eroslar, ayakta, sola doğru adım atar vaziyette, kanatlı ve çıplak. Saçları tepede topuz yapılmış. İki yana doğru taranarak, kulak hizasına indirilmiş. Girland boşluklarında rozetler.

Kapak kline. Köşe başları yastıktan az yükseltilmiş. Ön yüzde üç metop. Kline üzerinde tek figür. Sırt üstü uzanmış, giyimli çocuk. Sağ elinde güvercin. Sol kolunu dirsekten bükerek başının yanına çekmiş, elinde top. Portre bir çocuğu tasvir etmekte. Oval çehre. Saçlar, dalgalı, ortadan iki ayrık ve omuzlara doğru inmekte. Yüksek alın. İnce kaşlar. Gözler kısık. Göz kapakları belirgin. Burun geniş ve uzun. Elmacık kemikleri çıkık ve şişkin. Kalın dudaklar kapalı. Gülümsemeden dolayı yanaklar şişkin. Çene büyük ve çıkık.

Yazıt : -

Yayın : Koch 2008, s.171 vd, res.10-14.

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

G.32 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXXIV, res.117

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli, gri bantlı beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin üst pervazı, girland boşluğu, taşıyıcıların kanatları ve girland korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,41 m. yük. : 0,54 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz üst pervaz. İnce meşe girlandı, kanatları korunagelmiş figürler tarafından taşınmakta. Altta girland sarkacına ait parça. Ortada ağzı oyulmuş, yüzü işlenmemiş tiyatro maskı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

G.33 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXXIV, res.118

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi 30.27.73
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Taşıyıcı figürün bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,17 m. yük. : 0,25 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Köşe parçası. Taşıyıcı figür öküz başı. Tüyler başın üzerinde üçgen biçiminde taranmış. Merkezde ise iç içe geçmiş üç sıra daireden oluşmakta. Yaprak girlandların bir bölümü korunagelmiş.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu			

G.34 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXXIV, res.119

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.11
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Envanterlik Depo 1
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Uzun yüze ait girland taşıyıcı, girlandların bir kısmı, pandantifler korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,60 m. yük. : 0,93 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Ortada yaprak ve meyvelerden oluşan girlandı taşıyan, yunus üzerine basan çıplak Eros. Girlandlarda pandantif olarak üzüm salkımları kullanılmış. Girland başlarına dolanan taenialar aşağıda kaide doğru uzanmakta. Üstte figürün omuzlarına bağlanmakta ve girland örgülerinden kıvrılarak aşağıya doğru sarkmakta. Boşlukta saçlar.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.35-36			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl 3. çeyreği			

G.35 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXXIV, res.120

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.1500
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Uzun yüze ait girland taşıyıcı, girlandların bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,54 m. yük. : 0,60 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Yaprak ve meyvelerden oluşan girlandı taşıyan, yunus üzerine basan çıplak Eros.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.34, 36			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl 3. çeyreği			

G.36 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXXV, res.121

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi E.103
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Girlandın yarısı korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,80 m. yük. : 0,33 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Yapraklar ve meyvelerden oluşan kalın girland.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.34-35			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ortaları			

G.37 Lahit teknesi parçaları – Yerel Lev.XXXV, res.122-123

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 2983
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo 1
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Uzun yüzler ve kısa yüzlere ait beş parça. Figürlerde kırıklar ve zedelenmeler.

Ölçüler :

	1.prç.	2.prç.	3.prç.	4.prç.
uz. :	0,89 m.	0,63 m.	0,74 m.	0,51 m.
yük. :	0,62 m.	0,60 m.	0,61 m.	0,55 m.

Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	1.prç.: Girland, girland boşluğu figürü ve taşıyıcı. Uzun yüze ait parça. Girland taşıyıcı boukranion. Etli bir yüz. Tüyler başın üzerinde üçgen biçiminde işlenmiş ve iki tarafa doğru taranmış. Meyve ve yapraklardan oluşan girland, boynuzlar üzerinde fiyonkla tutturulmuş. Taenialar girland omuzlarına dolanarak aşağıya doğru sarkmakta. Girlandın merkezinde meşe yaprağı. Üzüm salkımı pandantif. Girland boşluğunda rozet. 2. prç.: Girland ve boşluk figürü. Uzun yüze ait. Aynı tip girland. Boşlukta Gorgo başı. 3. prç.: Girland ve boşluk figürü. Uzun yüze ait. Aynı tip girland. Girland başlangıcında akanthus yaprakları. Girland boşluğunda rozet. 4. prç.: Girland taşıyıcı, girland ve boşluk figürü. Köşe parçası. Taşıyıcı boukranion. Aynı tip girland. Girland boşluğunda rozet.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.38			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu			

G.38 Lahit teknesi parçası – Yerel Lev.XXXVI, res.124

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Kazı Deposu
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Köşe taşıyıcısı
Ölçüler	:	uz. : 0,21 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Girland taşıyıcısı öküz başı. Tüyler başın üzerinde üçgen biçiminde işlenmiş. Bunların üzerindeki tüyler iki sıra band halinde yatay olarak örülmüş. Sol boynuzun altından taenia aşağıya doğru sarkmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.37			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu			

G.39 Lahit teknesi parçası – Yerel Lev.XXXVI, res.125

Tip	:	Girlandlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	-
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	İki boşluk figürü, iki girland ve bir taşıyıcı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,93 m. yük. : 0,44 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Uzun yüz. Ortada yunus üzerinde, omuzlarında meşe yapraklarından yapılmış, sarkaçsız girland taşıyan Eros. Vücut cepheden, serbest bacak ve baş profilden gösterilmiş. Girland boşluklarında Gorgolar.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Mansel-Bean-İnan, 1956, s.58, no.5, lev.XXXII, res.119.			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu – M.S. 3. yüzyıl başı			

F.1 Lahit – İthal

Lev.XXXVI, res.126; Lev.XXXVII, res.128-129; Lev.XXXVIII, res.130-131; Lev.XXXIX, res.135

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Eroslu
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 100
Buluntu Yeri	:	Side Doğu Mausoleium	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,19 m. gen. : 1,08 m. yük. : 0,89 m.	Kapak 2,15 m. 1,16 m. 0,51 m.		Diğer Fg. der.: (1.u.y) 0,12 m. (k.y) 0,10 m. (2.u.y.) 0,10 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, palmet dizisi, meander bandı. Üst pervaz bezemesi: düz silme, yumurta ok dizisi, düz silme.

Köşelerde Nike'lerle sınırlandırılmış kapalı kompozisyon. Nike'ler, göğüs altından bağlı, bir göğüs ve bir bacaklarını açıkta bırakan uzun elbise giymiş. Aşağıdaki ellerinde palmiye dalı, yukarı kaldırdıkları ellerinde çelenk tutmakta. Eroslar'ın oluşturduğu komos.

(1.u.y.) (fg.1) Soldan sağa doğru hareket eden, mantolu, kanatlı Eros. Kollarını iki yana açmış, dans eder pozisyonda. Sağ elinden sarkıttığı açık çelenk kolları üzerinde dolanmakta. Merkezde soldan sağa doğru hareketli ikili grup. **(fg.3)** Önde sarhoşluktan geriye doğru yatık Eros. **(fg.2)** Arkasında onu destekleyen çıplak Eros. Öndekinin elinde açık asma çelengi. **(fg.4)** Fg.3'ün karşısında sola dönük, kanatlı Eros. İleri uzatttığı sağ elinde meyveler, sol kolunda eliyle desteklediği meyve sepeti. **(fg.5)** Arkasında, sağ elinde Fg.4'ün taşıdığı sepetten meyve alan Eros. Sol koluna sardığı mantosu ile meyve taşımakta. İki figür arasında, profilden verilmiş, sağa dönük, başını yukarı kaldırmış köpek.

(2.u.y.) (fg.6) Solda, profilden verilmiş, omzundaki mantosu dışında çıplak, kanatlı Eros. Sol elinde aşağı doğrulttuğu meşale. Sağ elinde vücuduna paralel tuttuğu açık asma çelengi. **(fg.7)** Solunda, merkeze doğru hareketli, mantolu, kanatlı Eros. Kollarını iki yana açmış, dans eder pozisyonda. Sağ elinden sarkıttığı açık çelenk kolları üzerinde dolanmakta. Merkezde vücutları cepheden tasvir edilmiş, birinin başı sağdaki sahneye **(fg.8)**, birinin başı soldaki sahneye **(fg.9)** dönük iki Eros. Kanatlı ve bellerine asma çelengi dolamışlar. Fg.8'in sol elinde içki kabı. Fg.9 sol elinde karşısındaki figürün taşıdığı açık çelengi tutmakta. Altta asma çelengi. Fg.9'un solunda karşılıklı duran iki figür. **(fg.10)** Soldaki Eros iki eliyle çelengi tutmakta. **(fg.11)** Sağdaki Eros ise sol eliyle karşısındakinin taşıdığı çelengi tutmakta. Sol kolunda eliyle desteklediği meyve sepeti.

(1.k.y.) Vücutları cepheden tasvir edilmiş, birinin başı sağa **(fg.12)**, birinin başı sola **(fg.13)** dönük olan iki kanatlı Eros. Fg.12 mantolu, fg.13 çıplak. Fg.12'nin sağ elinde içki kabı. Fg.13 sol elinde thyrsos tutmakta. Altta asma çelengi.

(2.k.y.) (fg.14) Önde sarhoşluktan geriye doğru yatmış mantolu, kanatlı Eros. **(fg.15)** Arkasında onu destekleyen çıplak, kanatlı Eros. Öndekinin sol elinde kapalı çelenk.

(k.) Akroterli beşik çatı. Düz tegulalı, beş imrikesli. Antefiksler aslan başı. Asma filizlerinin birleştirdiği akroterler palmet. Alınlık çerçeveli. Geison ve kapağın kaidesi palmet dizisi ile bezeli. Alınlığın merkezinde bir yanda Gorgo başı, bir yanda umbo.

Yazıt : -

Yayın : Mansel 1958a, s.75, res.31; Mansel 1958b, s.226 vd., res.34 vd.; Matz 1958, s.88 vd.; Himmelmann-Wildschütz 1959, s.30, dn.43, lev.11, res.1; Mansel 1959, s.364 vd., res.5 vd.; Mansel 1960, s.421, res.5; Mansel 1963, s.155, 173 vd., 126, 141; Wiegartz 1965, s.35 vd., 38, 39, dn.35, 42, 44, 63, 177, no.9, lev.47; Mansel 1978, s.293 vd., res.331, 332, 381; Waelkens 1982, no.6, s.61, Side E1; Aydoğan 1998, no.26, s.86, lev.25-26; Koch 2001, s.164, res. 65.

Analoji : F.2-4.

Dönem : M.S.160-170

F.2 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XL, res.137

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Eroslu
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.559
Buluntu Yeri	:	Manavgat, Salur Köyü	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin frizine ait parça. Sol taraf kaideden kırık. Figürlerde kırık ve zedelenmeler
Ölçüler	:	uz. : 1,83 m. yük. : 0,74 m.	Figür yük.: 0,71 m. der.: 0,15 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaide bezemesi Lesbos kymationu. Üst pervaz bezemesi yumurta-ok dizisi. Soldan sağa doğru devam eden, altı figürlü Eros alayı. **(fg.1)** Solda profilden tasvir edilmiş, çıplak, kanatlı Eros. Başı yukarı kalkık. Sol elinde, sol omzundan dolayarak, aşağıdaki sağ koluna sardığı çelenk. Sol omzunda manto asılı. **(fg.2)** Solunda ¾ profilden tasvir edilmiş, fg.1'e dönük çıplak Eros. Sol elinde çiçek sepeti. Fg.1'e uzattığı sağ elinde çiçek. Merkezde birbirlerine sarılan iki Eros **(fg.3-4)**. Kayalık bir zemine basmaktalar. Fg.3 başını Fg.2'ye doğru dönmüş. Sağ elinde içki kabı. Sol kolunu fg.4'ün beline dolamış. Fg.4, başı Fg.5'dönük. Sağ eli Fg.3'ün omzunda. Kanatlı. **(fg.5)** Solunda, sağdan sola doğru ilerleyen çıplak, kanatlı Eros. Başı fg.4'e dönük. Kymbala çalmakta. İki figür arasında aşağı dönük meşale. **(fg.6)** Solunda soldan sağa doğru ilerleyen, profilde tasvir edilmiş çıplak Eros. Flüt çalmakta. Arka planda asma dalları.

Yazıt : -

Yayın : Wiegartz 1965, no.10, s.35-36, 39, 177; Wiegartz 1975, s.231, dn.379; Waelkens 1982, no.10, s.62, Side E2; Aydoğan 1998, no.27, s.86-87, lev.27.

Analoji : F.1, 3-4.

Dönem : M.S.160-170

F.3 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XL, res.138

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Eros
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 1.3.72
Buluntu Yeri	:	Pamphylia – Yenikapı karakolundan getirilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürlü yüzlerden birine ait parça. Figürün başı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,27 m. yük. : 0,20 m.	der. : 0,07 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Üst pervaz bezemesi yumurta-ok silmesi. Profilden tasvir edilmiş, sağdan sola doğru hareket eden Eros. Kanadının üst kısmı korunagelmiş. Saçlar ortadan ayrık. Dalgalı bukleler kulak hizasından aşağıya doğru inmekte.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Wiegartz, no.12, 1965, s.39, lev.13e.			
Analoji	:	F.1-2, 4.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği.			

F.4 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XL, res.139

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Eros
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.834
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin uzun yüzlerinden birine ait parça.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 0,44 m. yük. : 0,36 m.	Figür der. : 0,08 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Soldan sağa doğru hareket halinde tasvir edilmiş Eros. Başı arkaya doğru dönük. Figür, iki elinde tuttuğu kymbalayı çalmakta. Teknenin üst pervazında yumurta ok dizisi.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Wiegartz 1965, no.11, s.39, 177, lev.12/d.			
Analoji	:	F.1-3.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği.			

F.5 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLI, res.140

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Eroslu
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi A.58
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Envanterlik Depo 2
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figüre ait torso ve sol el; diğer figüre ait sağ el korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,40 m. yük. : 0,41 m.	Figür der.: 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Lahdin friz kısmı. Solda cepheden gösterilmiş, ayakta, pelerinli kanatlı Eros. Sol elinde meyve sepeti. Sağında diğer figüre ait sağ el.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : F.1-4.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği

F.6 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XLI, res.141

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Eroslu
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 7.3.72
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir figürün dizinden yukarısı ve bir figürün eli korunagelmiş. Figürlerde aşın zedelenme.
Ölçüler	:	uz. : 0,45 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Üst pervaz bezemesi iki düz silme arasında yumurta-ok silmesi. Friz kısmında solda profilden tasvir edilmiş, sol omzundan attığı mantosu haricinde çıplak Eros. Sol kolu ile içinde bir nesnenin olduğu mantosunu desteklemekte. Solunda zil çalan bir figüre ait el.

Yazıt : -

Yayın : Wiegartz, s.39, lev.13/c.

Analoji : F.1-5.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği

F.7 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLI, res.142

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Dionysos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi E. 193
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin uzun yüzlerinden birine ait parça. Figürlerde kırıklar ve zedelenmeler
Ölçüler	:	uz. : 0,62 m. yük. : 0,40 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : İç bükey profilli, düz silmelerle bezenmiş üst pervaz. Friz kısmında dört figür. **(fg.1)** Sol üstte bir keçi toynağı. **(fg.2)** Sağında ayakta nebrisli bir figür. **(fg.3)** Merkezde, profilden gösterilmiş, dizlerinin üzerinde eğilmiş figür. **(fg.4)** En sağda sol koluna nebris asmış figür.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 1-2. çeyreği

F.8 Lahit - İthal Lev.XLII, res.143-144; pl.1

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	La.03.L.53	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.9 kodlu mezar yapısı, M.9.1 içi. Kuzey-güney doğrultulu
Malzeme	:	İnce kristalli, mor damarlı mermer	**Durum**	:	Kapağın kuzey yüzünde kırıklar. Tekne tüm.

Ölçüler :

Tekne	Kapak	Figür
uz. : 2,30 m.	2,33 m.	Fg. Der.: 0,10 m.
gen. : 1,15 m.	1,16 m.	Fg. yük.: 0,60 m.
yük. : 0,87 m.	0,50 m.	Alt friz yük.: 0,16 m.
		Alt friz fg. der.: 0,03 m.
		Alt fr. fg. yük.: 0, 16 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Odanın doğusundaki kaide üzerinde. Batı yüzde, altta sola ve sağa hareket eden, profilden gösterilmiş karışık varlıkların tasvir edildiği friz. Köşelerde sola doğru hareket eden at başlı, at gövdeli, çatal kuyruklu karışık varlıklar. Sağ köşedeki figürün solunda grifon baş ve gövdeli, çatal kuyruklu yaratık. Solunda at başlı ve gövdeli, çatal kuyruklu karışık varlık. Solunda boğa başlı ve gövdeli, çatal kuyruklu yaratık.

(ö.y.) Savaş sahnesi. Kapalı bir kompozisyon. Figürler birbirini kesmekte. İki köşede cepheden verilmiş, miğferli, zırhlı, kılıç ve oklukla donatılmış tropheionlar. Tropheionların altında elleri arkadan bağlı, diz üstü yere çömelmiş personofikasyonlar. Köşe figürleri arasında iki atlı Amazon, yerde yatan ölü Amazon ve ayakta Yunan savaşçısından ibaret iki grup. Amazon figürleri profilden gösterilmiş. Kolları açıkta bırakan bir elbise giyen kadınlar, miğfer, yarımdaire biçimli kalkan ve mızrak ya da çifte balta taşımakta. İkinci kadın savaşçının altında yerde boylu boyunca uzanmış ölü bir Amazon figürü. Göğüs altında Herakles düğümü bulunan tek şeritli deri zırh giyen Yunan savaşçıları 3/4 profilden gösterilmiş. Kendini korumak için havaya kaldırdıkları sol ellerinde kalkan tutmaktalar. Sağ ellerinde muhtemelen kılıç. **(sl.k.y.)** Merkezde kalkan kabartması. Kalkanın üstünde birbirini kesen iki kılıç. **(a.y.)** Antitetik grifonlar. **(k.)** Akroterli yüksek beşik çatı. Orta ve köşe akroterler palmet bezemeli. Kapak, beş imrikesten oluşmakta. Antefiksler aslan başı. İki kısa cephede alınlık içerisinde kalkanlar.

Yazıt : -

Yayın : Abbasoğlu, 2004, s.48; Turak 2008, s.38-39.

Analoji : Koch 1974, s.304; Türktüzün 1993, s.519-525, res.3-7.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı

F.9 Lahit teknesi parçaları – İthal

Lev.XLIV, res.148-150; Lev.XLV, res.151-154; XLVI, res.155-158; Lev.XLVII, res.159

Tip : Figürlü frizli

Konu : Amazonomakhia

Kazı Env. No : -

Müze Env. No : Antalya Müzesi env. 144,145,146,147,148, 149, 150.

Buluntu Yeri : Antalya sur duvarı. İtalyan Konsolosluğundan 1928 yılında getirilmiştir.

Konum : Bahçe (1-3), Envanterlik depo. (4-11)

Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer

Durum : 11 parça. 1-3 teknenin kaide kısımları. 4-11 frize ait figürler.

Ölçüler :

	Uz.	Gen.	Yük.	Figür der.	
1:	0,51 m.	0,18 m.	0,34 m.	0,08 m.	
2:	0,79 m.	0,19 m.	0,38 m.	0,10 m.	
3:	0,50 m.	0,44 m.	0,43 m.	0,10 m.	
4:	0,34 m.	0,34 m.	0,12	0,10 m.	
5:	0,36 m.	-	0,22 m.	0,10 m.	(env.147)
6:	0,64 m.	-	0,47 m	0,11 m.	(env.149)
7:	0,33 m.	-	0,34 m.	0,11 m.	(env.146)
8:	0,54 m.	-	0,37 m.	0,12 m.	(env.148)
9:	0,28 m.	-	0,36 m.	0,12 m.	(env.150)
10:	0,43 m.	-	0,29 m.	0,12 m.	(env.144)
11:	0,30 m.	-	0,36 m.	0,12 m.	(env.145)

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Prç. 1: Tekne kaide parçası. Plinthos üzerinde altta av sahneli friz. Kayalık bir zemin üzerinde solda diz çökmüş bir figür. Karşısında koşan hayvanlar. Prç. 2: Tekne kaide parçası. Av sahneli frizde köpeklerle kurtların mücadelesi. Üstte asıl frize ait ölü Amazon figürü. Prç. 3: Köşe parçası. Köşede dizlerinin üzerinde duran kanatlı figür. Sağında dişi kurdu kovalayan köpek. Solunda köpek ve yabandomuzu mücadelesi. Üstte asıl frize ait ölü Amazon. Prç.4: Köşe parçası. 1. yüzde profilden verilmiş sağdan sola doğru hareket eden atlı Amazon. Kolları açıkta bırakan bir elbise giymekte. Diğer yüzde, profilden verilmiş göğüs altında Herakles düğümü bulunan tek şeritli deri zırh giyen zırhlı savaşçı. Prç. 5-11: At üzerinde, ince elbiseli, kalkanlı Amazon figürleri.

Yazıt : -

Yayın : Moretti 1923/24, s.493-499, res.12-16; Rodenwaldt 1933, s.200, Wiegartz 1965, no.32, s.39-40, 178, lev.47; Himmelmann 1970a, s.22, lev.3; Koch 1974, no.7, s.303; Wiegartz 1975, s.238, dn.428; Strong 1978, s.683, lev.208, res.21; Waelkens 1982, no.11, s.45; Antalya A.4, lev.13, res.3; Rogge 1995, s.42, dn.149; Aydoğan 1998, no 31, s.88-89, lev.30-32.

Analoji : Wiegartz 1965, s.39, lev.13c.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği

F.10 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XLVII, res.160

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.3602
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir figür ve üst pervazın bir kısmı korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,45 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Üst pervaz bezemesi yumurta-ok silmesi. Friz kısmında sola hareket eden, sağ göğsünü açıkta bırakan bir elbise giymiş, çift baltalı ve kalkanlı, atlı Amazon. Arkasında ağaç.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Himmelmann 1970a, s.22-23, res.7; Koch 1973b, s.316; Koch 1974, no.8, s.303, res.16; Wiegartz 1975, s.238, dn.428; Waelkens 1982, no.10, s.45, Antalya A3; Aydoğan 1998, no.32, s.89, lev.33.			
Analoji	:	Wiegartz 1965a, s.39, lev.13d, lev.13f.			
Dönem	:	M.S. 160			

F.11 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLVII, res.161

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia ?
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi Etüdlük
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Köşe parçası. Kaide bezemesi ve figürlere ait ayaklar.
Ölçüler	:	uz. : 0,37 m. gen. : 0,50 m. yük. : 0,55 m.	der. : 0,08m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, inci dizisi, örgü bandı, inci dizisi, Lesbos kymationu. Friz kısmında yerde kalkan ve miğfer. Ortada ayak.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Koch, 1974, s.305, no.9, res.17; Waelkens, 1982, s.44, Antalya A2; Aydoğan, 1998, no.33, s.89-90.			
Analoji	:	Wiegartz 1965a, lev.32b			
Dönem	:	M.S. 160			

F.12 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLVII, res.162

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonamakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi Etüdlük
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Friz düzlemine ait bir parça. Figürlerin başları, kolları, bacakları kırık ve eksik
Ölçüler	:	uz. : 0,30 m. yük. : 0,20 m.	der. : 0,12 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sağdan sola doğru hareketli atlı Amazon.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	F.8, F9, F.13			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı			

F.13 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLVIII, res.163

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi Etüdlük
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Friz düzlemine ait bir parça. Figürlerin başları, kolları, bacakları kırık ve eksik
Ölçüler	:	uz. : 0,51 m. yük. : 0,20 m.	der. : 0,12 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sağdan sola doğru hareketli atlı Amazon.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	F.8, F.9, F.12			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı			

F.14 Lahit tekne parçası – İthal — Lev.XLVIII, res.164

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 5.3.72
Buluntu Yeri	:	Pamphylia – Yenikapı karakolundan getirilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir figüre ait gövde. Dizden aşağısı, kolların dirsekten yukarısı ve baş kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,26 m. yük. : 0,30 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Cepheden verilmiş, ayakta, zırhlı, zırhın gövdesinde Herakles düğümü bulunan, sol kolunda kalkan asılı savaşçı figürü.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	F.8, F.12-F.13.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı			

F.15 Lahit teknesi parçası – İthal — XLVIII, res.165

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin kaidesi ve frize ait bir figür.
Ölçüler	:	uz. : 0,60 m. yük. : 0,40 m.	der. : 0,08 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, örgü bandı, Lesbos kymationu, düz silme, örgü bandı, düz silme, Lesbos kymationu, düz silme. Friz kısmında yerde yatan ölü Amazon.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	Wiegartz 1965, s.163 vd; S.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı			

F.16 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLVIII, res.166

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	: Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi Etüdlük
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	: Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Teknenin kaidesi ve frize ait bir figür.
Ölçüler	:	uz. : 0,50 m. yük. : 0,30 m.	der. : 0,05 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: örgü bandı, düz silme, inci dizisi, Lesbos kymationu. Friz kısmında yerde yatan ölü Amazon.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	F.11, F.17		
Dönem	:	M.S. 160		

F.17 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLIX, res.167

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	: Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi Etüdlük
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	: Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Teknenin kaidesi ve frize ait bir figür.
Ölçüler	:	uz. : 0,26 m. yük. : 0,49 m.	der. : 0,08 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: örgü bandı, düz silme, inci dizisi, Lesbos kymationu. Friz kısmında yerde yatan ölü Amazon.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	F.11, F.16.		
Dönem	:	M.S. 160		

F.18 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLIX, res.168

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi Etüdlük
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Köşe parçası. Figürün baş ve belden aşağısı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,17 m. gen. : 0,25 m. yük. : 0,27 m.	der. : 0,05 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Cepheden verilmiş, zırhlı, kılıç ve oklukla donatılmış tropheion.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	F.8			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl 2. yarı			

F.19 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XLIX, res.169

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Amazonomakhia
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 993
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiştir.	**Konum**	:	Envanterlik A Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kaide üzürindeki alt frize ait parça. Bir figür korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,46 m. yük. : 0,24 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Düz plitnhos üzerindeki alt frizde karışık varlıklar betimlenmiş. Sağda, soldan sağa doğru hareket eden, panter başlı, gövdeli, kanatlı, balık kuyruklu yaratık. Önünde kuyruk parçası.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	F.8			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı			

F.20 Lahit teknesi – İthal

Lev.L, res.170-171; Lev.LI, res.172-173; Lev.LII, res.174-176

Tip : Figürlü frizli

Konu : Av

Kazı Env. No : -

Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.167

Buluntu Yeri : Attaleia

Konum : Teşhir

Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer

Durum : Figürlerde kırıklar. Mermerde bozulma mevcut

Ölçüler :

Tekne
uz. : 2,01 m.
gen. : 1,00 m.
yük. : 0,76 m.

Figür
der. : 0,09 m. - 0,10 m.
yük. : 0, 50 m.

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, Lesbos kymationu, boncuk dizisi, Lesbos kymationu, düz silme. Üst pervaz bezemeleri aşağıdan yukarıya doğru: Ion kymationu, düz silme.

(u.y.) Köşelerde Nike'lerin sınırlandırdığı alan içerisinde av sahnesi. Kanatlı Nike'ler, khiton üzerine himation giymiş. Sol ellerinde palmiye dalı. Sağ ellerinde çelenk. Merkezde profilden verilmiş, sağdan sola doğru ilerleyen, ince bir elbise üzerine pelerin giymiş, çizmeli, at üzerinde erkek. Sol kolunda kalkan. Sağ kol ve baş kırık. Pelerin harekete bağlı olarak arkada uçuşmakta. At şaha kalkmış. Karşında iki ayağı üzerinde duran aslan. Altında av köpeği. Solunda boğa avı. Yerde diz çökmüş, mızraklı, avcı elbiseli erkek, karşısındaki boğaya hamle yapmakta. Üstte bir köpek, karşısındaki hayvanın kuyruğunu ısırmakta. Merkez figürün sağında aslan ve yabandomuzu avı. Avcı elbiseli bir figür diz çökmüş, diğeri ayakta. İki erkek karşılarındaki avlarında mızrak saplamakta.

(k.y.) Üstte aslan, altta domuz avı. Avcı elbiseli biri diz çökmüş, diğeri ayakta iki erkek karşılarındaki avlarında mızrak saplamakta. Avların arkasında köpekler.

Teknenin içi uzunlamasına ikiye bölünmüş.

Yazıt : -

Yayın : Moretti 1923-24, s.481-483, res.3; Rodenwaldt 1933, s.195, res.9; Mansel-Akarca 1949, s.23, dn.6; Wiegartz 1965, no.2, s.34,36,177, lev.47; Wiegartz 1975, s.231, dn.379; Koch 1974, s.307, dn.69; Koch-Sichtermann 1982, s.501, lev.486; Waelkens 1982, no.2, s.49, Antalya J1; Özgen v.d. 1988, no.137; Dörtlük 1992, s.111, no.137; Aydoğan 1998, no.30, s.88, lev.28-29.

Analoji : Rodenwaldt 1933, s.195, lev.XIV.

Dönem : M.S. 160-165

F.21 Lahit – İthal

Lev.LIV, res.178-179; Lev.LV, res.180-181; Lev.LVI, res.182-184

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Eroslu
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 101
Buluntu Yeri	:	Side Batı Nekropolis, Bizans kilise harabesi.	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Klinedeki figürün başı dışında tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,67 m. gen. : 0,85 m. yük. : 0,85 m.	Kapak 1,68 m. 0,82 m. 0,38 m.		Diğer Fg.der.: (ö.y) 0,05 m. (k.y) 0,03 – 0,04 m. (a.y) 0,03 m. Metop: uz.: 0,20 m. yük.: 0,15 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : İki silmeli üst pervaz. Yukarıdan aşağı doğru: yapraklar, içbükey kısımda akanthus yaprakları. Yapraklı kısım sadece ön yüzde. Akanthus yaprakları ön yüz ve sol kısa yüzde devam etmekte. Alt pervaz iki düz silme arasında yapraklar. Uzun yüzlerde ikişer, kısa yüzlerde birer kenet izi.

(ö.y.) Sağ ve sol köşede dönüş yapan iki figür arasında sınırlandırılmış, soldan sağa doğru devam eden kompozisyon. **(fg.4)** Sol köşe figürü, sol kısa yüzden dönüş yapan Eros. Başı hafif sola çevrilmiş. Saçlar yarım spiral bukleler halinde ortadan iki yana taranmış. Sol elinde yukarıya kaldırdığı mantosunu, arkasından, diagonal olarak sağ eline doğru uzatmış. **(fg.5)** Solunda, sağ ve sol elleri ile tutuğu pan flütü çalan, çıplak Eros. Baş hafif sağa dönük, yanaklar eylemden dolayı şişkin. **(fg.6)** Solunda, flüt çalan çocuk. Baş hafif sağa dönük. Yanaklar, eylemden dolayı şişkin. Sol koluna sardığı mantosu sol kolundan sarkmakta. Merkezde, el ele tutuşmuş, çocuklardan oluşan ikili grup. **(fg.7)** Solda izleyiciye dönük, sol bacağı sağa doğru ileri, sağ bacağı dizden geriye bükülerek geriye atılmış çıplak Eros. Yukarı kaldırılmış sol elde meşale. Sağ eli ile solundaki figürün elini tutmakta. **(fg.8)** Solda, izleyiciye sırtı dönük, diğerinin ayna tersi verilmiş çıplak Eros. Sağ kolu aşağıda. Elinde meşale. Figürün iki yanında, yerde hayvanlar. **(fg.9)** Solda, köpek sağda kuş. Merkez figürlerinin solunda, sağa hareket eden, başı merkeze dönük, sol omzuna manto sarılı Eros. Sağ kol yukarıda. Elinde meşale. Sol kol dirsekten bükülmüş. İleri doğru uzatılmış. Elinde çelenk. Figürün solunda ikili grup. **(fg.10)** Sağda, sarhoşluktan dengede duramayan, arkasındaki figürün iki eliyle desteklediği Eros **(fg.11)**. Sol omzunda manto. Sağ elinde çelenk. Başında bant. **(fg.12)** Sağ köşe figürü, kısa yüze doğru dönüş yapmakta. Sağ elinde yukarıya kaldırdığı mantosunu, arkasından, diagonal olarak sol eline doğru uzatmış.

(sl.k.y.) Sağ köşedeki asma kütüğü ile ön yüze dönmüş figür arasında sınırlandırılmış, sağdan sola doğru devam eden kompozisyon. **(fg.1)** Solda, sağa doğru hareket eden, sol omzuna attığı mantosu, diagonal olarak sağ dirseğine dolanarak, aşağı sarkmakta olan Eros. Baş sağa dönük. Sağ elinde pan flüt. Sol elde tanımlanamayan nesne. Sağda ikili grup. **(fg.2)** Önde sarhoşluktan sağa doğru yatmış çıplak Eros. **(fg.3)** Arkasında sola doğru hareketle onu destekleyen çıplak Eros. Figürün sol kolu dirsekten yukarı kalkık. Elinde meşale. Öndeki figürün sağ kolu dirsekten yukarı kalkık.

(s.k.y.) Sağ köşe figürü ile, ağaç kütüğü arasında sınırlandırılmış sahnede dört figürlü bir grup. Merkezde profilden verilmiş herme etrafında keçi kurbanı sahnesi. **(fg.13)** Hermenin arkasında, sol eli ile keçiyi boynuzundan tutmuş, sağ elindeki sopayı vurmaya hazırlanan çıplak Eros. **(fg.14)** Hermenin önünde sol eli ile keçinin boynuzundan tutmuş, kendine doğru çeken çıplak Eros. Sağ kolu dirsekten yukarı kalkık. Eli yumruk yapılmış. Keçi, ayakları ile direnmekte.

(a.y.) (fg.15-16) İki asma kütüğünün sınırladığı alanda antitetik grifonlar. Soldaki sol, sağdaki sağ pençesi ile önlerinde duran, üzerinde kozalağın bulunduğu candelabrum benzeri bir nesneyi tutmakta.

(k.) Kline kapak. Tekneye mesnetsiz oturmakta. Döşeğin ahşap kısmı, ince bir şerit halinde taşa geçirilmiş. Döşek başları yastıktan az yüksek. Yastıkta cephede dört, sağ kısa yüzde üç metop. Triglifler beş dikey hatla dörde ayrılmış. Metoplarda kazıma çizgilerle figürler. Cephe metoplarında deniz yaratıkları. Sağ kısa yüzde geometrik motiflerden oluşan metoplar: baklava motifleri içinde ve etrafında rozetler.

Kline üzerinde, soldan sağa doğru uzanmış figür. Başı kırık ve eksik. Figürün önünde sol dirseğini dayadığı alçak yastık. Sağ kolu vücudunun üzerinde, elinin altında oğlak tutmakta. Vücut hatlarını ortaya çıkaran bir elbise giymiş. Göbek ve göğüsler belirgin.

Yazıt : -

Yayın : Matz, 1958, no.18, s.83,; Giuliano, 1962, no.269, s.49; Wiegartz, 1965, s.42, dn.44; Mansel, 1978, s.296, res.333-334; Koch-Sichtermann, 1982, s.373, dn.67, s.428-429, no.24, lev.459; Aydoğan 1998, no.8, s.75-76, lev.5-6; Turak 2005, s.72-75, Lev.LXXIII-LXXVII, res.143-149; Koch, 2008, s.169, 179, res.2; Koch 2010, s.155, res.10.

Analoji : Cliberto 1995, lev.100/2, LK.106.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın 1. çeyreği

F.22 Lahit - İthal

Lev.LVIII, res.187; Lev.LIX, res.188-190; Lev.LIX, res.191; LXI, res.192-193; Lev.LXIII, res.199-201; Lev.LXIV, res.203; Lev.LXV, res.207; pl.1

Tip : Figürlü frizli

Konu : Dionysos

Kazı Env. No : La.03.L.48

Müze Env. No : Antalya Müzesi env. 2003/172 (A)

Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis

Konum : Parsel 169: I. mezar sırası, M.9'un ikinci katı.

Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer

Durum : Sağ ve sol kısa yüzlerde delikler, bazı figürlerde kırıklar.

Ölçüler :

Tekne	Kapak	Diğer
uz. : 2,33 m.	2,40 m.	Fg. der.:
gen. :	1,06 m.	(ö.y) 0,13 m.
yük. : 1,13 m.	1,00 m.	(k.y) 0,10 – 0,12 m.
		(a.y) 0,04 m.
		Metop:
		uz.: 0,30 m. (cephe)
		0,12 m. (yan)
		yük.: 0,12 m.

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Üst pervazda ön ve kısa yüzlerde figür taşmaları, arka yüz düz. Alt pervaz, köşe postamentlerinde ve arada kalan içbükey kısımda bitkisel bezeme.

(ö.y.) Kısa yüzlerden, ön yüze doğru dönüş yapan iki köşe figürü arasında sınırlandırılmış, soldan sağa doğru devam eden kompozisyon. **(fg.5)** Sol köşe figürü, sol koluyla sol göğsünü tutmakta olan, üzerinde göbeğini ve bacaklarını açıkta bırakan, uçları "V" şeklinde sona eren elbise giyen mainad. Solunda üçlü grup. **(fg.7)** Grubun merkezinde sakallı, ayağındaki çizmeler dışında çıplak, soldan sağa doğru hareketle, iki eli ile sıkıca kavradığı çifte baltayı yerde uzanan kadın ve çocuğa vurmak üzere olan erkek. Sol kol, pazıdan kırık, sol el baltanın sapını tutmakta. **(fg.6)** Sağında, sağ eli ile karşısındaki figürün sol kolunu tutan mainad. Başı hafif yukarı kalkık. Sol omzundan başlayıp, iki göğsünün arasından geçen, diagonal çelenk. Elbisesi hareketle birlikte kalçasından aşağıya kaymakta. **(fg.8)** Figür 7'nin solunda, izleyiciye sırtı dönük, başını tamamen yukarı kaldırmış, sağ eliyle karşısındaki figürü saçından tutmakta olan mainad. Sol kolu, omuzdan kırık. Elbisesi, hareketi dolayısıyla kalçasını açıkta bırakarak aşağıya kaymış. **(fg.9)** İki figür arasında çıplak çocuk. Muhtemelen Eros. **(fg.12)** Üçlü grubun solunda yanında, arka planda sağ elinde tutuğu thyrsosunu, çifte baltayı savuran erkeğe doğru fırlatmakta olan mainad. Saldırı halindeki erkeğin altında bir

kadın ve çocuktan oluşan ikili grup. **(fg.16)** Kadın figürü, sağ kolu üzerine dayanarak yere uzanmış. Belden aşağısını manto örtmekte. Saçında asma yapraklarından çelenk. **(fg.15)** Sağ eli ile kadının sağ koluna tutunmuş çocuk. **(fg.12)** Sahnenin merkezinde, şişman, irice göğüslü, yaşlı silen. Başında asma yapraklarından bir çelenk. Belden aşağısına manto sarılı. Ayaklarında çizmeler. Sağ eli ile saldırı halindeki figüre durması yönünde işaret etmekte, sol eli ile sol omzuna dayalı thrysos tutmakta. Sağ elinin orta ve yüzük parmakları mevcut. Sol kolu, omuzdan dirseğe kadar kırık. **(fg.11)** Sağında, vücudu cepheden gösterilmiş, belden yukarısı çıplak mainad. Başı sağa dönük. Sol elini, saldırı halindeki erkeğe doğru uzatmış, sağ eli ile hareket dolayısıyla düşmekte olan elbisesini tutmakta. **(fg.14)** Yaşlı silenin solunda, sağa dönük, sol kolu ile figürün sol kolunu tutmakta olan mainad. **(fg.13)** Arkada, sadece başı gösterilmiş satyr. **(fg.17)** Merkez figürünün altında, soldan sağa doğru boylu boyunca uzanmış, belden aşağısını manto örten kadın ve onun üzerinde yatan çocuktan **(fg.18)** oluşan ikili grup. **(fg.19)** Arka planda, figür 13'ün simetrisinde, sola doğru bakan mainad. **(fg.20)** Bu figürün önünde, sola doğru hareket eden, nebrisinin içine doldurduğu üzümleri karşısındakine uzatan satyr. **(fg.21)** Solunda bir kuğu üzerinde oturan, soldan sağa doğru vücudunu çevirip, solundaki sahneye doğru bakan, sol bacağına sarılı manto dışında çıplak olan Aphrodite. Sağ eli ile yukarıda bulunan üzüm salkımlarına uzanmakta. Sol ayağını bir asma köküne dayamakta. Sol elinin üzerinde ve sol bacağının altında kanatlı Eroslar **(fg.22-23)**. Kuğunun **(fg.24)** altında tavşan. **(fg.25)** Aphrodite'nin solunda, geride, sol eli ile kanatlı figürü tutan, sadece başı görünen mainad. **(fg.26)** Bu figürün gerisinde arka planda, muhtemelen tyrsos tutan satyr. **(fg.27)**Solunda, belden aşağısına manto sarmış, üzerinde göbeğini ve sağ göğsünü açıkta bırakan bir giysi bulunan mainad. Sağ eliyle köşe figürüne üzüm uzatmakta. **(fg.28)** Sağ köşe figürü, sağ kısa yüze doğru dönmekte olan Dionysos. Başı geriye dönük. Saçları omuzlarına kadar inmekte. Sağ eli ile sağ göğsünü tutmakta. Sol kolu kırık ve eksik. Belden aşağısına nebris sarılı. **(fg.29)** Figürün önünde, yerde panter. Başı kırık ve eksik.

(s.k.y.) Ön yüz ve arka yüzden dönüş yapan iki köşe figürüyle sınırlandırılmış kompozisyon. Solda ikili bir grup. **(fg.30)** Belden aşağısı korunagelmiş mainad. Sol bacağı hafif öne atılmış, bacağını baldırdan ayaklarına kadar elbisesi örtmüş. **(fg.31)** Kadının solunda, sola doğru hareket eden, satyr. Belden yukarısı kırık ve eksik. **(fg.32)** Solunda, sola doğru hareket eden, sağ kalçasını açıkta bırakan bir elbise giymiş mainad. Belden yukarısı kırık ve eksik. Üst pervazda, muhtemelen bu figüre ait olan bilekten kırılmış el. **(fg.33)** Altta, iki eli ile başına bant bağlamaya çalışan çocuk. Solunda, dörtlü bir grup. **(fg.34)** Solda, sol ayağı üzerinde diz çöken, satyr. Sol eli ile içi üzüm dolu bir sepet taşımakta, sağ eli ile de solundaki keçinin **(fg.35)** sağ boynuzunu tutmakta. **(fg.36)**

Keçinin önünde sol ayağından destek alan, sağ ayağını geriye atıp, yere parmak uçları ile basan çocuk. Sol eli ile keçinin çenesini, sağ eli ile de sol boynuzu kendine doğru çekmekte. Keçi dört ayağını da sıkıca basarak direnmekte. **(fg.37)** Satyrin sol eli ile tuttuğu sepete, yukarıdan aşağıya uçar vaziyette verilmiş, kanatlı Eros. **(fg.38)** Sağ köşe figürü arka yüzden dönüş yapmakta olan, göbek kısmını ve bacaklarını açıkta bırakacak bir elbise giymiş mainad. Sağ elinde üzüm sepeti taşımakta. Lahtin arka cephesine taşmış sol kolu ile tepsi içinde üzüm taşımakta.

(sl.k.y.) Ön yüze dönen sağ köşe figürü ile arka yüzden, bu yüze dönen sol köşe figürü arasında sınırlandırılmış kompozisyon. **(fg.1)** Sol köşe figürü, yaşlı, sakallı silen. Beline sarılı mantosu sol kolundan sarkmakta, ayaklarında çizme. **(fg.2)** Silenin solunda, beline sarılı mantosu dışında çıplak, sol omzunda elleriyle desteklediği üzüm sepetini taşıyan satyr. **(fg.3-4)** Figürün solunda, profilden gösterilmiş karşılıklı duran satyr ve mainad. Ortalarında aslan postu içinde üzümler. Belden yukarıları kırık ve eksik. **(fg.5)** Grubun sağında, sağ köşe figürü.

(a.y.) Sağ kısa ve sol kısa yüze dönüş yapmakta olan iki köşe figürünün sınırlandırdığı kompozisyon. **(fg.39)** Sol köşe figürünün solunda, altta, sol kolu ile tuttuğu sepeti başının üzerinde taşıyan Eros. **(fg.40)** Yukarıda asma dallarına konmuş, üzüm yiyen bir kuş. Başını geriye döndürmüş, üzümleri didiklemekte. Figürlerin solunda sağa doğru hareketli bir mainad **(fg.42)** ve satyrden **(fg.41)** oluşan grup. Soldaki, omzundaki mantosu dışında çıplak bir satyr. Sol eli ile solundaki mainadı sol kolundan tutmakta. Sağ kolu kadının elbisesinde. Kadını kendine doğru çekmekte. Kadın, sağa doğru hareket ederken, geriye dönerek, sol kolu ile satyrin sağ kolunu itmekte. Sağ kolu başının üzerinde. Muhtemelen elinde zil. Sağ koluna sarılı elbisesi hareket sebebi ile sıyrılmış. **(fg.43)** Figürün solunda, beline sarılı mantosu dışında çıplak satyr. Sol ayağını sağ ayak bileğinin üzerine dayamış, sola doğru yaslanmakta. Sağ kolunu başının üzerinden atmış ve sağ eli tamamen açık. Sol eli ile solunda yer alan mainadın elbisesini aşağıya doğru çekmekte. Bakışları aşağıya, kadının vücuduna doğru. **(fg.44)** Figürün solunda yer alan mainad sola doğru hamle yapmakta. Omzuna sarılı elbisesi hareketin şiddeti ile aşağıya doğru sıyrılmış. Sağ elini ileri uzatarak büyük bir üzüm salkımı tutmakta. Başını yukarı kaldırmış, solunda yer alan satyrin sağ eliyle uzattığı üzümleri yemekte. **(fg.45)** Figürün solunda nebrisi sağ omzundan tutturulmuş, sol omzunu kapatarak sol kolundan sarkıtılmış satyr. Sol kolunda topladığı nebrisine üzüm doldurmuş. **(fg.46)** Figürün hemen önünde altta yere düşmüş sepetten üzüm yemekte olan bir panter.

(k.) Kline kapak. Lahit teknesine mesnetsiz oturmakta. Döşeğin ahşap kısmı, altta küçük bir şerit halinde taşa geçirtilmiş. Döşek başları, kline yastığından az yüksek. Yastığın ön cephesinde dört,

kısa kenarlarında sekiz metop. Triglifler, beş dikey hatla dörde ayrılmış. Metoplarda kazıma çizgilerle motifler. Cephe metoplarında av sahneleri. Cepheden bakıldığında soldan sağa doğru: 1.metop : geyik, iki köpek, 2.metop : köpek ve geyik, 3.metop : yabandomuzu, iki köpek, 4.metop : geyik ve köpek.
Ağaçlarla mekan belirtilmiş. Yan metoplarda akanthus yaprakları.
Kline üzerinde soldan sağa doğru uzanmış erkek ve kadın. Figürlerin önlerinde sol dirseklerini dayadıkları alçak yastıklar. Erkeğin sol kolu yastığın üzerinde, sağ kolu kadının sağ omzunda. Kadının, sol dirseği yastığın üzerinde, sol eli sol omzunda. Sağ kol bacaklarının üzerinde.
Erkek portresi yaşlı birini tasvir etmekte. Kısa saçların konturu ortada alın üzerinde sivrilmekte. Yanlardaki girintiler oldukça derin. Sakal yüzde yüzeysel, boyunda küçük bukleler halinde plastik işlenmiş. Bıyık kısa ve yüzeysel. Yüksek alında yatay çizgiler mevcut. Çatık kaşlar, çok güçlü olmayan kaş kasları üzerine oturmakta. Üst göz kapağı, alt kapaktan daha kalın işlenmiş. Küçük göz bebekleri, üst göz kapağı altına alınmış. Bakışlar yukarı doğru. Göz altlarında hafif torbalanmalar. Elmacık kemikleri çıkık. Burun genişçe. Ağız kapalı, dudaklar geniş ve birbirine paralel. Ağız ile burun arasındaki oluk geniş. Çene yuvarlak, çukuru oldukça sığ. Kulaklar anatomiye uygun ve hafif öne çıkık. Sakin ifade.
Kadın portresi orta yaşta bir kadını göstermekte. Saçlar ortadan ayrık, uzun dalgalı buklelerle kulağa kadar inmekte. Bu tutamlar yanlarda dışa doğru kıvrılmış. Arkada, saçlar kulaklarla aynı hizada, enseden alınarak başın üzerine çıkartılmış, uçları içe doğru kıvrılmış. Oval çehre. Yüksek alın. İnce kaşları, hafifçe belirtilmiş kaş kasları üzerine oturtulmuş. Küçük gözbebekleri, üst göz kapakları altına sokulmuş. Göz altları hafif çökük. Kökü hafifçe belli edilen burun geniş. Elmacık kemikleri az çıkık. Ağız küçük, dudaklar ince ve kapalı. Üst dudak alt dudağa göre daha ince. Burun dudak arası oluk sığ. Güçlü çenenin üst kısmı çukurlaştırılmış. Boyun kısmında hafif gerdan.

Yazıt : -

Yayın : Abbasoğlu, 2004a, s.89; Abbasoğlu, 2004b, s.46, res.2, Turak 2005, s.43-60, lev.XL-LXI, res.76 vd.

Analoji : Kallipolitis, 1958, s.153, no.27; Matz, 1968a, no.11, lev.17-20; Giuliano-Palma, 1978, s.52, no.1, lev.60, 61, 147; Koch-Sichtermann, 1982, s.421, dn.29, lev.450.

Dönem : M.S. 3.yüzyılın, 2. çeyreği

F.23 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXVI, res.209

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Dionysos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.601
Buluntu Yeri	:	Side Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin uzun yüzlerinden birine ait parça. Dört parça, tümlenmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,72 m. yük. : 1,01 m.	der. : 0,05 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Üstte, üç silmeli pervaz. **(fg.1)** Frizde sağda, soldan sağa doğru hareket eden, giyimli mainad. Sol kol ve bacaklar kırık. Üzerinde vücut hatlarını meydana çıkaran khiton ve belden yukarısında sağ göğsü örten manto. Baş hafif önde, ileriye bakmakta. Saç arkada toplamış. Sağ kol başın üzerinde. Elinde bıçağa benzer bir nesne. **(fg.2)** Figürün solunda, başını geriye çevirmiş, sol pençesini kaldırmış panter. Sağ pençe ve arka bacaklar kırık. İki figürün arasında, meyve vermiş bir asma dalı. Panterin gerisinde başka bir figüre ait elbise parçası.

Yazıt : -

Yayın : Koch, 1973, s.221; Koch-Sichtermann, 1982, 420; Aydoğan 1998, s.72-73, no.3 lev.3; Turak 2005, s.61-62, no.2, Lev.LXIV, res.126 a-b.

Analoji : Matz, 1968a, no.3, lev.4.

Dönem : M.S. 2.yüzyılın, 2. yarısı

F.24 Lahit teknesi parçaları – İthal Lev.LXVI, res.211; LXVII, res.212

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Dionysos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Batı Nekropolis parsel 169'un güneybatısı.
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Lahit teknesinin altı ve bir figür olmak üzere iki parça.

Ölçüler :

	1. prç	2.prç.	Figür
uz.	: 2,25 m.	0,29 m.	der.: 0,14
gen.	: 0,97 m.	-	
yük.	: 0,41 m.	0,33 m.	

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Teknenin alt kısmında, kısa yüzler dışında yarım bırakılmış, tüm yüzleri çevreleyen, yapraklardan oluşan pervaz. Tahrip olmayan uzun yüzde, soldan sağa doğru, parmak uçları ile yere basan bir ayak, bir keçinin sol toynağı, üzüm taneleri. Tekneye ait parçada altta yapraklardan oluşan pervaz. Üstte sağ köşede, sol bacağını içe bükmüş, baldırı üzerinde oturmakta olan Eros. Sağ kolunu, kendine doğru çektiği bacağının üzerine koymuş. Başı sola dönük. Ağız hafif açık. Sol kolunun altında devrilmiş üzüm sepeti.

Yazıt : -

Yayın : Akıllı, 1991, s.1-2, lev.I.1-2; Turak 2005, s.63-64, no.3, Lev.LXVI-LXVII, res.130-132.

Analoji : -

Dönem : M.S. 2.yüzyıl sonu-3 .yüzyıl başı

F.25 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXVII, res.213

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Dionysos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 234
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Ön cepheye ait figürün belden yukarısı. Sağ ve sol kol kırık. Çene, ağız, burun ve kaşlarda zedelenmeler.
Ölçüler	:	uz. : 0,42 m. yük. : 0,24 m.	Figür der.: 0,17 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Soldan sağa doğru hareket etmekte olan kadın. Baş, sağa dönük. Saç, alın üzerinde ortadan ikiye ayrılmış, öndeki tutamlar tepede topuz yapılmış, arkadaki tutamlar ensede toplanmış. Sol omzu üzerinde, sırtından kalçaya doğru inen elbise.

Yazıt : -

Yayın : Wiegartz, 1965, s.42, dn. 44; Koch-Sichtermann, 1982, 466; Aydoğan 1998, s.73, no.5, lev.4; Turak 2005, s.65, no.4, Lev.LXIX, res.135.

Analoji : F.22

Dönem : M.S. 3.yüzyılın 2.çeyreği

F.26 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXVII, res.214

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Dionysos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 4.55.73
Buluntu Yeri	:	Attaleia (?)	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Ön yüz ya da sağ kısa yüz, sağ köşeye ait parça.
Ölçüler	:	uz. : 0,31 m. yük. : 0,65 m.	Figür der. : 0,07 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : **(fg.2)** Sağda, beline sardığı mantosu diz kapaklarına kadar inen Silenos. Sağ bacak hafif önde. Başında asma çelengi. Sakallı, şişkin göğüslü ve göbekli. Sağ elinde, başıyla desteklediği, meyvelerle (elma, üzüm, nar, armut vs.) dolu sepet. Sol kol ile bacaklar kırık ve eksik. **(fg.1)** Figürün sağında, sola dönük, başını geriye atmış Mainad. Beline iple bağladığı elbisesi sağ omzundan sırtına düşmekte. Başında asma çelengi. Kol ve bacaklar eksik.

Yazıt : -

Yayın : Giuliano, 1962, s.49, no.274; Wiegartz, 1965, s.42, dn. 44; Matz, 1968a, s.120, no.23A, lev.27.4; Giuliano-Palma, 1978, s.47, no.4, lev.LII.129, Koch-Sichtermann, 1982, s.466; Aydoğan 1998, s.139, Kat.no.b, lev.70/1; Turak 2005, s.66-67, no.5, Lev.LXX-LXXI, res.137-138.

Analoji : F.22; Matz, 1968a, no.22, lev.26.

Dönem : M.S. 3.yüzyılın 2.yarısı

F.27 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXVII, res.215

Tip	:	Figürlü Frizli	**Konu**	:	Dionysos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak beliritilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	2 parça. Üst pervaz ve frizin üst kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,97 m. yük. : 0,24 m.	Figür der.: 0,11 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Yaprak ve çiçeklerle bezenmiş üst pervaz. Frizde asma dalları. Üzüm toplayan sağ el.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : F.21-22

Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı

F.28 Lahit teknesi parçası – İthal — Lev.LXVIII, res.216-217

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Dionysos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.99
Buluntu Yeri	:	Antalya Kalesi	**Konum**	:	İç bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Üst kenarları kırılmış, lahit teknesinin alt kısmı.
Ölçüler	:	uz. : 1,99 m. gen. : 1,01 m. yük. : 0,40 m.	Figür der.: 0,01 - 0,03 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Teknenin alt kısmında, arka yüz haricinde tüm yüzleri çevreleyen, palmetlerden oluşan pervaz.

(s.k.y.) (fg.1) Soldan sağa, kanatları iki yana açık, cepheden gösterilmiş kartal. **(fg.2)** Solunda, sırayla profilden gösterilmiş, yılan, **(fg.3-4)** birbirlerine dönük iki kuş, **(fg.5)** devrilmiş üzüm sepetini didikleyen kuş, **(fg.6)** arka ayakları üzerine oturmuş, sol pençesi ile sepeti tutan sfenks.

(sl.k.y) Sol köşede muhtemelen, kenarlı düz dipli, geniş gövdeli bir kap, sağ köşede bir karışık varlık ya da vahşi bir hayvana ait pençe.

Yazıt : Lahdin arka yüzü çevrilmiş ve bu kısma 14 satırlık Eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m.) işlenmiş:

Eski Yunanca:

† ΑΕΙ ΠΡΟΝΟΙΑΙΙΑΤΙΙΚΙΙΚΕΧΜΕΝΟC
ΩCΟΙΑΤΕΚΝΟΙCΠΑCΙΤΟΙCΥΠΗΚΟΟΙC
ΟΠΑΓΓΑΛΗΝΟCΕΥCΕΒΗCΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ
ΛΕΩΝCΥΝΥΙΩΤΩΓΛΥΚΕΙΚΩΝCΤΑΝΩ
ΚΑΙΠΑΝΤΑΠΡΑΤΤ...CΥΜΠΑΘΩC..ΟΥΜΕΝΟC
.CΤΗCΑΠΑΝΤΩΝΦΡΟΝΤΙCΛΙCΩΤΙΙ.ΙΑC
ΚΑΙΤΗΝΔΕCΘΖΩΝΤΗΝΦΙΛΟΧΡΙCΤΟΝΠΟΛΙΝ
CΟΦΩCΚΑΤΩΧΥΡΩCΕΤΕΙΧΕΙΔΕΥΤΕΡΩ
ΔΕΙΚΝΥCΕΑΥΤΗCΜΑΛΛΟΝΑCΦΑΛCCΤΕΡΑΝ
ΕΧΘΡΟΝΤΕΠΑCΗCΜΗΧΑΝΗCΑΝΩΤΕΡΑΝ
ΚΑΙΧΕΙΡΜΕΝΕΜΟΝΑΡΧΟCΕΡΓΟΥΠΡΟCΤΑΤΙC
ΩCΚΑΙΧΟΡΗΓΟCΤΩΝΚΑΛΩΝΚΑΙΔΕCΠΟΤΙC
ΕΥΦΗΜΙΟCΔΕΤΟΥΚΡΑΤΟΥCΜΥCΤΟΓΡΑΦΟC
ΦΕΡΜΩCΥΠΟΥΠΓΩΝΕΥΦΥΗCΕΠΙCΤΑΤΗC

Çevirisi: “En yüce imparator Leo oğlu Konstantinos ile beraber, bütün tebaasını çocuğu gibi büyük bir ihtimamla kucaklayarak ve onların isteklerine uygun davrandığını düşünerek, genel güvenlikten kaygı duyup İsa’yı seven şehri korumak için, kenti bilgece, güvenlik konusunda kendini bile aşan ve düşmanın bütün saldırı

sanatından daha üstün ikinci bir surla sağlamlaştırmıştır. Bu eserin yaratıcısı bütün güzel şeylerin bağışlayıcısı ve yöneticisi olan kralın elidir. Ama imparatorun özel katibi Euphemios, yapının gayretle çalışan kabiliyetli yöneticisidir"

Yayın : Wiegartz, 1965b, s.616, no.19; Himmelmann, 1970b, s.22; Koch-Sichtermann, 1982, s.426, no.55; Koch 1994, s.116; Turak 2005, s.68-69, no.6, Lev.LXXI-LXXII, res.139-142; Varkıvanç-Kökmen 2011, s.227, res.12.

Analoji : -

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

F.29 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXVIII, res.218

Tip : Figürlü frizli
Konu : Amazonomakhia
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Side Müzesi env. 66
Buluntu Yeri : Side
Konum : Teşhir
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Sağ yüz, sağ tarafa ait parça. Figürler oldukça aşınmış, bazı kısımlar kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 0,50 m.
yük. : 0,83 m.
Figür
der.: 0,09 m.
Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : Üst pervaz yukarıdan aşağıya doğru: Lesbos kyması, yumurta-ok dizisi, inci dizisi. Alt pervaz yukarıdan aşağıya doğru: düz silme, iç bükey kısımda Lesbos kyması. Dikdörtgen çıkıntıda, zedelenmeden dolayı tanımlanamayan figür.

Soldan sağa doğru hareketli kompozisyon. **(fg.2)** Sağda köşede, ayakta, erkek figürü. Başı kırık ve eksik. Boynuna tutturulmuş pelerini sol kolundan sarkmakta. **(fg.1)** Önünde, ellerini başının gerisinde birleştirmiş, diz çökmüş, sağ göğsünü açıkta bırakan elbise giyen Amazon. Başı sağa yatık. Erkek sağ eli ile kadını tutmakta. **(fg.3)** Figürün solunda, sağa doğru hareket eden, eylem dolayısıyla pelerini uçuşan erkek savaşçı. Başı kırık ve eksik. Sağ bacağı, sağ köşede yere parmakları ile dokunmakta. Sol bacak dizden bükülmüş, yerde uzanan figürün üzerine basmakta. **(fg.4)** Solunda, sağa doğru hareket eden, başı, sol kolu ve baldırdan itibaren bacakları kırık ve eksik erkek savaşçı. Sağ kolu, dirsekten bükülerek, geriye çekilmiş, elinde kılıç kabzasına benzer bir nesne. **(fg.6)** Geride arka planda sağa dönük iki baş. Sağdaki, oldukça aşınmış, muhtemelen sağ kolu havada. **(fg.5)** Soldaki, saçları geride toplanmış bir kadın. **(fg.7)** Yerde, sağ dirseği üzerine düşmüş

Amazon. Sağ elinde kılıç, sol elinde kalkan tutmakta. Sağ göğsünü açıkta bırakan elbise giymiş. **(fg.8)** Figürün solunda boynu ve sağ ön toynağı gözüken at.

Yazıt : -

Yayın : Koch-Sichtermann, 1982, s.390, dn. 1, s.466; Aydoğan 1998, s.76, no.9, lev.7; Turak 2005, s.77-79, no.8, Lev.LXXVIII-LXXXI, res.150-151.

Analoji : Kintrup, 1995, s.208, lev.93.6.

Dönem : M.S. 200-210

F.30 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXIX, res.220

Tip : Figürlü frizli

Kazı Env. No : -

Buluntu Yeri : Side Doğu Nekropolis

Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer

Ölçüler : uz. : 0,60 m.
yük. : 0,29 m.

Buluntu : -

Konu : Amazonomakhia

Müze Env. No : Side Müzesi env.793

Konum : Teşhir

Durum : Teknenin üst kısmına ait parça. Figürlerin başları korunagelmiş.

Figür
der.: 0,09 m.

Gömü : -

Tanım : Üst pervazda, sağdan sola doğru, bir köpek, bir geyik ve bir yabandomuzu bulunan figürlü friz.
Kompozisyon soldan sağa doğru. **(fg.1)** Solda sadece başı korunagelmiş bir at. Baş sola dönük. **(fg.2)** Solunda, sağ eli ve başı korunagelmiş savaşçı. Miğferli, elinde kalkan. Friz fonunu akanthus yaprakları oluşturmakta.

Yazıt : -

Yayın : Koch-Sichtermann, 1982, s.390, dn.1, s.391, dn.8, s.466; Aydoğan 1998, s.76-77, no.10, lev.8; Turak 2005, s.80-81, no.9, Lev.LXXXII-LXXXIII, res.157-159.

Analoji : -

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

F.31 Lahit teknesi parçaları – İthal Lev.LXIX, res.221-222; LXX, res.223

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Hippolytos
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.702
Buluntu Yeri	:	Demircikara Mahallesi – Antalya	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Ön yüz, sol tarafa ait. İki parça.
Ölçüler	:	(1.parça (2.parça) üst kısım) uz. : 0,47 m. 0,42 m. yük. : 0,42 m. 0,56 m.	der. : 0,07 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Üst pervaz yukarıdan aşağıya doğru: Lesbos kyması, Ion kyması, boncuk dizisi. Kompozisyon soldan sağa doğru. **(fg.1)** Solda, elbiseli herme. Başı korunagelmemiş. **(fg.2)** Hermenin solunda, ayakta, khiton üzerine himation giymiş, sunak benzeri bir nesnenin üzerinde bir çocuk tutan kadın. Mantosu sarılı sol kolunu çocuğun arkasından geçirmiş. Sağ eli ile çocuğu tutmakta. Saçı topuz yapılmış, başı hafif öne eğik. **(fg.3)** Çocuk sağ dizi ile sunağın tabanına basmakta, sol bacağını ileri uzatmış. Sağ kolu ileride. Sunak benzeri nesnenin altında sandalet giymiş bir sağ ayak.

Yazıt : -

Yayın : Himmelmann, 1970b, s.22; Giuliano-Palma, 1978, s.21, no.3, lev.XIII, s.31; Koch, 1973, s.221; Koch-Sichtermann, 1982, s.393, dn.3; Rogge, 1995, s.148, no.48, lev.77/1; Turak 2005, s.88-89, no.12, Lev.LXXXIX-XC, res.172-173a-b

Analoji : Rogge, 1995, no.56, lev.76/2, 78, 82, 83/1.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 4. çeyreği

F.32 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXX, res.224-225

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Meleagros (?)
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.275
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Ön yüz, sol tarafa ait üç parça. Tümlenebilir.
Ölçüler	:	uz. : 0,40 m. yük. : 1,00 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Alt pervazda köşe postamentinde aslan geyik mücadelesi, arada kalan iç bükey kısımda Lesbos kyması, altta örgü bandı.

(ö.y.) Kompozisyon soldan sağa doğru. **(fg.1)** Sol üst köşede, kayalık üzerinde oturan, vücut hatlarını belli eden khiton giymiş, sağ kolunu sağ bacağına dayamış, elinde ince uzun bir nesne tutan kadın. Başı kırık ve eksik. **(fg.2)** Figürün önünde altta, sol kolu ile kayalıktan destek alan, uzanmış, çıplak genç. Sırtı izleyiciye dönük. Başı ana sahneye yönelik olarak sağa çevrilmiş. Ağız açık. **(fg.3)** Üstte, figürün solunda, elini ağzına götürmüş, bir kadın figürüne ait baş. Sağında ise yukarı doğru kalkmış eli ve pazıdan omza kadar olan kısmı eksik olan sağ kol. **(fg.4)** Figürlerin altında, sol alt köşede sağa doğru, serdiği mantosunun üzerinde uzanmış, sakallı, sol elinde bir bitki sapı tutan, sağ elinin altında devrilmiş amphoradan su akan nehir tanrısı.

(sl.k.y.) Üstte bir kalkanın yarısı ile altta bilekten yukarısı eksik bir sol ayak.

Yazıt : -

Yayın : Himmelmann, 1970b, s.22; Koch, 1973, s.221; Koch, 1975, s.143-144, no.172, lev.137 c-d; Giuliano-Palma, 1978, s.34, no.5; Koch-Sichtermann, 1982, s.400, dn.21; Aydoğan 1998, s.78, no.14, lev.10; Turak 2005, s.84-84, no.10, Lev.LXXXVI-LXXXVII, res.165-167.

Analoji : Koch 1975, no.170, lev.136 a-c.

Dönem : M.S. 3.yüzyılın 1. çeyreği

F.33 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXXI, res.227

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Meleagros
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Alanya Müzesi env. 2086
Buluntu Yeri	:	Korakesion	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Lahdin sol köşesine ait parça ve sol köşe figürü. Başı, dirseklerden kolları, baldırlardan bacakları kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,29 m. yük. : 0,64 m.	Figür der.: 0,13 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Sağdan sola doğru hareket eden khalymsli, adım atar vaziyette erkek figürü. Sağ kol geride, sol kol hafif ilerde. Hareketten dolayı göğüsler önde, göbek içe çekili. Figürün gerisinde sol üstte başka bir figüre ait saç.

Yazıt : Lahdin arkası Selçuklu döneminde kitabeye çevrilmiş. Burada Selçuklu sülüsü ile yazılmış iki yarım satır: El Sultan…

Yayın : Koch, 1973, s.221; Koch, 1975, s.146, no.181, lev.135a; Koch, 1994, s.115; Turak 2005, s.86-87, no.11, Lev.LXXXVIII, res.169-170.

Analoji : Koch, 1975, s.146, no.178, lev.139.

Dönem : M.S. 3.yüzyılın ilk yarısı

F.34 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.XXI, res.228; Lev.LXXII, res.229

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Akhilleus
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.118
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Uzun yüz sağ köşeye ait kısım.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 0.70 m. yük. : 0.84 m.	Figür der. : 0.04 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Ön planda iki figürden oluşan grup. **(fg.1)** Solda altta diz çökmüş, mantosuyla başını örtmüş, yaşlı erkek. Sol elinin avucu yukarı bakacak şekilde çevirmiş. Sağ eli ile karşısındaki oturmakta olan, belden aşağısını mantosu ile örtmüş erkeğin sağ elini öpmekte. **(fg.2)** Oturan figürün vücudunun üst kısmı sola dönük. Göğsünde sadak kemeri. Başı sola dönük. Arka planda profilden verilmiş iki figür. **(fg.3)** Sağ üstte vücudunun üst kısmı görünen, başı hafif öne eğik, sol eline sarılı mantosu, sol omzundan sırtına doğru inmekte olan Hermes. Sol elini çenesinin üzerinde. Sağ elinde kerykeion. **(fg.4)** Solunda, sağa dönük, mantosu ile başını örtmüş, giyimli, belden yukarısı görülen kadın. Sağ kolu çenesi üzerinde.

Yazıt : -

Yayın : Lanckoronski, 1890, s.19, res.7; Robert, 1890, s.63, no.54; Rodenwaldt, 1933, s.212; Kallipolitis, 1958, no.167, s.28; Giuliano, 1962, s.49, no.265; Rogge, 1995, s.125, no.2, lev.14/1, Aydoğan, 1998, s.78, no.14, lev.10; Turak 2005, s.91-93, no.13, Lev.XCI-XCIV, res.175-181; Varkıvanç-Kökmen 2011, s.227, res.11.

Analoji : Rogge, 1995, s.125, no.1, lev.2, 17, 23/4.

Dönem : M.S. 3.yüzyılın 2.çeyreği

F.35 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXXII, res.230-231

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Akhilleus
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.3301
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir kısa yüz, iki uzun yüzün bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 0,94 m. gen. : 0,24 m. yük. : 0,54 m			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bir uzun yüzde taht ve üzerinde oturan figüre ait elbise parçaları, diğer uzun yüzde atlı bir arabaya ait tekerlek. Kısa yüzde solda, diz çökmüş, giyimli genç erkek. Karşısında sağda sola doğru hareket eden iki asker. Askerlerin belden aşağısı korunagelmiş. Diz çöken figür önündekinin askeri teçhizatını (tozluğunu) yerleştirmekte.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Rogge 2008, s.581-591, lev.72-74.			
Analoji	:	Rogge, 2005, no.24, lev.44, no.13, lev.58, no.70, lev.88.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın ortaları			

F.36 Lahit teknesi – İthal — Lev.XXIV, res.235-236; Lev.XXV, res.237-238

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Troia önünde savaş
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.265
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Ön ve sağ kısa yüzün üst kısımları eksik.
Ölçüler	:	uz. : 1,98 m. gen. : 0,84 m. yük. : 0,88 m.	Figür der. 0,12 m. (ön yüz) 0,06-0,08 m. (kısa yüzler) 0,07 m. (arka yüz)		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Ön yüz alt pervaz köşe postamentlerinde bitkisel bezeme, içbükey kısımda akanthus yaprakları. Sol kısa yüz üst pervazda bitkisel bezeme. Alt pervazda yaprak örgüsü. Arka ve sağ kısa yüz pervazları bezemesiz.

(ö.y.) İç içe geçmiş figürlerden oluşan kalabalık bir kompozisyon. **(fg.1)** Sol alt köşede yerde zırhlı erkek. Bacaklarını karnına doğru çekmiş, sağ kolu ile dayanmakta. Baş geriye yatık. Solda üstte atlı bir figüre ait bacaklar. **(fg.2)** Solunda, ayakta, sağdan sola doğru hareket eden figür. Baş, omuzlar ve kollar eksik. **(fg.3)** Saldırdığı figür diz çökmüş, sağ kolu ile diğer figürün koltuk altından itmekte. Başı sağa eğik. **(fg.4)** Bu grubun solunda, sağdan sola doğru saldırı halinde olan figür. Baş, omuzlar ve kollar kırık. Sol el bilekten korunagelmiş. Mantosunun bir kısmı sağ kolundan sarkmakta. Saldırı halindeki sol elinde kılıç kabzası. Sol ayağı ile diğer figürün sağ baldırına basmakta. **(fg.5)** Saldırdığı figür diz çökmüş vaziyette. Sağ kolunu yukarı kaldırmış saldırganı engellemeye çalışmakta. Bu iki figür arasında yerde başı görülen at. **(fg.6)** Solda altta saldırıya uğrayan figürün sol bacağına düşmüş bir figür. Sol kolu ile sağındakinin sol bacağına dayanmış, başı sol omzuna eğik. **(fg.7)** Üstte, sağa doğru hareket halinde atlı. Mantolu, sol kolu dirsekten bükülmüş, ileriye doğru. Onun solunda ikili bir grup. **(fg.8)** Üstte, sağdan sola doğru hareket eden, mantolu bir atlı. Sağ eli ile altta yer alan figürün sağ kolundan tutmuş. **(fg.9)** Alttaki figür, sağ eli ile atlı figürün sağ kolunu tutmakta, ayakları ileride kalçası üzerinde oturmakta. Sol elinde kalkan tutmakta. **(fg.10)** Grubun solunda altta, dizleri üzerinde duran mantosu sol kolu ve sağ bacağına dolanmış erkek. Sol elinde kılıç kabzası tutmakta. Sağ kolunu havaya kaldırmış. **(fg.11)** Figürünün üstünde, sağ köşede, pelerinli, sağ kolunu havaya kaldırmış, sol omzunda sol kolu ile desteklediği mızrağı tutan erkek. Başı mevcut değil.

(1.k.y.) Sağdan sola doğru devam eden figürlerin oluşturduğu kalabalık kompozisyon. **(fg.12)** Solda üstte cepheden verilmiş, çıplak erkek torsosu. **(fg.13)** Sol alt köşede, dizleri üzerinde duran sol elinde kalkan tutmakta. Vücuduna paralel uzattığı sağ eli

yumruk yapılmış. Başı yukarıya bakmakta. **(fg.14)** Solunda atlı. Atı şaha kalkmış, vücudunu geriye doğru çevirmiş, başı arkaya dönük. Sağ eli atın dizgininde. **(fg.15)** Solunda, ayakta, kendini geriye atmış, çıplak erkek. Atlıya bakmakta. Sol kolu havada, sağ kolu vücuduna paralel. Figürün altında at başı.

(2.k.y.) (fg.16) Solda, atı şaha kalmış, sağ elinde mızrağı, sol elinde kalkanı bulunan, miğferli erkek. Sağa doğru saldırı halinde gösterilmiş. Karşısında pruvası gösterilmiş bir gemi. **(fg.17)** Gemide cepheden verilmiş bir torso. Geminin altında yılana benzer bir deniz yaratığı. **(fg.18)** Hemen önünde dişlerini geçirmekte olduğu ölü bir asker.

(a.y.) (fg.19-20) İki asma kütüğünün sınırladığı alanda antitetik grifonlar. Soldaki sol, sağdaki sağ pençesi ile önlerinde duran, üzerinde kozalağın bulunduğu candelabrum benzeri bir nesneyi tutmakta.

Yazıt : -

Yayın : Wiegartz, 1965, s.42, dn.44; Himmelmann, 1970b, s.22; Giuliano-Palma, 1978, s.39, no.6, lev.XLIV/107, XLV/108-109; Koch, 1978/79, s.106, no.18; Koch-Sichtermann, 1982, s.378, dn.1, s.413, no.13, s.408, no.2; s.445, dn.15; Dörtlük, 1992, s.112, no.138, s.214, Aydoğan 1998, s.80, no.17, Lev.12-13; Turak 2005, s.95-98, no.14, Lev.XCV-XCVIII, res.182-185a-c.

Analoji : Koch-Sichtermann 1982, s.407, lev.443.

Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. çeyreği

F.37 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXXVI, res.240

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	Belirsiz
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Paris Louvre Müzesi Ma.2514
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	-
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Lahit parçasına ait erkek başı.
Ölçüler	:	uz. : 0,17 m. yük. : 0,22 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Sol profilden gösterilmiş erkek başı. Baş hafif yukarı kalkık ve sağa dönük. Kıvırcık saçları bir bant çevrelemekte. Yüksek alın. Göz bebekleri üst göz kapağı üzerine oturtulmuş. Kemerli burun. Kalın dudaklar hafif açık. Yumuşak çene. Şaşkın ifade.

Yazıt :

Yayın : Kallipolitis, 1958, s.21, no.81; Giuliano, 1962, s.49, no.268; Baratte-Metzger, 1985, s.273, no.181; Turak 2005, s.98, no.15, Lev.XCIX, res.187.

Analoji : -

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

F.38 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXXI, res.241

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Üst pervazın bir kısmı ve figürün başı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,18 m. yük. : 0,16 m.	Figür der.: 0,04 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Yaprak ve çiçeklerle bezenmiş üst pervaz. Friz arka planı yapraklar. Profilden verilmiş baş bir erkeğe ait. Sola dönük.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : F.27

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

F.39 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXXVII, res.242

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi Etüdlük
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Üst pervazın bir kısmı ve figürün başı korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,20 m. yük. : 0,23 m.	Figür der.: 0,07 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Yapraklarla bezenmiş üst pervaz. Figür genç yaşta tasvir edilmiş erkek. Saçlar kıvırcık ve başı kaplamakta. Alın geniş. Gözler tam açık. Burun geniş. Ağız hafif açık. Çene az çıkık.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Moretti, 1923-1924, s.502, no.3.			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl (?)			

F.40 Lahit teknesi parçası – İthal Lev.LXXVII, res.243

Tip	:	Figürlü frizli	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi E. 1022
Buluntu Yeri	:	Pamphylia	**Konum**	:	Envanterlik B Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Uzun yüzlerden birine ait. Üst pervazın bir kısmı ve bir figür.
Ölçüler	:	uz. : 0,34 m. yük. : 0,66 m.	Figür der.: 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Frizin arka planında yapraklar. Sağ omzundan tutturduğu mantosu dışında çıplak olan erkek. Sağında sol elinde mızrak tutan bir figüre ait parça.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

MA. 1 Lahit – İthal Lev.LXXVII, res.244; Lev.LXXVIII, res.245-247

Tip	:	Madalyonlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. No. A.380
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kritalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm. Kapaktaki kırıklar tümlenmiş.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,98 m. gen. : 0,78 m. yük. : 0,71 m.	Kapak 2,01 m. 0,84 m. 0,42 m.		Figür der. : ö.y.: 0,11 m. a.y.: 0,07 m. k.y.: 0,05 m. yük. : 0,60 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaide bezemesi plinthos üzerinde içbükey profilli iki düz silme. Üst pervaz bezemesi dışbükey profilli iki düz silme.

(1.u.y.) Karşılıklı, uçar vaziyette kanatlı Eros'ların taşıdığı madalyon içinde Gorgo. Eros'lar, omuzdan tutturulmuş mantoları haricinde çıplak. Manto kıvrımları, arkada, harekete bağlı olarak uçuşmakta, önde aşağı doğru sarkmakta. Başlar geriye dönük. Saçlar dalgalı, başın üzerinde toplanmış. Bacaklar, biri diğerinin arkasına getirilerek, arkaya doğru atılarak çapraz bir duruş sağlanmış. Eros'ların altında baş aşağı duran meşaleler. Kanatları vücuda yakın kısımlarda küçük yuvarlaklar biçiminde, birleştirilmiş uzun tüyler ise paralel çizgilerle ayrılmış. İkinci kanatları madalyonu taşıdıkları kollarının gerisinde. Oval madalyonun içinde, oval çehreli Gorgo, dalgalı saçları iki yana ayrılarak çehreyi çevrelemekte. Çenenin altında kuyrukları düğümlenmiş yılanların, başları alında simetrik olarak çıkmakta. Yılanların arkasında kanatlar. Kanat düzenlemesi Eros'lar gibi.

(2.u.y.) Karşılıklı, birbirine uçan kanatlı Nike'lerin taşıdığı madalyon içerisinde Gorgo. Nike'ler khiton üzerine himation giymiş. Manto omuzdan tutturulmuş ve göğüs altından bağlanmış. Kıvrımlar, hareketten dolayı vücuda yapışmakta. Mantonun vücuda değmeyen kısımları arkada uçuşmakta. Ön kısımda ise aşağıya sarkmakta. Nike'lerin kanatları vücuda yakın kısımlarda küçük yuvarlaklar biçiminde, birleştirilmiş uzun tüyler ise paralel çizgilerle ayrılmış. İkinci kanatları madalyonu taşıdıkları kollarının gerisinde. Başlar, ayna tersi olarak, Gorgo'ya bakmayacak şekilde yerleştirilmiş. Kalın lülelere sahip saçlar, üstte topuz biçiminde tutturulmuş. Oval madalyonun içinde Gorgo. Oval çehreli, dalgalı saçları iki yana ayrılarak çehreyi çevrelemekte. Çenenin altında düğümlenmiş yılan kuyrukları, alında başları simetrik olarak çıkmakta. Yılanların arkasında kanatlar. Kanat düzenlemesi Nike'ler gibi. Madalyonun altında iki çelenk.

(k.y.) Kısa yüzlerde madalyon içerisinde uzun yüzlerdekine benzer Gorgo. Madalyonların üzerinde kenet delikleri.

(K.) Akroterli beşik çatı. Beş imbrikesli. Akroterler palmet. Orta ve yan akroterler asma filizleri ile birleştirilmiş. Antefiksler aslan başı. Çerçeveli alınlık üç düz silmeden oluşmakta. İç kısımda diş kesimi. Alınlık merkezlerinde umbo. Yazıtlı tarafdakinde Diskin iki yanına birer harfi yerleştirilmiş "ZΩ" ibaresi. Kısa yüzlerde bir, uzun yüzlerde iki kaldırma çıkıntısı. Kısa yüzlerde teknede karşılıklı kenet delikleri.

Yazıt : Teknenin bir kısa yüzünde madalyonun üzerine gelmeyecek biçimde yazılmış, 13 satırlık eski Yunanca yazıt.

Eski Yunanca (harf yük.: 0,02 m.):

Μ(άρκος) Αὐρήλιος Ἑρμᾶς
Τερμησεὺς
ζῶν ἑαυτῷ μόνοις, ἑ
κατεσκεύ τέρῳ δὲ
ασα τὸ οὐδενεὶ
ἀνγεῖ ἔξεστιν
ον κὲ ἐπιβαλῖν
τῇ γυνη- ἀλλότριο
κει μου ν πτῶμα,
Αὐρ(ηλιᾳ) Ἀγο. ει δὲ μὴ
ραστῇ σὺν δώσι τῷ εί
κὲ τῷ κενοτα αρῷ ταμίῳ
ρίῳ (δηναρίων μ ΄υριάδας) ε΄

Çevirisi: "Termessos'lu Marcus Aurelius Hermes hayattayken yalnız kendisi ve karısı (karım) Aurelia Agoraste için lahdi, kenotaph ile birlikte, yaptırdı (yaptırdım); başka hiç bir kimseye (lahdin) içine yabancı bir ceset gömmesine izin verilmeyecektir, aksi takdirde o kimse imparatorluk hazinesine 50000 denar verecektir."

Kapaktaki "ZΩ" ibaresi yazıtta adı geçen kişilerin lahdi yaptırdıkları sırada hayatta olduklarını gösterir.

Yayın : Mansel – Akarca 1949, s.7-10, no.7A; Mansel 1956, s.96, res.48; Mansel 1958a, s.97-98, res.48; Mansel 1958b, s.226, res.52; Wiegartz 1965, s.39, dn.29; Wiegartz 1975, s.234, dn.401, s.237, dn.421; Koch-Sichtermann 1982, s.500, dn.35, lev.483; Waelkens 1982, s.56, no.1, Antalya C1; Özgen v.d. 1988, no.136; Aydoğan 1998, s.85, lev.23-24; Şahin 2004, s.128-129, no. 448, lev.XXXIV; Turak 2008, s.39.

Analoji : MA.2; Waelkens 1980, lev.18; Işık 1998, lev.118; Basol 2004, lev.XXI-XXII.

Dönem : M.S. 160

MA. 2 Lahit teknesi parçaları – İthal Lev.LXIX, res.250

Tip	:	Madalyonlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	İstanbul Arkeoloji Müzeleri env. 22-23, 72-73.
Buluntu Yeri	:	Korakesion	**Konum**	:	-
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Dört parça. İki uzun yüz ve iki kısa yüz parçası.

Ölçüler :

	22	23	72	73
uz. :	-	-	-	-
gen. :	0,84	0,94	0,95	0,96 m.
yük. :	0,83	1,00	0,93	0,97 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : 22-23: Kısa yüz parçaları. Üst pervaz yumurta-ok dizisi. Çerçeve içine alınmış friz alanında madalyon içinde aigis üzerinde Gorgo. İki yanda haçlar.

72: Uzun yüz. Üst pervaz Ion kymationu. Sağdan sola doğru uçan, pelerinli Eros. Başı geriye dönük. Kanatları vücuda yakın kısımlarda küçük yuvarlaklar biçiminde, birleştirilmiş uzun tüyler ise paralel çizgilerle ayrılmış. İki yanında haç.

73: Uzun yüz. Üst pervaz Ion kymationu. Soldan sağa doğru uçan, pelerinli Eros. Başı geriye dönük. Kanatları vücuda yakın kısımlarda küçük yuvarlaklar biçiminde, birleştirilmiş uzun tüyler paralel çizgilerle ayrılmış.

Yazıt : -

Yayın : Mendel 1912, s.114-119; Mansel-Akarca 1949, s.9, lev.VI, res.22-25.

Analoji : MA.1

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu.

TN.1 Lahit – İthal — Lev.LXXX, res.251-252; Lev.LXXXI, res.253-254

Tip	:	Torre Nova	**Konu**	:	Herakles
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env.1.11.81
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Parçalar halinde kırıklar. Figürlerde zedelenmeler ve kırıklar. Kapak tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,44 m. gen. : 1,20 m. yük. : 0,96 m.	Kapak 2,49 m. 1,19 m. 0,59 m.		Figür (u.y.) der. : 0,13 m. yük. : 0,66 m. (k.y) der. : 0,11 m. Kapı: yük. : 0,67 m. gen. : 0,47 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, ince düz silme, palmet dizisi, ince düz silme, örgü bezemeli torus, ince düz silme, Lesbos kymationu, düz silme. Üst pervaz bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: iki ince düz silme, Lesbos kymationu, sarmaşık bezeme. Dört yüzde de spiral yivli, plinthos üzerinde üç sıra torus içeren birer kaide üzerinde, Korinth başlığı taşıyan sütunlarla sınırlandırılmış kompozisyonlar.

(1.u.y.) Solda ¾ profilden verilmiş, dikdörtgen biçiminde, ayaklı bir kaide üzerine basan, ayakta, çıplak, kaslı, genç betimlenmiş Herakles, karşısındaki ayağa kalkmış aslanı elleriyle boğarken tasvir edilmiş: **Nemea aslanı**. Grubun solunda, ¾ profilden tasvir edilen, hareketi sağa doğru, ayakta, çıplak, kaslı, genç Herakles. Sol kolunda aslan postu. Sol eliyle, yılan biçimli ejderi, başından tutmakta. Havaya kaldırdığı sağ kolu hayvana doğru hamle yapmakta: **Lerna yılanı**. İki grup arasında ağaç. Sahnenin solunda, frizin merkezinde gövdesi cepheden, başı ¾ profilden, ayakta, çıplak, kaslı, genç Herakles. Sağ kolunda sopası. Sol omzunda ters çevirerek taşıdığı yabandomuzu. Sol kolunda aslan postu: **Erymanthos yabandomuzu**. Grubun yanındaki sahne kırık ve eksik. Kaideninin üzerinde ayak parmakları. Sağ köşede ¾ profilden tasvir edilmiş, ayakta, çıplak, kaslı, genç Herakles. Sırtında okdanlık, kolları ile yay germe hareketi yapmakta. Ayaklarının altında ölü bir kartal: **Stymphalos kuşları. (2.u.y.)** Solda, hareketi sağa doğru verilmiş, ayakta, çıplak, sakallı Herakles. Sağ bacağını dizden kırarak, altındaki boğanın sırtına yüklenmekte. Havaya kaldırdığı sol eli, boğaya doğru hamle yapmakta. Sol kolunda aslan postu: **Girit boğası**. Solunda dikdörtgen bir kaide üzerine basan, gövdesi cepheden gösterilmiş, boynuna aslan postu dolamış, ayakta, çıplak Herakles. Başı kırık ve eksik. Altta cepheden verilmiş, ayaklı, dikdörtgen bir kaideye basan, zırhlı, kalkanlı savaşçı figürü. Sağ kolunu havaya kaldırmış, eli izleyiciye

dönük biçimde açık. Sağ üst köşede, arka planda sadece boyundan yukarısı betimlenmiş, sola doğru hareket eden atlar: **Diomedes'in atları**. Frizin merkezinde, vücudunun üst kısmı yarım profilden, altı ise cepheden gösterilmiş, ayakta, çıplak, kaslı Herakles. Arkada soldan sağa doğru hareket eden atlı Amazon figürü. Amazon sağ elinde çifte balta, sol elinde kalkan taşımakta. Herakles sol ayağıyla yerde duran okluğun üzerine basmakta. Okluğun önünde bir miğfer: **Hippolyte'nin kemeri**. Grubun solunda dikdörtgen formlu bir kaide üzerinde duran, cepheden verilmiş, aslan postu başlıklı, postu boynunda düğümlemiş ve sol kolu üzerinden sarkıtmış, sakallı, kaslı Herakles. Sol eliyle yerde diz çökmüş, zırhlı, üç başlı erkek figürünün başından tutmakta. Sağ üst köşede, arka planda, boyundan yukarısı tasvir edilmiş, boğa figürleri: **Geryoneus'un sürüleri**. Sağ köşede, ayakta, çıplak, sakallı Herakles. Gövdesi cepheden tasvir edilmiş Herakles'in başı sağa dönük. Sol kolunda aslan postu. Sağ ayağının altında belden yukarısı kırık bir hayvan: **Kerberos'un yakalanması**. **(1.k.y.)** Solda ayakta, çıplak, sakallı, vücudu cepheden, başı ¾ profilden gösterilmiş Herakles. Sol kolunda aslan postu asılı. Sol elinde, omzuna dayadığı kürek. Sağ elinde elma dalı: **Hesperislerin elmaları**. Sağda, ayakta, çıplak, profilden tasvir edilmiş, sola doğru hareket eden sakallı Herakles. Sağ kolu dirsekten kırık ve eksik. Sol elinde bir nesne. Sol üstte, sağ elinde palmet tutan, nehir tanrısı. Sol kolunun altındaki amphoradan akan su, lahdin kaidesine kadar işlenmiş: **Augeias'ın ahırları**. **(2.k.y.)** Sahnenin merkezinde konsollu kapı. Lento bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: yumurta-ok dizisi, geisipodes, stilize asma dalları, palmet dizisi. Lento ve söveler, kademeli dört düz silme ile bezenmiş. Kapının ortasında, bezeme alanını bölen plaster. Kapı üzerinde üstte ve altta, kademeli iki düz silme ile süslenmiş, dikdörtgen çerçeveler içinde figürler. Üstte muhtemelen iki yunus, altta Herme'ler. Kapının solunda ayakta, khiton üzerine himation giymiş kadın. Başını himationla örtmüş. ¾ profilden verilmiş figür, sol elinde bir istiridye kabuğu tutmakta. Sağ eliyle, kabuğa bir nesne bastırmakta. Kapının sağında, başı ¾ profilden, gövdesi cepheden betimlenmiş, ayakta, çıplak genç erkek. Sol elinde omzuna dayandığı anlaşılan bir nesne. Kapıyla figür arasında ağaç. **(k.)** Akroterli beşik çatı. Beş imbrikesli. Antefiksler aslan başı. Akroterler palmet. Orta ve yan akroterleri asma filizleri birleştirmekte. İçe doğru kademeli, dört düz silme ile çerçevelenmiş iki alınlığın merkezinde umbo. Kapağın kısa yanlarında bir, uzun yanlarında ikişer kaldırma çıkıntısı.

Yazıt : -

Yayın : Koch-Sichtermann 1982, s.501, dn44; Asgari 1990, s.522, lev.80, res.2-3; Dierichs 1992, s.269, res.2; Aydoğan 1998, s.90-91, no.34, lev.37-38; Turak 2008, s.38.

Analoji : -

Dönem : M.S. 155-160

TN.2 Lahit – İthal — Lev.LXXXI, res.255; Lev.LXXXII, res.256-257

Tip : Torre Nova
Konu : Herakles (?)
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Arkeoloji Müzesi A.927 (1003)
Buluntu Yeri : Perge
Konum : Teşhir
Malzeme : İri kristalli, sarı damarlı beyaz mermer
Durum : Bir kısa yüz kırık. Bunun haricinde tekne tüm. Figürlerin başları eksik, gövdeler aşınmış.
Ölçüler : Tekne — uz. : 0,99 m. / gen. : 0,58 m. / yük. : 0,48 m.
Figür — der. : 0,07 m. / yük. : 0,33 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : İç bükey profilli kaide. Kaide frizi dört yüzü çevrelemekte. Bir uzun yüz ve iki kısa yüzde kaide üzerinde yaprak bezeme. Arka yüz işlenmemiş. Üst pervaz dışbükey profilli.

(ö.y) Köşelerde pilasterlerle sınırlandırılmış friz. Pilasterler tam işli (profilli kaide, yivli gövde, akanthus yapraklarından oluşan başlık). Dört kadın, iki çocuk, bir erkek figürü. **(fg.2)** Solda, soldan sağa doğru diz çökmüş kadın. Khiton üzerine himation giymiş, profilden verilmiş figür, kucağında çıplak bir çocuk **(fg.1)** tutmakta. **(fg.3)** Sağında diğerlerine göre alçak kabartma işlenmiş, peplos giymiş, vücudu cepheden, başı profilden verilmiş sola hareket eden kadın. İki eliyle, omuz hizasında tuttuğu himationu başının arkasında dalgalanmakta. **(fg.4)** Sahnenin merkezinde arkalıksız taburede oturan, sol ayağıyla küçük bir basamağa basan, sağ ayağını öne uzatmış, khiton üzerine himation giymiş kadın. Sol kolu sol dizine dayanmakta, eliyle sağ dizini tutmakta. **(fg.5)** Sağında soldan sağa doğru koşar vaziyette, profilden betimlenmiş, khiton üzerine himation giymiş kadın. **(fg.6)** Sağ köşe figürü, soldan sağa doğru hareket eden giyimli erkek. Sağ kolu vücuduna paralel. Sol elinde budaklı baston. **(fg.7)** Erkeğin hemen önünde soldan sağa doğru hareket eden giyimli çocuk. Kolları öne ve soluna doğru uzanmakta.

(s.k.y.) İki plaster arasında sınırlandırılmış friz. Sağdaki pilaster işlenmemiş. Frizin büyük bir bölümü kırık. Solda aslan postu.

(sl.k.y.) İki plaster arasında sınırlandırılmış friz. Soldaki pilaster işlenmemiş. Vücutlarının üst kısmı cepheden gösterilmiş iki, kanatlı, birbirlerinin omuzlarını tutar vaziyette ters yöne hareket eden Eros (fig.8-9).

(a.y.) İşlenmemiş iki pilaster arasında dört figür. **(fg.13)** Sağ köşe figürü, soldaki sahneye dönük, ¾ profilden Eros. Sağ elinde bir açık bir çelenk tutmakta. Sol sahnede sağa doğru hareket halinde üç Eros. **(fg.10)** Sol köşe figürü, profilden işlenmiş çıplak Eros. Sol kolunu yukarı kaldırmış, sağ kolunu aşağı uzatmış, dans etmekte. Sağ elinde asa. **(fg.11-12)** Merkezde birbirine sarılmış, profilden

çıplak Eroslar. Öndeki figür, arkadaki tarafından taşınmakta.

Yazıt : -

Yayın : Wiegartz 1965, s.62 vd., lev.28; Ferrari 1966, s.97 vd., lev.26/2; 27/1,2; Marcadé 1978/80, 211 vd.; Waelkens 1982, s.52; Strocka 1984, 211 vd., res.14; Stefanidou-Tiveriou 1991, s.291 vd., lev.85; Schmidt 1992, s.390, no.26; Gaggadis-Robin 1994, s.164 vd., no.11, res.15, Schulze 1998, 80 vd., lev.36.1; Korkut 2004, s.193, res.1-4.

Analoji : -

Dönem : M.S. 155

TN.3 Lahit tekne parçası – İthal Lev.LXXXII, res.258

Tip : Torre Nova

Kazı Env. No : -

Buluntu Yeri : Attaleia

Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer

Ölçüler : uz. : 0,32 m.
yük. : 0,47 m.

Buluntu : -

Konu : Mitolojik

Müze Env. No : Antalya Müzesi A.67

Konum : Envanterlik Depo 1

Durum : Lahdin uzun yüzünün köşesi. Üç figür. Soldakinin dizden aşağısı kırık ve eksik.
Figür
der. : 0,06 m.
yük. : 0,30 m.

Gömü : -

Tanım : Kaide: Plinthos, içbükey silme, düz silme, dışbükey silme, düz silme. Postament üzerinde kaideli pilaster. Başlık kırık ve eksik. Solda profilden verilmiş, zırhlı, miğferli savaşçı, sağındaki çıplak erkeği taşımakta. Sağlarında üçüncü figüre ait el.

Yazıt : -

Yayın : Himmelmann 1970a, s.30, res.13.

Analoji : TN.2

Dönem : M.S. 2. yüzyıl ortası.

TN.4 Lahit tekne parçası – İthal Lev.LXXXII, res.259

Tip	:	Torre Nova	**Konu**	:	Eros
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 1593
Buluntu Yeri	:	Müze Envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir uzun yüzü. Figürlerde kırıklar ve zedelenmeler.
Ölçüler	:	uz. : 1,12 m. yük. : 0,57 m.			Figür der. : 0,06 m. yük. : 0,40 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaideli, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütunların sınırlandırdığı alanda dört figürlü kapalı kompozisyon. Figürler sağdan sola doğru ilerlemekte. **(fg.1)** Solda, vücudu cepheden, başı ¾ profilden verilmiş, boynuna asılı mantosu dışında çıplak Eros. Pelerin arkada hareketin etkisi ile dalgalanmakta. Eller, göğüs üzerinde. Sol elinde bir nesne. **(fg.2)** Solunda profilden verilmiş, mantolu, sol elinde bir nesne tutan Eros. **(fg.3)** Solunda, profilden tasvir edilmiş, pelerinli Eros. **(fg.4)** En sağda profilden betimlenmiş Eros.

Yazıt : -

Yayın : Waelkens 1982, s.55, Side H.

Analoji : -

Dönem : M.S. 165-170

S.1 Lahit – İthal

Lev. LXXXIII, res.260-261;
Lev.LXXXIV, res.262-263

Tip : Sütunlu
Konu : Herakles
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. 1004
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Teşhir
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Tüm. Tekne üzerinde bazı figürlerin başları kırık. Kapaktaki kırıklar tümlenmiş.

Ölçüler :

Tekne	Kapak	Figür
uz. : 2,47 m.	2,40 m.	(1.u.y.) der. : 0,13 m.
gen. : 1,18 m.	1,10 m.	yük. : 0,66 m.
yük. : 1,06 m.	0,55 m.	(2.u.y.) der. : 0,10 m.
		(K.y.) der. : 0,08 m.
		Kapı: gen. : 0,31 m.
		yük. : 0,71 m.

Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : Kaide bezemesi aşağıdan yukarı doğru: plinthos, Lesbos kymationu, düz silme, örgü bandı, düz silme, Lesbos kymationu, düz silme. Üst pervaz bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: asma dalları ve üzüm salkımlarıyla süslü. Tekne uzun yüzlerde altı adet spiral yivli sütunla beşe, kısa yüzler dört sütunla üçe bölünmüş. Alçak plinthos üzerinde yükselen üç sıra torus içeren birer kaideye sahip sütunlar Korinth başlığı taşımakta. Arkhitravlar, 1. uzun yüz ve kısa yüzlerde bir içe, bir dışa çıkıntılı biçimde yapılmış. 2. uzun yüzde ise düz. Sütunlarla oluşturulan boşluklarda Herakles'in işleri. **(1.u.y.)** Soldan sağa doğru: Dikdörtgen, ayaklı bir kaide üzerinde yer alan çıplak, kaslı ve sakalsız Herakles. Karşında ön ayakları üzerine kalkmış saldıran aslan. Sağ üstte Herakles'in sopası. **Nemea aslanı.** Herakles eksedra biçimli bir kaide üzerinde. Sakalsız, kaslı ve çıplak tasvir edilmiş. Sol eliyle, yılan biçimli canavarın başından tutmakta. Sağ kolu kırık ve eksik. **Lerna yılanı**. Dışbükey profilli, yarımdaire biçiminde bir kaideye basan Herakles'in başında aslan postu. Post, boynundan düğümlenmiş. Sakalsız, kaslı betimlenen Herakles, sol eliyle hayvanın başından tutmakta. Yabandomuzuna doğru hamle yapmakta olan sağ kol bilekten kırık. **Eurymanthos yabandomuzu**. Eksedra biçimli bir kaide üzerine basan, çıplak Herakles, sol bacağını dizinden kırarak, dizi ile karşısında yer alan geyiğin boynuna, sağ ayağı ile hayvanın sırtına basmakta. **Keryneia geyiği**. Dikdörtgen, ayaklı bir kaide üzerinde yer alan çıplak, kaslı Herakles. Sırtında okluk, yayı gerer pozisyonda betimlenmiş. Sol kolunda aslan postu. Kolu üzerinde bir kartal. Kaide üzerinde ölü bir kartal. **Stymphalos kuşları**. Herakles figürleri, sahnenin solunda. Genelde ¾ profilden verilmiş. Mücadele ettiği hayvanlar cepheden tasvir edilmiş. **(2. u.y.)** Soldan sağa doğru: Figürler dikdörtgen bir kaide üzerinde. Ortada çıplak, sakallı Herakles.

Gövdesi cepheden, başı ¾ profilden. Sağ bacağını dizden kırarak, altındaki boğanın sırtına yüklenmekte. Havaya kaldırdığı sol elindeki sopasını, boğaya indirmek üzere. **Girit boğası**. Dışbükey profilli, yarımdaire biçiminde bir kaide üzerine basan Herakles. Cepheden tasvir edilmiş gövdesi korunagelmiş. Herakles, çıplak, boynuna aslan postunu düğümlemiş. Altta ¾ profilden verilmiş zırhlı, kalkanlı savaşçı figürü. Sağ üst köşede, arka planda sadece boyundan yukarısı betimlenmiş, otlayan atlar. **Diomedes'in atları**. Eksedra biçimli kaide üzerinde duran figürler. Cepheden tasvir edilmiş, çıplak, kaslı, sakallı Herakles. Arkada soldan sağa doğru hareket eden atlı Amazon figürü. **Hippolyte ile mücadele**. Dikdörtgen formlu bir kaide üzerinde duran figürler. Solda, cepheden verilmiş, aslan postu başlıklı, postu boynunda düğümlemiş ve sol kolu üzerinden sarkıtmış sakallı, kaslı Herakles. Sol eliyle yerde diz çökmüş, ayaklı, dikdörtgen bir kaideye basan, zırhlı, üç başlı erkek figürünün başından tutmakta. Sağ üst köşede, arka planda, boyundan yukarısı tasvir edilmiş, otlayan boğa figürleri. **Geryoneous'un sürüleri**. Dikdörtgen, ayaklı bir kaide üzerine basan figürler. Solda çıplak, başında yaprak çelengi bulunan, sakallı Herakles, arkasında yer alan üç başlı köpeğin başından tutmakta. Sol kolunda aslan postu. **Kerberos'un getirilişi**. **(1.k.y.)** Soldan sağa doğru **(fg.1)** Yuvarlak bir kaideye basan, ayakta, ¾ profilden verilmiş, başında aslan postu biçimindeki başlık boynunda düğümlenmiş, sakallı, sol elinde sopasını tutan Herakles. **(fg.2)** Ayaklı, dikdörtgen bir kaideye basan, ayakta, belden aşağısını bir manto ile örtmüş, belden yukarısı çıplak, sağ ayağı geride, sol ayağı hafif öne atmış figür. Sağ elinde okluk. Sol kolu kırık. Kolu üzerinde bir nesne. **(fg.3)** Yuvarlak bir kaide üzerine basan, ayakta, çıplak, ¾ profilden verilmiş erkek. Sol kolunda aslan postu, sağ elinde bir nesne tutmakta. **(2. k.y.)** Merkezde, kapı motifi. Kapı lentosu üzeri bezemeleri aşağıdan yukarıya doğru: inci dizisi, yumurta ok silmesi, Lesbos kymationu, ince düz silme, asma dal frizi. Lento ve söveler, kademeli dört düz silme ile bezenmiş. Kapının ortasında çivi delikleri gözüken bir pilaster. Kapı üzerinde üstte ve altta, kademeli iki düz silme ile süslenmiş, dikdörtgen çerçeveler içinde figürler. Üstte iki yunus, altta Herme'ler. Merkez tasvirin iki yanında, cepheden verilmiş, birbirinin ayna tersi biçiminde betimlenmiş, yuvarlak bir kaide üzerine basan, ayakkabılı, khiton üzerine manto giyen, başlarında pilos bulunan, elleri çenelerinde, bir ayaklarını, diğerinin üzerine atmış. Attis figürleri. (k.) Kapak, akroterli beşik çatı. Arkhitravlara uygun olarak, bir iç bir dışa çıkıntılı düzenlenmiş. Beş imbrikesli. Antefiksler aslan başı. Akroterler palmet. Orta ve yan akroterleri asma filizleri birleştirmekte. İçe doğru kademeli, dört düz silme ile çerçevelenmiş iki alınlığın merkezinde Gorgo başı. Saçlar başın etrafında dalgalamakta. Çenenin altında düğümlenmiş yılan başları.

Yazıt : -

Yayın : Mellink 1963, s.183; Wiegartz 1965a, s.33 v.d., 39, 45-48, 78 vd, 122, 147, Antalya M, lev.29a, lev.47; Ferrari 1966, s.35 vd., Perge B, lev.3/6; Özoral 1977, s.145-153, res.1-14; Koch-Sichtermann 1982, s.503, dn.61, s.506, dn.89, lev.487; Waelkens 1982, s.71, no.2; Strocka 1984, 200 vd, dn.12, res.3; Özgen, v.d. 1988, no.135; Jongste, 1992, s.110 vd, no. J.2, res.66-67; Aydoğan 1998, s.91-92, no.36, lev.37-38; Öğüş 2003, s.113, res.6; Başol 2004, s.17 vd; Demirer 2005, s151, no150; Turak 2008, res.3, s.40.

Analoji : TN.1; Walker 1990, s.32, no.64.

Dönem : M.S. 150-155

S.2 Lahit tekne parçası – İthal Lev. LXXXV, res.265

Tip : Sütunlu

Konu : Mitolojik

Kazı Env. No : -

Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.835-836-837

Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis

Konum : Orta Bahçe

Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer

Durum : Uzun yüze ait parça. İki niş ve figürü korunagelmiş.

Ölçüler : uz. : 0,87 m.
yük. : 1,19 m.

Figür
der. : 0,15 m.
yük. : 0,93 m.

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, palmet dizisi, örgü bandı, palmet dizisi. Kaideli, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütunlar arasında kemerli nişler. Başlıklar üzerinde Lesbos kymationu. Kemer bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: yumurta-ok dizisi, diş kesimi, palmet dizisi. Kemerde yan akroter olarak aslan figürü işlenmiş.

Sağ köşe figürü ayakta, sol omzuna astığı mantosu dışında çıplak, sakallı erkek. Pilos giymiş. Sağ eli çenesinde. Soldaki figür, sola doğru hareket eden, sol omzundaki mantosu dışında çıplak erkek. Başının arkasında istiridye. Altında zırh. Sağ köşede bir ayak parçası.

Yazıt : -

Yayın : Wiegartz 1965a, s.33, 39, 47, 76 vd, 126, 146, Antalya K, lev.27/D; Ferrari 1966, s.29 vd., Adalia G, lev.I/1, Waelkens 1982, s.74, no.21, Antalya K; Strocka 1984, s.218; Aydoğan 1998, s.94-95, no.41.

Analoji : Morey, 1924, res.41.

Dönem : M.S. 165

S.3 Lahit tekne parçaları – İthal Lev. LXXXVI, res.269-270

Tip : Sütunlu
Konu : Günlük yaşam
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Side Müzesi env.560-561.
Buluntu Yeri : Manavgat, Salur Köyü
Konum : Teşhir
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : İki parça. Eserlerin üst bölümleri tüm. 561 sütun kaidelerinden alt, 560 sütunların ortasından itibaren kırık.

Ölçüler :

	1.prç (560)	2.prç (561)
uz.	1,01 m.	0,57 m.
yük.	0,57 m.	0,63 m.

Figür der. : 0,18 m. (560)
0,10 m. (561)
yük.: 0,50 m. (560-561)

Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : Sütunlar, postament üzerinde, kaideli, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Alınlık ve kemer içleri yumurta-ok dizisi ve diş kesimi. Geison palmet, sima asma filizleri, akroterler palmet. Kemerlerin köşelerinde hayvan figürleri (560: bir hayvanı ısıran panter). Nişlerin içi istiridye.

(560): Uzun yüz parçası. Korunagelen kısım üç bölüme ayrılmış. Soldaki niş kemerli, sağdaki (tüm yüz düşünüldüğünde ortadaki) alınlıklı. Soldaki nişte, sağa dönük oturan, vücudunun üstünü açıkta bırakan manto giymiş erkek. Sağ kolu vücuduna yapışık, sağ eli dizinin üzerinde. Sol kolu ileri uzatılmış, elinde kitap rulosu. İki yana ayrılmış saçları dalgalı. Sakalsız. Figürün sağında, iki sütun arasındaki alanda, ayakta, uzun elbiseli, başını manto ile örtmüş kadın. Sol eli ile elbisesinin kıvrımını tutmakta. Sağ kolu dirsekten bükülerek yukarıya kaldırılmış, eliyle başını örttüğü mantosunu boynunun hizasında tutmakta. Alınlıklı niş içinde sola dönük olan, ayakta, mantosu haricinde çıplak çocuk. Sağ kolunu ileri uzatmış, elinde üzüm salkımı. Sol kolu kırık. Boynuna astığı mantosunda meyveler taşımakta. Arka planda asma dalı.

(561): Uzun yüz parçası. Solda ayakta, başını mantoyla örtmüş, uzun elbiseli kadın. Kalçasını sağa doğru kıvırmış. Solunda ayakta, giyimli erkek. Sağ kolunu dirsekten kıvırarak mantosunun içinden geçirmiş, eliyle kıvrımları tutmakta. Başında saç bandı.

Yazıt : -
Yayın : Wiegartz 1965a, s.127, 171, Side B; Ferrari 1966, s.40, Side C; Waelkens 1982, s.76, no.40, Side B; Aydoğan 1998, s.95-96, no.42, lev.40.
Analoji : S.12-15, 25.
Dönem : M.S. 170

S.4 Lahit – İthal

Lev. LXXXVII, res.272-273;
Lev. LXXXVIII, res.274-277;
Lev.LXXXIX, res.278-280

Tip : Sütunlu
Konu : Günlük yaşam
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi A.929
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Teşhir
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Tekne tüm. Figürler üzerinde kırılma ve zedelenmeler. Kapakta kırıklar mevcut. Erkek figürünün başı kırık ve eksik.

Ölçüler :

Tekne	Kapak	Figür
uz. : 2,65 m.	2,70 m.	(U.y.) der. : 0,21 m.
gen. : 1,23 m.	1,26 m.	(K.y.) der. : 0,14 m.
yük. : 1,22 m.	1,01 m.	yük. : 1,02 m.
		Kapı: yük.: 0,69 m.
		gen.: 0,40 m.
		Kline: fg. yük.: 0,60 m.

Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : Bezemesiz kaideli tekne uzun yüzlerde beş, kısa yüzlerde üç nişe bölünmüş. Orta niş alınlıklı, köşe nişleri kemerli. Spiralli sütunlar, postament ve bunların üzerindeki kaidelere yerleştirilmiş olup, Korinth başlığı taşımakta. Başlıklar üzerindeki arkhitrav sırasıyla Lesbos kymationu, yumurta ok dizisi ve diş kesimi. Geison, yumurta ok dizisi, diş kesimi ve palmet dizisi ile süslü. Orta nişlerin akroterleri palmet. Kemerlerde akroter bulunmamakta, solda bir hayvana saldıran aslan, sağda ise Eros mevcut. Akroterleri sarmal dallar birleştirmekte. Nişlerin içinde istiridyeler.

(1.u.y.) Soldan sağa doğru: **(fg.1)** Silmeli bir kaide üzerinde, profilden verilmiş, hayvan ayaklı, arkalıksız bir iskemle üzerinde sağa dönük oturan giyimli kadın. Sol elinde rulo. **(fg.2)** Figürün solunda ayakta giyimli kadın. Sağ ayağı geride, parmak uçlarıyla yere basmakta. Başı sola dönük. Uzun elbiseli. Başını örttüğü mantosunu, sol koluna dolamış. Sol eliyle hem mantosunu hem de elbisesini tutmakta. Sağ kolu dirsekten bükük, eliyle mantosunu düzeltmekte. **(fg.3)** Merkez niş içinde ise khiton üstüne himation giymiş, sol eli ile mantosunu tutan, sakallı erkek. **(fg.4)** Figürün solunda ayakta giyimli kadın. Sol ayağı geride, parmak uçları ile yere basmakta. Khiton üzerine himation giymiş. Mantosunu, sol koluna dolamış. Sol eliyle elbisesini, dirsekten bükülmüş sağ eliyle mantosu tutmakta. **(fg.5)** Silmeli bir kaide üzerinde, profilden verilmiş, hayvan ayaklı, arkalıksız bir iskemle üzerinde sola dönük oturan, giyimli, sakallı erkek. Sağ kolu dirsekten bükük, işaret parmağı ile çenesine dokunmakta. Sol elinde kitap.

(2.u.y.) Soldan sağa doğru: **(fg.6)** Düz silmeli bir kaide üzerinde, arkalıksız iskemlede oturan, sağa dönük, khiton üzerine himation

giymiş, mantosunu başına çekmiş, kadın. Sol eli baş örtüsünü, sağ eli mantosunu tutmakta. **(fg.7)** Solunda ayakta, khiton üzerine himation giymiş sakallı erkek. Başı sağa dönük. Sol ayak dizden bükülmüş, parmak uçları ile yere basmakta. **(fg.8)** Solunda, ayakta giyimli kadın. Göğüs altından düğümlenmiş uzun elbise üzerinde, başına çektiği mantosu bulunmakta. Sol eliyle elbisesini, dirsekten bükülmüş sağ eliyle de mantosunu tutmakta. **(fg.9)** Solunda ayakta, khiton üzerine himation giymiş, sol eliyle elbisesini tutan, sağ elini mantosunun içine sokmuş, sakalsız, genç erkek. **(fg.10)** Solunda başı sağa dönük, ayakta, khiton üzerine himation giymiş kadın. Saçları ortadan ikiye ayrılmış ve geride topuz yapılmış. Hafif yukarı kaldırdığı sol eliyle mantosunu tutmakta. Sağ ayağını hafif geriye çekmiş.

(1.k.y.) (fg.11) Sol köşede, çokgen bir kaide üzerine basan, ayakta, khiton üzerine himation giymiş, sakalsız erkek. Sağ eli mantosunun üzerinde, sol elinde rulo tutmakta. **(fg.12)** Merkez niş içinde çokgen bir kaide üzerine basan ayakta, khiton üzerine himation giymiş kadın. Mantosu ile kapattığı başı sağa dönük. Sağ eli ile mantosunu tutmakta. Sol eliyle kolundan sarkıttığı mantosunu tutmakta. **(fg.13)** Figürün solunda, çokgen bir kaide üzerine basan, ayakta, khiton üzerine himation giymiş sakallı erkek. Başı sola dönük. Sağ eli mantosunun üzerinde, sol elinde rulo tutmakta.

(2.k.y.) Üçgen alınlıklı merkez niş içinde dört bölümlü konsollu kapı motifi. Kapı lentosu bezemeleri aşağıdan yukarıya doğru: yumurta-ok dizisi, diş kesimi, palmet dizisi. Lento üzerinde arkhitrav. Arkhitravın merkezinde istridye. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarı doğru: Lesbos kymationu, yumurta ok dizisi, diş kesimi. Alınlık içinde altta yumurta ok dizisi, üstte diş kesimi. Geison palmet dizisi. Sima asma dalları ile bezeli. Akroterler palmet. Kapının önünde ayaklı bir kap içinde yanan ateş. **(fg.14)** Kapının sağında, çokgen bir kaide üzerine basan, ayakta, khiton üzerine himation giymiş kadın. Mantosu ile örttüğü başı sola dönük. Sağ eli ile mantosunu tutmakta, sol elinde muhtemelen bir kutu. Kadının önünde, sağdan sola doğru ilerleyen bir boğa. **(fg.15)** Sol köşe figürü, çokgen bir kaide üzerine basan ayakta khiton üzerine himation giymiş, sakallı erkek. Sağ kolu sunağa doğru uzanmış. El kırık ve eksik. Sol elinde rulo tutmakta.

(k.) Kline kapak. Uzun yüzlerde iki, kısa yüzlerde bir mesnetli. Kaidesi iki düz silme arasında, diş kesimi ve palmet dizisi ile süslü. Köşelerde, düz bantlar ve buralarda stilize sfenksler oturmakta. Yastıkta, 1. uzun yüzde yanlarda iki ve ortada bir, beşer sıradan oluşan bitkisel bezemeli triglif. 2. uzun yüzde deniz yaratıkları ve yunus motifi ile bezenmiş, yedi, kısa yüzlerde ise üçer metop. Yastık üzerinde köşelerde Eros'lar. Soldaki boynundaki pelerininde üzüm salkımları, sağdaki meyve tabağı taşımakta. Kline üzerinde solda erkek, sağda ise kadın figürü uzanmış. Erkek, sağ elini kadının omzuna atmış, sol elinde kitap rulosu. Kadın sol elini

çenesine dayamış. Sağ elinde saplı bir nesne. Başı sola dönük. Yüzün üst kısmı kırık ve eksik. Kadının portresi orta yaşlı birini göstermekte. İnce dalgaları saçlar, geriye doğru taranmış, boyna kadar inmekte. Arkada enseden yukarı doğru kalkmış. Ağız kapalı. Dudaklar geniş ve paralel. Yuvarlak çene hafif çıkık. Sakin bir ifade.

Yazıt : Kapakta 1. uzun yüzde 3 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,02 m.):

Eski Yunanca:

ΓΔΟΜΙΤΙΟΥ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΚΑΙ Γ ΔΟΜΙΤΙΑΣ ΦΙΛΙΣΚΑΣ
ΣΥΜΒΙΟΥ
ΤΟ ΑΝΓΕΙΟΝ

Çevirisi: “C. Domitius Iulianus ve hayat arkadaşı C. Domitia Philisca’nın lahdi”

Yayın : Mellink 1963, s.183; Wiegartz 1965a, s.14 vd., dn. 13, dn. 15, s.129-131, Antalya N, lev.29b; Ferrari 1966, s.46 vd., Perge A, lev.10/1; Wiegartz 1975, s. 218, dn.311; Koch-Sichtermann 1982, s.503, dn.64, s.505, dn.79, lev.488; Waelkens 1982, s.82, no.80, Antalya N; Özgen v.d. 1988, no.134; Aydoğan 1998, s.97-99, no.45, lev.42-43; Şahin 2004, s.99, no.402, Lev.XXX; Turak 2008, s.40 vd, res.4.

Analoji : S.16

Dönem : M.S. 190-195

S.5 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XC, res.282

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	Günlük yaşam
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.110
Buluntu Yeri	:	Side Batı Mausoleion	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Parça üstte tüm. Altta sütunların iki yanından kırık.
Ölçüler	:	uz. : 1,03 m. gen. : 0,24 m. yük. : 0,90 m.	fg. der. : 0,19 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kısa yüz parçası. Sütunlar, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Merkez niş alınlıklı. Alınlık içi yumurta-ok dizisi ve diş kesimi. Geison palmet, sima asma filizleri, akroterler palmet. Niş içi istridye. Alınlıklı niş içinde khiton üzerine himation giymiş kadın. Himationunu başına çekmiş. Sağda, iki sütun arasında khiton üzerine himation giymiş erkek. Başının üzerinde, arkhitravda istiridye.

Yazıt :

Yayın : Mansel 1959, s.354; Mansel 1960, s.434, res.32; Wiegartz 1965a, s.130, 171, Side A, lev.17, 20; Ferrari 1966, s.47, Side A; Wiegartz 1982, s.83, no.82, Side A; Aydoğan 1998, s.99, no.46, lev.44.

Analoji : Wiegartz 1965a, s.157, İstanbul C

Dönem : M.S.195-200

S.6 Lahit tekne parçaları – İthal Lev.XCI, res.283-285

Tip : Sütunlu
Konu : Günlükyaşam
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.3597
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Orta Bahçe
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : 5 parça: Teknenin bir kısa yüzü tüm. Uzun ve kısa yüzlerine ait figürler korunagelmiş. Figürlerde kırık ve zedelenmeler.

Ölçüler : (1.prç.)
uz. : 1,15 m.
gen. : 0,71 m.
yük. : 1,09 m.

Figür
der. : 0,23 m. (uzun yüz)
0,16 m. (yan yüz)
yük. : 0,90 m.

Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : Kaide bezemesiz düz plinthos. Tekne kısa yüzlerde üçe bölünmüş. Korinth düzeninde başlık taşıyan sütunlar, plinthos üzerinde üç sıra toruslu kaideye sahip. Arkhitravlar, korunagelen kısımlarda kemerli, kısa yüzde alınlıklı.

(1.prç.) Sütunlar arasında, ayakta duran, belden bağlı, kısa bir elbise ve üzerine himation giyen, çizmeli erkek. Kollar ve baş kırık. Diğer uzun yüzde kemerli niş içinde belden bağlı, kısa bir elbise ve üzerine himation giyen, ayakta, çizmeli erkek. Baş sola dönük. Yüz tahrip olmuş.

Kısa yüzde merkezde, alınlıklı niş içinde, sövelerinin yanında sütunlar bulunan konsollu kapı. Lento bezemeleri aşağıdan yukarıya doğru: konsollar arasında palmet, düz silme, diş kesimi ve palmet dizisi. Lento üzerinde arkhitrav. Arkhitravın merkezinde istridye. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarı doğru: palmet dizisi, yumurta ok dizisi. Üstte diş kesimi. Alınlık içinde altta yumurta ok dizisi, üstte diş kesimi. Geison palmet dizisi. Sima asma dalları ile bezeli. Akroterler palmet. Kapının önünde üç ayaklı bir masa üzerinde duran meyveler. Kapının sağında khiton üzerine himation giymiş kadın. Mantosu ile örttüğü başı sola dönük. Sağ eli ile muhtemelen mantosunu tutmakta. Sol elinde bir nesne. Kapının solunda ayakta giyimli, sakallı erkek. Sağ eli ile kapıyı tutmakta. Sol kolunu dirsekten bükerek, sol eli ile elbisesini tutmakta. Köşelerde arkhitrav üzerinde profilden betimlenmiş, hareketli hayvan figürleri.

(2. prç.) Bir kısa ve bir uzun yüze ait parça. Bir yüzde iki sütun arasında, ayakta, kısa elbiseli, çizmeli erkek. Kollar ve baş kırık. Diğer yüzde ayakta, çıplak vücuduna omzu üzerinden tutturduğu, kalçasının altından vücuduna sardığı bir manto giyen erkek.

(3. prç.) Uzun yüz parçası. Solda ayakta, khiton üzerine himation giymiş, vücuduna çapraz attığı sol elinde kitap rulosu tutan figür. Belden yukarısı kırık ve eksik. Sağda, ayakta, kısa elbiseli, khlamysli, çizmeli erkek.

(4. prç.) Uzun yüze ait, baştan ikinci niş. Düz kirişli üst yapı içinde

khiton üzerine himation giyen kadın. Sağ kolunu dirsekten bükerek, mantosunun içine sokmuş, sol kol vücuda paralel.
(5. prç.) Uzun yüze ait, baştan dördüncü niş. Düz kirişli üst yapı içinde khiton üzerine himation giyen kadın. Sol eliyle elbisesinin ucunu tutmakta. Sağ kolu dirsekten kıvrılarak, göğüs üstünden ileri uzatılmış.

Yazıt : -
Yayın : Ferrari 1966, s.54 vd, Adalia F, lev.13/1, 14/1, 2, 3, 4; Waelkens 1982, s.88, no.120, Antalya AF; Aydoğan 1998, s.100-101, no.49, lev.45-47.
Analoji : S.7
Dönem : M.S. 215-225

S.7 Lahit tekne parçası – İthal XCII, res.288

Tip : Sütunlu
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.3601
Buluntu Yeri : Perge (?)
Konum : Orta Bahçe
Malzeme : Orta kristalli beyaz mermer
Durum : Teknenin bir kısa yüzü korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 0,77 m. fg. der. : 0,14 m.
yük. : 0,88 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Merkezde, alınlıklı niş içinde, kaide üzerinde duran, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütunların arasında konsollu kapı. Lento bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: yumurta ok dizisi, diş kesimi. Arkhitravın merkezinde istiridye. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarı doğru: Lesbos kyması, yumurtta ok dizisi. Üstte diş kesimi. Alınlık içinde altta yumurta ok dizisi, üstte diş kesimi. Geison palmet dizisi. Sima asma dalları ile bezeli. Akroterler palmet.
Yazıt : -
Yayın : Wiegartz, 1965a, s.148-149, lev.31c, Antalya AA; Waelkens, 1982, s.87, no.114, lev.27/4, Antalya AA.
Analoji : S.6
Dönem : M.S. 215-225

S.8 Lahit tekne parçası – İthal — Lev.XCIII, res.289-290

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 111
Buluntu Yeri	:	Side Batı Mausoleion	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürlerin belden aşağıları, nişin ve kapının bir bölümü kırık ve eksik
Ölçüler	:	uz. : 0,48 m. gen. : 0,40 m. yük. : 0,65 m.	Figür der. : 0,18 m. (ö.y.) 0,16 m. (k.y.) yük.: 0,45 m. (ö.y.) 0,53 m. (k.y.)		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Köşe parçası. Bezeme aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Geison yaprak bezeme.
Uzun yüzde kemerli niş içinde, ¾ profilden verilmiş, ayakta khiton üzerine himation giymiş, mantosu ile başını örtmüş kadın. Dalgalı saçlı. Kısa yüzde merkezde spiral yivli gövdeli Korinth düzeninde sütunların arasında konsollu kapı. Lento bezemesi aşağıdan yukarı doğru: yaprak bezeme ve diş kesimi. Kapının sağında ayakta, ¾ profilden verilmiş, khiton üzerine himation giymiş kadın. Sağ eliyle alttan sol eliyle üstten tuttuğu meyve sepetini taşımakta.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : S.9, S.10.

Dönem : M.S. 225-250

S.9 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCIII, res.291

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Pamphylia (?)	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir yüzüne ait parça. Bir nişin küçük bölümü ile figürün belden yukarısı korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,51 m. yük. : 0,45 m.	fg. der. : 0,14 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Solda, ayakta giyimli kadın figürü. Mantosu ile başını örtmüş. Sol kolu dirsekten bükülerek, göğüs hizasından ileri uzatılmış, sağ kolu vücuda paralel aşağıda. Baş ve yüz oldukça zedelenmiş. Solunda alınlıklı niş. Spiral yivli, Korinth başlıklı sütun üzerinde arkitrav. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarı doğru: Lesbos kymationu, yumurta – ızgara yaprak bezeme, diş kesimi. Alınlık içinde altta yaprak bezeme, üstte diş kesimi. Niş içinde istiridye. Üst köşede muhtemelen hareketli bir hayvan.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : S.8, S.10.

Dönem : M.S. 3. yüzyılın ikinci yarısı.

S.10 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCIV, res.292-293

Tip : Sütunlu
Konu : Günlük yaşam
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.34
Buluntu Yeri : Attaleia
Konum : Orta Bahçe
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Teknenin bir kısa yüzü korunagelmiş. Uzun yüzlerde birer figür.
Ölçüler : uz. : 1,19 m.
gen. : 0,67 m.
yük. : 1,23 m.
Figür
der. : 0,18 m. (uzun yüz)
0,12 m. (yan yüz)
yük. : 0,93 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Kaide bezemesiz plinthos. Uzun yüzlerde postamentler üzerinde kaideli spiral yivli gövdeli, Korinth düzeninde sütunlar. Kısa yüzde sütunlar kaidesiz ve tekne friz zemini üzerine oturmakta. Yan yüz merkezde alınlıklı üst yapı.

Bir uzun yüzde bir sütun ve elbise parçası. Diğer uzun yüzde at figürü kalıntısı. Atın koşumu, ayakları korunagelen figürün sağ eli ile tutulmakta. Kısa yüzde üçgen alınlıklı merkez niş içinde, ayakta, giyimli kadın. Başı sola dönük, saçları tepede topuz yapılmış. Nişin içinde figürün arkasında istridye. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarı doğru: palmet dizisi, yumurtta ok dizisi. Alınlık içinde üstte diş kesimi. Sima asma dalları ile bezeli. Üstte diş kesimi. altta yumurta ok dizisi, geison palmet dizisi. Sol köşe figürü ayakta, sol omzundan attığı mantosunu belden aşağısına dolamış erkek. Vücudunun üst kısmı çıplak. Sol eli ile mantosunu tutmakta. Sol kol dirsekten bükülmüş, el kırık. Sağ köşede, ayakta, sola dönük tasvir edilmiş, khlamys giyen, sağ elini merkezdeki kadına doğru uzatan erkek. Köşelerde arkhitrav üzerinde profilden betimlenmiş, hareketli hayvan figürleri.

Yazıt : -
Yayın : Viale 1925-26, s.359, res.1; Rodenwaldt 1933, s.212; Wiegartz 1965a, s.145, Antalya A; Ferrari 1966, s.53, Adalia C, lev.13/2; Waelkens 1982, s.90, no.135, Antalya A; Aydoğan 1998, s.101-102, no.51, lev.48.
Analoji : S.8, S.9, S.28
Dönem : M.S. 230-235

S.11 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCV, res.295-296

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.3342-3343
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	2 parça: Niş üzerinde yer alan üst yapı parçaları.
Ölçüler	:	1.prç 2.prç uz. : 0,38 m. 0,42 m. yük. : 0,45 m. 0,34 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Üst pervaz bezemesi yumurta-ok dizisi. Spiral yivli, Korinth başlıklı sütunlar üzerinde alınlıklı çatı. Geison Lesbos kymationu. Alınlığın iki yanında karışık yaratıklar.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ortaları			

S.12 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCV, res.297

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Niş üzerinde yer alan üst yapı parçası.
Ölçüler	:	uz. : 0,43 m. yük. : 0,19 m.	fg. der. : 0,03 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Alınlıklı üst yapı. Arkhitrav bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Üstte çerçeveli alınlık. İçinde diş kesimi. Merkezde bir kadın başı. Geison palmet dizisi. Sima sarmaşık dalları ile süslü. Yan akroter palmet.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.3, S.13-15; Wiegartz, 1965a, s.161, İzmir L; Waelkens, Dokimeion, s.111, no.6.			
Dönem	:	M.S. 170-180			

S.13 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCV, res.298

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Perge Kazı Deposu
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Nişin üst yapısına ait parça.
Ölçüler	:	uz. : 0,35 m. yük. : 0,22 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Nişin kemerli üst örtüsüne ait parça. Arkhitrav bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kyması, yumurta-ok dizisi. Üstte geisipodes. Kemer üzerinde palmet dizisi, kemer içinde yumurta ok dizisi ve diş kesimi. Niş içindeki istiridye kabuğunun bir kısmı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.3, S.12, S.13-14; Wiegartz, 1965a, s.161, İzmir L; Waelkens, Dokimeion, s.111, no.6.			
Dönem	:	M.S. 170-180			

S.14 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVI, res.299

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir başlık ve aediculanın üst yapısına ait parça..
Ölçüler	:	uz. : 0,28 m. gen. : 0,14 m. yük. : 0,38 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Korinth başlığı üzerinde arkhitrav. Arkhitrav bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kyması, yumurta-ok dizisi. Üstte geisipodes. Kemer üzerinde palmet dizisi, kemer içinde yumurta ok dizisi ve diş kesimi. Niş içindeki istiridye kabuğunun bir kısmı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.3, S.12-13, S.15; Wiegartz, 1965a, s.161, İzmir L; Waelkens, Dokimeion, s.111, no.6.			
Dönem	:	M.S. 170-180			

S.15 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVI, res.300

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo 1
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Üst yapı elamanında kırıklar ve zedelenmeler.
Ölçüler	:	uz. : 0,24 m. yük. : 0,44 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Lahde ait üst yapı elemanı. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Niş alınlıklı. Alınlık içi yumurta-ok dizisi ve diş kesimi. Geison palmet.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.3, S.12-14; Wiegartz, 1965a, s.161, İzmir L; Waelkens, Dokimeion, s.111, no.6.			
Dönem	:	M.S. 170-180			

S.16 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVI, res.301

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin köşe kısmı. Bir niş parçasının sol yanı.
Ölçüler	:	uz. : 0,20 m. yük. : 0,32 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Spiral yivli, Korinth başlıklı sütun üzerinde arkitrav. Arkhitrav bezemeleri aşağıdan yukarı doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Alınlık içinde altta yumurta ok dizisi, üstte diş kesimi. Geison palmet dizisi. Teknenin köşesinde, üstte hareketli hayvan figürü.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.4; S.19			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu.			

S.17 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVI, res.302

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Niş kısmına ait parça ile bir figüre ait baş.
Ölçüler	:	uz. : 0,41 m. yük. : 0,23 m.	fg. der. : 0,11 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	-			
Yazıt	:	Alınlıklı üst yapı parçası. Niş içi istiridye. Bezeme alta yumurta-ızgara yaprak bezeme, üstte diş kesimi ve Lesbos kymationu. Solda bezemenin üstüne taşan bir figüre ait baş. Saçlar kıvırcık.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.8, S.20			
Dönem	:	M.S. 225			

S.18 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVII, res.303

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.3592
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün başı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,17 m. yük. : 0,34 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Friz alanına ait parça. Sağa hafif dönük ve eğik kadın başı. Baş, manto ile örtülmüş. Saçlar iki yana ayrılmış, dalgalı biçimde kulak memelerine doğru taranmış. Niş bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi, iki düz silme, palmet dizisi. Üst pervazda kuş figürü.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.3; S.12-S.15.			
Dönem	:	M.S. 170-180			

S.19 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVII, res.304

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.856
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün başı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,33 m. yük. : 0,30 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Friz alanına ait parça. Sağa hafif dönük ve eğik kadın başı. Baş, manto ile örtülmüş. Saçlar iki yana ayrılmış, dalgalı. Korinth başlığının üzerindeki arkhitrav bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi, diş kesimi. Üzerinde kemerli niş. İçinde yumurta-ok dizisi, diş kesimi, palmet dizisi. Üst pervazda hayvan figürü (geyik ?).			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Wiegartz, 1965a, s. 148, Antalya T, lev.30e.			
Analoji	:	S.16, S.21.			
Dönem	:	M.S.185-190			

S.20 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVII, res.305

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Üst pervazın bir bölümü ve figürün başı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,26 m. yük. : 0,20 m.	fg. der. : 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Yaprak bezemeli üst pervaz. Pervazın üstünde soldan sağa doğru hareketli yırtıcı hayvan ve karşısında geriye düşmüş çıplak Eros. Tekne figürü başını mantosu ile örtmüş kadın. Dalgalı saçlar ortadan ikiye ayrılmış, arkada enseden uzamakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.8, S.17			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın ilk yarısı.			

S.21 Lahit tekne parçası – İthal — Lev.XCVII, res.306; Lev.XCVIII, res.307

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.3897/d
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Köşe parçası. Her bir yüzde birer figür korunagelmiş. Başlar ve belden aşağıları kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,46 m. gen. : 0,25 m. yük. : 0,32 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bir yüzde, khiton üzerine himation giymiş, sol kolunu ileriye doğru kaldırmış erkek figürü. Niş içerisinde arka planda istiridye parçası. Solunda spiral yivli, Korinth başlıklı sütun. Arkhitrav bezemesi Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi. Diğer yüzde sol omzunda iğne ile tutturulmuş mantolu erkek figürü.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.19, S.26.			
Dönem	:	M.S. 185-190.			

S.22 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVIII, res.308

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürlerin başları ve ayakları kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,50 m. yük. : 0,88 m.	fg. der. : 0,15 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Ortada kaideli, spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütun. Solunda profilden verilmiş, khiton üzerine himation giymiş kadın. Sağda cepheden tasvir edilmiş, khiton üzerine himation giymiş kadın.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı			

S.23 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVIII, res.309

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürlerin gövdeleri ve sütunun bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,40 m. yük. : 0,18 m.	fg. der. : 0,11 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Solda spiral yivli gövdeli sütun. Solunda profilden verilmiş iki figür. Soldaki figür giyimli kadın. Karşısındaki figür çocuk. Kadın sağ eliyle, çocuğun sol elini göğsü üzerinde tutmakta. Kadının sol eli çocuğun sırtında.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.16			
Dönem	:	M.S.190			

S.24 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCVIII, res.310

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.3618
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir figür ve sütun. Figürün bilekten aşağısı ve sütunun kaidesi kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,37 m. yük. : 0,61 m.	fg. der. : 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Ayakta, khiton üzerinde himation giymiş kadın. Mantosu ile örttüğü başı hafif sağa dönük. Kolları kırık ve eksik. Solunda başlık yaprakları ve gövde yivleri işlenmemiş sütun.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. – 3. yüzyıl			

S.25 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCIX, res.311

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik B Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün gövdesi ve sütunun bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz : 0,48 m. gen. : 0,27 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Solda ayakta, giyimli bir figür. Uzun bir elbise giymiş. Mantosunu sol omzundan dolamış ve sol kolundan sarkıtmakta. Sağ omzundan başlayıp sol göğüs altından geçen bir kuşak bağlamış. Belinde kemer. Sağında spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütun.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.3, S.26			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği			

S.26 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCIX, res.312

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Korunagelen figürün başı, elleri ve dizden aşağısı kırık. Sütun gövdesinin bir bölümü mevcut.
Ölçüler	:	uz. : 0,47 m. yük. : 0,43 m.	fg. der. : 0,12 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Ayakta, çıplak erkek figürü. Sağ kolu vücuttan ayrık, aşağıya uzatılmış. Sol kol dirsekten bükülmüş, ileride. Solunda spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütun.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : S.25

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği

S.27 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCIX, res.313

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Perge kazı deposu
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün gövdesi ve sütunun bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,19 m. yük. : 0,30 m.	fg. der. : 0,17 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Solda ayakta, giyimli bir figür. Uzun bir elbise giymiş. Mantosunu sol omzundan dolamış ve sol kolundan sarkıtmakta. Sol elinde kitap rulosu. Sağında spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütun.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : S.21

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 4. çeyreği

S.28 Lahit tekne parçası – İthal Lev.XCIX, res.314

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.119
Buluntu Yeri	:	Side (?)	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Sütunun kaidesi ve gövdesinin bir kısmı ile figürün başı, bacakları, sol kolu kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,43 m. yük. : 0,63m.	fg. der. : 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Spiral yivli, Korinth başlıklı sütun. Sağda omzundan tutturduğu mantosunu belden aşağısına dolamış erkek. Sağ kol vücüttan açık, dirsekten bükülerek ileri doğru uzatılmış. Sol eliyle mantosunu tutmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.10			
Dönem	:	M.S. 230-235.			

S.29 Lahit tekne parçası – İthal Lev.C, res.315

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tekne kaidesi, iki sütun ve figüre ait bacaklar.
Ölçüler	:	uz. : 0,70 m. gen. : 0,17 m. yük. : 0,65 m.	Figür der. : 0,09 m. yük. : 0,51 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz kaide. Postamentler üzerinde, kaideli, spiral yivli sütun gövdeleri arasındaki nişte sol ayağını bir kaide üzerine basan, ayakta giyimli figür. Postamentlerde işlenmemiş dikdörtgen çıkıntılar.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2-3. yüzyıl			

S.30 Lahit tekne parçası – İthal Lev.C, res.316

Tip : Sütunlu
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Side Müzesi E.1086 (env.859)
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Kaide ve üzerinde figürlere ait parçalar.
Ölçüler : uz. : 1,12 m.
gen. : 0,40 m.
yük. : 0,47 m.

Figür
der. : 0,20 m. (ö.y.)
0,11 m. (k.y.)
yük.: 0,30 m. (ö.y.)
0,34 m. (k.y.)

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Kaide üzerinde ortada, kaideli, spiral yivli gövdeli sütunun bir kısmı. Solunda bir ayak. Sağında giyimli bir figüre ait bacaklar.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2.-3. yüzyıl

S.31 Lahit tekne parçası – İthal Lev.C, res.317

Tip : Sütunlu
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env.369
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Etüdlük Depo
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Lahdin köşesi korunagelmiş. Figürün başı ve dizden aşağısı kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 0,51 m.
yük. : 0,45 m.
fg.der.: 0,20 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Uzun yüz sağ köşe parçası. Profilden verilmiş, sağa dönük yastık üzerinde oturan giyimli kadın. Sol kolu, dirsekten bükmüş, dizi üzerinde. Sağ kolu, dirsekten bükülmüş, eliyle elbisesiyle tutmakta. Solunda, arkada spiral gövdeli sütun parçası.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2.-3. yüzyıl

S.32 Lahit tekne parçası – İthal Lev.C, res.318

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün başı ve dizden aşağısı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,30 m. yük. : 0,46 m.	fg. der. : 0,13 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Profilden verilmiş, giyimli kadın. Khiton üzerine himation giymiş. Dirsekten bükerek sol kalçasına doğru indirdiği sol elinde kitap rulosu.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.33 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CI, res.319

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi A.317
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün başı ve ayakları, sütun gövdesinin üst kısmı ve başlığı kırık. Sağ el kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,66 m. yük. : 0,42 m.	fg. der. : 0,15 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Solda ayakta, cepheden verilmiş, giyimli kadın. Khiton üzerine himation giymiş. Sol kol vücuda yapışık ve dirsekten bükülmüş. Eliyle elbisesini tutmakta. Solunda postament üzerinde kaideli, spiral yivli gövdeli sütun.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.34 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CI, res.320

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün belden yukarı ve bileklerden aşağısı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,35 m. yük. : 0,53 m.	fg.der.: 0,12 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Cepheden gösterilmiş, giyimli figür. Sol bacak hafif geriye çekilmiş, sağ bacak taşıyıcı. Sol bacağın üzerinden elbisesi gerilmiş, vücut hatları gözükmekte. Solda, arkada spiral yivli gövdeli sütun parçası.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S.2.-3. yüzyıl			

S.35 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CI, res.321

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	Mermer	**Durum**	:	Tekne üzerinde yer alan bir figüre ait parça. İki parça. Figürün dizden aşağısı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,31 m. yük. : 0,55 m	fg.der.: 0,13 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Ayakta, khiton üzerine himation giymiş kadın. Baş sola doğru yatık. Saçlar ortadan ikiye ayrılmış. Başında taç bulunmakta. Sol kolu, dirsekten bükülmüş, ileri doğru kaldırmış. Eli kırık ve eksik. Sağ kolu vücuduna paralel olarak aşağıda. Eli ile elbisesini toplamakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.36 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CI, res.322

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.497
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	Orta kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün başı ve dizden aşağısı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,18 m. yük. : 0,58 m.	fg. der. : 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Khiton üzerine himation giymiş kadın figürü. Sol kolu dirsekten bükülmüş, himationunun üzerinde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.37 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CII, res.323

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün belden yukarısı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,20 m. yük. : 0,38 m.	fg. der. : 0,15 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Cepheden tasvir edilmiş, giyimli kadın. Khiton üzerine himation giymiş. Sol elinde kitap rulosu.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.38 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CII, res.324

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Dizlerden aşağısı ve göğüslerden yukarısı kırık. Sağ kol kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,34 m. yük. : 0,40 m.	fg.der.: 0,04		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Cepheden tasvir edilmiş, ayakta, giyimli figür. Sol kolu vücuda bitişik, kolu üzerinden sardığı mantosunu eliyle tutmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.39 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CII, res.325

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün dizden aşağısı ve kolları kırık. Yüz zedelenmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,21 m. yük. : 0,53 m.	fg.der.: 0,12 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Cepheden tasvir edilmiş, khiton üzerine himation giymiş kadın. Baş hafif sağa eğik. Arkada spiral yivli gövdeli sütun.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.40 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CII, res.326

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 10.3.72
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Envanterlik Depo 1
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün dizden aşağısı.
Ölçüler	:	uz. : 0,43 m. yük. : 0,21 m.	fg. der. : 0,11 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz kaide üzerinde, ayakta, giyimli kadın figürünün dizden aşağısı. Sol bacak dizden bükülmüş, ayak hafif geride. Sağ bacak taşıyıcı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.41 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIII, res.327

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin friz düzleminin bir bölümü ve figür. Belden aşağısı ve başı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,58 m. yük. : 0,26 m.	fg. der. : 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Ayakta, cepheden tasvir edilmiş, sağ bacağını dizden bükerek, hafif geriye atmış, giyimli figür. Sağ kolunu göğüs üstünden mantosunun içinden geçirmiş. Sol elinde bir nesne.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2-3. yüzyıl			

S.42 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIII, res.328

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün başı, kolları ve dizden aşağısı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,45 m. yük. : 0,61 m.	fg.der.: 0,17 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Aedicula içerisinde cepheden tasvir edilmiş, ayakta, giyimli kadın. Sol ayak taşıyıcı, sağ ayak dizden bükülerek geriye çekilmiş. Khiton üzerine himation giymiş. Solunda sağ omzundan sola doğru, elbisesinin üzerine asılmış obje. Sağında spiral yivli gövdeli sütun.

Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2.-3. yüzyıl

S.43 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIII, res.329

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.855
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tek figür. Baş kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,53 m. yük. : 0,98 m.	fg. der. : 0,16 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Alt pervaz bezemesiz. Cepheden gösterilmiş, ayakta, erkek figürü. Sol bacak taşıyıcı, sağ ayak parmak uçlarıyla yere basmakta. Sol elinde rulo. Sağ eliyle elbisesini tutmakta.

Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2.-3. yüzyıl

S.44 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIII, res.330

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi env. A.3617
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Figür parçası. Belden yukarısı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,31 m. yük. : 0,55 m	fg. der. : 0,15 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Bol kıvrımlı bir elbise giyen, ayakta, sol elinde kitap rulosu tutan erkek figürü.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	Wiegartz 1965a, s.147, Antalya Q, lev.30b.		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl		

S.45 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIV, res.331

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Bir figür ve sütun parşası. Figürün belden aşağısı ve başı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,30 m. gen. : 0,14 m. yük. : 0,53 m.	fg. der. : 0,16 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Köşe parçası. Ayakta, giyimli, sol eliyle mantosunu tutan figür. Solunda spiral yivli gövdeli, Korinth başlıklı sütun.		
Yazıt	:			
Yayın	:	Wiegartz 1965a, s.147, Antalya R, lev.30c.		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl		

S.46 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIV, res.332

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Bir sütun ve bir figür korunagelmiş. Figürün başı, sol bacağı, sağ ayağı, kolları kırık. Sütunun kaidesi ve başlığı kırık
Ölçüler	:	uz. : 0,30 m. yük. : 0,46 m.	fg.der. : 0,13 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Cepheden tasvir edilmiş, ayakta, belden kuşakla bağlanmış kısa elbiseli, çizmeli erkek. Solunda spiral yivli gövdeli sütun.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl		

S.47 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIV, res.333

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Figürün belden aşağısı ve sütun gövdesinin bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,30 m. yük. : 0,55 m.	fg.der.: 0,15 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Cepheden gösterilmiş, ayakta, giyimli figür. Elbisesi belinden kuşakla bağlı. Ayaklarında çizmeler. Sağında spiral yivli gövdeli sütun.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl		

S.48 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CIV, res.334

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi env. 9.5.78
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Envanterlik Depo
Malzeme	:	Mermer	**Durum**	: Lahde ait figür parçası. Kırıklar (başının yarısı, kollar, belden aşağısı) ve zedelenmeler mevcut.
Ölçüler	:	uz. : 0,36 m. yük. : 0,56 m.	fg.der.: 0,13 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Gövdesi ¾ sağ, başı ¾ sol profilden verilmiş, sol omzundan doladığı mantosu haricinde çıplak erkek figürü. Arkasında, nişin içinde bulunan istiridye bezemeye ait parça.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl		

S.49 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CV, res.335

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Teknenin bir yüzüne ait parça. Kalçadan aşağısı korunmuş bir figür ve sütun gövdesi.
Ölçüler	:	uz. : 0,25 m. yük. : 0,46 m.	fg. der. : 0,11 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Giyimli bir figür. İzleyiciye arkası dönük. Sağında spiral yivli sütun.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl		

S.50 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CV, res.336

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün belden yukarısı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,26 m. yük. : 0,80 m.	fg.der.: 0,09 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Ayakta, giyimli kadın. Khiton üzerine himation giymiş. Elbisesini sol kolu üzerinde toplamış, eliyle tutmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

S.51 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CV, res.337

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin kaide kısmı ve figürlere ait parçalar.
Ölçüler	:	uz. : 0,42 m. yük. : 0,12 m.	fg. der. : 0,10 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: Palmet dizisi, örgü bandı, Lesbos kymationu. Teknede kaideli, spiral yivli sütun parçası. Solunda ayak.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	S.1			
Dönem	:	M.S. 150-155			

S.52 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CV, res.338

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tekne kaide bezemesi.
Ölçüler	:	uz. : 0,68 m. yük. : 0,19 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: solda örgü bandı ve palmet dizisi. Sağda meander ve palmet dizisi.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	Wiegartz 1965a, s.165			
Dönem	:	M.S. 165-170			

S.53 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CVI, res.339

Tip	:	Sütunlu	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin kaide kısmı ve figürlere ait parçalar.
Ölçüler	:	uz. : 0,90 m. yük. : 0,36 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz bir kaide. Postamentler üzerinde, kaideli, spiral yivli sütunlar. Figürlerin bastıkları kaide postamentlerle aynı yükseklikte ve birleştirilmiş. Sağdaki nişte bir figüre ait ayak parçası ve sütuna birleşik bir hayvan gövdesi. Diğer nişte ayaklar.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu			

S.54 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CVI, res.340

Tip	:	Sütunlu lahit	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Teknenin kaide kısmı ve figürlere ait parçalar.
Ölçüler	:	uz. : 0,60 m. yük. : 0,40 m.	fg. der. : 0,12 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Bezemesiz bir kaide üzerinde postamentler ve üzerinde sütun kaideleri. Solda korunagelen bir sütuna ait parça, spiral yivli. Postamentlerin ortasında çiçek motifleri.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu		

S.55 Lahit tekne parçaları – İthal Lev.CVI, res.341

Tip	:	Sütunlu Lahit	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	: Tekne tabanına ait iki parça
Ölçüler	:	<u>1.prç</u> uz. : 1,25 m. gen. : 1,23 m. yük. : 0,39 m.	<u>2 prç.</u> 1,00 m. 0,26 m. 0,48 m.	<u>Figür</u> der. : 0,15 m. (1.prç) 0,10 m. (2.prç) yük. : 0,23 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Bezemesiz kaide. Bir uzun yüzde ortasında silenos başı bulunan sütun kaidesinin solunda dikdörtgen biçimli figür kaidesi. Bunun solunda ortasında satyr başı bulunan kaide. Yanda lahdin pervazına basan bir figüre ait ayak ve elbise parçası. Bir kısa yüzde spiral yivli bir sütun ve ortasında tiyatro maskesi bulunan kaidesi. Figürün sağında ortasında bir figüre ait baş olan kaide ve sağında elbise parçaları. Diğer kısa yüzde spiral yivli sütun ve satyr başlı kaide. Solunda bir içbükey bir dışbükey profilli dikdörtgen bir kaideye basan figüre ait ayaklar. Diğer uzun yüzde figürlere ait ayak ve elbise parçaları.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu		

KA.1 Lahit – İthal

Lev.CVII, res.342-343; Lev.CVIII, res.344-346; Lev.CIX, res.348-350; Lev.CX, res.352

Tip : Karışık Tip
Sütunlu – Torre Nova

Konu : Sütunlu uzun ve kısa yüzler: gündelik hayat. Torre Nova tipindeki uzun yüz: İlyada'dan sahneler.

Kazı Env. No : -

Müze Env. No : Antalya Müzesi

Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis

Konum : Teşhir

Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer

Durum : Teknenin bir kısa yanı kırık. Kapak tüm.

Ölçüler :

Tekne	Kapak	Figür
uz. : 2,17 m.	2,12 m.	(1.u.y.) der. : 0,11 m.
gen. : 1,01 m.	0,99 m.	(2.u.y.) der. : 0,14 m.
yük. : 0,94 m.	0,81 m.	(1.k.y.) der. : 0,08m.
		(2.k.y.) der. : 0,11 m.
		yük. : 0,81 m.
		Kapı: yük.: 0,56 m.
		gen.: 0,29 m.
		Kline fig. yük.: 0,55 m.

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Kaide profili bezemesiz plinthos. Ön yüz beşe bölünmüş. Orta niş alınlıklı. Köşe nişleri kemerli. Spiral yivli sütunlar, postament ve bunların üzerindeki kaidelere yerleştirilmiş olup, Korinth başlığı taşımakta. Başlıklar üzerinde sırasıyla Lesbos kymationu, Ion kymationu ve diş kesimi ile bezeli arkhitrav. Palmet dizisi ile süslü geison. Nişlerin akroterleri palmet. Akroterleri asma dalları birleştirmekte. Niş içlerinde istiridyeler. Arka yüz üst pervaz Ion kymationu.

(ö.y.) Soldan sağa doğru: **(fg.1)** Dikdörtgen bir kaide üzerindeki ayaklı bir taburede oturan, sola dönük, profilden verilmiş, khiton üzerine himation giymiş kadın. Sol kolu, sağ dirseğinin altında, çenesine dayadığı sağ elini desteklemekte. Sol eliyle elbisesini tutmakta. İki yana ayrılan dalgalı saçlar arkada toplanmış. **(fg.2)** Lahdin pervazı üzerinde, ayakta, khiton üzerine himation giymiş, başı sağa dönük, vücudu cepheden verilmiş sandaletli erkek. Sol kolu dirsekten bükülmüş, ileri uzatılmış. Kolundan, beline doladığı mantosunun ucunu sarkıtmış. Sağ kolunu sağındaki figüre doğru uzatmış, elinin işaret ve orta parmağı açık. Sakalları çenenin altından boyununa kadar uzanmakta. Dalgalı, kabarık saçlı. **(fg.3)** Orta niş içinde, ayakta, sol ayağı hafif geride, khiton üzerine himation giymiş, sandaletli erkek. Sola dönük başı ¾ profilden, gövdesi cepheden. Sol omzunun üzerinden sardığı, belinden doladığı mantosunu, sol kolundan sarkıtıp ve rulo taşıdığı eliyle tutmakta. Sağ kol bilekten kırık. Sakallı. Ortadan ayrılmış, dalgalı saçlar. **(fg.4)** Ayakta, sol ayağı geriye çekilmiş, parmak uçları ile

yere basan, khiton üzerine himation giymiş, sandaletli kadın. Baş sola dönük, ¾ profilden verilmiş, vücut cepheden gösterilmiş. Sol omzundan sardığı himationu, dirsekten kıvırdığı sağ kolundan dolayarak sol omzundan geçirmiş. Sol kol üzerinden sarkan mantonun ucunu eliyle tutmakta. Sağ eli ile boynuna dokunmakta. Saçlar, ortadan ikiye ayrılmış, kulak üzerinden geçirilerek arkada toplamış. **(fg.5)** Dikdörtgen kaide üzerinde duran aslan ayaklı bir taburede oturan, profilden verilmiş, giyimli, sandaletli erkek. Sağa dönük oturan figür, sol kolunu dirsekten bükerek ileri doğru uzatmış, elinde rulo taşımakta. Sağ kolu dirsekten bükülerek yukarı kaldırılmış, elini çenesine dayamakta. Gür sakallı. Saçları ortadan ikiye ayrılmış.

(a.y.) Köşe sütunları arasında sınırlandırılmış, sekiz figürden oluşan kapalı, soldan sağa doğru devam eden kompozisyon. Köşelerde ikili gruplar. **(fg.6)** Solda ayakta, mantosu dışında çıplak olan erkek. Sol ayağı ile önündeki giyimli erkeğin **(fg.7)** sağ bacağına basarak, ona diz çökertmiş. Saçından tutmakta. Sağ elinde bulunan muhtemelen kılıcı ile önündekinin boğazını kesmek üzere. Ayaktaki figürün vücudu cepheden, başı ¾ profilden, diz çöken figür profilden verilmiş. **(fg.8)** Merkezde solda sol kolunda kalkan taşıyan, miğferli, zırhlı erkek. Profilden verilen figür, öne doğru eğilmiş, karşısındaki sağ kolunda kalkan bulunan, miğferli, zırhlı, sakallı erkeğin **(fg.9)** sağ kolunu tutmakta. Savaşçının vücudu cepheden, sağa dönük başı ¾ profilden gösterilmiş. İki figür arasında ağaç. **(fg.10)** Soldaki figürün arkasında, kalkanını sağ eliyle tutan kadın. **(fg.11)** Figür 9'un arkasında giyimli, başında pilos bulunan, ayakta, sakallı erkek. Sağ kolu, dirsekten kıvırarak yukarı kaldırmış. Sağ eliyle mantosunu tutmakta ve elini çenesine dayamakta. Sol kolu dirsekten kıvrılarak öne uzatılmış, elinde bir nesne. **(fg.12)** Sağ köşede, miğferli, sağ elinde kalkan, zırhlı, sakallı erkek sağ kolunda, muhtemelen ölmüş çıplak erkeği **(fg.13)** taşımakta. Fig.12 başını geriye döndürerek merkez sahneye bakmakta.

(1.k.y.) Köşelerde üçgen alınlıklı nişler. Figürler postamentlerle aynı seviyeye getirilmiş, çokgen kaideler üzerine basmakta. **(fg.14)** Solda, ayakta, belden aşağısını manto ile örten, sol bacağını geriye çekmiş, ayağının parmak uçlarıyla yere basan erkek. Gövdeden üst kısmı kırık. Sol eliyle, örtündüğü mantosunu tutmakta. Sağ kolu aşağıda, sağa doğru açılmış. Elinin baş, işaret ve orta parmağı açık. **(fg.15)** Solunda, ayakta, sol bacağını dizden bükerek geriye çekmiş, parmak uçları ile yere basan, giyimli kadın. Vücudunun üst kısmı kırık ve eksik. **(fg.16)** Solunda ayakta, sol bacağını dizden bükerek geriye çekmiş, parmak uçları ile yere basan, khiton üzerine himation giymiş erkek. Baş sağa dönük, ¾ profilden, gövde cepheden. Sağ omuz hafif öne çıkarılmış, Sağ omzundan sardığı mantosunu, dirsekten kıvırdığı sağ kolundan dolayıp sol omzundan geçirerek, kolundan sarkıtmış. Sol eliyle mantosunu tutmakta. Sağ eli boynunun üzerinde.

(2.k.y.) Sahne üçe bölünmüş. Köşe figürleri alınlıklı nişler içerisinde. Tüm figürler postamentlerle aynı seviyeye çıkarılmış. Ortada kaide üzerinde duran, spiral yivli, Korinth başlığı taşıyan sütunlar. Konsollu kapı. Ayna kısmında yapraklar. Üzerinde diş kesimi. Konsolun üzerindeki arkhitravda bir ters bir düz yerleştirilmiş yapraklar. Arkhitrav üzerinde istiridye. Kapının hemen önünde, cepheden verilmiş aslan biçiminde bacakları olan sehpa üzerinde yaprakla kapatılmış meyveler. **(fg.17)** Kapının solunda ayakta, başı sola dönük, khiton üzerine himation giymiş, sandaletli erkek. Sağ kolu, sol göğsü üzerinde, eliyle doladığı mantosunu tutmakta. Sol kol, aşağıda dirsekten bükülüp, sol dizin hemen üzerine uzatılmış. Elinde rulo. Dalgalı saçları ortadan ikiye ayrık. **(fg.18)** Sağ köşe figürü, ayakta, khiton üzerine himation giymiş, başı sağa dönük kadın. Göğsünün üzerinden doladığı mantosu ile başını örtmüş. Mantosunun içinde olan sol kol dirsekten bükük, belden aşağıya doğru sarkıtılmış. Sağ kol vücuda paralel olarak aşağı uzanmakta. Eli ile elbisesini tutmakta.

(k.) Kline kapak. Uzun yüzlerde iki, kısa yüzlerde bir mesnetli. Kaidesi iki düz silme arasında, diş kesimi ve palmet dizisi ile süslü. Şiltenin köşeleri stilize at başı biçiminde. Yastıkta, ön yüzde iki, bitkisel bezemeli triglif. Yastık üzerinde köşelerde Eros'lar. Soldaki elinde bir koç, sağdaki ise bir hayvan taşımakta. Soldakinin arkasında ön ayakları korunagelmiş hayvan figürü. Kline üzerinde solda erkek, sağda ise kadın figürü uzanmış. Erkek, sağ elini kadının omzuna atmış, sol elinde kitap rulosu. Kadın sol elini öne doğru uzatmış. Sağ kolu kırık ve eksik. Portre orta yaşlı birine ait. İnce dalgaları saçlar, ortadan ikiye ayrılmış. Oval çehre. Dar alın. İnce kaşlar. Gözbebekleri üst göz kapakları içine sokulmuş. Elmacık kemikleri az çıkık. Ağız küçük. Dudaklar kalın ve kapalı. Çene az çıkık ve yuvarlak. Sakin bir ifade. Erkeğin portresi işlenmemiş.

Yazıt : Kapağın uzun yüzünde ve bir kısa yüzünde eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m.):

Αὐρ(ήλια) Βωτιανὴ Δημητρία τὸ ἀνγεῖον κατεσκεύ-
ασα ἑαυτῇ, εἰς ὃ βούλομαι ἀ(πο)τεθῆναι τὸ πτῶμα τό-
τε ἐμὸν καὶ μετὰ τὴν τελευτήν μου παραχρῆμα κατακο-
ρακωθῆναι σιδήρῳ καὶ μολύβῳ βούλομαι τὸ ἀνγεῖον ὑπὸ τῶν
κληρονόμων μου

Uzun yüz: "(Ben) Aur(elia) Botiane Demetria bu lahdi kendim için yaptırdım; oraya sadece kendi cesedimin gömülmesini ve ölümümün hemen sonrasında lahdin varislerim tarafından demir ve kurşunla kapatılamasını istiyorum"
Kısa yüz: "Hububat deposu yöneticisinin lahdi";
Aur (elia) Demetria'nın Aur (elius) Demetrianus'un
Aur (elius) Eutykhes'in, Aur (elia) Theodora'nın anısına.

Yayın	**:**	Demirel 1999, s.75-88; Demirel v.d., 2005, s.252, no.145; Koch 2000, lev.33; Şahin, 2004, s.120-121, no.437, lev.XXXIII; Koch 2010a, s.152, res.3; Koch 2010b, s.101, res.3.
Analoji	**:**	-
Dönem	**:**	M.S. 3. yüzyılın ilk çeyreği

Ç.1 Lahit - İthal — Lev.CX, res.353; Lev.CXI, res.354-355

Tip	:	Çerçeveli	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 1703
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Prokonnesos mermeri	**Durum**	:	Tekne ve kapak tüme yakın. Teknenin bir kısa kenarı kırık.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,33 m. gen. : 1,15 m. yük. : 1,12 m.	Kapak 2,37 m. 1,28 m. 0,70 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Uzun yüzlerde girland taşıyan karşılıklı Eros'lar. Çıplak ve kanatlı olan Eros'lar iki elleriyle girlandı taşımakta ve birbirlerine doğru adım atmaktalar. Saçları, uzun ve dalgalı, baş üstünde topuz yapılmış. Eros'lar meyve ve yapraklardan yapılmış, ortasında çiçek bulunan girlandı üstte taenialardan tutatarak taşımaktalar. Taenialar altta, girlanda dolanarak, iki yana doğru dalgalanmakta. Uçlarında ipler. Girland sarkacı olarak üzüm salkımı kullanılmış. Girland boşluklarında sütunlu krater. Kısa yüzler çerçevesiz ve bezemesiz. Kapak, akroterli beşik çatı. Kısa yüzlerinden birinde çerçeve içine alınmış alınlık ve merkezinde Gorgo başı.

Yazıt : -

Yayın : Koch-Sichtermann 1982, s.489, dn.28, s.541, dn.21; Atvur 1984, s.60; Koch 1993, s.184, dn.711; Aydoğan 1998, s.112-113, no.74, lev.63-64; Koch 2010a, s.170, res.54; Koch 2010b, s.119, res.54.

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

Ç.2 Lahit – Yerel — Lev.CXII, res.356

Tip	:	Çerçeveli	**Konu**	:	
Kazı Env. No	:	La.96.2	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin bir uzun ve kısa yüzünde kırıklar. Kapağın bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,02 m. gen. : 0,99 m. yük. : 1,01 m.	Kapak 0,70 m. 1,01 m. 0,49 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Bezemesiz kaide. Ön yüzde friz kısmı çerçeve içine alınmış. Sahnenin ortasında payeler üzerinde bir kemer. Solunda phiale, sağında üzerinde ateş yanan dikdörtgen bir sunak. Lahdin diğer yüzleri işlenmemiş. Tekne içinde yastık.
Kapak akroterli beşik çatı. Kapak ve tekneyi ortada kenet bağlamakta.

Yazıt : -

Yayın : Abbasoğlu 1998, s.84, res.2.

Analoji : -

Dönem : M.S.2-3. yüzyıl

TA.1 Lahit - Yerel — Lev.CXII, res.357, pl.2

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.60	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.61'in güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin batısı, kapağın güney kenarı kırık.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		Tabula Ansata
		uz. : 2,06 m.	2,23 m.		gen. : 0,36 m. (?)
		gen. : 1,11 m.	1,25 m.		yük. : 0,64 m.
		yük. : 1,28 m.	0,74 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-

Tanım : Kireçtaşı bloklardan oluşturulmuş bir podyumda, stilize aslan ayaklı kaide üzerinde. Teknenin batı kısa yüzünde 1. tipte yazıtsız tabula ansata.
Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Yan akroterler tipik, orta akroter grup 1. Çerçeveli batı alınlıkta Gorgo başı. Ortadan ikiye ayrılmış, kanatlı saçlar. Çenesinin altında düğümlenen perçemler yılan biçiminde. Yüzü tahrip olmuş. Kapağın çerçeveli doğu alınlığının ortasında disk.

Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : TA.2-5
Dönem : M.S. 2. yüzyıl

TA.2 Lahit - Yerel — Lev.CXII, res.358

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar. Tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		Tabula Ansata
		uz. : 2,06 m.	1,82 m.		gen. : 0,74 m.
		gen. : 0,90 m.	0,95 m.		yük. : 0,45 m.
		yük. : 0,91 m.	0,37 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş. Kaidesiz tekne. Güney kısa kenarında tabula ansata (tip 1).
Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.

Yazıt : Tabula ansata içerisinde ve altında eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : TA.1, 3-5
Dönem : M.S. 2. yüzyıl

TA.3 Lahit - Yerel — Lev.CXIII, res.359

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	No.3	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: Çitle çevrili alanın güneybatısı, 1946 yılı kazısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 2,18 m.	2,22 m.
gen.	: 0,78 m.	0,82 m.
yük.	: 0,80 m.	0,64 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Üst ve altta profilsiz tekne. Kısa kenarında tabula ansata (tip 1). Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroterler, grup 1. Kapağın caddeye bakan alınlığında umbo.

Yazıt : Tabula ansata içinde 7 satırlık eski Yunanca yazıt.
Eski Yunanca (harf yük.: 0,025 m):

Αὐρ᾽ ἥλιος ᾽Αρτέμων υ
ἱὸς Διονυσίου
ἑαυτῷ καὶ τῷ ἀ
δελφῷ αὐτοῦ
Θεοδώρῳ καὶ
τοῖς ἀπελευ
δέροις

Çevirisi:“Dionysios’un oğlu Aurelius Artemon kendisi, kardeşi Theodoros ve azatlı köleleri için (lahdi yaptırdı)”

Kapağın üzerinde sonradan eklenmiş 1 satırlık eski Yunanca yazıt:
Eski Yunanca:

[᾽Αν]γῖον ῾Ηρμώδου στρ(ατιώτου)

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.3-4, no.3, res.9-10.
Analoji : TA.1-2, 4-5
Dönem : M.S. 3. yüzyılın ilk yarısı

TA.4 Lahit - Yerel — Lev.CXIII, res.360

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	No.10	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: Çitle çevrili alanın güneybatısı, 1946 yılı kazısı. TA.3 ile aynı podyum üzerinde.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: -	-
gen.	: 1,07 m.	1,16 m.
yük.	: 1,12 m.	0,69 m.

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Üst ve altta profilsiz tekne. Kısa kenarında tabula ansata (tip 1). Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 1. Kapağın caddeye bakan alınlığında kalkan.

Yazıt : Tabula ansata içinde 7 satırlık eski Yunanca yazıt.
Eski Yunanca (harf yük.:0,03 m):

Αὐρ(ήλιος) Μαρκιανὸς ὁ κὲ Εὔφιλις
Κρημνεὺς κατέστησε τὸ ἀνγῖον
ἑαυτῷ κὲ τῇ συνβίῳ μου Αὐρ(ηλία)Κλη
μεντιανῇ κὲ τοίς ἐξ ἡμῶν τέκνοις
οὐδενὶ δὲ ἑτέρῳ ἐπιβάλε πτῶ
μα εἰ δέ τις ἐπιβάλη δώσι τῷ ταμίῳ
δηνάρια Βφ΄

Çevirisi: “Euphilis adını da taşıyan Kremnalı Aurelius Markianus lahdi kendisi, karım (!) Aurelia Klementiane ve bizlerden (!) olan çocuklar için yaptırdı; hiçbir kimseye (lahdin içine) ölü gömme izni verilmeyecektir; fakat bir kimse (bir ceset) gömülürse vergi dairesine 2500 denarius verecektir”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.12, no.10, res.36-37.

Analoji : TA.1-3, 5

Dönem : M.S. 3. yüzyılın ilk yarısı

TA.5 Lahit - Yerel — Lev.CXIII, res.361

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.05.L.59	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169'un kuzeyi. Akropolis'in kuzey yamacı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın bir kısmı korunagelmiş. Tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,12 m. gen. : 0,87 m. yük. : 0,81 m.	Kapak 0,75 m. .		Tabula Ansata gen. : 0,60 m. yük. : 0,81 m.
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş. Kaidesiz tekne. Kuzey kısa kenarında tabula ansata (tip 1). Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı. Tekne ve kapak kenetlerle tutturulmuş. Teknenin kuzey kısa kenarında demir kenet parçası.			
Yazıt	:	Tabula ansata içerisinde 7 satırlık eski Yunanca yazıt			
Yayın	:	-			
Analoji	:	TA.1-4.			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

TA.6 Lahit teknesi parçası - Yerel — Lev.CXIII, res.362

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Perge Kazı Deposu
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin küçük bir bölümü korunagelmiş. 2 parça..
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,39 m. gen. : 0,52 m. yük. : -	Tabula Ansata gen. : 0,93 m. yük. : 0,48 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Teknenin muhtemelen uzun yüzüne parça. Merkezde tabula ansata (tip 1).

Yazıt : Tabula içinde ve çerçevesi üzerinde eski Yunaca yazıt (harf yük.: 0,03 m.)

Eski Yunanca:

Αὐρηλία Γαιανὴ Ἀρτεμεισία
ἑαυτῇ καὶ τῷ γενομέ-
νῳ αὐτῆς ἀνδρὶ Τερ-
τύλλῳ Ἀρτεμιδώρου
μνήμης χάριν ἐκ
τῶν ἰδίων

Çevirisi:

Yayın : Şahin 2004, s.136-137, no.463, lev.XXXII

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu - 3. yüzyıl

TA.7 Lahit teknesi parçası - Yerel — Lev.CXIV, res.364

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin küçük bir bölümü görülmekte. Muhtemelen uzunlamasına yan yatmış, büyük bir kısmı toprak altında. Görülen kısımlarda kırıklar mevcut.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,88 m. gen. : - yük. : -	Tabula Ansata gen. : 0,56 m. yük. : -		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin muhtemelen uzun yüzüne ait parçada, merkezde tabula ansata (tip 1). Tabula içinde yazıt bulunmamakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2.-3. yüzyıl			

TA.8 Lahit - Yerel — Lev.CXIV, res.364, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.03.L.50	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.9 kodlu yapının avlusu, L.49'un batısı. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula Ansata
		uz. : 2,08 m.	2,28 m.	gen. : 0,50 m.
		gen. : 1,04 m.	1,20 m.	yük. : 1,01 m.
		yük. : 1,14 m.	0,59 m.	

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+

Tanım : Avlunun batısında stilize aslan ayaklı kaidenin üzerinde. Kaidesiz tekne. Kuzey uzun yüzde eski Yunanca yazıtlı tabula ansata (Tip 1a).
Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Yan akroterler tipik, orta akroterler grup 2. Kapağın çerçevesiz alınlık oluşturan kısa taraflarında kalkan motifi.

Yazıt : Uzun yüz tabula ansata içinde 5 satırlık eski Yunanca yazıt.

Eski Yunanca (harf yük.: 0,03 m.):

Γ ΙΟΥΛ Ι ΟΣΓΑΛΑΤΗΣΩΝ
ΕΑΥΤΩΤΟΑΝΓΕΙΟΝΚΑΙ
ΙΟΥΛΙΑΘΑΛΛΟΥΣΗΤΗΣΥΝ
ΒΙΩΑΥΤΟΥΚΑΙΤΟΙΣΕ
ΞΑΥΤΩΝΤΕΚΝΟΙΣ

Çevirisi: "Bu lahdi Galate'nin oğlu Gaius Iulius hayattayken, kendisi, eşi Thallos'un kızı Iulia ve çocukları için yaptırttı"

Yayın : Abbasoğlu 2004b, s.48.
Analoji : TA.9-11
Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

TA.9 Lahit - Yerel — Lev.CXIV, res.365, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.03.L.49	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.9 kodlu yapının avlusu, L.50'nin doğusu. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

		Tekne	Kapak	Tabula Ansata
Ölçüler	:	uz. : 2,10 m.	2,20 m.	gen. : 1,10 m.
		gen. : 1,04 m.	1,12 m.	yük. : 0,50 m.
		yük. : 1,08 m.	1,08 m.	

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+

Tanım : Mezar yapısının krepisinin üzerine oturtulmuş kireçtaşı bir platform üzerinde durmakta. Tekne kaidesiz. Kuzey uzun yüzde yazıtsız tabula ansata (tip 1a). Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Yan akroterler tipik. Orta akroterler grup 2.

Yazıt : -

Yayın : Abbasoğlu 2004b, s.48.

Analoji : TA.8, 10.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

TA.10 Lahit - Yerel — Lev.CXV, res.366

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	No.17	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: Çitle çevrili alanın güneybatısı, 1946 yılı kazısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 1,35 m.	1,15 m.
		yük. : 1,10 m.	0,57 m.

Buluntu : -
Gömü : -

Tanım : Üst ve altta profilsiz tekne. Kısa kenarında tabula ansata (tip 1a). Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 1. Kapağın caddeye bakan alınlığında disk.

Yazıt : 10 satırlık eski Yunanca yazıt, caddeye bakan alınlık üzerinden başlar (1), teknenin üst bölümünde (1) tabula ansatanın kenarında (1) ve içinde (7) devam eder.
Eski Yunanca (harf yük.:0,03 m.):

Αὐρ(ήλιος) Γελάσις δὶς τροίλου Στράβωνος
ζῶν κατεσκεύασεν τὸ ἀνγεῖον ἑαυτῷ καὶ τῇ συμβίῳ
αὐτοῦ Αὐρηλία ..... καὶ τοῖς
ἐξ αὐτῶν τέκνοις μόνοις
ἑτέρῳ δέ οὐδενὶ ἔξεστε
ἕτερον πτῶμα ἐπιβά
λαι εἰ δὲ εὑρηθείν τις
τοῦτο ποιήσας εἰσοίσι
τῷ ἱερωτάτῳ ταμείῳ
δηνάρια βφ΄

Çevirisi: “Strabon’un oğlu Troilos’un oğlu Aurelius Gelasis hayattayken kendisi, karısı Aurelia ve kendi çocukları için lahdi hazırlattı. Başka hiçbir kimseye başka bir ceset koyma izni verilmeyecektir; bir kişi böyle bir şey yaparken yakalanırsa imparatorluk hazinesine 2500 denarius verecektir”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.15, no.17, res.44-45.
Analoji : TA.8-9
Dönem : M.S. 3. yüzyılın ilk yarısı

TA.11 Lahit – Yerel — Lev.CXV, res.367-368

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.3228
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne tüm. Kapağın alınlıklı bir bölümü korunagelmiş
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,19 m. gen. : 0,95 m. yük. : 0,86 m.	Kapak 0,72 m. 0,40 m. 0,35 m.		Tabula Ansata gen. : 0,93 m. yük. : 0,50 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Bezemesiz kaide. Uzun yüzlerde köşelerde dikdörtgen kaide ve başlıklı pilasterler. Kısa yüzlerde kaldırma çıkıntıları. Bir uzun yüzde yazıtsız tabula ansata. Kulplar, bir içbükey bir dışbükey profillidir (tip 1a).
Kapak beşik çatı. Çerçeveli alınlık içerinde kanatlarını iki yana açmış kartal. Gövde ve kanadın kısa tüyleri yuvarlak diskler biçiminde işlenmiş. Kanadın uzun tüyleri birbirine paralel çizgiler şeklinde. Kartalın pençesinde yılan.

Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : İdil 1998, lev.6.1-2, 7.2; Uğurlu 2003, s.364, res.13.
Dönem : M.S. 2.-3. yüzyıllar

TA.12 Lahit - Yerel — Lev.CXVI, res.370, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	La.97.L.9	**Müze Env. No**	: -
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	: Parsel 169: I. mezar sırası. M.2'nin güneyi, doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	: Batı kısa kenarda, tekne ve kapakta kırıklar.

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula Ansata
		uz. : 2,08 m.	2,15 m.	gen. : 0,76 m.
		gen. : 0,95 m.	1,04 m.	yük. : 0,49 m.
		yük. : 0,92 m.	0,70 m.	

Buluntu : + **Gömü** : -

Tanım : Kireçtaşından dikdörtgen bir platform üzerine oturtulmuş. Tekne, dışbükey profilli kaideli. Kısa yüzde, yazıtsız tabula ansata (tip 2). Tekne ve kapak uzun yüzlerde iki, kısa yanlarda birer kenet ile bağlı.

Kapak, akroterli, yüksek beşik çatı. Köşe akroterleri, bir silmeyle çevrelenmiş dörtte bir küre biçiminde. Orta akroter grup 1.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : TA.13,16.

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.13 Lahit - Yerel — Lev.CXVI, res.371, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.97.L.7	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası. L.6'nın güneyi, L.6-L.8 arası.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne tüm. Kapağın batı tarafındaki akroterler kırık ve eksik.

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula Ansata
		uz. : 1,95 m.	2,11 m.	gen. : 0,76 m.
		gen. : 1,12 m.	1,13 m.	yük. : 0,57 m.
		yük. : 1,07 m.	0,49 m.	

Buluntu : + **Gömü** : -

Tanım : Stilize aslan ayaklı kaide üzerinde. Tekne, dışbükey profilli, bezemesiz kaideli. Batı kısa yüzde, yazıtlı, 2. tipte tabula ansata. Kapak, akroterli, yüksek beşik çatı. Köşe akroterleri, tipik. Orta akroter, grup 2. Kapak ve teknenin kısa yüzlerinde kenet delikleri mevcut. Doğu kısa kenardaki kenet korunagelmiş.

Yazıt : Tabulanın içinde (8), teknenin üzerinde (1) satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m.):

Eski Yunanca:

Αὐρ. Γεωργὸς Ἀγαθαγγέλου ζῶν ἑαυτῷ κατε-
σκεύασε τὸ ἀνγεῖον καὶ
τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀμμί-
ᾳ καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν τέ-
κνοις μόνοις· εἰ δέ τις
τολμήσει ἕτερος ἕτε-
ρον πτῶμα ἐπιβάλῃ,
δώσει τῷ ἱερωτάτῳ τα-
μείῳ (δην.) ,αφ′

Çevirisi: "Agathangelos oğlu Aur. Georgos hayattayken bu lahdi kendisi ve karısı Ammia ve çocukları için yaptırttı. Kim buraya başka ceset gömerse, imparatorluk hazinesine 1500 denarius verecektir"

Yayın : Şahin 2004, s.84-85, no.372, lev.XXVII.
Analoji : TA.12, 16.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.14 Lahit- Yerel — Lev.CXVII, res.372, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.97.L.4	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.2'nin kuzeybatısı P.1, L.10 arası. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın batı ve kuzey kısımları kırık, tekne tüm.

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula Ansata
		uz. : 1,87 m.	1,96 m.	gen. : 0,41 m.
		gen. : 0,64 m.	0,81 m.	yük. : 0,30 m.
		yük. : 0,65 m.	0,42 m.	

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kireçtaşından dikdörtgen bir kaide üzerine oturtulmuş. Tekne, dış bükey profilli, bezemesiz kaideli. Batı kısa yüzde tip 2'ye dahil, yazıtsız tabula ansata. Kapak, akroterli alçak beşik çatı. Köşe akroterler tipik; orta akroter grup 1.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:				
Analoji	:	TA.17			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

TA.15 Lahit- Yerel — Lev.CXVII, res.373, pl.1

Tip	:	Tabula Ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.45	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: II. mezar sırası, P.12'nin doğusu. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın batı bölümünde ve ortasında kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,25 m. gen. : 1,15 m. yük. : -	Kapak Tabula Ansata gen. : - yük. : 0,88 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+

Tanım : Kireçtaşı bir platform üzerinde. Kaidesiz tekne. Doğu kısa yüzde tabula ansata (tip 2). Tabula ansatanın içi ve üst çerçevesinde eski Yunanca yazıt.

Kapak, akroterli dar beşik çatı. Yan akroterler tipik, orta akroter grup 1. Kapağın doğu kısa yüzde çerçeveli alınlık. Alınlığın merkezinde umbo. Alınlığın alt çerçevesi üzerinde eski Yunanca yazıt. Batı alınlık işlenmemiş.

Yazıt : Tabula ansata içinde ve kapağın doğu alınlığının kaidesinde iki kelimelik eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : -

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.16 Lahit- Yerel — Lev.CXVII, res.374

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	No.1	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: Çitle çevrili alanın güneybatısı, 1946 yılı kazısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	2,20 m.
		gen. : 0,87 m.	0,99 m.
		yük. : 0,75 m.	0,62 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Tekne dış bükey profilli kaideli. Kısa yüzde yazıtlı tabula ansata (tip 2). Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 4, yan akroterler tipik. Kapağın kuzey alınlığında kalkan.

Yazıt : Tabula ansata içinde 5 satırlı eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,035 m.):

Αὐρ ἡλιος) κρνιμος
δὶς
τοῦ φιλοξένου
κατεσκεύασα
οὶς ἂν βουληθῶ

Çevirisi: “Philoksenos oğlu Karpimos’un oğlu Karpimos, ben lahdi kimleri istersem onlar için yaptırdım”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.3, no.1, res.8

Analoji : TA.12-13.

Dönem : M.S. 3.yüzyıl

TA.17 Lahit- Yerel — Lev.CXVII, res.375

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	No.24	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: Çitle çevrili alanın güneybatısı, 1946 yılı kazısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 0,69 m.	0,71 m.
		yük. : 0,72 m.	0,41 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Tekne dış bükey profilli kaideli. Kısa yüzde yazıtsız tabula ansata (tip 2). Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 1.
Yazıt : -
Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.17, no.24, res.51.
Analoji : TA.14
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.18 Lahit- Yerel — Lev.CXVIII, res.376

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	No.28	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: Çitle çevrili alanın güneybatısı, 1946 yılı kazısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	Tekne uz. : - gen. : 0,99 m. yük. : 1,00 m.	Kapak - 1,09 m. 0,70 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Teknenin caddeye bakan kısa yüzünde yazıtlı tabula ansata (tip 2). Kapak, akroterli beşik çatı.

Yazıt : Tabulanın üst çerçevesinde 1 (harf yük.: 0,045 m.), içinde 5 (harf yük.: 0,03 m.) satırlık eski Yunanca yazıt:

Eski Yunanca:

Αὐρήλιος Εὐστόχις ζῶν κατεσκεύασεν
τὸ ἀνγεῖ
ον ἑαυτῷ καὶ τῇ συμ
βίῳ αὐτοῦ Ἐνγεννήτη
μόνοις ἑτέρῳ
δὲ οὐδενί

Çevirisi: “Aurelios Eustokhis hayattayken lahdi kendisi ve karısı Engennete için yaptırttı, başka bir kimse için değil”
Kapakta ΖΩ ibaresi.

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.19, no.28, res.56,58.

Analoji : -

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.19 Lahit teknesi parçası – Yerel — Lev.CXVIII, res.377, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.98.L.6	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. Mezar sırası, P.2 üzeri.
Malzeme	:	Traverten	**Durum**	:	Teknenin dört bir yanında kırıklar. Kapak, eksik.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,04 m. gen. : 0,94 m. yük. : 0,95 m.	Kapak - - -		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Podyum mezar üzerine yerleştirilen tekne, altta dışbükey profilli, bezemesiz kaideli. Batı kısa yüzde tabula. Eski Yunanca yazıta sahip tabulanın kısa kenarı altta içbükey, üstte ise dışbükey profilli. Muhtemelen tip 2. Doğu kısa yüzde, kenet deliği.

Yazıt : Tabula ansata içinde 4 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m.):

Eski Yunanca:

— — —
[— — — καὶ τοῖς]
[ἐ]ξ α[ὐτῶν τέκνοις μονοῖς]·
οὐδενὶ ἑτέ[ρῳ ἐξὸν ἔστε {²⁶ἔσται}²⁶]
ἐπιβάλαι τινὰ ἰς τὸ ἀν[γεῖον]
{²vacat}²

Çevirisi: "…. Ve sadece çocukları için.. kimse bu lahde başkasını gömmek için izinli değildir"

Yayın : Şahin 2004, s.83-84, no.371, lev.XXVII.
Analoji : -
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.20 Lahit – Yerel — Lev.CXVIII, res.378-379

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.96.32	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Bir uzun yanda tekne ve kapakta kırıklar. Bir kısa yüzde teknede kırık.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,98 m. gen. : 0,78 m. yük. : 0,67 m.	Kapak 2,09 m. 0,81 m. 0,49 m.		Tabula Ansata gen. : 0,33 m. yük. : 0,57 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Bezemesiz kaideli. Uzun yüzlerde köşelerde dikdörtgen kaide ve başlıklı pilasterler. Bir kısa yüz bezemesiz. Diğer kısa yüzde pilasterler arasında tabula ansata (tip 2a). Yazıtlı.
Kapak akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 1. Yan akroterler tipik. Orta akroterlerin birinde iki harften oluşan bir ibare.

Yazıt : Tabula ansata içi (3 satır), alt çerçevesi ile paye üzerinde eski Yunanca yazıt

Yayın : Abbasoğlu 1998, s.84, res.3.

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl

TA.21 Lahit - Yerel — Lev.CXIX, res.380, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.97.L.8	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. Mezar sırası, L.7'nin güneyi
Malzeme	:	Traverten	**Durum**	:	Güney kısa yüzdeki kırık haricinde tekne tüm. Kapağın, güney akroterleri kırık ve eksik.

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula Ansata
		uz. : 2,12 m.	2,28 m.	gen. : 0,99 m.
		gen. : 1,05 m.	1,18 m.	yük. : 0,75 m.
		yük. : 1,21 m.	0,75 m.	

Buluntu : +
Gömü : -

Tanım : Kireçtaşı bloklardan yapılmış bir platform üzerinde durmakta. Tekne, kaidesiz. Batı uzun yüzde tabula ansata (tip 3).
Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 3.

Yazıt : Tabula içinde, üst silmesi üzerinde ve bunun üstünde 10 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.:0,03 m.):
Eski Yunanca:

Αὐρ. Ἐλπίδις {[26]Ἐλπίδιος}[26]
υἱὸς Ζωσιμᾶ ἀπὸ στρατιᾶς ζῶν ἑαυ-
τῷ {[26]ἐμαυτῳ}[26] κατεσκευάσα το<ῦ>το ἀγγῖον
⟦— —⟧ {ΤΟΥΤΟ} καὶ τοῖς κληρο-
νόμοις αὐτοῦ μόνοις· ἑτέ-
ρῳ δὲ οὐδενὶ ἔξεστιν ἐπιβα-
λῖν ἀλλότριον πτῶμα· εἰ μὴ,
δώσι τῷ ἱερωτάτῳ ταμί-
ῳ (δην.) μ(ύ)ρ(ια)

Çevirisi: "Asker Zozimas'ın oğlu, ben Aur. Elpidi(u)s, bu lahdi, hayattayken sadece kendim ve mirasçılarım için yaptırdım. Buraya başka hiçbir kimseye başka bir ceset koyamayacaktır; bir kişi böyle bir şey yaparsa en kutsal hazineye 10000 denarius verecektir."

Yayın : Şahin 2004, s.134, no.458, lev.XXXV.
Analoji : -
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.22 Lahit - Yerel — Lev.CXIX, res.381, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.98.L.24	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. Mezar sırası, P.4 üzeri.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın doğu kısmındaki kırıklar haricinde tüm.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		Tabula Ansata
		uz. : 2,18 m.	2,31 m.		gen. : 0,50 m.
		gen. : 1,13 m.	1,15 m.		yük. : 0,75 m.
		yük. : 1,00 m.	0,66 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+

Tanım : Podyum mezar üzerine yerleştirilmiş. Tekne, altta dışbükey profilli, bezemesiz kaideli. Batı kısa yüzde tabula ansata (tip 3a).
Akroterli yüksek beşik çatı. Yan akroterler tipik, orta akroter grup 1. Çerçeveli batı alınlıkta, disk. Altında "Z" ibaresi Doğu alınlık işlenmemiş. Kapak üzerinde kaldırma çıkıntıları mevcut.

Yazıt : Tabulada, üst silmesinde ve teknenin üzerinde eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : TA.23

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın ortaları

TA.23 Lahit - Yerel — Lev.CXIX, res.382

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.00.L.27	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: II. mezar sırası, L.28'in güneyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne ve kapağın batı kısmında kırık.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		Tabula Ansata
		uz. : 2,10 m.	2,20 m.		gen. : 0,69 m.
		gen. : 1,01 m.	1,15 m.		yük. : 0,52 m.
		yük. : 1,00 m.	0,68 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Stilize aslan ayaklı kireçtaşı bir kaide üzerinde. Tekne, altta dışbükey bezemesiz kaideli. Doğu kısa yüzde tabula ansata (tip 3a). Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Yan akroterler tipik. Orta akroterler grup 1. Doğu kısa yüzde çerçeveli alınlık. Merkezinde umbo. Batı kısa yüz işlenmemiş. Kapağın tekneye oturtuğu güney uzun yüzde iki kaldırma çıkıntısı.

Yazıt : Tabula ansata içi, tabulanın alt ve üst çerçevelerinin üzeri ve teknede eski Yunanca yazıt

Yayın : -

Analoji : TA.22

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu- 3. yüzyılın ortaları.

TA.24 Lahit – Yerel — Lev.CXIX, res.383, pl.1

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.46	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: II. mezar sırası, P.12'nin doğusu, L.45'in kuzeyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın batı bölümünde kırıklar. Tekne tüm.

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula Ansata
		uz. : 2,05 m.	2,15 m.	gen. : 0,51 m.
		gen. : 0,65 m.	0,76 m.	yük. : 0,45 m.
		yük. : 0,60 m.	0,60 m.	

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Yüksek tekne. Doğu kısa yüzde tabula ansata (tip 3b). Kapak, akroterli alçak beşik çatı. Yan akroterler tipik. Dışbükey profilli, küre biçimli bir kaide üzerinde, yüksekçe yarım koni biçimli orta akroter.

Yazıt : Tabula ansata içinde bir satırlık eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : -

Dönem : M.S. 3. yüzyıl

TA.25 Lahit - Yerel — Lev.CXX, res.384

Tip	:	Tabula ansatalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Kentin kuzey girişi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula Ansata
		uz. : 2,36 m.	2,42 m.	gen. : 0,37 m.
		gen. : 0,87 m.	0,76 m.	yük. : 0,62 m.
		yük. : 0,87 m.	0,43 m.	

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Kaidesiz teknenin batı kısa yüzünde tabula ansata (tip 4). Kısa yüzlerde altta kaldırma çıkıntısı. Kapak bitirilmemiş beşik çatı. Akroterler, alınlık ve alınlık merkezi figürü yapılmış. Ancak kapak tıraşlanmamış. Orta akroter zedelenmiş. Yan akroterler tipik. Çerçeveli alınlığın içinde aigis ve merkezinde Gorgo başı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : Y.3, LK.27.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu - 3. yüzyılın başı

T.1 Lahit – Yerel — Lev.CXX, res.386, pl.1

Tip	:	Tabulalı	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	La.00.L.28	**Müze Env. No**	: -
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	: Parsel 169: II. mezar sırası L.27'nin kuzeyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	: Tekne ve kapağın batısında kırık.
Ölçüler	:	Tekne: uz. : 2,07 m.; Gen. : 0,87 m.; yük. : 1,01 m.	Kapak: 2,22 m.; 1,12 m.; 0,57 m.	Tabula: gen. : 0,59 m.; yük. : 0,56 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -

Tanım : Stilize aslan ayaklı bir kaide üzerinde. Tekne, altta, dışbükey profilli bezemesiz kaideli. Doğu kısa yüzde çerçeveli eski Yunanca yazıtlı tabula.
Kapak, akroterli beşik çatı. Yan akroterler tipik. Orta akroter grup 1. Çerçeveli doğu alınlıkta kalkan. Batı kısım işlenmemiş. Doğu kısa tarafta kaldırma çıkıntısı.

Yazıt : Tabula içinde eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : T.2
Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

T.2 Lahit – Yerel — Lev.CXX, res.387, pl.1.

Tip	:	Tabulalı	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	La.97.L.11	**Müze Env. No**	: -
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	: Parsel 169: I. Mezar sırası, M.3'ün güneydoğusu, kuzey-güney doğrultulu
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	: Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak	Tabula
		uz. : 2,10 m.	2,14 m.	gen. : 0,61 m.
		gen. : 0,76 m.	0,88 m.	yük. : 0,37 m.
		yük. : 0,68 m.	0,49 m.	
Buluntu	:	+	**Gömü**	: -

Tanım : Tekne, dış bükey profilli, bezemesiz kaideli. Güney kısa yüzde eski Yunanca yazıta sahip, çerçeveli tabula.
Kapak, akroterli, yüksek beşik çatı. Köşe akroterleri, bir silmeyle çevrelenmiş dörtte bir küre biçiminde. Orta akroter, altta yarım daire formlu kaide üzerinde, bir kürenin yarısı şeklinde. Kaide, kapak yüzeylerinden yükseltilmiş. Uzun yüzlerde iki, güney kısa yüzde bir adet kaldırma çıkıntısı. Tekne ve kapak birbirlerine kenetlerle bağlanmış. Uzun yüzlerdeki demir kenetler in situ. Teknenin güney kısa yüzündeki kenet deliği, tabulanın üst çerçevesinin, kapaktaki kenet deliği ise kaldırma çıkıntısının üstüne açılmış.

Yazıt : Tabula içinde eski Yunanca yazıt (harf yük.0,03 m.):

Eski Yunanca:

Μυρτάλη
ζῶσα
ἑαυτῇ

Çevirisi: "Mrytale (lahdi) hayattayken kendisi için yaptırttı"

Yayın : Şahin 2004, s.135, no.459.
Analoji : T.1
Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

T.3 Lahit – Yerel — Lev.CXXI, res.388

Tip	:	Tabulalı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 1704
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne tüm. Kapağın yazıtsız tarafa oturan kısmının alınlıklı bölümü kırık.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,17 m. Gen. : 0,90 m. yük. : 0,81 m.	Kapak 2,06 m. 0,95 m. 0,68 m.		Tabula gen. : 0,30 m. yük. : 0,15 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaidesiz tekne. Kısa yüzlerden birinde kazıma çizgilerle yapılmış tabula.
Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 1, yan akroterler tipik. Yazıtlı yüze denk gelen kısımda, iki düz silmeyle çerçevelenmiş alınlık. Merkezde kalkan.

Yazıt : Tabula içinde 5 satırlık Eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

Y.1 Lahit -Yerel — Lev.CXXI, res.389, pl.1

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.43	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.42'nin güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,03 m. gen. : 0,68 m. yük. : 0,67 m.	Kapak 2,08 m. 0,74 m. 0,22 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş. Kapak, akrotersiz beşik çatı.			
Yazıt	:	Lahdin batı kısa kenarında 5 satırlık eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-10			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; ikinci kullanım Roma İmparatorluk Dönemi			

Y.2 Lahit - Yerel — Lev.CXXI, res.390, pl.2

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.61	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.62'nin güneybatısı. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin kuzey uzun yüzünde kırık. Kapak tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,08 m. gen. : 0,80 m. yük. : 0,87 m.	Kapak 2,29 m. 1,02 m. 0,62 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	İki parçadan oluşan dikdörtgen kaide üzerine yerleştirilmiş. Kaidesiz tekne. Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 1. Yan akroterler tipik. Kapağın iki kısa yüzünde çerçeveli alınlık. Doğu alınlıkta merkezde, kalkan motifi. Batı alınlıkta merkezde, kaide üzerinde disk. Doğu kısa kenarda, orta akroterin üstünde muhtemelen haç motifi.			
Yazıt	:	Teknenin doğu kısa yüzünde 6 satırlık eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.36-46			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

Y.3 Lahit – Yerel — Lev.CXXI, res.391; Lev.CXII, res.392, pl.2

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	La.06.L.70	**Müze Env. No**	: -
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	: Parsel 159: L.67, L.68'in doğusu. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	: Tekne ve kapakta kırıklar.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,27 m. gen. : 1,15 m. yük. : 1,24 m.		Kapak 2,50 m. 1,30 m. 0,68 m.
Buluntu	:	+	**Gömü**	: +

Tanım : Kireçtaşı dikdörtgen kaide üzerinde. Kaidesiz tekne.
Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 2, yan akroterler tipik. Doğu kısa kenarda akroterler palmet. Alınlığın üst çerçevesinde orta ve yan akroterleri asma filizleri birleştirmekte. Kuzey yan akroterin, teknenin uzun kenarı üzerine gelen kısımlarında filizler içinde çiçek. Alınlığın batı kenarında orta akroter palmet. Yan akroterler işlenmemiş. Güney yan akroterin, teknenin uzun kenarında gelen kısmında palmet ve filizler. Doğu alınlıkta çerçeve içinde aigis ve bunun merkezinde kanatlı Gorgo başı. Saçlar, başın etrafında dalgalanmakta. Çenenin altında düğümlenmiş yılan başları. Batı alınlıkta merkezde kalkan.

Yazıt : Teknenin doğu kısa yüzünde 3 satırlık eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : TA.25, Y.4, Y.5, LK.27.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısı

Y.4 Lahit -Yerel — Lev.CXXII, res.393, pl.2

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.71	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.70'in kuzeyi. Doğu- batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin batı kısa kenarında kırıklar. Kapak tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,15 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,92 m.			Kapak 2,32 m. 1,07 m. 0,45 m.
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-

Tanım : Kireçtaşından dikdörtgen kaide üzerinde. Kaidesiz tekne. Akroterli beşik çatı. Orta akroterler grup 2. yan akroterler tipik. Kapağın batı kısa tarafında akroterler palmet. Orta ve yan akroterleri, alınlığın üst çerçevesinde asma filizleri birleştirrmekte. Yan akroterlerin teknenin uzun yüzüne bakan kenarlarında, asma filizleri içinde haşhaş tohumları bulunmakta. Doğu akroterler işlenmemiş. Sadece yan akroterlerin teknenin uzun kenarlarına gelen kısımları asma filizleri ile süslenmiş. Batıda alınlık yapılmamış, doğuda çerçeve ile derinleştirilmiş alınlığın merkezinde kalkan.

Yazıt : Doğu kısa yüzde eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : Y.3, Y.5

Dönem : M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısı

Y.5 Lahit – Yerel — Lev.CXXII, res.394, pl.2

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	
Kazı Env. No	:	La.07.L.80	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.70'in güneyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne ve kapakta kırıklar.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		
		uz. : 2,12 m.	2,40 m.		
		gen. : 0,82 m.	1,10 m.		
		yük. : -	0,55 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-

Tanım : Kireçtaşı dikdörtgen kaide üzerinde. Kaidesiz tekne. Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 4. Doğu kısa kenarda akroterler palmet. Alınlığın üst çerçevesinde orta ve yan akroterleri asma filizleri birleştirmekte. Alınlığın batı kenarında orta ve yan akroterler işlenmemiş. Doğu alınlığın çerçeve içinde kalan kısmında kalkan.

Yazıt : Teknenin doğu kısa yüzünde iki satırlık Eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : Y.3, Y.4

Dönem : M.S. 2. yüzyılın ikinci yarısı

Y.6 Lahit – Yerel — Lev.CXXII, res.395, pl.2

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.09.L.85	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.80'in güneydoğusu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne ve kapakta kırıklar.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		
		uz. : 1,14 m.	1,27 m.		
		gen. : 0,46 m.	0,69 m.		
		yük. : -	0,36 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kireçtaşı dikdörtgen kaide üzerinde. Düz plinthos üzerinde içbükey profilli tekne.
Kapak akroterli beşik çatı. Doğu alınlıkta Gorgo ikonografisinde baş. Saç ortadan ikiye ayrılmış, kulakların örtecek biçimde iki yana doğru taranmış. Buradan başlayan yılan düğümleri çene altından bağlanmış. Dolgun, yuvarlak hatlı çehre. Alın yüksek, gözler tam açık ve büyük. Burun genişçe. Küçük ağız hafif aralık.

Yazıt : Teknenin doğu kısa yüzünde eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : Y.12

Dönem : M.S. 2. yüzyılın ortası

Y.7 Lahit – Yerel — Lev.CXIII, res.396

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.08.L.83	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159. Alanın batısı. Tarla yolunun batısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknede kuzey ve güneyde kırıklar. Kapak tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,06 m. gen. : 0,85 m. yük. : -	Kapak 2,43 m. 1,04 m. 0,61 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Profilsiz düz kaideli tekne. Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroterler grup 2, yan akroterler tipik. Kuzey ve güney kısa yüzünde yuvarlak diskler.			
Yazıt	:	Teknenin kuzey kısa kenarında eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.36-46.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

Y.8 Lahit teknesi - Yerel — Lev.CXXIII, res.397

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının güneybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,34 m. gen. : 0,91 m. yük. : -			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	Batı kısa kenarda eski Yunaca yazıt. Okunamıyor.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-B.35.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

Y.9 Lahit - Yerel — Lev.CXXIII, res.398, pl.1

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.97.L.3	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.2'nin batısı. Kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kuzey kısa yüzdeki kırık haricinde tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,29 m. gen. : 1,20 m. yük. : 1,15 m.			Kapak 2,50 m. 1,28 m. 0,84 m.
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-

Tanım : Kireçtaşı bloklardan dikdörtgen kaide üzerinde. Tekne, dışbükey profilli, bezemesiz kaideli. Üstte, dışbükey profilli bezemesiz pervaz. Kuzey kısa yüz işlenmemiş. Kapak ve tekne birbirlerine harç ile bağlı.

Kapak, akroterli, yüksek beşik çatı. Köşe akroterleri, tipik. Orta akroter, grup 1.

Yazıt : Teknenin doğu uzun yüzünde iki satırlık eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : B.36-46.

Dönem : M.S. 3. yüzyılın ikinci çeyreği

Y.10 Lahit - Yerel — Lev.CXXIV, res.399

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	9	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: -	-
gen.	: 0,85 m.	1,05 m.
yük.	: 0,82 m.	0,66 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Profilsiz tekne. Kapak, akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 2. Kapağın nekropolis caddesine bakan kısa yüzünde çerçeveli alınlık içinde umbo.

Yazıt : Teknenin nekropolis caddesine bakan kısa yüzünde 4 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,06 m):

Eski Yunanca:

Κράτερος
ζων ἑαυτῷ καὶ
τῇ γυναικ αὐτοῦ
Ἐπιχάριτι

Çevirisi: “Krateros’un oğlu Krateros hayattayken kendisi ve karısı Epikharis için (lahdi yaptırdı)

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.12, no.9, res.35.

Analoji : Y.10, Y.13-14, Y.16-18

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

Y.11 Lahit - Yerel — Lev.CXXIV, res.400

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	13	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 0,92 m.	1,03 m.
		yük. : 0,86 m.	0,64 m.
Buluntu	:	-	**Gömü** : -

Tanım : İçbükey profilli kaideli tekne. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Alınlıkta kalkan. Orta akroter grup 1.

Yazıt : Teknenin caddeye bakan kısa yüzünde 4 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m):

Eski Yunanca:

Μάρκος Οὔπιος Μαρεῖνος ἐνθάδε
κεῖται. Τὸ δὲ ἀνγεῖον καὶ ἡ βωμεὶς καὶ
ὁ περὶ αὐτὰ τόπως ἐστὶ Καικιλίας Ὑ.
φίλλης καὶ οἰς ἄν αὐτὴ βουληθῇ

Çevirisi: “Burada Marcus Ulpius Marinus yatıyor. Lahit ve sunak ve bunların etrafındaki yer Caecilia Hypsille ve onun izin vereceği kişilere aittir.”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.14, no.13, res.40.

Analoji : Y.10, Y.13-14, Y.16-18

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

Y.12 Lahit - Yerel — Lev.CXXIV, res.401

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	14	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 0,53 m.	0,66 m.
		yük. : 0,66 m.	0,31 m.
Buluntu	:	+	**Gömü** : +

Tanım : İçbükey profilli kaideli tekne. Kapak akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter tam yuvarlak formlu.

Yazıt : Teknenin nekropolis caddesine bakan kısa tarafından 3 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,02-0,025 m):

Eski Yunanca:

Τερτία ᾽Αφιννία Λου
κίου θυγάτηρ ζῶ
σα ἑ[αυτῇ]

Çevirisi: “Lucius’un kızı Tertia Aphinnia hayattayken kendisi için (lahdi yaptırdı).

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.14, no.14, res.41.

Analoji : Y.6

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

Y.13 Lahit - Yerel — Lev.CXXIV, res.402

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	15	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 0,93 m.	1,09 m.
		yük. : 1,07 m.	0,45 m.
Buluntu	:	-	**Gömü** : -

Tanım : Profilsiz tekne. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 1. Düz silmelerle çerçevelenmiş alınlıkta kalkan.

Yazıt : Teknenin nekropolis caddesine bakan kısa tarafında 4 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,05 m):

Eski Yunanca:

Νίγρος Γαίου
ἑαυτῶι
καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ
Καλλιόπη

Çevirisi: “Gaius’un oğlu Niger kendisi ve karısı Kalliope için (lahi yaptırdı)

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.14, no.15, res.43

Analoji : Y.10-11, Y.14, Y.16-18

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu – 3. yüzyıl başı

Y.14 Lahit - Yerel — Lev.CXXV, res.403

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	18	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: -	-
gen.	: 0,92 m.	1,10 m.
yük.	: 1,12 m.	0,72 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Kaidesiz tekne. Kapak akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 1. Caddeye bakan yüzdeki alınlık silme ile çerçeve içine alınmış, merkezinde altı kollu yıldızla süslü kalkan.

Yazıt : Teknenin nekropolis caddesine bakan kısa tarafında 3 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,05 m):

Eski Yunanca:

Μάρκος Οὐαλέριος Ἀκύλας
ζῶν ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἰδίοις
κατεσκεύασεν

Çevirisi: “Marcus Valerius Aqulia hayattayken kendisi ve kendininkiler için (lahdi) hazırlattı.”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.15, no.18, res.46, 48.

Analoji : Y.10-11, Y.13, Y.16-18

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu – 3. yüzyıl başı

Y.15 Lahit - Yerel — Lev.CXXV, res.404

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	19	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 0,80 m.	0,95 m.
		yük. : 0,89 m.	0,53 m.

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Profilsiz tekne. Nekropolis caddesine bakan yüzünde yarımdaire biçiminde kaldırma çıkıntısı. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 1. Nekropolis caddesine dönük kısa yüzünde teknedeki ile aynı biçimde kaldırma çıkıntısı.

Yazıt : Teknenin nekropolis caddesine bakan kısa tarafında 8 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m):

Eski Yunanca:

Γλυκέρα Λεωνίδου ζῶσα ἑαυτῇ
κατεσκεύασεν τὸ ἀνγεῖον καὶ Δημη
τρίῳ δὶς Στράτωνος καὶ Μαρκία τῇ θυγα
τρί μου καὶ ᾽Ονησίμῳ Δηικράτους τῳ ἀνδρί
μου μόνοις οὐδενὶ δέ ἑτέρῳ
ἐζέσται πτῶμα ἢ ὀστέα καταθέσθαι εἰς
τὸ ἀνγειον εἰ δὲ μὴ ἔστω ὑπεύθυνος τῷ
φίσκῳ δηναρίοις φ΄

Çevirisi: “Leonidas’ın kızı Glykera hayattayken lahdi yalnız kendisi, Straton’un oğlu Demetrios, kızım (!) Marcia ve kocam (!) Deikrates’in oğlu Onesimos için yaptırdı ve başka hiçbir kimseye lahdin içine ceset veya kemik gömmesine izin verilmeyecektir; aksi takdirde (o kişi) şehir kasasına 500 denarius borçlu olacaktır.”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.15-16, no.19, res.47-49.

Analoji : B.36-46

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

Y.16 Lahit - Yerel — Lev.CXV, res.405

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	21	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: -	-
gen.	: 0,85 m.	0,95 m.
yük.	: 0,74 m.	0,54 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : Profilsiz tekne. Kapak akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 2. Kapağın caddeye bakan alınlığında kalkan ve bunun içinde yazıt yer alır.

Yazıt : Kapağın alınlığının altından başlayan, teknenin caddeye bakan kısa yüzü boyunca devam eden 13 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m):

Αὐρηλίας Ζωτικῆς ..... προγονικὸν καὶ
[τ]ῶν συνγενέων αὐτῆς τῶν προγεγραμμέ
[ν]ων Αὐρ(ηλίου) Ἑρπυλλίδου καὶ Συντροφιανῆς μό
νων ἑτέρου δὲ οὐδενός
Αὐρ(ήλ῎ος) ..... Ἑρπυλλίδες ἑαυ
Τῷ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Συντ
ροφιαωῇ κατεσκεύασεν
τὴν σορόν.
Εἴ δέ τις μετὰ τὴν τε
λευτὴν τῆς μητρός μου
Συντροφιανῆς ὧδε τεθῇ
δώσει τῷ ἱερστάτῳ ταμείῳ
[(δηνάρια).....]

Çevirisi: “(Bu lahit) atalardan kalmış olup, sadece Aurelia Zotike ve (burada) isimleri yazılı akrabalardan Aurelius Herpyllides ve Syntrophiane’ye aittir; başka hiçbir kimsenin değildir. Aurelius Herpyllides kendisi ve annesi Syntrophiane için lahdi hazırlattı. Bir kimse annem Syntrophiane’nin ölümünden sonra (başka birisini) defnederse imparatorluk hazinesine [……. denarius verecektir].”

Kapağın alınlığındaki çelenk içindeki eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,02 m):

Μαυρικί
ου δίς ἀθά
νατος

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.16, no.21, res.50.

Analoji : Y.10-11, Y.13-14, Y.17-18

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

Y.17 Lahit - Yerel Lev.CXXV, res.406

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	26	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler : Tekne Kapak

uz.	: -	-
gen.	: 1,01 m.	1,21 m.
yük.	: 1,00 m.	0,69 m.

Buluntu : - **Gömü** : -

Tanım : İç bükey profilli kaideli yüksek tekne. Akroterli, yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 1. Alınlık içinde yuvarlak disk.

Yazıt : Lahdin caddeye bakan kısa yüzünde 12 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,035-0,04 m):

Θρέψατο μὲ πατρὴ Βυζάντιον ἡ δε Σε
βήρα μήτηρ Δα̣δούκῳ τίκτε φίλῳ γενέτῃ
Μαρκιανὴ δ᾽ἦν μοι τὸ πρὶν οὔνομα νῦν
δὲ θανοῖσαν Μοῖρα πρίν ἡλικίης νόσφι
σεν ἠελίου δωδεκέτην γὰρ ἔλασσε πρὸς
῾Αιδα θάψε δὲ κούρεν μήπω τοῦ γλυκεροῦ
γενσαμένην βιότου
Φλ(άουιος) Δα̣δοῦχος ἑαυτῷ τὸ ἀνγεῖον
κατεσκεύασεν ἑτέρῳ δὲ οὐδενί ἐξέ
σται βαληθῆναι ἐὰν δέ τις τολμήσῃ
δώσει τῷ κυριακῷ ταμείῳ (δηνάρια) βφ΄
Τόδε κενοτάφιον ᾧ ἂν διατάξμαι.

Çevirisi: “Beni vatanım Byzantion besledi, annem Severa beni sevgili babam Dadukhos’tan dünyaya getirdi. Eskiden adım Markiane’ydi; şimdi ise Moira ölümü olgunlaşmadan önce güneşten koparıp götürdü, çünkü bir oniki yaşındakini Hades’e sürdü, tatlı hayattan tatmamış olan bir kızı gömdü. Flavius Dadukhos lahdi kendisi için hazırlattı, fakat hiçbir kimse (lahde) defnedilmeyecektir, böyle bir şeye bir kimse cesaret edecek olursa imparatorluk hazinesine 2500 denarius ödeyecektir. Bu kenotaph vasiyetname ile belirlediğim kişiye ait olacaktır.”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.18, no.26, res.54-55

Analoji : Y.10-11, Y.13-14, Y.16, Y.18

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

Y.18 Lahit - Yerel — Lev.CXXVI, res.407

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	27	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	1946 yılı kazıları.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 0,98 m.	1,21 m.
		yük. : 1,13 m.	0,73 m.
Buluntu	:	-	**Gömü** : -

Tanım : Yüksek tekne. Akroterli yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 1. Alınlığın merkezinde kalkan.

Yazıt : Lahdin caddeye bakan kısa yüzünde 6 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,03 m):

Eski Yunanca:

Αὐρ(ήλιος) Εὔτυχος Σ.....ς καὶ Αὐρ(ηλία) Σευήρα ἡ
γυνὴ αὐτοῦ ἑαυτοῖς τὸ ἀνγεῖον κατεσκεύα
σαν καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν τέκνοις μόνοις οὐδε
νὸς ἑτέρου ἐχοντος μετὰ ταῦτα
πτῶμα ἐπιβαλεῖν ἐπεὶ δώσει τῷ ἱερωτάτῳ
ταμείῳ (δηνάρια) βφ΄

Çevirisi: “S……s’un oğlu Aurelius Eutykhos ve karısı Aurelia Severa lahdi yalnız kendileri ve kendilerinden olan çocukları için yaptırdılar; başka hiçbir kimseye bu (cesetlerden) sonra bir ceset gömme izni verilmeyecektir; aksi halde (o kimse) imparatorluk hazinesine 2500 denar ödeyecektir.”

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.18-19, no.27, res.56-57

Analoji : Y.10-11, Y.13-14, Y.16-17

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başı

Y.19 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXVI, res.408, pl.1

Tip : Yazıtlı
Konu : -
Kazı Env. No : La.99.L.26
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 169: II. mezar sırası. P.11 üzeri. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Teknenin büyük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 2,20 m.
gen. : 1,04 m.
yük. : 1,09 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz dikdörtgen tekne
Yazıt : Doğu kısa yüzde eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S.3. yüzyıl

Y.20 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXVI, res.409, pl.1

Tip : Yazıtlı
Konu : -
Kazı Env. No : La.98.L.22
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 169: II. mezar sırası. P.11 üzeri. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Teknenin büyük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 2,19 m.
gen. : 0,97 m.
yük. : 0,90 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz dikdörtgen tekne
Yazıt : Doğu kısa yüzde eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

Y.21 Lahit teknesi - Yerel — Lev.CXXVI, res.410

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne iki parçaya ayrılmış.
Ölçüler	:	uz. : 1,33 m. gen. : 1,00 m. yük. : 1,20 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Podyum üzerinde durmakta. Kaidesiz, yüksek tekne.			
Yazıt	:	Kısa kenarında 9 satırlık eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

Y.22 Lahit teknesi - Yerel — Lev.CXXVII, res.411

Tip	:	Yazıtlı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin alt yarısı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,20 m. gen. : 1,05 m. yük. : 0,35 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaidesiz, yüksek tekne.			
Yazıt	:	Teknenin kısa kenarında üç satırlık eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

B.1 Lahit - Yerel — Lev.CXXVII, res.412, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.99.L.20	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.43'ün güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / uz. : 2,13 m. / gen. : 0,70 m. / yük. : 0,73 m.	Kapak / 2,15 m. / 0,70 m. / 0,30 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.2-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.2 Lahit – Yerel — Lev.CXXVII, res.413, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.98.L.23	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. Mezar sırası, M.2'nin doğusu. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın batısı kırık.
Ölçüler	:	Tekne / uz. : 2,04 m. / gen. : 0,68 m. / yük. : 0,81 m.	Kapak / 2,10 m. / 0,70 m. / -		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1, B.3-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.3 Lahit - Yerel — Lev.CXXVII, res.414, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.00.L.36	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.37'in güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 1,95 m.	2,10 m.
gen.	: 0,70 m.	0,70 m.
yük.	: 0,60 m.	0,20 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : B.1-2, B.4-38.

Dönem : Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi

B.4 Lahit - Yerel — Lev.CXXVIII, res.415, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.00.L.37	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.35'in güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar. Tekne tüm.

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 2,04 m.	2,11 m.
gen.	: 0,69 m.	0,72 m.
yük.	: 0,82 m.	0,20 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : B.1-3, B.5-38.

Dönem : Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi

B.5 Lahit - Yerel — Lev.CXXVIII, res.416, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.00.L.38	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.36'in güneyi. Kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 1,90 m. / 2,08 m.			
		gen. : 0,65 m. / 0,70 m.			
		yük. : 0,70 m. / 0,24 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-4, B.6-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.6 Lahit - Yerel — Lev.CXXVIII, res.417, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.40	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.39'un güneyi. Kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 2,00 m. / 1,97 m.			
		gen. : 0,64 m. / 0,70 m.			
		yük. : 0,48 m. / 0,25 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-5, B.7-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.7 Lahit - Yerel — Lev.CXXVIII, res.418, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.41	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.40'ın güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 2,10 m. / 2,20 m.			
		gen. : 0,74 m. / 0,71 m.			
		yük. : 0,57 m. / 0,27 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-6, B.8-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.8 Lahit - Yerel — Lev.CXXIX, res.419, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.42	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.41'in güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 2,01 m. / 2,23 m.			
		gen. : 0,71 m. / 0,75 m.			
		yük. : 0,76 m. / 0,20 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-7, B.9-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.9 Lahit - Yerel — Lev.CXXIX, res.420, pl.l

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.44	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.43'ün güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 2,15 m. / 2,20 m.			
		gen. : 0,73 m. / 0,53 m.			
		yük. : 0,62 m. / 0,17 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-8, B.10-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.10 Lahit - Yerel — Lev.CXXIX, res.421, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.02.L.47	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.55'in doğusu. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 2,05 m. / 0,88 m.			
		gen. : 0,70 m. / 0,70 m.			
		yük. : 0,66 m. / 0,23 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı. Lahdin batı kısa kenarı önünde dikdörtgen stel yuvası.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-9, B.11-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.11 Lahit - Yerel — Lev.CXXIX, res.422, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.02.L.56	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.2-M.9 arası. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 1,82 m. / 0,96 m.			
		gen. : 0,46 m. / 0,70 m.			
		yük. : 0,52 m. / 0,18 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-10, B.12-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.12 Lahit – Yerel — Lev.CXXX, res.423, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.05.L.57	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.2-M.9 arası. L.56'nın güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 1,68 m. / 1,40 m.			
		gen. : 0,48 m. / 0,75 m.			
		yük. : 0,50 m. / 0,20 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-11, B.13-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.13 Lahit – Yerel — Lev.CXXX, res.424, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.05.L.58	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.2-M.9 arası. L.57'nin güneyi. Doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar, tekne tüm.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 1,86 m. / 1,31 m.			
		gen. : 0,42 m. / 0,60 m.			
		yük. : 0,44 m. / 0,16 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-12, B.14-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.14 Lahit – Yerel — Lev.CXXX, res.425, pl.1

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.66	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: IV. mezar sırası. Ka.2'nin kuzeybatısı.Kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapak ve teknenin kuzeyi kısımları kırık.
Ölçüler	:	Tekne / Kapak			
		uz. : 1,70 m. / 1,18 m.			
		gen. : 0,68 m. / 0,68 m.			
		yük. : 0,52 m. / 0,25 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-13, B.15-38.			
Dönem	:	Geç Hellenistik – Erken Roma; Roma İmparatorluk Dönemi			

B.15 Lahit – Yerel — Lev.CXXX, res.426, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.62	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın güneyi. Doğu- batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapakta kırıklar. Tekne tüm.

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 1,90 m.	2,05 m.
gen.	: 0,67 m.	0,68 m.
yük.	: 0,76 m.	0,25 m.

Buluntu : + **Gömü** : -

Tanım : L.60 ile aynı podyum üzerinde. Tekne bezemesiz. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : B.1-14, B.16-38.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

B.16 Lahit - Yerel — Lev.CXXXI, res.427, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.63	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60, L.62'nin doğusu. Kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 1,73 m.	2,05 m.
gen.	: 0,53 m.	0,70 m.
yük.	: 0,52 m.	0,68 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Sıkıştırılmış toprak üzerinde. Bezemesiz tekne. Akrotersiz, alçak beşik çatı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : B.1-15, B.17-38.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

B.17 Lahit - Yerel — Lev.CXXXI, res.428, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.67	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.603'ün batısı. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 2,10 m.	2,12 m.
		gen. : 0,66 m.	0,72 m.
		yük. :	0,20 m.

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerinde. Bezemesiz tekne. Akrotersiz, alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-16, B.18-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.18 Lahit - Yerel — Lev.CXXXI, res.429, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.68	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.67'nin güneybatısı. Kuzeydoğu – güneybatı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 1,98 m.	2,15 m.
		gen. : 0,58 m.	0,64 m.
		yük. :	0,24 m.

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerinde. Bezemesiz tekne. Akrotersiz, alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-17, B.19-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.19 Lahit - Yerel — Lev.CXXXI, res.430, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.06.L.69	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.68'in güneybatısı. Kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 2,00 m.	2,14 m.
		gen. : 0,65 m.	0,75 m.
		yük. : 0,49 m.	0,35 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Sıkıştırılmış toprak üzerinde. Bezemesiz tekne. Akrotersiz, alçak beşik çatı.

Yazıt : Alınlığında 3 satırlık eski Yunanca yazıt.

Yayın : -

Analoji : B.1-18, B.20-38.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

B.20 Lahit – Yerel — Lev.CXXII, res.431, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.74	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.71'in kuzeyi, L.77'nin batısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 2,07 m.	2,17 m.
		gen. : 0,66 m.	0,74 m.
		yük. : -	0,19 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : B.1-19, B.21-38.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu

B.21 Lahit – Yerel — Lev.CXXXII, res.432, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.75	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.70'in güneyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın ve teknenin güneye bakan yüzünde kırık.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		
		uz. : 1,95 m.	2,16 m.		
		gen. : 0,76 m.	0,79 m.		
		yük. : -	0,22 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-20, B.22-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.22 Lahit – Yerel — Lev.CXXXII, res.433, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.76	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.70 ve L.75'in güneyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapak ve teknenin kuzeye bakan yüzünde kırık.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		
		uz. : 2,07 m.	2,19 m.		
		gen. : 0,71 m.	0,75 m.		
		yük. : -	0,23 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-21, B.23-38.			
Dönem	:	M.S.2. yüzyılın sonu			

B.23 Lahit – Yerel — Lev.CXXXII, res.434, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.77	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.74'ün kuzeybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm. Lahdin, güney tarafı, künk sisteminin altında.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		
		uz. : 1,76 m.	-		
		gen. : 0,70 m.	0,74 m.		
		yük. : -	0,24 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-22, B.24-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.24 Lahit – Yerel — Lev.CXXXIII, res.435, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.81	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.80'in kuzeyi
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne tüm. Kapağın doğu kısa kenarı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	Tekne	Kapak		
		uz. : 2,10 m.	1,42 m.		
		gen. : 0,65 m.	0,76 m.		
		yük. : -	0,25 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-23, B.25-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.25 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXIII, res.436, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.82	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.79'un doğusu
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,10 m. gen. : 0,76 m. yük. : -			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş bezemesiz tekne.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-B.25, B.26-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.26 Lahit – Yerel — Lev.CXXXIII, res.437, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.84	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın doğusu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	<u>Tekne</u> uz. : 2,10 m. gen. : 0,73 m. yük. : -	<u>Kapak</u> 2,00 m. 0,80 m. 0,14 m.		
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Akrotersiz alçak beşik çatı. Kuzey kısa yüzünde yazıtsız stel.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-25, B.27-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.27 Lahit – Yerel — Lev.CXXXIII, res.438, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.09.L.86	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın kuzeyi
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 1,90 m.	1,89 m
		gen. : 0,62 m.	0,64 m.
		yük. : -	0,22 m.

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-26, B.28-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.28 Lahit – Yerel — Lev.CXXXIV, res.439, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.09.L.87	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın doğusu
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 1,82 m.	1,96 m
		gen. : 0,64 m.	0,67 m.
		yük. : 0,45 m.	- m.

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-27, B.29-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.29 Lahit – Yerel — Lev.CXXXIV, res.440, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.09.L.88	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın kuzeybatısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 2,04 m.	2,16 m.
		gen. : 0,76 m.	0,90 m.
		yük. : -	-

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-28, B.30-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.30 Lahit – Yerel — Lev.CXXXIV, res.441, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.09.L.91	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın kuzeybatısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 1,96 m.	1,93 m.
		gen. : 0,86 m.	0,69 m.
		yük. : -	-

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	Kapağın güney alınlığında 3 satırlık eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-29, B.31-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.31 Lahit – Yerel — Lev.CXXXIV, res.442, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.09.L.93	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın kuzeybatısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 2,16 m.	2,18 m.
		gen. : 0,70 m.	0,74 m.
		yük. : -	-

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-30, B.32-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu			

B.32 Lahit – Yerel — Lev.CXXXV, res.443, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.09.L.90	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.60'ın kuzeybatısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : 2,29 m.	2,50m.
		gen. : 0,84 m.	1,06 m.
		yük. : 0,81 m.	-

Buluntu	:	+	**Gömü**	:	+
Tanım	:	Bezemesiz tekne. Akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	Kapağın kuzey alınlığında 1 satırlık eski Yunanca yazıt yer alır.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-31, B.33-38.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu			

B.33 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXV, res.444

Tip : Bezemesiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Aspendos
Konum : Büyük Belkıs Köyü.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tüm

Ölçüler : uz. : 2,00 m.
yük. : 0,64 m.
gen. : 0,51 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz dikdörtgen tekne.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.1-32, B.34-38.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.34 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXV, res.445

Tip : Bezemesiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Aspendos
Konum : Büyük Belkıs Köyü.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tüm

Ölçüler : uz. : 2,17 m.
yük. : 0,63 m.
gen. : 0,49 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz dikdörtgen tekne.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.1-33, B.35-38.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.35 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXV, res.446

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Aspendos	**Konum**	:	Büyük Belkıs Köyü.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 1,98 m. yük. : 0,61 m. gen. : 0,46 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz dikdörtgen tekne.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-34, B.36-38.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

B.36 Lahit – Yerel — Lev.CXXXVI, res.447

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekne tüm. Kapağın bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	<u>Tekne</u> uz. : 2,01 m. gen. : 0,72 m. yük. : 0,76 m.	<u>Kapak</u> 1,58 m. 0,72 m. 0,22 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz dikdörtgen tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-35, B.37-38.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

B.37 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXVI, res.448

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı ?	**Durum**	:	Kırıklar mevcut. Üzerine sonradan açılmış oluklar.
Ölçüler	:	uz. : 2,37 m. gen. : 0,74 m. yük. : 0,54 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz dikdörtgen tekne.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-36, B.38.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

B.38 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXVI, res.449

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,05 m. gen. : 0,66 m. yük. : 0,72 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz dikdörtgen tekne.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.1-37.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

B.39 Lahit – Yerel — Lev.CXXXVI, res.450, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.78	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.61'in güneydoğusu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 2,20 m.	2,36 m.
gen.	: 0,85 m.	1,01 m.
yük.	: -	0,55 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Bezemesiz tekne. Kapak, akrotersiz alçak beşik çatı. Kuzey ve güney alınlıkta çıkıntı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : B.40-45.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı – 3. yüzyılın başı

B.40 Lahit – Yerel — Lev.CXXXVIII, res.452, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.79	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: L.78'in batısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 2,34 m.	2,49 m.
gen.	: 0,86 m.	0,99 m.
yük.	: -	0,40 m.

Buluntu : + **Gömü** : +

Tanım : Bezemesiz tekne. Kapak, akroterli alçak beşik çatı. Orta akroter grup 2. Yan akroterler tipik.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : B.39, B.41-45.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı – 3. yüzyılın başı

B.41 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXVII, res.452

Tip : Bezemesiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Toparlar köy mezarlığı girişi
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Teknenin tabanı ve kenarlarının bir kısmı korunagelmiş
Ölçüler : uz. : 2,30 m.
gen. : 0,93 m.
yük. : 0,52 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz teknenin korunagelen kısa yüzünde kaldırma çıkıntısı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.39-40, B.42-45.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.42 Lahit – Yerel — Lev.CXXXVII, res.453

Tip : Bezemesiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Side
Konum : Kentin kuzey girişi
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tekne tüm. Kapağın uzun yüzlerinden biri kırık.
Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	: 1,98 m.	2,07 m.
yük.	: 0,77 m.	0,89 m.
gen.	: 0,86 m.	0,53 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz tekne. Akroterli beşik çatı. Orta akroterler grup 1. Yan akroterler tipik. Alınlıklar düz silmelerle çerçevelenmiş, batıdakinin merkezinde kalkan, doğudakinin merkezinde ise çıkıntı bulunmakta.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.39-B.41, B.43-45.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.43 Lahit – Yerel — Lev.CXXXVII, res.454

Tip : Bezemesiz
Kazı Env. No : -
Buluntu Yeri : Side
Malzeme : Kireçtaşı
Konu : -
Müze Env. No : Side Müzesi
Konum : Giriş
Durum : Tekne tüm. Kapak iki parça.

Ölçüler : Tekne
uz. : 2,12 m.
yük. : 0,80 m.
gen. : 0,70 m.

Kapak (1.prç)	Kapak (2.prç.)
0,88 m.	0,93 m.
0,90 m.	0,82 m.
0,61 m.	0,42 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz dikdörtgen tekne. Kısa yüzlerde kaldırma çıkıntısı. Akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 1. Yan akroterler tipik. Kapağın alınlıklarında kaldırma çıkıntıları.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.39-B.42, B.44-45.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.44 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXVIII, res.455

Tip : Bezemesiz
Kazı Env. No : -
Buluntu Yeri : Side
Malzeme : Kireçtaşı
Konu : -
Müze Env. No : Side Müzesi
Konum : Müze girişi
Durum : Tüm

Ölçüler : uz. : 1,86 m.
gen. : 0,76 m.
yük. : 0,81 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bezemesiz dikdörtgen tekne. Kısa yüzlerde kaldırma çıkıntısı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.39-B.43, B.44-45.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.45 Lahit teknesi – Yerel — Lev.CXXXVIII, res.456

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Kentin kuzey girişi
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin bir kısa yüzü ve tabanı korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 2,07 m. yük. : 0,77 m. gen. : 0,82 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bezemesiz teknenin korunagelen kısa yüzünde kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.39-B.44.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

B.46 Lahit - Yerel — Lev.CXXXVIII, res.456

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüme yakın. Kapağın uzun yüzünde kırık.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,09 m. gen. : 0,77 m. yük. : 0,92 m.	Kapak 2,18 m. 0,86 m. 0,54 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	İçbükey profilli kaide. Uzun yüzlerden biri ve kısa yüzlerde, yüzeyin kenarları tıraşlanmış, büyük bir bölümü işlenmeden bırakılmış. Kısa yüzlerde teknenin altında yuvarlak disk biçiminde kaba bırakılmış kısım. Kapak, akroterli beşik çatı, orta akroterler grup 1, yan akroterler tipik. Alınlıklarda teknedeki karşılığı ile aynı aksta bulunan yuvarlak çıkıntılar. Kısa ve uzun yüzlerde birer kenet deliği.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.47-49.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

B.47 Lahit teknesi - Yerel — Lev.CXXXIX, res.458

Tip : Bezemesiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Side Batı Mausoleion
Konum : Mezar odası içi.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tüme yakın. Kapağın uzun yüzünde kırık.
Ölçüler : uz. : 2,16 m.
gen. : 0,97 m.
yük. : 1,14 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Tüm yüzlerde, yüzeyin kenarları tıraşlanmış, büyük bir bölümü işlenmeden bırakılmış. Kısa yüzlerde teknenin altında yuvarlak disk biçiminde kaba bırakılmış kısım.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.46, 48-49.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.48 Lahit teknesi- Yerel — Lev.CXXXIX, res.459

Tip : Bezemesiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Side
Konum : Kentin kuzey girişi
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 2,12 m.
gen. : 0,99 m.
yük. : 0,51 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Uzun yüzün bir bölümü tıraşlanmadan bırakılmış. Kısa kenarda kaldırma çıkıntısı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : B.46-47, 49.
Dönem : Roma İmparatorluk Dönemi

B.49 Lahit - Yerel — Lev.CXXXIX, res.460-461, pl.2

Tip	:	Bezemesiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.10.L.99	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının güneyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	
Ölçüler	:	Tekne: uz.: 2,14 m. gen.: 0,92 m. yük.: 0,92 m.			Kapak 2,33 m. 1,03 m.
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kireçtaşı bloklardan yapılmış bir kaide üzerinde. Teknenin tüm yüzlerinde yüzeyin kenarları tıraşlanmış, büyük bir bölümü işlenmeden bırakılmış. Kapak, akroterli beşik çatı, orta akroterler grup 2; ancak işlenmemiş. Batı alınlık kaba bırakılmış, doğu alınlığın çerçevesi kabaca yapılmış, iç yüzey perdahlanmamış. Alınlığın ortasında yuvarlak disk.			
Yazıt	:	Teknenin doğu kısa yüzünde Eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	B.46-48.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

BE.1 Lahit – İthal — Lev.CXL, res.462-463

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	: -
Malzeme	:	Prokonessos mermeri	**Durum**	: Teknenin bir kısa yüzüde kırık. Kapakta bir orta ve yan akroter kırık ve eksik.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,11 m. gen. : 0,91 m. yük. : 0,86 m.	Kapak 2,28 m. 1,04 m. 0,44 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	Tekne altta dış bükey profilli kaide üzerine oturmakta. Dışbükey profilli üst pervaz. Uzun yüzler ve bir kısa yüz perdahlanmış. Bir kısa yüz kaba bırakılmış. Perdahlı kısa yüzde altta yan yana iki kaldırma çıkıntısı. Kapak akroterli beşik çatı.		
Yazıt	:	Kapağın alınlık kısmında iki satırlık, kısa yüz pervazında bir satırlık eski Yunanca yazıt.		
Yayın	:	-		
Analoji	:	-		
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı.		

BE.2 Lahit tekne parçası – İthal — Lev.CXL, res.464

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	: -
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	: Alanya Arkeoloji Müzesi env. 2007-58/A
Buluntu Yeri	:	Korakesion	**Konum**	: Bahçe
Malzeme	:	Prokonnesos mermeri	**Durum**	: Üst pervaz ve frizin bir bölümü.
Ölçüler	:	uz. : 0,84 m. yük. : 0,36 m.	Figür der.: 0,05 m.	
Buluntu	:	-	**Gömü**	: -
Tanım	:	İnce, düz silmeli içbükey profilli üst pervaz. Frizde üç figür. Solda cepheden gösterilmiş, çıplak, kanatlı Eros. Kanadının kısa tüyleri iç içe geçmiş daireler, uzun tüyleri ise birbirine paralel çizgiler şeklinde. Figürün solunda üstte, sol eliyle destek aldığı bir kayanın üzerine oturmuş, giyimli erkek. Sağ kolunu ileriye uzatmış, elinde meşale. Solda diğer figüre ait kanat parçası.		
Yazıt	:	-		
Yayın	:	-		
Analoji	:	G.30		
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı		

BE.3 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXL, res.465

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.498
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir yüzüne ait parça. Figürün başı ve kanadının bir kısmı ile teknenin üst pervazı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,36 m. yük. : 0,28 m.	Figür der.: 0,05 m. yük.: 0,18 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Üst pervaz bezemesi Ion kymationu. Sola dönük, dalgalı saçlı, kakülleri başının yukarısında toplanmış Eros başı. Solda kanat kalıntısı.

Yazıt : -

Yayın : Wiegartz 1965a, s.17, dn.20, s.35, 37, Antalya I, lev.27e; Waelkens 1982, s.55, no 15, Antalya I; Aydoğan 1998, s.91, no.35, lev.36.

Analoji : Göttingen A1, Yalvaç F2, Afyon F2, F.4.

Dönem : M.S.165-170.

BE.4 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLI, res.466

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 1.14.81
Buluntu Yeri	:	Pamphylia – Perge ?	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Teknenin bir yüzüne ait parça. Alt pervazın bir kısmı ile figür korunagelmiş. Figürün başı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,32 m. yük. : 0,52 m.	Figür der.: 0,10 m. yük.: 0,37 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: örgü bandı, iki düz silme, Lesbos kymationu. Cepheden tasvir edilmiş giyimli erkek figürü. Sol eliyle sağında bulunan bir kaide üzerinde duran başı tutmakta. Baş yaşlı bir erkeğe ait. Kütlesel saçlar, iki yandan aşağıya doğru sarkmakta. Oval çehre. Geniş alın. İnce kaşlar. Göz kapakları belirgin. Gözler hafif açık. Burun ince ve uzun. Bıyık ve sakallı.

Yazıt : -

Yayın : -

Analoji : Roma C

Dönem : M.S. ± 160

BE.5 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLI, res.467

Tip : Belirsiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. 33.72
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Envanterlik Depo 1
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Figürün başı, dizden aşağısı ile sağ kolu kırık ve eksik. Lyra'nın kaidesinin bir kısmı eksik.
Ölçüler : uz. : 0,38 m. fig.der.: 0,08 m.
yük. : 0,34 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Solda cepheden betimlenmiş, giyimli kadın figürü. Sol kolu ile sağındaki kaide üzerinde duran lyrayı tutmakta.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2. yüzyılın ortaları – M.S. 3. yüzyılın başı

BE.6 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLI, res.468

Tip : Belirsiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.627
Buluntu Yeri : Attaleia
Konum : Envanterlik Depo
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Tekne köşe parçası. Figürün dizden aşağısı ile Nikenin başı kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 0,35 m. Figür
gen. : 0,19 m. der.: 0,09 m.
yük. : 0,44 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Bir yüzde, çıplak, kanatlı Eros. Baş sağa dönük. Gözler kapalı. Sol kol, göğsünün üzerinden dolanmakta, sol eli ile sağ omzunu tutmakta. Sağ kol kırık. Kanat tüyleri işlenmemiş. Köşe figürü Nike. Bol peplos giymiş. Sağ elinde palmiye dalı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2. yüzyılın ortaları

BE.7 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLI, res.469

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.503
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürün belden aşağısının bir kısmı, sağ kolu, sol kolunun dirsekten yukarısı ve başı kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,24 m. yük. : 0,50 m.	Figür der.: 0,15 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Göğüs altından kuşakla bağlanmış, bol kıvrımlı elbise giyen kadın. Kuşakta geometrik motifler. Göğsünde Gorgo başı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. – 3. yüzyıl			

BE.8 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLII, res.470

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Frize ait parça. Figürün torsosu korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,58 m. yük. : 0,22 m.	Figür der.: 0,04 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Frizde çocuğa ait torso. Sağında asma dalı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. – 3. yüzyıl			

BE.9 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLII, res.471

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Alt pervazın bir kısmı ve figürlerin bir bölümü korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,20 m. yük. : 0,15 m.	Figür der.: 0,03 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Lesbos kymationu ile bezeli alt pervaz. Sağda başı korunagelmiş yerde yatan at. Solda bir ayak.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. – 3. yüzyıl			

BE.10 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLII, res.472

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Toparlar Köy Mezarlığı
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kaide bezemesi.
Ölçüler	:	uz. : 0,75 m. gen. : 0,21 m. yük. : 0,29 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: düz plinthos, palmet dizisi, düz silme, örgü bandı, düz silme, Lesbos kymationu. Üstte frize ait bir hayvan figürünün gövdesi.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	BE.11			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın ortaları			

BE.11 Lahit tekne parçası – İthal Lev.CXLII, res.473

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 792
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kaide parçası. Figürlere ait parçalar korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,71 m. yük. : 0,19 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaide bezemesi aşağıdan yukarıya doğru: plinthos, Lesbos kymationu, örgü bandı, Lesbos kymationu. Üstte bir figüre ait ayak. Solunda yılan gövdesi.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	BE.10			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl ortaları			

BE.12 Lahit tekne parçası - İthal Lev.CXLIII, res.474

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: II. mezar sırası, P.4 üzeri.
Malzeme	:	Kırmızı renkli taş	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,80 m. gen. : 0,75 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Korunagelen kısımları bezemesiz. Tekne, yastıklı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın ortaları – M.S. 3. yüzyılın ortaları			

BE.13 Lahit - Yerel — Lev.CXLIII, res.475

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Perge Batı Nekropolis: 1946 yılı kazısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm

Ölçüler	:	Tekne	Kapak
		uz. : -	-
		gen. : 0,81 m.	0,95
		yük. : 0,75 m.	0,53

Buluntu : -

Gömü : -

Tanım : Bezemesiz plinthos üzerinde içbükey profilli iki düz silmeden oluşan kaide. Teknenin caddeye bakan yüzünde dikdörtgen başlık ve kaideli payeler. Payelerin gövdelerinde konsollar üzerinde kemer. Kapak, akroterli yüksek beşik çatı. Çerçeveli alınlığın merkezinde rozet.

Yazıt : Kapağın alt silmesinden başlayan (1 satır), paye ve kemerli alanda (10) devam eden 11 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,02-0,04 m.) Sağ payede 5, sol payede 10 satırlık eski Yunanca yazıt (harf yük.: 0,02 m.)

Αὐρήλιος ᾽Αχιλλε[ὺς] ζῶν ἑαυτῷ
κατεσκεύα
σε τὸ ἀγγεῖον μό
νῳ, οὐδενὶ δὲέτέ
ρῳ ἐξὸν ἔσται
καταθέσαι πτῶ
μα εἰς τὸ ἀγγεῖον εἰ
δ᾽ οὖν δώσει εἰς τὸ τα-
μεῖον δηνάρια θ῾ Βούλομαι
δὲ αὐτὸ κοραχωθῆναι
ἐντὸς ἡμερῶν.....

Çevirisi: “Aurelius Akhilleus hayattayken yalnız kendisi için lahdi yaptırdı ve başka hiçbir kimseye lahdin içine başka ceset koymak için izin verilmeyecektir; aksi halde (o kimse) vergi dairesine 500 denarius ödeyecektir. (lahdin)……. Gün içinde kenetlenmesini arzu ediyorum”

Sağ paye:

ταῦ.
τα ὁ
βίος
ὃ βλέ
πετε

Çevirisi: “Gördüğünüz hayat işte böyledir.”

Sol Paye:

οὐκ ἦ
μεν
καὶ ἐ
γενό
μεν
οὐ
κεῖμ
αι οὐ
μέ‹λ›ε[ι]
μοι

Çevirisi: “Yaşamadım ve doğmadım; nerede yattığım beni ilgilendirmez.

Yayın : Mansel-Akarca 1949, s.13, no.12, res.38-39.
Analoji : -
Dönem : M.S. 3. yüzyılın başları

BE.14 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLIII, res.476, pl.1

Tip : Belirsiz
Konu : -
Kazı Env. No : La.07.L.73
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 169: IV. mezar sırası L.66’nın kuzeybatısı. Kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Teknenin tabanı ve uzun yüzünün küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 2,05 m.
gen. : 0,62 m.
yük. : 0,48 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları

BE.15 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLIII, res.477, pl.1

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.07.L.72	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: P.16 üzeri.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,25 m. gen. : 0,95 m. yük. : 0,40 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Tuğladan yapılmış mezar yapısı üzerinde. Korunagelen tekne yan duvarları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın – 3. yüzyılın ortaları			

BE.16 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLIV, res.478, pl.1

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.02.L.55	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III.mezar sırası. L.42-45'in doğusu, kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin bir uzun kenarı ve tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,02 m. gen. : 0,70 m. yük. : 0,71 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş. Korunagelen kısımları bezemesiz. Teknenin güney kısa kenarı önünde dikdörtgen stel yuvası.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.17 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLIV, res.479, pl.1

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.03.L.51	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası. P15'in üzeri, kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı ve bir uzun yüzünün küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,45 m. gen. : 1,07 m. yük. : 0,57 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Altta, dışbükey profilli bezemesiz kaide. Korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.18 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLIV, res.480, pl.1

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.98.L.5	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası. P.2 üzeri, doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,13 m. gen. : 1,04 m. yük. : 0,30 m			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Korunagelen kısımları bezemesiz olan tekne altta iç bükey, silmeli kaideye sahip. Bunun altındaki kısımda köşeler postament biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.19 Lahit tekne parçası - Yerel CXLIV, res.481

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169'un kuzeydoğusu. Ka.1'in kuzeydoğusu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,94 m. gen. : 1,13 m. yük. : 0,31 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.20 Lahit tekne parçası - Yerel Lev.CXLV, res.482

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Kentin batı kapısının kuzeyi. Podyum mezar üzeri.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,16 m. gen. : 1,06 m. yük. : 0,35 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.21 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLV, res.483

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Kentin batı kapısının kuzeyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,17 m. gen. : 0,91 m. yük. : 0,93 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.22 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLV, res.484

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı. Yamaç kenarı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,36 m. gen. : 0,80 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.23 Lahit tekne parçası - Yerel Lev.CXLV, res.485

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı. Yamaç kenarı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,44 m. gen. : 0,78 m. yük. : 0,45 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.24 Lahit tekne parçası - Yerel Lev.CXLVI, res.485

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,02 m. gen. : 0,86 m. yük. : 0,75 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.25 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLVI, res.487

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının güneybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,10 m. gen. : 0,68 m. yük. : 0,47 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Üzeri sıvalı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.26 Lahit - Yerel — Lev.CXLVI, res.488

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159'un güneybatısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş. İki parça. Kapağın akroterleri dışında tümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	<u>Tekne</u> / <u>Kapak</u> uz. : 1,64 m. (1.prç) 0,60 m. (2.prç) / 1,50 m. gen. : 0,90 m. / 0,91 m. yük. : 0,35 m. / 0,36 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Kapak, akroterli beşik çatı. Alınlığın üzerinde çıkıntı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.27 Lahit tekne parçası - Yerel Lev.CXLVI, res.489

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159'un güneybatısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,28 m. gen. : 0,72 m. yük. : 0,38 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Üzeri sıvalı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.28 Lahit tekne parçası - Yerel Lev.CXLVII, res.490

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Kentin kuzey girişi
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin bir kısa yüzü ve tabanı korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 2,14 m. gen. : 0,94 m. yük. : 1,14 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, korunagelen kısımları bezemesiz tekne.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.29 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLVIII, res.491

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Kentin kuzey girişi
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin bir kısa yüzü ve tabanı korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 2,13 m. gen. : 0,88 m. yük. : 0,85 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Sıkıştırılmış toprak üzerine oturtulmuş, korunagelen kısımları bezemesiz tekne.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.30 Lahit parçaları - Yerel — Lev.CXLVII, 492

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrbe	**Konum**	:	Mezarlık kilisesi çevresi.
Malzeme	:	Konglomera	**Durum**	:	Tekne ve kapağın kısa kenarları kırık. Gömülü.
Ölçüler	:	<u>Tekne</u> uz. : 2,65 m. gen. : 1,02 m. yük. : 0,66 m.	<u>Kapak</u> - 1,09 m. 0,38 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Korunagelen kısımları bezemesiz, kaidesiz tekne. Kapak, akrotersiz beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.31 Lahit – Yerel — Lev.CXLVII, res.493

Tip : Belirsiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrboton Kome
Konum : Batı Nekropolis
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tekne ve kapak oldukça tahrip olmuş. Teknenin tabanı ve uzun kenarlarının bir kısmı korunagelmiş. Kapağın ise alınlıklı bir kısmı günümüze ulaşmıştır.

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	1,60 m.	1,15 m.
gen.	1,10 m.	1,12 m.
yük.	-	0,70 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Kaidesiz teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Tabanda yastık.
Kapak, akroterli beşik çatı. Yan akroterler tipik.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları

BE.32 Lahit- Yerel — Lev.CXLVIII, res.494

Tip : Belirsiz
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrboton Kome
Konum : Batı Nekropolis
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Kapak tüme yakın. Teknenin büyük bir bölümü kırık ve eksik.

Ölçüler :

	Tekne	Kapak
uz.	2,15 m.	2,32 m.
gen.	1,12 m.	-
yük.	0,40 m.	0,48 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Kapak, beşik çatı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları

BE.33 Lahit – Yerel — Lev.CXLVIII, res.495

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin 1 kısa kenarı ve uzun kenarlarının bir kısmı korunagelmiş. Kapak, orta akroterleri haricinde tüm.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,22 m. gen. : 0,98 m. yük. : 0,64 m.	Kapak 2,18 m. 0,97 m. 0,55 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Teknenin içinde yastık. Kapak, akroterleri beşik çatı. Yan akroterler tipik.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.34 Lahit parçaları - Yerel — Lev.CXLVIII, res.496

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı ve kısa yüzünün bir kısmı korunagelmiş. Kapakta çeşitli kırıklar, ters dönmüş.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 1,80 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,57 m.	Kapak 2,28 m. 1,15 m. 0,70 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaidesiz teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Kapak, akroterli (?) beşik çatı. Kapağın çerçevesiz alınlığında muhtemelen kalkan tasviri.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.35 Lahit parçaları - Yerel — Lev.CXLVIII, res.497

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapak, parçalar halinde. Teknenin taban kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	Tekne uz. : 2,13 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,26 m.	Kapak - 0,85 m. 0,77 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaidesi teknenin korunagelen kısımları bezemesiz. Kapak, akroterli beşik çatı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.36 Lahit tekne parçası - Yerel — Lev.CXLIX, res.498

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,34 m. gen. : 1,20 m. yük. : 0,70 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Podyum üzerine duran kaidesiz tekne. Teknenin tabanında ölü yastığı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.37 Lahit tekne parçası - Yerel Lev.CXLIX, res.499

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Teknenin tabanı korunagelmiş. Ters dönmüş. Oldukça aşınmış.
Ölçüler	:	uz. : 2,06 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Tekne, altta düz profilli kaideli. Korunagelen kısımları bezemesiz.			
Yazıt	:	Kısa yüzünde muhtemelen yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.38 Lahit teknesi parçası – Yerel Lev.CXLIX, res.500

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Doğal koşullardan dolayı oldukça aşınmış. Taban kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,25 m. gen. : 1,08 m. yük. : 0,52 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Taban kısmında ölü yastığı mevcut.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

BE.39 Lahit tekne parçası - Yerel Lev.CXLIX, res.501

Tip	:	Belirsiz	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tekneye ait taban kısmının küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,90 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,45 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kaidesiz teknenin kısa kenarında tıraşlanmamış kaide çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl – 3. yüzyılın ortaları			

LK.1 Lahit Kapağı – İthal Lev.CL, res.502

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env.94
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kapağın ortasından itibaren bir kısmı kırık. İki parça.
Ölçüler	:	uz. : 1,00 m. gen. : 1,02 m. yük. : 0,47 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Palmet bezemeli akroterleri alınlık üzerinde asma filizi çevrelemekte. Alınlık, geison, diş kesimi ve düz silmelerle süslü yatay geison ve simadan oluşmakta. Alınlığın merkezinde umbo. Kapağın uzun yüzlerinde üzerinde sarmal dallar ve içlerinde yıldız çiçeği. Kısa yüz ve uzun yüzde birer kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Mansel-Akarca 1949, s.10, dn.3, res.27-28; Koch-Sichtermann 1982, s.542, dn.23; Waelkens 1982, s.63-65, no.3, Antalya D1, lev.20, res.2, Aydoğan 1998, s.104, lev.51.			
Analoji	:	G.13, S.1, TN.1, MA.1, LK.2-6.			
Dönem	:	M.S. ± 115			

LK.2 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CL, res.503

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Alınlığın biri korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,40 m. gen. : 1,04 m. yük. : 0,47 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçimli. Akroterler palmet, asma filizi ile birleştirilmişler. Çerçeveli alınlığın içinde diş kesimi. Alınlığın merkezinde kapaklı amphora. Kısa yüzde kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.1, 3-6.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın ilk çeyreği			

LK.3 Lahit Kapağı – Yerel Lev.XX, res.66-67

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.16
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Teşhir. Aynı envanter numaralı lahdin üzerinde.
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,10 m. gen. : 0,95 m. yük. : 0,41 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Akroterli beşik çatı biçimli. Beş imbrikesli. Palmet bezemeli akroterleri, alınlık çerçevesi üzerinde asma filizi birleştirmekte. Antefiksler palmet. Üst üste iki düz silme ile çerçevelenen alınlığın iki yüzünde de merkezinde kalkan motifi. Kapağın kısa yüzlerinde bir, uzun yüzlerinde ikişer kaldırma çıkıntısı.

Yazıt : -

Yayın : Moretti 1923/1924, s.480, res.1-2; Rodenwalt 1933, s.198 vd.; Mansel-Akarca 1949, s.23, dn.3, 6; Wiegartz 1965a, s.37 vd., 41, 178, no.17, lev.47; Himmelmann 1970, s.19-20; Akıllı 1979, s.60-62, no.23, lev.XV, res.1-2; Waelkens 1982, s.21, no.13, Antalya G.3, lev.3.3; Aydoğan 1998, s.22 vd., 82, no.20, lev.16-17; Işık 1998, s.287, lev.111/3-5; Işık vd. 2003, s.122-123, res.94-95. Karaduman 2007, s.138, res.25, Acar 2008, s.29 vd.

Analoji : LK.1-2, 4-6.

Dönem : M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı

LK.4 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CL, res.504

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Otogar girişi
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir kısa yüzü ve orta akroteri korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,77 m. gen. : 0,73 m. yük. : 0,61 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter palmet. Üst çerçevede asma filizleri. Çerçeveli alınlığın merkezinde umbo.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.1-3, 5-6.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı			

LK.5 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CL, res.505

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Alınlığın biri korunagelmiş. Bir yan akroteri kınk ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,83 m. gen. : 0,44 m. yük. : 0,30 m			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Akroterler palmet, asma filizi ile birleştirilmiş. Alınlık içe doğru kademeli üç düz silme ile çerçevelenmiş. Alınlığın merkezinde umbo. Kısa yüzde kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.1-4, LK.6.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın ilk yarısı			

LK.6 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLI, res.506

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Alınlığın biri korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,80 m. gen. : 0,54 m. yük. : 0,44 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Akroterler palmet, asma filizi ile birleştirilmiş. Çerçeveli alınlığın içinde diş kesimi. Alınlığın merkezinde umbo. Kısa yüzde kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.3, MA.1, Roma G3, Providence F1, LK.7.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın ikinci çeyreği			

LK.7 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLI, res.507

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Perge Kazı Deposu
Malzeme	:	Mermer	**Durum**	:	Alınlık korunagelmiş. Akroterler kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,32 m. gen. : 0,38 m. yük. : 0,34 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Çerçeveli alınlık. Üst üste iki düz silmeli çerçevenin yukarısında asma filizi. Çerçevenin alınlığa dönük iç kısmında diş kesimi. Çerçevenin alt sınırı içbükey profilli düz silmeli. Alınlığın merkezinde umbo. Kapağın alt kısmında mesnet.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	G.3, MA.1, Roma G3, Providence F1, LK.6.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın ikinci çeyreği			

LK.8 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLI, res.508

Tip : Beşik çatılı
Konu :
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Alanya Arkeoloji Müzesi env. 4.9.79
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : ince kristalli beyaz mermer
Durum : Kapağın alınlığının bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 0,51 m.
yük. : 0,39 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçimide. Orta akroter palmet. Orta ve yan akroterler arasındaki silme üzerinde asma yaprakları. Alınlık içerisinde yukarıdan aşağıya doğru: palmet, diş kesimi. Alınlık üçgeninin alt kenarında mesnet. Kenar altında yukarıdan aşağıya doğru: palmet ve inci dizisi. Alınlık merkezinde Gorgo.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : İzmir R1, Roma D2, LK.10
Dönem : M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreği

LK.9 Lahit Kapağı parçası - İthal Lev.CLI, res.509

Tip : Beşik çatılı
Konu :
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Perge Kazı Deposu
Malzeme : Mermer
Durum : Bir alınlığı ve küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 1,33 m.
gen. : 0,94 m.
yük. : 0,27 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Çatı kanatları kiremitli. Dört imbrikes korunagelmiş. Antefiksler, aslan başı. Aslanların yeleleri, ortadan ikiye ayrılmış, iki yanda dalgalı biçimde kulakları örtmekte. Ağızları açık. Çerçevesiz alınlıkta daire içinde kalkan motifi.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji :
Dönem : M.S. 2. – 3. yüzyıl

LK.10 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLII, res.510

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Alanya Arkeoloji Müzesi env. 4.8.79
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Depo
Malzeme	:	ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir imbrikes ve antefiksi korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,51 m. yük. : 0,38 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	İmbrikes üzerinde aslan başı biçiminde antefiks. Kapak kanadının altında bezeme dizisi. Yukarıdan aşağıya doğru: palmet, inci dizisi.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.10			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın üçüncü çeyreği			

LK.11 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLII, res.511

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.419
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Envanterlik Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	İki antefiksi korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,60 m. gen. : 0,28 m. yük. : 0,10 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bir imbrikes ve iki antefiks. Antefiksler aslan başı. Yeleler kabarık ve dalgalı, kulakların yanlarından aşağı inmekte. Kaşlar çatık. Gözler tam açık. Ağız açık, dil dışarıda. Kapakta, kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği			

LK.12 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLII, res.512

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi E.75
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir antefiks, bir imbrikes ve köşe akroterinin bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,55 m. gen. : 0,50 m. yük. : 0,20 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bir imbrikes ve bir antefiks. Antefiks aslan başı. Yeleler kabarık ve dalgalı, kulakların yanlarından aşağı inmekte. Kaşlar çatık. Gözler tam açık. Ağız açık, dil dışarıda. Yan akroterde asma filizleri.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği			

LK.13 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLII, res.513

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi E.76
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir antefiks, ve imbrikes korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,52 m. gen. : 0,40 m. yük. : 0,25 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Bir imbrikes ve bir antefiks. Antefiks, tiyatro maskı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği			

LK.14 Lahit Kapağı – İthal Lev.CLIII, res.514

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Kentin kuzey girişi
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,16 m. gen. : 0,91 m. yük. : 0,45 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.15			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.15 Lahit Kapağı – İthal Lev.CLIII, res.515

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Batı Mausouleion bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,18 m. gen. : 0,80 m. yük. : 0,75 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.14			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.16 Lahit Kapağı – İthal Lev.CLIII, res.516-517

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 1,60 m. gen. : 0,87 m. yük. : 0,49 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroterler palmet. Alınlık düz silme ile çerçevelenmiş. Alınlığın merkezinde bir yanda Gorgo başı, bir yanda rozet bezeme. Kısa ve uzun yüzlerde kenet delikleri.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.17 Lahit kapağı parçası – İthal Lev.CLIV, res.518

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:		**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: P.12 üzerine yerleştirilmiş.
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Alınlıklardan biri, tepe ve yan akroterleri korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,18 m. gen. : 0,92 m. yük. : 0,53 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroterlerde korunagelen kısımda asma filizleri. Çerçeveli alınlıkta kalkan motifi.			
Yazıt	:	Alınlığın altındaki kısımda eski Yunanca yazıt. Kalkanın ortasında “ZH” ibaresi.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.18 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLIV, res.519

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Alınlık parçası. Bir yan akroter korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,41 m. gen. : 0,89 m. yük. : 0,76 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Alınlık iki düz silme ile çerçeve içine alınmış. Ortada oval bir disk üzerinde yumurta formlu bezeme.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.19			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.19 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLIV, res.520

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Alınlık parçası. Bir yan akroter korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,85 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,53 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Palmet bezemeli köşe akroteri tipik. Alınlık iki düz silme ile çerçeve içine alınmış. Ortada umbo. Kenet yuvası alt çerçevenin üstünde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.18			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.20 Lahit kapağı parçası – İthal Lev.CLIV, res.521

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: P.12 üzerine yerleştirilmiş.
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Kapağın sadece bir kısmı korunagelmiştir.
Ölçüler	:	uz. : 0,66 m. gen. : 1,19 m. yük. : 0,48 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroterler palmet bezemeli. Palmet yapraklarının etrafında asma filizleri. Bitkisel bezeme üzerinde matkap delikleri görülmekte.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.21 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLV, res.522-523

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Akroter ve alınlığın bir bölümü.
Ölçüler	:	uz. : 0,93 m. gen. : 0,80 m. yük. : 0,63 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroterin, kapağın uzun yüzüne dönük bölümünde, gövdesi cepheden, başı profilden gösterilmiş, kanatları açık, başı sağa dönük kartal. Çerçeveli alınlık içerisinde muhtemelen Gorgo.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Koch-Sichtermann 1982, s.542, dn.24; Aydoğan 1998, s.142, no.h, lev.73, res.1.			
Analoji	:	LK.22			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın ortaları			

LK.22 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLV, res.524

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.168
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer.	**Durum**	:	Kapağın sağ köşe akroteri ve alınlığı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,70 m. gen. : 0,60 m. yük. : 0,64 m.	Harf Yüksekliği 0,04 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Çerçeveli alınlık içinde bir kabartma parçası. Yan akroterin uzun yüzünde ok atmakta olan Eros. Boynuna sarılı mantosu haricinde çıplak. Sağ eli ile arkasındaki oklukdan ok almakta. Sol elinde yay. Arkasında pan flüt ve bir ağaç.

Yazıt : Eros'un yanında bir satırlık eski Yunanca yazıt.

Eski Yunanca:

EROC

Çevirisi: Eros

Yayın : Lankoronski 1890, s.16-17, res.7; Rodenwalt 1933, s.212; Matz 1958, s.83, no.17; Giuliano 1962, s.49, no.266; Wiegartz 1965a, s.616, no.21; Koch 1973, s.221-222; Koch-Sichtermann 1982, s.427, dn.22, s.542, dn.24; Aydoğan 1998, s.113, no.75, lev.65; Varkıvanç-Kökmen 2011, s.234, res.13

Analoji : LK.21

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu – 3. yüzyıl ortaları

LK.23 Lahit Kapağı parçası – İthal — Lev.CLV, res.525; Lev.CLVI, res.526-527

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. A.95
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer.
Durum : Kapağın bir alınlığı korunagelmiştir. Yan akroterlerde kırıklar.
Ölçüler : uz. : 0,94 m.
gen. : 1,21 m.
yük. : 0,60 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroterler, oturan, bir ayağını dizinden bükerek göğsüne çekmiş, diğer ayağını aşağıya doğru uzatan Eros'lar. Çerçeveli alınlığın merkezinde Gorgo başı. Alınlığın alt çerçevesinde ve kapağın uzun yüzlerinde friz. Alınlık frizinde ortada istiridye. Etrafında sağa ve sola doğru hareket eden yunuslar. Kapağın uzun yüzlerindeki frizde yunuslar. Kapağın meyilli yüzlerinde yaprak bezeme.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.24
Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı

LK.24 Lahit Kapağı parçası – İthal — Lev.CLVI, res.528

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Side
Konum : Kentin kuzey girişindeki park.
Malzeme : İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer.
Durum : Bir yan akroter ve uzun tarafın bir kısmı korunagelmiş
Ölçüler : uz. : 0,84 m.
gen. : 0,62 m.
yük. : 0,28 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Akroter palmetle bezeli. Kapağın uzun yüzünde, çatının meyilli kısmı küçük yapraklarla bezenmiş.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.23
Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın ortaları

LK.25 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLVII, res.529-530

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Perge Kazı Deposu
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir alınlık kısmı ve orta akroterleri ile 3 yan akroteri kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 2,23 m. gen. : 0,78 m. yük. : 0,46 m.	Fig. yük.: 0,025 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Korunagelen yan akroterde Eros betimi. Kanatlı Eros, sol ayak dizden bükülmüş, sol dirsek üzerinde çömelmiş. Sağ bacak geride. Yüz aşınmış.			
Yazıt	:	Kapağın çatı kanadında ortada, 4 satırlık eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.26			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başları			

LK.26 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLVII, res.531

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.99.P.10.6	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Perge Kazı Deposu
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Figürlü akroter parçası. Figürün başı, ayakları ve elleri kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,41 m. yük. : 0,32 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Yan akroter. Üzerinde uzanmış vaziyette Eros.			
Yazıt	:	Akroterin alt çerçevesinde Eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.25			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – 3. yüzyılın başları			

LK.27 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLVII, res.532

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.218
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	Orta kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Alınlık çerçevesinden kırık. Figürde kısmi kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,56 m. yük. : 0,40 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Alınlık parçası. Çerçeve içinde kalan alanda aigis ve bunun merkezinde Gorgo başı. Saçlar, başın etrafında dalgalanmakta ve çehreyi kaplamakta. Çenenin altında düğümlenmiş yılan başları. Üzgün bir ifadeye sahip. Çerçevenin altında kaldırma çıkıntısı. Kaldırma çıkıntısında eski Yunanca “M” harfi.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	Y.3, TA.25, LK.101.			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.28 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLVIII, res.533

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env. 170
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	İki antefiks ve üzerindeki figür korunagelmiş
Ölçüler	:	uz. : 0,59 m. gen. : 0,26 m. yük. : 0,30 m.	Figür der.: 0,16 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Beşik çatının uzun kenarına ait parça. Üzerinde düz tegulalar ve antefiksli imbrikesler. Antefiksler tiyatro maskeleri. İki imbrikesin arasında yatar pozisyonda ağzı hafif aralık aslan.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Mansel, Bean, İnan 1956, s.60, no.9, res.129; Koch-Sichtermann 1980, s.542, dn.23; Aydoğan 1998, s.104-105, no.59, lev.52.			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.29 Lahit Kapağı parçası - İthal Lev.CLVIII, res.534

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Doğu Nekropolis	**Konum**	:	Perge Kazı Deposu
Malzeme	:	İnce kristalli, gri damarlı beyaz mermer	**Durum**	:	Bir alınlığı ve küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,08 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,36 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Alınlık ve korunagelen iki yan akroteri bezemesiz.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı			

LK.30 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLVIII, res.535

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi E.161
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Bir yan akroter ve alınlığın bir kısmı.
Ölçüler	:	uz. : 0,41 m. gen. : 0,37 m. yük. : 0,35 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroter içinden çiçekler çıkan palmet. Alınlık çerçeveli.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.19			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyıl sonu – M.S. 3. yüzyıl başı			

LK.31 Lahit Kapağı – Yerel — Lev.CLVIII, res.536

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,22 m. gen. : 0,83 m. yük. : 0,27 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akrotersiz alçak beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.32-34.			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi.			

LK.32 Lahit Kapağı parçası – Yerel — Lev.CLIX, res.537

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın uzun yüzleri korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,95 m. gen. : 0,84 m. yük. : 0,32 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akrotersiz alçak beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	Roma İmparatorluk Dönemi			
Dönem	:	LK.31, 33-34.			

LK.33 Lahit kapağı parçası - Yerel — Lev.CLIX, res.538, pl.1

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.01.L.39	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, L.38'in güneyi. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kırıklar mevcut.
Ölçüler	:	uz. : 2,12 m. gen. : 0,67 m. yük. : 0,24 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Khamasorion üzerinde. Akrotersiz, alçak beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	Roma İmparatorluk Dönemi			
Dönem	:	LK.31-32, 34.			

LK.34 Lahit Kapağı parçası – Yerel — Lev.CLIX, res.539

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrbe	**Konum**	:	Mezarlık kilisesi çevresi.
Malzeme	:	Konglomera	**Durum**	:	Kapağın kısa kenarı korunmuş. 2 parça.
Ölçüler	:	(A) (B) uz. : 0,56 m. 0,91 m. gen. : 1,04 m. 1,04 m. yük. : 0,25 m. -			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Khamasorion üzerinde. Akrotersiz, alçak beşik çatı bçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	İnan 1998, s.67, res.56.			
Analoji	:	Roma İmparatorluk Dönemi			
Dönem	:	LK.31-33.			

LK.35 Lahit kapağı - Yerel — Lev.CLIX, res.540, pl.1

Tip	:	Beşik çatı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.97.L.10	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: I. mezar sırası, M.2'nin batısı, kuzey-güney doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 2,22 m. gen. : 0,96 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kireçtaşı bloklardan meydana getirilmiş tekne üzerinde. Akroterli, yüksek beşik çatı biçiminde. Orta akroter 2. grup.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.36-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.36 Lahit kapağı - Yerel — Lev.CLX, res.541, pl.1

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.99.L.31	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	I. Mezar sırası, L.8'in batısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Güney orta akroter kırık ve kesik.
Ölçüler	:	uz. : 2,28 m. gen. : 1,10 m. yük. : 0,67 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Tuğlalardan örülmüş bir tekne üzerinde. Akroterli, yüksek beşik çatı. Orta akroter grup 2. Kapak, çerçeveli alınlıklara sahip. Kuzey alınlıkta, ortada kaba bırakılmış bir disk. Güney alınlıkta umbo.			
Yazıt	:	Çatının batı yüzeyinde, ortada 4 satırlık eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35, 37-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.37 Lahit kapağı - Yerel — Lev.CLX, res.542, pl.1

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.00.L.30	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: II. mezar sırası, P.7 üzerine yerleştirilmiş
Malzeme	:	Kırmızı damarlı yerel taş	**Durum**	:	Muhtelif kırıklar. İki tepe ve iki yan akroter kırık.
Ölçüler	:	uz. : 2,14 m. gen. : 0,80 m. yük. : 0,60 m.			
Buluntu	:		**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 2.			
Yazıt	:	Doğu alınlıkta eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-36, 38-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.38 Lahit kapağı - Yerel — Lev.CLX, res.543, pl.1

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.00.L.29	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: II. mezar sırası. P.8 üzerine yerleştirilmiş.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Ortadan kırık, birleştirilmiş
Ölçüler	:	uz. : 2,14 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,67 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli, yüksek beşik çatı biçiminde. Kapağın doğu kısmında, orta akroterin üzerinde haç motifi.			
Yazıt	:	Doğu alınlık ve güney uzun yüzde eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-37, 39-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı, Hiristiyanlık			

LK.39 Lahit kapağı - Yerel — Lev.CLX, res.544

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	La.00.L.35	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: III. mezar sırası, M.8'in güneyi, doğu-batı doğrultulu.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm.
Ölçüler	:	uz. : 1,95 m. gen. : 0,80 m. yük. : 0,40 m.			
Buluntu	:	+	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Tuğla ve kireçtaşı bloklarla örülmüş bir tekne üzerinde. Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 1. Aynı yüz orta akroter üzerinde haç.			
Yazıt	:	Kapağın batı kısa yüzünde eski Yunanca yazıt.			
Yayın	:	Köker 2007, s.69, no.36.			
Analoji	:	LK.35-38, 40-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 4. çeyreği, Hiristiyanlık			

LK.40 Lahit kapağı parçası - Yerel — Lev.CLXI, res.545

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169: P.12 üzerine yerleştirilmiş.
Malzeme	:	Kireçtaşı (?)	**Durum**	:	Alınlığın bir kısmı, bir tepe ve bir yan akroter korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,06 m. gen. : 0,77 m. yük. : 0,45 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli, beşik çatı biçiminde. Çerçeveli alınlık içerisinde kalkan motifi. Orta akroter grup 1.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-39, 41-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı.			

LK.41 Lahit Kapağı parçası - Yerel — Lev.CLXI, res.546

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 169'un güneyi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Toprak altında. Kapağın bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : - gen. : 0,60 m. yük. : 0,26 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-40, 42-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	Roma İmparatorluk Dönemi			

LK.42 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXI, res.547

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Kentin batı kapısının kuzeyi. Podyum mezar içi.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kısmi kırıklar. Ters dönmüş. Toprak altında.
Ölçüler	:	uz. : 2,07 m. gen. : - yük. : -			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-41, 43-46, 52,56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.43 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXI, res.548

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Yan durmakta. Bir yan akroter korunagelmiş. Diğer kısımlarda kısmi kırık ve aşınmalar
Ölçüler : uz. : 2,22 m.
gen. : 1,08 m.
yük. : 0,58 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Çerçevesiz alınlıkta daire içine alınmış bir haç motifi.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-42, 44-46, 52,56, 58-70,
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 4. çeyreği, Hiristiyanlık

LK.44 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXII, res.549

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159. Kazı alanının kuzeyi.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : İki yan akroter ve bir orta akroter kırık.
Ölçüler : uz. : 2,30 m.
gen. : 1,00 m.
yük. : 0,63 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Çerçeve içine alınmış alınlığın merkezinde rozet.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-43, 45-46, 52,56, 58-70,
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı, Hiristiyanlık

LK.45 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXII, res.550

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159. Kazı alanının kuzeybatısı. Surların yakınında.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Ters dönmüş, bir kısmı toprak yüzeğinde.
Ölçüler : uz. : 2,36 m.
gen. : -
yük. : 0,42 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-44, 46, 52,56, 58-70,
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı.

LK.46 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXII, res.551

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159. Kazı alanının güneybatısı.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Üç yan akroter ve orta akroterler kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 2,36 m.
gen. : 1,02 m.
yük. : 0,40 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Kapağın kısa kenarında kaldırma çıkıntısı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-45, 52,56, 58-70,
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı.

LK.47 Lahit Kapağı – Yerel Lev.CLXII, res.552; Lev.CLXIII, res.553-554

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159. Kazı alanının batısı.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Bir orta akroter ile iki yan akroter kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 2,50 m.
gen. : 1,31 m.
yük. : 0,72 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Kapağın bir alınlığı işlenmiş. Orta akroter grup 4. Akroterler palmet. Palmetin etrafında ve köşe akroterlerinin yanlarında asma filizleri. Silmeli çerçeve içine alınmış alınlıkta, merkezde bir büst. Cepheden betimlenmiş büstün başı tahrip olmuş. Saçları iki yanda omuzlarından sarkmakta. "V" yakalı ince bir elbise giymiş.
Yazıt : Alınlık çerçevesinin altında 1 satırlık eski Yunanca yazıt.
Eski Yunanca:

X[AI]PE

Çevirisi: "Elveda"
Yayın : -
Analoji : LK.48-51, 82.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı

LK.48 Lahit Kapağı parçası - Yerel Lev.CLXIII, res.555

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Kapağın alınlık kısmı ve iki yan akroteri korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 0,60 m.
gen. : 1,27 m.
yük. : 0,45 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroterler, palmet. Yan akroterlerle orta akroterleri birleştiren, alınlığın üst çerçevesinde asma filizi. Çerçeveli alınlık içinde, merkezde yer alan kalkan üzerine kazıma tekniğiyle yapılmış rozet.
Yazıt : Alınlığın çerçeveleri üzerinde ve içinde eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : LK.47, LK.49-51, 82.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı

LK.49 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXIII, res.556

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159'un güneyi.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Bir alınlık ve orta akroter kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 1,35 m.
gen. : 0,80 m.
yük. : 0,38 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroterler palmet. Silmeli çerçeve içine alınmış alınlığın merkezinde umbo.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.47-48, LK.50-51, 82.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı

LK.50 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXIV, res.557

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159'un güneybatısı.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Kapağın alınlığı ve yan akroteri korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 0,84 m.
gen. : 0,75 m.
yük. : 0,41 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroter, palmet. Çerçeveli alınlığın merkezinde kalkan.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.47-49, LK.51, 82.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı

LK.51 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXIV, res.557

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159'un batısı. Yurtpınar karayolunun kenarı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Alınlığın bir kısmı ve bir akroter korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,18 m. gen. : 0,95 m. yük. : 0,60 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Yan akroter, palmet.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.47-50, 82.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı			

LK.52 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXIV, res.559

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	İki yan akroter ve orta akroterler kırık.
Ölçüler	:	uz. : 2,35 m. gen. : 0,88 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 53-56, 58-70.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.53 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXV, res.560

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Toprak altında bir yan bir orta akroter ve mahya kirişi gözükmekte. İki parça.
Ölçüler	:	uz. : 2,40 m. gen. : 0,91 m. yük. : -			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 1.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52, 54-56, 58-70.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.54 Lahit Kapağı – Yerel — Lev.CLXV, res.561

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının kuzeybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Toprak altında bir yan akroter gözükmekte. Orta akroter tahrip olmuş.
Ölçüler	:	uz. : 2,31 m. gen. : 0,85 m. yük. : -			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-53, 55-56, 58-70,			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.55 Lahit Kapağı parçası - Yerel Lev.CLXV, res.562

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159: Kazı alanının kuzeydoğusu. Yamaç üzeri.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : İki yan akroter, ve bir orta akroter korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 1,00 m.
gen. : 0,83 m.
yük. : -
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Çerçevesiz alınlıkta işlenmemiş yuvarlak bir çıkıntı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-54, 56, 58-70,
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı

LK.56 Lahit Kapağı - Yerel Lev.CLXV, res.563

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Batı Nekropolis
Konum : Parsel 159'un güneyi.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : İki yan akroter ve bir orta akroter kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 2,35 m.
gen. : 1,35 m.
yük. : 0,66 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 1. Kapak perdahlanmamış.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-55, 58-70,
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı

LK.57 Lahit Kapağı parçası – Yerel Lev.CLXV, res.564

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının güneybatısı
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Alınlığın bir kısmı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 2,18 m. gen. : 0,95 m. yük. : 0,60 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 3.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.90-94.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.58 Lahit Kapağı - Yerel Lev.CLXVI, res.565

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159. Kazı alanının kuzeybatısı. Surların bitişinde.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	İki yan, bir orta akroter kırık.
Ölçüler	:	uz. : 1,54 m. gen. : 0,39 m. yük. : 0,88 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 2. Kapağın çerçevesiz alınlığında yıldız motifi.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-55, 56, 59-70.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.59 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXVI, res.565

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159'un güneybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Bir orta akroter ve üç yan akroter kırık.
Ölçüler	:	uz. : 2,30 m. gen. : 1,26 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 2.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-55, 56, 58, 60-70,.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.60 Lahit Kapağı parçası - Yerel — Lev.CLXVI, res.567

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının güneybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Orta akroter ve kapağın bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,50 m. gen. : 0,67 m. yük. : 0,31 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-55, 56, 58-59, 61-70.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.61 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXVI, res.568

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159'un güneybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Bir orta akroter ve iki yan akroter haricinde tüm.
Ölçüler	:	uz. : 2,30 m. gen. : 1,30 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 2.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-55, 56, 58-60, 62-70.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.62 Lahit Kapağı parçası - Yerel — Lev.CLXVII, res.569

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Parsel 159: Kazı alanının güneybatısı.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Orta akroter ve kapağın bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 0,69 m. gen. : 0,72 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 1.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-55, 56, 58-61, 63-70.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.63 Lahit Kapağı – Yerel Lev.CLXVII, 570-571

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Toparlar köyü, mezarlığın güneydoğusu.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tüm
Ölçüler : uz. : 2,41 m.
gen. : 1,10 m.
yük. : 0,58 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 2. Orta akroterde yazıt. Alınlığın merkezinde kalkan. Diğer alınlıkta bir tasvir.
Yazıt :
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-55, 56, 58-62, 64-70.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı

LK.64 Lahit Kapağı – Yerel Lev.CLXVII, res.572

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Toparlar köyü. Mezarlığın güneyi. Duvar içi.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tüm
Ölçüler : uz. : 2,27 m.
gen. : -
yük. : 0,57 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 1.
Yazıt : Akroter ve alınlıkta Eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-55, 56, 58-63, 65-70.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı

LK.65 Lahit Kapağı – Yerel — Lev.CLXVIII, res.573

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Doğu Sur dışı. DSİ kanalının batısı.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tüm
Ölçüler : uz. : 2,25 m.
gen. : 1,08 m.
yük. : 0,66 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatılı. Alınlıkta kalkan. Kalkanın merkezinde haç. Kapağın kısa yüzlerinde kenet yuvaları.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-55, 56, 58-64, 66-70.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı, Hiristiyanlık

LK.66 Lahit Kapağı – İthal — Lev.CLXVIII, res.574

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Toparlar köyü, mezarlığın güneyi
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Tüme yakın. Uzun yüzünden birinde kısmen kırıklar. İki yan akroter ve iki orta akroter kırık.
Ölçüler : uz. : 2,73 m.
gen. : 1,43 m.
yük. : 0,55 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Alınlığın merkezinde kalkan. Diğer alınlık bezemesiz.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-55, 56, 58-65, 67-70.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı

LK.67 Lahit Kapağı parçası – Yerel Lev.CLXVIII, res.575

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Toparlar köyü, mezarlığın güneydoğusu.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Kapağın bir alınlığı ve uzun yüzün bir bölümü korunagelmiş
Ölçüler : uz. : 1,32 m.
gen. : 1,18 m.
yük. : 0,62 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 1. Alınlık ve kapağın uzun yüzü işlenmemiş. Alınlığın merkezinde işlenmemiş çıkıntı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-55, 56, 58-66, 68-70.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı.

LK.68 Lahit Kapağı parçası – Yerel Lev.CLXVIII, res.576

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Doğu Sur dışı. DSİ kanalının batısı.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Kapağın uzun yüzünün bir kısmı korunagelmiş
Ölçüler : uz. : 1,42 m.
gen. : 1,19 m.
yük. : 0,54 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 2. Alınlıkta kalkan.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-47, 52-55, 56, 58-67, 69-70.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı.

LK.69 Lahit Kapağı – Yerel — Lev.CLXIX, res.577

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Batı Mausoleion bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Akroterler kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 2,07 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Kapağın alınlıklarında kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-55, 56, 58-68, 70.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı.			

LK.70 Lahit Kapağı parçası – İthal — Lev.CLXIX, res.578

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Side	**Konum**	:	Kentin kuzey girişindeki park.
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın bir kısa yüzü ve uzun yüzün bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,04 m. gen. : 0,98 m. yük. : 0,67 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 1. Yan akroterler tipik. Kazıma çizgi ile çerçeve içine alınmış alınlığın merkezinde kalkan.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-47, 52-55, 56, 58-69.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.71 Lahit Kapağı parçası – Yerel Lev.CLXIX, res.579

Tip : Beşik Çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrbe
Konum : Mezarlık klisesi çevresi.
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Kapağın küçük bir bölümü korunagelmiş. Ters dönmüş. İki parça.

Ölçüler :

	(A)	(B)
uz.	1,34 m.	0,92 m.
gen.	0,72 m.	0,32 m.
yük.	-	-

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Kapağın kısa kenarında kaldırma çıkıntısı.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.72
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.72 Lahit Kapağı parçaları – Yerel Lev.CLXIX, res.580

Tip : Beşik Çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrbe
Konum : Mezarlık kilisesi çevresi.
Malzeme : Konglomera
Durum : Kapağın kısa kenarı korunmuş. 3 parça.

Ölçüler :

	(A)	(B)	(C)
uz.	0,67 m.	0,86 m.	0,40 m.
gen.	1,33 m.	1,80 m.	0,15 m.
yük.	0,27 m.	0,20 m.	0,45 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Alınlık kısmında kaldırma çıkıntısı. B ve C kapağın çatı kanatlarına ait parçalar.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.71
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.73 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXX, res.581

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Orta akroterler kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 2,14 m. gen. : 1,02 m. yük. : 0,43 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Aedicula tipli mezar yapısı içinde. Khamasorion üzerini örten akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:				
Analoji	:	LK.74-75, 77-81, 83-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.74 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXX, res.582

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Bir orta ve iki yan akroter kırık.
Ölçüler	:	uz. : 2,00 m. gen. : 0,82 m. yük. : 0,37 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73, 75, 77-81, 83-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.75 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXX, res.583

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrboton Kome
Konum : Batı Nekropolis
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Üç köşe akroteri kırık ve eksik.
Ölçüler : uz. : 2,05 m.
gen. : 0,90 m.
yük. : 0,60 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Khamasorion üzerinde yer alan akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 2.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.73-74, 77-81, 83-89.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.76 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXX, res.584

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrboton Kome
Konum : Batı Nekropolis
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Orta akroterler kırık ve eksik. Muhtelif kırıklar dışında tüm.
Ölçüler : Kapak — uz. : 2,19 m., gen. : 0,94 m., yük. : 0,60 m.
Tabula Ansata — gen. : 0,77 m., yük. : 0,45 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Kapağın kanadında 1. tipe giren Tabula Ansata. Yazıtsız.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.77 Lahit kapağı – Yerel — Lev.CLXXI, res.585

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Akroterler kırık ve eksik. Bir yan akroter korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,20 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,67 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Khamasorion üzerine oturtulmuş akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 78-81, 83-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.78 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXI, res.586

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	İki parça halinde. Akroterler kırık ve eksik. Doğal koşulların etkisiyle oldukça aşınmış.
Ölçüler	:	uz. : 2,20 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,57 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77, 79-81, 83-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.79 Lahit Kapağı parçası - Yerel Lev.CLXXI, res.587

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrboton Kome
Konum : Batı Nekropolis
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Çatı kanatlarının biri kısmen kırık ve eksik. Kapağın çeşitli yerlerinde kırıklar mevcut.
Ölçüler : uz. : 2,05 m.
gen. : 1,10 m.
yük. : 0,60 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Khamasorion üzerine oturtulmuş, akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 2.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.73-75, 77-78, 80-81, 83-89.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.80 Lahit Kapağı - Yerel Lev.CLXXI, res.588

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrboton Kome
Konum : Batı Nekropolis
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Doğal koşullardan dolayı aşınmalar ve muhtelif kırıklar.
Ölçüler : uz. : 2,36 m.
gen. : 0,95 m.
yük. : 0,60 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.73-75, 77-79, 81, 83-89.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.81 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXIII, res.589

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Akroterler kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 1,85 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kireçtaşı bloklardan yapılmış bir mezar üzerini örten akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 83-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.82 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXII, res.590

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüme yakın. Doğal koşullardan dolayı aşınmış.
Ölçüler	:	uz. : 2,25 m. gen. : 1,00 m. yük. : 0,56 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Akroterler muhtemelen palmet bezemeli. Alınlık çerçeve içine alınmış, merkezinde muhtemelen Gorgo.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.47-51			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 1. yarısı			

LK.83 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXII, res.591

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kırıklar halinde korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,30 m. gen. : 1,03 m. yük. : 0,65 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Kapağın kısa kenarında kaldırma çıkıntısı.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 84-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.84 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXII, 592

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Akroterler doğal koşullar nedeniyle aşınmış.
Ölçüler	:	uz. : 1,90 m. gen. : 0,84 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kireçtaşı bloklardan yapılmış bir mezar üzerini örten akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 83, 85-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.85 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXIII, res.593

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Doğal koşullar sebebiyle aşınmalar.
Ölçüler	:	uz. : 2,07 m. gen. : 0,53 m. yük. : 0,95 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Khamasorion üzerinde, akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 2.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 83-84, 86-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.86 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXIII, res.594

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	İki parçaya ayrılmış, küçük kırıklar haricinde tüm. Ters dönmüş.
Ölçüler	:	uz. : 1,97 m. gen. : 1,28 m. yük. : 0,60 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 83-85, 87-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.87 Lahit Kapağı parçası - Yerel — Lev.CLXXIII, res.595

Tip	:	Beşik çatı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın alınlığı ve bir kısmı korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,29 m. gen. : 0,92 m. yük. : 0,52 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı. Orta akroter grup 2.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 83-86, 88-89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.88 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXIII, res.596

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Akroterler kırık ve eksik. Kapakta muhtelif kırıklar.
Ölçüler	:	uz. : 1,98 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,43 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 83-87, 89.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.89 Lahit Kapağı parçası - Yerel Lev.CLXXIV, res.597

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın çatı kanatlarından birinin küçük bir bölümü korunagelmiş.
Ölçüler	:	uz. : 1,50 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,65 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.73-75, 77-80, 83-88.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.90 Lahit Kapağı parçası - Yerel Lev.CLXXIV, res.598

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Kapağın alınlığı yakın bir kısmı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 1,85 m. gen. : 0,86 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kireçtaşı bloklardan yapılmış, dikdörtgen mezarın üzerine oturtulmuş, akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroter grup 3.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.91-94.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.91 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXIV, res.599

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Doğal koşullardan dolayı oluşan aşınmalar haricinde tüm.
Ölçüler	:	uz. : 2,10 m. gen. : 0,93 m. yük. : 0,60 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 3.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.90, 92-94.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.92 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXIV, res.600

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Doğal koşullardan meydana gelen aşınmalar mevcut.
Ölçüler	:	uz. : 2,30 m. gen. : 1,13 m. yük. : 0,86 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Khamasorion üzerini örten, akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 3.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.90-91, 93-94.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.93 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXV, res.601

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Doğal koşullardan meydana gelen aşınmalar mevcut.
Ölçüler	:	uz. : 2,30 m. gen. : 1,13 m. yük. : 0,86 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Khamasorion üzerinde, akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 3.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.90-92, 94.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.94 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXV, res.602

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 1,76 m. gen. : 0,75 m. yük. : 0,51 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 3.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.90-93.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.95 Lahit Kapağı parçası - Yerel — Lev.CLXXV, res.603

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Lyrboton Kome
Konum : Batı Nekropolis
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : İki parça. Akroterler kırık ve eksik. Bir alınlığı korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : -
gen. : 0,90 m.
yük. : 0,62 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Kireçtaşı bloklardan yapılmış dikdörtgen bir mezarın üzerini örten, akroterli beşik çatı biçiminde. Çerçeveli alınlığın merkezinde iç içe geçmiş iki daire ile çevrelenmiş rozet bezeme. Çerçevenin alt kenarı ile kapağın tekneyle birleştiği yer arasında uzunlamasına açılmış çelenk. Meyvelerden oluşan çelengin yanında iç içe üç yarım daire. Yarım dairelerle çevrelenmiş kapağın köşesinde daire içinde rozet bezeme.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : -
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.96 Lahit Kapağı – Yerel — Lev.CLXXV, res.604

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Bir orta ve bir yan akroter kırık ve eksik
Ölçüler : uz. : 2,45 m.
gen. : 1,23 m.
yük. : 0,68 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 2.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-46, 53-54, 58-70, 97-99.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.97 Lahit Kapağı – Yerel — Lev.CLXXVI, res.601

Tip	:	Beşik çatılı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Akroterler kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 2,38 m. gen. : 1,15 m. yük. : 0,70 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-46, 53-54, 58-70, 96, 98-99.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.98 Lahit Kapağı – Yerel — Lev.CLXXVI, res.606

Tip	:	Beşik çatı	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Bir yan akroteri korunagelmiş. Diğerleri kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 2,29 m. gen. : 0,89 m. yük. : 0,50 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Akroterli beşik çatı biçiminde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.35-46, 53-54, 58-70, 96-97, 99.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.99 Lahit Kapağı – İthal Lev.CLXXVI, res.607

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Tüm
Ölçüler : uz. : 2,02 m.
gen. : 0,87 m.
yük. : 0,51 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatı biçiminde. Orta akroterler grup 1. Kısa yüzlerde, alınlık altında kaldırma çıkıntıları.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.35-46, 53-54, 58-70, 96-98, 100.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.100 Lahit Kapağı parçası – Yerel Lev.CLXXVI, res.608

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Side Müzesi E.163
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : Kireçtaşı
Durum : Orta akroter ve kaldırma çıkıntısı.
Ölçüler : uz. : 0,15 m.
gen. : 0,35 m.
yük. : 0,44 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Akroterli beşik çatıya ait orta akroter (grup 1).
Yazıt : Kaldırma çıkıntısı üzerinde ve kapağın alınlık kısmına taşan dört satırlık eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : LK.99
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.101 Lahit Kapağı parçası– Yerel — Lev.CLXXVII, res.609

Tip : Beşik çatılı
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Side Müzesi
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Etüdlük Depo
Malzeme : Kireçtaşı (?)
Durum : Alınlık merkezindeki figür.

Ölçüler : uz. : 0,41 m. yük. : 0,27 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Düz silme ile çerçeve içine alınmış alınlığın içinde aigis ve bunun merkezinde Gorgo başı. Saçlar, başın etrafında dalgalanmakta ve çehreyi kaplamakta. Çenenin altında düğümlenmiş yılan başları.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : Y.3, TA.25, LK.27
Dönem : M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın başı

LK.102 Lahit Kapağı – İthal — Lev.CLXXVII, res.610

Tip : Kline kapak
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi
Buluntu Yeri : Attaleia
Konum : Bahçe
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Figürlerde ufak tefek kırıklar. Kline üzerindeki çiftin başları kırık ve eksik.

Ölçüler : uz. : 2,24 m.
gen. : 0,92 m.
yük. : 0,93 m.
Figür
Yük.: 0,40 m. (uzanan figürler)
Der.: 0,58 m. (uzanan figürler)
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Kapak uzun yüzlerde birer mesnetle tekneye oturmakta. Uzun yüz köşe mesnetlerinde kenet delikleri. Döşek başları, kline yastığından az yüksek. Yastık, ön yüzde üç triglifle dörtde bölünmüş. Arka yüzde içlerinde deniz yaratıklarının betimlendiği yedi, yan yüzlerde dört metop. Ön yüzde yastık üzerinde friz. Solda, soldan sağa doğru hareket eden hayvanlar. Aralarında kanatlı Eros. Muhtemelen av sahnesi. Sağda iki tavuğu başlarından yakalamış Eros. Sağ köşede belden aşağısı korunagelmiş, çıplak çocuk figürü. Şiltenin ahşap kısmında, ön yüzde tek satırlık eski Yunanca yazıt. Kline üzerinde soldan sağa doğru uzanmış erkek ve kadın. Figürlerin önlerinde sol dirseklerini dayadıkları alçak yastıklar. Erkeğin sol kolu yastığın üzerinde, sağ kolu kadının sağ omzunda. Kadının, sol kolu yastığın üzerinde, sol elini ileri doğru uzatmış, eliyle mantosunun kıvrımını tutmakta. Sağ kol bacaklarının üzerinden ileri uzatılmış.
Yazıt : Ön yüz kline şiltesi üzerinde tek satırlık Eski Yunanca yazıt.
Yayın : -
Analoji : Özgan 2003, kat.no.4, Özgan 2004, LK.110, 113.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın ikinci yarısı

LK.103 Lahit Kapağı – İthal Lev.CLXXVII, res.611

Tip : Kline kapak
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : İri kristalli maviye çalan beyaz renkte mermer
Durum : Figürlerin başları kırık ve eksik. Mermerde bozulma ve figürlerde zedelenme
Ölçüler : uz. : 1,99 m.
gen. : 1,08 m.
yük. : 0,73 m.
Figür
yük.: 0,42 m.
der.: 0,65 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Kline üzerinde sağdan sola doğru uzanmış erkek ve kadın. Erkek, sağ elini kadının omzuna atmış.
Yazıt : Döşek üzerinde. Okunamamakta.
Yayın : -
Analoji : LK.104-105.
Dönem : M.S.3. yüzyılın ilk yarısı

LK.104 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXVIII, res.612

Tip : Kline kapak
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : Antalya Müzesi env. LD.78.16
Buluntu Yeri : Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş
Konum : Bahçe
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Kline üzerindeki figürler.
Ölçüler : uz. : 1,40 m.
gen. : 0,56 m.
yük. : 0,33 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Kline üzerinde uzanmış solda erkek, sağda kadın. Erkek, sağ elini kadının omzuna atmış, sol eli kırık ve eksik. Başlar kırık ve eksik.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.103, 105.
Dönem : M.S.3. yüzyılın ilk yarısı

LK.105 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXVIII, res.613

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Orta kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kline figürlerinin başları kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 1,29 m. yük. : 0,23 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kline üzerinde uzanan kadın ve erkek. Solda kadın, sağda erkek. Erkeğin sol eli kadının omzu üzerinde.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.103-104.			
Dönem	:	M.S.3. yüzyılın ilk yarısı			

LK.106 Lahit Kapağı – İthal Lev.CLXXVIII, res.614

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	Orta kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Tüm
Ölçüler	:	uz. : 1,84 m. gen. : 0,90 m. yük. : 0,34 m.	Figür Uz.: 1,39 m. (uzanan figür) Der.: 0,39 m. (uzanan figür) 0,17 m. (Eros)		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Uzun yüzlerde iki, kısa yüzlerde bir mesnetli. Yastıkta, 1. uzun yüzde üç geometrik ve bitkisel bezemeli triglif. Döşek at başı biçiminde sonlanmakta. Yastık üzerinde köşelerde Eroslar. Ayak ucundakinin sol elinde bir kümes hayvanı. Döşek başındaki Eros mantosunda meyveler taşımakta. Döşekten çıkan bir kuş bunları didiklemekte. Kline üzerinde sağdan sola doğru uzanmış erkek. Bol kıvrımlı kalın giysili. Sol elinde kitap rulosu. Başı kırık ve eksik.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	F.21			
Dönem	:	M.S. 2. yüzyılın sonu – M.S. 3. yüzyılın 1. çeyreği			

LK.107 Lahit Kapağı parçaları – İthal Lev.CLXXIX, res.615

Tip : Kline kapak
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Perge Kazı Deposu
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : İki parça. Döşeğin baş kısmı (A) ile uzun kenarına ait bir parça (B) korunagelmiş.
Ölçüler :

	(A)	(B)
uz.	: 0,60 m.	0,60 m.
gen.	: 1,13 m.	0,32 m.
yük.	: 0,43 m.	0,43 m.

Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : (A) Tek figürlü kline kapak. Döşeğin ahşap kısmı, yastıktan az yükseltilmiş, yastık yüksek. Üzerinde uzanan kadın figürü. Baş ve yüz aşınmış. Kalın kumaştan yapılmış elbisesi, ileri uzatılmış sol koluna sarılı. Klinenin kısa kenarında köşede, stilize yunus betimi. Döşek yastığı ön cephede metoplara bölünmüş. Triglifin bir bölümü korunagelmiş. Bu kısımda bitkisel bezeme.
(B) Klinenin döşek kısmına ait parça.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.106, LK.108, F.21.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl başları

LK.108 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXIX, res.616

Tip : Kline kapak
Konu : -
Kazı Env. No : -
Müze Env. No : -
Buluntu Yeri : Perge Doğu Nekropolis
Konum : Perge Kazı Deposu
Malzeme : İnce kristalli beyaz mermer
Durum : Döşeğe ait küçük bir parça korunagelmiş.
Ölçüler : uz. : 0,55 m. Fig. yük.: 0,04 m.
gen. : 0,27 m.
yük. : 0,30 m.
Buluntu : -
Gömü : -
Tanım : Döşek yastığının metoplara bölünen uzun kısmına ait. Trigliflerden biri korunmuş. Trigliflerin arası bitkisel bezeme ile süslenmiş. Döşek yastığının üzerinde sağdan sola doğru hareket eden bir hayvanın gövdesi. Döşeğin üst kısmında, kline üzerinde uzanan figüre ait elbise parçası.
Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.108.
Dönem : M.S. 3. yüzyıl başları

LK.109 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXIX, res.617

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. A.3624
Buluntu Yeri	:	Perge	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kritalli beyaz mermer	**Durum**	:	Klinenin köşe parçası
Ölçüler	:	uz. : 1,16 m. gen. : 0,95 m. yük. : 0,55 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kline aşağıdan yukarı doğru: diş kesimi, palmet, iki düz silme. Köşede stilize sfenks. Şiltenin uzun yüzünde bitkisel ve geometrik bezemeli metoplar. Kısa yüzde üç adet geometrik metop. Köşede yastık üzerinde oturan Eros. Şilte başı aslan.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	Moretti 1923/24, s.484, res.5; Wiegartz 1965a, s.15, dn.14, Antalya AB; Strocka 1972, s.72, no.7, res.10-11; Waelkens 1982, s.87, no.111, Antalya AB, Aydoğan 1998, s.141, no.e, lev.72, res.1.			
Analoji	:	-			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 4. çeyreği			

LK.110 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXIX, res.618

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Klinenin uzun yüzüne ait parça.
Ölçüler	:	uz. : 0,73 m. gen. : 0,32 m. yük. : 0,37 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kline aşağıdan yukarı doğru: diş kesimi, palmet, iki düz silme. Bir kaldırma çıkıntısı. Yastık kısmında sola doğru hareket eden iki hayvan.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.102, LK.113.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.111 Lahit Kapağı parçaları – İthal Lev.CLXXX, res.619

Tip	:	Kline Kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Bahçe
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kline kapağa ait iki parça.
Ölçüler	:	(1.prç.) (2.prç) uz. : 0,86 m. 0,81 m. gen. : 0,17 m. 0,41 m. yük. : 0,48 m. 0,46 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Kline aşağıdan yukarı doğru: diş kesimi, palmet, iki düz silme. Bir kaldırma çıkıntısı. Yastık kısmında bitkisel bezemeli üç metop. Muhtemelen uzun yüz. İkinci parça köşeye ait. Şilte üzerinde iki bitkisel bezemeli metop.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.102, LK.112			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.112 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXX, res.620

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Klinenin döşek ve yastık kısmının bir bölümü.
Ölçüler	:	uz. : 0,73 m. yük. : 0,38 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Döşek bezemesi aşağıdan yukarı doğru: düz silme, diş kesimi ve palmet dizisi. Yastıkta iki metop. Metopların içinde birer deniz yaratığı tasviri.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.111			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı			

LK.113 Lahit Kapağı parçaları – İthal Lev.CLXXX, res.621

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Etüdlük Depo
Malzeme	:	ince kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kapağın döşeğine ait 2 parça.
Ölçüler	:	1.prç. 2. prç. Figür uz. : 0,52 m. 0,28 m. Der.: 0,04 m. yük. : 0,30 m. 0,26 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kapağın döşek kısmına ait. Bezeme aşağıdan yukarıya doğru: diş kesimi, palmet dizisi. Üstte mesnet. İki düz silme ile çerçeve içine alınmış friz.

1. prç.: ortada ayakta, sola dönük, kalkanlı Eros. muhtemelen mızrak tuttuğu sağ elini kaldırmış, saldırmak üzere. Solunda, soldan sağa hareket eden bir hayvana ait gövde. Eros'un sağında, sağdan sola doğru hareket eden bir hayvana ait gövde.

2. prç.: sağdan sola doğru hareket eden köpek. Karşısındaki hayvana saldırmakta.

Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.102, LK.110.
Dönem : M.S. 3. yüzyılın 2. yarısı

LK.114 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXX, res.622

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 1.5.89
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo 2
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Döşek üzeri figürü korunagelmiş. Figürün dizden aşağısı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,16 m. yük. : 0,20 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Döşek köşesine oturan çıplak, kanatlı Eros. Sağ kolunu, dizden bükerek kendine çektiği sol bacağına atmış, sağ bacak aşağı doğru uzatılmış.

Yazıt : -
Yayın : -
Analoji : LK.115-116
Dönem : M.S. 3. yüzyıl

LK.115 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXXI, res.623

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 4.3.72
Buluntu Yeri	:	Attaleia	**Konum**	:	Envanterlik Depo 2
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Döşek üzeri figürü korunagelmiş. Sağ kolu, sağ bacağı ve sol bacağı bilekten kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 0,29 m. yük. : 0,44 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Döşek köşesine oturan mantolu Eros. Sol kolunu dirsekten bükerek, üzerine doladığı mantosu ile meyveleri tutmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.114, 116.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.116 Lahit Kapağı parçası – İthal Lev.CLXXXI, res.624

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 1.1.75
Buluntu Yeri	:	Müze envanter defterinde Pamphylia (?) olarak belirtilmiş	**Konum**	:	Envanterlik Depo 2
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Baş, sağ kol ve bacak kırık.
Ölçüler	:	uz. : 0,25 m. yük. : 0,34 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-
Tanım	:	Döşek köşesine oturan mantolu Eros. Sol kolunu dirsekten bükerek, üzerine doladığı mantosu ile meyveleri tutmakta.			
Yazıt	:	-			
Yayın	:	-			
Analoji	:	LK.114-115.			
Dönem	:	M.S. 3. yüzyıl			

LK.117 Lahit Kapağı – İthal Lev.CLXXXI, res.625

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Side Müzesi env.599-600
Buluntu Yeri	:	Side Doğu Nekropolü. Menandlar mezarı.	**Konum**	:	Bahçe. Erkek başı teşhir.
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer	**Durum**	:	Kadın figürünün başı haricinde tüm.
Ölçüler	:	uz. : 1,79 m. gen. : 1,20 m. yük. : 1,10 m.			
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kline kapak mesnetsiz. Yastıkta, sağ kısa yüzde üç metop korunagelmiş. Metoplarda geometrik motifler. Arka yüzde kline düz bir şerit halinde işlenmiş.

Kline üzerinde uzanan iki figür. Cepheden bakıldığında solda yer alan erkek figürü sol dirseği ile yastığa dayanmış. Yastığın üzerinde açık bir rulo bulunmakta. Sağ kolunu kadının omzuna uzatmış. Kalın kumaştan, bol kıvrımlı bir elbise giymiş. Kadın sağ dirseği ile yastığa dayanmakta, sol elini bacaklarına paralel uzatmış.

Erkeğin portresi orta yaşlarda birinin tasvir etmekte. Saçlar kısa perçemlerden oluşmakta. Saçlar öne doğru taranmış. Alın üzerinde saçlar sağa doğru, sağ göz üzerinde sola doğru çengeller gözükmekte. Favoriler çene üstüne kadar devam etmekte. Çizgisiz yüksek alın. İnce kaşlar, güçlü kaş kasları üzerinde oturmakta. Üst göz kapağı kalın işlenmiş. Gözler üst göz kapağı altına alınmış, bakışlar yukarı doğru. İris belirgin. Kalın bir burun. Dudaklar kapalı ve birbirine paralel. Üst dudak daha kalın. Burun ağız arası oluk sığ. Çene öne çıkık. Sakin bir ifade.

Yazıt : -

Yayın : Himmelmann 1970b, s.22-23, lev.14; İnan-Alföldi 1979, s.261, no.244, lev.173, 174/3; Koch-Sichtermann 1982, s.466; Aydoğan 1998, s.81, no.18, lev.14; Turak 2005, s.100-101, no.17, lev.C, res.189.

Analoji : -

Dönem : M.S. 220-230

LK.118 Lahit Kapağı - Yerel — Lev.CLXXXII, res.626-627

Tip	:	Kline kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	-
Buluntu Yeri	:	Lyrboton Kome	**Konum**	:	Batı Nekropolis
Malzeme	:	Kireçtaşı	**Durum**	:	Büyük bir kısmı korunagelmiş. Kadın figürünün vücudunun yarısı ve başı, erkek figürünün başı kırık ve eksik.
Ölçüler	:	uz. : 2,00 m. gen. : 0,93 m. yük. : 0,57 m.	Figür yük.: 0,27 m. Figür der.: 0,35 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kline kapak. Mesnetsiz. Döşeğin ahşap kısmı çift şerit halinde taşa aktarılmış. Bunun üzerinde kline yastığı. Döşek başı yüksek. Kline şiltesinin üzerinde eski Yunanca yazıt. Yastık üzerinde soldan sağa doğru uzanmış erkek ve kadın. Figürler, sol dirseklerini alçak yastıklara dayamaktalar. Erkeğin sağ kolu muhtemelen kadının omzunda. Kadın sağ elini bacaklarının üzerinden geçirerek, kline yastığı üzerine koymuş. Elinde muhtemelen bir nesne tutmakta. Sol elinde çelenge benzer bir nesne tutmakta. Bu nesnenin solunda, yastığın üzerinde kantharos.

Yazıt : Ön yüz kline şiltesi üzerinde eski Yunanca yazıt.

Eski Yunanca:

᾿Αρ[τ]εμιδώρου ὑὸς Δίμηις κορνικουλάρις καὶ [Π]ου.....ια Π αλ....ρια δυγάτηρ ῾Ηρώδου ζῶντες ἑαμτοῖς κατεσκεύσαν τὸ ἡρῶον καὶ οὐδενὶ ἐτέρω · εἰ [δέ τις.....λεῖνα.....αι ὑπεύδυνο ς..... ..... τῆ κῶμη[.---

Yayın : Keil 1926, s.102, no.8, lev.6; Koch-Sichtermann 1982, s.542; Çevik 1996-1997, s.79-101, lev.20-22; Bilgili 2007, s.16 vd.; Koch 2009, s.128, lev.28-29.

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl sonu

LK.119 Lahit Kapağı – İthal

Lev.CLXXXIII, res.628-629;
Lev.CLXXXIV, res.630;
Lev.CLXXXV, res.631-632

Tip	:	Figürlü, kline benzeri kapak	**Konu**	:	-
Kazı Env. No	:	-	**Müze Env. No**	:	Antalya Müzesi env. 2.34.95
Buluntu Yeri	:	Perge Batı Nekropolis	**Konum**	:	Teşhir
Malzeme	:	İnce kristalli beyaz mermer.	**Durum**	:	Tüm. Figürün başındaki kırıklar tümlenmiş.
Ölçüler	:	uz. : 2,68 m. gen. : 1,04 m. yük. : 1,22 m.	Figür uz. : 2,30 m. gen.: 0,88 m. yük.: 0,52 m.		
Buluntu	:	-	**Gömü**	:	-

Tanım : Kaya kabartmalarıyla süslenmiş döşek üzerinde uzanan gögüslerini ve göbeğini açıkta bırakan bir elbise giymiş Ariadne. Başını sol eline dayamış uzanmakta. Sol kolunda yılan şeklinde pazubant Sol ayağının ucunda kertenkele. Uzun yüzlerde üç, kısa yüzlerde bir kaldırma çıkıntısı.

Yazıt : -

Yayın : Abbasoğlu 1996, s.43, res.4.

Analoji : -

Dönem : M.S. 2. yüzyıl ortaları

ÇİZELGE 1
PAMPHYLIA BÖLGESİ LAHİTLERİ – BULUNTU İSTATİSTİĞİ

PERGE				ATTALEIA	ASPENDOS	LYRBE	SİDE	LYR. KOME	KORAKESION	PAMPHYLIA		
GYM.1	F.24	TA.6	Y.4	G.34	G.17	BE.30	GYM.5	G.7	F.33	GYM.7	F.14	S.23
GYM.2	F.39	TA.8	Y.5	F.5	B.33	LK.34	GYM.6	G.11	MA.2	G.2	F.15	S.24
GYM.3	MA.1	TA.9	Y.6	F.9	B.34	LK.71	G.1	TA.7	BE.2	G.6	F.16	S.25
GYM.4	TN.1	TA.10	Y.7	F.20	B.35	LK.72	G.5	Y.21		G.8	F.17	S.26
GYM.8	TN.2	TA.12	Y.8	F.26			G.9	Y.22		G.12	F.18	S.29
GYM.9	S.1	TA.13	Y.9	F.28			G.10	BE.31		G.16	F.19	S.30
GYM.10	S.2	TA.14	Y.10	F.31			G.15	BE.32		G.18	F.27	S.31
G.3	S.4	TA.15	Y.11	F.34			G.23	BE.33		G.19	F.35	S.32
G.4	S.6	TA.16	Y.12	F.37			G.24	BE.34		G.22	F.38	S.33
G.13	S.7	TA.17	Y.13	TN.3			G.35	BE.35		G.26	F.40	S.34
G.14	S.13	TA.18	Y.14	S.10			G.36	BE.36		G.29	TN.4	S.35
G.20	S.16	TA.19	Y.15	S.40			G.39	BE.37		G.30	S.3	S.37
G.21	S.18	TA.20	Y.16	BE.6			F.1	BE.38		G.31	S.9	S.38
G.25	S.27	TA.21	Y.17	LK.11			F.21	BE.39		G.32	S.11	S.39
G.27	S.36	TA.22	Y.18	LK.21			F.23	LK.73		G.33	S.12	S.41
G.28	KA.1	TA.23	Y.19	LK.22			F.25	LK.74		G.37	S.14	S.42
G.38	Ç.2	TA.24	Y.20	LK.102			F.29	LK.75		F.2	S.15	S.43
F.6	TA.1	T.1	B.1	LK.115			F.30	LK.76		F.3	S.17	S.44
F.8	TA.2	T.2	B.2				F.32	LK.77		F.4	S.19	S.45
F.10	TA.3	Y.1	B.3				F.36	LK.78		F.7	S.20	S.46
F.11	TA.4	Y.2	B.4				S.5	LK.79		F.12	S.21	S.47
F.22	TA.5	Y.3	B.5				S.8	LK.80		F.13	S.22	S.48

PERGE				ATTALEIA	ASPENDOS	LYRBE	SİDE	LYR. KOME	KORAKESION	PAMPHYLIA	
B.6	B.32	LK.7	LK.53				S.28	LK.81		S.49	LK.32
B.7	B.39	LK.9	LK.54				Ç.1	LK.82		S.50	LK.96
B.8	B.40	LK.17	LK.55				TA.25	LK.83		S.51	LK.97
B.9	B.41	LK.20	LK.56				T.3	LK.84		S.52	LK.98
B.10	B.49	LK.25	LK.57				B.42	LK.85		S.53	LK.99
B.11	BE.3	LK.26	LK.58				B.43	LK.86		S.54	LK.100
B.12	BE.4	LK.29	LK.59				B.44	LK.87		S.55	LK.101
B.13	BE.7	LK.33	LK.60				B.45	LK.88		TA.11	LK.103
B.14	BE.10	LK.35	LK.61				B.46	LK.89		B.36	LK.104
B.15	BE.12	LK.36	LK.62				B.47	LK.90		B.37	LK.105
B.16	BE.13	LK.37	LK.63				B.48	LK.91		B.38	LK.110
B.17	BE.14	LK.38	LK.64				BE.28	LK.92		BE.1	LK.111
B.18	BE.15	LK.39	LK.65				BE.29	LK.93		BE.5	LK.112
B.19	BE.16	LK.40	LK.66				LK.1	LK.94		BE.8	LK.113
B.20	BE.17	LK.41	LK.67				LK.2	LK.95		BE.9	LK.114
B.21	BE.18	LK.42	LK.68				LK.4	LK.118		BE.11	LK.116
B.22	BE.19	LK.43	LK.106				LK.5			LK.8	
B.23	BE.20	LK.44	LK.107				LK.6			LK.10	
B.24	BE.21	LK.45	LK.108				LK.14			LK.12	
B.25	BE.22	LK.46	LK.109				LK.15			LK.13	
B.26	BE.23	LK.47	LK.119				LK.24			LK.16	
B.27	BE.24	LK.48					LK.27			LK.18	
B.28	BE.25	LK.49					LK.28			LK.19	
B.29	BE.26	LK.50					LK.69			LK.23	
B.30	BE.27	LK.51					LK.70			LK.30	
B.31	LK.3	LK.52					LK.117			LK.31	
TOPLAM (410)			**187**	**18**	**4**	**4**	**48**	**38**	**3**		**108**

ÇİZELGE 2
PAMHYLIA LAHİTLERİ DURUM ÇİZELGESİ

LAHİT				TEKNE	TEKNE PARÇASI				KAPAK		KAPAK PRÇ.	
GYM.1	Y.5	TA.10	B.9	GYM.4	GYM.6	G.25	F.13	F.40	LK.1	LK.56	LK.2	LK.29
GYM.2	Y.6	TA.11	B.10	GYM.5	GYM.7	G.26	F.14	MA.2	LK.3	LK.58	LK.4	LK.30
GYM.3	Y.7	TA.12	B.11	GYM.10	GYM.8	G.27	F.15	S.2	LK.14	LK.59	LK.5	LK.32
GYM.9	Y.9	TA.13	B.12	G.1	G.2	G.29	F.16	S.3	LK.15	LK.61	LK.6	LK.33
G.3	Y.10	TA.14	B.13	G.4	G.5	G.30	F.17	S.5	LK.16	LK.63	LK.7	LK.34
G.28	Y.11	TA.15	B.14	G.20	G.6	G.32	F.18	S.6	LK.31	LK.64	LK.8	LK.40
G.31	Y.12	TA.16	B.15	F.20	G.7	G.33	F.19	S.7	LK.35	LK.65	LK.9	LK.41
F.1	Y.13	TA.17	B.16	F.36	G.8	G.34	F.23	S.8	LK.36	LK.66	LK.10	LK.48
F.8	Y.14	TA.18	B.17	Y.8	G.9	G.35	F.24	S.9	LK.37	LK.69	LK.11	LK.55
F.21	Y.15	TA.20	B.18	Y.19	G.10	G.36	F.25	S.10	LK.38	LK.73	LK.12	LK.57
F.22	Y.16	TA.21	B.19	Y.20	G.11	G.37	F.26	S.11	LK.39	LK.74	LK.13	LK.60
S.1	Y.17	TA.22	B.20	Y.21	G.12	G.38	F.27	S.12	LK.42	LK.75	LK.17	LK.62
S.4	Y.18	TA.23	B.21	Y.22	G.13	G.39	F.28	S.13	LK.43	LK.76	LK.18	LK.67
TN.1	T.1	TA.24	B.22	B.25	G.14	F.2	F.29	S.14	LK.44	LK.77	LK.19	LK.68
TN.2	T.2	TA.25	B.23	B.33	G.15	F.3	F.30	S.15	LK.45	LK.78	LK.20	LK.70
KA.1	T.3	B.1	B.24	B.34	G.16	F.4	F.31	S.16	LK.46	LK.80	LK.21	LK.71
MA.1	TA.1	B.2	B.26	B.35	G.17	F.5	F.32	S.17	LK.47	LK.81	LK.22	LK.72
Ç.1	TA.2	B.3	B.27	B.37	G.18	F.6	F.33	S.18	LK.49	LK.82	LK.23	LK.79
Ç.2	TA.3	B.4	B.28	B.38	G.19	F.7	F.34	S.19	LK.50	LK.83	LK.24	LK.87
Y.1	TA.4	B.5	B.29	B.41	G.21	F.9	F.35	S.20	LK.51	LK.84	LK.25	LK.89
Y.2	TA.5	B.6	B.30	B.44	G.22	F.10	F.37	S.21	LK.52	LK.85	LK.26	LK.90
Y.3	TA.8	B.7	B.31	B.45	G.23	F.11	F.38	S.22	LK.53	LK.86	LK.27	LK.95
Y.4	TA.9	B.8	B.32	B.47	G.24	F.12	F.39	S.23	LK.54	LK.88	LK.28	LK.100

LAHİT				TEKNE	TEKNE PARÇASI				KAPAK		KAPAK PRÇ.	
B.36				B.48	S.24	S.48	BE.14		LK.91		LK.101	
B.39					S.25	S.49	BE.15		LK.92		LK.104	
B.40					S.26	S.50	BE.16		LK.93		LK.105	
B.42					S.27	S.51	BE.17		LK.94		LK.107	
B.43					S.28	S.52	BE.18		LK.96		LK.108	
B.46					S.29	S.53	BE.19		LK.97		LK.109	
B.49					S.30	S.54	BE.20		LK.98		LK.110	
BE.1					S.31	S.55	BE.21		LK.99		LK.111	
BE.13					S.32	TN.3	BE.22		LK.102		LK.112	
BE.31					S.33	TN.4	BE.23		LK.103		LK.113	
BE.32					S.34	TA.6	BE.24		LK.106		LK.114	
BE.33					S.35	TA.7	BE.25		LK.117		LK.115	
					S.36	TA.19	BE.26		LK.118		LK.116	
					S.37	BE.2	BE.27		LK.119			
					S.38	BE.3	BE.28					
					S.39	BE.4	BE.29					
					S.40	BE.5	BE.30					
					S.41	BE.6	BE.34					
					S.42	BE.7	BE.35					
					S.43	BE.8	BE.36					
					S.44	BE.9	BE.37					
					S.45	BE.10	BE.38					
					S.46	BE.11	BE.39					
					S.47	BE.12						
TOPLAM (410)			**104**	**24**			**163**		**60**		**59**	

ÇİZELGE 3
PAMPHYLIA LAHİTLERİ MALZEME ÇİZELGESİ

MERMER							YEREL TAŞLAR (KİREÇTAŞI – KONGLOMERA vs.)				
PROKONESSOS		DOKIMEION				PENTELİKON					
GYM.1	BE.2	G.1	F.2	S.4	S.26	F.21	G.37	Y.19	TA.19	B.14	B.36
GYM.2	LK.14	G.2	F.3	S.5	S.27	F.22	G.38	Y.20	TA.20	B.15	B.37
GYM.3	LK.15	G.3	F.4	S.6	S.28	F.23	G.39	Y.21	TA.21	B.16	B.38
GYM.4	LK.16	G.4	F.5	S.7	S.29	F.24	Ç.2	Y.22	TA.22	B.17	B.39
GYM.5	LK.17	G.5	F.6	S.8	S.30	F.25	Y.1	TA.1	TA.23	B.18	B.40
GYM.6	LK.18	G.6	F.7	S.9	S.31	F.26	Y.2	TA.2	TA.24	B.19	B.41
GYM.7	LK.19	G.7	F.8	S.10	S.32	F.27	Y.3	TA.3	T.1	B.20	B.42
GYM.8	LK.20	G.8	F.9	S.11	S.33	F.28	Y.4	TA.4	T.2	B.21	B.43
GYM.9	LK.21	G.9	F.10	S.12	S.34	F.29	Y.5	TA.5	T.3	B.22	B.44
GYM.10	LK.22	G.10	F.11	S.13	S.35	F.30	Y.6	TA.6	B.1	B.23	B.45
G.20	LK.23	G.11	F.12	S.14	S.36	F.31	Y.7	TA.7	B.2	B.24	B.46
G.21	LK.24	G.12	F.13	S.15	S.37	F.32	Y.8	TA.8	B.3	B.25	B.47
G.22		G.13	F.14	S.16	S.38	F.33	Y.9	TA.9	B.4	B.26	B.48
G.23		G.14	F.15	S.17	S.39	F.34	Y.10	TA.10	B.5	B.27	B.49
G.24		G.15	F.16	S.18	S.40	F.35	Y.11	TA.11	B.6	B.28	BE.13
G.25		G.16	F.17	S.19	S.41	F.36	Y.12	TA.12	B.7	B.29	BE.14
G.26		G.17	F.18	S.20	S.42	F.37	Y.13	TA.13	B.8	B.30	BE.15
G.27		G.18	F.19	S.21	S.43	F.38	Y.14	TA.14	B.9	B.31	BE.16
G.30		G.19	F.20	S.22	S.44	F.39	Y.15	TA.15	B.10	B.32	BE.17
G.31		G.28	S.1	S.23	S.45	F.40	Y.16	TA.16	B.11	B.33	BE.18
Ç.1		G.29	S.2	S.24	S.46	LK.117	Y.17	TA.17	B.12	B.34	BE.19
BE.1		F.1	S.3	S.25	S.47		Y.18	TA.18	B.13	B.35	BE.20

MERMER							YEREL TAŞLAR (KİREÇTAŞI – KONGLOMERA vs.)				
PROKONESSOS		DOKIMEION				PENTELİKON					
		S.48	BE.10	LK.109			BE.21	LK.34	LK.56	LK.78	LK.100
		S.49	B.11	LK.111			BE.22	LK.35	LK.57	LK.79	LK.101
		S.50	LK.1	LK.112			BE.23	LK.36	LK.58	LK.80	LK.118
		S.51	LK.2	LK.113			BE.24	LK.37	LK.59	LK.81	
		S.52	LK.3	LK.114			BE.25	LK.38	LK.60	LK.82	
		S.53	LK.4	LK.115			BE.26	LK.39	LK.61	LK.83	
		S.54	LK.5	LK.116			BE.27	LK.40	LK.62	LK.84	
		S.55	LK.6	LK.119			BE.28	LK.41	LK.63	LK.85	
		TN.1	LK.7				BE.29	LK.42	LK.64	LK.86	
		TN.2	LK.8				BE.30	LK.43	LK.65	LK.87	
		TN.3	LK.9				BE.31	LK.44	LK.66	LK.88	
		TN.4	LK.10				BE.32	LK.45	LK.67	LK.89	
		KA.1	LK.11				BE.33	LK.46	LK.68	LK.90	
		MA.1	LK.12				BE.34	LK.47	LK.69	LK.91	
		MA.2	LK.13				BE.35	LK.48	LK.70	LK.92	
		BE.3	LK.102				BE.36	LK.49	LK.71	LK.93	
		BE.4	LK.103				BE.37	LK.50	LK.72	LK.94	
		BE.5	LK.104				BE.38	LK.51	LK.73	LK.95	
		BE.6	LK.105				BE.39	LK.52	LK.74	LK.96	
		BE.7	LK.106				LK.31	LK.53	LK.75	LK.97	
		BE.8	LK.107				LK.32	LK.54	LK.76	LK.98	
		BE.9	LK.108				LK.33	LK.55	LK.77	LK.99	

ÖZGEÇMİŞ

ÖZGÜR TURAK

Adres: Rıdvanpaşa Sok. Çağın Apt. 24/21, 34730 Göztepe/İstanbul

Tel.: (Ev) 0216 385 98 19 (Cep) 0532 463 17 92

E.Mail:ozgurturak@gmail.com

Kişisel

Doğum Tarihi	: 06/03/1980
Doğum Yeri	: İstanbul
Uyruk	: T.C.
Askerlik Durumu	: 2011 tarihine kadar tecilli
Baba adı ve mesleği	: Saim Turak / Banka Emeklisi
Anne adı ve mesleği	: Bedra Turak / Banka Emeklisi

Eğitim Durumu

1986-1991	: Yeşilbahar İlköğretim Okulu-Çiftehavuzlar/İstanbul
1992-1995	: Özel Marmara Koleji-Maltepe/İstanbul
1995-1998	: Özel Marmara Koleji-Maltepe/İstanbul
1999-2003	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı Lisans Öğrenimi
2003-2005	: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı Tez Konusu: Pamphylia Bölgesi'nde Bulunan Attika Tipi Lahitler
2005-2011	: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Bilim Dalı Doktora Programı Tez Konusu: Roma Dönemi Pamphylia Lahitleri ve Atölye Sorunu

Katıldığı Kazılar

2000-2001	: Yortanlı Barajı Kurtarma Kazısı (Yar.Doç.Dr.Ahmet Yaraş)
2001-2011	: Perge Kazı ve Onarım Çalışmaları (Prof.Dr.Haluk Abbasoğlu)

Yabancı Dil

İngilizce (ÜDS: 75, İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Sınavı: 75)

Akdemik Görev

2006 - : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi

Editörlük

Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı. Euergetes. Festschrift Für Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu zum 65. Geburtstag. Prof. Dr. İnci Delemen, Yrd. Doç. Dr. Sedef-Çokay Kepçe ve Ar. Gör. Dr. Aşkım Özdizbay ile.

Yayınlar

"Arkeolojik Kazı ve Araştırmaları Toplantısı – 7", **Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler**, (2007/24.Sayı), s.10-12.

"Perge Batı Nekropolis'ten Bir Mezar: Artemon'un Kenotaphion'u**", Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. Yaş Armağanı. Euergetes. Festschrift Für Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu zum 65. Geburtstag**, 2008, s.1157-1168

"Perge'de Bulunmuş Roma Çağı Dokimeion Lahitleri", **II. Uluslararası Dokimeion Mermer Heykel Sempozyumu**, 2008, s. 35-43.

Kitap tanıtımı

M.Recke, **Der Beginn Archäologischer Forschungen In Pamphylien und Die Kleinasien-Expedition Gustav Hirsfeld's 1874. In Loco Murtana, Ubi olim Perge Sita Fuit**, **Suna İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 2007,** Colloquium Anatolicum 6, 2007, s.181-186.

Poster Sunumu

Perge Kazı ve Onarım Çalışmaları 2007, Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı – 8.

Perge Kazı ve Onarım Çalışmaları 2008, Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı – 9. (Sedef Çokay-Kepçe ile birlikte)

Perge Kazı ve Onarım Çalışmaları 2009, Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı – 10.

Bildiri

"Perge'de Bulunmuş Roma Çağı Dokimeion Lahitleri" II. Uluslararası Dokimeion Mermer Heykel Sempozyumu, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 17.06.2008.

"Pamphylia Girlandlı Lahitleri", Uluslarası Genç Bilimciler Buluşması I: Anadolu Akdenizi Sempozyumu, Antalya Suna-İnan Kıraç Vakfı Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 05.11.2009.

"Roma İmparatorluk Dönemi Pamphylia Lahitleri: Girlandlı Lahitler", İstanbul Üniversitesi Arkeolojik Kazı ve Araştırmalar Toplantısı-10, 29.Nisan 2010.

"Perge'de Bulunan Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri: İki Lahit İki Atölye", Perge 65 Yılda 50 Kazı sezonu Sempozyumu", 19.03.2011, Antalya.

"Perge'de Bulunan Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri: İki Lahit İki Atölye", Perge 65 Yılda 50 Kazı sezonu Sempozyumu", 17.05.2011, İstanbul.

HARİTA, PLAN
VE ÇİZİMLER

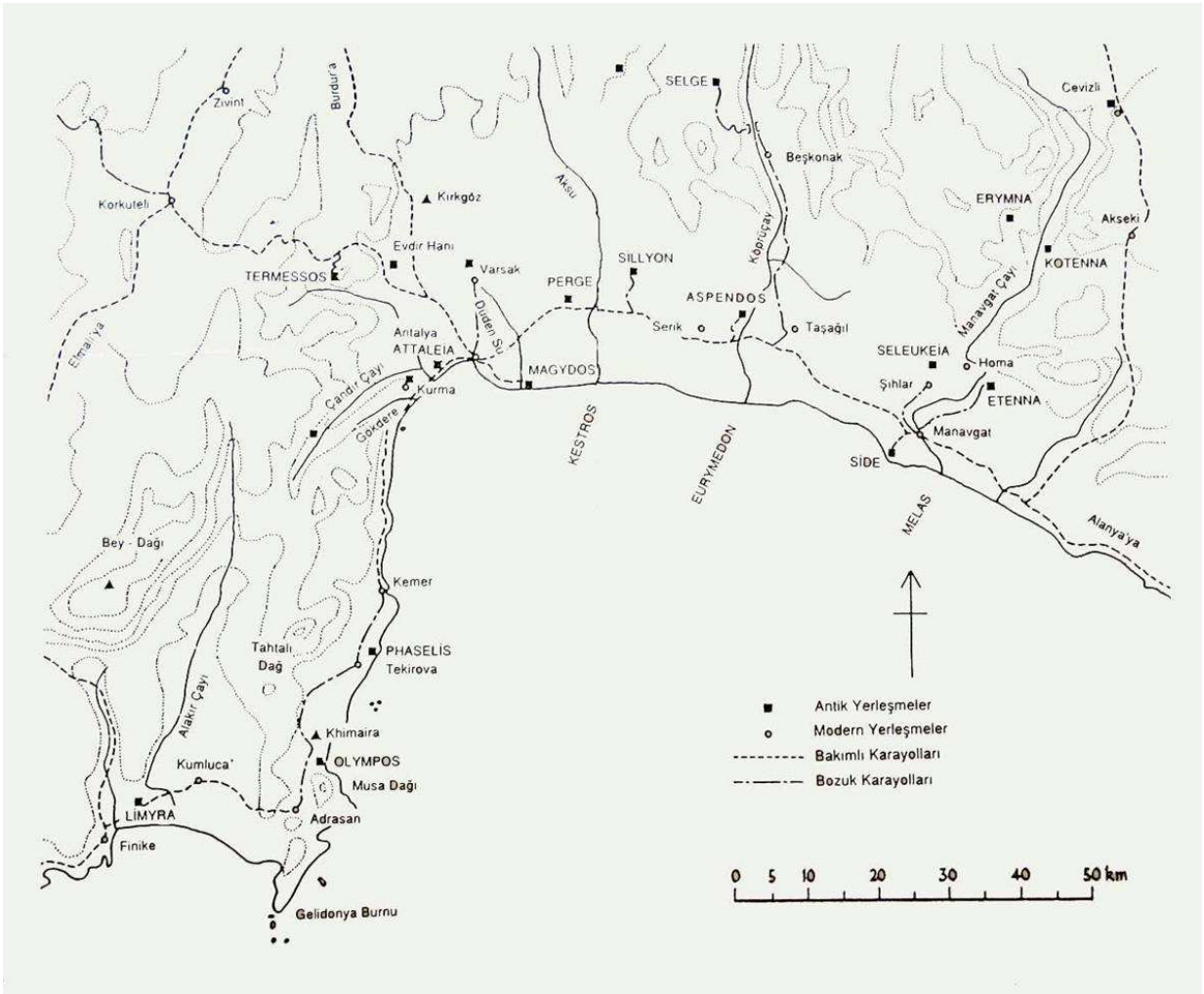

HARİTA 1: Pamphylia Bölgesi

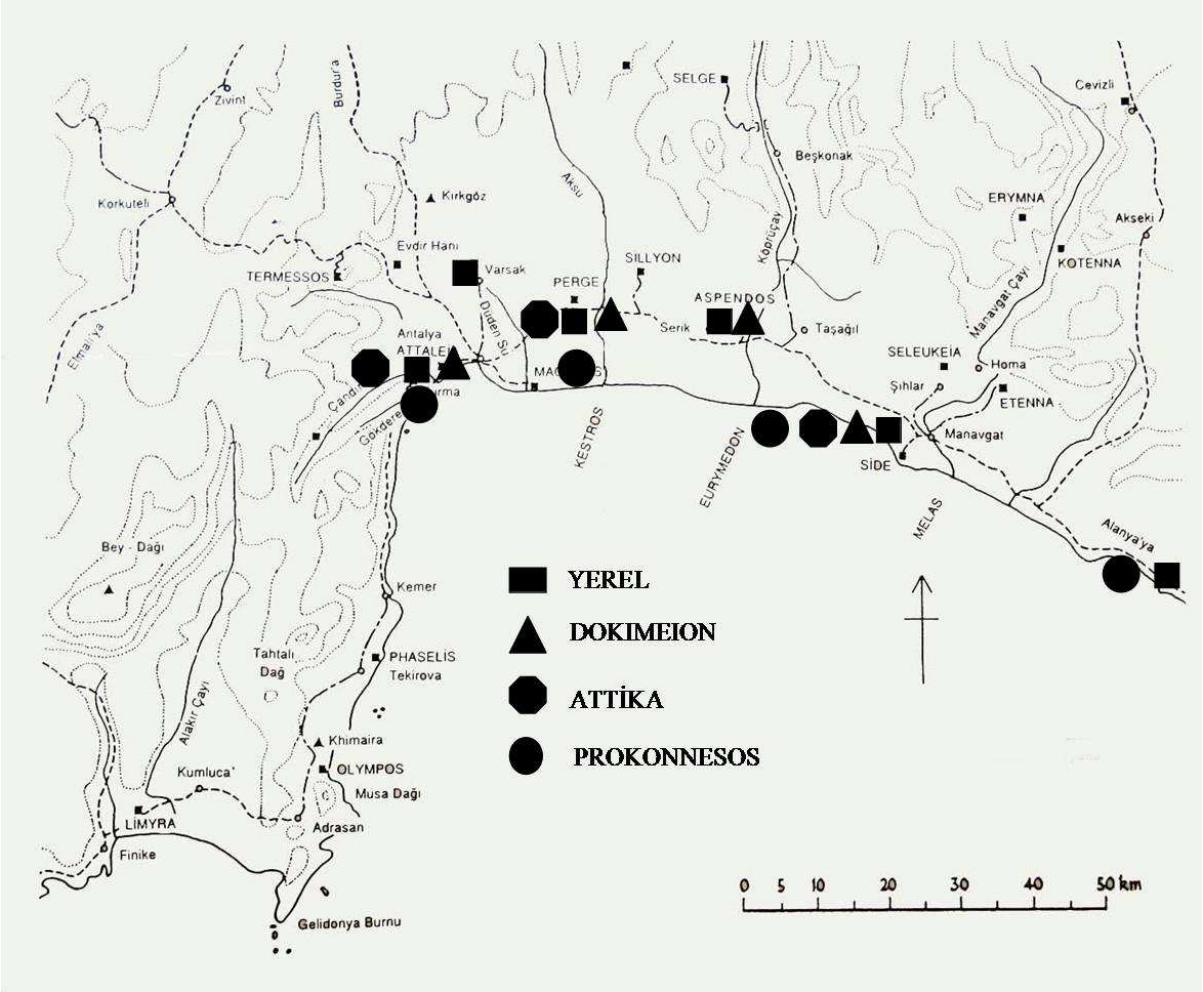

HARİTA 2: Pamphylia ithal-yerel lahit dağılımı haritası

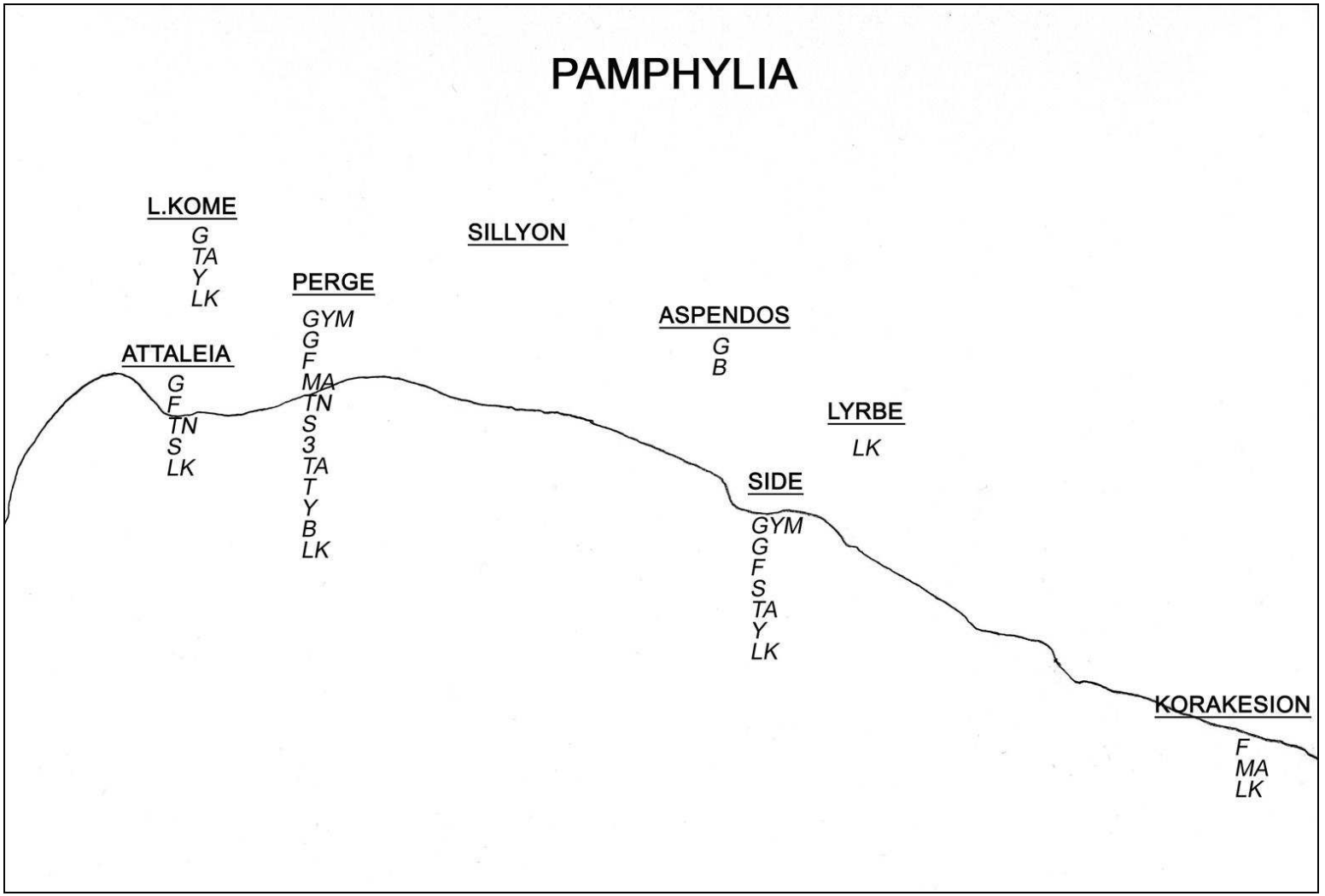

HARİTA 3: Pamphylia lahitleri buluntu dağılım haritası

PLAN 1: Perge Batı Nekropolis, 169 numaralı parsel.

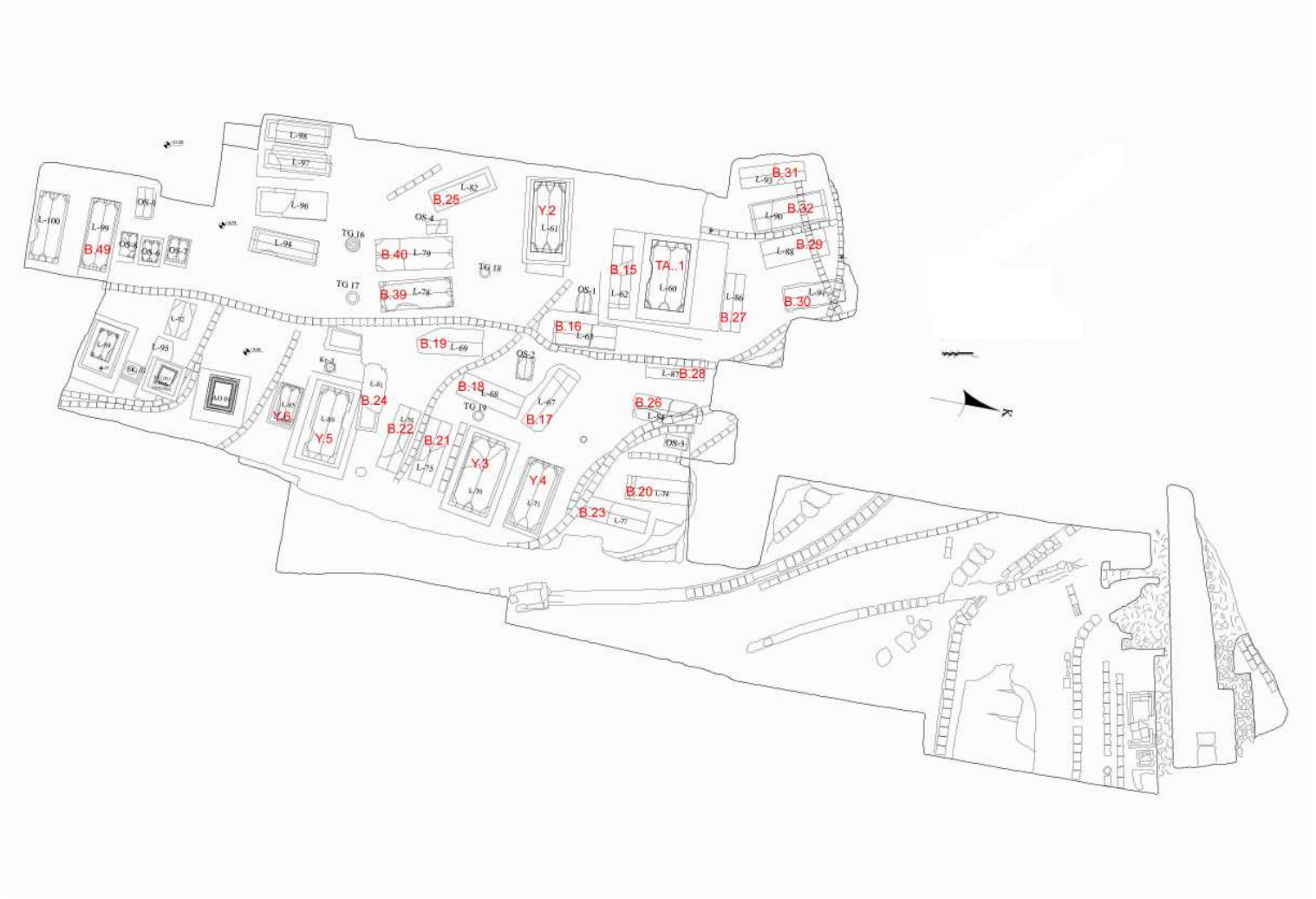

PLAN 2: Perge Batı Nekropolis, 159 numaralı parsel.

ÇİZİM 1: Tabula Ansata tip 1

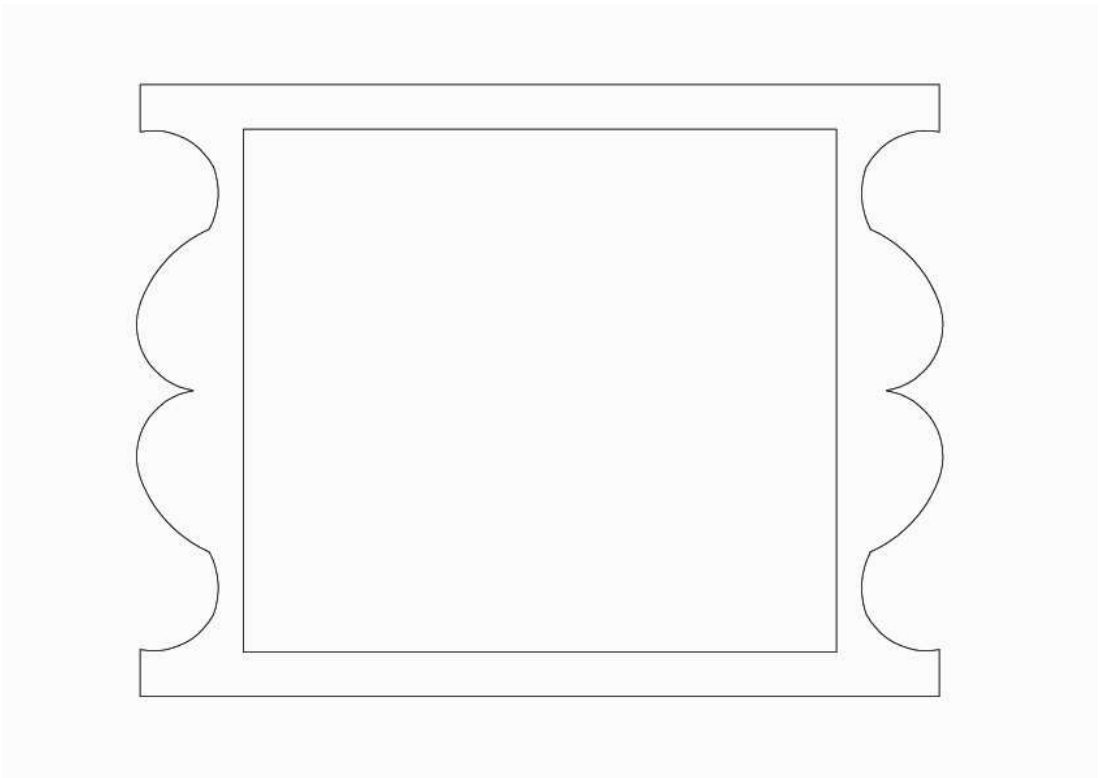

ÇİZİM 2: Tabula ansata tip 2

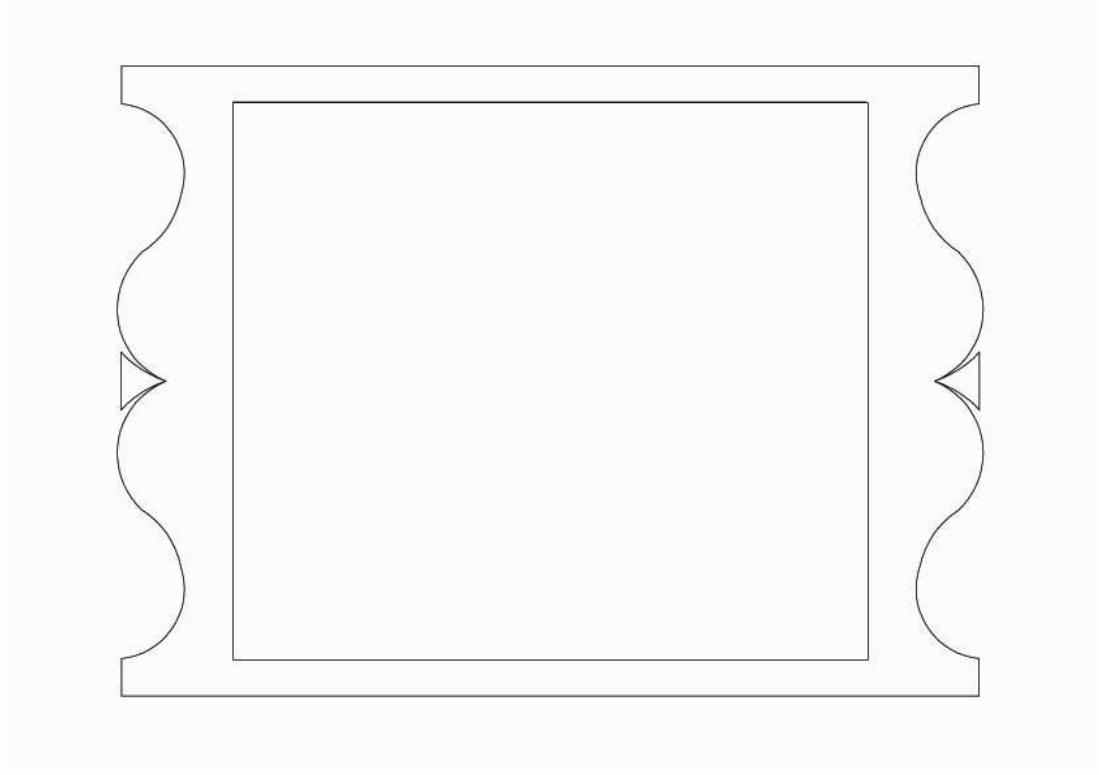

ÇİZİM 3: Tabula ansata tip 3

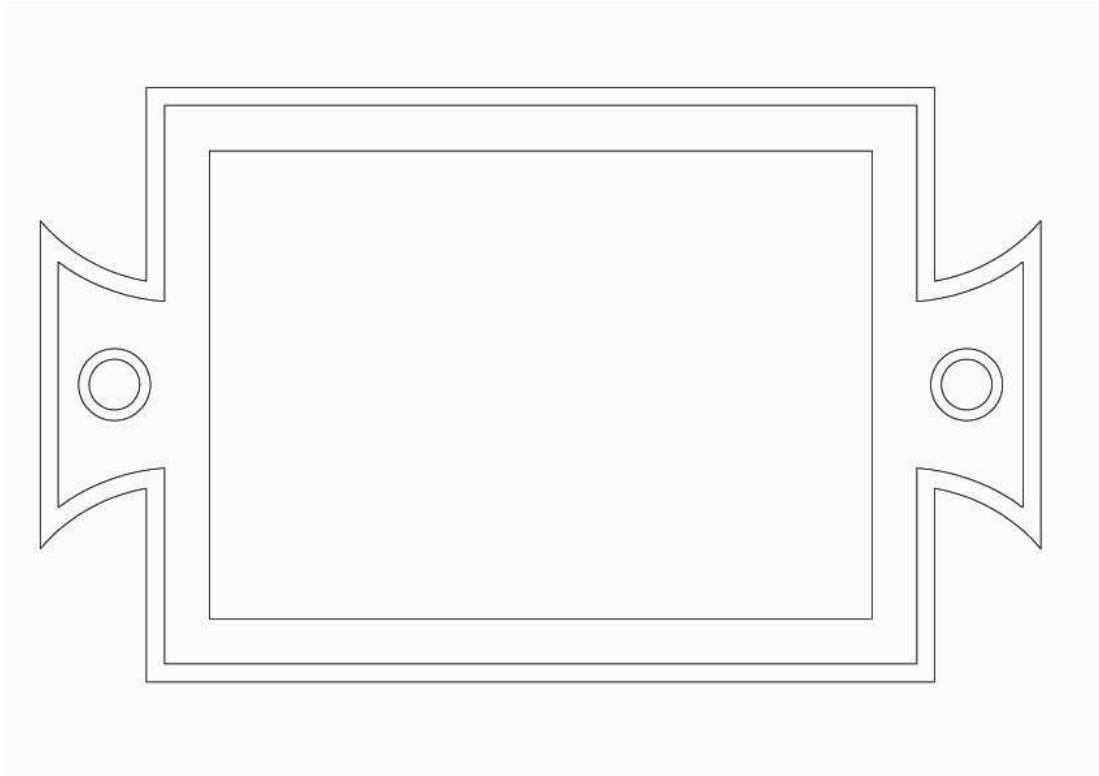

ÇİZİM 4: Tabula ansata tip 4

LEVHALAR

LEVHA I

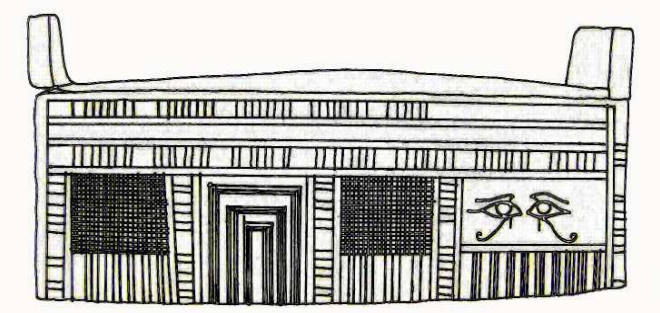

Resim 1-2: Mısır lahitlerinden örnekler.

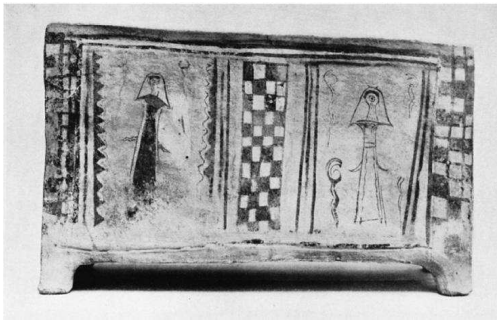

Resim 3-4: Minos-Myken Larnakslarından örnekler.

LEVHA II

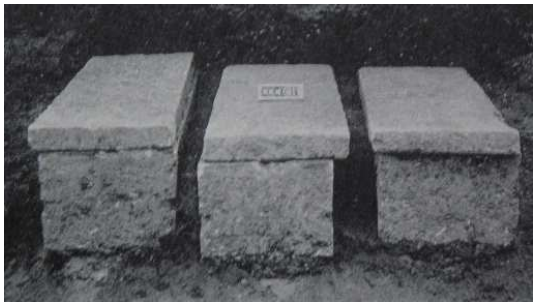

Resim 5: Korinthos lahitleri

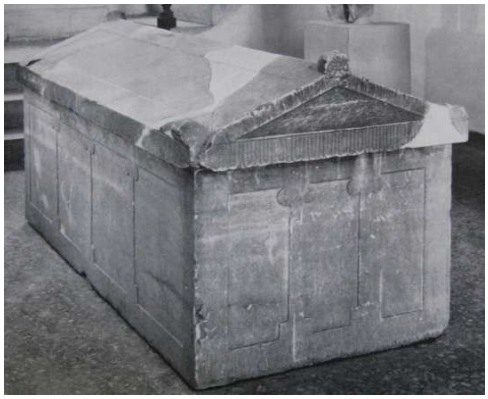

Resim 6: Samos lahdi

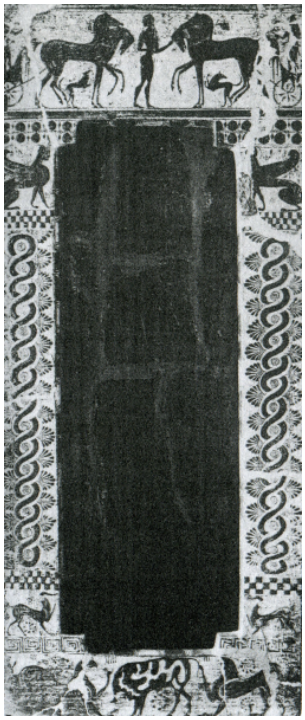

Resim 7: Klazomenai Lahdi

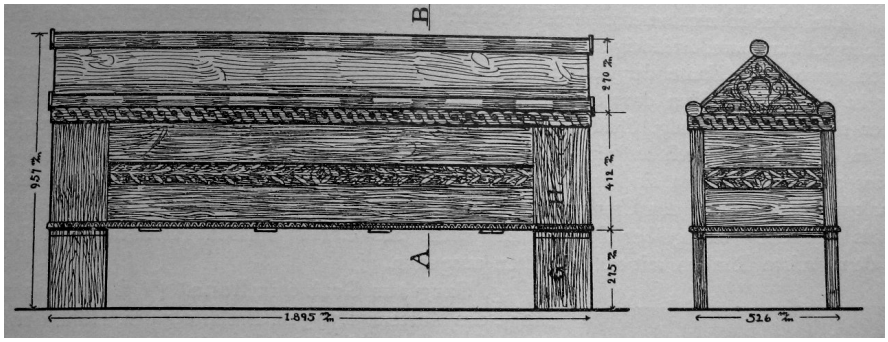

Resim 8: Yunan ahşap lahdi, Kahire.

LEVHA III

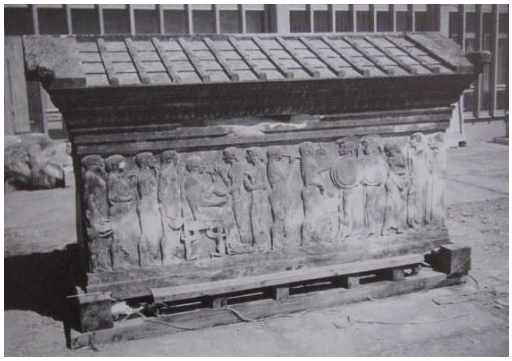

Resim 9: Polyksena lahdi.

Resim 10: Çan lahdi

Resim 11: Satrap lahdi

Resim 12: Ağlayan kadınlar lahdi

LEVHA IV

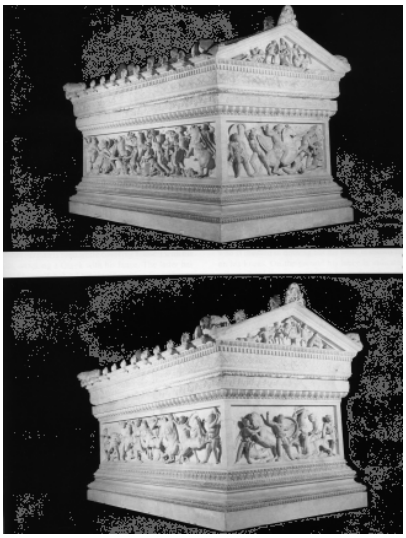

Resim 13: İskender Lahdi

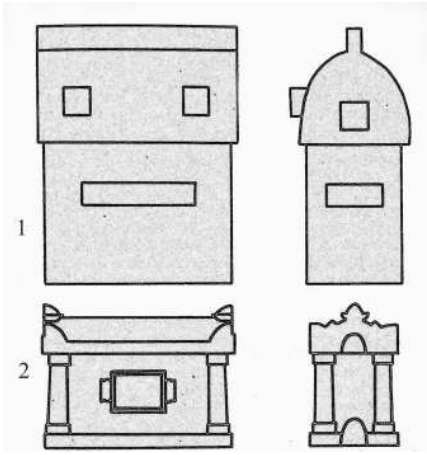

Resim 14: Lykia lahitleri

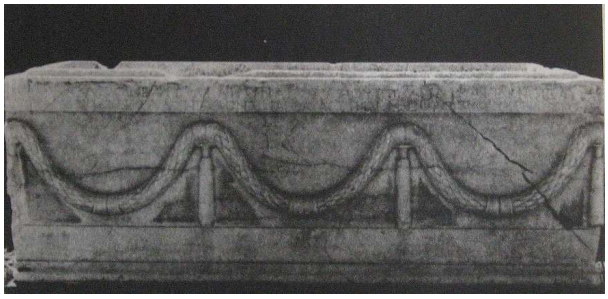

Resim 15: Bubon lahdi

Resim 16: Belevi lahdi

LEVHA V

Resim 17-18: Etrüsk lahitlerinden örnekler

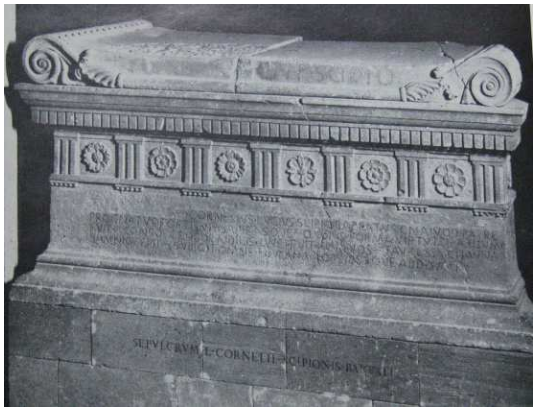

Resim 19: Scipio lahdi

Resim 20: Cafarelli lahdi

LEVHA VI

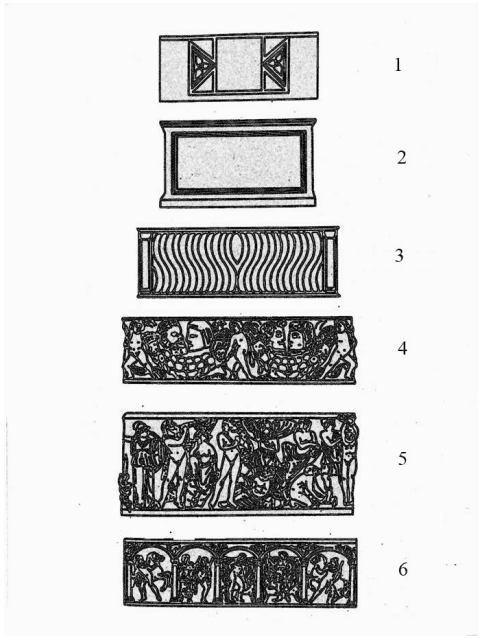

Resim 21: Ana Lahit tipleri: 1-Tabula ansatalı, 2-Çerçeveli, sandık, 3-Yivli, 4-Girlandlı, 5-Figürlü frizli, 6-Sütunlu.

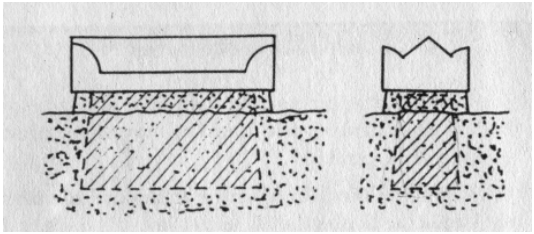

Resim 22: Khamasorion

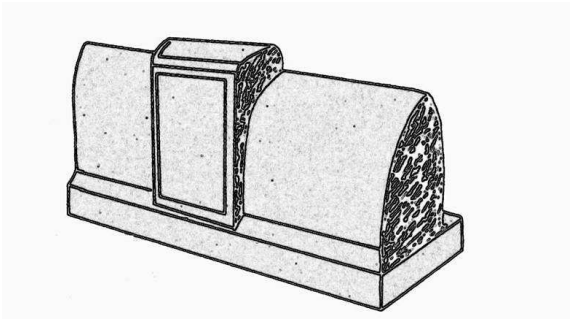

Resim 23: Cuppola

LEVHA VII

Resim 24:

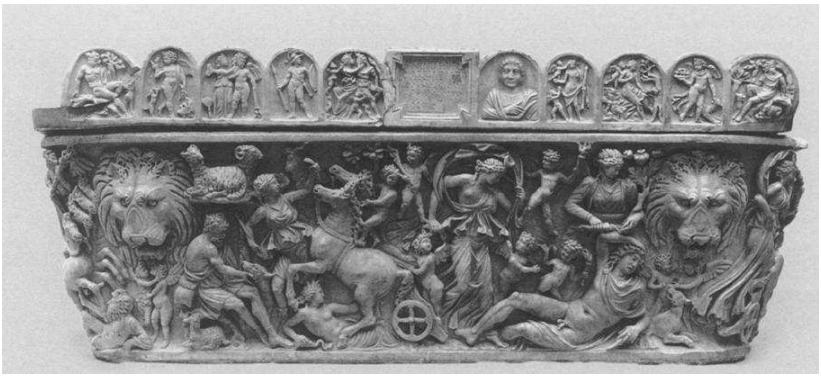

Resim 25-26: Kent Roma tipi lahitler.

LEVHA VIII

Resim 27-28: Attika tipi lahitlerden iki örnek.

Resim 29: Dokimeion Atölyesi. Girlandlı

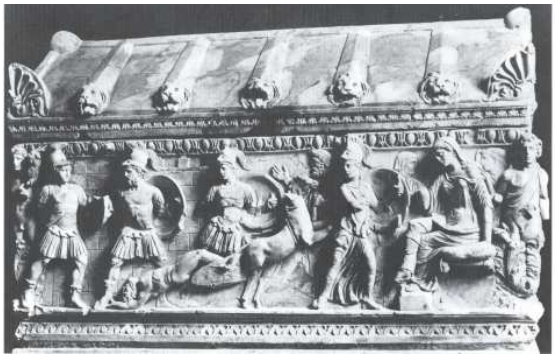

Resim 30: Dokimeion Atölyesi Frizli

LEVHA IX

Resim 31: Dokimeion atölyesi. Torre Nova tipi.

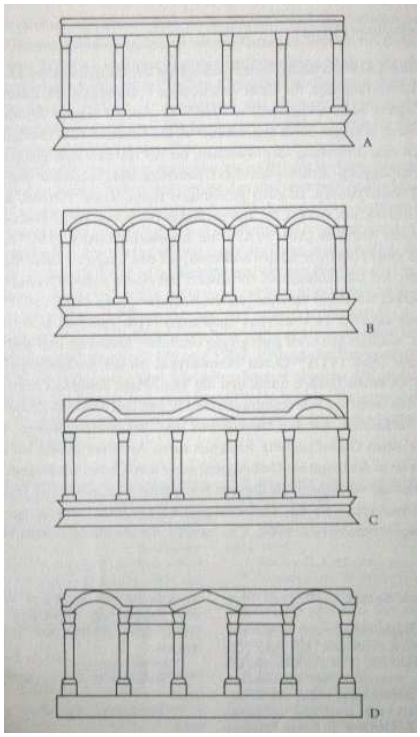

Resim 32: Dokimeion atölyesi. Sütunlu lahit tipleri. (A.arkitravlı, B.kemerli, C.kemer, düz kiriş, alınlık, düz kiriş, kemer, D.kemer,alınlık, kemer)

LEVHA X

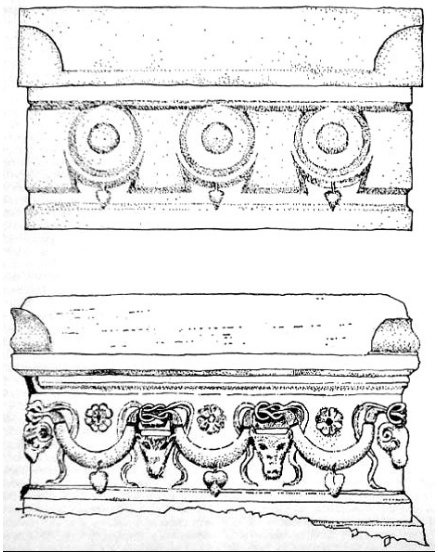

Resim 33: Prokonnesos yarı mamülü

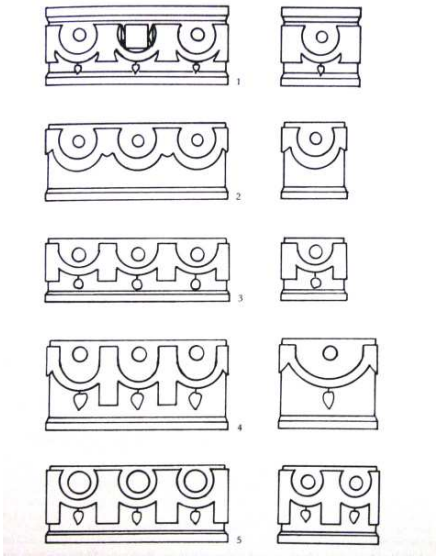

Resim 34: Yarı Mamül lahitler. 1- Prokonnesos, 2. Ephesos, 3. Hermos, 4.Karia, 5. Aphrodisias

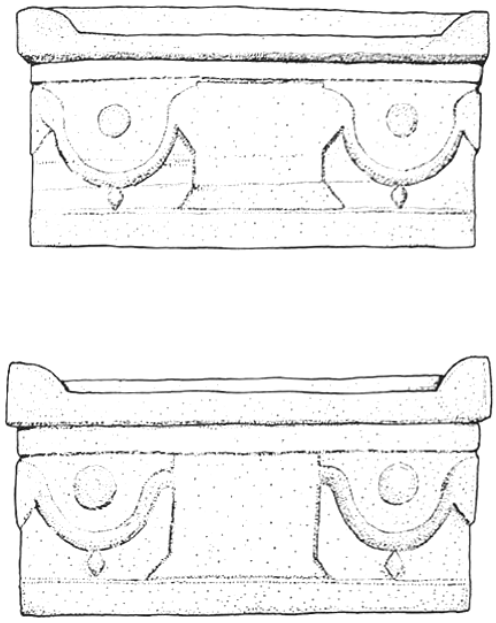

Resim 35: Assos lahdi (lapis sarcophagus)

LEVHA XI

Resim 36: GYM.1, ön yüz.

Resim 37-39: GYM.2, ön uzun ve kısa yüz.

LEVHA XII

Resim 39: GYM.2 işlenmemiş arka yüz

Resim 40: GYM.3

Resim 41-42: GYM.4, uzun yüz, Prokonnesos ibaresini geçtiği kısa yüz.

LEVHA XIII

Resim 43: GYM.5

Resim 44: GYM.6

Resim 45: GYM.7

LEVHA XIV

Resim 46: GYM.8

Resim 47-48: GYM.9, uzun yüz, işli kısa yüz.

LEVHA XV

Resim 49: GYM.10, uzun yüz

Resim 50: GYM.10, Eros-Psykhe betimli kısa yüz

LEVHA XVI

Resim 51: GYM.10, Eros-Psykhe sol,

Resim 52: GYM.10, Eros-Psykhe, sağ

Resim 53: G.1, uzun yüz

LEVHA XVII

Resim 54: G.1, kısa yüz.

Resim 55: G.1, Uzun yüz, girland, kaide.

Resim 56: G.1, uzun yüz girland boşluğu.

Resim 57: G.2

LEVHA XVIII

Resim 58-61: G.3, uzun ve kısa yüzler.

LEVHA XIX

Resim 62: G.3, kaide

Resim 63: G.3, girland ve taşıyıcılar

Resim 64: G.3, köşe taşıyıcısı

Resim 65: G.3, Gorgo

LEVHA XX

Resim 66: G.4, uzun yüz

Resim 67: G.4, kısa yüz

LEVHA XXI

Resim 68: J.P. Getty Müzesi, girlandlı lahit.

Resim 69: G.5

Resim 70: G.6

Resim 71: G.7

LEVHA XXII

Resim 72-73: G.8

Resim 74: G.9.

Resim 75: G.10.

LEVHA XXIII

Resim 76: G.11

Resim 77: G.12

Resim 78: G.13

Resim 79: G.14

LEVHA XXIV

Resim 80: G.15

Resim 81: Baltimore lahdi

Resim 82: G.16

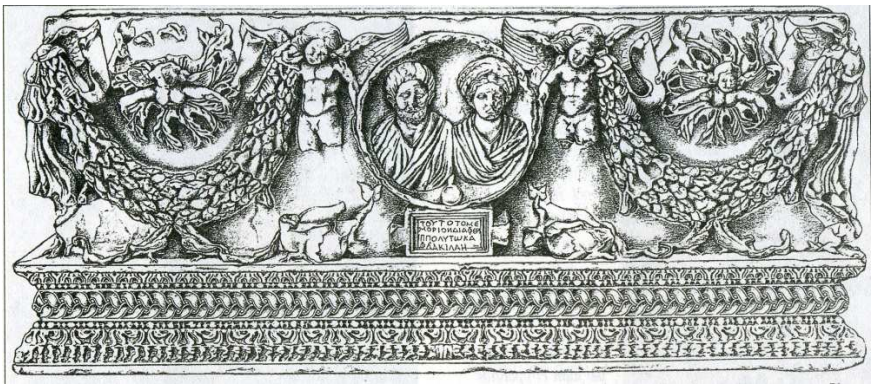

Resim 83: Laodikeia A lahdi

LEVHA XXV

Resim 84-85: G.17

Resim 86: G.18

Resim 87: G.19

LEVHA XXVI

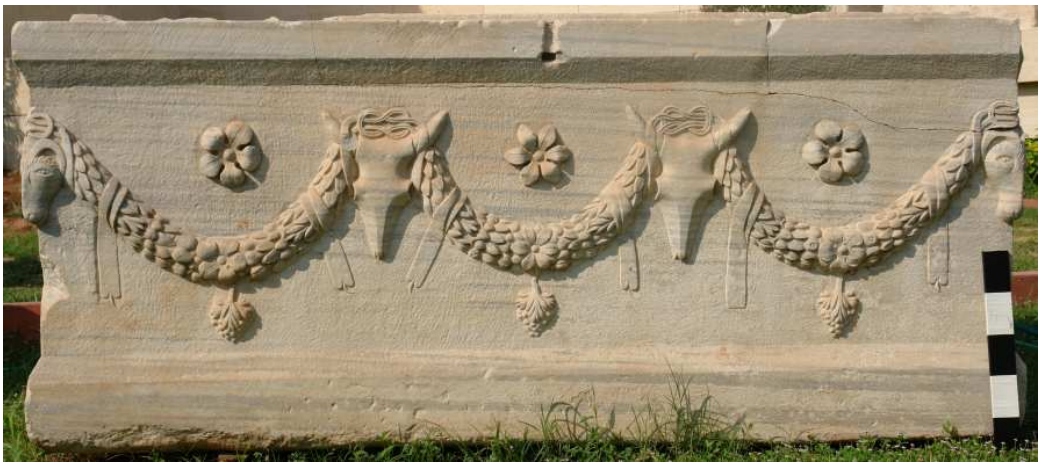

Resim 89-90: G.20

LEVHA XXVII

Resim 91: G.20, taşıyıcılar, defne girlandı

Resim 92: G.20, köşe taşıyıcısı

Resim 93: Çanakkale Müzesi, Prokonnesos Lahdi

Resim 94: İstanbul Arkeoloji Müzeleri, Prokonnesos lahdi

LEVHA XXVIII

Resim 95: G.21

Resim 96: G.22

Resim 97: G.23

Resim 98: G.24

LEVHA XXIX

Resim 99: G.25

Resim 100: G.26

Resim 101: G.27

LEVHA XXX

Resim 102-105: G.28 uzun ve kısa yüzler.

LEVHA XXXI

Resim 106-107: G.28, girland taşıyıcılar.

Resim 108-109: G.28, girland boşluğu figürleri

LEVHA XXXII

Resim 110: G.29

Resim 111: G.30

Resim 112-113: G.31 uzun ve kısa yüz.

LEVHA XXXIII

Resim 114-115: G.31, taşıyıcılar

Resim 116: G.31, kline üzerindeki figür

LEVHA XXXIV

Resim 117: G.32

Resim 118: G.33

Resim 119: G.34

Resim 120: G.36

LEVHA XXXV

Resim 121: G.36

Resim 122: G.37

Resim 123: G.37

LEVHA XXXVI

Resim 124: G.38

Resim 125: G.39

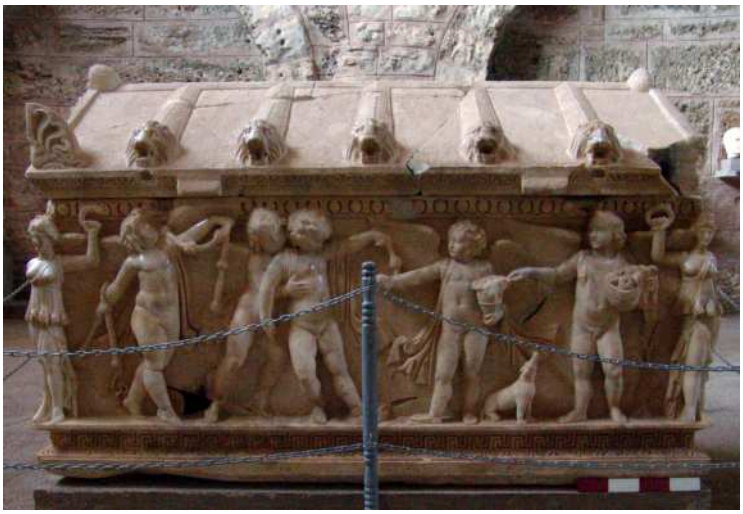

Resim 126: F.1, uzun yüz (fig.1-5)

LEVHA XXXVII

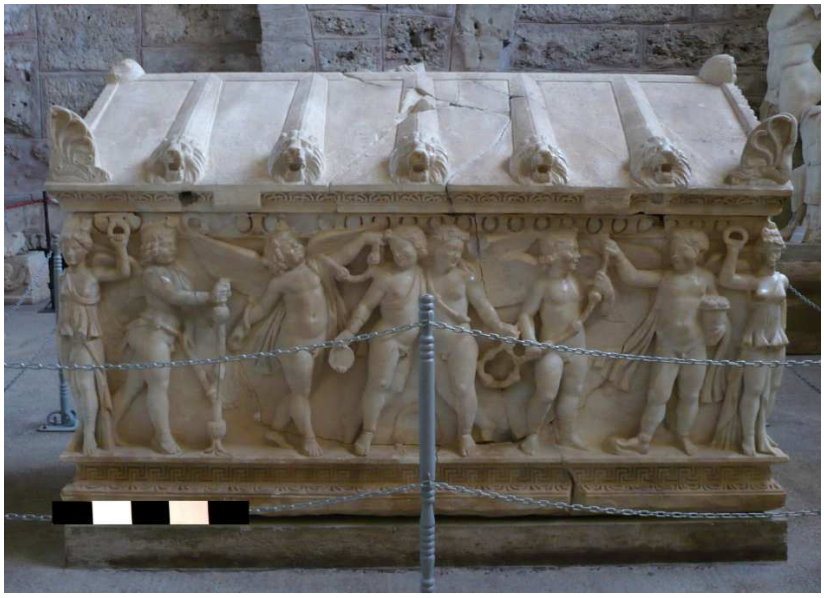

Resim 127: F.1, uzun yüz (fig.6-11)

Resim 128: F.1, kısa yüz (fig.12-13)

Resim 129: F.1, kısa yüz (fig.14-15)

LEVHA XXXVIII

Resim 130: F.1, fig.1

Resim 131: F.1, fig.2-3

Resim 132-133: Richmond lahdi

LEVHA XXXIX

Resim 134: Eroslu lahit, Atina Milli Müzesi 4008

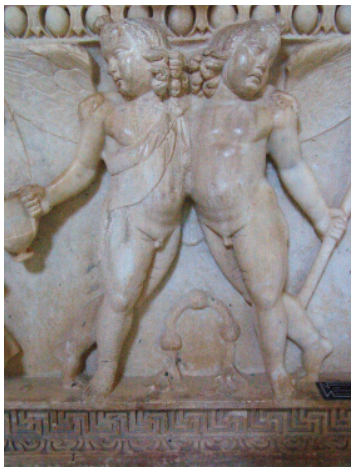

Resim 135: F.1, fig.8-9

Resim 136: Eroslu lahit, Atina Milli Müzesi 1187

LEVHA XL

Resim 137: F.2 (fig.1-6)

Resim 138: F.3

Resim 139: F.4

LEVHA XLI

Resim 140: F.5

Resim 141: F.6

Resim 142: F.7

LEVHA XLII

Resim 143: F.8

Resim 144: F.8, Yunan savaşçısı – Amazon grubu

LEVHA XLIII

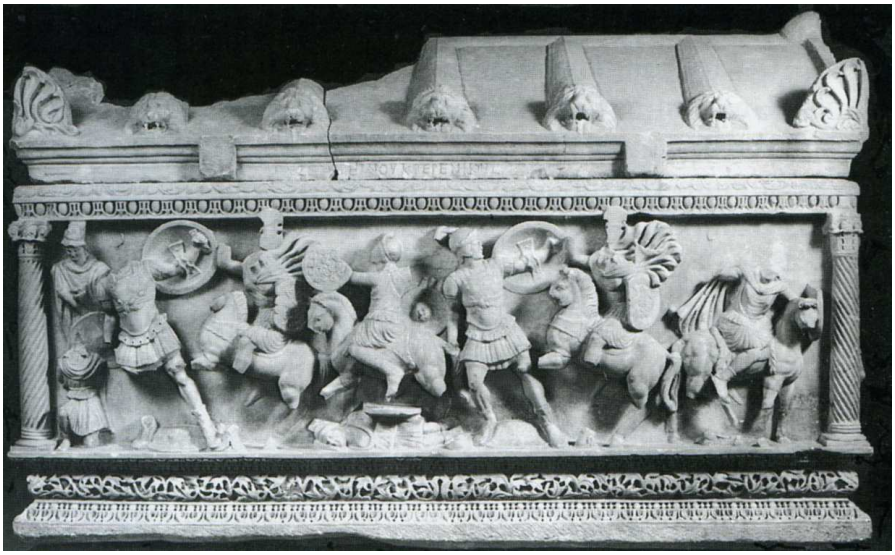

Resim 145: Aizanoi lahdi

Resim 146: Yalvaç lahdi

Resim 147: Konya lahdi

LEVHA XLIV

Resim 148: F.9, (1)

Resim 149: F.9 (2)

Resim 150: F.9 (3)

LEVHA XLV

Resim 151-152: F.9 (4)

Resim 153: F.9 (5)

Resim 154: F.9 (6)

LEVHA XLVI

Resim 155: F.9 (7)

Resim 156: F.9 (8)

Resim 157: F.9 (9)

Resim 158: F.9 (10)

LEVHA XLVII

Resim 159: F.9 (11)

Resim 160: F.10

Resim 161: F.11

Resim 162: F.12

LEVHA XLVIII

Resim 163: F.13

Resim 164: F.14

Resim 165: F.15

Resim 166: F.16

LEVHA XLIX

Resim 167: F.17

Resim 168: F.18

Resim 169: F.19

LEVHA L

Resim 170-171: F.20, uzun yüzler

LEVHA LI

Resim 172-173: F.20, kısa yüzler

LEVHA LII

Resim 174: F.20, süvari

Resim 175: F.20, sol sahne

Resim 176: F.20, sağ sahne

LEVHA LIII

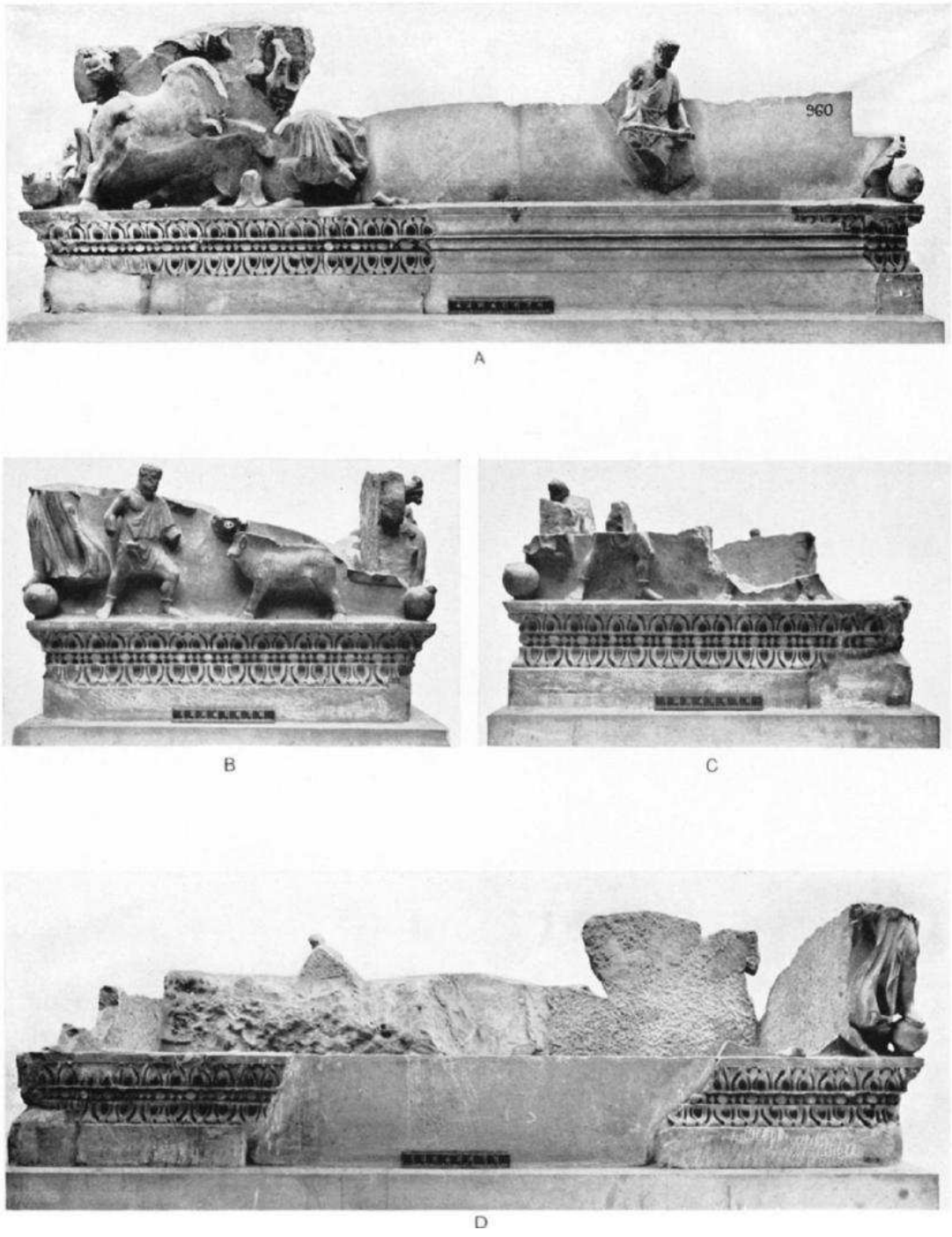

Resim 177: Britanya Müzesi, Av lahdi.

LEVHA LIV

Resim 178: F.21, ön yüz (fig.4-12)

Resim 179: F.21, arka yüz
(fig.15-16)

LEVHA LV

Resim 180: F.21, kısa yüz (fig.1-3)

Resim 181: F.21, kısa yüzler
(fig.13-14)

LEVHA LVI

Resim 182: F.21, fig.5-6

Resim 183: F.21, fig.7-8

Resim 184: F.21, fig.10-11

LEVHA LVII

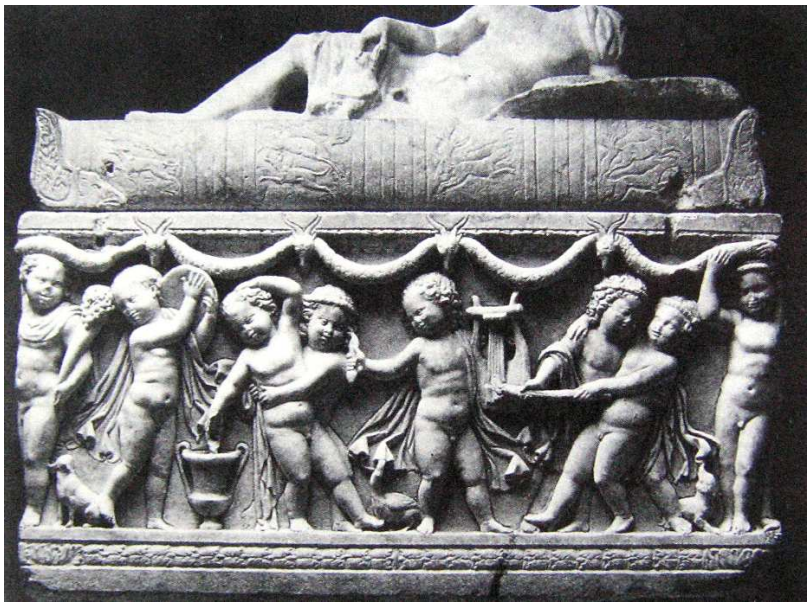

Resim 185: Ostia lahdi

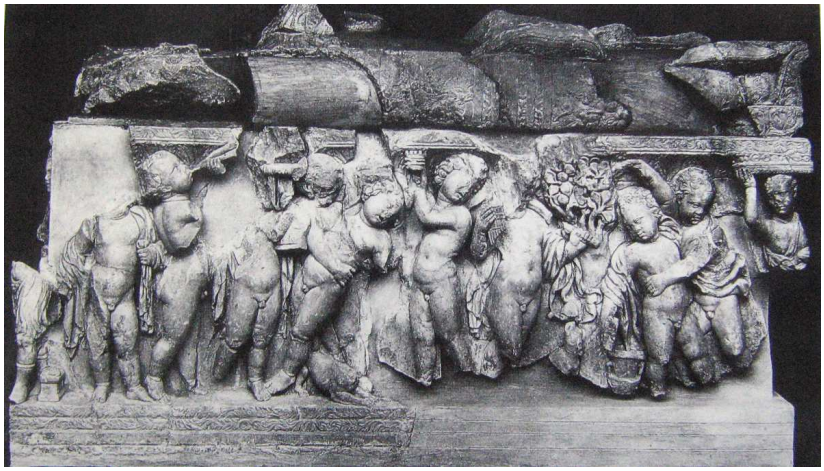

Resim 186: Roma lahdi

LEVHA LVIII

Resim 187: F.22, ön yüz

LEVHA LIX

Resim 188-189: F.22, kısa yüzler

Resim 190: F.22, arka yüz

LEVHA LX

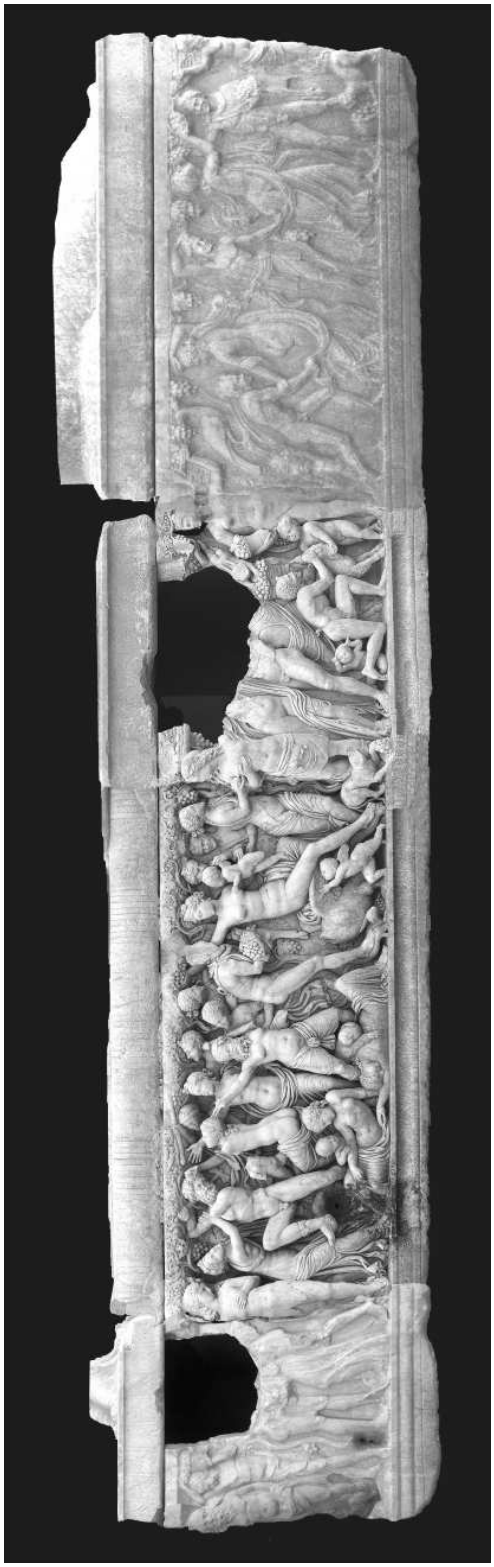

Resim 191: F.22, fig. 1-46

LEVHA LXI

Resim 192: F.22, sol sahne

Resim 193: F.22, sağ sahne

LEVHA LXII

Resim 194: Napoli, Krater, Lykourgos

Resim 195: Hydria, Lykourgos

Resim 196: Roma Plazzo Mattei, Lykourgos lahdi

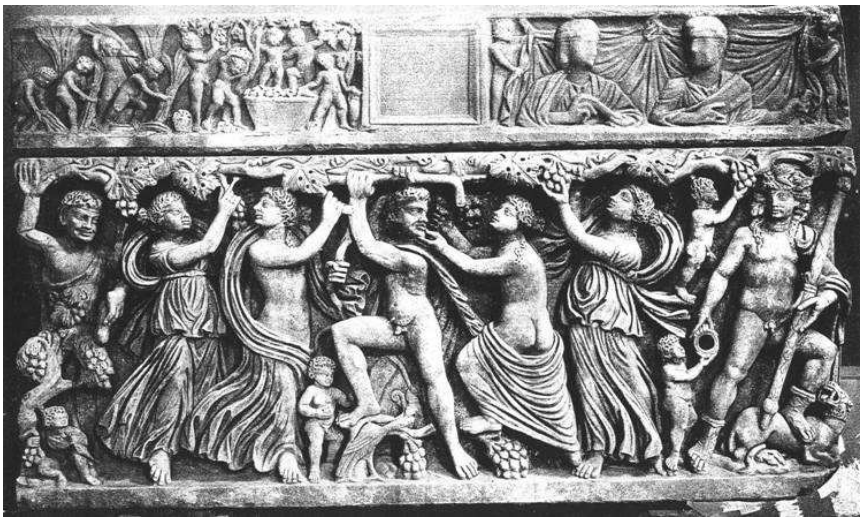

Resim 197: Roma Therme Müzesi, Lykourgos (?) lahdi

LEVHA LXIII

Resim 198: Castello, Lykourgos lahdi

Resim 199: F.22, Lykourgos

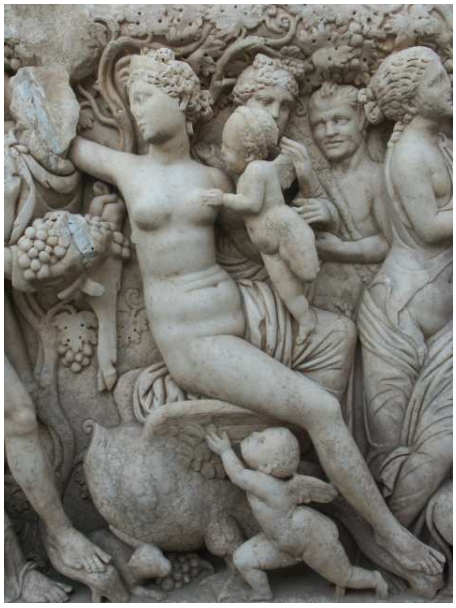

Resim 200: F.22, Aphrodite

Resim 201: F.22, Dionysos

LEVHA LXIV

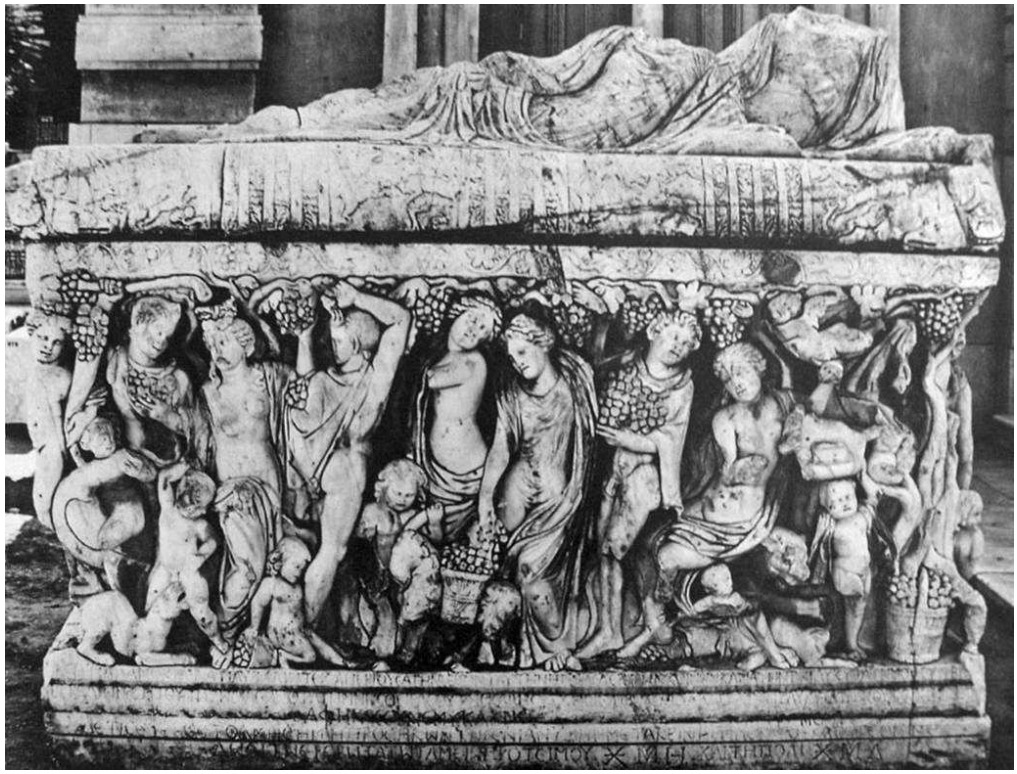

Resim 202: Selanik Lahdi

Resim 203: F.22, kline portresi

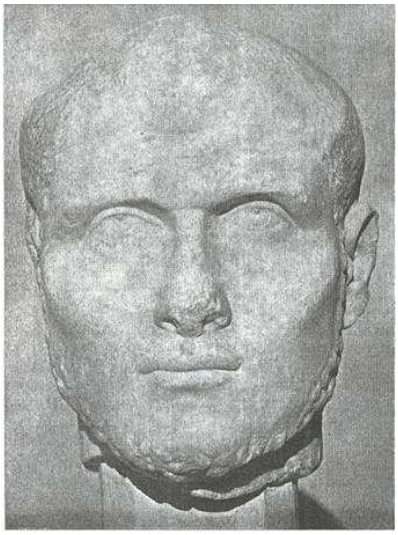

Resim 204: Side Müzesi

LEVHA LXV

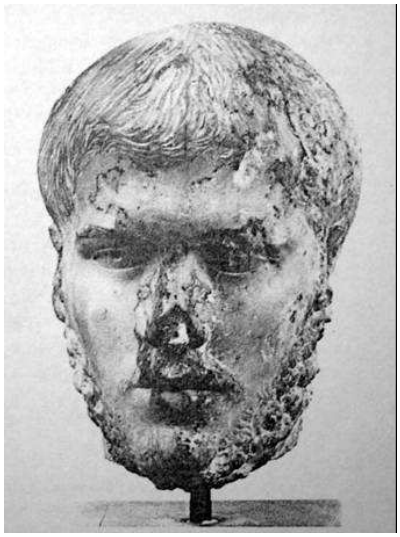

Resim 205: Berlin Gallienus portresi

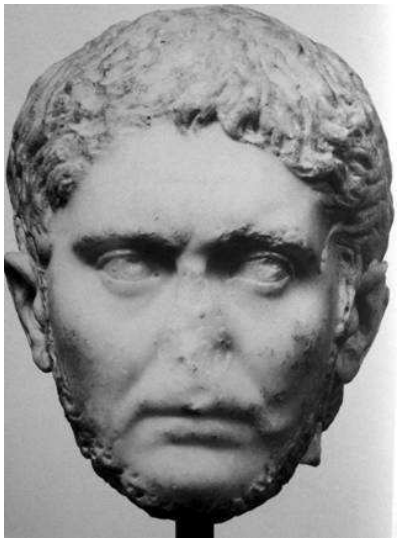

Resim 206: Getty Müzesi erkek portresi

Resim 207: F.22, kadın portresi

Resim 208: Antalya Müzesi, kadın portresi

LEVHA LXVI

Resim 209: F.23

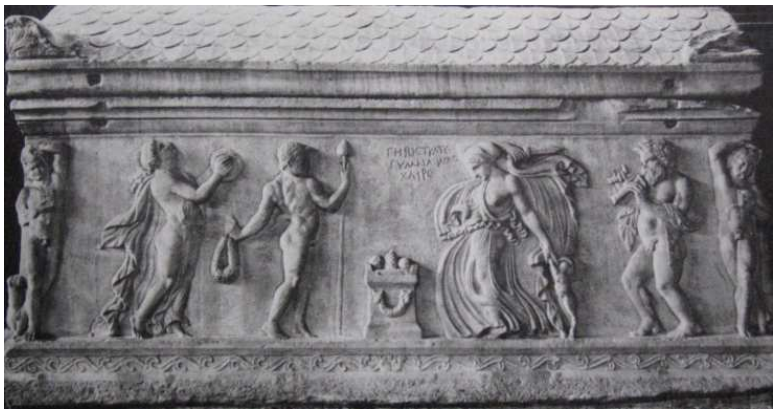

Resim 210: İstanbul lahdi

Resim 211: F.24 (1)

LEVHA LXVII

Resim 212: F.24 (2)

Resim 213: F.25

Resim 214: F.26

Resim 215: F.27

LEVHA LXVIII

Resim 216-217: F.28

Resim 218: F.29

LEVHA LXIX

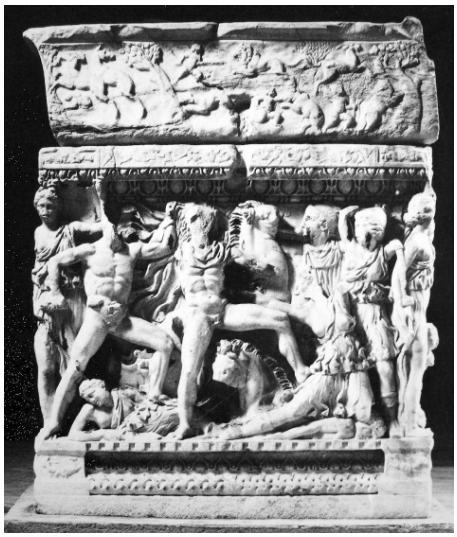

Resim 219: Selanik lahdi

Resim 220: F.30

Resim 221-222: F.31

LEVHA LXX

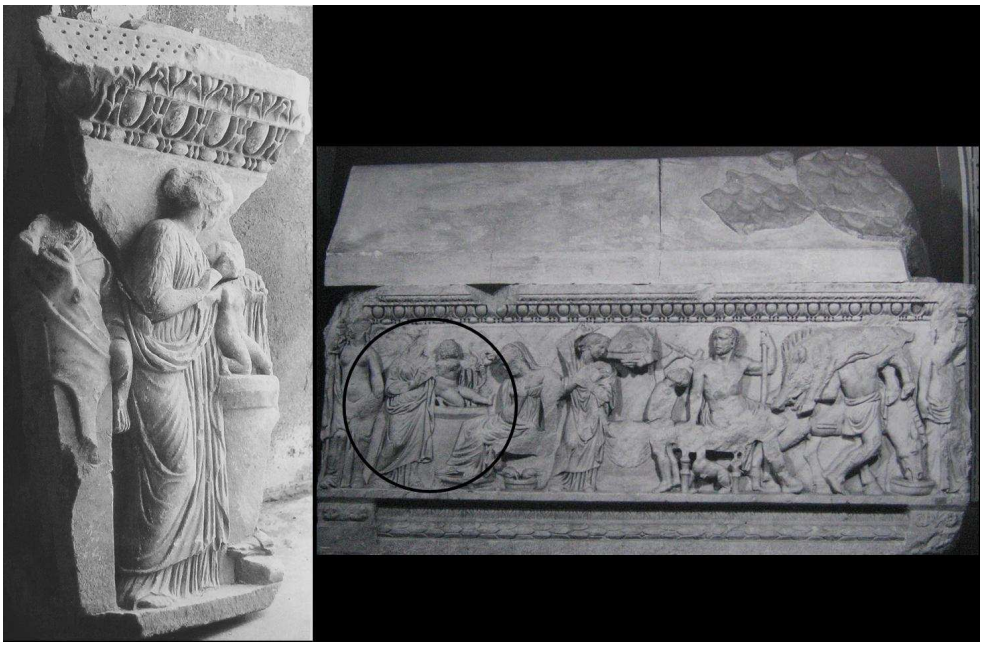

Resim 223: F.31 ve Beyrut lahdi

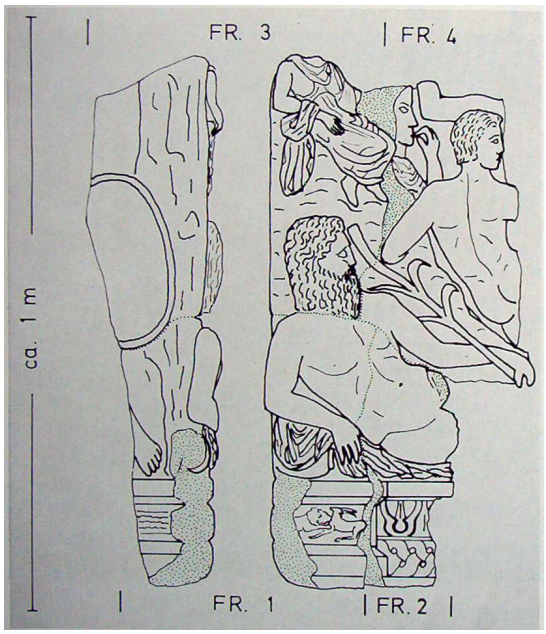

Resim 224-225: F.32

LEVHA LXXI

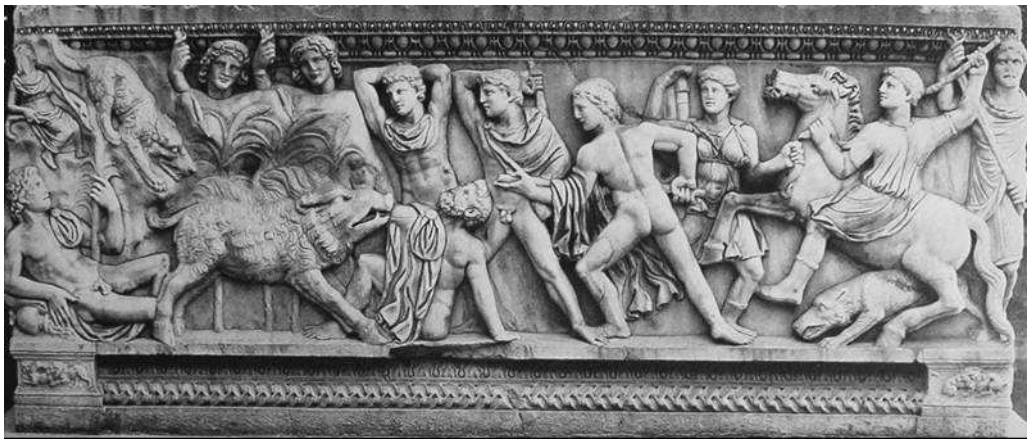

Resim 226: Eleusis lahdi

Resim 227: F.33

Resim 228: F.34

LEVHA LXXII

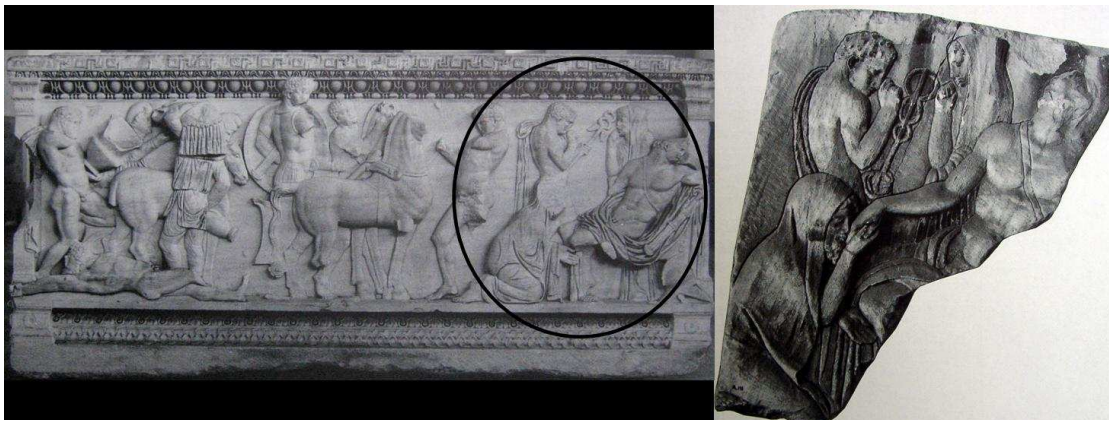

Resim 229: F.34 ve Tarsus lahdi

Resim 230-231: F.35

LEVHA LXXIII

Resim 232: St. Petersburg lahdi

Resim 233: Paris lahdi

Resim 234: Ioannia lahdi

LEVHA LXXIV

Resim 235-236: F.36, uzun yüzler

LEVHA LXXV

Resim 237-238: F.36, kısa yüzler

LEVHA LXXVI

Resim 239: Beyrut lahdi

Resim 240: F.37

Resim 241: F.38

LEVHA LXXVII

Resim 242: F.39

Resim 243: F.40

Resim 244: MA.1, Nike'li uzun yüz

LEVHA LXXVIII

Resim 245: MA.1, Eros'lu uzun yüz

Resim 246-247: MA.1, kısa yüz

LEVHA LXXIX

Resim 248: İzmir lahdi

Resim 249: Denizli lahdi

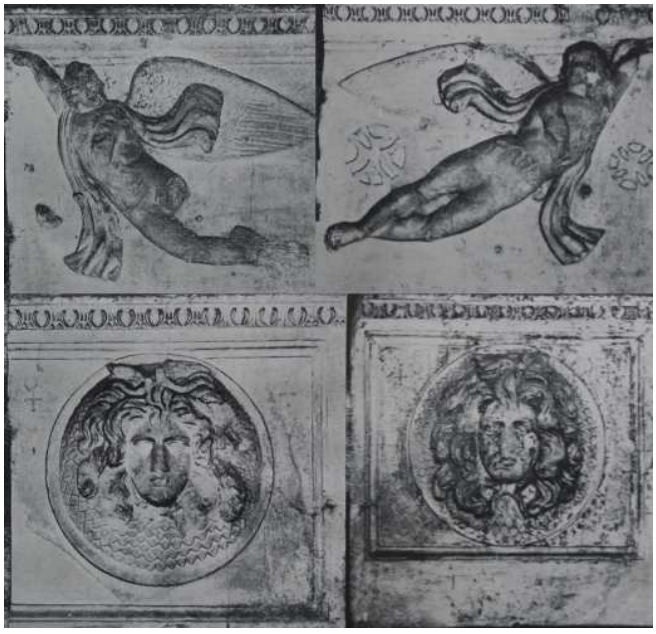

Resim 250: MA.2

LEVHA LXXX

Resim 251-252: TN.1, ön ve arka yüz

LEVHA LXXXI

Resim 253-254: TN.1, kısa yüzler

Resim 255: TN.2 , ön yüz

LEVHA LXXXII

Resim 256-257: TN.2, kısa yüzler

Resim 258: TN.3

Resim 259: TN.4

LEVHA LXXXIII

Resim 260-261: S.1, uzun yüzler

LEVHA LXXXIV

Resim 262-263: S.1, kısa yüzler

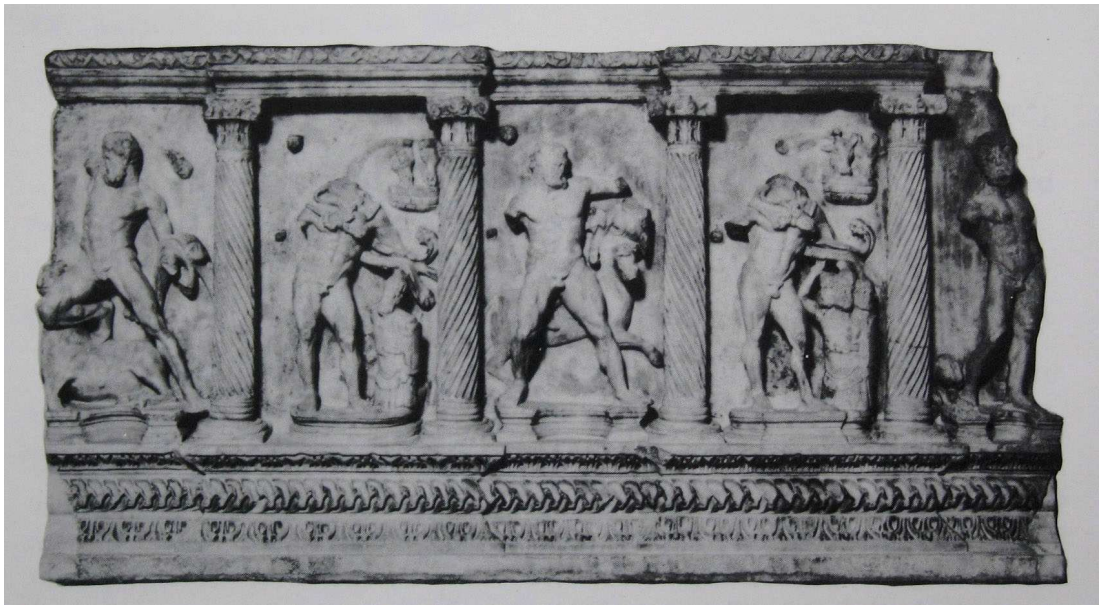

Resim 264: Britanya Müzesi Herakles lahdi

LEVHA LXXXV

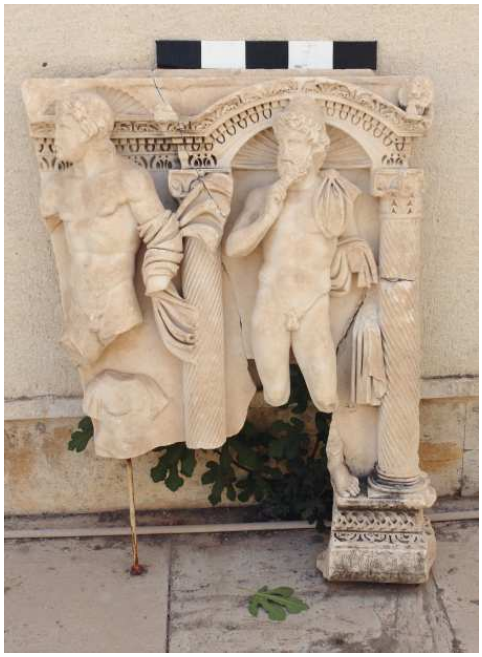

Resim 265: S.2

Resim 266: Atina lahdi

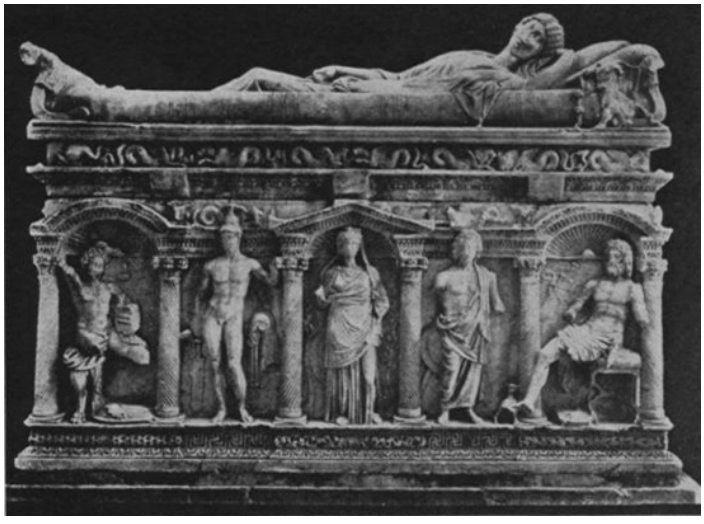

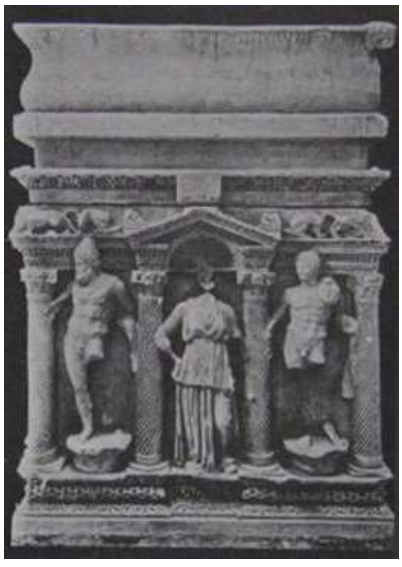

Resim 267-268: Melfi lahdi

LEVHA LXXXVI

Resim 269-270: S.3 (1-2)

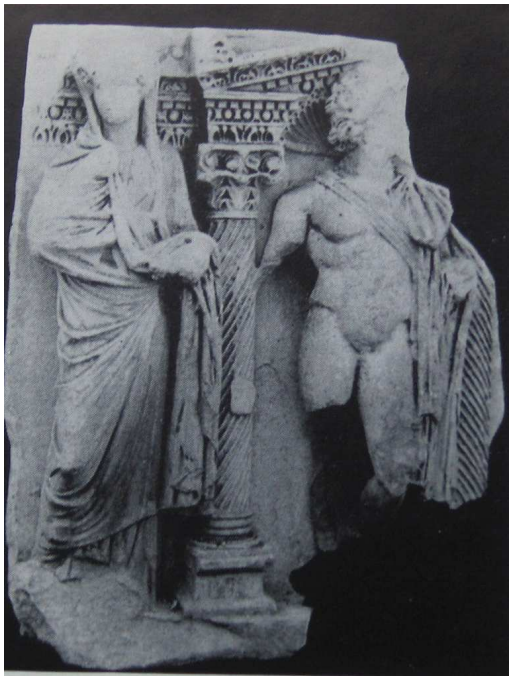

Resim 271: İzmir L Lahdi

LEVHA LXXXVII

Resim 272-273: S.4 ön ve arka yüz

LEVHA LXXXVIII

Resim 274-275: S.4, kısa yüzler

Resim 276: S.4, 2. kısa yüz detay

Resim 277: S.4 fig.3

LEVHA LXXXIX

Resim 278: S.4, fig.7

Resim 279: S.4, fig.9

Resim 280: S.4, kadın portresi

LEVHA XC

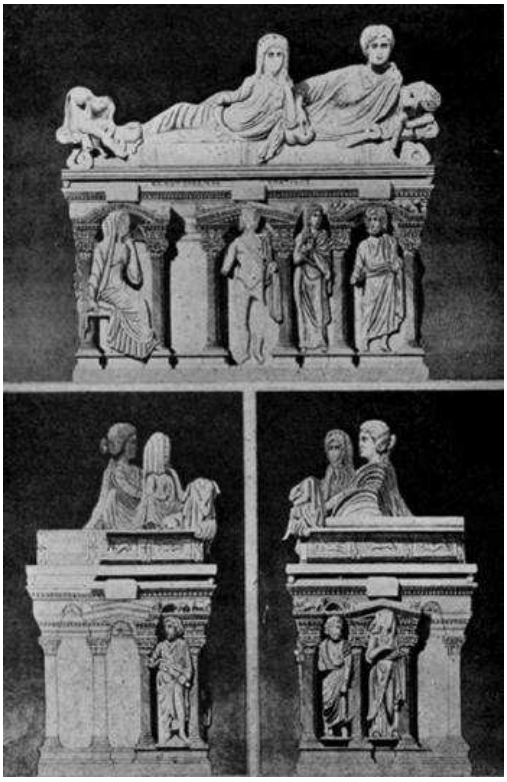

Resim 281: Claudia Sabina lahdi

Resim 282: S.5

LEVHA XCI

Resim 283-285: S.6

LEVHA XCII

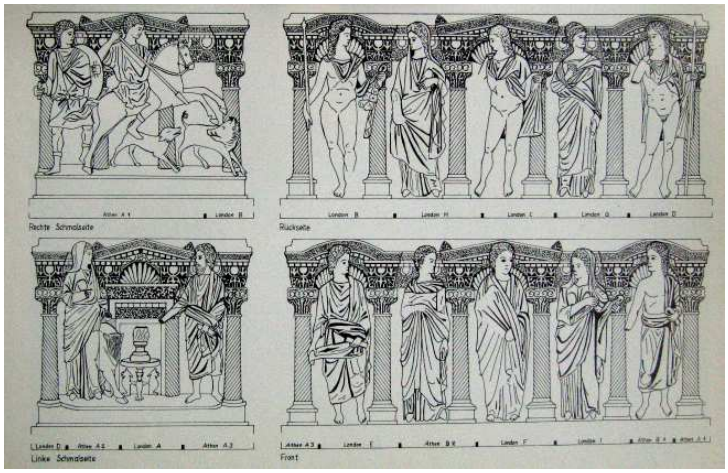

Resim 286: Atina-Londra lahdi

Resim 287: Adana lahdi

Resim 288: S.7

LEVHA XCIII

Resim 289-290: S:8

Resim 291: S.9

LEVHA XCIV

Resim 292-293: S.10

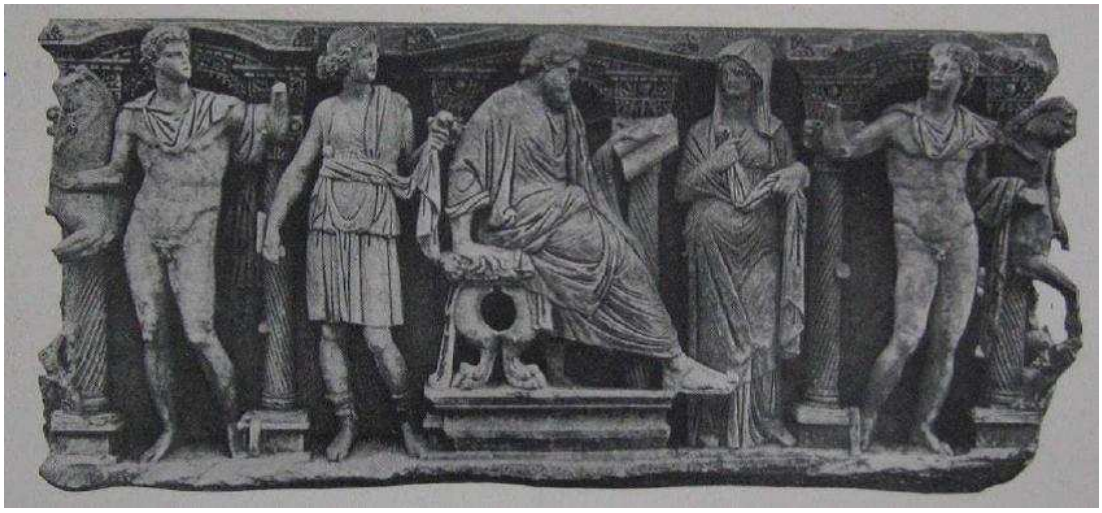

Resim 294: İstanbul lahdi

LEVHA XCV

Resim 295-296: S.11

Resim 297: S.12

Resim 298: S.13

LEVHA XCVI

Resim 299: S.14

Resim 300: S.15

Resim 301: S.16

Resim 302: S.17

LEVHA XCVII

Resim 303: S.18

Resim 304: S.19

Resim 305: S.20

Resim 306: S.21 (1)

LEVHA XCVIII

Resim 307: S.21 (2)

Resim 308: S.22

Resim 309: S.23

Resim 310: S.24

LEVHA XCIX

Resim 311: S.25

Resim 312: S.26

Resim 313: S.27

Resim 314: S.28

LEVHA C

Resim 315: S.29

Resim 316: S.30

Resim 317: S.31

Resim 318: S.32

LEVHA CI

Resim 319: S.33

Resim 320: S.34

Resim 321: S.35

Resim 322: S.36

LEVHA CII

Resim 323: S.37

Resim 324: S.38

Resim 325: S.39

Resim 326: S.40

LEVHA CIII

Resim 327: S.41

Resim 328: S.42

Resim 329: S.43

Resim 330: S.44

LEVHA CIV

Resim 331: S.45

Resim 332: S.46

Resim 333: S.47

Resim 334: S.48

LEVHA CV

Resim 335: S.49

Resim 336: S.50

Resim 337: S.51

Resim 338: S.52

LEVHA CVI

Resim 339: S.53

Resim 340: S.54

Resim 341: S.55

LEVHA CVII

Resim 342-343: KA.1

LEVHA CVIII

Resim 344-345: KA.1 kısa yüzler

Resim 346: KA.1, fig.6-7

Resim 347: Apulia vazosu

LEVHA CIX

Resim 348: KA.1, fig. 8-11

Resim 349: KA.1, Aphrodite

Resim 350: KA.1, fig.12-13

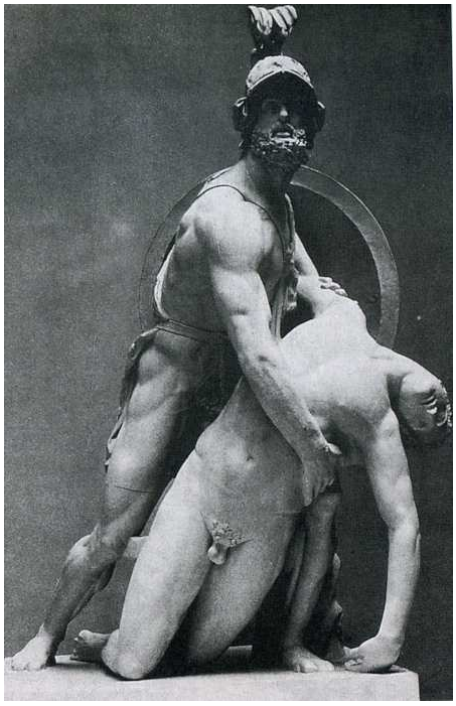

Resim 351: Pasquino grubu

LEVHA CX

Resim 352: KA.1, kadın ve işlenmemiş erkek portresi

Resim 353: Ç.1, uzun yüz

LEVHA CXI

Resim 354: Ç.1, diğer uzun yüz

Resim 355: Ç.1, kapak

LEVHA CXII

Resim 356: Ç.2

Resim 357: TA.1

Resim 358: TA.2

LEVHA CXIII

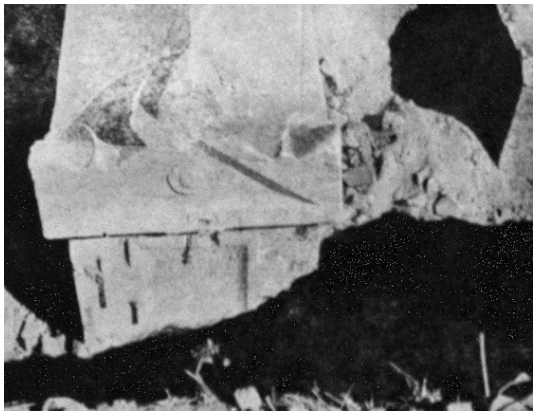

Resim 359: TA.3

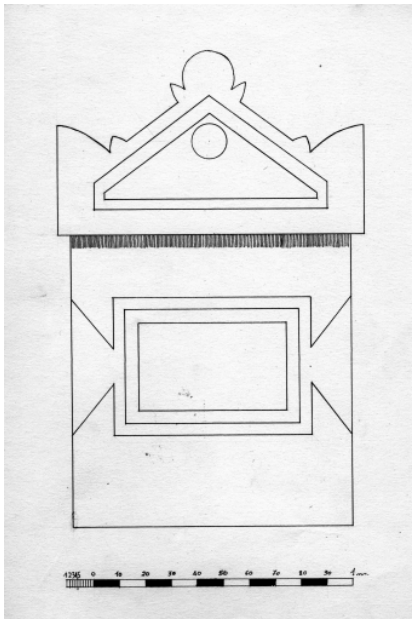

Resim 360: TA.4

Resim 361: TA.5

Resim 362: TA.6

LEVHA CXIV

Resim 363: TA.7

Resim 364: TA.8

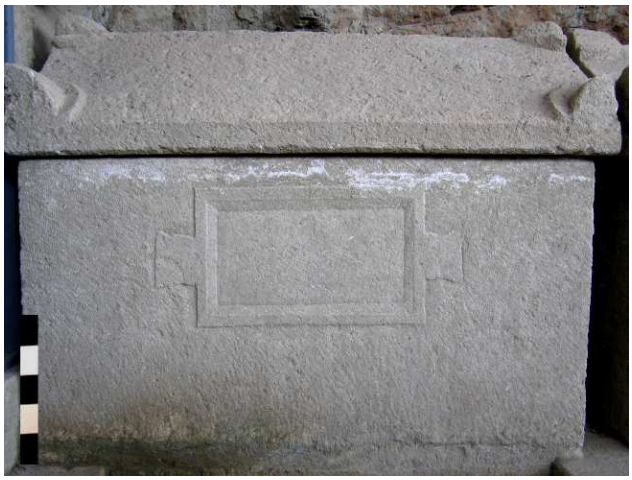

Resim 365: TA.9

LEVHA CXV

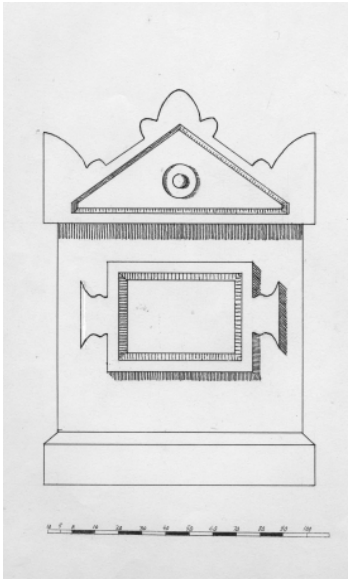

Resim 366: TA.10

Resim 367: TA.11

Resim 368: TA.11, ön yüz

LEVHA CXVI

Resim 369: Andriake'den köşe plasterli lahit

Resim 370: TA.12

Resim 371: TA.13

LEVHA CXVII

Resim 372: TA.14

Resim 373: TA.15

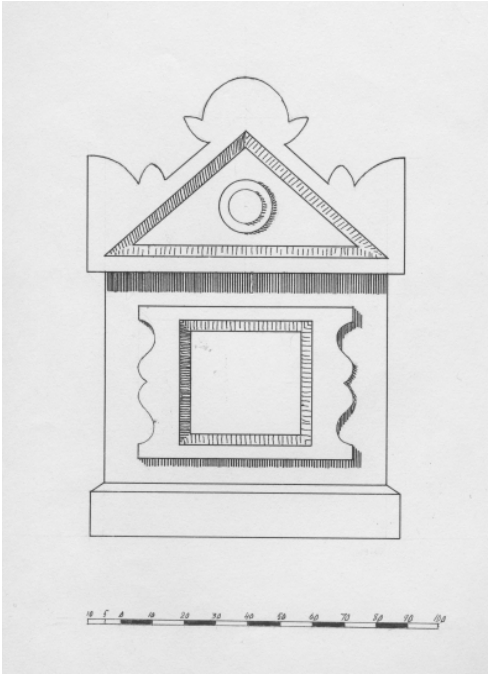

Resim 374: TA.16

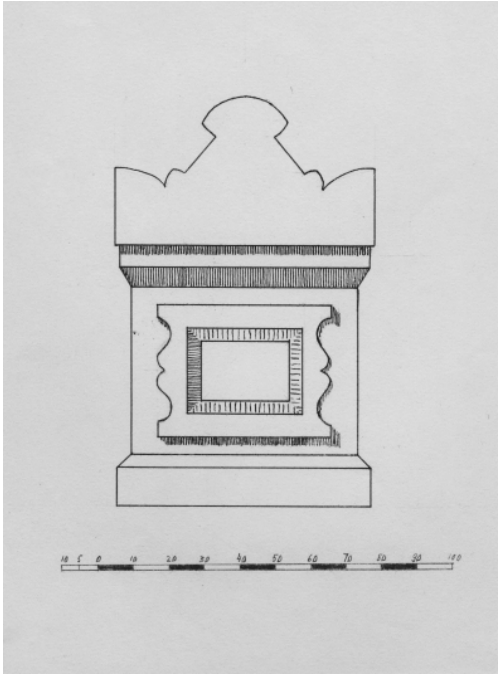

Resim 375: TA.17

LEVHA CXVIII

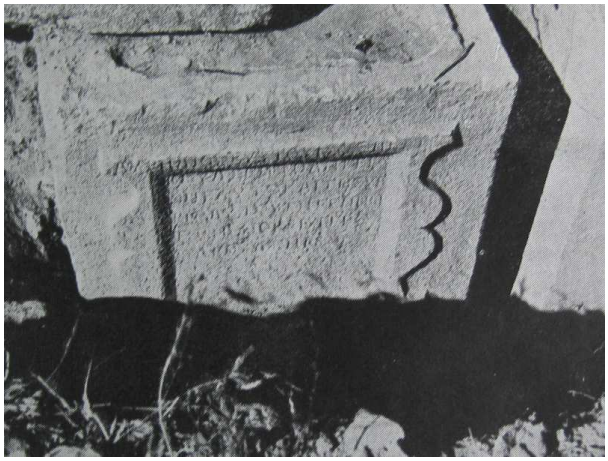

Resim 376: TA.18

Resim 377: TA.19

Resim 378-379: TA.20

LEVHA CXIX

Resim 380: TA.21

Resim 381: TA.22

Resim 382: TA.23

Resim 383: TA.24

LEVHA CXX

Resim 384: TA.25

Resim 385: Alanya Müzesi, ostothek

Resim 386: T.1

Resim 387: T.2

LEVHA CXXI

Resim 388: T.3

Resim 389: Y.1

Resim 390: Y.2

Resim 391: Y.3

LEVHA CXXII

Resim 392: Y.3, Gorgo

Resim 393: Y.4

Resim 394: Y.5

Resim 395: Y.6

LEVHA CXIII

Resim 396: Y.7

Resim 397: Y.8

Resim 398: Y.9

LEVHA CXXIV

Resim 399: Y.10

Resim 400: Y.11

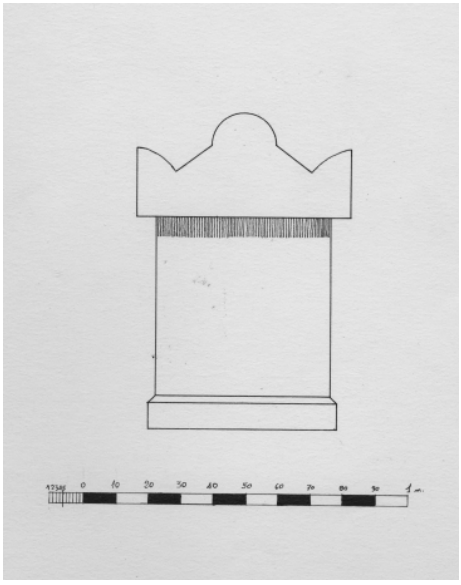

Resim 401: Y.12

Resim 402: Y.13

LEVHA CXXV

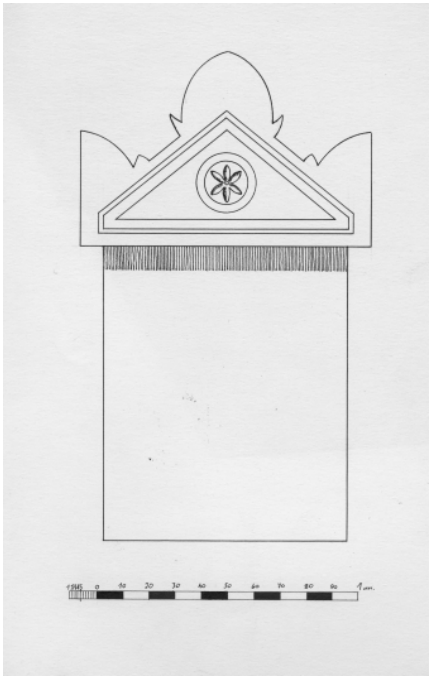

Resim 403: Y.14

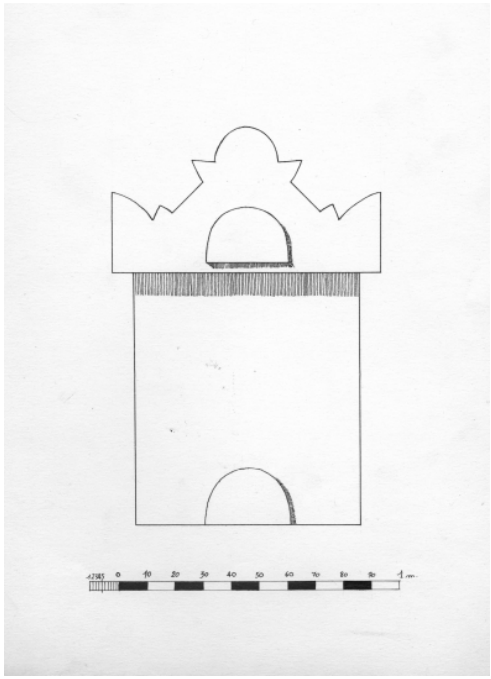

Resim 404: Y.15

Resim 405: Y.16

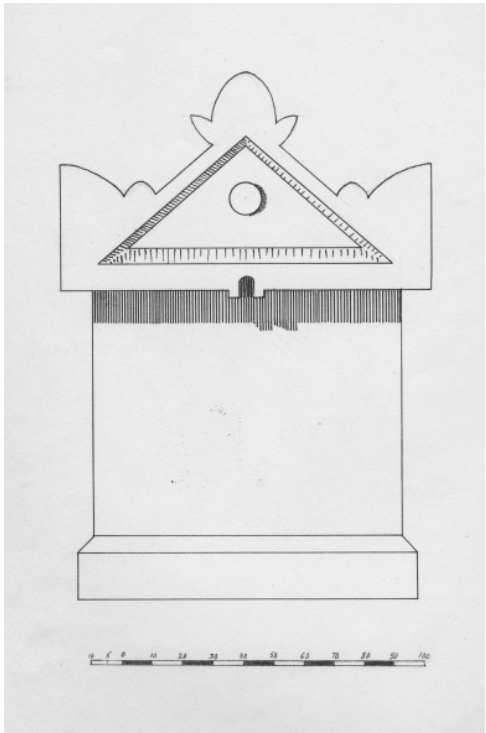

Resim 406: Y.17

LEVHA CXXVI

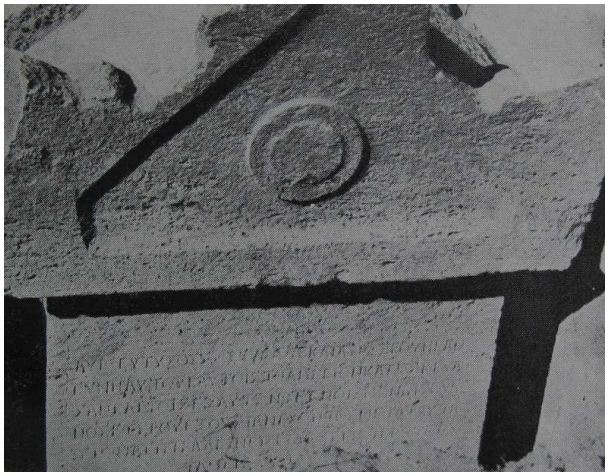

Resim 407: Y.18

Resim 408: Y.19

Resim 409: Y.20

Resim 410: Y.21

LEVHA CXXVII

Resim 411: Y.22

Resim 412: B.1

Resim 413: B.2

Resim 414: B.3

LEVHA CXXVIII

Resim 415: B.4

Resim 416: B.5

Resim 417: B.6

Resim 418: B.7

LEVHA CXXIX

Resim 419: B.8

Resim 420: B.9

Resim 421: B.10

Resim 422: B.11

LEVHA CXXX

Resim 423: B.12

Resim 424: B.13

Resim 425: B.14

Resim 426: B.15

LEVHA CXXXI

Resim 427: B.16

Resim 428: B.17

Resim 429: B.18

Resim 430: B.19

LEVHA CXXXII

Resim 431: B.20

Resim 432: B.21

Resim 433: B.22

Resim 434: B.23

LEVHA CXXXIII

Resim 435: B.24

Resim 436: B.25

Resim 437: B.26

Resim 438: B.27

LEVHA CXXXIV

Resim 439: B.28

Resim 440: B.29

Resim 441: B.30

Resim 442: B.31

LEVHA CXXXV

Resim 443: B.32

Resim 444: B.33

Resim 445: B.34

Resim 446: B.35

LEVHA CXXXVI

Resim 447: B.36

Resim 448: B.37

Resim 449: B.38

Resim 450: B.39

LEVHA CXXXVII

Resim 451: B.40

Resim 452: B.41

Resim 453: B.42

Resim 454: B.43

LEVHA CXXXVIII

Resim 455: B.44

Resim 456: B.45

Resim 456: B.46

LEVHA CXXXIX

Resim 458: B.47

Resim 459: B.48

Resim 460: B.49

Resim 461: B.49, kapak

LEVHA CXL

Resim 462-463: BE.1

Resim 464: BE.2

Resim 465: BE.3

LEVHA CXLI

Resim 466: BE.4

Resim 467: BE.5

Resim 468: BE.6

Resim 469: BE.7

LEVHA CXLII

Resim 470: BE.8

Resim 471: BE.9

Resim 472: BE.10

Resim 473: BE.11

LEVHA CXLIII

Resim 474: BE.12

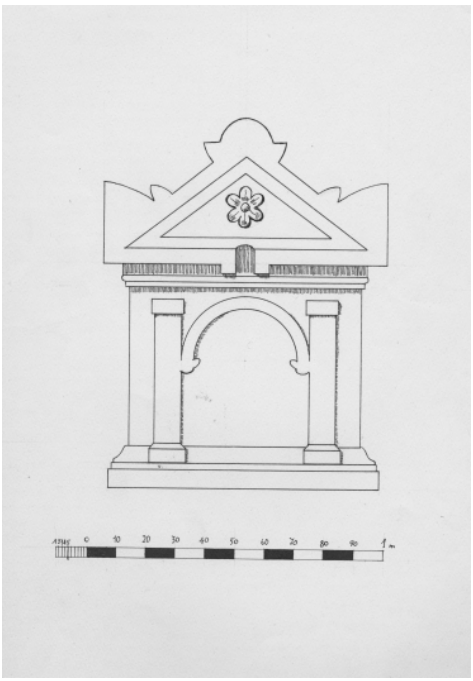

Resim 475: BE.13

Resim 476: BE.14

Resim 477: BE.15

LEVHA CXLIV

Resim 478: BE.16

Resim 479: BE.17

Resim 480: BE.18

Resim 481: BE.19

LEVHA CXLV

Resim 482: BE.20

Resim 483: BE.21

Resim 484: BE.22

Resim 485: BE.23

LEVHA CXLVI

Resim 486: BE.24

Resim 487: BE.25

Resim 488: BE.26

Resim 489: BE.27

LEVHA CXLVII

Resim 490: BE.28

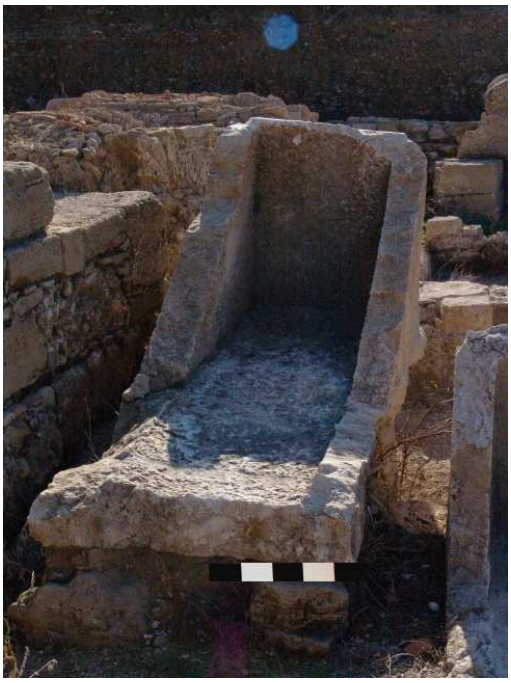

Resim 491: BE.29

Resim 492: BE.30

Resim 493: BE.31

LEVHA CXLVIII

Resim 494: BE.32

Resim 495: BE.33

Resim 496: B.34

Resim 497: B.35

LEVHA CXLIX

Resim 498: BE.36

Resim 499: BE.37

Resim 500: BE.38

Resim 501: BE.39

LEVHA CL

Resim 502: LK.1

Resim 503: LK.2

Resim 504: LK.4

Resim 505: LK.5

LEVHA CLI

Resim 506: LK.6

Resim 507: LK.7

Resim 508 : LK.8

Resim 509: LK.9

LEVHA CLII

Resim 510: LK.10

Resim 511: LK.11

Resim 512: LK.12

Resim 513: LK.13

LEVHA CLIII

Resim 514: LK.14

Resim 515: LK.15

Resim 516-517: LK.16

LEVHA CLIV

Resim 518: LK.17

Resim 519: LK.18

Resim 520: LK.19

Resim 521: LK.20

LEVHA CLV

Resim 522-523: LK.21

Resim 524: LK.22

Resim 525: LK.23

LEVHA CLVI

Resim 526-527: LK.23

Resim 528: LK.24

LEVHA CLVII

Resim 529: LK.25

Resim 530: LK.25

Resim 531: LK.26

Resim 532: LK.27

LEVHA CLVIII

Resim 533: LK.28

Resim 534: LK.29

Resim 535: LK.30

Resim 536: LK.31

LEVHA CLIX

Resim 537: LK.32

Resim 538: LK.33

Resim 539: LK.34

Resim 540: LK.35

LEVHA CLX

Resim 541: LK.36

Resim 542: LK.37

Resim 543: LK.38

Resim 544: LK.39

LEVHA CLXI

Resim 545: LK.40

Resim 546: LK.41

Resim 547: LK.42

Resim 548: LK.43

LEVHA CLXII

Resim 549: LK.44

Resim 550: LK.45

Resim 551: LK.46

Resim 552: LK.47

LEVHA CLXIII

Resim 553-554: LK.47, alınlık figürü ve palmet süslü köşe akroteri

Resim 555: LK.48

Resim 556: LK.49

LEVHA CLXIV

Resim 557: LK.50

Resim 558: LK.51

Resim 559: LK.52

Resim 560: LK.53

LEVHA CLXV

Resim 561: LK.54

Resim 562: LK.55

Resim 563: LK.56

Resim 564: LK.57

LEVHA CLXVI

Resim 565: LK.58

Resim 566: LK.59

Resim 567: LK.60

Resim 568: LK.61

LEVHA CLXVII

Resim 569: LK.62

Resim 570: LK.63

Resim 571: LK.63, alınlık boşluğu figürü

Resim 572: LK.64

LEVHA CLXVIII

Resim 573: LK.65

Resim 574: LK.66

Resim 575: LK.67

Resim 576: LK.68

LEVHA CLXIX

Resim 577: LK.69

Resim 578: LK.70

Resim 579: LK.71

Resim 580: LK.72

LEVHA CLXX

Resim 581: LK.73

Resim 582: LK.74

Resim 583: LK.75

Resim 584: LK.76

LEVHA CLXXI

Resim 585: LK.77

Resim 586: LK.78

Resim 587: LK.79

Resim 588: LK.80

LEVHA CLXXII

Resim 589: LK.81

Resim 590: LK.82

Resim 591: LK.83

Resim 592: LK.84

LEVHA CLXXIII

Resim 593: LK.85

Resim 594: LK.86

Resim 595: LK.87

Resim 596: LK.88

LEVHA CLXXIV

Resim 597: LK.89

Resim 598: LK.90

Resim 599: LK.91

Resim 600: LK.92

LEVHA CLXXV

Resim 601: LK.93

Resim 602: LK.94

Resim 603: LK.95

Resim 604: LK.96

LEVHA CLXXVI

Resim 605: LK.97

Resim 606: LK.98

Resim 607: LK.99

Resim 608: LK.100

LEVHA CLXXVII

Resim 609: LK.101

Resim 610: LK.102

Resim 611: LK.103

LEVHA CLXXVIII

Resim 612: LK.104

Resim 613: LK.105

Resim 614: LK.106

LEVHA CLXXIX

Resim 615: LK.107

Resim 616: LK.108

Resim 617: LK.109

Resim 618: LK.110

LEVHA CLXXX

Resim 619: LK.111

Resim 620: LK.112

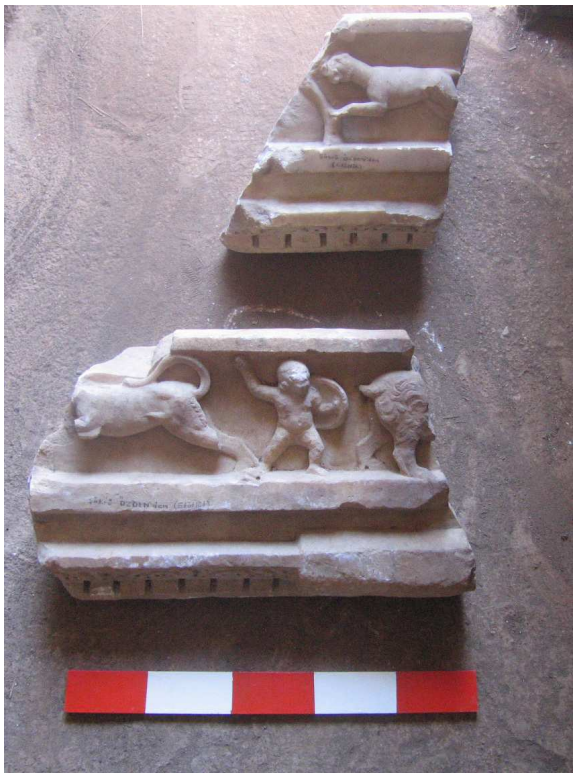

Resim 621: LK.113

Resim 622: LK.114

LEVHA CLXXXI

Resim 623: LK.115

Resim 624: LK.116

Resim 625: LK.117

LEVHA CLXXXII

Resim 626-627: LK.118

LEVHA CLXXXIII

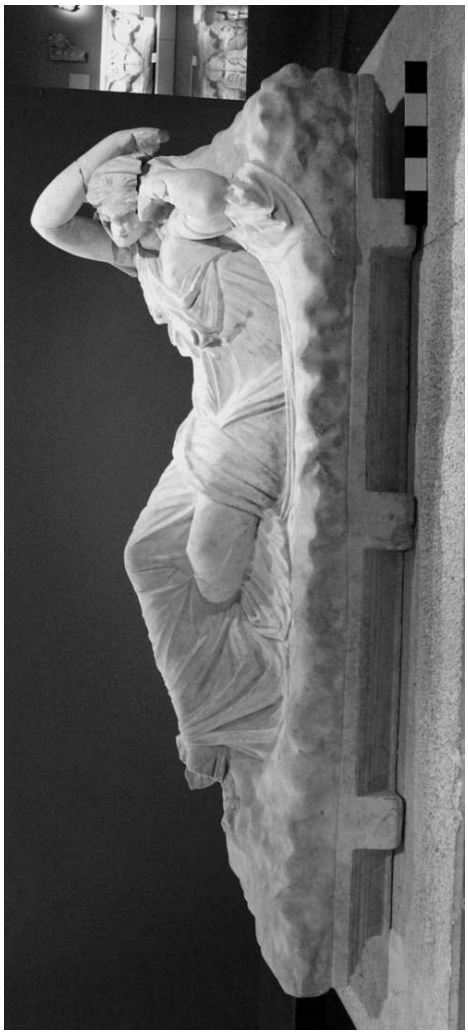

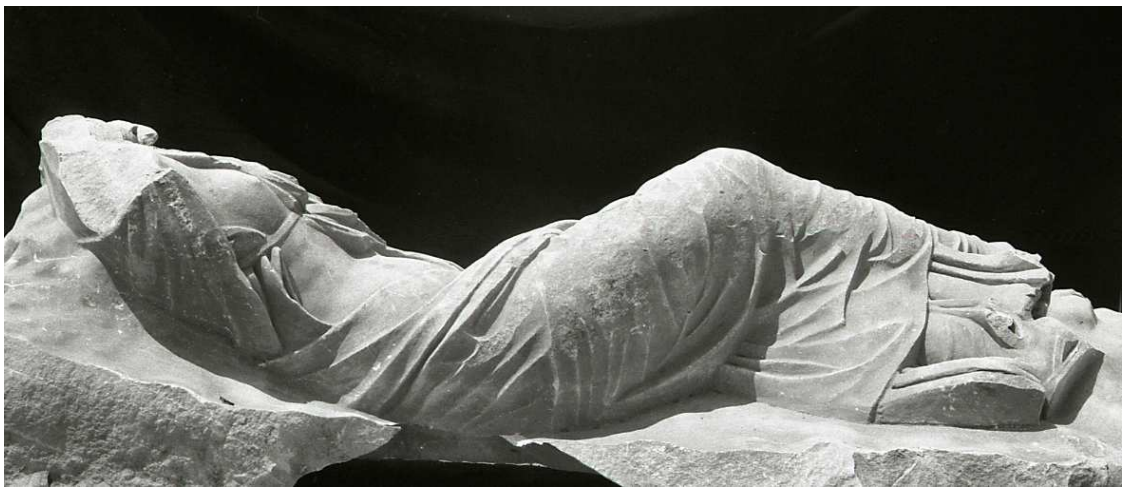

Resim 628-629: LK.119, Ariadne, cepheden ve arkadan görünüş

LEVHA CLXXXIV

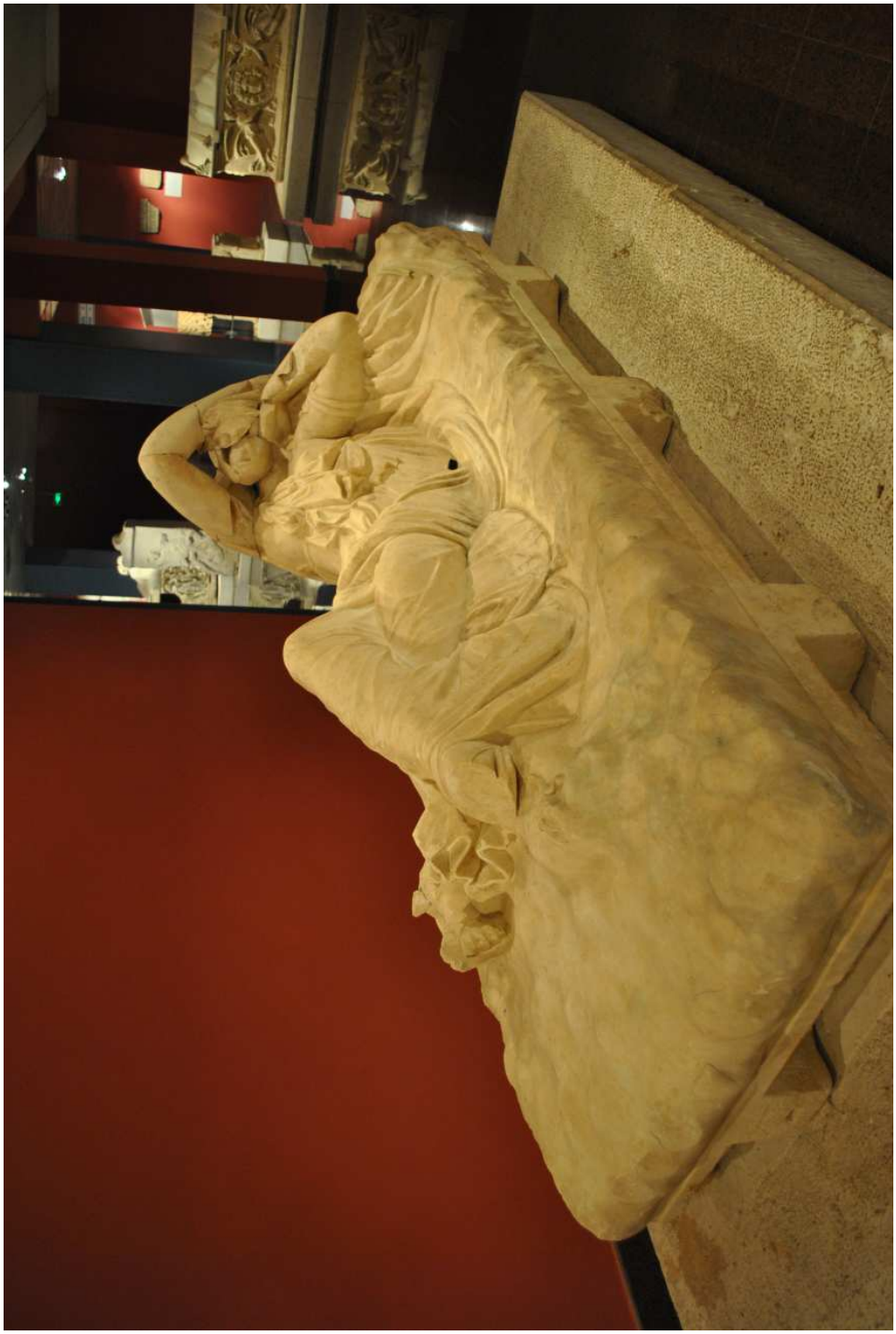

Resim 630: LK.119, Ariadne cepheden görünüş

LEVHA CLXXXV

Resim 631-632: LK.119, detay

LEVHA CLXXXVI

Resim 633: İstanbul lahdi.

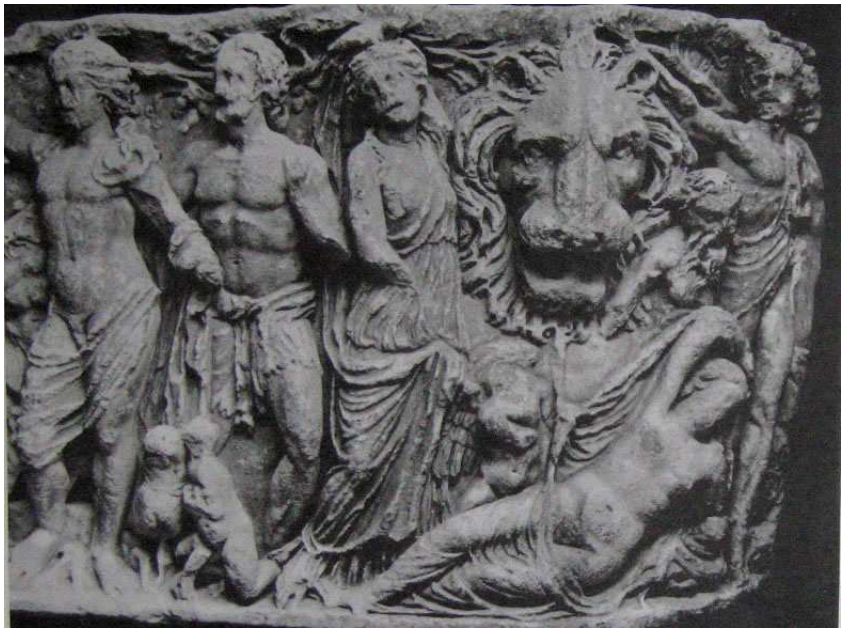

Resim 634: Oxfordshire lahdi

LEVHA CLXXXVII

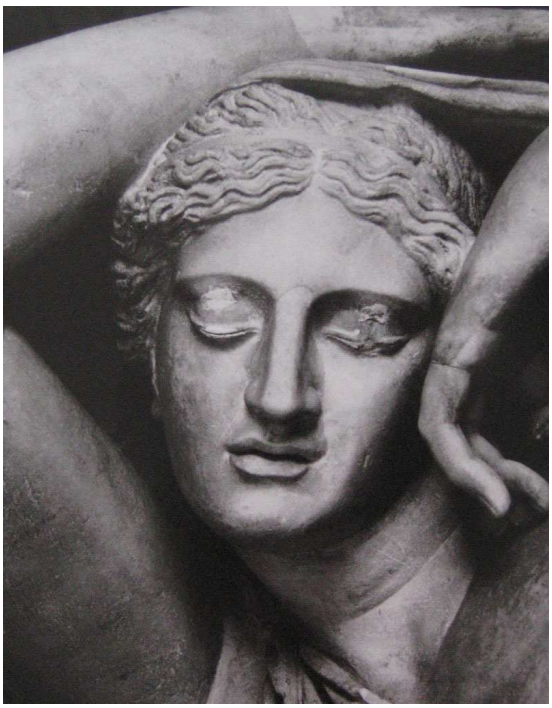

Resim 635-636: Ariadne, Vatikan

LEVHA CLXXXVIII

Resim 637: Ariadne, Floransa

Resim 638: Ariadne, Madrid